Sri Nivas
Harivijay - Chapter 13-36
हरिविजय - अध्याय 13-36

Marathi
Paper - Handwritten
1694 Sakabda (247 years old)
257 Folio
12.2" x 6.8"
Incomplete

॥ व्याकरण [illegible] ॥

॥१२॥

ने नानाकैमते ॥ उपेक्ष्यावीमनीहुनी ॥ २१ ॥ ऋषीचे आशीर्वाद घ्यावे ॥ अनुचीत कदान बोलावे ॥ आसरूप
विश्वपाहावे ॥ शीवीवंदावे गूरुवचन ॥ २२ ॥ जैसे सांगता भगवंत ॥ सादर जैके मांधाता सत ॥ साष्टांग घात

Chapter - 1-12 missing

॥१२॥

नेनानाकैमते।। उपेक्ष्यावीमनीहुनी।।२१।।ऋषीचेआशीर्वादघ्यावे।।अनुचीत्तकदानबोलावे।।आसरूप

विश्वपाहावे।।शीचीवंदावेगुरुवचन।।२२।।औसेसांगताभगवंत।।सादरऔकेमोधात्तसुत।।साष्टांगेघात

Chapter – 13 only page
No. 12 & 13
available

नेनानाकुमते॥ उपेक्ष्यावीमनीहुनी॥२१॥ऋषीचेआशीर्वादघ्यावे॥अनुचीत्तकदानबोलावे॥आसरूप विश्वपाहावे॥जीवींदावेगुरुवचन॥२२॥ऐसेसांगताभगवंत॥सादरऊठेमाधातसुत॥साष्टांगेघातले दंडवत॥सद्‌दीतहोयेतहा॥२३॥आज्ञाघेउनतेवेला॥विवरबाहिरनिघाला॥तोद्वापाराचाअंत तेवेल॥कलीजवलीपुढेदीसे॥२४॥खुजीझाडेखुजेलोक॥पापचर्येदीसेअधिक॥लोकदेखीलपरम निंदक॥मुचकुंदभक्तेतेघवा॥२५॥नबोलेचीकोणासी॥बद्रीकाश्रमासी॥संतसमागमज्जाहिनिशी॥ मुचकुंदासीजाहला॥२६॥व्यासोयीकडेविवराबाहीर॥निघालावेगेयादवेंद्र॥मोदारकेहुनआल बलीभद्र॥समाचाराकारणे॥२७॥तोजरासंदचेयपाल॥सवेकालयोवनाचेमेलेछदल॥पाठीलागेआले तत्काल॥तोरामघननीलदेखीले॥२८॥ह्मणतीकायजालाकालयोवन॥तोविवरीगेलाभस्महोउन मगक्रोधावलेज्ञावघजण॥ह्मणतिनेउधरुनदोघांतें॥२९॥तेदेखोनशेषशेषशायन॥पुढेबोलि लेदोघेजण॥गोमताचलावरीनामवक्षम्॥चढतेजालेतेघवां॥४०॥येकादशयोजनेउंचपर्वत॥सा

मळपीया॥ कमळपत्र षण्ण॥ कमळोद्भवजार्या॥ प्रतापसूर्यश्रीरंगा॥२०॥ हेश्रीकृष्णावृंदावनविहारा॥ पुराणपुरु
षा निर्विकारा॥ गोपीमनंवसनगोरसचोरा॥ गोरक्षणागोविंदा॥२१॥ हरीतुझीयास्वरूपावरून॥ कोट्यान
कोटिमीनकेतन॥ सांडीजे निंबलोणकरून॥ मजधन्यआजीकेले॥२२॥ ऐकोनमुचकुंदाचे स्तवन॥ संतोषला
जगन्मोहन॥ वचनबोले प्रितिकरून॥ सुहासवदनजगदात्मा॥२३॥ तुबद्रिकाश्रमीजाहेजाऊन॥ तेथेआसेस
यवतीहृदयेरत्न॥ आणिकही विद्वज्जन॥ तयेस्थानि वसताति॥२४॥ संतसमागमाविण॥ कदा न व्हे निर्वाणज्ञान॥
सेथकरीतास्मास संसार श्रवण॥ मनउन्मन न्हो ये तुझे॥२५॥ मगपांचरुनकोयथुनी॥ तुहोसील निर्वाणज्ञानी॥
माझीभक्ति दिन यामिनी॥ विसंभोनकोसर्वथा॥२६॥ माझीयावेदाचीआज्ञाप्रमाण॥ वर्तोवे सदाशीरीवंदुन॥ सरेव
करावे संतसंजन॥ गुरुद्वार पाचीघावे॥२७॥ हृदयीधरीजे दृढबोध॥ नकरावा मूळाचा विरोध॥ माझीस्वरीत्रे
नीधर्म हिमाविज्ञाद॥ कदा उछेदन करावा॥२८॥ नकरावे कोणाचा हेळण॥ वादवेवादयाचा सांडूनि॥ सदाकी
र्तन श्रवणमनन॥ निजध्यासी नाहि जो॥२९॥ लोकविरूद्धनकरावेकर्म॥ नाचरीजे कदापे न धर्म॥ न
बोलावे कोणाचे वर्म॥ सदाममनामस्मरावे॥ प्रवृत्तिशास्त्र नाना कुमते॥ क्षुद्रसाधन क्षुद्रदैवते॥ नानाअनुष्ठ

॥जय॥
॥ज०॥१४॥

वरीदोघाजालेगुप्त॥तोजरासंदादिसमस्त॥वेढा घालितिपर्वता॥४१॥हव्याद्वेषी
विलावौकडून॥अग्निसीखाभेदीतीगगना॥धुम्रदाटल्यादशदीशा॥४२॥पक्ष [illegible]
माजिआहलोनपडती॥नानाजीवजातीआरडाती॥अकांतघोरवोडवला॥ [illegible]
आलाहरीयिछेनेधावोन॥केलश्रीकृष्णासनमन॥हातजोडुनउभाठाके [illegible]
जण॥बैसलेशेषआणिनारायण॥आकाशपंथउडानकरून॥चालिलेदेखत [illegible]
थाज्ञान॥किंमीमकआलारथघेउन॥त्यारथावरीरामकृष्ण॥करवीरापासू [illegible]
थुरेकडेरामकृष्ण॥वेगेचालिलेदोघजण॥तोदारूकआलारथाघेउन [illegible]
त्यारथीबैसोनरामहृषीकेशी॥वेगेचालिलामथुरेसी॥तोजरासंदपाटी [illegible] गेणानरमाजी
जैसेदेखोननारायण॥हातिघेतलसुदर्शन॥जेसककळशस्त्राचाबापपूर्ण॥ [illegible] सोडवीयाकाह्लापा
जैसालक्षविजाचायेकप्राप॥तैसेंसुदर्शनआलेदुर्धर॥मगपलतिमहावीर [illegible] उभाचसर्पचीरिला॥
कालयोवनाचदल॥जरासंदाचेंहीसकल॥सुदर्शनेसंहारीलेतत्काल॥ [illegible] ंगी॥२५॥ज्याचेंना

॥१२॥

(13)

ग जा ॥ पुराणपुरु

मुख्येमुख्येउरले॥ वरकडदलसंव्हारीलें॥मगमथुरेंतरामकृष्णप्रवेशले॥दें प्रीतरूपा॥ कोण्यान

॥५२॥ क्रमीतहोतेते भाडांरा॥ ते पेणजीले रथगजरहंवरा॥ द्वारकेस चालविलें

मागुतिजरासंदधाविला॥ ह्मणेद्रव्यसांडीसांडीगोवला॥ द्रव्यघेउनरामह

लारथतेंव्हां॥५३॥ मागुतिधनुष्यघेउनी॥ युध्यकरीतचक्रपाणी॥ जरासं

कसी॥५४॥ धनुष्यघेउनमुकुंदे॥ केली अष्टादशमहायुध्य॥ सत्रावेलस

ले निर्वाण॥५५॥ असा द्वारकेसआला यादवेंद्रा॥ जालायेकचीजयजय

नवर्णवेसर्वथा॥५६॥ तोअनर्तदेशाधीपती॥ रेवतीनामेमहान्रूपती॥ तुज

न्नतीतेजैका॥५७॥ त्यापेमाझीकन्यारेवती॥ परमसुंदरत्रिजगती॥ तीसेवर

गपां॥५८॥ ब्रह्माकरीतअनुष्टान॥ राजाउभाकरजोडुन॥ मगकमलासनबो

यीकन्या॥५९॥ मगआज्ञापणघेउनचतुरानन॥ रामकृष्णउग्रसेनाप्रेलादल॥ नानाअनुष्ठ

देशीप्रतीपें॥६०॥ विधीपुर्वकनिश्चिती॥ बलीरामासदील्हीरेवती॥ त्याहीरी

लोकी तो दिवसी केली वस्ती॥ ते चिरस्छली प्रीतीने॥२७॥ रजनी दोनि प्रहर जाली॥ निद्रार्णवी अ
वघी बुडाली॥ तो महासर्प तेली वो॥ नंदाजवली पातला॥२८॥ कमलापती ते वेला॥ यशोदे पु
ढें पहुडला॥ तव तो अजगर धाविला॥ गिलुं लागला नंदाते॥२९॥ नंदा व्याघे हाका फोडीत
ह्मणे धांवा धांवारे समस्त॥ सर्पे गिलिले कंठपर्यंत॥ कृष्णानाथ धावा मज॥४०॥ आरडासेनं
दघरडात॥ कैवारीया हरी धावें ह्मणत॥ तो गोली धाविले समस्त॥ जलत भीती चेतनी॥
धबधबा घाली उचलुन॥ परीन सोडी च सर्प दारुण॥ मग नंद बोले वचन॥ कृष्णा वदन
दावा मज॥४२॥ माझे जातात प्राण॥ अंतकाली दावा मनमोहन॥ ऐसे जाणोन रमाजी
वन॥ नलगता क्षण धाविन्ना॥४३॥ नंदे देखिला केवल्यदानी॥ ह्मणे सोडवी या काला पा
सुनी॥ हरी पद घाते हाणे तेक्षणी॥ परीन सोडित सर्पतो॥४४॥ मग उभाच सर्प चीरिला
पिताते काल सोडविला॥ कृपाकटाक्षे विलोकिला॥ शुध्द जाला सर्वांगी॥४५॥ ज्याचें ना

॥१२॥ मुख्येमुख्येतुरले॥ वरकडदलसंहारीले॥ मगमथयेतखामवश्छावले॥ विहाणा॥ पुराणपुरु
॥५२॥
मागु
लाच
कसी
ले नि
नव
न्नीते
णा॥५
यीकन्या॥५९॥ मगआपणयेउनचतुरानन॥ रामेश्छाउग्रसेना॥ गेलादलदैवते॥ नानाअनुष्ठ
देसीप्रतीपे॥६०॥ विधीपुर्वके निश्चिती॥ बलीचामांसदील्हीदेवती॥ त्याहीरी

Chapter 14 - Folio No. 1-6 missing

लोकी तो दिवसी केली वस्ती ॥ तेथें स्वस्थ झाली प्रीतीने ॥२७॥ रजनी दोनि प्रहर जाली ॥ निद्रार्णवीं अवघी बुडाली ॥ तो महासर्प तेथें ही वो ॥ नंदाजवळी पातला ॥२८॥ कमळापती ते वेळा ॥ यशोदे पुढें पहुडला ॥ तव तो अजगर धाविला ॥ गिळूं लागला नंदातें ॥२९॥ नंदा ... हाका फोडीत ह्मणे धांवां धांवा रे समस्त ॥ सर्पें गिळिले कंठपर्यंत ॥ कृष्णानाथ धांवा मज ॥४०॥ आट हासेन दुभरडात ॥ कैवारी या हरी धांवें ह्मणत ॥ तो गोही धाविले समस्त ॥ जळत भीती चेतनी धबधबा घाली उचलुन ॥ परी न सोडी च सर्प दारुण ॥ मग नंद बोले वचन ॥ कृष्णा वदन दावा मज ॥४१॥ माझे जाताति प्राण ॥ अंतकाळीं दावा मनमोहन ॥ ऐसें जाणोन रमाजीवन ॥ न लगता क्षण धाविन्नला ॥४२॥ नंदें देखिला केवल्यदानी ॥ ह्मणे सोडवी या काळापासुनी ॥ हरीपद घातेहाणे तेक्षणी ॥ परी न सोडित सर्प तो ॥४४॥ मग उभा च सर्प चीरिला विताततकाळ सोडविला ॥ कृपाकटाक्षें विलोकिला ॥ शुध्द जाला सर्वांगी ॥४५॥ ज्याचेंना

॥८॥

मघेतांपतीत ॥ मवसर्पाचें विष उतरत ॥ याच्या द्दपावलोकनें समस्त ॥ विष उतरलें नंदाचें ॥ २६ ॥
असो सर्पदेहा मधुनी ॥ दिव्य पुरुष ते चक्षणी ॥ निघाला श्रीरंगाचें चरणी ॥ अनन्यभावें लाग
ला ॥ २७ ॥ उभा राहिला जोडुन कर ॥ ह्मणे मी सुदर्शन नामें विद्याधर ॥ मी गर्वें माजलों अपार
नाही आपपर बोलखिलें ॥ २८ ॥ स्त्रियांसी मी जळक्रीडा खेळत ॥ परम विषयांध उन्मत्त तों
ऋषीची मांदी अकस्मात ॥ याच पंथें पातली ॥ २९ ॥ त्यांस केला नाही नमस्कार ॥ स्वमुखें निं
दिले समग्र ॥ मग ते कोपले ऋषेश्वर ॥ शाप दीधला तेधवां ॥ ३० ॥ ह्मणती दुष्ट तु उन्मत
सर्प होउन पडे वनांत ॥ मग मी जालों भयातीत ॥ केला प्राणीपात सर्वांतें ॥ ३१ ॥ उभा ठाकलों बद्धां
जुळी ॥ मज उश्राप दीजे सकळी ॥ मग तीहीं ह्रपा केली ॥ अमृत वचन बोलिले ॥ ३२ ॥ ते हीं सांगी
तलें मज लागुनी ॥ श्रीकृष्ण येईल शक्तीवनी ॥ याचा चरणस्पर्श करुनी ॥ मुक्त होसी तात्काळ
॥ ३३ ॥ तें आजीच दिनी सत्य जालें ॥ माझें पूर्व पुण्य फळा आलें ॥ ह्मणुन श्रीपतीचे पाउलें
प्रेमें धरिलें विद्याधरें ॥ ३४ ॥ वंदून पूतना प्राणहरणा ॥ सुदर्शन गेला निजस्थाना ॥ गोली

॥८॥

वाजवितीवाद्यनाना॥ निजसदनापरतले॥४५॥ हरीआलानिजसदनी॥ नीबलोणकरीजन
नी॥ नंदधाविलातत्क्षणी॥ ह्मणेलागेनचरणीहृष्णारे॥४६॥ मायांह्मणेतुंआमचादेव॥ प
ढ्लीसेंकटेहरीसीसर्व॥ तुंपूर्णब्रह्मस्वयमेव॥ आह्मासिहेसमजलें॥४७॥ ऐसेंबोलतां मा
तेतें॥ लोलणीघातलीहृष्णनाथें॥ गडबडालोहलतते थोरउसर्वथासमजेना॥४८॥ माता
पितयासह्मणेऐका॥ मजसर्वथादेवह्मणोनका॥ ह्मणउनप्रेमह्माचासखा॥ फुंदफुंदोरडत
से॥४९॥ माताह्मणेनह्मणोतुजदेव॥ ह्मणउआह्मंगीलामाधव॥ धन्यनंदयशोदेचाभा
व॥ असंभाव्यपुण्यसाचें॥५०॥ हाक्षीरसागरविलासी॥ लीलादावीनिजभक्तासी॥ नंदा
वीआधलेथोरविसी॥ अपारकर्तृत्वकरूनी॥५१॥ अद्भुतकरूनचरित॥ खेळेगोवळासां
गातें॥ श्रेष्टपणठेविलेपरतें॥ मानवीवेषधरूनियां॥५२॥ यावरिमथुरापुरीतजाण॥
कायजालेंवर्तमान॥ अकस्मातब्रह्मनंदन॥ कौसससभेप्रगटला॥५३॥ कौसनारदासिपू
सिलो॥ सकळहत्तनिवेदिलें॥ येरह्मणेतुजनाहीसमजलें॥ वर्तमानपैंऐका॥५४॥

॥८॥

द्दोघे पुत्र आणि रोहिणी॥ गोकुळीं वसुदेवें ठेविली चोरूनी॥ ते थोर जाले नंदसदनी॥ कृष्ण आणि बळिभद्र॥५५॥ तुझे दैत्य दुर्धर॥ त्रीदशास जे अनिवार॥ त्याचा केला संहार॥ कृष्ण आणि बळिरामें॥५६॥ ऐक तो हे वर्त्तमान॥ कौंसक्रोधे फिरवी नेत्र॥ ह्मणे वसुदेव देवकी समारीन॥ शस्त्र घेउन धाविला॥५७॥ बाळा बंदिशाळे जवळी॥ मग नारद ह्मणे त ये वेळी॥ हीं द्दोघे रक्षे जरी तु वांवधीला॥ तरी अपकीर्त्ती लोकांत॥५८॥ शोधून मारी राम कृष्णासी॥ हीं द्दोघे कासया वधीसी॥ ऐसें बोलोन कौंसासी॥ नारदें चि परतविलें॥५९॥ जैसें मंदिरीं लाउन आज्ञा॥ आपणाचि विझवी घावोन॥ कीं पुरी दिल्हें लोटुनी॥ ते आपणचि काढिले॥६०॥ जेणे विष पाजिलें दुर्धर॥ तोच करु धावें उतार॥ आपणचि पाठविले तस्कर॥ आपणे थाव णे काढिले॥६१॥ तैसी नारदें लाऊन कळी॥ सवेंच द्दोघ सोडविलीं॥ कौंस समेसी तत्काळीं॥ येउनियां बेसला॥६२॥ कौंस क्रोधें व्याप्त पूर्ण॥ ह्मणे उग्रसेन आणा धरून॥ तुळ

॥८॥

ष्टान

तादेवकआणून॥ शंकलाघालवीदोघाते॥ ६४॥ म्हणेयादवतितुके जीवमारा॥ विष्णुभक्त आधीधरा॥ गाईब्राह्मणसंहारा॥ शोधूनियांसमस्त॥ ६५॥ ~~पृथ्वीवरीलागर्भस्थजनसोडुन कोणतोकतरनेदावेजनु~~ आपणाआवचेऋषीधरून॥ मीसंहारिननिजहस्तें॥ ६६॥ माझे सखेजरासंदादिक॥ कालयवनमाझाअवश्यक॥ ऋतुपाल वक्रदंतदेखा॥ बाणासुर भोमासुर॥ ६७॥ गर्जोनकौंसहाकफोडी॥ म्हणेयादवकरादेशाधडी॥ कंसेंशस्त्रघेउनती तडी॥ उवेश्वरीआपटिले॥ ६८॥ यादवीमथुरासांडुनी॥ राहिलेगिरीकंदरीलपोनी॥ ऋषी पळतीआश्रमटाकुनी॥ म्हणतीआवनीठावदेयीं॥ ६९॥ वनोवनीहिंडतीकौंसदूत॥ गोब्राह्मणांचाकरितीघात॥ असोनारदमुनीत्वरीत॥ गोकुळासपातला॥ ७०॥ केलेश्रीकृष्णा सीनमन॥ म्हणेलोकरीटाकीकौंसवधुन॥ गांजलगायीआणिब्राह्मण॥ करीसोडवण विश्वेशा॥ ७१॥ दुर्धरदैत्यमारिलाकेसी॥ आतांसत्वरवधीकौंसासी॥ असेबोलोननार

दऋषी ऊर्ध्वपंथपैं गेला॥७१॥ असो वनी खेळतां लक्ष्मीवर॥ कंसें पाठविला वछासुर॥ वछ
वेष घरूनसाचार॥ गाईमध्यें चरतसे॥७२॥ गाई विलोकितां सर्वेश्वर॥ तो त्यामाजि चरत वछा
सुर॥ पाई धरून सत्वर॥ आपटून मारिलें॥७३॥ तंदुळामाजि लहरला॥ डोळस निवडीत काळ
ळ॥ कीं सुवर्णामाजि पितळ॥ निवडे जैसी वेगळी॥७४॥ कीं रत्नामाजी लगारा॥ कीं पडी तामा
जि पामरा॥ कीं विप्रामाजी माहार॥ आपणचि निवडे॥७५॥ कीं साधुमाजि निंदक कुटील॥
किं चंदनामाजि बाभुळ॥ कीं कपुरामाजि देंकुळ॥ आपणचि निवडे॥७६॥ तैसें चतुर श्रीक
रधरें॥ दैत्य निवडुन मारिला खरें॥ जैसा सुर पंक्तीत राहु त्वरें॥ निवडुन वधी मोहनी॥७७॥
असो एके दिनी घननीळ॥ गोळी मिळाले जो सकळ॥ त्यासि हल पो गोकुळ॥ वोस करावें पैं
आतां॥७८॥ कौंस बहुत विघ्नें करी॥ दैत्य धाडितो गोकुळावरी॥ वृंदावनी सह परिवारी॥ जा
ऊनि यां राहावें॥७९॥ मनांत इछीत श्रीवर॥ वृंदावनीचें दैत्य दुर्धर॥ येणें मीसें समग्र॥
वधुनि यो टाकावे॥८०॥ यालागी गोळियासां गे श्रीपती॥ परी गोळी कदा न निघती॥

श्रीवेंकटेशायनमः॥ ॥श्रीगुरुभ्योनमः॥ ॥श्रीशारदायनमः॥ ॥जयजयेवृंदावनीविलासाया

कल्पवृक्ष्या ... ॥१॥ परमदुर्धर दुर्वासना॥ हेजी

वेशा...वीली ...

सुर॥हेचक ... ॥

अक्षयाअप ...

यना॥ नीद ...

रीपुंडली ...

दाव्याअध्या ...

यावरीयेकदाश्रावण ...

चीपुजाकरूनी॥ तेदिनिवापादेतीजोहीनी॥ श्रीरंगासीनंदराणी॥ प्रीतअच्युतनवाण्द ता॥ ...

Chapter 15 - Folio No. 2, 4 & 5 missing

॥९॥

दत्तऋषी ऊर्ध्वपंथपैं गेला॥७१॥असो वनी खेळतां लक्ष्मीवरा॥ कंसें पाठविला वत्सासुर॥ [illegible]
वेष धरून साचार॥ गाईमध्यें चरतसे॥७२॥ गाई [illegible]
सुर॥ पाईं धरून [illegible]
ला॥ कौस्तु [illegible]
जि पामर [illegible]
किं चंदना [illegible]
रधरें देत [illegible]
असो एके [illegible]
आतां [illegible]
उनि यांराह [illegible] यण मासें सम ग्र॥ ॥९॥
व धुनियो [illegible] पाळागा गोंहि यांसां गें श्रीपती॥ परी गोही कदा न निघती॥

श्रीवेंकटेशाय नमः॥ ॥श्रीगुरुभ्यो नमः॥ ॥श्रीशारदायनमः॥ ॥जय जय वेंकटेशा वनी विलासाय॥ कलमद्रक्ष्या करुणालया॥ अहंकार हा विषधर कालया॥ पायांतली चगडील॥ १॥ परम दुर्धुर दुर्वासना॥ हे जी वेशो बीली तुं वापुतना॥ अपार संसार भ्रम मोचना॥ व्रज रक्षणा सुखाब्धी॥ २॥ जागवगकेसी शंकटा सुर॥ हे वकाम क्रोध मद मत्सर॥ हमर्दिल दैत्य दुर्धर॥ श्रीमनोहर विजयी तूं॥ ३॥ नाना विकार भेद भंजना॥ अक्षया अपारमीता निरंजना॥ गोपिजनमानसरंजना॥ सनातना प्रताप मीत्रा॥ ४॥ कमलपत्राक्षा कमलशायना॥ नीदक दुर्जुन दानवगंजना॥ अभेद प्रेमल भक्त रक्षणा॥ हरी निर्गुणा निरुपाधिका॥ ५॥ मधुकैटभारीपु पुंडलीक वरदा॥ सत्य ज्ञाना ब्रह्मानंदा॥ प्रमणार हिता अक्षय सुखदा॥ क्रीडसी मुकुंदा गोकुली॥ ६॥ चौदाव्या अध्याया च अंति॥ गोवर्धनी आसता श्रीपती॥ आज्ञि लाविला कौंसदुती॥ वल्लोनि ख्रितीगीलीलातो॥ ७॥ यांवरीयेकदां श्रावणमासी मीत्र तिथी आमवास्येसी॥ माता पुजिती पुत्रासी॥ वाणदेती आदरे॥ ८॥ संकर्षणाची पुजा करूनी॥ ते दिनि वाण देती रोहीणी॥ श्रीरंगासी नंदराणी॥ प्रीती अर्चुनि वाण देती॥ ९॥ तो मथुरेंत वं

दीझाले॥ वसुदेवदेवकितेवेह्ले॥ आठउनकृष्णारुपेसावह्ले॥ दुःखकेलेआपार॥ १०॥ मायाबोलतेक्षणी॥ मीवं
जसातपुत्रवेउनि॥ आठवाजालाचक्रपाणी॥ तोहीमजअंतरला॥ ११॥ कोंसेपरमचांडाळ्ळे॥ आवघीमारीली
माजीबाळें॥ येकहीनाहिंउरलें॥ आजिवाणद्यावया॥ १२॥ आहाठव्याडोलसाहषीकेसी॥ मजतुवांकेलेकिंप
रदेसी॥ आजिमीवाणदेउकोणासी॥ बारेवेगेसीधावेकां॥ १३॥ मासपूर्वकर्मवोढवलें॥ घोरपापफळाआलें॥ गा
यीवछांसीविघडीलें॥ किंमगेचतोडीलेपाडसा॥ १४॥ किंवाकेलेंस्त्रीभेद॥ किंसतासबोलिलेदोषशब्द॥ किंमा
पतीउमापतीअभेद॥ यासीभेदमानिला॥ १५॥ किंमोडीलाहरीकीर्तनरंग॥ किंरुषीचाकेलामानभंग॥ आंपि
तासदुःखसवेग॥ शब्दबोलीलेमीरुक्ष॥ १६॥ धांवेलोकरीवैकुंठनाथा॥ माझेबालभेटवीमजआता॥ येबंद
शालेचीवेथा॥ कितीदीवसभोगावी॥ १७॥ ऐसादेवकीधावांकरी॥ तोगोकुलीखेलताश्रीहरी॥ करुणाशब्दते
अवधारी॥ हरीश्रवणीपडीयेलें॥ १८॥ गडीयांतखेलत॥ सांवळा॥ मायेचाधावाऐकीला॥ सद्गदीतकंठजा
ला॥ तैसाचचालिलागुप्तरुपे॥ १९॥ अनंतब्रह्मांडीचोसमाचार॥ सर्वजाणेश्रीहृदयभ्रमर॥ तोनलभत

चीये मेली॥ तो वनमाळी काये करी॥४२॥ मुखांतुन काढिले सुदर्शन॥ मथुरे कडे अवलोकुन॥ दिल्हे तेव्हा धीर का
उन॥ गुप्त पंथे सत्वरी चक्र येउन त्वरीत॥ दो घा मोंवते रक्षीत॥ जोडोलु या चे पा तें लवते॥ आत आवर्त चक्र करी॥४४॥
मोंवते होते जे दैत्य चक्र॥ साचा ततक्षणी केला संव्हार॥ जाला येक चि हाहाकार॥ जा सी पडिला सी या चा॥४५॥ चि
त्रिमील पाहे कौंसासुर॥ ह्मणे कोण करीतें संव्हार॥ अमर्याद पडिले चरणाकर॥ तुटोनि यां वि रा चे॥४६॥ भयाभी
त कौंस मानसी॥ ह्मणे ईश्वर रक्षीतो ययासी॥ कौंस ह्मणे वसुदेवासी॥ बंदी झाले तुह्मी जावे॥४७॥ तुह्मासी मी कदं
न मरी॥ निर्भय आसावें अंतरी॥ वसुदेव देवकी झडकरी॥ जातीजाली बंदीशाळे॥४८॥ पाठी सीआ संताभगवंत॥
त्वतांत हि करूं न सके घात॥ आपायते चउपाये होते॥ विघ्न निरसती सर्वही॥४९॥ आसो ऐसी करणी करून॥
निजस्थाना गेलें सुदर्शन॥ भक्तकैवारी नारायण॥ ब्रीद साच केले हे॥५०॥ या उपरी येके दीनी॥ हरी खेल
ता वृंदावनी॥ गोरस विकाव या गोलणी॥ मथुरे प्रती चालील्या॥५१॥ सा च मध्ये मागी राधा॥ जीच्या स्वरू
पास नाही मर्यादा॥ जें अत्यंत प्रीये गोविंदा॥ तो आनंद कदा न वि सीरे॥५२॥ हा वभाव राधा दावीत॥ पैं जणप

॥२॥

यीज्ञणक्कारता॥ खंजरटनयनींविलोकित॥ चहुकडेखपहुहे॥५३॥ ज्ञाकर्णनाघेचेनयनी॥ सोगयाचेशोभे अंजन॥ वदनचंद्रशोभायमान॥ स्वरूपलावण्येनवर्णवे॥५४॥ मोंवता गौळणी वामेला॥ सांततलुपे नाधाचपलां॥ दुरूनदेखोन सावला॥ वडजयाप्रतीबोलें॥५५॥ यावट वृक्ष्या वरी वढोनि॥ पाहे कोण जाता तोंनितंबिनी॥ परी सांतयेक सुंदर कामीनी॥ जैसा उडुगणामाजी निशामणी॥ तैसीदुरूनी दीसते॥५७॥ घडीघडी तुजकडे पाहे॥ तीसहरीघंरी लवलाहे॥ दानतीस मागे स्वये॥ आतांचदे यींह्मणउनि॥५८॥ गडी यासहित धावें वनमाली॥ पदरी नाधा दृढ धरीली॥ नेत्रसंकोतेते वेली॥ खुणाजाणविहरीते॥५९॥ मल ते बोलें नको ज्ञांता॥ हरीह्मणे आमचे दाननेदितां॥ कांगे सून्ये मार्गे तो जो॥ मज अनंता टाकूनियां॥६०॥ नाधा ह्मणे मनमोहना॥ मजसी लाउन को मनन्ना॥ तूं पुढे पुढे श्राहाणा॥ बहुत होसी वाटते॥६१॥ उगाच मध्ये वाट पाडीसी॥ चालावेगे वावढी येसी॥ पुसो मगाढीवाणासी॥ दानमागसी कोसेते॥६२॥ हरीह्मणे तूं नितंबीनि॥ चावडीं धरीसि मनी॥ मीदान घेतल्या वांचुनि॥ तुजलागी सोडिना॥६३॥ नाधाह्मणे आतां

१ चीज्ञावडी

॥२॥

सादत्रतायेकले॥ संपूर्ण करावयाघननीळ॥ येकलाचीनि घोनव्रजपालक॥ तयापासीपातला॥ ३॥ आव
घ्यावस्त्रे ठेउनतीरी॥ पोहतीरुतांतपं गीनीनारी॥ तोसकळाचीवस्त्रेपूतनारी॥ घेउनतरुवरीचढियला॥ ४॥
कदंबावरी चढतां॥ येकिने देखीला आवचिता॥ ते मग सांगे समस्तां॥ वस्त्रेनेलीगे तुमची॥ ५॥ मग लाजोनि
यां सकळी॥ आकंठलपतीयमुनाजळी॥ ह्मणतीकमलपत्राक्षा वनमाळी॥ लाज घेतली सर्वांची॥ ६॥ येकिकां
पतीथरथरा॥ ह्मणतीवस्त्रे दे भूवनसुंदरा॥ तुवां साधिला डावो खरा॥ येकांतबरोपाहोनि॥ ७॥ बहुतप्रकारे ला
तुं कृष्णानाथा॥ आमचीवस्त्रे देयीआता॥ बहु सीतवाजत अनंता॥ दांतखीली बैसली॥ ८॥ जैसा उर्ध्ववदने
गोपिका॥ तिसरसीजाक्ष वजनका॥ हांसतसे निजभक्तसखा॥ तयाकडे पाहोनि॥ ९॥ हरीह्मणे सूर्यकन्या॥
परमपवित्र सर्वमान्या॥ तुह्मी नग्न होउन ललना॥ केसा आंत संचरलां॥ १०॥ तुह्मी मंदीराजायाउपरी॥ वस्त्रे
आणुनदेयीन घरी॥ तुमच्या वडिलासी निर्धारी॥ गती तुमची सांगेन॥ ११॥ तो येकाकडे येकपाहाती॥ हावभा
वदाउनहांसती॥ ह्मणतीयेवोतो निश्चितीं॥ निर्वाण मांडले साचपैं॥ १२॥ येकिह्मणती आह्मी दीन॥ तूं उदारकरी

वस्त्रदान॥ येक ह्मणती देउं प्राण॥ तुजवरी श्रीरंगा॥ १३॥ प्राबा (?)ढउ चलुन गोपियेक॥ ह्मणती तुजवरी कोडू म
स्तक॥ कदंबावरी जगंनाथका॥ हासे शरद ऐके कोनियां॥ १४॥ ये कि बोलती साक्षांक्ष्या॥ वस्त्रे देवारी जदलाक्ष्या॥ ऊरो
सारामतूं सर्वसाक्ष्या॥ कालये सीक्ष्याकारका॥ १५॥ ये कि ह्मणती येउं बाहिरी॥ चढो आतां कदंबावरी॥ तूं जध
रुन पुतनारी॥ शीक्ष्या वरी लाउं पै॥ १६॥ वस्त्रे जरी ने दिसी टाकुन॥ तरी तुज नंद यशोदेची आण॥ येक ह्मणती
चोरे नागविले पूर्ण॥ सांगो याला चावढीये॥ १७॥ येक ह्मणती हरी पाही॥ तुज बहुत देउं दुध दही॥ आमचीं व
स्त्रे आतां देयी॥ भुवनसुंदरा श्रीहरी॥ १८॥ येक ह्मणती सुंदरी॥ गोकुळांत करीसी चोरी॥ गायी चारावया येसी वनां
तरी॥ तेथें मुरारी नाडीसी तुं॥ १९॥ वछां बांधुन गायी॥ वनि दुहतोस सर्वही॥ तुझा हस्त लागतो पाही॥ पान्हा फुटे
तयांते॥ २०॥ तुझा हस्त लागतां नारायणा॥ वांजा गायीस फुटे पान्हा॥ विश्वव्यापका मुरमर्दना॥ जनार्दना व
स्त्रे देयी॥ २१॥ ऐसा नानापरी विनवित्या (?) न विनी॥ मग काये बोले मेघजें सती॥ बाहीर येउन सिघ्र प्रगतीं॥ यमपि
तयान मावे॥ २२॥ यमुने माझी समस्त॥ जलक्रिडा केली तुह्मी सत्य॥ याचे प्रायश्चित्त हे वहरीत॥ नमोंतरुन म

स्कार॥२३॥ लज्या सांडून निश्चित॥ सर्व करावे ऊर्ध्वहस्त॥ तरी त्व वस्त्रे तरीत॥ हातायेतील तुमच्या॥२४॥
कदंबातली क्षणभरी॥ नावापाहिन डोले भरी॥ मग हा सती व्रजसुंदरी॥ कैसी परीकरावी हो॥ येक म्हणती
या विगोष्टि॥ नायेकता करील हा कष्टी॥ जे स्नाहास्त ऊर्ध्व द्रीष्टी॥ गोपि पाहाती हरीकडे॥२६॥ मग त्या ततो
येऊन रामा॥ म्हणती वस्त्रे देयी मेघश्यामा॥ अनंगदहन मन विश्रामा॥ पूर्णकामा सर्वेज्ञा॥२७॥ हरी म्हणे ऊ
र्ध्वहस्त करुनी॥ आधि नमस्कार वा सरमणी॥ मग येक हस्ते ठेउन कामिनि देतनी॥ नमस्कारिति येक
रुनी॥ आधि नमस्कारीती येक हस्ते॥२८॥ हरी म्हणे येक्या हस्ते॥ जे नमस्कारिती सद्गुरु देव संताते॥ त्याचा
हस्त छेदावा तेथें॥ शास्त्र आज्ञा ऐसी असे॥२९॥ येक हस्ते करीता नमस्कार॥ येम छेदि त्याचा कर॥ पुढें
पावे जन्मांतर॥ तरी येक हस्त उपेस्याते॥ २०॥ येक हस्त काम सदनी॥ येक हस्ते नमिती दिनमणी॥ प्रेम
चाकडे चीत देउनी॥ लटिका परमार्थ दाविला॥ ३१॥ कामावरी ठेविले चीत्त॥ तरी दुरी गेला भगवंत॥ याला
गी जोडुन दोन्ही हस्त॥ श्री आदित्य नमस्कारा॥३२॥ मग हा सती खंजरी टनयना॥ द्वय हस्त जोडून जा[illegible]॥

॥७॥

नमस्कारीले सूर्यनारायणा॥ तोषला राणा वैकुंठीचा॥२३॥ मग तयाची समस्त वस्त्रे॥ दीधलीं नवपंकजनेत्रें॥
भक्तपालकें स्कंदतातमीत्रें॥ नवल लीला दाविली॥२४॥ गोपसमस्त नेसल्या चीरा॥ म्हणती जलदवर्णा पी
तचिरा॥ आमच्या कामभुवनसुंदरा॥२५॥ संगें तुझ्या शांतकरी॥२५॥ तुझा होता समागम॥ हरी आम्ही होउ निश्र
म॥ मग काये बोले आत्माराम॥ सकळकामातीत जो॥२६॥ हरीलज्जेशरहात॥ चांदीवीया स्मिनीशोभीवंत॥
मी दावीन मुरलीसंकेता॥ यावे समस्त तुह्मी तेथें॥२७॥ होईल तुमचा व्रताचे फळ॥ मनकामना पुरतील स
कळ॥ ऐसे बोलता वैकुंठपाळ॥ गोपी गेलीया घराते॥२८॥ हरीविजयग्रंथ दक्षणसागर॥ श्रीकृष्ण ते
थे रामेश्वर॥ येथीच पात्र भावीक नर॥ असा दत्त्वांवती॥२९॥ मरून आवडी त्याका वडी॥ या रामेश्वरी येति
भाविक कापडी॥ क्षणीक आयुष्ये जाणोन तातडी॥ आडा आडी पावले॥४०॥ प्रेम हरजान्हवी नीरा॥ प्रीती अ
भिषेखिला रामेश्वरा॥ तितरले संसार सागरा॥ सत्य सात्वा नजाणीजे॥४१॥ ब्रह्मानंद यतीश्वरा॥ त्याच्या
पदीचा पादुका सुंदरा॥ आवडी जालो म्हणे श्रीधरा॥ तरलो साचार जाणीजे॥४२॥ इति श्री हरीविज
यग्रंथ॥ संमत हरीवंश भागवत॥ चतुर परीसोत कां भक्त॥ पंचदशोध्याये गोड हा॥१५॥ ५५

॥७॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॥श्रीशारदायनमः॥ ॥श्रीगुरुभ्योनमः॥ ॥शुभमस्तु॥ ॥याश्री

रंगाचना [illegible] नामदेस्वा॥ १

अष्टादश [illegible]

नहें आत [illegible]

गताश्र [illegible]

दुरितक [illegible]

हीकेले॥ [illegible]

मा॥ व [illegible] ३॥

आसोपं चदशा व्यार [illegible]

Chapter 16 - 3, 4 & 6 folio missing

सुखसर्वासी दीधले॥ ७॥ श्रीकृष्ण पूर्णअवतार॥ लीलावतारी निर्विकार॥ दावलप

५ गणिका आणि अजामेळु॥ यांहीकेल दोषकल्लोळु॥ परी नामाचअद्भुतब्रह्म ळु॥ जाल्हासकळ ळक्षणार्ह॥ ६॥

नमस्कारीले सूर्यनारायणा॥ तो बला राणा वैकुंठीचा॥२२॥ मग तयाची समस्त वस्त्रे॥ दीधली नवपंक अनेत्रै

मल्ल पा ... ॥ जो प्रम प्रसन्न नेसल्याचीरा॥ ह्मणती जलदं वर्णापी

त चिरा॥ ... ॥उनि

म॥ मग ... ॥

मी द्रावी ... सि

कळ॥ ...

ये राम ... ध्याते

भाविक ... येति

भिषेनि ... तीअ

... च्या

पदीचा पादुका सुंदरा॥ आवडी जालाल्हगत्राघव॥ ... वेज

य ग्रंथा॥ समस्त हरीवंश भागवत॥ चतुरपरी सोतका भक्ता॥ पंचदशअध्याय गोडहा॥१५॥ श्री॥ धध

श्रीगणेशायनमः ॥ ॥श्रीशारदायनमः ॥ ॥श्रीगुरुभ्योनमः ॥ ॥शुभमस्तु ॥ ॥याश्री
रंगाचनामस्मरण ॥ यांतुल्यतप दुजे आन ॥ नसे शोधिता श्रीभुवन ॥ परम पावन नामदेखा ॥
अष्टादश पुराणें ॥ बोलिली सत्यवतीहृदयरत्न ॥ परी नामाहूनि विशेषसाधन ॥ सर्वथाही
नव्हे आती ॥ २ ॥ पापतत्क्षण हाती ॥ यांचि तोवरी बजाणि जैमस्ती ॥ नामसिद्धप्रताप ऐकती
गता प्राण होती तेव्हाची ॥ ३ ॥ पापजाळावया समस्त ॥ हरीनाम अग्नि धडाडीत ॥ क्षणें
दुरितकाष्टें जाळित ॥ प्रताप अद्भुत न वर्णवे ॥ ४ ॥ नामाग्नीनें न जळे ॥ ऐसें पापको पहीना
हीकेले ॥ वाल्मिक बहु पाप जोडिलें ॥ [illegible] ॥ ५ ॥ ऐसा ज्याचा नाममहि
मा ॥ वर्णिता वेद पावले पैं उपरमा ॥ तो गोकुळी अवतरला जगद्धामा ॥ रूपनामातीत जो ॥ ६ ॥
आसो पंचदशाध्याई कथा जाली ॥ नग्न गोपिका दंबातळी ॥ याचीं वस्त्रे देउन वनमाळी ॥
सुखसर्वांसी दीधले ॥ ७ ॥ श्रीकृष्ण पूर्ण अवतार ॥ लीलावतारी निर्विकार ॥ दाविले प
८ गणिका आणि अजामेळ ॥ यांही केले दोष कल्लोळ ॥ परी नामाचे अद्भुतबळ ॥ जाल्या सकळ क्षणार्धे ॥ ९ ॥

१अमब ग केसीयासंहारीला

॥१॥

सक्रमथोर॥गोकुळामाजीसवर्ति॥९॥पूतनातृणावर्तशकटमारिला॥द्वादशगावअग्नीगिळि
ला॥अचलधरिलानखाग्रीचे॥१०॥इंद्रेदेवासहितउतरला॥सर्वदेखताहरीपूजिला॥वच
हरपीशरणआला॥कमलोद्भवआपण॥११॥ऐसाहरीप्रतापजाणोन॥गोकुळीचेसर्व
ब्राह्मण॥निंदेसीप्रवर्तलेअज्ञान॥निर्गुणागुणलाविती॥१२॥ह्मणतीयांकर्मभ्रष्टकेसे
केले॥गोकुळआवघेंचोटाळिले॥सकळसोवळेवोवळे॥केलेगोवळेयेकची॥१३॥स्नान
संध्यायज्ञआचार॥बुडऊनकेलाअनाचार॥भ्रष्टलेगोकुळसमग्र॥जावेंसत्वरयेथु
नी॥१४॥उरोनेंदीकोठेंअणसुट॥परद्वारीहाक्रियाभ्रष्ट॥आह्मीब्राह्मणयेकनिष्ठा॥थो
रअरिष्टआह्मासिहो॥१५॥आह्मीब्राह्मणउंचवर्णी॥सोवळेविशेषसर्वाहुनी॥आमचे
दीक्षेनेसर्वजन॥पाहोनियांवर्त्तती॥१६॥कैसेभ्रष्टलब्राह्मण॥पूर्णब्रह्मानंदश्रीकृष्णा
नेणोनधरीलाअभिमान॥ज्ञातृहाचा[illegible]॥१७॥हृदयींनोळखताईदिरावर॥आचर

॥१॥

तीतुंकांअनाचार॥कर्मतीचभ्रमथोर॥पिशाचनरतेचपैं॥१८॥प्रत्यमानयेतांकमलोद्भवपि
ता॥सर्वधर्मसोनेगेलीवृथा॥भक्तितेचअभक्तितत्वता॥कैचीमुक्ततातयासी॥१९॥तेणेकेले
वेदपठण॥करतलामलशास्त्रपुराण॥परीतेमध्यपीयाचेंभाषण॥हरीसशरणनरि
घतां॥२०॥जाणेचतुष्टयकला॥परीसांभवघ्याचीवाकला॥हदईवोलखतांतमाळलीला॥वि
द्याविकलाचतुर्दश॥२१॥तेणेकेलेतीर्थाटण॥यमनेमादिकसाधन॥तेणेकेलेजेंकीर्तन॥तेजा
णगायनगोरीयाचें॥२२॥जैसीमुग्धाबत्तीसलक्षणी॥परमसुंदरचातुर्यखाणी॥परीमन
नाहीपतीभजनी॥तरीसर्वहीप्रयागेलें॥२३॥खरपृष्टिचंदनदेख॥परीनेणेतेसुवाससुख॥
खा	षडरसीफिरविजे [illegible] दनेणेची॥२४॥गणिकारामह्मणातांतरली॥इहीशास्त्र
पुराणेंअभ्यासिली॥परीनतरतीकदांकाळीं॥नयेवनमाळीप्रत्यया॥२५॥रूपानकरीताक्षी
५८।	रश्रीजावर॥व्यर्थकायचाटावातत्वविचार॥याचेंज्ञानतेव्यर्थकरकर॥जैसीकीरअनुवादती॥२६॥

॥२॥

हरीस्वरूप केदीन केले॥ यज्ञकुंडे फुंकितीव हे॥ व्यर्थ धुरें भरीले डोहळे॥ काय केले सार्थकें॥ २७॥
वेहाडी जैसे वरें विण कींनासिका वाचुन सुंदरपण तैसे हरीविण पूर्ण यज्ञ व्यर्थ जाणा सर्वेही
यज्ञ भोक्ता श्रीकर यांस नोळखोन ते पामर स्वर्ग मिनित्य साचार कतु घोर मां
डिला श्रीकृष्णाचा संचार नाही जैसे वनवसविले तिही असो या वरी श्री राधीचा जो
वाई काय करिता जाली॥ विगत धवेचें नवयव्वन॥ गर्भां धाचें विशाल नयन॥ की कोल्हाटीयाचे
शूरत्व पूर्ण॥ किंतलज्ञान धनलुब्धाचें॥ २७॥ कीं जारसी चावे धेअ आचार॥ कीं अदत्ताचें
चें उच्च घेर॥ नपुंसकाचें लिंग घोर॥ तैसे ते नर व्यर्थ पै॥ २८॥ ग्राम पिल्लरीचें निर्मळ नीर॥
कीं अंत्यजाचें रम्य मंदिर॥ कीं वेश्येचें मुख सुंदर॥ तैसे अपवित्र नरतें ची॥ २९॥ कीं यात्रेसी मै
दं आले॥ वाट पाडे निरंजनी बैसले॥ कीं कंटकवृक्ष दाट लागलें॥ आंत कोणा न रिघवे॥ ३०॥
कीं नटा माजि लकामिनी॥ कीं तमामध्ये कुहूचि यामीनी॥ कीं अजा कंठीचें स्तन दोनी॥ तैसें प्र ॥२॥

धरामरांसीनमनकरीत॥ सांगीतलासर्वहृत्तीत॥ परमविनितहोउनी॥७७॥ बहिरामआणिजग
जीवन॥ आह्मीसमस्त थोर लाहन॥ आलोसिहोयाविसरोन॥ ह्मणोनअन्नमागतसों॥७८॥ ह
रीबहुतक्षुधाक्रांत॥ कलंबातलीवाटपाहत॥ हासाक्षांतवैकुंठनाथ॥ मनावचनार्थतियाचा॥७९॥
ऐसेंबोलतांगोवळे॥ वस्तुधामरसर्वकोपले॥ ह्मणतीयेथेंहिंडेभ्रष्टआले॥ छेलावयाआह्मातें
॥८०॥ एकाकडेएकपाहती॥ नेत्रसंकेतेंखुणाविती॥ यासअन्ननदावेनिश्चिती॥ प्राणांतहीजालि
यां॥८१॥ यासिकरितासंभाषण॥ आह्मीकरावेंसचैलस्नान॥ आह्मीसोवळेसुजाण॥ याचेंअ
वलोकननकरावें॥८२॥ भ्रष्टामाजीश्रेष्ठथोर॥ तोविहानंदाचाकिसोर॥ कर्मनेंहीतहीनआ
चार॥ अन्नअणुमात्रदेउनये॥८३॥ भावचेनेत्रवाठारिती॥ सक्रोधगोपांतविलोकिती॥ अन्न
नेंदुहीनह्मणती॥ अहंमतीभुलोनियां॥८४॥ एकह्मणतीजालेशूद्रदर्शन॥ ह्मणोनकरिती
पुन्हास्नान॥ तेदृष्टामक्कीदेखोन॥ अंतरपूर्णजाणवले॥८५॥ नेत्रवक्राचविकारा॥ याव

ती॥जोमहामायेचानिजपती॥यासिनभजतीपामर॥६८॥एकधातुमूर्त्तिकाढुन॥करितीश्रोत्र
तार्त्रीकमिस्त्रपूजन॥प्रत्यक्षहृदावनीजगन्मोहन॥यासब्राह्मणनोलखती॥६९॥जोमसधातु
विरहित॥सच्चिदानंदब्रम्हमूर्त्ती॥यासनेणोनीयांप्रत्यंत॥धातुपूजितीदांभिक॥७०॥एकावे
ष्णवपणाचाअभिमान॥एकह्मणतीआह्मीशैवनिर्वाण॥एकह्मणतीआह्मीसौरसुजाण॥
आम्ही भजनविशेष॥७१॥शाक्तह्मणतीआह्मीश्रेष्ठ॥गाणापत्यह्मणतीआह्मीवरिष्ट॥परीनेण
तीश्रीवैकुंठ॥जोविशिष्टसर्वासी॥७२॥विष्णुज्यांचअंतःकरण॥अहंकारज्याचाउमारमण॥
विरंचीज्यांचीबुधिपूर्ण॥यासनभजोननाडले॥७३॥नेत्रज्यांचेचंडकिरण॥अत्रितनयाज्यांचमन
यमदाढापरमतीक्षण॥यासनभजोनाडले॥७४॥पाणीजयाचेशचीनाथ॥मुखतेजातवेदनि
श्रित॥असोदेवताचक्रसमस्त॥आश्रयेज्याचावर्ततिसे॥७५॥यासनभजोनविप्र॥जाणपण
चाताठाथोर॥धरोनबैसलसमग्र॥यमानुजातीरीसर्वेही॥७६॥तोआलेकृष्णदाससमग्र

णी रुक्मीणिमनी ध्यानी॥ स दाल्या इल्या चक्रपाणी॥ तो ते गोपकुला आडुनी॥ बोलती श्रवणी ऐकोते॥४॥ गोपकरून नमस्कार॥ह्मणती सयाहो ऐकासादर॥ जवळी आलायादवेंद्र॥ हें दावनी उभा असे॥५॥ क्षुधाक्रांत जगन्मोहना॥ मागावया पाठविले अन्न॥ अह्मास ब्राह्मणी दवडिले छेलना॥ आतांह्मपुनतुह्मापासी॥६॥ ऐकताच ऐसीं वचन॥ सद्गद जाल्या विप्रांगना॥ ह्मणती हरी त्रिभुवनभूषण॥ कृपा केली आह्मावरी॥७॥ एकाप्रती येकी बोलती॥ विप्र भुलले की अहंमती॥ पूर्णब्रह्म वैकुंठपती॥ यासि नेणती आश्चिर्य हे॥८॥ भुलले हे वसुधामर॥ श्रीकृष्ण पूर्णअवतार॥ यासन्न नेंदीत साचार॥ मायेने विप्र व्यापिले॥९॥ ज्यों कारणे करिती यज्ञ॥ ज्यांलागी करिती अनुष्ठान॥ तो हे दावनी उभा नारायण॥ त्यासन मजोन भुलले॥१०॥ अध्यायन पूजन तीर्थाटन॥ व्रतनेम तपाचरण॥ करून पावावें ज्यांचे चरण॥ तो नारायण नोळखती॥११॥ जो क्षीरसागरविहार॥ जो वैकुंठपीठिचा सकुमार॥ जो आत्माराम निर्विकार॥ तो हा श्रीधर अन्न मागे॥१२॥ जो मृडानी

या

॥७॥

प्रतीचहृदयरत्न॥ ज्यासशरणयेतीविधीशचीरमण॥ तोहाअगबगकाहि यमर्दन॥ स्वमुखेंअन्नमांगतसे॥१३॥ जेकांचडुंवेदाचसार॥ जेंषटशास्त्राचजिव्हार॥ ज्याचेंपुराणेवर्णितीअवतार॥ तोश्रीकर धरअन्नमांगे॥१४॥ कृपातीआतांसंसारासचालुं पाणी॥ पूर्णब्रह्मानंदमोक्षदानी॥ याचवरपादटधरूं॥१५॥ पूर्वीप्रल्हादपितृच्या आज्ञामोडुनी॥ धृढधरिलेहरिचरण॥ बलीनेशुक्राच्या ज्ञानमानून॥ केलेपूजनवामनाचें॥१६॥ बिभीषणेनमानूनरावणा॥ शरणरिघालारघुवीरचरणा॥ भरथमातेचीमोडुनआज्ञा॥ नंदीग्रामीबैसला॥१७॥ भाविकाजीअवरोधितीपाही त्याचीआज्ञामोडितादोषनाही॥ लपाउनकुविलालवलाही॥ अन्नघेउनतेधवां॥१८॥ षड्रसअन्नाचभरूनहारे॥ यज्ञप्रत्यानिघतीअतित्वरें॥ कुडमोडूनियांद्वारे॥ ठाईठाईपडिली॥१९॥ एकाशाहावयावनमाही॥ श्रवणद्वारेसत्वरचालिली॥ एककीर्तनपंथेतेवेळी॥ निघतीजालीसत्वर॥२०॥ एकस्मरणाचियेवाटे॥ एकचरणसेवेचेननेटे॥ एकअर्चनाचेंनवाटे॥ निघ

॥७॥

तीजालीसुंदरा॥२१॥ एकवंदनाचेन द्वार॥एकदास्यपंथजातीवरा॥एकसख्यत्वेचीरक्रु
मरे॥हरीपाहूं चालिल्या॥२२॥एककरितीआत्मनिवेदन॥एकमननजह्लीजाल्यामीन॥एके
निजध्यासीनीमग्न॥होऊनियां चालिल्या॥२३॥एकानिजसाक्षाकार॥चालिल्याआत्मरूप
मोहरे॥भक्तिअन्नाचभरूनहारे॥जातीवरेकृष्णाभेटी॥२४॥जैसासमुद्रासभेटावया॥म
रोनसरिताजातीलवलाह्या॥कृपासिंधुयदुवर्या॥पुंण्यगंगामिलोजाती॥२५॥पिताबंधुप
तीचीआज्ञा॥मोडूनचालिल्यासकेललना॥आवडीलागलीनयना॥कृष्णावदनपाहावया॥
२६॥श्रवणह्मणतीकरूंश्रवण॥रसनाकीर्त्तनीगेलीरंगोन॥हरीपदपद्ममकरंदीजाण॥
नासीकवेधेसर्वदा॥२७॥पाणीअर्चनेचीवाटपाहती॥चरणहरीपंथेंसीव्रजाती॥याप्र
कारेसकलयुवती॥समीरगती चालिल्या॥२८॥ऐसायज्ञपत्न्यागेल्यासकली॥तोएक
क्षणभरीमाघेंराहिली॥अन्नघेउनिजोनिघाली॥तोकर्मजाडठाकिले॥२९॥तेचापतीअ

॥२०॥

कस्मात॥पावलापाकशालेआंत॥तयासकळलाहृतांत॥गेल्यासमस्तकृष्णाभेटी॥२०॥वि
प्रपरमक्रोधायमान॥करीआपुलेस्त्रियेसीताडण॥परमभ्रष्टगोवळकृष्ण॥त्यासिअन्न
कां देतां॥२१॥कोणशास्त्रीअसें लिहिलें॥स्त्रियानी पूजावेंगोवळ॥यज्ञब्राह्मणनाही पूजि
ले॥विटाळिले अन्नाकैसें॥२२॥वेद देवअग्निब्राह्मण॥तुझ्याबापेसाक्षकरून॥माझेंहस्तीतु
जलागुन॥दिल्हेजाणशतमूर्ख॥२३॥माझीसांडूनियांभक्ती॥पूजूंज्यासीगोवळाप्रती॥
ह्मणोनस्त्रियेसीसीप्रगती॥बांधताजालाब्राह्मण॥२४॥मगतेबोलतेअवस्वरी॥तुयादे
हाचापतीकीनिर्धारी॥तरीतोदेहठेवीआपलघरी॥जतनकरूनसाक्षपें॥२५॥समस्ता
गेल्यादेखोन॥सद्रदअसवीभरिलेनयन॥अंतरीरेखिलेकृष्णध्यान॥मुखीस्मरपान
माचें॥२६॥जोविंदागोपाळमाधवो॥वैकुंठविळासियारमाधवा॥असेबोलोनतेधवां॥प्राण
सोडिलेसतीने॥२७॥सकळविप्रांजालेश्रुत॥किंस्त्रियागेलियांसमस्तां॥धाविलेपाकशा

॥२०॥

ले आंत ॥ जपा अनुष्ठान टाकुनी ॥ ३८ ॥ एक बोले क्रोधे करूनी ॥ स्त्रिया आलिया परतोनी ॥
सीक्ष्या करूं ते विक्षणी ॥ ऐसें दुसरे नीन करीत ॥ ३९ ॥ एक ह्मणती राहावें कासयासी ॥ जाऊ
न आतां घेऊं सन्यास ॥ एक ह्मणे मी ह्मेच बऊं वस ॥ ह्मणोनगे ली टाकुनी ॥ ४० ॥ ज्याने स्त्री बाध
ली खांबेसी ॥ तो हरुषसांगो समस्तासी ॥ त्यां बांधले आपले दारेसी ॥ अवरोधुनी ठेविली ॥ ४१ ॥
तीजवलि आला परतोन ॥ सोडून करी समाधान ॥ तुजसी अलंकार घडीना ॥ उचडीनयन ये
कदां ॥ ४२ ॥ तो तैसें बोले काही वचन ॥ श्वासोस्वास पाहे ब्राह्मण ॥ तो गेले ति चे निघोन प्राण ॥ रो
कदारुण विप्र करी ॥ ४३ ॥ सकळ ह्मणती कासया रडसी ॥ प्रेतत ही डोल्हा पाहासी ॥ आह्मी स्त्रिया
अपिल्या आगोवल्हासी ॥ कदां नयेती माघाऱ्या ॥ ४४ ॥ हरीलागी जिने प्राण सोडिले ॥ लिंगदेह
ती चें निघाले ॥ हें दावनी वेगें पावले ॥ मोवाले हरीपासी ॥ ४५ ॥ जें अंतकाली ची मती ॥ तैसीच
होये पुढें गती ॥ सती हरिरूप जाली चित्ती ॥ रमापती जाणे सर्व ॥ ४६ ॥ हपाह्लतो जगज्जीव

वन॥तीचतेथेंचदेहकेलेनिर्माण॥षड्रसअन्ननिर्मुन॥पात्रभरूनदीधले॥४७॥तीचाहेतराहि
लाहोता॥कींअन्नाद्यावेंकृष्णनाथा॥सर्वापुढेंतेचतत्वता॥हरीचीजवळीउभीठाके॥४८॥सकळ
सख्याबोलतीतेवेळी॥आह्मापुढेंहेचकैसीआली॥हेअवतारहोतीराखिली॥अवरोधुनीसाहे
पें॥४९॥सकळसख्यानीतेवेळी॥देखिलेपरब्रह्मसावळे॥जेंनिराकारआकारलें॥भक्तजन
तारावया॥५०॥समीपदेखोनयादवराया॥अन्नापात्रेंउतरूनियां॥दंडलागतीहरीचपायां॥
विसरोनियादेहभाव॥५१॥मनीसकळभावितीं॥डोळांदेखिलायादवपती॥जन्मसार्थकजाले
ह्मापाती॥आनंदवितीनसमाये॥५२॥हरिचरणपंकजकेसरी॥द्विजपत्न्याजाल्याभ्रमरी॥
कींवेदनारायणनिधारी॥वेदस्मृतीनीवेष्टिला॥५३॥मगउठोनियांविप्रल्लन॥अन्नअर्पि
तीराजीवनयन॥तृप्तजालायादवराणा॥रामगोपाळासहीत॥५४॥यज्ञनारायणजाला
तृप्त॥मखाचफळत्यासिजालेप्राप्त॥संतोषोनकमळाकांत॥कायबोलततेधवां॥५५॥त

यास ह्मणे वैकुंठपती ॥ माझ्या पदाप्रती याल अंती ॥ पतीस तुमचा जन्म पखी ॥ पुढें मागिती अ
संख्ये ॥ ५६ ॥ तुह्मी जा आतां आश्रमाप्रती ॥ वाट पाहत असतील पती ॥ यपों ज्ञे वो घास मासी ॥
काही खंती करूं नका ॥ ५७ ॥ मग पाहतां जैसें सुवर्ण ॥ तैसा त्रिजगरूप मीनारायण ॥ मद्रूप
चराचर पाहोन ॥ व्हा तुह्मी लीन मजमाजी ॥ ५८ ॥ माझा ठाई ठेऊन चित्त ॥ प्र पंच कार्य करा
समस्त ॥ जैसा ह्मपणजनी वर्त्तती ॥ ठेवणाचि त्त ठेउनी ॥ ५९ ॥ चित्त ठेउन ताह्न्या पासी ॥ मा
ता जाये स्वकार्यासी ॥ तैसें मज धरून मानसी ॥ प्रपंचासी चालवा ॥ ६० ॥ आत्मरूप विषपा
हावें ॥ सहज मग अंतर न पडावें ॥ वेदाज्ञे वर्त्तावें ॥ अहंकृती टाकूनियां ॥ ६१ ॥ चागरी आणि रांझ
णी ॥ बिंबला एकचा सरमणी ॥ तैसें पुरुष आणि कामिनी ॥ मी चक्रपाणी व्यापलो ॥ ६२ ॥ ऐ
सें बोलतां यदुपती ॥ कहल जाल्या सद्ददचित्ती ॥ विमलांबु धारा नेत्री स्रवती ॥ काय बोलती
ते धवा ॥ ६३ ॥ आतां पती त्रो धेचेतील प्राण ॥ आह्मी न सोडूं तुझें चरण ॥ कृपासागर तुं जगन्मो

॥१०॥

हन॥ लहरीदासपणवरी हे कां॥६४॥ संसार दुःखरूप सकळी॥ खदिरांगाराची शेज रचिली॥
त्यावरी सुखनिद्रा वनमाळी॥ कैसी लागे सांगपां॥६५॥ संसार विषवल्लीचें वन॥ कीं वृश्चिका
चें भरलें सदन॥ काळसर्पें पसरिलें वदन॥ उडी कोणा घालवे॥६६॥ आळीस कळाची आ
ज्ञा मोडुन॥ हट धरिलें तुझे चरण॥ तुं माघारें देसी लोटुन॥ हिरोनमन व्यामचे॥६७॥ सोडि
ताच तुझें चरण॥ तत्काल आमचा जाईल प्राण॥ पती आमचे दासपण॥ सदना जाणें दिती
ये तुं॥६८॥ आपल्या हातीं जगजेठी॥ हतांत भगिनी हदीलोटी॥ संसार तापें जालों कष्टी॥ क
री गोष्टी येवढी॥६९॥ हांसून बोले वैकुंठराणा॥ नवल पाहा जाउन सदना॥ पती वंदिती तुम
च्या चरणा॥ वानिती गुणा तुमच्या॥७०॥ तुह्मी शरण आलिया माझ्या पदा॥ ते तुमचा करि
तील आपदा॥ मग उपयेईल माझी या बीदा॥ पाहा येकदा जाउनी॥७१॥ हरीवचनीं
विश्वास धरूनी॥ परतल्या सकळ द्विज कामिनी॥ हरी सप्रदक्षणा करूनी॥ पुढती चर

॥१०॥

पीलागती॥७२॥जीने कृष्णालागी त्यजिला प्राण॥ ते हरिरूपी गेली मिळोन॥ जैसें सागरी ऐक्य
जाले लवण॥ नाही परतोन आली ते॥७३॥ गोविंदाची लीळा गात॥ द्विजसद्मा परतल्या सैंपर
तल्या समस्त॥ ब्रह्मानंदे या उल्लता॥ दृश्य पदार्थ दिसेना॥७४॥ हरिनामाचा ऐकोन गजर॥ अनु
तापले सकळ विप्र॥ म्हणती श्रीकृष्णा पूर्णावतार॥ वेदश्रुती बोलती॥७५॥ मूढ आम्ही दुराभि
मानी॥ नेणो अवतरला कैवल्यदानी॥ नुपजे अनुताप कदा मनी॥ गेलो भुलोनी मायेने॥७६॥
स्त्रियेनिचा तल कृष्णादर्शन॥ व्यर्थ आम्ही काय पढोन॥ षड्वैरी लागविलो पूर्ण॥ जगज्जीवन नो
ळखो॥७७॥ लोकासि सांगो करा भजन॥ आम्ही मंदभाग्ये भजनहीन॥ पूर्णब्रह्मानंद श्री
कृष्ण॥ त्यास न भजोन नाडलो॥७८॥ स्त्रिया म्हणती धन्य तुमचें जीणे॥ तुम्हा सहपाके
ली नारायण॥ व्यर्थ काये करून शास्त्रभाषण॥ अभिमाने नागविली पैं॥७९॥ भाविका ला
गी भगवंत॥ दर्शन देतो हे यथार्थ॥ अभाविका न दिसे सत्य॥ कोटि वरुषे शोधितां॥८०॥ भावें

॥११॥

देखोन आमचा ॥ दुरावला सोयेरा निजांचा ॥ पाठिराखा अंतकाळीचा ॥ जो दीनाचा साहाकारी
॥८१॥ द्रव्यमद जेस हामस्त ॥ त्यासनाटोपे भगवंत ॥ विद्यामय जे मुसमुसीत ॥ रमानाथ त्यास कै
चा ॥८२॥ एक भावार्थ वाचुनी ॥ वश्य न हे सारंगपाणी ॥ भोगेंद्र महिमा नेणोनी ॥ शाय्या जाला
हरीची ॥८३॥ श्रीवछ्यापर ब्र यसावहें ॥ त्यासरव मुखे आह्मी निंदिले ॥ निर्मळासमळ लावि
विलें ॥ निर्गुणा ठेविले गुणदोष ॥८४॥ हूपान करितां श्रीरंग ॥ व्यर्थ काय कोरडे [illegible]ंग ॥ व
श्य न होता भक्त भवभंग ॥ भवरोग न तुटे ची ॥८५॥ जालेंस हरीत ब्राह्मण ॥ नयनी वाहे अ
श्रुजीवन ॥ ह्मणती कैसें कर्म गहन ॥ जवळी असोन हरी नेणों ॥८६॥ एक ह्मणती उठा उ
ठी ॥ चला घेऊं हरीची भेटी ॥ घालूं हरीचरणी हटमिठी ॥ प्रेम पोटी न समाये ॥८७॥ तो कौंस
च दूत हिंडती ॥ वनी उपवनी झाडा घेती ॥ गोविंद शोधून मारिती ॥ एक हासो गती समाचा
र ॥८८॥ भयवाटे परम मना ॥ यालागी न वजाती वछ्या दर्शना ॥ एक ह्मणती आह्मा नाराय

॥११॥

गा॥तुझ्या चरणां अंतर लो॥८९॥एक उठोन उभे ठाके ती॥ह्मणती चला पाहू श्रीपती॥एक ह्म णती दैसहिंडती॥वाटे चित्ती भय फार॥९०॥आड वेआले मायं जाल॥दुरी अंतर लाचननील॥ एक ह्मणती धन्य ते वेल्हाळ॥जीने हरीलागि प्राण दिल्हे॥९१॥धन्य धन्य ते च सती॥चुकविली तीने पुनरावृत्ती॥देह ठेउन श्रीपती॥पाहावया धाविली हो॥९२॥धन्य धन्य ते च नारी॥प्राण दे उ घेतला पूतनारी॥मायां नदी च पैलतिरी॥ते च निधारी पावली हो॥९३॥नाही केले तीने अ अनुष्टान॥नाही केले पुनःश्वरण॥नाही आचरली तपदान॥वैसी नामयणी पावली ॥९४॥नाही तरी आह्मी पदिलो वृथा॥स्वमुरवे निंदिले वैकुंठनाथा॥वेढे जालो जाणत जाण ता॥श्री अच्युताने पोनी॥९५॥हरिविजय ग्रंथ थोर॥हा च केवळ क्षीरसागर॥आला राम यादवेंद्र॥शेषशाई पहुडला॥९६॥ते क्षीरसागरीची चौदा रत्ने॥सकाम्ति ही धली नाराय णा॥ये येंदृष्टांत साहित्य भूषण॥दिव्य रत्न झळकती॥९७॥तेथे राज्य करी उपमन्यु॥येथी

चन्टपभावीक धन्ये ॥ ते श्री हरीस परम मान्ये ॥ सात्विक प्रेम हृभक्त जे ॥ १८ ॥ ब्रह्मानंदा यदुविरा ॥ त्रिभुवनवंद्या ज्ञानसमुद्रा ॥ अक्षय अभंग श्रीधरवरा ॥ सक्कोद्यांतासर्वेशा ॥ १९ ॥
इति श्री हरिविजय ग्रंथ ॥ संमत हरिवंश भागवत ॥ विचक्षण परिसोत पंडित षोडशोध्याय गोड हा ॥ २० ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॥श्रीशारदायेनमः॥ ॥श्रीसच्चिदानंदमूर्तयेनमः॥ ॥शुभमस्तु॥ ॥जयजयगोवर्धनोधारणा॥ हेकौंसारे पुतनाप्राणहरणा॥ मधुकैटभीरे मुरमर्दना॥ गोपीजनांगोपती॥ १॥ तुझ्यापायीचित्तजडे॥ तरीसंसारदुःखसमुद्र झडे॥ चिन्मयपद हाता चढे॥ नपडे सांकडे कदाही॥ २॥ आपुलीयाकार्यालागीप्राणी॥ सादरसदादीनयामिनी॥ तैसीप्रीतीधरीतीलहरीभजनी॥ तरीबंधनमगकैंचा॥ ३॥ धनयीछाअंतरधरुनी॥ भाग्यवंतासस्तवीतीजनी॥ तैसीगोडिलागलेहरीवरणी॥ तरीबंधनमगकेंचे॥ ४॥ राज्यभांडारकांप्रित्ति॥ जातांप्राणीसायासकरीती॥ तैसेंहरीपदप्राप्तिसझटती॥ तरीबंधनमगकेंचे॥ ५॥ वाढावावयावंशसंतान॥ करीतिलोक बहुअनुष्टान॥ जैसेतृष्णापायीजडलमन॥ तरीबंधनमगकैंचे॥ ६॥ खोलंबेललज्जघडी॥ ह्मणोनसकबिघालितिउडी॥ तैसीतृष्णाभजनीधरीतीगोडी॥ तरीबंधनमगकैंचा॥ ७॥ येकुलतापुत्रासहोतावेथा॥ वैद्यशोधुनधावतीमातापीता॥ तैसाहरीपदीकलवलाजडिता॥ तरीबंधनमगकैंचे॥ ८॥ जेसाकांतश्राक्रांतप्राणी॥ तृष्णाकालीउदकधुंडीवनी॥ तेसाआवडेलचक्रपाणी॥ तरीबंधनमगकैंचे॥ ९॥ किंआबलकन्यापरदेसीदुरी॥ परीतिचेंमनसदामा

॥१॥

ल

सा

हेरी॥ते सी व्रज स्त्रपनी आवडीघरी॥तरी बंधनमगा केंरे॥१०॥ ऐसो खोड बोध्याया रुथा॥रुपी पृथ्या नीव्रष्णनाथा॥अन्ने अर्जुन तत्वता॥आश्रमा प्रती आलीया॥११॥ याउपरीयेके दीनी॥वृंदावनी सारंगपा णी॥शरत्काली चीयामीनी॥निशामणी निर्मेदिसे॥१२॥ अंबरी नील वर्ण जोज्वल॥अणुमात्र न से जलद पटल॥शोभायमान वन निर्मल॥मल याची लक्षल कत से॥१३॥ च्युतकदंब लवंग हृक्षथोरा॥जायीजुथ वं पृरु ओदुंबर॥दाडिंबि मीयो फली परीकर॥केली नारी केली डोलती॥१४॥ फणस अंजीर चार जन॥ब कुल मोगर जांबुलीकंचन॥सदाफल वृक्ष पोदिति गगन॥आंत सूर्य कीर्ण न दिसे॥१५॥ नावे साल याहं समयोर॥चातक के बदके जवादे मांजर॥कस्तुरे मृग सार सें सुंदर॥चकवा के खेलती॥१६॥ ऐसीये वनी चं दिणि यामीनी॥पाहोन नियोरंगपाणी॥पावावा जवी केवल्य दानी॥वृंदावनीते धवां॥१७॥ श्रीकृष्ण परब्र ह्म निर्मल॥सगुण रुप अति वेल्हाल॥जो सजल जलद वर्ण तमाल नीला॥परम मंगल दायक॥१८॥ साव ले सुहासे वदन॥आकर्ण विशाल राजीवनयन॥मुरली वाजवी छंदे करुन॥आनंदघन श्रीकृष्ण॥१९॥ कोटपोन कोटी मीनके तन॥वोवाली जेमुख चंद्रावरुन॥पुर्णकाम रमा रमण॥मोहिले मन गोपिकाचें॥२०॥१॥

ऐकोनपावयाचीध्वनी॥वेधल्यागोकुलीच्यानितंबीनी॥देहेगेहेसकलविसरोनि॥निघतीवनीहरीपाहो॥२१॥
नानाशास्त्रेंश्रवण॥हेयेककरीतगोदोहन॥गोलीतेसकळटाकुन॥निघेमनमोहनपाहावया॥२२॥सारासा
रविचारण॥येकिनेओरंभीलेगुसलण॥तेसांडुनजनार्दन॥पाहावयाचालिली॥२२॥नानायींद्रीयाचीं
वृत्ती॥हीचबालेघरींटाकिती॥हरीपदापाहावयाधावती॥प्रेमखित्तीनसवरें॥२३॥नानातीर्थपलेटण॥
येकिसांडितिहेनाहण॥सांडिप्रपंचवसन॥शरीरनज्ञनाठवे॥२४॥नानाव्रतेतपेंचोरवणी॥येकि
बैसलीसीरीलाउनी॥येकताचमुरलीध्वनी॥जातकामीनीतैसीच॥२५॥वायुधारणाअष्टांगसा
धन॥हेचकरीतहोतीभोजन॥तेतैसेचसांडुन॥स्वजनाक्षीचालीली॥२६॥प्रवृत्तीचअलंकार॥
येकलेउविसरलीसुंदर॥लज्येविबुधीपरकर॥सांडुनसत्वरचालीली॥२७॥येकवडीलीकसजा
ली॥स्वयंपाककरीतसोवली॥मनिअठवतांसूतकसावली॥जायेवेल्हालीसत्वर॥२८॥येकसमाधि
सेजेनिजताकामीनी॥तोऐकलीमुरलीध्वनी॥समाधीउडुनगोडीहरीचरणी॥जातकामिनीसांडू
नियां॥२९॥नानासाधनदलपाघदा॥सांडुनचालिली येकीमुग्धा॥येकिसांडुनवादप्रतिवादा॥ब्रे

ह्मानंदापाहोजाये॥३०॥ऐसागोपिचालिल्यासमस्त॥कृष्णाचरणीज्याल्यासैंऔक्त॥वृंदावनीपावावाजवीत॥
कोणनिश्चितपाहाती॥३१॥असंख्यगोपिचीमंडली॥वेगेआल्याहरीजवली॥शोभवतावेष्टिलावनमाली॥गोपीसक
लीमीलोनियां॥३२॥हरीह्मणेतयाते॥सांडूनियांग्रहकाग्रहघर्मातें॥सांडुनियानिजपतितें॥किंमर्थयेथपातला॥३३॥
आपलवतीतोचइश्वर॥मानुनमजावेनिरंतर॥ऐसऐकताचउतर॥गोपीसद्गदजालीयां॥३४॥आहामंगल
धामाश्रीकृष्णा॥आह्मीसांडुनसंसारतृष्णा॥शरणआलोतुह्माचरणी॥तूंयावचनाबोलसी॥३५॥अदृयद्री
ष्टिपाहिलेजरी॥तूंचअससीपतीचेअंतरी॥तेथेंहीतूंचभोगिसीमुरारी॥ऐकतापुतनारीहांसत॥३६॥साचा
अंतरीभावजाणोनि॥रूपजालामोक्षदानी॥रासमंडलीरचुनि॥चक्रपाणीखेलत॥३७॥जैसीकांचोविली
माला॥सुवर्णमणीआणीयीद्रनील॥येकगोपीयेकघननील॥हस्तधरीतीपरस्परें॥३८॥तप्तकांचनवर्ण
गोपिमाला॥मध्येयीद्रनीलघनसावला॥सावेदश्रुतीनिर्मला॥हरीरूपीजडल्याहो॥३९॥येकगोपीयेक
कृष्ण॥परस्परेस्कंदीहस्तघालुन॥नृत्यकरीतीतेपाहातांतल्लीन॥अष्टनायकापैंहोती॥४०॥गातीसुरससु
स्वर॥ऐकतातटस्तहोतीकिंन्नर॥जगद्वंद्येगातमधुर॥प्राणीचराचरविस्मित॥४१॥असंख्यरूपेघरूनहरी॥

नाचतगोपिकामाझारी॥ पाचुचिपदकहृदयावरी॥ झलकताती सर्वत्रा॥ ४२॥ दिव्यमोतियाचहारपूर्ण॥ गोपिच्या गल्यादीसतीसुवर्ण॥ तिचेमोतयीद्रनीलसमान॥ हरीचागल्याडोलती॥ ४३॥ षोडशकलीनक्षत्रनायका॥ दीसेअसतअहल्हादिकारका॥ यमुनापुलीनभूमीवरीदेखा॥ पासमुरखमांडला॥ ४४॥ शारकालपरमसुंदर॥ कुमुदीरूपझुणतीभ्रमर॥ येतसुंगधमलयसमीर॥ सकलतरूवरफुलले॥ ४५॥ जैसेंविद्युल्लताभारगगनी॥ तेसातलपतीदिव्यकामीनी॥ तेथीच्यादीव्यसुवासेकरूनि॥ दाहिदीशादाटल्या॥ ४६॥ जेतेगोपीसवाटत॥ किंमजपासीचअसेभगवंत॥ परीस्याच्यारूपासीनाहीअंत॥ विस्वंभरजगदात्मा॥ ४७॥ गोरवर्णखंजरीटनयनो॥ मध्यघननीलवैकुंठराणा॥ जेतेगोपीसवाटेजाणा॥ किंमीचरुष्णाभोगीते॥ ४८॥ रुष्णजलदवर्णसाजीरा॥ माजिसोदामिनिसुंदरा॥ किंयासुवर्णलतीकापरीकरा॥ सुकल्याकामानलेची॥ ४९॥ किंयाचेपूर्णकामापुरवित॥ श्रीचंगनीरदवर्णत॥ किंश्रीरुष्णनक्षत्रनाथ॥ गोपीउडगणेशोभती॥ ५०॥ किंश्रीरुष्णवासनमणी॥ सोवतीकिर्णनितंबिनिप्रतीभासमीत्रकन्याजवनी॥ तेसाचतेथेंतलपत॥ ५१॥ गोपीचीकुंडलेआणीनयन॥ हेचप्रतिबिंबितलपतीमीन॥ गोपीकुचहेतारकघेउन॥ मीनकेतनपोहेतसें॥ ५२॥ किंसावनामाजिसुंदर॥ अनंगचीन्हपवर॥ केशनकुसुम

वर्तुलाकार॥ हे वक्षेत्र तयाचें॥५३॥ पाटली पुष्प परीकर॥ हा चमारे बांधलें तुणीर॥ केतुकि पुष्पा तिल लघु पत्र
तो चकुंत निज करी॥५४॥ किं केतकी पत्रे जी थोर॥ हा चीकर्वत परम तीव्र॥ मस्तकि घालुनियां मार॥ करवे विषय
परासी॥५५॥ आसोनाचा तानासमंडली॥ गोपी मुखामुखरो सेला वि वनमाली॥ तांबोल घाली मुख कमलीं॥
सुखी वेल्हाली होतीया॥५६॥ जें जें कामीनीचे जे समन॥ तैसाच होये जगन्मोहन॥ तीचीं अंतर कला देखोन
करुन स्तवन सुखी करी॥५७॥ चंदनेन्य चर्चीत हस्त॥ गोपिचा कुचयुगीं ठेवित॥ क्षणक्षणा चुंबन देत॥ नाचत नाच
तते येते॥५८॥ ऐसा नाचता भागल्या कामीनी॥ हरी कंठी मीठी घालुनि॥ मग सर्वं युध्या कामिनी॥ सुखरैय नि
प्रवर्तला॥५९॥ पूर्णकाम रमानाथ॥ सर्वचि पुरवी मनोरथ॥ जि ते भावी मनांत॥ सुख समस्त मीच भोगी॥६०॥
गोपीच्या वदनेंदुवरी॥ श्रमबिंदु देखता हरी॥ पुसुन आपल्ले पितांबरी॥ मन हरीत येचे॥६१॥ गोपिचे कु
च कुंकुम चर्चित॥ हरी अंगासी मुद्रा उमटत॥ कस्तुरी मलीवट पुसत॥ मुख चुंबितां परस्परे॥६२॥ हृदयग्रं
थी कचुकि चा॥ हस्ते सुटल्या जगत्पतीच्या॥ नीच्या फेडिल्या नीरीच्या॥ तारील्यासा चाकामीनी॥६४॥ से

विताहरीचे अधरामृत॥ गोपिचा काम दुणावत॥ आंगी चर्चंदन समस्त॥ गळी गर्थी पुसले॥ ६५॥ गोपिचे नेत्री
चौ अंजने॥ हरुन नेली निरंजने॥ करग्रहणे जगज्जीवने॥ अधररंग हरीयेला॥ ६६॥ ऐसी क्रीडा करीता वनमा
ली॥ घर्मतापली या वेल्हाळी॥ मग निघोन यमुनाजली॥ विचित्र खेल खेलती॥ ६७॥ तो येक बोलति कामिनी॥
चला मागुती क्रीडा वनी॥ साचे वचन मानी चक्रपाणी॥ पूर्णकाम ह्मणोनियां॥ ६८॥ अनंद गोपिसी क्रीडता॥
श्रम नवाटे चौ कृष्णनाथा॥ जो महाराज ऊर्ध्वरता॥ ब्रह्मचारी निर्वाण॥ ६९॥ अष्टा बरुषाचि मूर्ति॥ वीर्यासनाही आ
घोगती॥ लीलीकौतुक यदुंती॥ भक्ताला गी दावितसे॥ ७०॥ जें कां विषयपरजन॥ न करीति हरीलीला श्रवण
यासि स्त्रंगाररस दाउन॥ वेधी मन आपणाकडे॥ ७१॥ ब्रह्मासारी करुन जाती॥ उधरील्या कामभोगयुवती॥ सा
कथा वाचिता जऊर्ध्व रीती॥ गोपी न तरती कैसीयां॥ ७२॥ ज्या ज्या सज्या रसीप्रती॥ तेते दाउन उर्ध्वरी श्रीपती॥ नव
रसें विषयासक्ती॥ दावीयदुपती तारावयां॥ ७३॥ गोपिसी क्रीडला यादवेंद्र॥ आपण तैसे च करु ह्मणती जे नर॥

लीलानव

ते कैवल अज्ञान पामर॥ नीरीय घोर भोगीति॥ ७४॥ कृष्णे केल विषपान॥ यास अणुमात्र न करवे शावन॥ हरीने
उचलील गोवर्धन॥ यास जड पाषाण नच वले॥ ७५॥ कृष्णे महाअग्नि केला प्राशन॥ या वरी पडता स्फुलींग येक न॥

दुरीपलतीभेटुन हरीसमानहोउंह्मणती॥७६॥हरीने भोगुन अंनतनारी॥अखीलउर्धरेताब्रह्मचारी॥साव करु ह्मणतीजेसरी॥तेचीभववुरीबुडाले॥७७॥स्त्रीसमागमे थीतरजन॥होतीतेजहीनकुलक्षण॥उर्धरेता जगन्मोहन॥सतेजपूर्णसर्वदा॥७८॥स्कछोकेले परदार॥फरशाधर उडवीमातेचेसीर॥तैसचकरुह्मणतीजे नर॥तेजीवामर अभाग्य॥७९॥यालागीहरीपदीठेउनमन॥करारासक्रिडानसम्रवण॥तेणेतुष्टोन जग जीवन॥निर्विशेष पूर्ण करीभक्तां॥८०॥असो आताभगवान॥पुढतीरासमंडलरचुन॥जेजेगोपीचेजैसे मन॥तैसा आवनहोतीसें॥८१॥येकीसकडेवरीघेउनी॥दुरीनेनयेकांतस्तानी॥येकिवक्षाआंकिसीरठेउनी॥ भ्रमोनकामीनीनिजत॥८२॥येकीरुसलीहरीवरी॥तीससमाजावितमुरारी॥येकिचवदनकुरैवोलीक री॥ह्मणेतुजपलभरीनविसंभे॥८३॥येकिच्याआंगीटाकुनआंग॥प्रीतीनिजतसेश्रीरंग॥असंख्यारुपधरुन कोमलांग॥मनोभावपुरवीतसे॥८४॥येकिचेनयनीआसुआले॥हरीनेनीजकरेपुसीले॥नमेकुन पायआ गले॥गोपिकावेवाटत॥८५॥येकीसीस्कंदीघेउनी॥नेउननिजकुंजीं शयेलेशयनी॥येकिचेमुखीतांबोल घाळुनि॥चक्रपाणीहरीना॥८६॥असो ऐसाक्रिडताजगजीवन॥गोपिनीधरीला अभीमान॥ह्मणतीवक्षाजा

जालाआम्हाआधीन॥ बोलेंआमचावर्तत॥८७॥ जोब्रह्मादिकांनसापडेद्रीष्टी॥ आह्मीतोवस्यकेलाजेगजेठी॥ ज्या
सहृदयीध्यातदुर्जटी॥ तोघालीतीमीठीजमन्व्यागला॥८८॥ आह्मीसकळामाझीथोर॥ आमचेवचनेंश्री
केश्रीकरधर॥ ऐसाअभिमानदेखतामुरहर॥ केलेविचित्रतेधवां॥८९॥ आसंख्यारूपासहितभगवान॥
गुप्तजालानलगताक्षण॥ अभिमानछेदकमनमोहन॥ त्यासदुजेवणोसोसेना॥९०॥ गुप्तहोताचीभगवंत॥
गोपीचमकल्यासमस्त॥ शोककरीतीअद्भुत॥ आहाकृष्णनाथदीसेना॥९१॥ षोडशकळापुत्तअत्रीसुत॥
वांद्पीपडीलेघरघवीत॥ वनेउपवनेगोपीशोधीत॥ कृष्णप्राहिकारघें॥९२॥ अघहारकेअतिउत्तम॥ घेउ
नीयातीकृष्णनामे॥ गोपिहबाह्यातीसंभ्रमे॥ ज्यापूर्णकामेमोहिलेंआ॥९३॥ यादवकुलदीपकाहरी॥ अ
ह्मासांडूनवनांतरी॥ कोठेगेलासपुतनारी॥ व्रजनारीटाकूनियां॥९४॥ नानावृक्षलागलेवनीं॥
त्यालागीपुसतीगजगामीनी॥ तुह्मीदेखीलाचक्रपाणी॥ सांगाआह्मासीसत्वर॥९५॥ जायीजुयी
चंपक॥ वटजंबुपर्यंतिक॥ त्यासपुसतीवैकुंठनायक॥ देखीलाकायेतुह्मीसांगा॥९६॥ अस्वथबिल्व
मंदार॥ फणसचुतकदंबअंजीर॥ तयासपुसतीश्रीधर॥ देखीलासांगपां॥९७॥ केलीनारीकेलीपोफली॥

बकुरात जंनरायाचली॥यासपुसतीवनमाली॥देखीला काये सांगपां॥१८॥अगरतगरकचन॥पायीतकदेवदापजर्जुन॥तयासपुसतीवनमाली॥देखीला कायसांगपां॥१९॥खजुरीदाडिमीमहालींग॥बदरीखीरणीमातुलिंग॥तपासपुसतीश्रीरंग॥देखीला कायसांगापां॥१००॥जपाशतपत्रीमालती॥मोगरेकरवीरचेवती॥तयासपुसजगपती॥देखीला कायसांगपां॥१॥तुलसीसी पुसतीसुंदरी॥तुजवरीप्रतीकरीतमुरारी॥सखेतुवांदेखीलापुतन्नारी॥तरीसांगेआम्हाते॥२॥भ्रमरातुंबव्यावनी॥देखीला कायमनमोहन॥तोजगदुंदै आम्हासीसांडून॥कोठे गेला नेणावे॥३॥मयोरासपुसतीनारी॥तुजी पिछेखोविसीरी॥कोकिळेतुवांकौंसारी॥देखीलोकायेसांगवो॥४॥वनिक्रिडतीरामहंस॥तयापुसतीपरमपुरूष॥चातकेचक्रवाकेसारसे॥हृषीकेशकोठे पुसती॥५॥बकबदककागरावया॥कस्तुरेमृगनकुलेरवलया॥देखीलेकायसावलीया॥विलासीयाडोंसाते॥६॥जे सागोपीबहुसीणती॥दाहिदीशा विलोकिती॥अनंतनामेआलविती॥परीश्रीपतीदीसेना॥७॥अंतरीआसतायादवेंद्र॥वेधघेतीगीरीकंदर॥जवळी आसेनंनपरीकर॥जन्मांधासीनेणवे॥८॥नाभीसआसोनकस्तुरी॥वेधघेमृगहीडेवनांतरी॥किंवा दरीद्रीयाचद्वारी॥निधानआसोनिनदिसे॥९॥

किं कोण्हीयेक अबला॥ दीव्यमुक्त आसे चागला॥ वेर्थ पडे लोकां व्यागलावे ल्हाला॥ मुक्त गेले ह्मणउनी॥ १०॥
दोनी तीनी पांचागई॥ वृष्णनदी सेतेथ पाही॥ सेखी दाही आकपाही॥ शोधील्या हि नसं पडे॥ ११॥ शोधीली पांच
सत्रा पंचविसें॥ दीष्टी न पडे रमा बिलास॥ शोधुन पाहीली छतीस॥ परम पुरुष नसांपडें॥ १२॥ श्रेष्ट निवड
ल्याचै घीजणी॥ ह्मणती आह्मी काहूं चक्रपाणी॥ तोसाने तीने तीह्मणउनी॥ लाजोन जाल्या तटस्त॥ १३॥
आणीकयेक सौंजणी कैसा॥ धुंड ह्मणती विश्वेघीशा॥ बहुत तर्कि काडोलसा॥ लाजेनियां परतल्या॥ १४॥ अठ
रा जणी नवरसीक॥ धुंडु ह्मणती रमानायका॥ असा चाही सरला जावांका॥ लाजोनि याउग्याची॥ १५॥
अणीकयेक आठजणी॥ निराल्या कुटल्याचै घी जणी॥ शोधीती बारा सोला कामीनी॥ गदापाणी नसांपडे॥ १६॥
बारा सोला चौदा नारी॥ चौषष्टि दावितीकला कूसरी॥ याहि वेगला कैंसारी॥ नाडले संसारी लोकांतें॥ १७॥
येक ह्मणती आह्मी धनवंत॥ वस्य करु वृष्णनाथा॥ याबीज अभिमाने तहता॥ नाडल्या बहुत कामिनी॥ १८॥
येक बलवंता ह्मणविती॥ येक विद्यामदे मुसमुसीती॥ हाती चागेल्या श्रीपती॥ ते निश्चिंती नेणवे॥ १९॥ ये

॥५॥

बकुरात जंजरायावली॥यासपुसतीवनमाली॥देखील्याकायेसांगपां॥९८॥अगरतगरकृष्णन॥पार्थी
तकदेवदापअर्जुन॥तयासपुसतीवनमाली॥देखील्याकायसांगपां॥९९॥खर्जुरीदाडिमीमहाळुंगी॥बदरी
खदीरभीमातुलिंग॥तयासपुसतीश्रीरंग॥देखीलाकायसांगापां॥१००॥जपाशतपत्रीमालती॥मोगरेकरवीरने
वती॥तयासपुसजगत्पती॥देखील्याकायसांगपां॥११॥तुलसीसीपुसतीसुंदरी॥तुजऐवढीप्रतीकरीतमु
रारी॥सखेतुवांदेखीलापुतनारी॥तरीसांगेआह्मातें॥२॥भ्रमरांतुंव्याकुळवनी॥देखीलाकायमनमोहन॥तो
जगदंद्यआह्मासीसांडून॥कोठेगेलानेणवे॥३॥मयोरासपुसतीनारी॥तुजीपिछखोविसीशी॥कोकिळे
तुवांकौसारी॥देखीलोकायेसांगवो॥४॥वनिक्रिडतीनामहंस॥तयापुसतीपरमपुरुष॥चातकेचक्रवाकेस
रसे॥हृषीकेश कोठे पुसती॥५॥बकबदककागराचया॥कस्तुरेमृगनकुलेरचलया॥देखीलेकायसावलीया॥
विलासीयाडोलसातें॥६॥जेसागोपीबहुसीणती॥दाही दीशा विलोकिती॥अनंतनामेआळविती॥परीश्रीपती
दीसेना॥७॥अंतरीआसतायादवेंद्र॥वेथ्यसोधीतीगीरीकंदर॥जवळीआसेनजपरीकर॥जन्मांधासीने
णवे॥८॥नाभीसआसोनकस्तुरी॥वेथ्यमृगहींडेवनांतरी॥किंवादरीद्रीयाचद्वारी॥निधानआसोनिनदिसे॥९॥

॥५॥

किं कोण्ही येक अबला ॥ दीव्य मुक्त असे चागला ॥ वेर्थ पडे लोकां आगलावे त्याला ॥ मुक्त गेले ह्मणउनी ॥ १० ॥
दोनी तीनी पांचा गेई ॥ बष्ण नदीसे तेथ पाही ॥ सखी दाही आकपाही ॥ शोधील्या हि नसं पडे ॥ ११ ॥ शोधीली पांच
सत्रा पंचविसें ॥ दीष्टी न पडे रमा विलास ॥ शोधुन पाहीली छतीस ॥ परम पुरुष नसां पडें ॥ १२ ॥ श्रेष्ट निवडु
ल्याचौघी जणी ॥ ह्मणती आह्मी काहू चक्रपाणी ॥ तोसा नेती ने ती ह्मणउनी ॥ लाजोन जाल्या तटस्त ॥ १३ ॥
आणीकयेक सों जणी कैसा ॥ धुंड ह्मणती विष्व धीरा ॥ बहुत तर्कि काडोलसा ॥ लाजे नियां परतल्या ॥ १४ ॥ अठ
ना जणी नवरसीक ॥ धुंडु ह्मणती रमा नायका ॥ असा वाही सरला जावांक ॥ लाजोनि याउग्याची ॥ १५ ॥
आणीक येक आठ जणी ॥ निराल्या कुटल्या चौघी जणी ॥ शोधीती बारा सोला कामीनी ॥ गदापाणी नसांपडे ॥ १६ ॥
बारा सोला चौदा नारी ॥ चौषष्टि द्रावितीकला कुसरी ॥ याहि वेगला कैं सारी ॥ नाडले संसारी लोकांतें ॥ १७ ॥
येक ह्मणती आह्मी घनवंत ॥ वस्य करु बष्ण नाथा ॥ या वीजभिमाने तहता ॥ नाडल्या बहुत कामिनी ॥ १८ ॥
येक बलवंता ह्मणविती ॥ येक वियामदे मुसमुसीती ॥ हाती वागेल्या श्रीपती ॥ ते निश्चिं तीनेणवे ॥ १९ ॥ ये

एकदा विती नाना कळा ॥ कळा तु तुक्य जाल्या वाकला ॥ नेणती ब्रह्मानंदा निर्मला ॥ तीड का सकला कला
याची ॥ २० ॥ नाना तपे घोर वन ॥ येक करीती वातांबु पर्णाशन ॥ येक दावीती पंचाग्नि साधन ॥ जगज्जीवन दुरी गेला ॥ २१ ॥
विधीनिषेधै धकमजाल घोर ॥ येकी वेदती हात डोंगर ॥ शोधीती नग्न मौनि जटाधर ॥ परी श्रीधर दुरी वला ॥ २२ ॥
शब्दब्रह्म ज्या जाला शोधीती ॥ येक व्रतातें चे माला हुडुकिती ॥ शमदमाच्या वनस्थली धुंडीती ॥ परी यदुपती
दुरावला ॥ २३ ॥ येक अष्टांग साधन दावीती ॥ षट्चक्राचे कडे वेधती ॥ पवन वेगे वरी जाती ॥ परी श्रीपती दुराव
ला ॥ २४ ॥ जो जो करीती साधन ॥ तो तो खवले अभिमान ॥ दुरावला नारायण ॥ अबला खुण नेणती हे ॥ २५ ॥
मग सर्व गोपी होउन गेला ॥ आठउनी कृष्ण लीला ॥ दावीती नाना कौतुक कळा ॥ आगे आपल्या क
रुनी ॥ येकी होय उखल ॥ दुजी कृष्ण होय वेल्हाल ॥ तीजी यशोदा होउन तत्काल ॥ दावे बांधे कृष्णातें ॥
दो ध्यांचे मेलार्जन होती वेग ॥ येक माजी उखल घेउन पागे ॥ येक कृष्ण होउन निघे ॥ घरोघरी चोरी
सी ॥ २६ ॥ येक यशोदा होउन बैसली ॥ येकि गान्हाणे देती तिज वली ॥ जावरी तुझा गोवन माली ॥ कशीते
कली बहु साल ॥ २७ ॥ येकि वस्त्राचा गुंडाला करून ॥ नखी धरीला म्हणे गोवर्धन ॥ येक पुतना होउन ॥

सवेचीरो खीली ह्मणउन॥ रुक्मीवरी करीशायन॥ येक वृंदावनी वेणु घेउन॥ वाजवीत उभी राहे॥ २१॥ वेंधासु
दामा वडजा जेरीती॥ असा गोपी वेशदावीती॥ कडीयाव कानी लागे श्रीपती॥ गडे हाचक गोष्टी अेका॥ २२॥
चोरीस जाउं येक दसेनी॥ निजल्या आवघ्या गौलणी॥ तुह्मी सरंटे नेउनी॥ पसना पायी तयाचा॥ २३॥
जवली आसों द्या मत्तीका॥ जरी जाग्या जाल्या गोपिका॥ सरांटे पायी लागती देखा॥ तो तुह्मी मत्तिका नयन
त॥ २४॥ या चोलीता नयन॥ तवं तुह्मी पलातेथुन॥ रात्री चोरी संगे लोजरी पूर्ण॥ तरी कडे घेउन प्रवेशावे॥ २५॥
मौन च द्यावे खडे टाकुन॥ सींकि खड खडी तिल आपण॥ मग गालका ठियानिटोंचुन॥ छीद्रे पाडुन दुध
पेउं॥ २६॥ जैसपाल पणीचे भाव॥ गोपी दावीती लीला सर्व॥ येकि कालाके सीकरी माधव॥ तेच ठेवदावीत॥ २७॥
कमलाकार सव गडे॥ मधे तमाल नील रुपडे॥ सन्मुख द्रीष्टी पडे॥ चहु कडे सकळासी॥ २८॥ हरी सन्मुख
देखती द्रीष्टी॥ कोणा पैस न दिसे कृष्णाची पाठी॥ भक्तां स सन्मुख जगजेठी॥ समसमान सर्वदा॥ २९

॥ ६ ॥

ऐसा नाना लीला गोपिका॥ आणेक करून दावीती देखा॥ कालीय मर्दनाचा पावनीका॥ नाचोन दावी
ती ते साचा॥ ४० ॥ आगबगकेशी हरीने मारीला॥ या या आचरोन दावितीलीला॥ नंद सर्पमुखीहुन
सोडविला॥ ते सवरी ती दावीती॥ ४१ ॥ ऐसा बाललीला स्मरोनी॥ मागुती हरीसी धुंडीवनी॥ आहा आ
सरामा सारंगपाणी॥ आह्मासी वनी कैं टोलेकां॥ ४२ ॥ तुं नंदग्रही जन्मता गोपाला॥ झणोनि तेथे वराही
ली सकमला॥ गोकुली सकळांस सुख सोहळा॥ तरी हे दुःख वेला आह्मासी कां॥ ४३ ॥ जगदंद्या ब्रह्मांडे
डनायका॥ दावि तुझी याशंशाका॥ कां तुसी दे विसी गोपिका॥ सुखदायका श्रीरंगा॥ ४४ ॥ तु जहुडकी ताये
वनी॥ बहु श्रमलो चक्रपाणी॥ तुझ्या वटकि आह्मी होउनी॥ मोले वीण पावतो॥ ४५ ॥ आह्मा सदेउन जोगद
न॥ गुप्त जाला सी मनमोहन॥ सकळीकां आडामध्य घाघेलुन॥ दोनकापुन गेलासी॥ ४६ ॥ काल यासी
तुवां मर्दिला॥ सकळ गोकुलसुखी राखीले॥ गोपीसी कालेटुन दिधले॥ संकटा आपणी वीये वेला॥ ४७ ॥
गोकुल गीलीन ह्मणोस गळे॥ आगासुर हेमनी घरीले॥ या सकळी ही उपेचवीरुन आह्मा चक्षीले॥ आता केले

॥ ६ ॥

ति

कठिण मन॥ ४८॥ यीद्रं वर्षलासीलाधारी॥ तेथें उचलुन तुवां गोवर्धन गीरी॥ आतां कठिण चीत मुरारी॥ आह्मां वरी कां केलें॥ ४९॥ लोकवेव्हार निश्चित॥ तुझ्मणविसी नंदसुत॥ सलोंके तरी तूं साक्षभूत॥ मायातीत आगम्यो॥ ५०॥ तूं क्षीरसागरी आसता नारायण॥ कमलोद्भव आणि पाकशासन॥ हे तुजआलेद्वारण॥ दैत्यमाजलेह्मणउनीयां॥ ५१॥ यालागी यदुवंशी॥ जगदाधारा आवतरलासी॥ दुष्टमारून भक्त पालसी॥ कां आह्मासी उपेक्षीलें॥ ५२॥ प्रगट होयी तूं झडकरी॥ वरद हस्त तुझा कोणे सारी॥ ठेउनी यां आमचे सीरी॥ कामहरी अंतरीचा॥ ५३॥ क्षीराब्धीमाजि प्रगटली कमला॥ तीचा हस्त धरीती तूं गोपाला॥ याचे हस्ते घननीला॥ आमचा हस्त धरीकां॥ ५४॥ हरी तुह्मांस ताबोलसी वचन॥ आमचे तेणे व्हाये गर्वछिदन॥ प्रभु ने अन्याये पाहोन॥ दंडकरावां तैसाची॥ ५५॥ नखेन लाविता जेवढ पार॥ सासुकासया पाहिलै जे कुठार॥ वातसंगे कमले कांपती थरथर॥ यावरी व्रज्रकासयां॥ ५६॥ पणागे बैसली पात्रावरी॥ तीस मर्थ घातली बाहेरी॥ तरी याप्रपागाचे बल मुरारी॥ काये चाले सांगा पां॥ ५७॥ सुखाचीहे परम जेरैनी॥ जैसे आह्मी भाविले मनी॥ परी कर्माची करणी॥ सोडीले वनी आह्मातें॥ ५८॥ सुनभी-वीकाटीता घाप॥ शनाच्यार त्रिके भरले पात्र॥ तुं दुरावतान व्यंक जनेत्र॥ कर्मविचित्र वोढवले॥ ५९॥ सुर

॥१८॥

तरुजवलीमागावया॥ यावरुआलाधौघावोनीयां॥ तोतेणेशुष्ककाष्टघेउनियां॥ मागतयामारीले॥ ९०॥
गंगासठावनेदीसमुद्र॥ तरीपुढेकायवीचार॥ जलचनावरीकोपले नीर॥ तरीगतीपुढेकायसी॥ ९१॥
दुग्धमधुघृतकासारीजाण॥ जलचरसोडीता सागीतीप्राण॥ सासीगतीनाहीउदकावीण॥ आह्मीशनतैसा
तुज॥ ९२॥ मातावालकासपायेकोटी॥ परीतेचरणीघालितिमिठि॥ भुवनसुंदराजगजेठी॥ तुजलागीआ
ह्मीतैसा॥ ९३॥ सुधारसाचीआसधरीता॥ विषकेवलयेतहाता॥ करुणासागरावरीतवता॥ लहरीकुरका
झाली॥ ९४॥ मातेनेतान्हेयाविषदिल्हे॥ पीतयानेपुत्रासीवीकीले॥ तारकेकासेसीलाउनवोसंडीले॥ तरीश
रणाकवणांजावेजी॥ ९५॥ राजयानेसर्वस्वहरीले॥ पाठिराख्यानेसीरछेदीले॥ गुप्तहोउनघननीले॥
तैसेकेलेआह्मासी॥ ९६॥ ब्रह्मापतीयादवकुलदीपका॥ दावितुझ्यावदनशशांका॥ जोह्मीअन्यायीदासी
तुझ्या गोपिका॥ व्रजनायकपाववेगी॥ ९७॥ परमसकुमारतुझेचरणी॥ वनिरखुपतीकिकठिणपाषाणी॥ या
लागीआमचप्राणा॥ कासावीसहोतातो॥ ९८॥ ज्याचरणीसीदुकुमारी॥ लुब्धहोउनजालीभ्रमरी॥ तोच

॥१८॥

रणाज्ञामच्या हृदयीवरी ॥ श्रीमुरारीठेविकां ॥ ७९ ॥ कामआम च्याहृदय जीवनी ॥ हा चकालयामर्दिचक्रपाणी ॥
निष्कामकरून तुझे चरणी ॥ ठेवी आह्मां नंरतरा ॥ ८० ॥ वियोगा न लेता पत्नेत हता ॥ तुझे अघरामृत न पाजीच ॥
मानाथा ॥ मथुधुर वचन आह्मासी आतां ॥ बोले हरीत येऊनी ॥ ८१ ॥ तुझा वियोग होताच जाण ॥ तत्काल जाते
आमचप्राण ॥ परी तुझें कथामृत आठऊन ॥ वाचलो जाण श्रीवरा ॥ ८२ ॥ संसार तापे जे संतप्त ॥ तुझा कथामृ
ति ते सर्व निवते ॥ परी तुझी कथा आणि स्वर्गिची अमृत ॥ समान कदा न हेती ॥ ८३ ॥ स्वर्गिचे पाहाणार देख ॥
ते ह्मणति अमृत तक्षणीक ॥ तुझ्या कथामृती आस्ता सकळीक ॥ धरीती देव स्वर्गिचे ॥ ८४ ॥ जी हे वरी घालीतो
अमृत ॥ पलभरीच गोड लागत ॥ परी श्रवण नयनासी तृप्त ॥ कदा न करी सर्वथा ॥ ८५ ॥ तेसी न हे तुझी कथा ॥
वाचेस गोड लागे गीती गाता ॥ श्रवणी श्रवण आवडी करीता ॥ गोडी याहून विशेष ॥ ८६ ॥ नयनी पाहता तुझे
ग्रंथ ॥ विशेष गोडीची वाढत ॥ दाहिक रचना समवेत ॥ अंतर तृप्त होत पै ॥ ८७ ॥ आपण तृप्त होऊन अंतरी ॥
यीतरासही आपणा ऐसे चीकरी ॥ ऐसी गोड कथा तुझी श्रीहरी ॥ जन तारी समस्त ही ॥ ८८ ॥ जे साते हाव

॥ ९॥

चे कटयालें॥ ताजवा घालुन रत्न जोखीले॥ तुलाभारास सम ज्ञालें॥ परी मोला आगले रत्न कि॥ ७९॥ तैसें
कथा आणि अमृत॥ उगाच द्यावा द्रष्टांतु॥ परी तुझा कथारस अद्भुत॥ सुधारस मग तुछ्य तेथें॥ ८०॥ काच
आणी पाच निश्चित॥ आजा आणी ऐरावत॥ दीपीका आणि आदित्य॥ समान कैसें होतीपां॥ ८१॥ भक्त आणि
निंदक॥ खेत्री आणि हीसक॥ तैसें अमृत आणी कथासुरेख॥ समान नव्हे सर्वथा॥ ८२॥ साचे कथामृत तें करु
नि॥ आह्मी वांचलो गोप्रकानी॥ मनमोहना चक्रपाणी॥ भेटये उनी सत्वर॥ ८३॥ वरीत ये उनी चक्रपाणी॥
चरणला विश्राम चेत्तनी॥ आघरि वेणु वाजवी सीघरुनी॥ तोची सदैव वाट तो॥ ८४॥ जखंड अघरामृत
सेवी॥ आवघ्या हुन त्याची थोर पदवी॥ येकदा तुझे चरण दावी॥ ज्यासी महाकवी वर्णीती॥ ८५॥ हरी तुझी न
पडता द्रीष्टी॥ युगासमान जाते त्रुटि॥ सुंदरा पाडालो साजगजेठी॥ आह्मी हींपुढी तुज लागि॥ ८६॥ तुझें मु
ख पाहता नयनी॥ पापा व्यांतैल वतीक्षणीक्षणी॥ सा नावडती आह्मा लागुनी॥ विक्षेप ध्यानी करीती ज्यां॥ ८७॥
तुझे लक्षीताजी श्रीमुख॥ हरे सकळ संसार दुःख॥ तेथें पापा व्या विक्षेप कारु॥ पापीणी निश्चित त्या होती॥ ८८॥

॥ ९॥

पापघ्मा विघ्न परम ध्याना॥ मग आह्मी निंदतो चतुरानना॥ आहा रे वीधातिया ब्राह्मणा॥ वेर्थ पापघ्या तो
केल्या॥८९॥ टाकुन पती सुत बंधु जनका॥ तुज पावलो कमलानायका॥ हरी तुं परम कपटी नाटका॥ ज
वळी ओंतां न दिसे॥९०॥ आहा श्रीरंगा आत्मया रामा॥ निजभक्तकाम कल्पद्रुमा॥ पुराण पुरुषा पूर्णब्रह्मा
फिटो न काम पुरवी॥९१॥ हरी तुझे देखता वक्षस्थल॥ मनी काम होये उतावेल॥ तुं कोमलांग घननील॥ फिट
ें सकळ काम पुरे॥९२॥ आमचे स्तन परम कठिण॥ अति कोमल तुझे चरण॥ तुझे करीता चरण संवाहन॥
श्रम वमन प्रीत पै॥९३॥ ऐसे तुझे कोमल पदे श्रीहरी॥ हींडसी कोणे वनांतरी॥ ह्मणुन गोपिका दीर्घ सुस्वरी॥
पडती हरी कारणे॥९४॥ गेला ला सकळ अभिमान॥ अंतरी दृढ ठसावले ध्यान॥ ऐसे जाणोन श्री कृष्ण॥
येका येकी प्रगटला॥९५॥ कीरट कुंडले वनमाळा॥ आजानबाहु कासे पीवळा॥ गोपिस वाटे प्राण आला॥
मग घावि ल्मानस वरता॥९६॥ येकी लागती हरीचे चरणी॥ येकि गला मी ठिढ घालुनी॥ येक मुख लक्षी
ति नयनी॥ येक कामे करुनी विव्हला॥९७॥ मागुती रासमंडल करुनी॥ सकळांच्या काम पुरउनी॥ तो उगव
ला दिनमणि॥ गेल्या नितंबिनी गोकुळा॥९८॥ षण्मासाची करुन राती॥ भोगील्या गोकुळीच्या युवती॥

परी विषयींसी नाही अधोगती॥ ऊर्ध्व नेता श्रीरंग॥१९॥ ज्याज्या गौळीयांची जे सुंदरी॥ तितुक्या गोकुळी
होत्या निजमंदीरी॥ स्वछ्छे भोगील्या बहुत रात्री॥ हे वैरी न वलपे॥२०॥ तरी सावेद श्रुतीस कळा॥ नि
र्गुण रूप वर्णिता श्रमल्या॥ परी स्वरूप नाही जैसे जाल्या॥ मग अवतरल्या गोकुळी॥१॥ प्रवेशन हेची नि
र्गुणी॥ म्हणोन ये वेळे जडल्या सगुणी॥ पहे विगोकुळी च्या कामिनी॥ पती शयनी होत्या हो॥२॥ यीतुक्या गो
पीसी मीला देखा॥ परी हरी वरी रुसली नाघी का॥ तिचे समाधान करावया भक्त सखा॥ कुंजवनी प्रवेशत॥३॥
ते श्री जयदेव पद्मावती रमण॥ तेणे केले समूल कथन॥ नाघा हे शचि च अवतार पुर्ण॥ अष्टमाध्यायी सांगी
तले॥४॥ तिचे सांगावे समूळ चरीत्र॥ तरी विशेष वाढेल कि ग्रंथ॥ हे पद्मपुराणीचे समत॥ कथीले आसे
जयदेवें॥५॥ दशम आणि हरीवंश॥ पद्मपुराणीच्या कथा विशेष॥ हरीविजयी लीहिल्या निर्दोष॥ नव्हे विजे
श हृद्ग्रंथाते॥६॥ मूळ लागली सर्वथा॥ प्रसीद्ध न कहेची कथा॥ आणि या ग्रंथाचा मि कर्ता॥ जे सहज नता दो
ष लागे॥७॥ वरनायक रुक्मिणीकांत॥ तेणे लिहिला हरीविजय ग्रंथ॥ सावे तो जाणे समर्थ॥ मज का हिन
कळे हा॥८॥ यह वी मी दिन पामर॥ तेणे माझे नाम ठेउन साचा॥ मुर्ख हाती हा ग्रंथ थोरा॥ कां करी

॥१०॥

सोतोजाणे॥९॥ गोकुलीचे बालक्रिडाकथन॥ संपूर्णजाले यथुन॥ पुढेआताअक्रुर आगमन॥ बहु
निजो वर्णवसालतें॥१०॥ श्रीकृष्ण मथुरेसीजायील॥ प्रेमाच्यासागर उंचबललें॥ तेकथाऐकोतहृद
यकोमल॥ जे प्रेमल सद्भाविक पै॥११॥ हरीविजयग्रंथश्रेष्ट॥ हे चकेवल वैकुंठ पीठ॥ यीदीनानाथ
त्रिभुवनवरीष्ट॥ तोच प्रगट येथ दीसे॥१२॥ वैकुंठीआबघेसमसमान॥ चतुर्भुज घनशामवर्ण॥ ये
थेजेसद्भाविक करीतिश्रवण॥ हरीरुपपूर्णतेहोती॥१३॥ यालागी जेवैकुंठि सुखपाहता॥ तेहरीविज
यश्रवणे येतहाता॥ अनुमानधयावाश्रोता॥ केवलकविताहेनव्हे॥१४॥ ब्रह्मानंदा श्रीधरवरा॥ श्रीम
द्भीमातटविहारा॥ पुराणपुरुषानिर्विकारा॥ रुक्मिणीवरा श्रीविठला॥२१५॥ इतिश्रीहरीविजय
ग्रंथ॥ संमतहरीवंशभागवत॥ परीसोतसद्भक्तपंडीत॥ सप्तदशाअध्याये गोडहा॥२१६॥ ॥श्री
कृष्णार्पणमस्तु॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥

॥११॥

॥११॥

श्रीवैकुंठेशायेनमः॥ श्रीसच्चिदानंदमूर्तयेनमः॥ ॥श्रीशारदायनमः॥शुभमस्तु॥ ॥जय ताहरीचरण
स्मरण॥ दारुनविघ्नेपलतिउठोन॥ कोटिमुहूर्ताहुनविशेषपूर्ण॥ त्रिकाळचिंतनजाणावे॥ १॥ उदंडमुहू
र्तसाधीले॥ परीकृष्णस्मरणनाहिकेले॥ तरीतीतुकेकुमुहूर्तजाले॥ विघ्नसबलेंधांवती॥ २॥ षष्टिनवमी
भद्राव्यतिपात॥ वैधृतिकल्याणीकुयोगसमस्त॥ यीतुकयासहीमंगलकरीत॥ नामहरीचेनिर्धार॥ ३॥
सर्वदालाभआणिजये॥ घरीतीस्मरणकर्ताचपाये॥ तोकधीचनपावेपराजये॥ जोहृदयींध्यायेहरीतो॥ ४॥
जोनामनसविसंभआहोरात्रीं॥ नियउछाहयाचेमंदीरी॥ वैकुंठपतितोश्रीहरी॥ यासीक्षणभरीनविसंभे
तेचीसुलग्नसुदीन॥ ताराशशीदेवबलपूर्ण॥ जैयींदीनापतिचचरण॥ प्रेमेकरुनआठवी॥ ५॥ राजभोगविपु
लसदा॥ पुत्रबलविद्याधनसंपदा॥ यीतुकेयीछितिकामिकसर्वदा॥ तरीतीहीगोविंदास्मरावे॥ ६॥ सह
स्रयागाचेनिजफल॥ जरीयीछिसितूनिसकाल॥ तरीआखंडचितीघननील॥ तमालनिलसाजीरा॥ ७॥
केलेअसेलअभक्षभक्षण॥ दुःपतीग्रहसुरापान॥ तरीहरीनेकेलेपुतनाशोषण॥ याश्रवणेकरुनदोषजा
य॥ ९॥ ज्यासनकल्हतघडलेजार॥ तिहीयासमंडलीखेळलायादवेंद्र॥ तेश्रवणकरीताचरीत्र॥ पापजायेझडोनी॥ १०॥

ब्रह्महत्यादि दोष घडले पूर्ण ॥ तिही करावे रामकथाश्रवण ॥ श्रवणी ऐकता कालीयेमर्दन ॥ सर्व जाण न बाधीती ॥११॥
ऐकता गोवर्धनोधरण कथा ॥ निरसे संकट वेथा ॥ आवघा हरी विजय ऐकता ॥ सर्व कामना पुरती हो ॥१२॥ हा
हरीविजय ऐकता पवित्र ॥ त्याच्या वंशी होये विजयपुत्र ॥ येके आवर्तने संकट मात्र ॥ नीरसोन जाये सर्वथा ॥१३॥
ऐसा वर पंढरीनाथे ॥ दीधला हरीविजय ग्रंथाते ॥ आसत्य कदा नाही येथे ॥ प्रचीत भावार्थे पाहावी ॥१४॥ सतरावे
अध्यायी जाण ॥ पूर्ण जाले रासक्रिडाकथन ॥ आता अक्रुर आगमन ॥ सावधान परीसीजे ॥१५॥ ऐकोन
हरीप्रताप उदंड ॥ कंस चिंताक्रांत आखंड ॥ ह्मणे सर्व दैत्य मारीले प्रचंड ॥ देव समस्त जीतीजया ॥१६॥ पंचान
नाचा प्रताप ऐकोन ॥ भयाभीत जेवी वारण ॥ कियब्रां वत वैनतानंदन ॥ दंदशुक ऐकोन तटस्त ॥१७॥ तैसा प
ये व्याप्त कंस ॥ गोड काहि नावडे जीवास ॥ नाटवे रात्री कि दीवस ॥ परमपुरुष द्रीष्टी पडे ॥१८॥ देखीला नसता च
क्रपाणी ॥ दुरुन प्रताप ऐकता श्रवणी ॥ तैसीच मूर्ति ध्यानी मनी ॥ ठसावोनि बिबली ॥१९॥ मेलउन प्रधान
चतुर ॥ विच्यारी बैसला कंस नृपवर ॥ ह्मणे आह्मास नाटोपे नंदकिशोर ॥ ऐसा प्रकार योजावा ॥२०॥ प्रधान
ह्मणती चतुर्याग ॥ आरंभावा आतास वेग ॥ बलीराम आणि श्रीरंग ॥ आदरे करुन आणावे ॥२१॥ नंदगोकुली

यासमवेता॥ मानदेउनआणावे येथ॥ नम्रववचेंबोलोनबहुता॥ सेवटि घातकरावा॥२२॥ दीवाभीता वेग्रहीआ
ज्ञा॥ कांगेला विलानम्रताधरुन॥ तैसें गौळीपांसमवेसष्ठा॥ यथें कोंडुनवधावें॥२३॥ विषवल्लओवाडनेघे॥ तोखु
डुनटाकावीवेगे॥ तरीचजापणसुखभोगे॥ चिरकालन्रपवरा॥२४॥ पुढे आनर्थबहुदीनआहे॥ ह्मणोनसुख
निद्राकरुनये॥ सहरदेखावाउपाये॥ तरीचकुशलआपुलें॥२५॥ नयनिहचलखुपंत॥ सहरकाढावातव्रता॥२६॥
कंटकपदीभेदीता॥ आधिकाढि जे कोरुनि॥२६॥ तैसेंनानाउपायेकरुन॥ नामसष्ठायेथेआणुन॥ विस्वा
सोनघ्यावाप्राण॥ तरीचकार्यसाधेहो॥२७॥ दाउनियांआगपतन॥ पाषाणकोडीलोहोघण॥ कांकांटेचरणी
लागोन॥ जैसेंजीहारभेदिति॥२८॥ मस्तककरुंनखालतो॥ पानधीयेविंधिजेमृगाते॥ किंसचांटाजेवीमहागजत
कि लउनउभेकरी॥२९॥ किंबचनागमुखीघालीता॥ जीहेंसीगोडीलागेखातां॥ मगसंवेंचमृत्युवेथा॥ प्राप्तकरीत
काल॥३०॥ वरीआमीषलाउन क्षणमात्र॥ गळभेदिजैसाजीहांरा॥ कांचणकटाकूनवान्नरा॥ विस्वासोनधरी
तिये॥३१॥ कांवरीगोडबोलेभेदा॥ परीअपलेकार्यसावध॥ तेसेंरामआणिगोविंद॥ विस्वासोनवधावे॥३२॥
औकोनप्रधानाच्यायुक्ती॥ कौंसासहरुषनसमायेचीति॥ ह्मणेमुमचेबुधिपुढेब्रह्मस्पती॥ उणामजवाटतसे॥३३॥

तरी आता पाठवावा कोण॥ मग बोले कावि चक्षण॥ नाना युक्ति करून॥ रामकृष्णा आणावे॥ २४॥ प्रधान ह्मणती पाठवा अक्रुर॥ स्थीर बुध्दि परम चतुर॥ त्याच्या बोले ते क्षणमात्र॥ नलगोगे येथे यती पै॥ २५॥ मग बोलाउन अक्रुर॥ कौंसे दिधले वस्त्र अलंकार॥ ह्मणे तुं जाउन सत्वर॥ रामकृष्णा आणि येथे॥ २६॥ धनुर्याग मांडला येथे सांगावे नंदा दीमोळी यांत॥ मोहाछाहा पाहु न मारुत॥ गोकुळासी जायीजे॥ २७॥ आम च्यादीव्य रथ जाये घेउनी॥ वरी बैस विराम चक्रपाणी॥ उदैके दोघास त्वर आणी॥ उदैके दोघास त्वर आणी॥ या मोह छाहा पाहावया॥ २८॥ आज्ञा वंदुन अक्रुरे॥ रथ घेउन निघाला त्वरे॥ ह्मणे मा ज्या तरुवरे॥ वाढी आजी घेतली॥ २९॥ मनी तचीताबा टे थोर॥ ह्मणे कौंस चांडाल दुराचार॥ राम आणि यदु वीरा॥ दोघे सकुमार कौंसे आणु॥ ३०॥ मारुती श्रीकृष्णा विचरीता॥ अद्भुत आठवी मनांत॥ संहारलीले दारुण दैत्य॥ केसी आगबगादिक पैं॥ ३१॥ श्रीकृष्णा प्रतापापुढे देख॥ कौंस काये काढिले मशक॥ जगद्वंद्यास अवस्य का॥ नेयीन आता निर्धारे॥ ३२॥ आणीक चीत्ती येक अंतरी॥ मद्दिस्वास हरी घरी कि निर्धारी॥ हा कौंस सेवक ह्मणउन मज वरी॥ कोपेल काय जगदात्मा॥ ३३॥

तो तरी सर्वसर्वांसाक्षी ॥ जो अनंतब्रह्मांड चीत परीक्षी ॥ भक्त अभक्तांचीलक्षणे लक्षी ॥ संकटी रक्षी निज दास ॥ ४४ ॥ ह्मणे आजि धन्य नयन ॥ देखतील वैकुंठीचे निधान ॥ पूर्णब्रह्म सनातन ॥ मी पाहीन डोळे भरी ॥ ४५ ॥ जो दशशत मुखांगशायन ॥ मीसाचे पदी भाल ठेविन ॥ जे नित्य ग्रीवा चे हृदये ध्यान ॥ वतुरानना बाल ज्याचे ॥ ४६ ॥ जो क्षीराब्धीवासी पूर्णब्रह्म ॥ ज्याचे वेदशास्त्र न कळे वर्म ॥ त्या हरीसी आजी क्षमा देयीन प्रेम आवडी ॥ ४७ ॥ जे निर्गुण निर्विकार ॥ जे देशकालरहित आपार ॥ तो गोकुळी यादवेंद्र ॥ डोळे भरी पाहीन ॥ ४८ ॥ नाना शास्त्र व्युत्पत्ती ॥ आग्रहे जो जो आर्थ भाविती ॥ तो हा व येक जगत्पती ॥ गोकुळामाजि अवतैचला ॥ ४९ ॥ वेदांतिपरब्रह्म जे ह्मणती ॥ तो चीहा क्षीरद्धिजा वरती ॥ मीमांसक कर्मकरीती ॥ याचीलागी पावावया ॥ ५० ॥ नयायक ह्मणती येशकर्ता ॥ तोच हा वतु नास्याचा पीता ॥ तो आदिमायेचा निज भर्ता ॥ कर्ताहर्ता पालीता जो ॥ ५१ ॥ कपील मुनि सांख्यशास्त्री ॥ प्रकृति पुरुष विभाग करी ॥ तो वहा गोकुळी पुतनारी ॥ डोले भरून पाहीन मी ॥ ५२ ॥ व्याकर्णकार शब्द साधीती ॥ योग साधान पातांजली करथी ती ॥ शैव ज्यासी सीव ह्मणती ॥ तो च यदुपती अवतरला ॥ ५३ ॥ वैष्णव ह्मणती चक्रपाणी ॥ शक्ति गणेशवास रमणी ॥ यीछामात्रे हीरुप धरुनी ॥ नंदभुवनी अवतरला ॥ ५४ ॥ आसो दुरुन अक्रुर देखत ॥

॥ ३२ ॥

आसोदुरून अक्रुर गोकुळ देखत॥ साष्टांग घातले दंडवत॥ ह्मणे धन्य हे व्रजवासी समस्त॥ ५५॥ मुख पाहाती ह
रीचे॥ ०॥ तो गोरखुरा माघे चांगली॥ हरीची पाउले उमटली॥ अक्रुर घेउन ते धुळी॥ लावी भाळी आपुले॥ ५६॥
जोडुनिया दोन्ही हस्त॥ वरपा चाली अक्रुर चालत॥ कंठ दाटला सद्गदित॥ आश्रुपात वाहाती॥ ५७॥ वदमु
द्रा उमटल्या जेथे॥ मारुती प्रणीपात करी तेथे॥ तो वृक्ष देखीले निजभक्ते॥ काय याते बोलत॥ ५८ ह्मणे धन्य ध
न्य तुह्मी वृक्ष॥ तुमचे छाये सबैसे कमलपत्राक्ष॥ जो ऋतंभत नामाक मध्यिक्ष॥ स सोहे सहस्रारणजय॥ ५९॥
यंकाली परतले गोभार॥ गोपासहित यादवेंद्र॥ सबे जेष्ठबंधु भोग्रेंद्र॥ वाद्ये गजर बहु होती॥ ६०॥ गोरज
धुळी दाटली बहुत॥ तेणे झाकिला अक्रुराचा रथ॥ नंदमंदीरा जवळी अकस्मात॥ अक्रुर तेथे पावला॥ ६१॥
अक्रुर नंद देखोन॥ धावोन दीधले क्षेमालींगन॥ तो पातले दोघ जण॥ जे पूर्ण नारायण ते काळी॥ ६२॥ देखीला
त्रिभुवननायक डोळा॥ नीलजीमुतवर्ण घनसांवळा॥ रुळति आपाद वनमाळा॥ गोरजे डौरल्या वदनचं
द्र॥ ६३॥ उदार श्रीमुख आकर्ण नयन॥ कुंडलास ज्योती विति कर्ण॥ हरी तनुच्या आश्रये पूर्ण॥ अलंकार ध

॥ ३ ॥

॥हरि०

॥विज०
अ०१८

वघवीती॥७४॥ अक्रुर यादव वडील बहुत॥ देखोनियां श्रीकृष्णनाथ॥ चरणवंदावयां धावत॥ तो अक्रुरें दंड
वत घातलें॥७५॥ नेत्रीं चालिल्या विमलांबुधारा॥ ऐसे देखोन परात्पर सोयरा॥ अक्रुराच्या कर धरून सत्वरा
उठऊन क्षेम दिधलें॥७६॥ अक्रुराच्या गळां मीठी॥ दृढ घालीत जगजेठी॥ रतीवर शत्रुजा परमेष्टी॥ या
सी हे भेटी न कधी॥७७॥ निजभक्त जाणतीते गोडी॥ समाधी कवण कायसी बापुडी॥ तीर्थव्रताचीया कोडी॥ वरूनि
यावोवाळीजे॥७८॥ क्षण क्षणा ते अक्रुर॥ कृष्णमुखचंद्र न्याहाळी सुंदर॥ धरी हरीचरण वारंवार॥ तृप्त न
हे सर्वथा॥७९॥ बळीरामासी नमुन॥ अक्रुरें दिधलें आलींगन॥ साक्षात शेषनारायण॥ अवतार पुरुष प्रग
टलें॥८०॥ अक्रुराचे दोन्ही हस्त॥ बळीराम आणि अच्युत॥ धरून प्रवेशले मंदिरांत॥ नंदासहीत तेधवां॥८१॥
यशोदेसी नमस्कारून अक्रुर॥ आसनीं बैसला सादर॥ सांगे मथुरेचे समाचार॥ सविस्तार आद्यंत जो॥८२॥
नंदास म्हणे अक्रुर॥ कंसें तुम्हांस बोलाविलें सत्वर॥ बळीराम आणि यादवेंद्र॥ याग पाहावया चालावें॥८३॥
धनुर्याग पाहून मागुती॥ सवेंची यावें गोकुळाप्रती॥ उदैक उगवतां गभस्ती॥ अति सत्वर निघावें॥८४॥ तो नं

।।४।।०८

यशोदा बोलता।। मथुरेसी नेता कृष्णनाथ।। ते वक्षणी आमच्या प्राणांत।। होयील जाण अक्रुरा।।७५।। श्रीकृ
ष्णाचे करावया घात।। कौंस आहो रात्र जपत।। अक्रुरा तुं आमचा परम आप्त।। पाहे बरे विचारुनी।।७६।।
अक्रुर हांसोन बोलत।। तुमचे द्रीष्टीं हे बाल दीसत।। परी हे तां तां सहीसी ख्या निश्चित।। कृष्णनाथ लावि लपै।।७७।।
श्रीहरी बोले ते समयी।। अंतरी भय धरून काकाही।। चला मथुरेसी लवलाही।। गोली घेउन समागमे।।७८।।
न लागता येक क्षण।। कौंसास तत्काल मारीन।। मुष्टिक चाणुराचे मरण।। बहुत जवलीयां पातले।।७९।। कृ
ष्णे पूर्वी पराक्रम केले।। ते नंद यशोदेसी आठवले।। थोर दैत्य संहारीले।। आग बगकेसी प्रलंब।।८०।। गोव
र्धन उचलिला।। कालीये मर्दन अग्नी प्रासीले।। आखंडल शरण आला।। तोही देखीली सकलीकीं।।८१।।
हा सर्वदा आसे निर्भय।। या सकलीकाचे लोना हि भये।। बुधिचा प्रवर्तक यादवराये।। गोष्टि ते मानली सम
स्ता।।८२।। अक्रुर म्हणे प्रातःकाली।। निघानं दादिक सर्व गोली।।८३।। गोकुलांत मात प्रगटली।। किं वनमा
ली जातो उदियां तो उगवला वासर मणी।। स्नान संध्या दि भोजने सारुनी।। राम आणि चक्रपाणी।। सीघ्र उ

।।४।।०

लेते घवां।।८३।। दिव्य रथ अक्रुरे सज्जीला।। गौळीयाचा मेला निघाला।। गोरस कावडीते वेला।। भरून घेतल्या कं
स भेटी।।८४।। यशोदा आणी नंदही पीते।। नमस्कारीले रामेराम्‌ानाथें।। हात जोडुन ह्मण ती मातें।।८५।। जाउन
यतो पुढती।।८६।। यशोदा ह्मणे जगजेठी।। आतां कैंची तुझी माझी भेटी।। स्नेहा वेडमा ले उठती।। स्तनी पान्हा फुट
ला।।८७।। तु जातो समनमोहना।। मी आतां न ठेवी आपल्या प्राणा।। माझ्या विसावयां राजीव नयना।। मन रंजना
श्रीहरी।।८८।। माझेसा वले कान्हायी।। जगन्मोहने कृष्णाबायी।। तुझे गुण आठउ कि तिकायी।। मीति नाहीत या
ते।।८९।। विश्वरूप दाविले वदनी।। गोवर्धन उचलीला चक्रपाणी।। द्वादशगावे महा अग्नी।। तुवां गीलुन रक्षीलें।।९०।।
नंदाजी बुडाले यमुनाजली।। तु घेउन आला सीवनमाली।। सर्वे गीलीले शक्ति स्थली।। तेथ रक्षीले पाडसा
ब्रह्मांड नायका मी तुझी जननी।। ह्मणता लाज वाटे ते मनी।। माता पीता बंधु भगीनी।। तूं च माझी श्रीरंगा।।९१।।
ऐसे बोलोन यशोदा।। हृदयी धरीलें परमानंदा।। ह्मणे मनमोहना गोविंदा।। परतोन येयी लौकरी।।९२।। मातेच्या
या चैणावरी।। मस्तक ठेवीत मुरारी।। माया ह्मणे पुतनारी।। उपेक्ष्या केली माझी तुंवा।।९३।। तो गोपिका आलीया
धावता दोहीकरी हृदये पीटीता।। येक पडती मुर्छागता।। थोर प्राणांत वोढवला।।[धरणीवरी येकी लोळती।।९४।।

२

येक दीर्घस्वरे हाका देती॥ येक आरनी येक पाल पिटती॥ प्राणांतकै गति वोढवली॥ ४॥ येक ह्मणती गेला गोसावला॥ आतां अग्नी लावा गे गोकुला॥ आगे गोकुलीचा प्राण चालिला॥ प्रेत कलो पातली॥ ५॥ आहा चांडाला अक्रुरा परी येसी॥ आकस्मात को तु न आलासी॥ आहा गोकुलीचा प्राण नेतोसी॥ ॥ निर्दय होसी तु साचे॥ ६॥ सकळ गोकुलीचा हत्या॥ अक्रुरा पडति तुझ्या माथा॥ नेउन कोन्ह कृष्णनाथा॥ यीतुके आता आह्मा देयी॥ ७॥ तु ज्ञना वठेवीले अक्रुरा॥ परी तुं हीसक निर्दये थोर॥ बहुत जोंकुते जाला लैसी काक्रूरा॥ परम निष्ठुर तुहोसी॥ ८॥ तो राम कृष्ण रथावरी॥ बैसोन चालीले झडकरी॥ रथापुढे येउन व्रजनारी॥ आडव्या पडतिघरी मीये॥ ९॥ येक अक्रुरा पुढें पदपसरुन॥ ह्मणती आह्मी अनाथ भीकारे दीन॥ करी आजी कृष्णदान॥ कितरी नेत्रीं भुवन मस्कोंदे॥ १०॥ आक्रुरा देखतां घेउन माती॥ गोपी आपल्या मुखी घालीती॥ ह्मणती मनमोहनाय दुपती॥ न भेटे सी आतां तूं॥ ११॥ ऐसे देखोन सा अवसरा॥ असरध्या वनाव रती अक्रुरा॥ नयनी चालील पाअस्तु धारा॥ प्रेम देखोन गोपीचे॥ १२॥ ह्मणे धन्ये धन्ये याचे प्रेम॥ यांहि वश्य केला पुरुषोत्तम॥ जे निर्विकार

परब्रह्म॥ नामरूपातीत जें॥१०४॥ गोपिकांचा शोक असनाहि पार॥ जैसा वनासी निघतां रघुवीर॥ पाठिलागले अयोध्यानगर॥ तैसे येथें जाहालें॥१०५॥ जीवनाविण मछ जैसे॥ गोकुलींचे लोक तलमलिती तैसे॥ यशोदेसी मुर्छा येतसे॥ धावतसे रथापाठीं॥६॥ माझ्या विसावया जगज्जीवना॥ मुख पाहों दे जगन्मोहना॥ जाला मज प्रेमाचा पान्हा॥ पाजुं कोणा सांग पैं॥७॥ माझे सावले कान्हायी॥ उभी गेराजसे कृष्णाबायी॥ तुज वेगल्या दीशा दाही॥ वोस मज वाटति॥८॥ कृष्णा मज परी जाली कैसी॥ तान्हें बालें टाकून परदेशीं॥ माता जाय सहगमनासी॥ मज तैसी गति जाली॥९॥ किं काट वणात जो घलें जाता॥ सांगाति टाकुन जाती अवचिता॥ तैसें मज केलें कृष्णनाथा॥ पुन्हा मागुती न भेटसी॥१०॥ ऐका परम पुराणीचे समत॥ राधा तेथें जाली धावत॥ रथापुढें येउन त्वरीत॥ ध्यान हरीचें विलोकिलें॥११॥ वाढवेल घरुन न्याहार॥ हृदयीं साटविला यादवेंद्र॥ मग कृष्णा चरणी ठेविलें सीर॥ जाले थोर नवल पैं॥१२॥ जैसें उदकिं मीलें लवण॥ तैसी पायागेली अदृस्य होउन॥ हरीरूपी जाली साचार॥ गोपी तटस्त समग्र वानिति भाग्य राधेचे॥१४॥ ना

नासाधने योगी साधिती॥ सासीही नव्हे ऐसीगती॥ धन्ये धन्ये हे राधा पुण्येमूर्ती॥ हरी रूप जाहाली ते॥१५॥
आसो हरी ह्मणे अक्रुरा॥ आता रथ चालवी अतित्वरा॥ तरी त्यां गोपीका सुंदरा॥ माघे दुरी राहाती॥१६॥ रथ
घडाडीला समीरगती॥ क्रमुन माघें टाकिली जगती॥ तेव्हां मुर्छित गोपिका पडती॥ हाका देती कृष्णनामें॥१७॥
कपाल पीडुन फोडिती हाका॥ आहा कमलाचना वैकुंठनायका॥ आपल्या हाते गोपिका॥ वघुन जाये आंतारी॥१८॥
आतां केव्हां देखो पुढती॥ येक हाते केश तोडीती॥ रथ क्रमीत जात क्षीती॥ द्रीष्टी पाहाती सुंदरा॥१९॥ ह्मणती प्राण
सखया वनमाली॥ तुझा वियोगानल परमजाली॥ येक ह्मणती रथा जवली॥ धावोन जाउं चला गे॥२०॥ अ
क्रुरास घालु कृष्णाची आण॥ रथ आणवा परतोन॥ नेदी तरी बले वीहीरोन॥ आपुमन मोहना आताची॥२१॥
आह्मी आहो यीतुकिपा सुंदरी॥ अक्रुर येकले काय करी॥ तो रथ नेला बहुत दुरी॥ विकल नारी पडीयलयां॥२२॥
ह्मणती वेधका परमपुरुषा॥ तुज विण वो सदाही दीशा॥ क्षीरसागर हृदयेविलासा॥ जातोस कों साटाकूनी॥२३॥
च्याही ध्वज आणी कलस॥ रथ उतरता सखोल भूमीस॥ न दिसे काहि मग निराशा॥ घोर गोपीस जाहा
ली॥२४॥ आवघ्यां गोपिआ कांत करीत॥ गोकुलास परतल्या कुंदत॥ येक ह्मणती अग्नि हरीत॥ लावा आतां

गोकुल॥२५॥ असा शोक करीत सुंदरी॥ प्रवेशल्या येशोदेच्या मंदीरी॥ तो यशोदा ह्मणे ते अवसरी॥ माझा श्रीहरी दा
वा गोपियांनो॥ दामंदीरांत हीडें नडता॥ ह्मणे आतां मज केंचा गेल्ला छानाथा॥ तो वैकुंठनाथ समर्था॥ ठकुन यथार्थ मज गेला॥२७॥
सकळ गोपी यशोदेचे कंठी॥ घालिति तेव्हां दृढ मीठी॥ शोक केला न समाये श्रृष्टी॥ नवर्णवे चीको णातें॥२८॥ शुके
वर्णउं ताहे कथा॥ सद्गद कंठ जाला तत्वतां॥ शुका स जाली जे अवस्ता॥ ते वर्णितां मज नये॥२९॥ सद्गद जाला परी
क्षीति॥ ढळढळा नयनीं आसु स्रवती॥ ह्मणे श्रीवेद्य कमूंतरी साचीच कीं तरि सांगे पुढें॥३०॥ असो यशोदा सां
गे गोष्टी॥ सख्या नो घननीळ गेला तो गेपागे॥ आतां माझा सगजेठी॥ पुन्हा दीष्टी पडे ना॥३१॥ तछ्या चीजी बाल
लेणीं॥ टाकिली गोपीपुढें आणुनी॥ हरीची खेलावयांची खेलणीं॥ हृदयी धरूनि माया रडे॥३२॥ गगनरवे
पदक माला॥ पाहुन शोक करीती वेल्हाला॥ आपाद गला च्या वनमाली॥ सदनीठेविल्यां गाई गाई॥३३॥ हरीचि घे
घडी चांगली॥ दसीया प्रतीमो ते वोविली॥ चिमणी चे हरीचि मुरली॥ जे ऐकता हरली चित्तवृती॥३४॥ हरीचेची
मणे चे पीतांबर॥ सोदोरीचे जाले सुंदर॥ सीरीची बव्हे परीकर॥ करीचा वेत्र रत्नजडीत॥३५ वनमाला चे ठेविले
जे भार॥ या सुवाहे सेदाटले मंदीर॥ माया ह्मणे पुर्वकर्म घोर॥ आड आले बलेची॥३६॥ पुतना शोखुन आंगव

ग मारीला।। कालीयेमर्दुन अज्ञी प्रासीला।। गोवर्धन नखाग्री धरीला।। शकटहीआला शरणाज्यासी।। ३७।।
गर्ग नारदादीक मुनिजन।। मज क्षण क्षणा संगतीये उना।। हि क्षीरसागरीच निधान।। तुझे पोटी अवत
रलें।। ३८।। ऐसे सांगती क्षण क्षणा।। परी सहसा न वाटे माझीया मना।। दशावतारीच्या दिव्य नवना।। क्रीडता
हरीनें।। ३९।। पूर्ण परब्रह्म सांवले।। त्याचा पायावरी घेउन न्हाणिलें।। आपत्यापदरे आंग पुसीले।। वैकुंठ
पतीचे नेणता।। ४०।। पूर्णावतार श्रीकृष्णनाथा।। उखली बांधला त्यान कलता।। जलो न जावो गे माझे हा
ता।। जाले भ्रांत मायेनें।। ४१।। ब्रह्मादिकाची आराध्ये मूर्ति।। त्या समी पाठवी वनाप्रती।। गुरे राखवीली निश्चि
ती।। अपराधा मीती नाही वो।। ४२।। ज्यास वर्णिता भागली दर्शनें।। त्यासमी मूढ ये रेजा यैरे ह्मणे।। ठकिलें ठ
कीले जगजीवनें।। महीमाने णे अद्भुत।। ४३।। हरी वीण ग्रह दिसते गे घोर।। जीवने वीण केसे का सार।। किं प्रा
णे वीण शरीर।। दीप वीणे मंदीर जेवी।। ४४।। आसो खेद करीता गोलणी।। प्रवेशलें आपलाले सदनी।। सं
साररूप करीता चक्रपाणी।। गीती गाती सर्वदा।। ४५।। दलीता कांडीता मथन करीता।। गायी दुहता पाल खं

हालविना॥राधीतां जें विताउदकपीता॥गीती गाती हरीतें॥४६॥करीता सदा साम जनि॥रंगमाला घालीता आ
णिता जीवन॥हिंडतां करीता गमनागमन॥गीती गाती हरीतो॥४७॥जाग्रती सुषुप्ति स्वप्नी॥ध्यानी मनी आसनी
शयनी॥सर्वदा वेधल्या हरीचरणी॥वृत्ति निमोनि गेलीयां॥४८॥येकी गोलणी यमुनाजीवना॥घेउन येतं आ
पल्या सदना॥तो अंतर ओटवला यादवराणा॥वेदपुराणवंद्य जो॥४९॥हरीरूपीं वृत्ति वेधली॥अहा जावे
हे चीवीसरली॥कृष्णस्वरूप वृत्ति मुराली॥नेयरजा नीसमाधीस्त॥५०॥घरा आली ने नितंबिनी॥परीकृ
ष्णमय गेले मन होउनी॥जिकडे विलोकित कामिनी॥तिकडे चक्रपाणी रूप दीसे॥५१॥पंचप्राणा वेन आ
घाले॥यथान्याये शरीर वावरे॥जो पिबंधिली यादवेंद्रा॥काही दुसरे दिसेना॥५२॥चराचर वरदल भाव॥वि
नियं गेले सर्व॥पूर्णब्रह्मानंद माधव॥अद्वय येक संचला॥५३॥उसणे मागाचया गोलणी॥प्रवेशली शेजीचे
सदनी॥तो अंतरी आठवला मोक्षदानी॥पुराणपुरुष श्रीकृष्ण॥५४॥मन वेधले हरीपायी॥ह्मणे सखे उ
सणे कृष्ण देयी॥आता रजाअभ्युन लवलाही॥देहीन तुझा निर्धारी॥५५ तव ते बोले आबला॥सखे मथुरे
सी कृष्ण गेला॥दोघी च्या हीडोला॥पुर लोटति अंस्रुचे॥५६॥लेकरे वासरे घरे॥आवघे च दिसे कृष्णाकार॥

तोयेकीह्मणेसुंदर॥सयेपुढेयदुवीरनयेकिं॥५७॥प्राक्तनाचिविचीत्र गती॥याहीवरी स्त्रीदेहाचीबुंथि॥
कोठेजातानयेची निश्चिती॥पराध्यानजीपोहे॥५८॥पुन्हानभेटेकमलानायका॥सयेक्षणीक नरदेहदेख॥
अंतरीअठवतेश्रीहरीचेश्रीमुख॥निष्कळंक चंद्र जैसा॥५९॥सयहरीवीण विलासभोग॥तोचकेवलभ
वरोग॥हरीरूपवीणयोगयाग॥सर्ववेगेश्रीरंगेविण॥ ६०॥ऐसीगोपिकाचिभक्ती॥गणीतांनगणेशेषाप्रती॥
आसोयीकडेत्रीभुवनपती॥मथुरापंथेजातसे॥६१॥माघेगोलीमाचाभार॥नथवेगेचालवीअक्रुर॥तोत
मारीकन्येचतीर॥पुढेदेखीलेतघवां॥६२॥तोतमगीनीचेजीवन॥उघलुनगेलाजगजीवन॥पैली
तीरीसर्वगोलीजन॥करावयास्नानउतरले॥६३॥नथसोडुनअक्रुर॥स्नानासचालिलासहर॥न
थीशेषआणीयादवेंद्र॥दोघतैसचबैसले॥६४॥परतोनपाहेअक्रुर॥तोदोन्हीमूर्तिदीसतीसुंदर॥
येकघनश्यामयेकगौर॥शशीमीत्रज्यापरी॥६५॥किंविष्णुआणिशंकर॥किंगीस्पतिआणिवज्रधर॥श्री
रामआणिसौमित्र॥तैसेदोघेदीसती॥६६॥अक्रुरमनिकरीविचार॥ह्मणेदोघहीअसंतसकुमार॥

घाकुटे वय दीसती किशोर॥ मी तो सत्तर यासनें ते॥६७॥ ॥परम देसी कौंसस्स्य॥ जपे दो घां वाक्रपाव घाघात॥ तेथें
जरी जाले विपरीत॥ तरी कैसें करावें॥६८॥ मज हे संकट मोटें पडील॥ सेवटी काये होयील न कलें॥ जे साची
ताक्रांत ते वेलें॥ अक्रुर जलीं प्रवेशलें॥६९॥ संचीत जाला मक्र राणा॥ बुडी देउन करी अघमर्षणा॥ तो जीवनी
देखीले जगजीवना॥ विश्वमोहना गोविंदा॥७०॥ तो चतुर्भुज चक्रपाणी॥ फुंडलासे शेषशायनी॥ जो माया
चक्रचालक मोक्षदानी॥ विश्वंभर परमात्मा॥७१॥ नाभिकमली परमेष्टी॥ घडीत ब्रह्मांडाच्या कोटि॥ नाना
अवतारांच्या घरटी॥ स्वयें घेत परमात्मा॥७२॥ मछकुर्मादि दशावतार॥ तेथीचा चरीत्रें दीसती अपार॥
श्रीकृष्णस्वरूपे कौंसासुर॥ अफलुनियां मारीला॥७३॥ मुष्टिक चाणुरादि दैत्य॥ मल्ल मारीलें परमा
दूत॥ शुशुपाल आणि वक्रदंत॥ जरासंद पाडीला॥७४॥ भोमासुर बाणासुर॥ निवटिले कौरवांचे भार॥
मागुति होउन तदाकार॥ स्वरूपी स्वरूप संचलें॥७५॥ अक्रुर पाहे आसदृष्टी॥ तो कृष्णरूप सर्व श्रृष्टि॥
हरीन खि दीसती ब्रह्मांडी कोटी॥ अंत न कले पाहता॥७६॥ अद्भूत प्रताप देखोन॥ अक्रुर करीता जाला स्तवन॥

९

त्यसी हे कृष्णा हेमधुसुदना ॥ हे जगजीवन सुखार्णवा ॥ ७७ ॥ हे कृष्णा विश्वव्यापका ॥ हे कृष्णा त्रिभुवननायका ॥
हे कृष्णा निजसुखदायका ॥ निरुपाधीका निरंजना ॥ ७८ ॥ हे कृष्णा अनंतरूपा ॥ हे कमलदलाक्ष्या अनंतव
दना ॥ हे विरूपाक्ष हृदया अनंतनयना ॥ भक्तपालका श्रीहरी ॥ ७९ ॥ अनंतसीरे अनंतउदरे ॥ अनंत नामे अनंत
चरीत्रा ॥ अनंतहस्ता अनंतमुखा तरे ॥ मोक्षातूं चयेक पै ॥ ८० ॥ तुझे स्मरण कीजे दोसो रों ॥ त्याचे पद धावे पुढती पुढ
ती ॥ तत्व पावले उत्तमगती ॥ अभेद स्थिती जयाची ॥ ८१ ॥ × तेच पावले पवहारा ॥ तीही व्रजी किले साचार ॥ ते तर
र भजनी तुझ्या ॥ ८१ ॥ जे हरी तुझे नाम गाती × ॥ हरी तुझे दिव्य नाम ॥ हे चि साधन परम सुगम ॥ तो वस्तु चि भा
त शुध परम ॥ सूर्य जैसा तेजस्वी ॥ ८३ ॥ नामा कृष्णा यादवपती ॥ हा जे नामे सदा घेती ॥ जैसा आज्ञा सुभतअ
आहो नानी ॥ तैसे सर्व निश्चिंति भक्त तुझे ॥ ८४ ॥ तुझी अनन्य भक्ति करीता ॥ जरी कर्मलोप जाला आवचिता ॥
त्यागीलो तपोलो कि तुवा अनंता ॥ सनकादिक ठेविले ॥ ८५ ॥ जे भक्ता चे सकर्म चाहात ॥ ते न्युन्याचे शूर्व करीत ॥
जैसा द्वापा कुतूं भगवंता ॥ उणे पडो नेदीसी ॥ ८६ ॥ जो तुज अनन्य शरण ॥ त्याचे कोटि अपराध क्षमा करुना ॥ त्या

वेहीरोनीयामन॥ आपुलेपदीं ठेविसी॥ ८७॥ जे सर्वकर्मबहिर्भूत॥ परी तुझे नामी आवडी बहुत॥ ते तुज अत्यं
त आवडीत॥ जैसें आपसये कुलते॥ ८८॥ कर्म करीता विधिनिषेध बहुत॥ कर्मकर्त्तो व्याकुल होत॥ परी तु ध्याये
का नामे समस्त॥ होये कृतार्थ श्रीहरी॥ ८९॥ तिष्टतां उठतां बैसतां॥ निद्रा करीता जातायेतां॥ तुझ नाम जगन्नाथा॥
हरती जपता सर्वदोष॥ ९०॥ विप्र क्षेत्री वैस्य शुद्र॥ स्त्रीया अंत्यंत समग्र॥ तुझे नाम जपता निरंतर॥ पावन होती
सर्व ही॥ ९१॥ ऐसा हरी तुझा महिमा॥ या तुज शरण मी पुरुषोत्तमा॥ पुराण पुरुषा निरोपमा॥ नामा अनामा
तीत तूं॥ ९२॥ अकुरा चा संशय फीटला॥ कृष्ण पूर्णब्रह्म समजला॥ माया पडला ते वेला॥ विरोन गेले समस्त॥ ९३॥
पूर्णब्रह्मानंद जगजेठी॥ यीछा मात्रे घडी मोडी सृष्टि॥ तो कौंसा च घीले हे गोष्टि॥ अपूर्व काही न हे ची॥ ९४॥ अ
कुर घालीन मस्कार॥ सद्गद जाले अंतर॥ तैसा च नि घाला बाहीर॥ तो रथी तो च बैसला॥ ९५॥ प्रत्यक्ष शेष
आणि जगदीश॥ घव घवीत दिसती अवतार पुरुष॥ भक्ता लागी लीला विलास॥ दावावया अवतरले॥ ९६॥
अर्घ्यादिकर्म करून सत्वर॥ रथाजवली आला अक्रुर॥ तो गद्गदा हांसे श्रीकर धर॥ कां होउ सीर लागला॥ ९७॥
कार्य अपूर्व देखिलें जली॥ ते सांगो वे आम्हा जवळी॥ ऐसे बोलोता वनमाली॥ अक्रुर जाला सद्गद॥ ९८॥ धावे

९

हरी मो हे कृष्णा हे मधुसुदना ॥ हे जगजीवन सुखार्णवा ॥ ७७ ॥ हे कृष्णा विश्वव्यापका ॥ हे कृष्णा त्रिभुवननायका ॥
हे कृष्णा निजसुखदायका ॥ निरुपाधीका निरंजना ॥ ७८ ॥ हे कृष्णा अनंतचरणा ॥ हे कमलदलाक्ष्या अनंतव
दना ॥ हे विरूपाक्षहृदया अनंतनयना ॥ भक्तपालका श्रीहरी ॥ ७९ ॥ अनंतसीर्षे अनंतउदरा ॥ अनंतनामे अनंत
चीरीत्रा ॥ अनंतहस्ता अनंतसुखातरा ॥ मोक्षदाता तूं चयेक पै ॥ ८० ॥ तुझे स्मरण कीजे देवा सोईरा ॥ त्याचे पद धरावे पुढती पुढ
ती ॥ तेच पावले उत्तमगती ॥ अभेद स्थिती जयाची ॥ ८१ ॥ x तेच पावले परब्रह्मा ॥ तीही चजीं किले संसार ॥ ते तत्प
र भजनी तुझ्या ॥ ८२ ॥ जे हरी तुझे नाम गाती x ॥ हरी तुझे दिव्य नाम ॥ हेचि साधन परम सुगम ॥ तो वस्तु चि ब्रह्म
तत्त्व शुध परम ॥ सूर्य जैसा तेजस्वी ॥ ८३ ॥ नामा कृष्णा यादवपती ॥ हा जे नाम सदा घेती ॥ जैसा आज्ञा सुभक्त अ
आहो नारी ॥ तैसे सर्व निश्चिती भक्त तुझे ॥ ८४ ॥ तुझी अनन्य भक्ति करीता ॥ जरी कर्मलोप जाला जाणवचिता ॥
त्यागीलो तपोलोकि तुवा अनंता ॥ सनकादिक ठेविले ॥ ८५ ॥ जे भक्त केवळ कर्म चाहात ॥ ते न्युन्याचे पूर्ण करीत ॥
जैसा कृपालु तूं भगवंत ॥ उपेपडो ने दीसी ॥ ८६ ॥ जो तुज अनन्य शरण ॥ त्याचे कोटि अपराध क्षमा करूना ॥ त्या

वेहीरोनीयामन॥ आपुलेपदीठेविसी॥ ८७॥ जेसर्वकर्मबहिर्भूत॥ परीतुझेनामीआवडीबहुत॥ तेतुजअत्यं
तआवडीत॥ जैसेंआपत्ययेकुलतें॥ ८८॥ कर्मकरीताविधिनिषेधबहुत॥ कर्मकर्त्तेव्याकुळहोत॥ परीतुझ्याये
कानामेसमस्त॥ होयेकृतार्थश्रीहरी॥ ८९॥ तिष्टतांउठताबैसता॥ निद्राकरीताजातायेता॥ तुझनामजगन्नाथा॥
हरतीजपतासर्वदोष॥ ९०॥ विप्रक्षेत्रीवैस्यशुद्र॥ स्त्रीयाअंत्यंतसमग्र॥ तुझेनामजपतानिरंतर॥ पावनहोती
सर्वही॥ ९१॥ ऐसाहरीतुझामहिमा॥ यातुजशरणमीपुरुषोत्तमा॥ पुराणपुरुषानिरोपमा॥ नामाअनामा
तीतनैंम॥ ९२॥ अक्रुराचासंशयेफीटला॥ कृष्णपूर्णब्रह्मसमजला॥ मायापडलातेवेळा॥ विरोनगेलेसमस्त॥ ९३॥
पूर्णब्रह्मानंदजगजेठी॥ पीछामात्रेघडीमोडीसृष्टि॥ तोकौसावघीलेहेगोष्टि॥ अपूर्वकाहीनव्हेची॥ ९४॥ अ
क्रुरघालीनमस्कार॥ सद्गदजालेंअंतर॥ तैसावनिघालाबाहीर॥ तोरथीतोवबैसला॥ ९५॥ प्रत्यक्षशेष
आणिजमेश॥ घवघवीतदिसतीअवतारपुरुष॥ भक्तालागीलीलाविलास॥ दावावयाअवतरले॥ ९६॥
अध्यादिकर्मकरुनसत्वर॥ रथाजवळीआलाअक्रुर॥ तोगद्गदाहासेश्रीकरधर॥ कांहोउसीरलागला॥ ९७॥
कार्यअपूर्वदेखिलेंजळी॥ तेसांगोवेआह्माजवळी॥ ऐसेबोलतांवनमाली॥ अक्रुरजालासद्गद॥ ९८॥ धावो

॥१०॥ न घरीले कृष्ण चरणा ॥ आसु विश्या लिलें हरीपद पूर्ण ॥ कृष्णे अलंगीला उचलोन ॥ निजकरें नयन पुसीलें ॥१९॥
अक्रुर ह्मणे पुराण पुरुषा ॥ सच्चिदानंदा हरी सर्वेशा ॥ तुझा महिमा वेद शेषा ॥ न वर्णवेची कदाही ॥२०॥ तेथु
न रथ निघाला वेगेंसी ॥ सत्वर आले मथुरा प्रदेसी ॥ उपवनी राहिले ते दीवसी ॥ नंद गोळीयां सवत ॥१॥
अक्रुर ह्मणे यादवेंद्रा ॥ साहावया चाला माझा मंदीरी ॥ मी दास अनुदास तुझा खरा ॥ मज उघरी श्रीरंगा ॥२॥
म्यां अनंत जन्मी जे तप केलें ॥ ते येकादा च फळा आलें ॥ जन्मा च सार्थक झालें ॥ परब्रह्म सावळे पाहिलें म्यां
तरी स्वामी यीदीरावरा ॥ चालावें माझ्या मंदीरा ॥ अैसें अैकता परात्पर सोयेरा ॥ काय बोलते घवां ॥३॥
कौंस मारील्या विण जाणा ॥ मी न येची तुझ्या सदना ॥ राजी स्थापिन उग्रसेना ॥ बंदीशाला फोडीन ॥४॥
आजी च्चि येथे जोती स्थानी ॥ आह्मी राहिला जी उपवनी ॥ तरी तुवां पुढें जाउनी ॥ कौंसा लागी सांगीजें ॥५॥ आ
ज्ञा वंदुन अक्रुर ॥ प्रवेशे तेव्हां मथुरापुर ॥ जैसा प्रकाश सहस्त्रकर ॥ ते सावो तीगेली मथुरेतें ॥७॥ श्रीकृ
ष्ण आला उपवना ॥ अैकता आनंद सज्जना ॥ परम भये वाटे ले दुर्जना ॥ चिंता बहुत प्रवर्तली ॥८॥
माघे बोलाचे अतिनीउन्नी ॥ समोर देखता पळती उठोन ॥ हे ग्राम सीह्या चे लक्षण ॥ तैसे दुर्जना मथुरेचे ॥९॥ ॥१०॥

हरीविजयग्रंथ कल्पद्रुमा॥ जो निजभक्ताचे पुरवी कामा॥ यांछीले फल देत उत्तम॥ मनोरम सर्वदा॥ १०॥ ऐसा हरीविजये कल्पवृक्ष॥ येथ राहिला कमलपत्राक्ष॥ जो ब्रह्मानंद सर्वसाक्ष॥ भीमा तटी निवासी जो॥ ११॥ ब्रह्मानंद कल्पद्रुम थोर॥ तेथ याचक ज्ञानन्ये श्रीधर॥ मागे गे हे वी निरंतर॥ सप्रेम भजन दे तुझें॥ १२॥ इति श्रीहरीविजयग्रंथ॥ संमत हरीवंश भागवत॥ प्रेमळ भक्त सदा परिसोत॥ अष्टादशाध्याये गोड हा॥ १८॥ २१७॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ ॥छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ

श्रीगणेशायनमः ॥ ॥श्रीशारदायनमः ॥ ॥श्रीगुरुभ्योनमः ॥ ॥शुभमस्तु ॥ ॥जयजयश्री
कृष्णाआत्मयारामा ॥ उपाधीरहिता पूर्णब्रह्मा ॥ मंगळरूपा मंगळधामा ॥ पूर्णकामा सर्वे
शा ॥ १ ॥ अमंगळ हे माझी वाचा ॥ मंगळ नाम तुझें यदुराया ॥ तें नाम माझें हृदयीं लेऊनियां ॥ तु
स्वामियां पवित्र करी ॥ २ ॥ जैसा कागद खर्कटा जाण ॥ यास नसीवती सोवळे ब्राह्मण ॥ यावरी तु
झें नाम करितां लेखन ॥ मग पूजून हृदईं धरिती ॥ ३ ॥ तैसें हें अमंगळ शरीर ॥ शुक्रशोणितमि
श्र अपवित्र ॥ अस्तिमांस मलमूत्रें ॥ येणेचि करून भरलेसे ॥ ४ ॥ अनंतजन्मीच पापें चोहळले
काम क्रोध लोभ खरकटले ॥ ऐसें दुर्गंधी च वोतले ॥ क्रिमीच भरले सदन हें ॥ ५ ॥ केवळ अ
स्तीची मोळी ॥ सिरानी ठाईं ठाईं बांधली ॥ मांस रक्तें वरी लिंपिली ॥ यावरी मढिली त्वचेने ॥ ६ ॥
जो रंखीले चाविटाळ ॥ सर्व माजी अमंगळ ॥ या विटाळाचे हे फळ ~~वे हे फळ~~ ॥ वाढले केवळ म
ळमूत्रीं ॥ ७ ॥ ऐसें हें अमंगळ पाही ॥ जरी तुझें नाम लिहिसील हृदयीं ॥ [illegible] वाढे पवित्र ना

ही॥ तुझें मजनी लाविता॥८॥ ज्यांवरी मुद्रा करी राजेंद्र॥ ते पृथ्वीसी वंद्य होय पत्र॥ तैसा माझे हृ
हृदयीं तूं यादवेंद्र॥ सा होन पावन करीका॥९॥ कागद अत्यंत मोलें हीन॥ परी मुद्रा उमटतां वं
दिती जन॥ तैसा मी अत्यंत दीन॥ करी पावन यदुवीर॥१०॥ राजा बैसे जे सिंहासनी॥ तेन म
स्कारिजे थोर लाहनीं॥ माझी तनू चक्रपाणी॥ करी पावन तैसेंची॥११॥ ब्रह्मानंदा यदुकुळ
टिलका॥ मी तुझें पाईंचा पादुका॥ परी सांवंद्य होती सकळिकां॥ चरणप्रसादें तुझीया॥१२॥
असो अठरावा अध्याय संपता॥ मथुरे समीप कलोद्भव पिता॥ उपवनी राहिला तत्वता॥ नं
दगोहिल्या समवेत॥१३॥ यावरी अक्रूर चालिला तेथुन॥ प्रवेशला हो राजभुवन॥ कंसरा
यास करून नमन॥ वर्तमान सांगतसे॥१४॥ म्हणे घेउन आलो जगज्जीवन॥ जो या
दवकुळ मुगुटरत्न॥ जो कां वीरपंचानन॥ विद्वज्जन वंदिता जया॥१५॥ जो त्रिभुव
न वंद्य सर्वसिलाये॥ जो अजअजीत अद्भुत वीर्य॥ परम तेजस्वी प्रताप सूर्य॥ तोय

दुर्वयेंआणिला ॥ १६ ॥ तमारीकन्या चाहदजली ॥ जेणे कालिये रगडिला पायांतळी ॥ जेणे
क्षणे पुतना शोखिली ॥ तो वनमाळी आणिला ॥ १७ ॥ तृणावर्त कैसी अगबग ॥ प्रलंब धेनुका
वधिले सवेग ॥ जो निजभक्तहृदयारविंदभृंग ॥ तो श्रीरंग आणिला ॥ १८ ॥ जो कमलनाभ क
मलपत्राक्ष ॥ पद्मोद्भव आणि विरुपाक्ष ॥ ज्यासि ध्याती तो सर्वसाक्ष ॥ परमपुरुष आणिला
॥ १९ ॥ आला ऐकोन श्रीकृष्ण ॥ दचकल कंसाचे अंतःकरण ॥ बुधिचित्तअहंवृतिमन ॥ कृष्ण
रूप जाले ॥ २० ॥ कंसास लागले हरिपिसे ॥ पदार्थमात्र हरिरूप दिसे ॥ आपुले अंतरी कृष्ण
भासे ॥ हाक आवेशे फोडिली ॥ २१ ॥ कृष्णरूप आसन वसन ॥ कृष्णरूप दिसे भूषण ॥ सेवते
शोवक स्वजन ॥ दिसती श्रीकृष्णरूप ते ॥ २२ ॥ स्नान करावया कंस ॥ पडदणी देखे सर्वेश ॥
उदकी दिसे हृषीकेश ॥ जाले मानस हरिरूप ॥ २३ ॥ जेवावया बैसला अन्न ॥ तो अनंत दिसे
मनमोहन ॥ कौंस हाक फोडिली दारुण ॥ मुष्टि वळुन बोलत ॥ २४ ॥ बहुत भोगिसी पुरुषार्थ
सोसी येवढे मुष्टिघात ॥ आवेशे भोजनपात्र फोडीत ॥ अन्न विखरत चहुकडे ॥ २५ ॥ रागेकरी

॥२॥

सफिरवीनयन॥ ह्मणे पाक कर्यासि जीवें मारीन॥ अन्ना माजि मेळ‌उन कृष्ण्या॥ माझा प्राण घेऊं पाहे॥२६॥ प्राशनास आणिले उदक॥ तों उदकीं दिसे कमळनायक॥ कैंस पात्र भिरकावी देख॥ हाक फोडुन तेधवां॥२७॥ हडपी देत विडा करुनी॥ कोंस पाहे विडी उकलुनी॥ ह्मणे आंत मेळविला चक्रपाणी॥ तुझें मनी मरावें म्यां॥२८॥ पुढें दाविला दर्पण॥ आंत बिंबिला नारायण॥ आरसा दिल्हा भिरकाउन॥ सेवकजन हासती॥२९॥ मोंवत्या देत्याच मार॥ ह्मणे आवघे चहे दावेदार॥ माजि वेगळे ह्मणे शस्त्र॥ तो शस्त्र श्रीधर रूप दिसे॥३०॥ शस्त्रा भिरकाविले धाके॥ ह्मणे कोठें माझे पाठिराखे॥ मुष्टिक चाणुरादिक सखे॥ कोठें गेले कळेना॥३१॥ अंतःपुरामाजि प्रवेशला॥ तो हरिरूप स्त्रियांचा मेळा॥ हाक फोडून बाहीर आला॥ चाबीर ला पळतसे॥३२॥ मूर्खा पआनळ अनिळ निराळ॥ आवघा व्यापला वनमाळी॥ पदार्थमात्र सकळ॥ दिसती गोपाळ स्वरूपें॥३३॥ ऐसें परम द्वेष करून॥ लागलें कंसा कृष्णाचें ध्यान॥ असो यांउपवनी जगज्जीवन॥

॥२॥ क३

कायकरिताजाला॥२४॥एककमतीतेथेंरजनी॥सवेंचिउगवलावासरमणी॥निसनेमसा
रिलातेक्षणी॥नंदादिकीतेधवां॥२५॥कृष्णेंहृदयांतलीमाळगंठी॥पदकेंमुक्ताहारझळुती
कंठी॥दिव्यरत्नंझळकतीमुगटी॥बाहुवटीबाहुभूषण॥२६॥वीरकंकणमणगटी॥दशांगु
ळीमुद्रिकाचीदाटी॥बळिरामसहितजगजेठी॥रथावरीआरूढला॥२७॥माघेंगोळिया
चाभार॥लागलावाद्याचागजर॥मथुरेमाजियादवेंद्र॥निजबळप्रवेशला॥२८॥तोरज
कवस्त्रघेउनी॥राजगृहाजायघेउनी॥यासिह्मणेमोक्षदानी॥वस्त्रेंद्यावीआह्मातें॥२९॥
तोह्याच्यामस्तकजवळिआला॥तदनुसारतोवचनबोलिला॥ह्मणेवस्त्रेंकायसीगालुजला
गोरसचोरागोवळ्या॥४०॥तुंवनामध्येंगोवळासी॥बहुकटपणेसोंविघेसी॥तेंयेथन
चलेमथुरेसी॥जीवजासीलमाझ्याहातें॥४१॥तुवांअन्यायबहुतकेला॥ह्मणोनिकंसरा
येआणविले॥ऐसेंऐकतांगोपाळ॥नवलकेलेतेथेंची॥४२॥कवचात्रनिनिजबळ॥

॥७॥

रजकाचसिर छेदिले॥ जैसें आरविंद खुडिले॥ नखाग्रेची अवलिळा॥४३॥ वस्त्र घेउनि सम
स्त॥ गौळियां वाटित हृष्टानाथ॥ तो वाटे ससिंपी भेटना॥ तंतुवानामतयाचें॥४४॥ तेणे वस्त्र आ
णोनि तेवेळा॥ भावें पूजिला घनसावळा॥ ह्मणे ब्रह्मानंदा दरिद्र याळा॥ कृपा करी गा मजवरी
॥४५॥ तो कुबजा कौंसदासी तयावेळा॥ दिव्य चंदन कचोळा॥ वाटे जातां देखे सावळा॥ केवळ
पुतळा मदनाचा॥४६॥ तो कुबीजा ठ धदिसे बापुडी॥ कुरूप सर्वांगी वांकुडी॥ परी हरिरूपी ती
नें गोडी॥ निज भावें धरिलासे॥४७॥ हे चि रामावतारी चीन घुरा॥ कैकैची दासी देषी रघुवि
रा॥ रामें शापिली या अवसरा॥ वक्र होयें सर्वांगी॥४८॥ मग ते लागली रामचरणी॥ ह्मणे व
र दे चापपाणी॥ राम ह्मणे पुढें कौंससदनी॥ दासी होसी कुरूप तुं॥४९॥ मी कंसवधार्थ म
थुरे येईन॥ ते व्हां तुज वाटे उधरीन॥ आसो ती स ह्मणे जगज्जीवन॥ देई चंदन आह्मा तो॥५०॥
तो ते कुबीजा भावार्थी॥ चंदन लावी आत्महस्तीं॥ अवलोकितां हरिमुखातें॥ सहृदवित्तेजा

हली॥५१॥ओगीचर्चुनियां चंदन॥केले हरीस सोष्टांग नमन॥कृष्णातीस हातीधरून॥
लाविला चरणशरीरा॥५२॥जैसा परीस सगट तालोहातें॥तत्काळ सुवर्ण होय ते थें॥तैसी पा
वली दिव्य शरीरा तें॥अपांग पाते हरीचा॥५३॥कीं उगवता वासरमणी॥अंधकार पळे मूळी हु
नी॥कीं कृष्णचंद्र उगवता तें कुमोदिनी॥विकासली निज तेजा॥५४॥जैसा रंभा उर्वसी विल्हा
सिनी॥तैसी च कुबीजा दिव्य पद्मिणी॥हरिमुख न्याहाली नयनी॥मंजुळ वचनी बोलतां॥५५॥
मीनकेतन मोहना मेघःशामा॥हीमनगजा मात मनविश्रामा॥आलें आतां माझ्या निजधामा॥
पूर्णकामा सर्वेशा॥५६॥हरी ह्मणे कौंस वधुन॥मग मी पाहीन तुझें सदन॥ऐसें बोलतां नंदनं
दन॥कुबीजा गेली निजग्रहा॥५७॥तो फुलारी आला ते वेळा॥तेणें हरीकंठी घातल्या माळा॥
आवडी नमीत पदकमळा॥मिळिंद जैसा प्रीतीनें॥५८॥हरी पुसे लोकास वाटे॥धनुर्यागदा
ताको ठें॥तो आधीं विलोकू मग नेटें॥जाउं कैसें मर्दवया॥५९॥गावांत प्रवेशला श्रीपती॥गो

॥४॥

पीमयुरेच्या श्रवणी ऐकती॥ सद्रद होउन धांवती॥ यदुपती पाहावया॥ ६०॥ कितेक जेवीत होत्या
नारी॥ तैसाच करी चाकवल करी॥ वेगे धांवती सुंदरी॥ प्रतनारी पाहावयातें॥ ६१॥ एकी यान ग्र
नाहात॥ केशर कस्तुरी मिश्रित॥ चोखणी सीरी चोसत॥ तैसीच धावत गजगमनं॥ ६२॥ एकी
गोपी जो कांडीत॥ ऊर्ध्व केला मुसल सहीत हस्त॥ कानी ऐकताच मात॥ धावें त्वरीत तैसीची॥ ६३॥
एक दळीत होती सुंदर॥ कानी ऐके आला यदुविर॥ सांडून वाट घर घर॥ जायश्रीवर पाहाव
या॥ ६४॥ मुलविल्या हस्ताचे घक॥ पाई घातली कर्णताटंका॥ चरणी चीमूष णासुरेख॥ कपरि ये
की चालिती॥ ६५॥ अनवट जोडवी पोल्हार॥ कानी बांधले एक सर॥ कंठी वांघला नेपुर॥ वाले पैं
ज पास मस्त॥ ६६॥ सीलफुल चंद्र बिजवर॥ गुट गांवांधिती सुंदर॥ घोस बाहियापरिकर॥ च
रणां गुष्टी गोविती॥ ६७॥ मोतियाची दिव्य जाळी॥ नेसत एक वेल्हाळी॥ नाकीच मोतीचर णाकम
ळी॥ वोटीपां जवळी बांधता॥ ६८॥ एक काजळ मुखी घालित॥ कुंकु डोळ्या माजि लेते॥ जाव

॥४॥

र मुखासी भाखित॥ हरि द्राला वीत पायां ते॥ ६९॥ कपूर सुपारी घोळली॥ एकीने कर्णामाजि घातली॥ वेणीस विडीया तत्काळी॥ येकी खोविती वरेने॥ ७०॥ एक अर्धांगीले तकंचुकी॥ मुक्तहार बांधे मस्तकी॥ नेसते वस्त्र हस्तकी॥ धावे एकी घेउनीयां॥ ७१॥ बाल कठेउन सिंक्यावरी॥ कडिया घेतली घागरी॥ एक षट चक्राच मांडीवर॥ तेथून हरी लक्षीता॥ ७२॥ एक भक्तीचा चौबारा॥ उभ्या राहिल्या सुंदरा॥ एकी साधनाच्या मंदिरा॥ वरी चढे वेल्हाळी॥ ७३॥ एक ध्यानाच गवाक्ष द्वार॥ त्यावाटे लक्षीय दुवीर॥ एक लक्ष लक्ष्याचे वातौरा॥ त्यां तून पाहे जगदीशा॥ ७४॥ क्षणीक आयुष्य जाणोनु भ्रडाभडी॥ वेगेल्ला वीप्रेमाची सिडी॥ वरी चढत तांतडी॥ पाहे आवडी हरी ते॥ ७५॥ ठाईं ठाईं गोपीच भार॥ वर्षती सुमनाच संभार॥ येकि रल दीप घेउन सुंदर॥ वोवाळिती पुराण पुरुषा॥ ७६॥ मदन मनोहर मेघःश्याम॥ देखतां गोपीसी थोर संभ्रम॥ एक ह्मनंती कोटि काम॥ वोवाळा वे यां वरूनी॥ ७७॥ एकी ह्मणे श्रीमुखावरून॥ त्यजे जावें वोवाळुन॥ एकीका

॥५॥

मे विठ्ठल पूर्ण॥ हरीवद नृ विलोकितो॥ ८८॥ असो धनुर्याग मंडपासमीप॥ आला चतुरास्याचा बाप॥ जो मायानियंताचीस्वरूप॥ कर्ममोचक मोक्षदाता॥ ८९॥ तो कोदंड कुटिलकेलेवंड॥ लोहो धनुष्य देविलप्रचंड॥ जैसे पूर्वी त्रियंबकाचा कोदंड॥ सीतावल्लभ भंगिले॥ ९०॥ तैसे चगजाम्बवतीचा मित्र॥ आकर्णवरी वोढनि कंज्यनेत्र॥ लोह धनुष्य मोडुन क्षत्रमात्र॥ दोनिशकल केलीपैं॥ ९१॥ तेथे होत दैसरेक॥ महा उन्मत मस्यप्राशक॥ परम दुर्मती विसीतमक्षक॥ सहस्रेक धाविले॥ ९२॥ राजाज्ञान घेता गोवल्ल॥ बहुंचीलोहोचाप मोडिले॥ म्हणोनअवघे चीलोटले॥ रामकृष्णावरीपैं॥ ९३॥ असे देखोन वैमा ... कोदंड दंडें दुवें उहातीचे तली॥ दोघे उठिलें प्रतापबलीं॥ कोण आकलीतयातें॥ ९४॥ जैसे अवाचे उभे असतो॥ मारनिः शंकसुटती दोघे व्याघ्र॥ की देखोन वारणचक्र॥ जैसे मृगेंद्र चपेटती॥ ९५॥ पूर्वी निराला इंद्रवसुत मित्र कुमर॥ दोघी देखोन पिशिताशनाचे भार॥ धा

न

॥५॥

विले जैसें प्रलयरुद्र ॥ तैसेंच दोघें उगवती ॥ ८६ ॥ रणभैरव दोघें जाण ॥ दोघें धनुष्य खेडेंचे
उन ॥ पाडिले दैत्यसमूह सोडुन ॥ गतप्राण सर्व जाले ॥ ८७ ॥ समाचार कळला कौसातें ॥
यागमांडुन झोडिले दैत्यांतें ॥ परतोन गेले मागुते ॥ उपवनांतरा हाववया ॥ ८८ ॥ कुंडमंडप वि
ध्वंसिला ॥ राक्षसकाचा संहार केला ॥ रजक कौलिया मारिला ॥ कळिकाळा न भीयतो ॥ ८९ ॥ उ
पवनी क्रमून रजनी ॥ सर्वेंच उदयाद्रीवरी आला तरणी ॥ नित्यनेम सारूनि तत्क्षणी ॥ नि
घाले सर्व ही ॥ ९० ॥ भोगेंद्र आणिया देवेंद्र ॥ रथी बैसले जैसें शशी दिनकर ॥ माधवें गौळिया
चा भार ॥ इच्छाबळें संबळ दिसे ॥ ९१ ॥ जैसा वृत्रासुरावरी पुरुहुत ॥ युध्या निघे त्रिदशांसम
वेत ॥ की मित्रकुळभूषण की पुत्रसहित ॥ निघे वैश्रवण बंधुवधा ॥ ९२ ॥ की तारकासुराव
रीकुमर ॥ की अंधकावरी आपण विर ॥ तैसाच यदुकुळप्रकाश दिवाकर ॥ कंसवधा चा
लिला ॥ ९३ ॥ प्रतापरुद्र दोघे जण ॥ चालिले राजबीदी वरून ॥ कंसास सांगती स्वार जा

उन॥ येतं कृष्णा तुझे भेटी॥१४॥ कंस ह्मणे कुवलय द्वीप पाठवावा॥ कृष्ण मार्गी चयेता कोंडा
वा॥ सांदी माजि रगडावा॥ महानाग प्रहार तळी॥१५॥ ठाई ठाई दैत्यांचे थवे॥ बीदी बीदी उभे कु
रावे॥ आह्मी मुष्टिकचाणुरादी आघवे॥ रंगमंडपी बैसतो॥१६॥ कुवलयावैरी महाहस्ती यो
र॥ कृष्णास पाठविलें समोर॥ सांडित कोंडिली यदुविर॥ गोळी मारा समवेत॥१७॥ कुव
लयावैरी बैसला आ दैत्य॥ तेणे गज लोटिला अकस्मात॥ गोळी जाले भयभीत॥ त्मणती
हस्ती हा नाटोपे॥१८॥ कृष्ण ह्मणे गज आकर्षकातें॥ मूर्खा गज काढी आणि क्या पंथे॥ तो ह्म
णे तुज गज प्रहार घालते॥ घालूनि यां रगडीन॥१९॥ गुराखिया कपट बहु॥ वनी महा दै
त्य मारिले॥ तैसे कुवलयासी न चले॥ जवळी आले मरण तुझें॥२०॥ तुवां पूतना शोखून
मारिली॥ तृणावर्त मारीला अंतराळी॥ गोवल्हा तुज येस्छली॥ बहिरामासहित मारिसी
लें॥२१॥ काळ्या आणि अघासुर॥ किरडे मारून आलास घोर॥ परी तुझा मृत्यु साचार॥

॥६॥

जवलीआजिपातला॥२॥ बगासुरपक्षीमारिला॥ केसीयातोअश्व वधिला॥ ऐसेंऐकतां
सावह्ला॥ जैसासोमलाप्रलयरुद्र॥३॥ ह्मणेमशकातुंआपिहागज॥ मत्कुणप्रायदिससी
मज॥ आतांचक्षणानलगतातुझें॥ मूत्रपुरीसधाडीन॥४॥ अंडजप्रभुपुढेंआलिका॥ तैसा
दिससीतुंकीटका॥ कींमृगेंद्रापुढेंअविदेखा॥ प्रतापबोलेआपला॥५॥ जातवेदासह्मणे
पतंग॥ तुजग्रासीनमींसवेग॥ कींश्रोणियापुढेंमाग॥ आचारवणरिआपला॥६॥ विष्ठाभक्ष
गआपण॥ राजहंसादावीशाहणपण॥ कींनिनासीकसौंदर्यपूर्ण॥ रतीवरासीदावीत॥७॥
कींमहाउरगापुढेंजाण॥ मूषकआलादंकारोन॥ कींलवणपुतह्ला ह्मणेसंपूर्ण॥ सिंधु
प्रासीनपलमात्रें॥८॥ शुष्कतृणाचपुतह्ला॥ कक्षेसाटीनह्मणेवडवानह्ला॥ याचसाहेतै
सीकपूरआला॥ तैलघृतचेउनी॥९॥ शशीकेदटाविलाव्याघ्र॥ वृश्चिकेताडिलाखदि
रांगरा॥ तैसेंआल्यायुषीतुपामर॥ बहुआगलबोलसी॥१०॥ ऐसेंबोलोनसावह्ला।

॥७॥

गजशुंडा दंडी धरीला ॥ दुजा हस्तकें वी घातला ॥ पिळून पाडिला उताणा ॥ ११ ॥ सवेंचि विग
जउठोन तेवेळी ॥ शुंडा दंडी हरी सज्जा कळी ॥ चपळ उसळोनि वनमाळी ॥ पुछी धरिले गज
तें ॥ १२ ॥ गगनगरा भोंवडून तेवेळे ॥ कुवलयास सिर कांविले ॥ वरील दैस आपटोन चूर जा
ले ॥ मृघट शेकले ज्योपरी ॥ १३ ॥ मागुती गज सरसावोनियां ॥ लक्षून आला यादवेराय
सहावे ळु सिर काउनीयां ॥ कृष्णनाथें दीधला ॥ १४ ॥ मग शेवटी धरिला चरणी ॥ निज
बळें आपटिला मेदनी ॥ निःशेष गेला चूर्ण होउनी ॥ गत प्राण धरणी पडीयला ॥ १५ ॥
ऐसा मारिला कुवलय हस्ती ॥ दोन्ही मोडून घेतले दंत ॥ लंबायमान सबळ दिसत ॥ लोहो
आर्गला ज्यो परी ॥ १६ ॥ बळिरामें आणि गोपाळें ॥ दोन्ही दंत दोघी घेतले ॥ विमानी देव
बैसोन आले ॥ कौतुक पाहती अंतरिक्षी ॥ १७ ॥ हस्तदंत दोघे घेउन ॥ पुढें चपेटती शो
षशायन ॥ ठाई ठाई सोडुन ॥ दैस पाळे डीले ॥ १८ ॥ परेम बीदी इत मल्ल बहळे ॥ बळी रामे

॥७॥

बकुतअफलिले॥ ठाईं ठाईं प्रेतपुंज पडीले॥ रक्तें पाहाती बीदोबीदी॥१९॥ धडकतवाद्याचा
कल्लोळ॥ बीदोबीदी पळती कौंसाचे मल्ल॥ महाद्वारास राम घननीळ॥ कंसाचिया पात
ले॥२०॥ तो द्वारपाळ येती चेउन शस्त्रें॥ समोर देखिले नवपंकजनेत्र॥ हस्तदंत घाये
घात्र॥ चूर्ण केली तयाची॥२१॥ हरीप्रताप पाहतां तेवेळीं॥ सकळ मल्ला पळसुटला॥ रंग
मंडपास पातला॥ यादवराणा निजबळ॥२२॥ कौंस सभेसी बैसला आपण॥ तो अकस्मा
त देखिले दोघेंजण॥ ते अद्भुतप्रताप पंचानन॥ कौंसवार याशोधूं आले॥२३॥ ते कळां
त ते सूर्य दोघेंजण॥ पाहातीं सभा अवलोकुन॥ कौंसादिक खद्योत पूर्ण॥ गेले झांकोन ते
धवों॥२४॥ जोगेंद्र सभा विलोकी सकळिक॥ दिसती जैसें मूषक॥ तो धाविले नगर लो
क॥ कृष्णामुख पाहावया॥२५॥ आकर्णनेत्र तनु सकुमार॥ नीलजीमूतवर्ण सुंदर॥
कीं गरुड पाचूचें गर्भ परिकर॥ काढून मूर्ति शोधिली॥२६॥ जो पयाब्धीसुतेचा वर॥ म

॥८॥

त कैवारी त्रिलोक्यसुंदर॥ नरवीर श्रेष्टश्रीधर॥ कौसमसमे विराजे॥२७॥ ब्रह्मानंद मुरोन
अवलीला॥ तो हा वोतला श्रीकृष्णा पुतला॥ दिव्यपदके मुक्तमाल्हा॥ डोलती गल्हा हरीच्यां
॥२८॥ मुक्तहार निर्मूलसुदाल॥ परि हरी कंठी दिसती जैसें इंद्रनील॥ सुहासवदनतु
माल्हनील्ह॥ कुंडल ढाल देताती॥२९॥ हरिमुखप्रवलोकिती डोल्ह॥ परि हरी कोणासवै
सा भासला॥ निजभक्तासि वाटला॥ होतो आह्मासीं न सोडी॥२०॥ गोपीस कैसें दिसे म
नमोहन॥ कीं कोटि कंदर्प मुखावतन॥ सांडावें हरीच्यावोवाल्हुन॥ पाहतां मन न धाये॥२१॥
सजल जलद वर्णतमाल्हनील्ह॥ नंदादि गोह्लिया वाटे हा बल्ह॥ सवंगडे कृष्णाच गोपा
ल्ह॥ यांस वाटे प्राणसखा॥२२॥ सतेज केवल्हज्ञानाकें॥ त्यास वाटे वस्त हे जगव्यापक॥
पूर्णब्रह्मानंद निष्कल्हंक॥ तो चयदुकुल्ही अवतरला॥२३॥ पृथ्वीजे नृप अभिमानी॥
त्यांशासन कर्त्ता दिसे चक्रपाणी॥ यादवासि कुल्हभूषणमणी॥ जगद्वंद्य दिसतसे॥२४॥

चै
॥८॥

ऐसाअग्रजसमवेतअच्युत॥देखताद्वेषीजालेगर्वहत॥जैसासभेंतदेखतापंडित॥मूर्खे
समस्तदचकती॥२५॥कांजबुकमिळोनबहुत॥माघेंपंचाननासनिंदित॥तोमृगेंद्रउभाठा
केअकस्मात॥मगबोबडीवळतमुखींयाच्या॥२६॥तैसेंकौंसचांणूरमुष्टिक॥भयाभीतस
मासकळिक॥ह्मणतीदादुनहाआपिलापावक॥ग्रहाआपल्यालावावया॥२७॥मुष्टि
कचांणूरधैर्यधरून॥श्रीरंगासिबोलतीवचन॥तुंजीबहुजींबिचेताह्मणुन॥आह्मी
कनिऐकिलें॥२८॥तरीयेसभेसीबैसल्लसबळमाल॥तोवाटेलतुह्मासीसमतोल॥या
सिभीडासभासकहूं॥पाहीलकौतुकतुमचें॥२९॥ऐकोनहासिलेजगन्नायक॥तुह्मी
आवघेंदिसत॥ऐसेंबोलोनवैकुंठपालक॥चांणूरधरूनवोढिला॥४०॥चांणूरबो
लेतेवेळी॥मजसीभीडहातोफळी॥ऐसामल्लउविमेंडळी॥कोण्हीनाहीदेखिला॥४१॥
मल्लयुद्धेमांडलनिशंक॥भिडतीचांणूरआणिकमल्लानायक॥तोबळिरामेंवोढिला

॥१॥

मुष्टिक॥महाक्रोधवां॥४२॥मुजेसीमुज आरंहती॥कर चरण ग्रीवा पीळिती॥कर्मठा
वोलक्षिती॥प्राण घ्यावया परस्परे॥४३॥मुष्टिकाचे हृदयी तेवेळा॥बळिरामे मुष्टिघात दी
धला॥सवेंचि उचलून तेच अवलीळा॥बळें अपटिला धरणीये॥४४॥जेसा पक्क फणस प
डता अवनी॥निःशेष जाय चूर्ण होउनी॥तेसा मुष्टिक विदारोनी॥गतप्राण तेथें जाला॥
मुष्टिकाचा प्राण गेला॥ऐसे देखोन चवताळला॥चाणूर धरणिये अपटिला॥प्राणास
मूकला तेच वेळे॥४६॥उठोन मल्ल आवचे पळती॥एक नेगर दुर्ग विरून उड्या टाकिती॥
एक ब्रिदें टेल पळती॥शस्त्रें सांडिती हातीची॥४७॥तोशल आणि दुजा तोशल॥धाविले कै
साचें सबळ मल्ल॥ते कोसांत केले न काळ॥आफलुनि यां मारिले॥४८॥आणीक आठ ज
णते वेळा॥धाविले जित घरू हलपाती सावळा॥ते देखोन बळिभद्र कोपला॥आड वा
आला आठ जण॥४९॥मिळाले हे आठ वार पाय रूहलपाती रामपंचानन॥ति तुक्यासि

सोडून

॥१॥

॥हरि॥

॥जय॥
॥अ॥११
॥६०॥

एक संकर्षणा ॥ करी भांडण चपळत्व ॥५०॥ जैसी तुंबिणीची वोली फळ ॥ ऋ मीस आपटतां हो
ती शकल ॥ तैसें आठही आफळुन मारिले ॥ शेषावतारें तेधवां ॥५१॥ कंसा समय वाटे दारुणा
झणोम्यां हें दोघें बोलाउनी ॥ बळें जवळी आणिले मरणा ॥ दोघें प्रळयाग्न दीसती ॥५२॥ दाटू
न दंदशुक खवळिले ॥ निजेले सिंह जागे केले ॥ तैसें दोघें पाचारिले ॥ आतां आटलें आयु
ष्य जल ॥५३॥ तो वाद्याच घण चक्र तें वेळी ॥ कर्कश वाजे रणधुमाळी ॥ या छंदें राम वनमाळी
नाचती हो तेधवां ॥५४॥ ते दोघे रणपंडीत ॥ जैसे काळ आणि कृतांत ॥ की मेरु मंदार निश्चित

तैसें

सबळ दिसती ॥५५॥ की समुद्र आणि अंबर ॥ किंवा विष्णु आणि पिनाकधर ॥ किंवा स्वामि
आणि वीरभद्र ॥ वरद पुत्र शिवाचा ॥५६॥ की गिरायती आणि पुरुहूत ॥ किंवा भार्गव आणि
सावजीत ॥ जरासंदाचा जामात ॥ याप्रकारें लक्षी दोघां ॥५७॥ ऐसा कौंस भयाभीत ॥ अंतरी
शेवकासी सडकरी आज्ञा करी ॥ आरे या दोघांस बाहिरी ॥ नेऊन घाला आतां च ॥५८॥

॥६०॥

॥१०॥

वसुदेव देवकी जीवे मारा॥ गोलियासमेवेत नंद संहारा॥ यादवतिजुकेआधी धरा॥ वाचक
राउग्रसेनाचा॥५९॥ जैसें बैकता च जगज्जीवेन॥ जैसे गंडभैरव येत उडोन॥ अकस्मात
उचलीवारण॥ तैसा श्रीरष्ट्या धाविंला॥६०॥ उच स्छलीकंस बैसला॥ हरी वरी जाउन कोस
ल ला॥ हस्त चपेटे मुगुट पाडिला॥ मूर्त त्सुवटी कौंसाचा॥६१॥ झोटी धरून ते क्षणी॥ ब
ळे आसडून पाडिला धरणी॥ मुष्टिघात हृदयलक्षुनी॥ सबलुबळुवोपिला॥६२॥ कौं
सेंडोळे वोटारून॥ तेथें चित्काळु सोडिले प्राण॥ अस्तु धाव लोटेसें पूर्ण॥ मुखवाटे चा
लिले॥६३॥ पूर्ण उदार आनंदकंद॥ कंसा सदीघले निज पद॥ भक्त व्यभ्रकामुकुंद॥ ए
कीचगती देतसे॥६४॥ परीस पूजन लोहो लाविला॥ तेतकाळु चसुवर्ण केला॥ एके परि
सा समारिले॥ लोहो घण घेउनियां॥६५॥ तोहीतकाळु केला सुवर्ण॥ तैसा भक्त आ स
का जगज्जीवन॥ कोण्याप्रकारे तरी ध्यान॥ हरीचरणदालागावें॥६६॥ जैसी भृंगी कीट

॥१०॥

कीआणित॥ तीव्र ध्यान तैसच होत॥ तैसा कें सतर लानि श्चित॥ हरीचिंतन करूनियां॥ ६७॥
कामे तारिल्यागोपीसमस्त॥ भये तारिले मागधजामाता॥ द्वेषे दावनी बाह्यक्षपाषाणलता
स्पर्शे उध्दरती हरीचिया॥ ६८॥ परमबालहसारी पुतना॥ तिस तारिलें करूनस्तनपानां॥ ऐ
साहा वैकुंठीचा राणा॥ समसमानसर्वासी॥ ६९॥ आसो ऐसा मारिला कैंस॥ आदितीकुमरा
जाला उल्हास॥ धडकले दुंदुभी चघोष॥ नादें आकाशे कोंदले॥ ७०॥ दिव्यसुमनाचा वर्षा
व॥ वारंवार करिती देव॥ मथुरें तुमदुष्ट सर्व॥ उठोनियां पळाले॥ ७१॥ तैसा हृदयींठसा
वलाबोध॥ सहपरिवारे पळती कामक्रोध॥ तैसामथुरे सीयेताजगदंकुरकंद॥ दैत्यभ
वचें पळाले॥ ७२॥ सुटता श्रीब्रह्मप्रभंजन॥ दैत्यजलद जाले गेले विरोन॥ कीहरीउ
गवताचंडकिर्ण॥ द्वेषतम निरसला॥ ७३॥ जैसे वेगळे निवडितां हरले॥ उरले तेंशुध्दत
दुल॥ खोटे निवडितां समूळ॥ उरे केवळखरे नाण्य॥ ७४॥ तैसें मथुरेंतुन गेले दुर्जन॥

॥११॥

उरलेते निजमक्त सज्जन॥ प्रजालोकमिळोन॥ हरीसशरण आले तेव्हां॥७५॥ कंसकळेवर तेवेळे॥ उग्रसेनाचप्रधानआले तीहीप्रेतासी नघातले संपादिले उत्तरकर्म॥७६॥ तत्काळ फोडिल्याबंदिशाळा॥ सोडूनगौरविलासकळा॥ उग्रसेनैंजाआणिला॥ तोडिलीशंकळातयाची॥७७॥ मातृजनकउग्रसेन॥ त्यासहर्षोंकरूननमन॥ सिंहासनीत्यासबैसउन छत्रधरीलेसुमुहूर्ती॥७८॥ जालापरमजयजयकार॥ नगरआनंदलेसमग्र॥ यादवांचे उजळवक्त्र॥ केले तेव्हां मुकुंद॥७९॥ मगशेषआणिनारायण॥ सवेघेउनउग्रसेन॥ समस्तप्रजाब्राह्मण॥ समागमेचालिले॥८०॥ चेतले वस्त्रअलंकार॥ लागलावाद्याचागजर॥ जेथेंवसुदेवदेवकीसीगहिवर॥ प्रेमरदारला॥८१॥ देवकीचदोन्हीचरण॥ हृदधरितीशेषजगज्जीवन॥ हर्षाासिहृदईघरून॥ फुंदफुंदोरडोमायां॥८२॥ वनीहूनआलियासीतानाथ॥ प्रेमेकैंसल्यावोसंडत॥ तैसीचदेवकीहृदयीधरीत॥ वैकुं

ठपीठनिवासिया॥ ८३ ॥ प्रेमपान्हा फुटला देवकीसी॥ म्हणे म्हणाविलो की हरि सुखासी॥
मागुती धरी हृदयेसी॥ उकसाबुकसी फुंद्रत॥ ८४॥ माता म्हणे नीलोत्पलवर्णा॥ तुवां केले
नाही माझिया स्तनपाना॥ तुज नाहाणिले नाही जगज्जीवना॥ करे करून आपल्या॥ ८५॥
तुज पालणा नाही निजविलें॥ नाही दुग्धपान करविले॥ जावळ नाही सरसाविले॥ व्यर्थ
आले जन्मासि मी॥ ८६॥ असो आलिंगन घनःशामा॥ माता भेटली बळिरामा॥ वर्णिती
तेथीच्या संभ्रमा॥ शेष उपरमा पावेल॥ ८७॥ योगेंद्र आणि यादवेंद्र॥ करिती वसुदेवास नमस्कार॥ त्यास न सावरे गहिंवर॥ प्रेमपूर दाटला॥ ८८॥ अवलोकिता दोघ पुत्रां॥ धणी
न पुरे वसुदेवाचा नेत्रां॥ हृदयी आलंगिले घनःशामगात्रा॥ जो पंचवक्त्राअराध्ये॥ ८९॥
वस्त्रे अलंकार भूषणे नाना॥ डुष्टों लेवविली दो घा जणा॥ आली वसुदेवाची दुजी
अंगना॥ गोकुळीहूनी रोहिणी॥ ९०॥ उग्रसेन भेटे जामाता॥ हृदयी धरिली दृढ दुहि

॥१२॥

ता॥नंदगौळियांसमस्तां॥वसुदेवदेवकीभेटती॥९१॥गजरें मिरवतीसमस्त॥देवपुष्पवर्षावकरीत॥तोसोहळावर्णितांसमस्त॥बहुतग्रंथवाढेल॥९२॥तोगर्गमुनीबाळाब्रह्मस्नात॥सर्वेघेतलेऋषीबहुत॥वसुदेवदेवकीसहितपात॥व्रतबंधआतांकरावा॥९३॥ब्राह्मणिनारायणा॥दोघांचआरंभिले मुंजीबंधन॥परमहर्षउग्रसेन॥कोडीभांडारतेधवां॥९४॥वस्त्रद्रव्यअलंकार॥द्विजांसवांटीनृपवर॥जोवेदशास्त्रअगोचर॥त्यांसब्रह्मसूत्रघातले॥९५॥यथासांगसोहळा॥च्यारीदिवसजाला॥मगनंदनिघालागोकुळा॥वसुदेवासीपुसोनी॥९६॥हरीनेवंदिलेनंदातें॥म्हणेआतांजावेंगोकुळातें॥इतुकेदिवसपाळिलेमातें॥तेमीकदांविसरेना॥९७॥आतांमाझेंस्मरणआसोंद्यावें॥सुखीगोकुळीनंदावें॥नंदसद्‍द्‍प्रेमभावें॥कायबोलेतेधवां॥९८॥तुजराहुन चननीळा॥कैसामीजाऊंगोकुळा॥तुवांगोकुळीवैकुंठपाळा॥बहुलीळादाविल्याकीं॥९९॥कायकाय

॥१२॥

आठवुं गुण॥कोण ते उपकार होऊं उत्तीर्ण॥आतां मी कों कुह्लासी जाउन॥काय सांगो लोका
तें॥२०॥तुज टाकून जातां श्रीपती॥लोक मज काह्य मुर्ख ह्मणती॥काय सांगो यशोदे प्र
ती॥तो प्राण देईल तुजविण॥१॥तुजवीण गोकुळ सर्व वोस॥तुजवीण घरभण भणीत॥
उदास॥त्यां देह गेहाची सोडली वास॥काय ग्रामास जाउं आतां॥२॥जैसा कीटक कोसला
जाये वाळोन॥तैसी आह्मी होउं दीवंजण॥हरी तुजकारणें प्राण॥देउं आह्मी जाणपां
॥३॥हरी नंदास ह्मणे ते समयीं॥हा खेद न करावा तुह्मी काही॥मी आसों तुमचें हृदयीं॥
वियोग नाहीं सर्वथा॥४॥करून नंदाचें समाधान॥गोळियास मवे तपरतोन॥गोकुळा
स चालिले जाण॥वर्णिती पूर्णकृष्णाचे॥५॥नंद पावला गोकुळ॥गोपिका गोळिया स
कळा॥सांगे मथुरेचा सोहळा॥जो जो जाला हृत्तांत॥६॥समाचार समस्त ऐकोनी॥तट
स्त जाल्या नितंबिनी॥ह्मणती परमपुरुष कैवल्य दानी॥त्याची करणी को णा कळे॥७॥

मातायशोदाह्मणेसकुमार॥मजटाकूनगेल्लासमथुरापुरा॥तुंपरात्परआदिसोयरा॥म
क्तजनाचापैंहोसी॥८॥हरिचरणीठेऊनिमन॥वर्त्ततीगोकुळीचेंजन॥आसोमथुरेंतजग
ज्जीवन॥पाहताजनसुखरूप॥९॥अक्रूरआपुल्यामंदिरा॥नेऊनपूजिलेविश्वोद्धारा॥
सकळमथुरेच्यासुंदरा॥यादवेंद्रानविसंमती॥१०॥तयाचेंमनोरथपरिपूर्ण॥करीतव
सुदेवनंदन॥घरोघरीहरीचें पूजन॥करितीजनमथुरेचे॥११॥कुबीजेनेंऐंहीतिप्रीती॥
मंदिरानेलाजगत्पती॥तीचीदेखोनिप्रेमभक्ती॥भाळलाश्रीपतीतयेतें॥१२॥भक्ताचेपू
र्णमनोरथ॥करीएकजगंनाथ॥ज्यांचीजैसीआवडीदेखत॥तैसाचहोततयातें॥१३॥
कोण्हीपूजितीधरूनकामना॥कोण्हीनिःकामअर्चितीजनार्दना॥कोण्हीशरणयेतीच
रणा॥निजज्ञानमागावया॥१४॥उद्धवआणिअक्रूर॥हेहरीचेंआवडतेनिरंतर॥यास
ह्मणमरीश्रीधर॥नविसंभेचीसर्वथा॥१५॥एकेपंक्तीसभोजन॥एकाचमंदिरीकरिती

शयन॥ वनक्रीडागमनागमन॥ दोघाविण न करीची॥१६॥ संपले ग्रंथाच पूर्वार्ध जें समुद्रा
हून आगाध याहून विशेष उत्तरार्ध बहुत गोड अवधारा॥१७॥ संस्कृत युक्ष दंड रस अ
पार॥ याची प्राकृत वल्लि ली हे साकार॥ सज्जना गोड लागे निरंतर॥ निंदका रोग गिष्टा नावडे
ची॥१८॥ भागवत आणि हरिवंश॥ पद्मपुराणीच इतिहास॥ मिळोन वोतला सुरस॥ हरिवि
जय ग्रंथ हा हो॥१९॥ हरिविजय ग्रंथ पूर्ण॥ हेच आंबयाचे सदाफल वन॥ पाडा आले प्रेम क
रून॥ भक्तजन सेविती हो॥२०॥ यांसे सुक मुख लागले॥ आवडीचे आदियेसुराल॥ संत
जन सेविता धाले॥ आनंदले परिपूर्ण॥२१॥ निंदक आभक्त जे वायस॥ मुखरोग आला
त्याच्या मुखास॥ जें परदोष विष्ठा आसमसास॥ सर्वदाही भक्षिती॥२२॥ असे जे आभा
गिआ भक्त॥ त्यास नावडे हरिविजय ग्रंथ॥ येथें अमृत फळ यथार्थ॥ नाना दृष्टांत जाणि
जे॥२३॥ श्रीब्रह्मानंद कृपा कल्लोळ॥ हीं हातां आली अमृत फळ॥ श्रीधर म्हणे बहुसाल॥
संतजनी सेविजे॥२४॥ ॥ इति श्री हरिविजय ग्रंथ॥ संमत हरिवंश भागवत॥ सदापरी

॥१९॥

सोता। प्रेमळ पंडित॥ एकोनविंशतीअध्याय गोड हा॥१९॥२२५॥ छ

॥१९॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॥श्रीशारदायनमः॥ ॥श्रीगुरुभ्योनमः॥ ॥शुभमस्तु॥ ॥जयजयपु
राणपु [illegible]
तुज [illegible] मायातीताअगोचरा॥वेदसाराश्रीवल्लभा॥१॥
कडे [illegible] कैसी
चार [illegible]
मात [illegible] ते
तैसी [illegible] पा
शाह [illegible] वे
[illegible] रू
पनाम॥ [illegible] ॥
आकलनकळतीयाचामावा॥हा [illegible] याही

Chapter 20 - Missing

॥१८॥

सोता॥ प्रेमल पंडिता॥ एकोनविंशतीअध्याय गोड हा॥१९॥२२५॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥

छ॥ छ॥ ... छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥

॥१८॥

श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥श्रीशारदायनमः ॥ ॥श्रीगुरुभ्योनमः ॥ ॥शुभमस्तु ॥ ॥जयजयपु
राणपुरुषादिगंबरा ॥ अवयवरहिता निर्विकारा ॥ मायातीता अगोचरा ॥ वेदसारा श्रीवल्लभा ॥ १ ॥
तु जगदानंदमूलकंदा ॥ उपाधिरहित अभेदा ॥ सच्चिदानंद नामशब्दा ॥ हाही राहे अलीकडे ॥ २ ॥
जैसा पुष्करीं सतेजमित्र ॥ तथेंनी लीमा नसाहे अणुमात्र ॥ तैसें ज्ञान पाहिले साचार ॥
तु ज्ञानिर्धार करूं जातां ॥ ३ ॥ जैसें वसुधामशाचा देव्हारा ॥ प्रवेश नव्हे अतिसूक्ष्मा ॥
तैसा तर्क होये माघारा ॥ मार्ग पुढें न सुचे ॥ ४ ॥ खगेंद्र देखता चीजाण ॥ जैसा देह ठेवी वारण ॥
तैसी अहंवृत्ति जाये विरोन ॥ ब्रह्मानंदसागरीं ॥ ५ ॥ चंडांशा पुढें खद्योत जाण ॥ तेवि बुधीचे शाहाणपण ॥
अंबुधीमाजि जैसें लवण ॥ तैसें मन होउन जाये ॥ ६ ॥ आस्तीभाती प्रियरूप नाम ॥ त्रिपुटीविरहित निष्काम ॥
त्रिविधभेदातीत पूर्णब्रह्म ॥ हे हीं म्हणणें नसाहे ॥ ७ ॥ आकलन कल्पतीयाचा मावा ॥ हालवितां नये जिव्हा ॥
धेय ध्याता ध्यान ते व्हां ॥ सर्वथाही

॥११॥

नउरे॥ ८॥ ऐसा निर्विकार चित्समुद्र॥ यदुकुलभूषण यादवेंद्र॥ गुरुग्रहीं वाहोन समग्र॥ विद्याभ्यास केला हो॥ ९॥ वीसावे अध्याई सुरस॥ कथा हे ही जाहली विशेष॥ यावरी मथुरेंत रजगन्निवास॥ काय करिता जाला॥ १०॥ मथुरेंत असतां हृषीकेसी॥ गोकुळीं नंदयशोदा हृजवासी॥ कृष्णप्राप्तिलागी दिवानिसी॥ उतावीळ मानसा॥ ११॥ गोकुळींच्या नितंबिनी॥ श्रीकृष्णलीला आठउनी॥ सद्गदित होती मनी॥ आरक्त नयनी वाहाती॥ १२॥ वाटती दशदिशा उदास॥ वसते गोकुळ वाटे वोस॥ लीलावतारी पुराणपुरुष॥ लागला ध्यास तयाचा॥ नावडे सर्वथा विलास भोग॥ भोगति तुके वाटती रोग॥ अंतरी भरले से श्रीरंग॥ भक्तभवभंग दयाळु॥ १४॥ चंदन आंगी चर्चितां देखा॥ वाटती जैसा सिखी च्या सिखा॥ सुमनहार तेहे देखा॥ उरगा समभासती॥ १५॥ गगनी उगवतां रोहिणीवर॥ म्हणती यामिनी तंकां उदेला मित्र॥ अंतरी आठवता पंकजनेत्र॥ विकळ होये मानसा॥ १६॥ गोपी कर्क बेसती मो

॥११॥

जन॥ ग्रासोग्रासीआठवे कृष्ण॥ करूंजातांउदकपान॥ जगन्मोहनआठवे॥१७॥ एवंगोकुळीचेंजन॥ हरिचरणीठेऊनमन॥ करितीसकळमीचरण॥ निराभिमानसर्वदा॥१८॥ कृष्णप्राप्तीविणकरीकर्म॥ तरीतोचतयासपडीलाभ्रम॥ आह्मीकर्मकर्तेहापरम॥ अभिमानवाहती॥१९॥ मृत्तिकाउदकनासुनी॥ आह्मीजाणतमिरवतीजनी॥ परीदुरावलाचक्रपाणी॥ जवळीअसोनअप्राप्त॥२०॥ काष्टामाजिजैसाअग्नी॥ असोननव्हेप्रकाशमान॥ तैसाश्रीरंगहृदयीपरिपूर्ण॥ असोनजनभूलला॥२१॥ कृष्णप्राप्तीविणदानकेले॥ जैसेंबीजउकरडांवोतीले॥ तेव्यर्थकुहिजोनगेले॥ कीमुक्ताकिलेआंजीत॥२२॥ हरीप्राप्तीविणपठण॥ व्यथाश्रमकायकरोन॥ सिकतेचाघाणागाळुन॥ व्यर्थजैसेंकरकर॥२३॥ हरीप्राप्तीविणगायनकळादावित॥ जैसागौरीजारडायेंअरण्यांत॥ हरीप्राप्तीविणप्रवृत्तिकग्रंथ॥ कायकवित्वआलवणातें॥२४॥ कृष्णप्राप्तीविणयज्ञ॥ व्यर्थेका

॥२॥

म

येसेते धुभ्रमें न जना॥ हरीप्राप्तीविण अनुष्ठाना॥ जैसें सोंग नटाचें॥२५॥ भगवत्प्राप्ति कदा
नाही॥ येकांत गुहा सेविली पाही॥ जैसा मूषक निघाला वोही॥ व्यर्थ कायी येकांत॥२६॥ ह
रीप्राप्तीविण जटा॥ व्यर्थ भार वाहे करंटा॥ येवं सर्व व्यर्थ याचा चेष्टा॥ हृदयीं वैकुंठनाथ ध
रिती॥२७॥ असो हृदयीं धरून हृषीकेश॥ गोपी मथुरे विकुं जाती गोरस॥ चित्तीं आठऊ
न रमाविलासा॥ परमपुरुष जगद्वंद्यो॥२८॥ मथुरेचा चोहटां बैसती॥ अंतरी आठऊन
यदुपती॥ दधीदुग्ध घ्या म्हणावें विसरती॥ मुखा सये ती हरिनाम॥२९॥ दुग्ध घ्या वे
दावें जो यां बोला॥ तो पृथ्वीश नाके दुग्धामिशें रखकेला॥ तैसाच हृदयीं आठवंतां सावळा॥
गोविंद सकळा ध्यावो म्हणती॥३०॥ दहीं घ्या म्हणावें आतां॥ तो दामोदर आठवे चित्ता॥
जो दह्या निमित्त तळतां॥ मायेने उखळीं बांधला॥३१॥ दाम बांधले उदरी जया॥ म्हणो
न दामोदर नाम तया॥ ते ध्यान गोपी आठऊनियां॥ दामोदर ध्यावो म्हणती॥३२॥ तो

॥२॥

मथुरेचा गोरटी॥ ज्यांची केवळ प्रपंच दृष्टी॥ ह्मणती कोठें गे जगजेठी॥ काय स्यागोष्टी बोलता॥ ३३॥
जेणें मीन रूप धरूनी॥ आवघा समुद्र उडविला गगनी॥ तो वेदोधारक चक्रपाणी॥ मड क्यां
त कैसा सांटवला॥ ३४॥ मंदरोधारक जगजेठी॥ जेणे पृष्टीवरी धरिली सृष्टी॥ ज्यासिध्या
ये भर्ग परमेष्टी॥ मड क्यांत कैसा सांटवला॥ ३५॥ जेणें हिरण्याक्ष मर्दुनी॥ दाढे वरी धरिला ध
रणी॥ जो क्षीराब्धि वासी मोक्षदानी॥ मड क्यांत कैसा सांटवला॥ ३६॥ जो प्रल्हाद रक्षक
नरहरी॥ ज्यांचा क्रोधन माये अंबरी॥ हिरण्यकस्यप मर्दुन मुरारी॥ मड क्यांत कैसा सांट
वला॥ ३७॥ दो पाडां माजि सकळ॥ आटिलें स्वर्ग मृत्य पाताळ॥ जो बळि दर्प हरण घननीळ॥
मड क्यांत कैसा सांटवला॥ ३८॥ त्रिसप्त केली मुहुनी॥ निर्वीर केली जेणें अवनी॥ परम प्र
तापवास रमणी॥ मड क्यांत कैसा सांटवला॥ ३९॥ जो कमलणी मित्र कुल भूषण॥ जो दु
ष्ट पिसीताशन मर्दन॥ तो रावणांतक रघुनंदन॥ मड क्यांत कैसा सांटवला॥ ४०॥ तो च

॥२॥

गोकुळीअवतरला॥ गोवर्धन नखाग्रीच धरीला॥ अगासुर जेणे उभा चिरीला॥ मंडळांत कै
सा सांटवला तो॥४१॥ तो गोकुळीचा गोपीसमाधिस्त॥ ज्यांसि रोमरोमीं ये जगदीसत॥ ब्रह्मांडम
ये ब्रह्मांड भासत॥ नाही हे तदूसरा॥४२॥ ऐसा गोपि ह्रजवासिनी॥ बोलती ते हा गजगामि
नी॥ ह्मणा सर्व मंडळांत चक्रपाणी॥ परिपूर्ण भरु लौसे॥४३॥ सर्व घटांमाजि बिंबोनतरणी॥
अलिप्त जैसा वेगळा गगनी॥ तैसा सर्वव्यापक मोसहानी॥ बरवे मनी विचारा॥४४॥ तुमच्या
शरीर घटी पाहा पुरते॥ करणे वर्तती ज्याचे सत्ते॥ मिरविता स्त्री पुरुष नामाते॥ आणा पु
र ते मनासी॥४५॥ येक सुवर्ण नाना अलंकार॥ येक सागर तरंग अपार॥ बहुत मंदिर एक
अंबर॥ तैसा यदुविर सर्व घटी॥४६॥ जें जें भक्त बोलती॥ ते ते यथार्थ करी श्रीपती॥ सकळ गो
पिच्या घटाप्रती॥ दिसती मूर्ती हरीचा॥४७॥ घटाप्रती एक एक सुंदर॥ श्रीमूर्ति दिसे स
कुमार॥ गोपी तटस्त पाहाती सादर॥ विवेक दृष्टी करोनी॥४८॥ ह्मणा तीनवल केल्या द

॥२॥

देवेंद्र सर्वघटीव्यापलो होता रववर व्रजवासिनी बोलिल्या उत्तर असत्य न होति सर्वथा॥४॥ भक्त वचन पडता वेग तेथें भंगवो देवी श्रीरंग जो क्षीराब्धिहृदय रत्नरंग जो अभंग सर्वदा॥५॥ वा लिमके जें जें भाष्य केलें भक्त जें जें वचन बोलिले खालें न पडे सर्वथा पाकशासन शत्रुनें नागपासी बांधलें श्रीराम सौमित्रासी भक्त भाषे सत्य करावयासी बांधोन घेतन चुविर जो लक्षण ब्रह्मांडर चिदासली तो श्रीराम पडिला शरजाली जो भक्तांचिया वचनास पाळी स्वर्गस्थीयंत काली अक्ष ये असो गोपी बोलिल्या जें वचन तेंसाच करीत जगज्जीवन असा गोपी गोरस विकून गेल तेव्हा गोकुळा श्रीकृष्णलीला मुखी गात गोपी करिती प्रपंच व्यय आणीक नाठवे दुजा हे त जाले चित्त कृष्णरूप॥५५॥ येकी गुसळीत सुंदर हाती धरिला रवी दोर वृत्ति जाली कृष्णा कार दिवस निसी नाठवे हरीरूपी तन्मय अबला वृत्ति विरोन गेल्या सकळा जैसा ल वणाचा पुतळा समुद्रामाजी समरस॥५६॥ गुसळिता चलती हस्त तरी ते आपदा समाधि

॥४॥

त पंचप्राणाधारे कोष्टवर्त्तत सत्कर्माचरणासर्वेही॥५८॥जोसुखासनीजायेबैसोन त्याचक्रदानच
लेआसन परीकरीसकलपलेटण भक्तसुजाणतेसची॥५९॥एवंगोपिकादहीताकोडिता येतां
जातांदुग्धताविता॥ उसत्हिताउदकआणिता॥ कृष्णनाथानविसंनतीं॥६०॥नंदआणियशोदा
हृदयींआठवीश्रीमुकुंदा त्याचालीलाआठउनसर्वदा स्फुरतीभेटिकारणे यशोदाकरिती
मथन बाललीलाआठवलीसंपूर्ण ह्मणेहेकृष्णाहेमधुसूदन गेलासटाकुनआह्मातें
हेगोपीमानसराजहंसा हेकालियेमर्दना पुराणपुरुषा हेगोवर्धनोधारणहृषीकेशा गेला
सटाकुनआह्मातें हेपूतनाप्राणशोषणा हेतृणावर्त्तअसुरछेदना हेमुरारेशकटभंज
ना गेलासटाकुनआह्मातें हेकृष्णाकमलपत्राक्षा हेमधुकैठभानेसर्वसाक्ष्या हेकेसीप्रा
णांतकगोपवेशा गेलासटाकुनआह्मातें माअसावलेडोहसेसकुमारें कृष्णाबाईशा
मसुंदर उदारवदनेंमुरलीधर गेलासटाकुनआह्मातें॥६१॥ऐसेआठउनहरिगुण

॥४॥

यशोदादेवीकरीमथन नयनीवाहेअश्रुजीवन प्रेमेकरूनसद्‌गदीत॥६७॥ऐसावृत्तांतगोकुळीचा
जाणोनियांभक्ताप्रेमळाचा जोकांन्तपवैकुंठपुरीचा कायकरिताजाला जोसकळदेवाधि
देव भक्तवल्लभकरूणार्णव तेणेजवळीबोलाविलाउध्धव गुजगोष्टीसांगावया उध्धवप
रमचतुरज्ञाता त्याहीकप्रेमउदारतवता त्याहीवरीहरीचाआवडता प्राणाहूनपैलीकडे
हरीह्मणेउध्धवायेकऐकावें आपणगोकुळाप्रतीजावें गोपिकाप्रतीबोधावें निर्वाणज्ञानआग
म्यजें माझानंदपितायशोदाजननी दोघीकंठीप्राणठेउनी वाटपाहातीदिनरजनी चको
रचंद्रन्यायेसी परमगोपिकाप्रियकरा सद्भाविकासीगुणउदारा वाटपाहातअसतीलसकु
मारा चातकजळन्यायेसी माझेंगोकुळीचगडी ज्यांचीनिरसिलीमाझांकडी माझीत्या
वरीबहुआवडी धेनुवत्सन्यायेसी मींसांडूनआलोंसकळिका माचेंदुःखीजाहलीगोपि
का जैसेंक्षपणाधनजायदेखा त्याचादुःखापारनाही॥६५॥ज्योह्मणतांमाधचान्यानसरती

॥५॥

मक्रूरासियेतीकाकुलती यापुढेंपदरपसरती एकपडतीमूर्छागत॥७६॥कांनेतोसजामत्वाप्राण घेतीरथापुढेंलोटांगण एकह्मणतीअक्रूरनामाभिधान कोणेतुजठेविलें तुझेंनावप रमक्रूर निर्दयानेउनकायदुविर गोकुळीच्याहत्यासमग्र तुजवरीपडतील असेंगोपि काचवपितिाप्रेम सहस्रजालामेघश्याम जोत्रैलोक्यकामकल्पद्रुम आत्मारामश्रीकृष्ण॥७७॥ सांगतांगोपिकाचीप्रीती नेत्रीअश्रुधारास्रवती उधवाचेंकंठमिठीश्रीपती घालूनियांकुं दत॥७८॥उधवातुंआतांचवेगेंजाय याचीहृदमक्तीकेसीतेंपाहे जेसदाधरितीमाझीसोये मीरवप्रीनविसंभेतयासी॥७९॥जेमजनविसरतीसर्वथा मीअरवंडमोंवयामोंवता मत्सकूर्मी वतारतवता घेतलेभक्ताकारणे उधवायाचीभक्तिजडलीसगुणी वियोगप्राणयाणि तीलकामिनी त्यासिपूर्णज्ञानिउपदेशुनी ब्रह्मवादिनीकराव्या अध्यात्मविद्यादुर्लभ पूर्ण उधवतातरीयासेसांगोन संतावेगहेनिर्वाणज्ञान कोणउपदेशीलदूसरें॥८०॥असें

॥५॥

बोलोनरमानाथ॥उधवाचमत्तकीठेविलाहात॥जेणेपूर्वीदेवगुरुपासीबहुत॥विद्याभ्यासपैंके
ला॥८५॥आधीचबोलकाविचक्षण॥वरीवाचस्पतीपासीअध्यायन॥विशेषब्रह्मष्याकृपापरिपूर्ण॥
परमसज्ञानउधवा॥८६॥हरिचरणीमाथाठेउनी॥उधवनिघालातेचक्षणी॥दिव्यरथीआरो
हूनी॥गोकुळपंथेचालिला॥८७॥पहिलेचप्रेमळगोकुळीचागोरटी॥विशेषउधवचालिलात्याचे
भेटी॥आधीचवारापासीनगरीगोमटी॥त्याहीवरीजान्हवीआलीतेथें॥८८॥सदेवासचिंसांपडेप
रीस॥पुण्यवंतासजोडेनिर्दोषयेश॥दिव्यअंजनपायाळ्ळास॥अकस्मातलाधेजेवी॥८९॥आधी
चवनशोभिवंत॥त्याहीवरीआलावसंत॥पहिलेचतुरपंडित॥प्रेमळभक्त्तैसाहीवरी॥९०॥आ
धीचकेस्तकमतेआगला॥वरीविष्णूचावक्षस्थळीमिरवला॥आधीचउदारदातामला॥यांव
रीसोपडिलाघनकूप॥९१॥तैसावोडलआतांनरस॥उधवआवडताश्रीकृष्णास॥विशेषबो
धूचालिलागोपिकांस॥तोसुरसरसअवधारा॥९२॥असोवातवेगेनरथचालिले॥उधवगो

कुळासमीप आला॥ तो गाई पैलआ गोकुळा॥ गोरजें सकळा रथ तेथें॥ १३॥ गोरजस्नान पुण्या गेलें॥
रथसमवेत उधव केलें॥ गोभार चुइ कडून दाटलें॥ उधवें थोपिले रथातें॥ १४॥ जेंजें वछांल
विलीरीती॥ तैस विनिय गोपाळ वर्त्ततीं॥ वेदाज्ञे प्रमाणे चालती॥ विद्वज्जन जैसे कां॥ १५॥ पु
ढें गाई चमार चालती॥ मागे गोप हरिलीला गाती॥ एक कृष्णावेषें घेऊन हाती॥ मुरली धरून उ
भा असे॥ १६॥ घुमऱ्या पावे याळ मृदंग॥ मधुर गायन राग उपराग॥ हरीपदीं घरून अनुरा
ग॥ लीला गाती हरीची॥ १७॥ कृष्णावेष जेणें धरिला॥ केवळ कृष्णाची ऐसा भासला॥ ओंवत
गोवळाचा मेळा॥ चामरें वरी ढाळिती॥ १८॥ मुखव्याचें ऐसें सांवळा॥ गोचरण रज त्यावरि बै
सलें॥ पांडुवर्ण मुख शोभलें॥ ते वर्णिलें न वजाये॥ १९॥ श्रीधर स्पणे मज दृष्टांत॥ स्फुरला तो
ऐका प्रेमळ भक्त॥ जैसा भीमातिरीं विहारी पंढरीनाथ॥ बुका उधळत त्यावरी॥ २०॥ उदा
र मुख चांगले सांवळें॥ त्याही वरी कुंकुम वर्ण मिरवलें॥ जैसे इंद्रनीळा सवातलें॥ काश्मीराच

॥६॥

सतेजकवच॥ ४॥ असो उधवतो देखोन मोहलाव ओंगी दाटले अष्टभाव ह्मणे धन्य या जनाचे दै
व अद्भुत पुण्ये आचरले धन्य हे दावनीचे तृणपाषाण जेथे लागले कृष्णाचरण जन्मसार्थ
क परिपूर्ण केले यांची लोकानी गोकुळांत प्रवेशला रथ राजबीदीने सत्वर जात घरोघरी कृष्ण
लीला गात श्रवणी ऐकत उधव गायीवाड्यांत प्रवेशी तीवेगेसी जे जे गाई चीसवे जैसी
गोपिकारी तीं दाविती तैसी उधव जाता लक्षीतसे॥ ५॥ कृष्णलीला कानीना ऐकता गाईस पान्हा
न फुटे तत्वता कृष्णध्यान गीती गातां ऐकतां गाई वेकुरती यालागी हाती भरणा घेउनि
हरिलीला गाये येक कामिनी ह्मणे वैकुंठपती चक्रपाणी नंदसदनी अवतरसी तु हे रमा
पते निजकुलभूषणा हे राधावल्लभ गोवर्धनोध्दारणा हे मुरलीधर पूतना प्राणहरणा
दुर्जनभंजना केशवा ऐसा घरोघरी गोपी गात मग गायीस पान्हा फुटत ते ते उधव विलो
कित प्रेमभरित जाला॥ ९॥ ऐकिल्याविण मुरलीस्वर येकी गाये काढूनें दीधार असो उ

ध्वनंदद्वार येकायेकीपावला॥१०॥नंदें उध्दव देखिला परमहर्षेंपुढें धाविला क्षेमालिंगन
तेवेळा प्रेमभरेंदीधल रथसोडिलाबाहिर नंदउध्दवाचाधरीकर प्रवेशोननिजमं
दिर उत्तमासनीबैसविला उध्दवाचीपूजाकरून मगनंदपुसेवर्त्तमान ह्मणेसुखी
कीमनमोहना बोलतानयनजळभरले उध्दवाक्षह्मणेआतांनयेयेथें उपेक्षुनगेला
कीआह्मातें सर्पमुखेंहूनमातें कृष्णानाथेंसोडविले पुतनातृणावर्त्तअगासुर का
ळियेमर्दुनवैश्वानर गोवर्धनउचलोनथोर पराक्रमदाविेयेला सद्गदहोउननंद
सांगत तोयशोदाहीआलीतेथें मथुरेचाहरीप्रतापसमस्त उध्दवसांगतदोघातें
गेलियादिवसापासुनआचवें जेंजेंपुरूषार्थकेलेमाधवें तेंसकळवर्णिलेंउध्दवें ऐकु
तांदोघेतटस्त मायांह्मणेकायकरूंविचार हरीविणदिसतेंशून्यमंदिर उध्दवाये
रुच्छलीशामसुंदर जन्मलासाचारसांगपां॥११॥यापाळखोहरीनिजेला येचन्हाणीये
न्याहरीन्हाणीला यामंचकावरीपहुडला मजपुढेंउध्दवातो॥१२॥याडोल्हारा घडिघडी

बैसे पाहासीरीची हिमयोनपिंछे वनमाळा वैंभार सुवास मंदिर अवघ दुमदुमित ॥ २० ॥
क्रष्णाचियें गडी याचा काठी हे गुंजाचहार रुळले कंठी क्रष्णाची बाळलीळा गोमटी मायां दावि
त उधवातें पदके वागनखें बिंदली काढून उधवासी दाविली मग करुणास्वरें हाक फोडली
ह्मणे वनमाळी कैयेसी गोविंदा क्रष्णा यादवा जगन्मोहना हरि माधवा तुजविण आली
करुणार्णवा काय येथें करावें माझिया श्रीरंगा डोळसा सकुमारा सांवळ्या पाडसा गेला
सटाकुन राजसा पुराण पुरुषा श्रीहरी तुज म्यां बांधलें उखळी ह्मणोन रुसलासी व
नमाळी तुज हातीं गुरें राखविली नेणोनियां सर्वेश्वरा तुज पायांवरी म्यां न्हाणिलें हरी
तुजें उखळी बांधले माझें हात हे जळाले कैसें जालें भ्रांत मी तुझें स्वरूप नेणो हृषीके
शी ह्मणोनियां रुसलासी तुं क्षीरसागर विलासी दटाविती गोपी तूतें तुझें पोटीं जन्म
ला परमेष्ठी हृदयीं सदा ध्याये धुर्जटी तुं सर्व वरिष्ट जगजेठी भीड काविती गोपी तूतें ॥ २१ ॥

क्षवनंदद्वार येकायेकीपावला॥१०॥नंदेंउध्दवदेखिला परमहर्षेंपुढेंधाविला क्षेमालिंगन तेवेला प्रेमभरेंदीधल रथसोडिलाबाहिर नंदउध्दवाचाधरीकर प्रवेशोननिजमंदिर उत्तमासनीबैसविला उध्दवाचीपूजाकरून मगनंदपुसेवर्त्तमान ह्मणेसुखी कीमनमोहना बोलतानयनजलभरले उध्दवाकृष्णआतोनयेयेथें उपेक्षुनगेला कीआह्मातें सर्पमुखेंहूनमातें कृष्णानाथेंसोडविले पुतनातृणावर्त्तअगासुर कालियेमर्दूनवैश्वानर गोवर्धनउचलोनथोर पराक्रमदावियेला सद्गदहोउननंद सांगत तोयशोदाहीआलीतेथें मथुरेचाहरीप्रतापसमस्त उध्दवसांगतदोघातें गेलियादिवसापासुनआचवें जेंजेपुरुषार्थकेलेमाधवें तेसकलवर्णिलेउध्दवें ऐकतांदोघेंतटस्त मायांह्मणेकायकरूंविचार हरीविणदिसतेंशून्यमंदिर उध्दवायेस्वच्छहीशामसुंदर जन्मलासाचारसांगणें॥११॥यापालखांहरीनिजेला येचन्हाणीयेन्याहरीन्हाणीला यामंचकावरीपहुडला मजपुढेंउध्दवातो॥१२॥याडोल्हाराघडिघडी

बैसे पाहासीशीची हिमयोनपिच्छे वनमाळा वैजयंतीसुवास मंदिरप्रवव दुमदुमित ॥ २० ॥
कृष्णाविषयीं गडीयाचाकाठी हेगुंजाचहाररुळतेकंठी कृष्णाचीबाळलीळागोमटी मायांदावी
तउध्दवातें पदकेवागनखें बिंदली काढूनउधवासीदाविली मगकरुणास्वरेंहाकफोडली
म्हणेवनमाळीकैयेसी गोविंदाकृष्णायादवा जगन्मोहनाहरिमाधवा तुजविणआह्मी
करुणार्णवा काययेथेंकरावें माझियाश्रीरंगाडोळसा सकुमारासांवळ्यापाडसा गेला
सटाकुनराजसा पुराणपुरुषाश्रीहरी तुजम्यांबांधलेंउखळीं म्हणोनरुसलासीव
नमाळी तुजहातींगुरेंराखविली नेणोनियांसर्वेश्वरा तुजपायांवरीम्यांन्हाणिलें हरी
तुजेंउखळींबांधलें माझेंहातहेजळालें कैसेंजालेंभ्रांतमी तुझेंस्वरूपनेणोहृषीके
शी म्हणोनियांरुसलासी तुंक्षीरसागरविलासी दटाविती गोपीतूतें तुझेंपोटीजन्म
लापरमेष्ठी हृदयींसदाध्यायेधुर्जटी तुंसर्वांवरिष्ठजगजेठी भीडकाविती गोपीतूंतें ॥ २१ ॥

॥१८॥

उधवा न लगे चरदारआतां मी कोठें जाउं सांगे तत्वता उधव सांगो ष्टी ऐकतां हृदई जाला स
द्गद॥२९॥ उधव ह्मणे धन्य तुमचा भाव तुमच मंदिरी क्रीडला रमाधव नाना विलास कौतु
क भाव दाविले सर्व तुह्मा तें॥३०॥ जगजास्य जनका चें हृदय स्थल जें पद्मोद्भवाचें देवार्चन
जें नारदादिकाचें गेय पूर्ण सनकादिकाची ध्याये मूर्ती॥३१॥ जे मूलप्रकृतीच निजमूल जें
निगम वृक्षाचें सुपक्क फल तो ब्रह्मानंद वैकुंठपाल तुमच घरी क्रीडला॥३२॥ ऐसें बोल
तां सरली यामिनी॥ घरो घरी जाग्या जाल्या कामिनी॥ उधव प्रातःस्नानासी तेक्षणी॥ जा
ता जाला यमुनेतें॥३३॥ तो घरो घरी हरिस्मरण होत॥ दीप कलाविलें लखलखित॥ सडासं
मार्जन करून समस्त॥ वास्तु पूजा करिताती॥३४॥ मुखी गात दध्या लीला॥ गोपी चालिती रं
गमाला॥ आंग प्रक्षालुन अबला॥ कनकांबरें नेसती॥३५॥ दिव्य अलंकाराची प्रभा फांक
ली॥ आरक्त कुंकुम शोभे निडली॥ अंजन विराजे नेत्र कमली॥ मुक्त जाली शिरी शोभे॥३६॥

॥१८॥

जडित ताटंके कर्णी दिसती॥ गुसहिता सतेज तलपती॥ कर्णी मुक्त घोष ढाल देती॥ नासिका पुंजजे विगगन॥ ३९॥ विद्युत्प्राय झलकती चुडे॥ मंदिरी गुसल्लितं प्रभा पडे॥ कंठी येकावली डोलती कोडे॥ बाहु भूषण डोल देती॥ ४०॥ माजी नल जडीत कांची॥ प्रभा फाके मुद्रिकाची॥ पाई नेपुरे पैंजणाची॥ धनी उमटे चालता॥ ४१॥ देव तों त्याचा वदन चोद्रे॥ देवांगना लाजती समग्र॥ हंसगमना त्या परम चतुरा॥ घरो घरी गुसल्लती॥ ४२॥ घरो घरी डेरे घुमघुमिती॥ नाना शब्दा ली ल्हा गोपिका गाती॥ ते श्रवण करीत यमुने प्रती॥ उधव भक्त जातसे॥ ४३॥ तमारी कन्येचे तीर॥ उधव विलोकी समग्र॥ म्हणे हे धन्य पाषाण तरुवर॥ स्पष्टा हृष्टी उधरेल॥ ४४॥ तो वासर मणी चक्र प्रगटले॥ म्हणुन गोपिका चसंपले॥ यमुना जीवना लागी ते वेल्हां॥ घट घेउनी चालीयेला॥ ४५॥ नंदद्वारा वरून गोपी जात॥ तो तेथें देखिला दिव्य रथ॥ म्हणती कोणाचा इंदन येथे॥ कोण आला न कल्हेची॥ ४६॥ म्हणती निर्दयतो अक्रुर॥ ते णे नेला जगदोध्दार॥ आता कोण आला तो समग्र॥

॥ ९ ॥

नेणवे विसाजणी ॥ ४६ ॥ ऐसा गोपी तेव्हा बोलती ॥ कृष्णा तांत भगिनी प्रतिजाती ॥ तो येता देखिली दिव्यमूर्ति ॥
उधवाची वैधवां ॥ ४७ ॥ मित्रकन्यानि रीस्नान केलें ॥ पुष्पदा [illegible] रेखिलें ॥ नेसलेवसन पीवळे ॥ उ
तरीव स्त्रा जल्हे दिव्ये ॥ ४८ ॥ कृष्णाचसारिखें कृष्णभक्त ॥ अलंकार तैसें विशोभत ॥ गोपिनिरखूनि पाह
त ॥ तेथें उधव वोळखिला ॥ ४९ ॥ जैसा विद्युल्लता वाभार ॥ तैसा अलंकार मंडित समग्र ॥ गजगामिनी
मिळाल्या अपार ॥ उधवा भोंवता वेढिला ॥ ५० ॥ अग्नी पुत्रा वेष्टित तारांगणें ॥ कीं मित्र वेष्टित जेवि किर्णे ॥
उधव वेष्टिला प्रकारें तेणें ॥ सर्व कामिनी मिळोनियां ॥ ५१ ॥ कितेका चाभरि [illegible]चागरी ॥ कोण्ही रीत्याच घेत
ल्यासिरी ॥ देहभाव विसरोन नारी ॥ कृष्ण औपासक वेष्टिला ॥ ५२ ॥ उधवाच चरण पावंदु नमावें ॥ ल्पा पातीप
ठविला सी श्रीमाधव ॥ गोकुळ कुन मथुरेसी माहावें ॥ बरवे केशव हे केलें ॥ ५३ ॥ मातापितया चाष्ट तो
त ॥ घ्यावया तुज पाठविले येथें ॥ येह वीजा णीकयाच आस ॥ येथें कोण्ही दिसेना ॥ ५४ ॥ तो तेथ एक भ्रमर ॥
अकस्मात पावला सुंदर ॥ गुंजी घालीत क्षणमात्र ॥ गोपिकानी देखिला ॥ ५५ ॥ अव्यक्तीने गोपिका बोल
त ॥ कृष्णापासून आलास त्वरीत ॥ तुझी कृष्णावर्ण दिसतोसी त्या ॥ पाहासी चित्त गोपिकांचें ॥ ५६ ॥
कळला सतुं कृष्णाचा हेरा पाहती घेतोस समग्र ॥ तुं शठाचा मैत्र शठ साचार ॥ कास या येथें रण झुणि

॥ ९ ॥

सी॥५७॥येकाकमलावरी वित॥ नबैसे तुझें साव चित्ता॥ दशदिशानी हिंडसी व्यर्थ॥ चंचल मनस दा तुझें॥५८॥ तुं ज्यां पासोन आलासि पाहीं॥ याच मनन बैसे एके ठाईं॥ म्हणोनि तुं मथुरेसी जायीं॥ सांग हरीसी जाउनि यां॥५९॥ क्षणावें मथुरे च्यानारी॥ आतां भोगी तुपूतनारी॥ आल्हादून कुबिजासुंदरी॥ तु वांनि वडिलीडो ळसा॥६०॥ परम अपवित्र कुबीजा॥ तुझा जोडा अधोक्षजा॥ दासी सर्वथा न हे ची॥६१॥ सोने आणि शेण साच॥ जोडा न हे काच आणि याच॥ तैसें कुबीजा आणि परब्रह्म निर्वेच॥ जोडा न हे सर्वथा॥६२॥ कीं ही रा आणि गार॥ कीं वायस आणि खगेंद्र॥ तैसें कुबीजा आणि कमलनेत्र॥ जोडा न हे सर्वथा॥६३॥ समुद्र आ णि सौदामिनी॥ कीं खद्योत आणि वासरमणी॥ कुबीजा आणि चक्रपाणी॥ जोडा न हे सर्वथा॥६४॥ कीं वोह ळ आणि भागीरथी॥ कीं अजा आणि ऐरावती॥ कुबीजा आणि जगत्पती॥ जोडा न हे सर्वथा॥६५॥ कीं को आणि कापुर॥ हंस आणि घुबड अपवित्र॥ तैसी कुबडी आणि श्रीकरधर॥ जोडा न हे सर्वथा॥६६॥ कीं को ळसा आणि कस्तुरी॥ कीं दरिद्रि पी आणि विष्णुअंतोरी॥ तैसें कुबीज आणि कौसारी॥ जोडा न हे सर्व था॥६७॥ संत आणि निंदक॥ कीं पतीत आणि अजारक्षक॥ तैसें कुबीज आणि जगन्नायक॥ जोडा न हे सर्वथा॥६८॥ कीं वेदांत आणि कोकशास्त्र॥ कीं रक्त आणि सहस्त्रनेत्र॥ तैसें कुबीजा आणि घनःशामगात्र॥

॥१०॥

जोडा न हे सर्वथा ॥ ६९ ॥ कीं अमृत आणि धुप ॥ कीं परीस आणि पाषाण ॥ कीं इतर खेडी आणि आनंदवन ॥ जोडा
न हे सर्वथा ॥ ७० ॥ कीं भूत आणि कर्पूर गौर ॥ कीं शंढ आणि प्रचंड शूर ॥ तैसे कुबीजा आणि कमलावर ॥ जो
डा न हे सर्वथा ॥ ७१ ॥ परम चतुर जगज्जीवन ॥ भुलला कुबीजा नारी देखोन ॥ डोळे पीचके मुडे कान ॥ मधे
नासिक बैसलें ॥ ७२ ॥ कोळशाहून कुबीजा गोरी ॥ वास दोबुचीत्री सिरी ॥ गुडगे घासत जाये चांचरी ॥ तीस
मुरारी भाळलासी ॥ ७३ ॥ रडत रडत बोले ॥ टांचा उलल्या खीरडत चालें ॥ लंबस्तनी आंग वाह्ळलें ॥ वस्त्र फाट
लेंच कुंकडे ॥ ७४ ॥ जैसा मृदांग मध्ये देख ॥ तैसा माज तीचा बारीक ॥ मर्कटा ऐसें तीच मुख ॥ तीस रमानाय
क भाळला ॥ ७५ ॥ हा तरी नंदाचा गुरें राख ॥ ते कौंसाची दासी देख ॥ शोधून जोडा नेटका ॥ बरा पाहि
ला विधीने ॥ ७६ ॥ येकी बोले बरवटा ॥ कुबिजा हष्टस्त्रष्टा धाकटा ॥ जो हरि वद्य विषकंठा ॥ तीजसी
चेष्टा करीतसें ॥ ७७ ॥ येकी म्हणें कुबीज नेला विलाचंदन ॥ यांत काही घातले मोहन ॥ तरीच तीस भाळला
जगज्जीवन ॥ कौटाळ पूर्ण केलें तीने ॥ ७८ ॥ गदगदा हसती गोरटी ॥ ब्रह्मा उद्भवला ज्यांच पोटी ॥ तो
कुबीजेसी एकांत गोष्टी ॥ करितो हे नवल वो ॥ ७९ ॥ कीं तीने केला प्रेमाचा फासा ॥ त्यास गोविले हृ
षीकेशा ॥ तीचा भाव देखोन परम पुरुषा ॥ प्रीती बहुत वाटली ॥ ८० ॥ एक हजनो तिने तप केले बहु

॥१०॥

त॥ तरी चव वस्य कैं जला भगवंत॥ आह्मी हीन भाग्य यथार्थ॥ काय व्यर्थ गोष्टि यां॥ ८१॥ ऐसें बोलतां गोपबाळा॥ टप टपा असुवें आलीं डोळां॥ ह्मणती रे भ्रमरा चंचळा॥ जाय गोवळ्यासांगावया॥ ८२॥ ह्मणावें गोपिका सम स्त॥ हरी तुझा वियोगें पावल्या मृत्य॥ प्रेतें तरी येऊन त्वरीत॥ विलोकि तुं दयाळा॥ ८३॥ सांग गोपिका जाळील्या सकळि का॥ जाहाली समस्तांची राख॥ त्या स्थळावरी तुं येउन नावेक॥ मुरळी वाजवीयेक दां॥ ८४॥ येक ह्मणती सांग वनमाळी॥ गोपी चीर ह्याउ दकी टाकि ली॥ तुं येउनीयां त्यां जळीं स्नान करी भगवंता॥ ८५॥ आह्मास जाहि ल्या त्यांस्थळीं वरी॥ तेथें ... नरीउभा राहे हरी॥ पोवा वाजवुन मुरारी॥ पांववी पदाप्रा पल्या॥ ८६॥ ऐसी गोपिकाची भक्ति देखोनी॥ उधव सद्गद जाला मनीं॥ अश्रूपात आलो नयनीं॥ ह्मणे धन्य कामिनी गोकुळीचा॥ ८७॥ धन्य यांची भक्ति साचार॥ वस्य केला कमळवर॥ तो भ्रमर तेथून गेला दूर॥ खद्द्छीनते घवं॥ ८८॥ मग उधवासी गोपबाळा॥ सद्गद बोलती हे वेळा॥ श्रीरंग आह्मासि कं टाळला॥ टाकून गेला मथुरे प्रती॥ ८९॥ गोपिका आळीवज्राचा कठिण॥ आह्मा पु आमच उरले प्राण॥ आह्मासी नये चीक हा मरण॥ तद्धा वियोग

॥११॥

होताची॥१०॥अह्मासिकाळ नमारीच देख भोगविता वियोगाचें दुःख अंतरलावैकुंठनायक कि
तीकष्टभोगावे उधवाजायेतोमथुरापुरा आठवदेईयादवेंद्रा ह्मणावेंविसरोनकोगोपि
दारा परमउदाराश्रीपती॥१२॥उधवाअक्रुरतोपरमक्रूर तुंतऱ्हीभेटवीयेदुविर निर्दोषयश
जोडेलसाचार तुजलागीपूर्णसखया उधवागोकुळ जोआहेजीवत तोवरीभेटवीनमा
नाथ नरदेहगेलेयांभगवंत केंचामगआह्माते॥१४॥घेउनतुजदेखतापाषाण मस्तकफोडून
देउप्राण मगतुंश्रीहरीससांगजाउन पावल्यामरणगोपिका तुंजगद्वंद्यासोप्या
वडताबकुत यालागीतुजसांगोहाहृतांत तुझ्यावचनेंकृष्णावर्तत हेआह्मासीपूर्णकिळले॥१६॥
उदकेंविणजेसामीन तळमळीजाउंपाहेप्राण तेसेंयदुकुळटिळकाविण आह्मासीजालेजा
पापां असेंह्मणतांचेंघनगेले कींजन्मांधआपण्यांतपडिले अक्रूरआमचेराज्यबुड
विले हरीसनेलेमथुरेसी॥१८॥श्रीकृष्णाहातचरोहि पीवर तममयकेकृतोवअक्रूर आ
ह्माचकोशसनिराहार पडलेसाचउधवा॥१९॥आलीचातके परमदीन श्रीरंगवोळला रु

॥११॥

॥हरि०॥

॥विजय॥
॥अ०॥२१

ष्णाघन॥ आक्रूर दुष्टप्रभंजन॥ मेघःश्याम देखीने ला॥ २०० ॥ कृष्णवियोगाचा महापुर॥ यांत लोटुं न गेला अंकुर॥ उधवा तुं चतुर पोहणार॥ काढी बाहिर आह्मा तें॥ १ ॥ हरीवियोग वोनवा सबळ॥ यांत जळतो आह्मी सकळ॥ उधवा तुं जलदद याळ॥ वर्षे आह्मी वरी पैं॥ २ ॥ श्यामचनिधान हृषीकेशी॥ मध्ये अक्रूर आला विवसी॥ उधवा तुं पंचाक्षरी होसी॥ निधान घरासी आणी तें॥ ३ ॥ हरीवियोग रोग दारूण॥ तेणे सकळही जालो क्षीण॥ कृष्णाव्ह पारस राज देउन॥ अक्षय करी आह्मा तें॥ ४ ॥ उधवा तुं जोसी सुजाण॥ कृष्णप्राप्तीचे देई सुलग्न॥ पांचही पंचके निरसून॥ साधी कारण हे आधी॥ ५ ॥ तनुमन धने सी अनन्ये॥ उधवा तुज आलो शरण॥ कृष्णप्राप्तीसी कारण॥ सद्गुरू तुं आह्मा तें॥ ६ ॥ असें बोलोन कामिनी॥ लागल्या दृढ तयाच चरणी॥ ते देखोनि उधवाचे नयनी॥ प्रेमांबुधारा लोटल्या॥ ७ ॥ उधवह्मणे यालागुन॥ कैसें सांगो ब्रह्मज्ञान॥ यानी हृद धरिली मूर्त्ति सगुण॥ ते कैसी उडउन टाकूं मी॥ ८ ॥ सगुण उछेदिता देखा॥ आतांच प्राण देतील गोपिका॥ मग ह्मणे विरंचीची या जनका॥ बुधिदाता तुं होयी॥ ९ ॥ उधव नेत्र झाकुन॥ मनी आठविले कृष्णचरण॥ आतां गोपिकास दिव्यज्ञान॥ उपदेसी

तुस्त्रीरंगा॥१०॥उसव अष्टभाव सावरून॥ ह्मणे अैका बोलु ह्मी सावधान॥ कष्ट्या दास ववास तर ह्मणउन॥ कोण ह्मणते तुह्मा माजी॥११॥ कोण इंद्रियाचा चालुका॥ कोण आहे बुधीचा प्रेरका॥ अंतःकरणी आठव सकलिका॥ कोण धरवी विचारा॥१२॥ तुमचा नेत्रास कोण दाखवी॥ पदी गमनागमन कोण करवी॥ श्रवणी गोष्टि अैकवी॥ तो चबरवा शोधावो॥१३॥ पंचवीस तत्वाचा जाणता॥ तो कोण विचारा पुरता॥ जो स्थिरजंगम जीव निर्मिता॥ व्यापून वेगळा कोण तो॥१४॥ तुमचा देह स्त्रियाची आकृती॥ परी आंत कोण नांदे निश्चिती॥ स्त्री पुरुष नपुंसक व्यक्ती॥ कोण तेस्थिती विचारा॥१५॥ बहुत घागरी रांजण॥ स्त्री पुरुष नामाभिधान॥ परी आंत बिंबला चंद्र पूर्ण॥ स्त्री पुरुष न हे तो॥१६॥ जैसें एकाच सरलु गुणी॥ वोविले नाना जाती च मणी॥ परी सूत्र एकची अभेद पणी॥ चक्रपाणी तैसा असे॥१७॥ अैसें अैकतां ते स्रुणी॥ गदगदा हासती त्यानी तंबिनी॥ ह्मणती हेच सांगावयालागुनी॥ पाठविलास काये हरीने॥१८॥ काय करावें कोरडे ज्ञान॥ न सते चि दाविसी आह्मालागुन॥ प्रत्यक्ष हातीच देउन॥ पहा सांपाठी लागावें॥१९॥ प्रत्यक्ष श्याम सुंदर याकुन॥ कोठें पाहूं तुझें निर्गुण॥ अचिंत्य अव्यक्त ह्मणउन॥ सांगावया आला

तितुकें सर्वें च निराकार

सी॥२०॥हातिचा परी सदा कुनीयें॥साधु जावेंधा तुक्रिया॥सगुणमूर्तिसांडुनियां॥निर्गुणवायो कायक
थीसी॥२१॥उधवह्मणे अैका साचार॥येककांचन नाना अहलंकार॥तैसा व्यापक यदुवीर॥चराचरीं भर
लासे॥२२॥तोच संचला तुमचें हृदयीं॥सर्वव्यापून जो सदा विदेही॥यावीणरिता ठाव चनाहीं॥नसें ते प्र
वाही पडो नका॥२३॥दिसती मायेचें विकार॥क्षणेक दिसे जळी गार॥तत्काळ नीर होय पैं॥२४॥गोपी ह्म
पाती ते अवसरीं॥हाती घेउनी सुरस मोहरी॥नाचे रासमंडळामाझारी॥तोच हरी दाविकां॥२५॥खोडी
करितां वनमाळी॥यालागीं मायां बांधे उखळी॥मंद मंद रडे नेत्र चोळी॥ते मूर्ति सावळी दाविकां॥२६॥आ
मच्या घरासी येघडि घडी॥करी नानापरीच्या खोडी॥आमची जडली आवडी॥त्याची रूपी जाणपां॥२७॥
उधव ह्मणे अैका येक॥सर्व घटमठीं निराळा व्यापक॥नाना उदके परी येक अर्क॥जगंन्नायक तैसा अ
सा॥२८॥सर्वमातृकांत एक ॐकार॥तैसा सर्वव्यापी सर्वेश्वर॥परी तुह्मासी न कळे साचार॥भ्रममथे
र पडियला॥२९॥गळा मोती अैसोन निवाडे॥लोकाचिया गळा पडे॥तैसें तुह्मास पडिले सांकडे॥जव
ळी हरी असोनियां॥३०॥गोपी ह्मणती अैके कां गोष्टी॥पीतवसन कटी मेखळा गोमटी॥वनमा

॥१२॥

ळा कंठीं रुळे ते ॥ आपाद परियंत साजिऱ्या ॥ २१ ॥ उदार श्रीमुख सांवळें ॥ आकर्णविकासली नेत्रो सळें ॥
जो वना जाये घेउन गोवळें ॥ बीदी वरून मिरवत ॥ २२ ॥ जाये छंदें पावा वाजवित ॥ कुमली चाली गडी
यासहित ॥ यमुनेच्या वाळुवटी लोळत ॥ तोच दावी आम्हा तो ॥ २३ ॥ हांसे घडी घडी पाहे आम्हाकडे सुंदर
डोळे मोडी वांकडे तेच परब्रह्म रोकडे दावी आम्हासी उधवा ॥ २४ ॥ उधव म्हणे तुम्हा जवळी असतां ॥
दारवडुं कोणेकडे मागुता ॥ मृगनाभी कस्तूरी असतां ॥ तरी तव ताना कळे तया ॥ २५ ॥ केले दर्पणाचे निकेत
न ॥ बहुत बिंबे दिसती ॥ आत्मस्वरूप एक असोन चराचर तैसें भासले ॥ २६ ॥ येके भिंती वरी चित्रे नाना ॥ तैसी
दिसे चराचर रचना ॥ अविनाश वैकुंठराणा ॥ सर्गस्थियंत काळी हीं ॥ २७ ॥ गोपी बोलती ते वेळां ॥ अगा
सुर जेणे उभाचे चीरिला ॥ काळिये मस्तका वरी नाचिला ॥ त्याचन नीळा दाविका ॥ २८ ॥ आंगोळियेवरी गो
वर्धन ॥ उभा उचलून सप्तदिन ॥ द्वादशगावें अग्नि गिळोन ॥ कमळपत्राक्ष अक्षये ॥ २९ ॥ गाण मांडून
वाजवी मुरळी ॥ आमचे चित्तवृत्ती तेथेंच मुरली ॥ संसार वासना सकळ हरली ॥ परी नाही पुरली अ
सोसी ॥ ३० ॥ उधव म्हणे ऐका विचार ॥ शरीरा विरहीत यादवेंद्र ॥ त्यास नाहीत चरण कर ॥ मुरळी

जाण

॥१२॥

बाजवितं को ठेंवो॥४१॥सप्तधातुविरहीत॥ चतुर्देहासी अतीत॥जो पिंडब्रह्मांडातीत॥मुरलीवाजवितको
ठेंवो॥४२॥क्षणएकदावावयालीला॥सगुणवेषधरियला॥परीतोसकलरंगावेगला॥कालासावल्या
तेथनाही॥४३॥मायेनेरचिलेजगडंबर॥परीयासगाउकनाहीसमाचार॥पुढेंहोईलनिराकार॥हाही
हेतुनसेची॥४४॥ त्याचसत्येनेजगचालेसमस्त॥परीतोमननचलीचयेथ॥ऐसातोअवयवरहीत॥
त्याससगुणपावलाकुनका॥४५॥गोपीह्मणतीउधवाप्रती॥नागवेउघडी।बैसलेयेकांती॥तुझेंज्ञान
त्याचप्रती॥सांगेजायेउधवा॥४६॥गुददारीरांचालाउन॥कोंडुनबैसलेप्रभंजन॥त्यासिसां
गेतुझेंज्ञान॥आह्यालागुनहरीदावी॥४७॥ऐकेउधवायेकवचन॥तुंज्यांचेकृपेनेबोधितोसज्ञान॥
तोचपूतनाप्राणशोषण॥दावीआह्माएकदां॥४८॥जोश्रीकुचदुर्गविहार॥जोभक्तमंदिरांगणामं
दार॥मुखसुहासअतिउदार॥यादवेंद्रदावितो॥४९॥कौस्तुभमंझलकेवक्षस्थली॥दिव्यटिलक
विलसेभाली॥कोटिअनंगाहुनआगला॥तेचसावलीमूर्तिदावी॥५०॥जोवृंदावनभुवनविला=
सी॥विश्वरूपमुखीदावीमातेसी॥ज्यांचीलीलावर्णितासौख्यसर्वांसी॥तोचआह्मासीदाविको
॥५१॥

हशीने

॥१४॥

उधवा इष्टप्राप्ति होये॥ ऐसा सांग आह्मासी उपाये॥ कोणे साधने यदुवर्य॥ ह्मणता सियेसांगतें॥५२॥
उधव ह्मणे हे चि साधन॥ दृढ धरावें संताचे चरण॥ त्याचे वचनी विश्वास धरुन॥ करावें श्रवण भावार्थे
॥५३॥ करिता सारासार विचार॥ तेणे शुध्द होये अंतर॥ आत्मरूप चराचर॥ सहजची मग दीसतें॥५४॥
गोपी ह्मणती उधवासी॥ तुवां जें ज्ञान बोधिलें आह्मासी॥ ते सर्व आले प्रत्ययासी॥ दृष्टांतेसी समज
ले॥५५॥ परी सगुणस्वरूप वेल्हाळ॥ आकर्णनयन विशाळ॥ अति वेधक तमाळनीळ॥ कैसा विस
रों उधवा॥५६॥ ये रूप ह्मणे जाणोन निर्वाण ज्ञान॥ मग सगुण निर्गुण दोन्ही समान॥ अलंकार रूपे मिरवे सुवर्ण॥ दुजेपण तेथें काये॥५७॥ तुं पुरुष अंबर साचार॥ तरंगरूपे एक सागर॥ तैसा सगु
णावतारे सर्वेश्वर॥ नाही विचार दूसरा॥५८॥ बचकेंत पाणी न सांपडे॥ परी गार रूपें हाता चढे॥
तैसें सगुण हरीचे रूपडें॥ भक्ता लागी जालें॥५९॥ सुवास स्फुटला मंदिरी॥ परी अबळा सन कळे नि
र्धारी॥ तो दृष्टि देखिली कस्तुरी॥ मग अंतरी समजलें॥६०॥ कस्तूरी दिसे तैसें सगुण॥ सुवास तो
केवळ निर्गुण॥ थिजले विघरले घृत पूर्ण॥ सगुण निर्गुण तैसें ची॥६१॥ सोनयाचें कडें घडिलें॥

॥१४॥

तरी काय सोने मोलास तुटले॥ तैसे सगुण अवतरले॥ परी तें संचले परब्रह्मी॥ ६३॥ गुरुमुखें जाणा
वें निर्गुण॥ सगुणी भजावें आवडी करून॥ ऐसें गोपिनी ऐकुन॥ धरिले चरण उधवाचे॥ [illegible]॥
प्रार्थिती यां उधव सखा॥ चारि मास राहविती गोपिका॥ ज्यांस दो अंतरी सद्भाविका॥ यदुनायका नवि
सरती॥ ६४॥ उधवाचा मुखें ब्रह्मज्ञान॥ गोपी करिती नित्य श्रवण॥ तेणें चित्ताचमल तुटोन॥ दिव्यज्ञा
न ठसावले॥ ६५॥ गोपीचा चित्ताचा तुवा जाला॥ त्रिविधतापमल बैसला॥ त्याचाच उधवे आरसा केला॥
त्यांत स्वरूप बिंबले॥ ६६॥ उधव वैद्य परमेश्वर तीयं पंचभूत सांडून निर्धारी॥ गोपी आणि त्यां स्वरूपा
वरी॥ साक्षात्कार करूनियां॥ ६७॥ उधव वैद्य परमेश्वर तेज॥ अर्धमात्रा दिधला रसराज॥ संशयरो
गनिरसून तेज॥ पुंज सर्व गोपिका केलीयां॥ ६८॥ घरोघरी गोपीने ती॥ उधवाचा पूजा करीती॥
त्याचा मुख करूनियां॥ ६९॥ उधव उठोन लवला है॥ नित्य गाई सवें वना जाये॥ अवलोकुन श्रीह
रीच गये॥ आश्चर्य करी अंतरी॥ ७०॥ जें जें स्थळी कृष्ण क्रीडा केली॥ तेथें उधव नमस्कार घाली॥
नित्य सोहळा गोकुळी॥ चारि मासें जाला॥ ७१॥ नंद यशोदेच्या निरोप घेतला॥ पुसोनियां गोळि

✓ नित्य कितर्न ऐकती

॥१५॥

यांसकळां॥ उधव मथुरेसी चालिला॥ भेटावया हरीतें॥ ७२॥×॥ वस्त्र अलंकार हरीलागि देखा॥ देतीआणुनियां गोपिका॥ ह्मणती उधवा सांग यदुनायका॥ आह्मासि कदां न विसरावें॥ ७३॥×॥ नयीं बैसोन सत्वर॥ उधव पावला मथुरापुर॥ दृष्टि देखिला यदुविर॥ साष्टांग नमस्कार घातला॥ ७४॥ आहेर सकळ हा वेंअपुना॥ सांगीतल सर्व वर्तमान॥ मग उधव आपले सदन॥ प्रवेशता जाला॥ ७५॥ हरिविजय ग्रंथ सुरस॥ येकेवीसावा अध्याय सुधारस॥ सज्जन निर्जर सात्वीदीस॥ सावकाश सेउतकां॥ ७६॥ अहो हा अध्याय येकेवीसावा॥ सांडुनियां सकळ धावा॥ येथ विसावा भक्त होये॥ ७७॥ ब्रह्मानंदा परात्परा॥ पुराणपुरुषा दिगांबरा॥ भक्तपालका श्रीधरा वरा॥ आदळ आमचा अभंगा॥ ७८॥

॥ ॥ इति श्री हरिविजयग्रंथ॥ संमत हरिवंश भागवत॥ निजभक्त सर्वदा परिसोत॥ येकवीस अध्याय अतिगोड हा॥ ७९॥ ॥ अध्याय येकवीस॥ २१॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥

केवल संताचा प्राण विसांवा॥ सदा सर्वदा हाच पाहावा॥ सकळ कार्ये टाकुनी॥ ७८॥ ब्रह्मानंदे हा बरवा केला अध्याय येकविसावा॥×॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ ॥१५॥

वि

सर्वसाक्ष्या

श्रीवेंकटेशायनमः॥०॥श्रीसच्चिदानंदमूर्तयेनमः॥श्रीगणेशायेनमः॥श्रीशारदायनमः॥शुभमस्तु॥०॥
निर्विघ्नमस्तु॥ ॥जयजयश्रीसद्गुरू॥सर्वाद्येमूलानिर्विकल्पवृक्ष्या॥तुझीकरूंजाताविविक्ष्या॥आदिकोण
नसा१डे॥१॥ऐसाआदिकारणतुवृक्षसाचारा॥मुख्येकोंबतो१यधीजावरा॥द्वितियेशाखापीनाकधरा॥क
मलासनत्रितियशाखा॥२॥सकलमुनिश्वाराचेमंडल॥याउ१शाखाचालीत्यासबळ॥रुगयजुसा
मादिसकोमल॥पत्रेतयासफुटली॥३॥न्यायेमीमांसाख्येसंमत॥पातांजलीव्याकर्णवेदांत॥शटशास्त्र
चाहानिश्चित॥मोहरजालोंयावरी॥४॥पीड्रअग्नियेमनैरुत्य॥वरुणनायकसमीचपोलस्तीसुत॥सी
तांशचंडाशभगणेसहित॥पुष्पेयावरीसाजीरी॥५॥आष्टलोकपालसहीत॥स्वर्गसुखवायुफुलेसमस्त
सलोकतादिमुक्तिअद्भुत॥फलआलीतयावरी॥६॥लागताहेताचापभंजन॥तिहिफलेपडती:विजलोन॥
निर्गुणसायुज्यतामोक्षपूर्ण॥पक्वफलअक्षय॥७॥जेफलभक्षीतानिर्धारी॥आपणहोयेब्रह्मांडभरी
जेथेयेणेजाणेद्वैतकुसरी॥कल्पांतिहीघडेना॥८॥ऐसाआदिवृक्षब्रह्मानंद॥मोक्षदायकयाचेपदा
रविंद॥यामाजिश्रीधरमीलिंद॥दिव्यआमोदभोगीतसे॥९॥निर्विकल्पवृक्षसद्गुरुनाथ॥तोअक्षयेफ

॥१॥

लदासासदेत ॥ तेसे उनजालोत्तरा ॥ तरी हरीविजयग्रंथ पुढे चाले ॥१०॥ माघे येकेवि सावा अध्याये जाला पूर्ण
उधव गोपीसी कथुन ज्ञान ॥ आला मथुरेसी परतोन ॥ हरीदर्शन घेतले ॥११॥ यावरी पुढे कथानुसंधान ॥ तेजे
कोत पंडीत विक्षेचेण ॥ जे जे कृतापाप विपीन ॥ होय दहन क्षणमात्रे ॥१२॥ मथुरेसी आसता रमानाथ ॥ उग्रसे
न हरीरुपे राज्य करीत ॥ दुष्ट निंदक पलाले समस्त ॥ कौंसवध होतां चि ॥१३॥ जैसे तृण होता दग्ध ॥ यासरी
सा रविझे जातवेद ॥ किं प्राण जातां कलेवर स्तब्ध ॥ गये चेठायी निचेतन ॥१४॥ तेसा कंसमारीता जाण
विराले समस्त दुर्जन ॥ मथुरापुरीचे प्रजाजन ॥ आनंदघन नांदती ॥१५॥ नाही आधी व्याधी ब्याधी मृत्यु आ
कांत ॥ हरीरुपे सकल भाग्यवंत ॥ यथाकाली घन वर्षत ॥ सदा सफलीत वृक्ष सर्व ॥१६॥ तो कौंसाच्या दोघी
स्त्रीया ॥ आस्ती प्राप्ती नामे तयां ॥ यासांगोगे लावीत यामन रासंदासी ते घर्वा ॥१७॥ दोघी जणी अयंत
दीन ॥ भेटल्या जरासंदालागुन ॥ पितयाच्या कंठी मीठी घालुन ॥ रुदन करीति आक्रोशे ॥१८॥ जरासंद घा
बिरला बहुत ॥ म्हणे कायेजाला गोष्ट तांतत ॥ येरी भुमीस पडती मुर्छागत ॥ शब्दन फुटे बोलतां ॥१९॥ आक्रो
शे बोलती तहतात ॥ कष्ठो मारीले तुम्या जामाता ॥ मुष्टिकचाणुरादि विनास मस्ता ॥ मृत्युपंथ पाठवीले ॥२०॥

॥१॥

परमपुरुषार्थी कृष्णराम॥ केला मथुरा माजि पराक्रम॥ उग्रसेन॥ उग्रसेन राजी स्थापीतां परम॥ सुख जाहालें लो

कांसी॥ २१॥ ऐकतां कृष्णप्रताप॥ मागधासि चढीला परम कोप॥ पाये पडतां खवळे सर्प॥ नेत्र आरक्त वाग पीले

केले कन्यकांचे समाधान॥ म्हणे मथुरा क्षणमात्रे जाळीन॥ यादवकुळ सकळ छेदिन॥ धरुन आणीन

रामकृष्ण॥ २२॥ ऐसा जरासंदे होडबा घोनि॥ घाव तेव्हां घातला निशानी॥ तेणें दुमदुमीली आवनी॥ तेवी

सप्तलोक्षौणी दळ सांच्या॥ २४॥ घडकला वाद्यांचा येक कल्लोळ॥ प्रतिध्वनीने मांजले निपाल॥ भयाभीत ब्रह्मगो

ल॥ चालीले दळ मागधाचे॥ २५॥ भेरी घडकल्या शशीवदन॥ ऐकतां त्रास उपजे करणा॥ नानु रंखांकाति तेणे

गगना॥ देवयाने डळमळती॥ २६॥ संगे बुरुंगे पुणवकाहळ॥ गोमुखी चलका दोड किदुटाल॥ सुखवातेस

नचार साल॥ गर्जती ढोल गीड बडी॥ बाविस सहस्त्र रथपती॥ जे नेबदीं घातले नृपती॥ ऐसा जरासंद मागध

पती॥ मथुरा घेऊं चालील॥ २८॥ पदातिदळ पुढे जात॥ साचे पायीं ब्रिदें झणाणीत॥ पदी साच्या तोडर गाजत

हाका फोडीत आवेशे॥ २९॥ नानापरी च्या कासा घालुनि॥ येमदंष्ट्रा खोविल्या घनी॥ हातीं कुंत आस

लता घेउनी॥ खेटके आपाद मस्तकौरी॥ जैसा कुटे करती वासागर॥ तेस पायदळ जातां आपार॥ सड

ज्या

सडका पाश मींडमाला थोर ॥ घेउन पुढे धांवती ॥ बडगे चक्रे सीला डांगा ॥ घेउनी पिलगती चमकती वेगा ॥३१॥ धनु
ष्यबाण सुरीया उपगा ॥ आकृतिजैसा सतेजा ॥३२॥ लघु उल्हाट यंत्रे आधी ॥ घेउन पुढे धांवती खांदी ॥ उनरिद णा
णी चालला पदी ॥ प्रधर होये शांका ॥३३॥ मुसल गदा मुग्दल पेरीघ ॥ त्रूल शक्ती लोह कंदुक आसंग ॥ पटीश बाण
लोहो चीकउरग ॥ दश घ्या जाणीशत घ्या ॥३४॥ लोहार्गला त्रिशुल कोयीते कातीया ॥ फरशा तोमर कुठार घे
उनीयां ॥ धावती पुढें लवलाह्या ॥ मथुरा पंथ लक्षुनि ॥३५॥ तवं चालीले तुरंगमाचे भार ॥ चपल नागर म
नोहर ॥ मीत्ररथीचा जैसा चहे वर ॥ बलाढ्य सुंदर तैसेचि ॥३६॥ कितेक निघाल श्याम वर्ण ॥ जैसा तत्याचे
लक्षण ॥ काढीला क्षीरसागरी घोडन ॥ तैसा वर्ण तयाचा ॥३७॥ डोले आरक्त सुंदर ॥ पुछ पिवले विद्रुमव
र्ण खुर ॥ समीराहुन गती अपार ॥ तिहि लोकी गमन तया ॥३८॥ येक घोडे ढवल वर्ण विशाल ॥ येक नील वर्ण
अति निर्मल ॥ येक पिवले चिकेवल ॥ आरबी चपल चौताल ति ॥३९॥ येकाची मांणीका जैसी जोति ॥ पारखे
सा वशी तान धारती ॥ ज्या तुरंगाची जैसी अंगकांती ॥ देतेपे छ्माया दिसे ॥२९॥ सावले घोडे कितेक ॥ येक ग
र्जती सींह्य मुख ॥ येक चकोरे परम चालक ॥ येक केशर कुंकुमवर्ण ॥४०॥ येक चंदन वर्ण चांगले ॥ येक चंद्र

वर्ण सोने चांसले ॥ येक शीर वर्ण हांसले ॥ चपल चाले पुढे पुढे ॥ ४१ ॥ जंबुद्वीपीचे जांबुलवर्ण ॥ स्वेत द्वीपिचे जैसे चंद्रकीर्ण ॥ क्रौंचद्वीपेचे पिवलवर्ण ॥ वितलचीं आंग साजीरे ॥ ४२ ॥ शालमलीद्वीपिचे बधीर ॥ शाकद्वीपीचे वर्ण चकोर ॥ कुचकुंभद्वीपीचे सोज्वल सुंदर ॥ पुस्करीचे शामकर्ण ॥ ४३ ॥ परम चांगोटकुमायीत ॥ बदक शामथीर चालत ॥ आनंबीउदकावरी पलत ॥ खुपन भिजेत याचे ॥ ४४ ॥ नव खंड छपन्न देश ॥ तेथीचे येक येक विशेष ॥ चित्रीचीं पांडोरे आसमसास ॥ उघलीजया परी ॥ ४५ ॥ उचंबे ललरंगार सागार ॥ ज्याची सुपर्णा समान गती अपार ॥ संकेत दावितां अणुमात्र ॥ पर चमूत प्रवेशती ॥ ४६ ॥ चक्राकार वाजीवावरती ॥ अस्वरवर्ग क्षेत्री येक जाती ॥ येक रूप होउन वर्तती ॥ सपक्ष उडती तुरंग येक ॥ पन जडीत झलकपन जडीत वरी पाखरा ॥ चालतां दणदणीव सुंधरा ॥ चरणीं नेपुरे मस्त कितुरा ॥ [illegible] तसे ॥ ४८ ॥ मुखी चहन जडीत मोहीलि ॥ चामरे रूलती तेजें झगली ॥ न सकरीताफ्रूमंडली ॥ पायेघुटील नलगती ॥ ४९ ॥ हिंसती जेव्हां सबलबल ॥ तेणे बैसे दीगजा चेटाले ॥ कवचटोपले उनबलगाले ॥ वरी आरूढलेचाकुता ॥ ५० ॥ जैसी सौदामिनी अंबरी ॥ तैसा आसील ताझलकती करी ॥ ओसेअ स्वभार ते

अरवें वैरी॥ मथुरापंथें चालिलें॥ ५१॥ अश्वशाळा माघें चालीगटले॥ उन्मत नाग शार उठावले॥ ऐरावती
समतुकले॥ चौदंत आणी चपलतें॥ ५२॥ सुवर्णशृंकलासबला॥ मुक्ती खल खलिती विशाला॥ वरी पा
खरा घातल्या॥ कनकवर्णासुपेखा॥ ५३॥ वरी पहा जडीत चवरडोल॥ ध्वज पेदीत गेले निराल॥
फडकती अति तेजाल॥ बोलाविति शत्रुतें॥ ५४॥ उवरी चामरें रूलति॥ घंटा गर्जता दीशा दुमदु
मिति॥ गजआकर्शक स्कंदी बैसती॥ आंकुश सतेज घेउनी॥ ५५॥ तो जिकडे दाविसंकेत॥ तिकडे चौ
ताळती गज उन्मत॥ झडा हाणोन पर्वत॥ चुरकरीती मागरेचे॥ ५६॥ पुढें ही सता चौताळती तुरंग॥
माघे सबल किंकाकृति मातंग॥ याचे पाठी माघे रथ सवेंग॥ घडघडाट चालीलें॥ ५७॥ सहज
डीत चक्रें॥ चपल ऐसी चित्रविचित्रें॥ साटे घातले जे वज्रें॥ न कुटति सर्वथा॥ ५८॥ मणीमये शोभती
स्तंभ॥ वरील छत्र कनकवर्णस्वयंभ॥ ध्वज पेदीत गेले नभ॥ मीन्न मीन स्वरूपें॥ ५९॥ नाना शस्त्रा
चे भार॥ रथी रचीले अपार॥ सहदांवसीत च्यापेंपरी करा भरले तुणीर बाणाजी॥ ६०॥ वरी आरू
ढले महारथी॥ पुढें घुर बैसले चतुर सारथी॥ जे संकटी स्वामी सरक्षीती॥ जिवित्व मानिति तृणा सं॥ ६१॥

॥ ३॥

म॥ ९१॥ पुढें जुंपीले सबल घोडे॥ जे कां आनिला द्रुनवेगाडे॥ सारथी संकेत दावी जीकडे॥ जाती तिकडे चपल हे॥ ९२॥
आसो ऐसा ते विसक्षोणी॥ दलभार निघाला तेक्षणी॥ वाद्ये वाजती ते गेघ चणी॥ उलोपाहे ते घवं॥ ९३॥ मध्यंभा
गीजरासंद॥ दिव्य रथ परम सबंध॥ वरी आरूढला भीवते सन्नध॥ महावीर वेष्टले॥ ९४॥ जे सास क्रावरी हृत्रासुर॥
निघाला सहीत दलभार॥ तेसा जरासंद प्रचंडवीर॥ मथुरे समीप पातला॥ ९५॥ पातो पातीघां विलें॥ वेगे मथु
पापुर वेढीले॥ सैन्यसमुद्रा चेपडीले॥ वेष्टूनमोवं ते अद्भूत॥ ९६॥ लोक गजबजील सकल॥ ह्मणती मांडला प्र
लय काय ये ला॥ जरासंद परम प्रबल॥ करील निर्मुल मथुरेचे॥ ९७॥ पलावयानाही वाट॥ प्रजा करीती कल
कलॊक लाय॥ महाद्वारे झाकिति सदटा॥ न उघडती कोणाते॥ ९८॥ कौंसमारील यदुवीर॥ ह्मणउन हा आ
ला मथुरे॥ ज्या मातनाच्या केवारे॥ प्रलये थोर करीले॥ ९९॥ हडोहुडों वीर चढती॥ परसैन्य ते विलोकिति॥
येक बोलती येकांप्रती॥ बरी गाती नदिसे॥ १००॥ कृष्ण आणी संकर्षण॥ दुर्ग वरून विलोकिति सैन्य॥ हरी
जवली आला उग्रसेन॥ ह्मणे कैसे आता करावें॥ १०१॥ सासकि उधव अक्रुर॥ ह्मणती संकट आले थोर॥

॥४॥०

गोंव तेआवघेदीनवक्र॥ यादवेंद्र देखीले॥ ७२ जो महापाजनखीर पंचानन॥ जोयादवकुलमुगटरत्न॥ पूर्णब्रह्मसनातन॥ यीदीराजीवनश्रीरंग॥ ७३ जो विश्वपीतया चाजनक॥ जोसर्गस्थीशांतकारक॥ अनंतब्रह्मांडदेख॥ याछयामात्रेघडमोडी॥ ७४ तेव्हांअद्भूतकेलेसर्वेश्वर॥ ऊर्ध्व विलोकिले श्रीकरधरे॥ तोआकस्मातनिरालपंथहरे॥ दोनीरथउतरले॥ ७... तेवैकुंठीचेदिव्यरथ॥ सहस्त्रमीत्रसमप्रभाभासत॥ कोपावर्णवेतेजअद्भूत॥ गरुडध्वजवरीझलके॥ ७५॥ सांगेरंशंखचक्रगदामंडीत॥ रथीआसतीआयुधेअद्भूत॥ दारुकसारथीदेदिप्यवंत॥ रास्त्राश्नीमीरवेजोकां॥ ७६॥ वरीठेवीलेआश्चर्यमाते॥ कोपावर्णिलतुरंगमाते॥ जेअस्वआम्रतपानकर्ते॥ औकानामेतयाची॥ ७७॥ शैब्यसुग्रीवअतिसुरूप तीजाबलाहक चौथामेघपुष्प॥ ओकादुजयारथाचाप्रताप॥ संकर्षणआरूढलेजेथे॥ ७८॥ तालध्वजमंडीतपथे॥ त्याहीवारूचपलस्वेत॥ नांगरमुसलआयुधेसमर्थ॥ तयावरीठेविलि॥ ७९॥ दोन्हीरथमथुरेंतउतरलें॥ जैसेकांशशीमीत्रप्रगटले॥ दारुकेसाष्टांगघातले॥ श्रीकृष्णातेदंडवत॥ ८०॥ श्रीकृष्णह्मणेबलीभद्रातें॥ पाहावृथआलेकैसेंसमयातें॥ ऐसबोलोनरमानाथें॥ अद्भूतअणीकदाविले॥ ८१॥

॥४॥०

लय

सकल पाहाती जनमंडोला ॥ तत्काल सर्व्हा चतुर्भुज जाला ॥ वाहीं आयुधें घेतलीं ते वेळा ॥ रथीं चढला यादवें-
द्र ॥ ८२ ॥ देवसुमनांचे संभार ॥ वरुन वरुषती आपार ॥ दुजिये रथीं चढिला कोगेंद्र ॥ हल मुसल संभालीले ॥
ऐसें देखोन ते वेळां ॥ उग्रसेनासी स्फुरण आले ॥ चतुरंग दल सिध्द जालें ॥ निशानी दिधल घाव वेगें ॥
आपार यादवांचे भार ॥ चहुकडुन उठावले समग्र ॥ रथीं बैसले उधव अक्रुर ॥ प्रताप सुरप्रचंड जे ॥
बलीभद्र आणी घननीले ॥ सबल बलें शंख त्राहाटिले ॥ जरासंदाचें सैन्य दचकलें ॥ वीर जाले भयाभीत
तो वसुदेव निजभायेंसी ते वेळीं ॥ आला उग्रसेना जावळी ॥ येकीच घायी लागली ॥ रणतुरांची ते वेळें ॥
उल्हाट यंत्राचे भार ॥ दुर्ग विरुनहोनी गर्जत आपार ॥ परसैन्याचे यंत्रगोल समग्र ॥ दुर्गपरी घामाजि
पडती ॥ ८८ उघडीले मथुरेचे महाद्वार ॥ सींह्यनादें गर्जत आपार ॥ यादव निघाले बाहिर ॥ रामकृष्ण समवेत
पैं ॥ ८९ ॥ दोही सैन्या जाला मेल ॥ घडकत वाद्यांचा कल्लोल ॥ डळमळीत उर्वरिमंडल ॥ दिग्गज त्रास पावले
जाली येकचि रणधुमाली ॥ नारदनाचे अंतराळी ॥ मलीभांड लाये थे कलीं ॥ वाजवीटाली आनंदें ॥
उतरावया पृथ्वीचा भार ॥ यालागीं आवतरला श्रीधर ॥ तो विजये होकां नीरंतर ॥ सकल सुरवर बोलती ॥ ९२ ॥

॥५॥०

आसोपायेदलावरीपायदल॥ लोटलेतेहां अतिसबल॥ तुरंगारूढवीरसकल॥ तेहीमीसललेपरस्परें॥ ९२॥
गजावरीगजलोटले॥ रथासीरथतेभटले॥ येकचीघणचक्रमांडले॥ नामदृष्ट्यापाहाती॥ ९३॥ जैसा
जलदाचीयाधारा॥ तेसेंशरयेतीयेकसरा॥ येकयेकासलोगोनचुरा॥ होउनपडतीधरेवरी॥ ९४॥ सीर
वीरांचीउसलतीदेखा॥ जैसआकाशपथेकंदुका॥ येकयेकासलोगोनं चुरा होउनपडंतोधरेवरी
सीरेंवीरांचीउसलतीदेखा प्रेतपडतीअसंख्या॥ गणनानाहीतयातें॥ ९५॥ श्रोणीतपुरजात॥ माजिगज
कलेवरेवाहात॥ रथमोडलेअसंख्यात॥ नाहीगणीतअश्वासी॥ ९६॥ दळबळेयादवांअनिवार॥ केला
परदलाचसंहार॥ उठवलजरासंधाचेवीर॥ शिशुपालआणीवक्रदंत॥ ९८॥ तदृष्टीदेषीमीळालेअ
पार॥ यांतरुक्माआलाभीष्मककुमार॥ महाअभिमानदुराचार॥ अतिनिंदकदुरात्मा॥ ९९॥ त्यानीअ
पारयुध्येकेलें॥ यादवसैन्यमारीलें॥ ऐसेंरामदृष्टीदेखीलें॥ रथलोटिलेंतेघवां॥ १००॥ जैसेवा
रणचक्रदारुण॥ सांतनिघतीदोघेपंचानन॥ श्रीकृष्णसारंगचढउन॥ सोडीतबाणचपलेसें॥ १॥
जैसीपुरश्रावणारीसुते॥ जाउनवैश्रवणबंधुपुरीतें॥ किंपुरुषसहीतयुध्येतेथें॥ प्रतापवंतकेलेजेवी॥ २॥

चे

१
॥५॥०

कौंसांतकतैसाचयेथ॥ १२ मप्रतापि रणमंडीत॥ आसंख्यात बाण सोडीत॥ नेहे गणीत शोभते॥ ३॥
किंकुंभोद्भव वसुदेवनंदन॥ रणसागर करूं पाहे प्राशन॥ किं मागध शैन्य शुस्क विपीन॥ यातं हुता
न श्रीरंग॥ ४॥ किं मागध वीर हे चीनग॥ साबरीवज्रधर रमारंग॥ हस्त पक्ष छेदुन सवेग॥ पाडी
मंगल जननिवरी॥ ५॥ सत्ताविस क्षोणीद ॥ सात मुख्य मुख्य उचले सबल॥ वरकड सैन्य समु
ल॥ संपोजारिले बाणवरी॥ ६॥ मुगट ना घाव लावुतोनी॥ कंगल डोप पडीले धरणी॥ महावीर पा
डी देउनी॥ पलो लागले ते धवी॥ ७॥ मुद्रा ना सहीत रीते कुंजर॥ सेना नावती जैनिचार॥ घाजास
हीत रथ अपार॥ सैन्ये पडीले मोडोनि॥ ८॥ छत्रे चामरे पताका॥ किं रपडीला तेथे देखा॥ अशुध
नदिचा वाहे भडका॥ घाया लेजीत पोहती॥ ९॥ देखोन पंडीताचे दिव्यज्ञान॥ पाषांडी पळती घेउ
न वदन॥ तैसे वीर मुष्टी दाउन॥ पळते जाले ते घवां॥ १०॥ यीकडे हलतां तद च के देखा॥ जैसी बलीभ
द्र फोडी लीहाका॥ जरासंदावरी येका येका॥ रथ सम वेत लोटला॥ ११॥ देखोन बलीरामाचा प्रताप

ति

॥६॥

हरलामागधाचा दारुण दर्प॥ जैसा शंकरपुढे कंदर्प॥ दहनकाळीं आकळला॥१२॥ मुसळ ज्यापाशीं नागर

होती घेउन बळीभद्र॥ पथारवाळी उडी समग्र॥ घालुनियां धांविला॥१३॥ नागर घालुनियां चोटी

वीर॥ मुसळघाय करी चुर॥ जाला बहु वीरांचा संहार॥ जरासंद पाहातसे॥१४॥ धनुष्यास च

ढउन गुणी॥ जरासंद सोडी लेबाण॥ जैसा धारांचा वर्षघन॥ शर निर्वाण सोडीलें॥१५॥ ते हळधर

गजेन मुनुन तेवेळी॥ चाव घेत लीरथाजवळी॥ नागर घालुन तत्काळीं॥ जरासंद वोढीला॥१६॥

मुसळघाय करावा चुर्ण॥ तो बोले जगजीवन॥ यासीं न मारावें आपण॥ न्याबांधोनि प

थेसी हा॥१७॥ तों देववाणी बोले आकाशीं॥ नीमा हाते मरण यासी॥ मगावरुण पाश घालुन वेगेसी

हढर थेसी बांधला॥१८॥ जैसा मृगेंद्र धरीला वारण॥ तेसा चालविला रथीं बांधोन॥ विजयी

जाले राम सकृष्ण॥ इंद्रादिक पुष्प वर्षती॥१९॥ जरासंदा चे वीर ते वेळ॥ उचलते आवघे चापळाले॥

जैसें यजमानासी संकट वोढवले॥ आश्रीत पळती दशदीशा॥२०॥ श्रीरंग म्हणे बळीरामाते॥ आ

ता सोडावे जरासंदाते॥ हा मेळउन आणील दैत्यांते॥ मग तीं त्यांत संहारूं॥२१॥ पृथ्वीवरील जो नींद॥

करवल। येथें तितुके आणीलें सकल। ऐसें बोलता घननील। सोडीला तत्काल वलीयामें॥२२॥ मग अस्त
त करीत खेदा। स्वस्थ झाला परतला जरासंदा। म्हणे बावीस सहस्त्र पायांके लावंदा। तो पुरुषार्थ वेर्थ गेला॥२३॥
मी सेवीन घोर अरण्य। तप करीत तेथें बैसेन। परी न गया जाउन वदन। कायदाउं लोकांतें॥२४॥
तो रुक्मा शुशुपाल वक्रदंत। मागधें भेटले अकस्मात। मागधाचे समाधान करीत। तप सकल्प
करुं नको॥२५॥ जय अथवा पराजय। महावीरांसी पडे हा समय। पुरुषें पुरुषार्थ सांडुन ये। क
रावे उपाय मागुती॥२६॥ जो कां येत वर्तत प्राण। तों न सोडावी आंगवण। मागुती दळभार घेउन
रामकृष्णा धरुन आणु॥२७॥ ऐसें जरासंदा सबलाविले। मागुती तीतुके दळ मेलविले।
सवे च मागध धावणें केले। मथुरे वरी पूर्ववत॥२८॥ मागुती बलीरामें धावोन। बांधोला
वरुणपाश घालुन। माधव वदि धुला सोडुन। पुढती उत्थान आणीक केले॥२९॥ ऐसाच सत्र
शवेला। संग्राम जाला तुंबल। सीहावरी सिंहें लोटे सबल। तैसा पुरुणीपाल धरीसांतें॥३०

॥७॥

सतरावेला बलीजा मेघ धरीलें॥ तेसाच श्रीरंग सोडविला॥ तो नारद मुनी पातला॥ जरासं
धाचे भेटीतें॥३१॥ ह्मणे सैत्रावे लोके ऐलोसी॥ तुज नागवे पाम वननेली॥ तरी कालयवन
असे सबल॥ त्यासी हे बोलाविजे॥३२॥ यादवांचे राम वसंपूर्ण॥ कालयवना पुढें जाण॥ स
सर्जे सेझां करवानदान॥ ते वर्तमान ऐके तें॥३३॥ गर्गाचार्य महारुषी॥ तो कुलगुरु होय यादवा
सी॥ विद्यासंपन्न तेजोरासी॥ प्रतीसूर्य दुसरा॥३४॥ कोण्ही येके यादवें आपलीकन्या॥ गर्ग
ऋषीस दिल्ही जाण॥ परी ठवना ही संतान॥ बहुत दीन लोटले॥३५॥ तो यादव विनोदीं उ
दंड॥ ह्मणती गर्गऋषी आहे षंढ॥ ऐसें ऐकता चंड प्रचंड॥ क्रोध आला मुनीतें॥३६॥ ह्मणे या
दव तुह्मी उन्मत॥ ऐसा निर्मिता पुरुषार्थ करुन॥ सापुढें यादव समस्त॥ होयेतुमचा येकदाची॥३७॥
परम क्रोधावला ब्राह्मण॥ केले हिमाचलीं अनुष्टान॥ हीमगौरी जामाता प्रसंन्न॥ तत्काल ची जाहाला॥३८॥
येरु मागे वरदान॥ ऐसा पुत्र दे मज लागुन॥ जो यादवासी रणमडुन॥ राज्य हीरोन घेयील॥३९॥

व.ड

॥७॥

सीवस्रणेतुं करीता अनुष्टान॥ म्लेछ स्त्री मागे ल भोगदान॥ तिच पोटि पुत्र दारुण॥ महा दुष्ट होये तुझा॥४०॥ ब्राह्मणीचे
पोटि पुत्र करदानकें अपवित्र॥ येथा प्रमीत थांकुरू॥ होयील सा चांद्विजवरा॥४१॥ तो तुझा वीर्य नंदन॥ दु
ष्ट क्षेत्री होयील निर्माण॥ असो गर्गे करीत अनुष्टान॥ महा विपिनें शेविले॥४२॥ तो दुष्ट येक म्लेछपती
त्यासन हे पुत्र संतति॥ तेणे स्त्रि पाठविली गर्गाप्रति॥ स्वंगारुन येकांत॥४३॥ तीस वेचे गर्गे दिला जाण
तो चहा म्लेछ काल यवन॥ यासतुं संगे घेउन॥ मथुरेवरी जायेकां॥४४॥ ऐकता जरासंद संतोषला॥ क
ल यवना पासी गेला॥ सर्व वृतांत सांगितला॥ क्रोधावला यवन॥४५॥ तीनि कोटि म्लेछ त्याचे॥ ते विस
क्षौणी मागधाचे॥ रुक्मां त्रुत्रुपाळ दुष्ट साचे॥ साह्य जाले सत्वर॥४६॥ ऐसी सैन्ना मेलउन सवेग॥
रजनीमाजि क्रमिती मार्ग॥ सर्वांत सांभाळी येंगों॥ विरिंचीहाति रचविले॥४७॥ द्वारकेची रचना सां
गता समस्त॥ तरी हा अध्याय वाढेल बहुत॥ द्वारका वर्णने अद्भुत॥ पुढे कथा ऐसे पैं॥४८॥ असो जैसी
वैकुंठनगरी॥ तैसी च द्वारकापुरी॥ कमललोचनें निर्मिली ते अवसरी॥ श्रीवत्सें आज्ञा करुनियां॥४९॥
जेणे येथी इछ्यामात्रें आणिले पदार्थ॥ तेणे च द्वारका रचिली अद्भुत॥ तेथ नाना संपत्ती समस्त॥ कुबेर अ
४ वर्तमान कललते॥४७॥ मग भक्त केवारी न माधव॥ समुद्रापासी मागोन गाव॥ द्वारका नगर अपूर्व॥ टि॰

भोग

गुनमवीयेल्मा॥५१॥जातोपातीकालयोवन॥ मथुरेवरीमांडीलेधावथें॥तोमथुरेसीलोकनिद्रेनी॥अब
लाद्दष्ट्या पीलें॥परमनाटकपुतनारी॥योगमायाघालुनवरी॥जैसेनीमाजिद्वारकापुरी॥समस्तलोक
पाठविलें॥५३॥धनधान्यपशुसमवेत॥गजतुरंगपथ्यअद्भुत॥सहकुटुंबेयादवसमस्त॥उग्रसेनहीपा
ठविला॥५४॥दारुकासारथीरथजायुधे॥तिहिपाठविलिमोविंदे॥बलीभद्रहीपरमानंदे॥पाठवि
लातेधवां॥५५॥येकश्रीकृष्णावेगलें॥मथुरेतकोण्हीनाहीउपलें॥जैसेअयोध्यानगरपुर्वीनेलें॥
रामचंद्रेवैकुंठा॥५६॥द्वारकेमाजीलोकजागेजाले॥पाहातिउगेचीचाकाटलें॥वस्तुजाततैसेचसं
चलें॥परीनगरआपलेनव्हेची॥५७॥उधवअक्रुरउग्रसेन॥वसुदेवदेवकिसंकर्षण॥जोहीदीप्रजा
सकळब्राह्मण॥ह्मणतीहयीविंदानकलेची॥५८॥मथुरेचेवैभवगणातगुणचांगलें॥द्वारकानगर
जाहालादिपलें॥आसोयीकडेकायवर्तलें॥तेचऐकाभाविकहो॥५९॥जरासंदआणिकालयोवन॥उ
गवलानसतांचडकिर्णी॥वेढाघातलामथुरेसीयेउन॥पलेलेश्रीकृष्णाह्मणउनीयां॥६०॥जरासंद

म्हणे जाले मलें ॥ मजस्त आवेलयी ही गांजिले ॥ आतां दृष्टी आव घेये कचवेलें ॥ संहारीन हरी सहीत ॥ ६१ ॥
तो सवेच उगवला अर्क ॥ नगरांत नेदिसति लोक ॥ उल्हाट यंत्राचे मार अधिक ॥ नेहति दुर्गवरूनिया ॥ ६२ ॥
नगरद्वार उघडे म्हणम्हणीत ॥ येकलाच उभा कृष्णनाथ ॥ नाही शस्त्र जस्त्र रथ ॥ वाट पाहात यवनाचि ॥ ६३ ॥
आश्चर्य करीति समस्त ॥ म्हणति गोवल कपटी बहुत ॥ यासीच धरावा वरीत ॥ मग लोकशो धावे ॥ ६४ ॥
कालयौवने कृष्ण लक्षीला ॥ शस्त्र विरहित चरणी देखिला ॥ आपण रथाखाले उतरला ॥ शस्त्रे टेउन
समस्त ॥ ६५ ॥ हरा संदासण यौवन ॥ आता कृष्णास आपितो धरून ॥ नेउं रथासि बांधोन ॥ उ
डे घेयीन तुझा आतां ॥ ६६ ॥ यौवने भुजा पीटुन सवेग ॥ सन्मुख लक्षीला श्रीधर ॥ आवेशे धाव घेतली
थोर ॥ ते यदुवीर पाहातसे ॥ ६७ ॥ जवलीयेता कालयवन ॥ जगद्वंद्य करी हास्यवदन ॥ करावया भग्न गर्वचू
र्ण प्रमाण ॥ नारायेण चालिला ॥ ६८ ॥ जो यी घ्मामात्रे घडी मोडी समस्त ॥ तो कालयवना भेणे पलत ॥
तरी शिवब्रह्म चना समान देत ॥ म क्राव ह्म म्हणउनिया ॥ ६९ ॥ आ सोकायांतुन निघे प्राण ॥ तोक
दान केहे दृस्यमान ॥ तैसे आव घ्याद लादेखतां कृष्ण ॥ जाये निघोन क्षणमात्रे ॥ ७० जैसी गगनी

॥९॥

झळकेच पळा ॥ तैसा हरी वेगें निघाला ॥ काळयोवन पाठी लागला ॥ दळभार राहिला दुरी पैं ॥ ७१ ॥ पुढें
जात शेषशायन ॥ समीरगती धावे योवन ॥ उलंघिली आरण्यें दारुण ॥ महा कठिण पर्वत ॥ ७२ ॥ न
र्मदा तापि गोदावरी ॥ आनेक नद्या उलंघी मुरारी ॥ भीमा उलंघुन कृष्णातीरीं ॥ कृष्णा वेगें पातली ॥ ७३ ॥
कृष्णावेण्या संगम सुरंग ॥ ज्यास म्हणती दक्षण प्रयाग ॥ तेथें उभा ठाकला श्रीरंग ॥ तो मार्गवचाम
भेटला ॥ ७४ ॥ जालें घैदा घाक्षमालिंगन ॥ फरशराम पुसे हरीलागुन ॥ कोणीकडे जालें आग
मन ॥ कृष्णें वर्तमान सांगितलें ॥ ७५ ॥ तों जवळी आला काळयोवन ॥ पुढें चालिला जगन्मोहन ॥ पूर्ण
ब्रह्मानंद सनातन ॥ त्यासी योवन धरूं पाहे ॥ ७६ ॥ वाटे जवळी सांपडला दिसे ॥ परी बहुत चि दुरी दिसे जो ॥ ब
हु धांव घेतली सोसें ॥ परी नाटोपे श्रीरंग ॥ ७७ ॥ येक सद्गा विकांवा चुन ॥ कोणा नाटोपे जगजीवन ॥ त्यास
काय धरील योवन ॥ अतर्क्य पूर्ण वेदशास्त्रां ॥ ७८ ॥ काळयोवन म्हणे रे ग्वाडा ॥ किती पळसी केद डदडा
तुवां गोकुळी केला पवाडा ॥ ते मज पुढें न चलेची ॥ ७९ ॥ सत्रावेळां मागधासी ॥ तुं मथुरे पुढें युध्य करीसी ॥

॥९॥

मजभेणेकांतुपलसी॥ नपुसकहोसीगोवल्या॥ ८०॥ गौलणीबांधतीउखलेसी॥ मजउसीरकाये
घरावयांसी॥ तुंगोकुलीचोरीकरीसी॥ तेच पाहासी चहुकडे॥ ८१॥ काल्याआणिअगासुर॥ कर
डेमारूनजालासथोर॥ अस्व मारीलेकेसीवीर॥ बगासुर पारिखा॥ ८२॥ ऐसेउणेबोलबोलत॥ बो
लानिनाटोपेकृष्णनाथ॥ नानातपअनुष्टानेकरीत॥ त्यासनिश्चितनसांपडे॥ ८३॥ दुधाहारीक
लाहारी॥ नग्नमौनीजटाधारी॥ पंचाग्नसाधीतिनिराहारी॥ त्यासमुरारीनाटोपे॥ ८४॥ येककरीति
वेदशास्त्रपठण॥ करीतियोगसाधनतीर्थाटण॥ नानासाधनेकरितिसीण॥ मनमोहनानाटोपे॥ ८५॥
येकेढेंगेंतब्रह्मांडआटी॥ योवनधावेयाचीपोटि॥ वेर्थहोतेहींपुटी॥ परीजगजेठीनसांपडे॥ ८६॥ क्षणये
कआवतारीसगुण॥ सवेचपाहातानिर्गुण॥ क्षणेंत्रिविक्रमक्षणेवामन॥ यासीयोवनधरीलकोठे॥ ८७॥
अद्भुतहरीचावेगहोये॥ काल्ययोवनमागेपाहे॥ मागुतिहरीयाचीवाटपाहे॥ जवलीयावाझणउनि॥ ८८॥
कंठीचातुलसीआणिसुमनहार॥ वाटेसीटाकीतजातश्रीधर॥ तोमागपाहुनेअसुर॥ धावेथोरवेगेसी॥ ८९॥

॥१०॥

पुढें पाचारार पर्वत॥ सावरी चढें जगंनाथ॥ तेथ व्यास पीता अनुष्टान करीत॥ जगंनाथ वंदितया॥४३॥
या पर्वतिं न दिसे कृष्ण॥ तो उष्णकाल शुष्क विपिन॥ योवने पावटो लावीला अग्न॥ ऋषिजन आहाळति॥४४॥
जैसे श्रीकृष्णे जाणोनि॥ पर्वतदंड पीळावले करूनि॥ उदकवरी आले उसळोनि॥ विझवि अग्नी क्षण
मात्रे॥४५॥ तेथुनं मग पश्चिम पंथें॥ धाव घेतलि कृष्णनाथें॥ मागदाउन योवनाते॥ पुढें पुढें जातसे॥४६॥
तो तेथ माहा पर्वताचे दरी॥ महाभयानक विवरी॥ तेथे मुचकुंद बहु कालवरी॥ निद्रा केली श्रमोनियां॥४७॥
सूर्यवंशं राजा मांधाता॥ हा मुचकुंद नामें त्याचा सुत॥ तेणें स्वर्गे रक्षुन समस्त॥ देवसुखी राखीले॥४८॥
दैत्यासी युद्धे अद्भूत॥ केले बहुकाले पर्यंत॥ पुढें स्कंद जाला शिवसुत॥ तेणें मग स्वर्ग रक्षीले॥४९॥ मुचकुंद
बहुत श्रमला॥ मग इंद्र चीवर प्रसंन्न जाला॥ म्हणे वर मागे वहिला॥ अपेक्षीत असे जो॥५०॥ ये रु म्हणे श्रम
जाला प्रबल॥ निद्रा करीन बहु काल॥ जो माझी निद्रा समाधि मोडिल॥ तो भस्म होयील तेथेची॥५१॥ माझे
निद्रांति जगजीवन॥ भेटो आकस्मात येउन॥ तथास्तु म्हणे सहस्त्रनयन॥ मग ते विवरी येउन निजेला॥५२॥ ॥१०॥

व

यालागि साचविरों वेत ॥ प्रवेशला वैकुंठ था ॥ तेदुरून कालयोवना देखत ॥ ह्मणोबरा येथ सांपडला ॥ २० ॥ ह
रीविवरांत पुढें गेला ॥ तो मुचकुंद बहुकाल निजेला ॥ आपला पितांबर काढिला ॥ मग झांकिला तयावरी ॥ १ ॥
आपण पुढें जाऊन ॥ गुप्त पाहे जगज्जीवन ॥ तो विंरांत प्रवेशला ॥ कालयोवन ॥ विलोकुन पाहातसे ॥ २ ॥ तो देखिला
दिव्य पितांबर ॥ ह्मणे यथचि निजेला यादवेंद्र ॥ ह्मणोन सबळ लेल ताप्रहरा ॥ ह्मणता झाला दुरात्मा ॥ ३ ॥ मुचकुंद
उठीला खडबडून ॥ क्रोधे पाहे विलोकुन ॥ तत्काल तेथेंची कालयोवन ॥ भस्म जाला क्षणमात्रे ॥ ४ ॥
सूत्रधारी नारायण ॥ जे सामारवीला कालयोवन ॥ मुचकुंद पाहे सावधान ॥ तो दीतव सनदेखीले ॥ ५ ॥ तो सु
वास न समाय अंबरी ॥ मुचकुंद सद्रदीत अंतरी ॥ परतो न पाहे तो मधुकैटभारी ॥ चतुर्भुज आउभा आसे ॥ ६ ॥
उदार वदन मनोहर ॥ कर्णी कुंडल मकराकार ॥ दिव्य मुगुट प्रभाकर ॥ तेजे विवर उजलले ॥ ७ ॥ कौंस्तु
भ ह्रदयी झलकत ॥ वैजयंति आपद डोलत ॥ चतुर्भुज वैकुंठनाथ ॥ पाहाता मन चिवाले ॥ ८ ॥ जैसा मु
चकुंद हरी देखिला ॥ साष्टांग नमस्कार घातला ॥ ह्मणे पुराणपुरूष भक्त वछला ॥ तूं परब्रह्म केवळ नायसी ॥ ९ ॥

बल

म्यापुर्वी बलकालवरी॥ स्वर्ग रक्षीले नानापरी॥ असोन याविवराभितरी॥ निद्राकेली बहुकाल॥१०॥ तुं
कोणमज सांग निर्धार॥ मग तो सुहास वदन यादवेंद्र॥ ह्मणे उत्तरावया भीमा चा॥ कृष्णावतार आठवा
हा॥११॥ मुचकुंद धरीले दृढ चरण॥ दाट लाआसूपाचे करून॥ ह्मणे शचीवचे दिधले वरदान॥ ते सुफल
आजी जाहाले॥१२॥ धन्य धन्य आजी सुदीन॥ देखीले क्षीरसागरीचे निधान॥ परम पावन जालेनय
न॥ हरी वदन विलोकिता॥१३॥ धन्य हे जाले शरीर॥ ह्मणे पाहुर विलापीतांबर॥ निरसुन अज्ञान अंधार॥
सावध केले मज लागी॥१४॥ बहुकाल तम मयया मीनि॥ भ्रांत मीपडीलो येस्थानी॥ श्रीकृष्ण उगवला बासर
मणी॥ सरलीरजनी अज्ञान॥१५॥ किं वैद्य नाजरमारंग॥ रूपावलोकने निरसुनरोग॥ सावध करून निजं
ग॥ माझे मज दाविले॥१६॥ धन्य पंचाक्षरीयेदुवीर॥ मजवरी झांकुन पीतचीर॥ निद्राभूत हे आपस्मार॥ केले दुर क्षणार्धे॥१७॥ जयजय यदुकुल वंशटीलका॥ कामांतक ध्येया भक्तपालका॥ अनंत ब्रह्मांड चित्त
चालका॥ कैंसातकाम्या कृष्णा॥१८॥ गोपी मन सरोवरा राजहंसा॥ दारव दुरीत विपीन हुताशा॥ ॥११॥
गोवर्धनोधारणा बालवेशा॥ शकटांतका श्रीहरी॥१९॥ कमलशयना कमललोचना॥ कमलनेत्रा क

चार तो बक होउन पर्वताकार। मित्रजातीरी बैसला ॥१८॥ बकें धरिलें बकध्यान। इच्छि
त कृष्णाचें आगमन। रात्रीदिवस चिंतन। हरीवांचुन तया नाही ॥१९॥ जळप्राशना आले गोपा
ळ तो पर्वताकार बकासबळ। गोपाळ पळाले तत्काळ। गेले हरीस सांगावया ॥२०॥ कृष्णास
सांगती सकळी। एक पक्षी आला महाबळी। आह्मी देखोनियां तत्काळी। भेउनियां पळा
ले ॥२१॥ गडियासमवेत सावळा। बक पाहावया धांवीनला। तो बैसला से बगळा। वीटे न जा
ये कोणाचें ॥२२॥ जैसा वैरियाचा आदर। वेरीवरीच अवघा उपचार। तैसी क्षमा धरून अ
सुर उगाच तीरी बैसला ॥२३॥ कृष्णाजवळि येताच हर्षें। असंभाव्य पसरिलीं चंचुपुटें
उचलून गिळिला नेटें। क्षणमात्र न लगतां ॥२४॥ बकें गिळिला घननीळ। भोवंत आकांत क
रिती गोपाळ। एक पिटती वक्षस्थळ। प्रळयकाळ वोढवला ॥२५॥ ह्मणती विसांवया हृ
सी षीकेशी। काय सांगावें तुजमातें। कां उपेक्षिलें आह्मासी। परमवेधका गोविंदा ॥२६॥ बगा

॥१२॥

सुरगिलिलासावह्ला॥परीअंतरजालीततेवेह्ली॥जैसाप्रह्लुयाग्निच्याजाह्ला॥पोह्लेगह्लातें च
रिती॥ ७॥ जैसालोहोगोह्लतसआरक्त॥ जिकडेपडेतिकडेजाह्लीत॥ तैसेंबगासुरासहोत
उगह्लुनटाकितहष्ट्यातें॥ ८॥ बाहीरयेतांचमुरारी॥आपलेसामर्थ्यप्रगटकरी॥ दोन्हीचं
चुपुटेंतेअवसरी॥धरीस्वकरीकमह्लावर॥ ९॥ परमबह्लीयायादवेंद्र॥उभाचचीरिला
बगासुर॥ विस्टपवर्षतीसुमनभार॥ विजईश्रीधरसर्वदा॥ १०॥ कौंसासंसमाचारपा
वला॥ सर्वेचरीगसुरपाठविला॥ तोशक्तिरूपेंधाविला॥ विशाह्लमुखपसरूनी॥ ११॥
भयाभीतगोपाह्लहोती॥ हरीसमवेतं[illegible]ओपवंतसवंगर्कालीं[illegible] पंती
[illegible]करी॥ १२॥ अवलोकिताउग्रपंथ॥ महाशक्तीप्रगटलीतेथें॥ तेयोगमाया
जगन्नाथ॥ आपलेअंगीचीप्रगटली॥ १३॥ जेब्रह्मादिकांनयेआया॥पूर्वीकौंसगेलाअ
पटावया॥ तवेंतेगेलीनिष्टोनियां॥ तेयोगमायाहरीची॥ १४॥तेमहामायेनेतेंवक्षपी॥

॥१२॥

लासंपूर्ण॥५१॥ मंगळआपारआंदणा॥ देऊनबोलाविलेरामसख्या॥ समागमेरेवतीघेऊनाद्वारकापुरप्रवेशले॥५२॥
पुढें रुक्मि... ॥
हरीवंशीप...
तोचपाठिस...
हाहरीवि...
नाहीवाची...
तीअद्भुतव...
चाकोणाच...
डोनठावा॥...
तैसादेहन...
रूपा॥श्रीमदंबीमातरविहैलासा॥श्रीघरवरदायकापयेशा॥पुढेग्रंथचालविजो॥ ५६॥ इतिश्रीहरि

Chapter 22 - Folio No.13 missing

॥१२॥

सुरगिळिलासा वह्या॥ परी अंतर जालीत तेवेळी॥ जैसा प्रळयाग्नि च्या जाळा॥ पोहेगल्लतें च
रिती॥ जैसा लोहो गोळ तत्स आरक्त॥ जिकडे पडे तिकडे जाळीत॥ तैसें बगासुरास होत॥
उगळुन ... ती॥ येतां चमरारी॥ आपले सामर्थ्य प्रगट करी॥ दोन्हीचं
चुपुटें ... तें ... भाव चीरिला
बगासु ...

वला ...
भयाम ... पंती
हनुमं ...
जगन्न ...
पटावया॥ तव ...

॥१२॥

लासंपूर्ण॥ ६१॥ मंगआपार आंदण॥ देउन बोलाविले रामसख्ण॥ समागमे रेवती घेउनां॥ द्वारकापुर प्रवेशले॥ ६२॥
पुढें रुक्मिणीसैंवरकथा॥ सुरस आसे परम तत्वता॥ जेउं णेआणिले अंमृता॥ ऐकिजे श्रोतिं सादर॥ ६३॥
हरीवंशी भागवतीपाही॥ साच कथा हरीविजयी॥ आणि या ग्रंथा चा कर्ता सर्वही॥ पंढरीनाथ जाणिजे॥ ६४॥
तोच पाठिसी उभा राहोनी॥ गोष्टी सांगतो ज्या ज्या कानी॥ ते श्रीम्या लीहील्या संतजनी॥ जाणिजे हे तत्वता॥ ६५॥
हा हरीविजय वरद ग्रंथ॥ कर्ता दिआ पण पंढरीनाथ॥ यरहवी श्रीधर मतीमंद बहुत॥ लोक सर्व जाणती॥ ६६॥
जन ह्मण नाहीं वाचीले संस्कृत॥ विशक्ती ज्ञान नाहि कलत॥ मूढा हाति हा ग्रंथ॥ पंढरीनाथ करवीला॥ ६७॥ कै
तीअद्भूत वक्ता॥ परीने णतीया हृदयस्ता॥ जसी चीमोली शरीर पाहता॥ या सश्रीधर नाम ठेविलें॥ ६८॥
वाजविता नप चा को णाचा श्रीधर॥ सुत्रधार करु क्मिणीवर॥ तो हालविजे से सुत्र॥ तैसे चीत्र नाचत॥ ६९॥
पावयाचे काष्ट सछिद्र डो न ठावा॥ ह्मणति गोड काय वाजे पावा॥ परी वाजवणार बरवा॥ लोक यांते नेणती॥ ७०॥
तैसा देहनां चाटेउन श्रीधर॥ परी वाजवणार रुक्मिणिवर॥ भीमातीर विहारी जो॥ ७१॥ ब्रह्मानंद पुराण पुरुष॥ श्रीमद्भीमातट विहैलास॥ श्रीधर वरदायक परेश॥ पुढे ग्रंथ चालविजो॥ ७२॥ इति श्री हवि

विजयग्रंथ॥ समस्त हरीवंश भागवत॥ प्रेमळ भक्त सदा परीसोत॥ द्वाविंशोध्याय गोड हा॥ ८५ ॥
२८३

५८

श्रीवंकटेशायनमः ॥ ॥ श्रीसच्चिदानंदामूर्तयेनमः ॥ ॥ निर्विघ्नमस्तु ॥ ॥ शुभमवतु ॥ ॥ श्रीसरस्वत्येनमः ॥ ॥

जयजयजगद्वंद्यावेदसारा ॥ अखिलअद्वयाविश्वंभारा ॥ कारुण्यासीधुपरमउदारा ॥ यादवेंद्राजगद्गुरू ॥ १ ॥
कंदर्पदहनहृदयेरत्ना ॥ चतुरास्यजनकामनरंजना ॥ अपारमायाभ्रममोचना ॥ नीरंजनानिर्विकारा ॥ २ ॥ तुं
दानवकाननवैश्वानर ॥ किं साधुहृदयारविंदभ्रमर ॥ किं अज्ञानतमनाशकमीत्र ॥ आनंदक्षत्रपीकलें ॥ ३ ॥
संसारगजदमनमृगेंद्र ॥ भक्तमनचकोरसुधाकर ॥ दुखपर्वतभंजनवज्रधर ॥ यादवकुलीअवतरला ॥ ४ ॥
देवाधिदेवआसाराम ॥ अनंतब्रह्मांडफलांकितद्रुम ॥ परात्परआजीतअनाम ॥ मेघश्यामसगुणतो ॥ ५ ॥ आ
सोळाविसावेअध्यायीकथन ॥ भस्मकरुनिकालयोवन ॥ जरासंदासीत्रासुन ॥ आलाअँगज्जीवनद्वारके ॥ ६ ॥
तोवैदर्भदेसीचारांवभीस्मक ॥ सुसीलसभाग्यसात्विक ॥ जैसाउडगणांमाजिमृगांक ॥ किंसच्चिनायकसुरमंडली ॥ ७ ॥
किंधनाढ्यामाजिकुबेर ॥ अंडजामाजिद्विजेंद्र ॥ तैसाभीस्मकन्रपवर ॥ जगतीतलीविख्यातजो ॥ ८ ॥
किंतोभजनगंगेचालोट ॥ किंनिश्चयेंरत्नाचामुगट ॥ किंसत्ववैरागरीचासुभट ॥ दिव्यहीराप्रकाशला ॥ ९ ॥

॥१॥०

किं विवेकरत्नाचें निधान ॥ किं दयाकासीचा केवळ घन ॥ किं आनंदनंदनवन ॥ एक फळते श्रीचें ॥ १० ॥ आसो
जे सातें नृपवैरिनाथ ॥ त्यास रुक्मानाम जेष्ठ सुत ॥ त्याहुन धाकुटा रुक्मरथ ॥ रुक्मबाहो तीसरा ॥ ११ ॥ रुक्मके
सी रुक्मकेली ॥ त्याहा विजाली रुक्मिणी बाली ॥ स्वरूपसुंदर वेल्हाळी ॥ ज्ञानकळा हे चितें ॥ १२ ॥ जे मुळपी
ठवासीनि माया ॥ जीनें निर्मिले देवत्रया ॥ यीछ्या मात्रे महकीया ॥ ब्रह्मांड बहु घडमोडी ॥ १३ ॥ अनंतशक्ति स्वा
स्वामिणी ॥ जे आदिपुरुषाची मूळध्वनी ॥ महामाया प्रणवरूपिणी ॥ ती भीस्मकउदरी अवतार ॥ १४ ॥ अनंतब्रह्मांड
चीमाळ ॥ घेउन जपकरी जे वेल्हाळ ॥ जगडंबर मांडुन खेळ ॥ सवें चळ पवीक्षणा घे ॥ १५ ॥ वीरंचीमात्र चंद्र
देवनाणा ॥ आज्ञा तवाले त्ति चीजाणा ॥ पहुडउन प्रपंच पालणा ॥ वियये खेळ णांवरी बांधे ॥ १६ ॥ डोले
उघडुन स्वरूपाकडे ॥ पाहो नेंदि त्यासनि वाडे ॥ उत्पतिस्थीती प्रलयकोडे ॥ कायें करवी त्याहाती ॥ १७ ॥ जी
चीयास्वरूपावरूनि ॥ कं रावी कोटि कंदर्प सांडणी ॥ जे त्रैलोक्य लावण्यखाणी ॥ आवनितळी अवतरली ॥ १८ ॥
तप्तसुवर्ण जैसें सुरंग ॥ तैसें रुक्मिणिचे दिव्यांग ॥ आकर्णनेत्र सुरेख चांग ॥ मुखमृंगांक कोण वर्णी ॥ १९ ॥

री

५१॥०

दत्तते जेजीकडे झलकत ॥ पाषाणते पद्मरागहोत ॥ सहजबोलतां सदनीत ॥ मंदीप उजलेदंततेजे ॥ २० ॥ ज
गन्माता बोले जेक्षणी ॥ वाटे दिखरते पन्नखाणी ॥ जीचीयास्वरूपावरूनि ॥ ब्रह्मांड चीवोवाळीजे ॥ २१ ॥ जं
गीचा सुवासे करूनि ॥ गेल्यादशदीशा पचोनि ॥ पायठे विजे थेरुक्मिणी ॥ वसंत फूलोनि तेथे लोले ॥ २२ ॥
महा तेजे गालुनदेखे ॥ वोतिली कनकीचीतारंके ॥ नेत्रो मले अतिसुरेखे ॥ अंजन झळके सोगयाचें ॥ २३ ॥
मुक्ते घोषतळपती कानी ॥ कोटिमृगांक वदनी ॥ मगणे झळकती सुनीलगगनी ॥ मुक्त जालीसीरीतेवी ॥ २४ ॥
सांडूनि तीव्रता सकल ॥ वाटे मीत्र जालासीसफुल ॥ सीतलत्व सांडून समूल ॥ मृगांक सीरी विलसे ॥ २५ ॥
कस्तुरीमलीवट विलसे भाली ॥ नासीकीं दिव्यमुक्त ढलमली ॥ कुंभस्वस्त्र मुक्तलग चोली ॥ येकावली डोल
त ॥ २६ ॥ बाहु भूषणे पद्मजडीत ॥ वज्रचुडे मंडीत हस्त ॥ दशांगुलीमुद्रीका झलकत ॥ अवतार स्वरूप हरी
चें ॥ २७ ॥ चरणीं नेपुरें रुणझुणती ॥ चालतां धन्ये जाले हुंको क्षीती ॥ सहज विलोकि जिकडे चीशक्ती ॥
तेतहाल होती सज्ञानी ॥ जीच्या कृपाकटाक्ष देखा ॥ यींद्रपदी बैसले रंक ॥ पर्वत उचलील मस्यक ॥ आपांग

॥२॥

पातेजयेच्या ॥१९॥ आसोऐसीतेरुक्मिणी ॥ भीस्मकचाजाऊंकेघेउनि ॥ बैसलाआसेसभास्थानी ॥ सकल
न्टपानीवेष्टिलाजो ॥२०॥ तेथेंकीतरीमुखनामाब्राह्मण ॥ जोचतुषष्टिकलाप्रवीण ॥ तोकरीतपृथ्वीपर्यट
ण ॥ भीस्मकसभेसीपातला ॥२१॥ रायतोद्वीजसन्मानुनी ॥ बैसविलाउत्तमासनी ॥ ह्मणेद्वीजाकोणेक
डूनि ॥ येणेजालेआकस्मात ॥२२॥ ब्राह्मणह्मणेधरणीपती ॥ म्यांपृथ्वीचेपाहीलेनृपती ॥ सहजजालो
द्वारावतीप्रती ॥ तेथेंश्रीपतीदेखीला ॥२३॥ ब्राह्मणावर्णितकृष्णध्यान ॥ नृपसहीतऐकतीसकळजन ॥
परीतेथेंभीमकिसावधान ॥ करीश्रवणसप्रेम ॥२४॥ ज्याचीयाचरणपंकजकेसरी ॥ क्षीराब्धीतनया
जालीभ्रमरी ॥ जेपुनजन्मलीजनकुमारी ॥ जेकांतारीसर्वजीवा ॥२५॥ आरुणसंध्यारागबालार्के ॥
काढिलेचरणरंगसकलीक ॥ तलवेराखिलेसुरेख ॥ श्रीरंगाचेवाटती ॥२६॥ शरीरकर्वतुनमांके ॥
चरणीसुरवाडलानिजसुख ॥ म्यापुनपदआंगुलीकानख ॥ दशधाहोउनराहिला ॥२७॥ पायीहरी
च्यादिसेध्वज ॥ तरीचरणलक्षणहेचजाहाज ॥ भक्तातारावयासहज ॥ उदीतअसेसर्वदा ॥२८॥

रवि

॥२॥

शरणयतीनिज भक्त॥त्याचे फोडावयापापपर्वत॥व्रज्ञपायीलखलखीत॥वैकुंठनाथधरीयेलें॥३८॥
पायीझलके जे पद्म॥पद्मातेथ वसेसप्रेम॥आणिकाप्राप्तिनाही परम॥घोर तपआचरतां॥३९॥ ऐश्वर्य
मदेमत्तवारण॥विद्यामदेगर्वेतपूर्ण॥त्यासआकर्षवयालागुन॥अंकुशपायीझलकतसे॥४०॥
साधकासीऊर्ध्वचरखतरता॥ऊर्ध्वगघ्छतिझ्पोसमस्छा॥पायेदेउनमुक्ति चामाथा॥ब्रह्मानंदीजैहाले॥४१॥क्य
हरीपदहाचदिव्यप्रयाग॥तलवेआरक्तब्रह्मकन्यासुरंग॥मांडयागरूडपाचुवेकोमचांग॥तेथमीत्रक
न्यासुखादिली॥४२॥पदीवांकीवाजतीगजरी॥तथेंसुखावलीजन्हुकुमारी॥वांकिवरीचरनजडीलीकू
सरी॥तपस्वीमरालतेचपें॥४३॥घोटीशोभतीवर्तुलाकार॥जैसेजंत्रीकांतीलेयीद्रनील॥पोटरीया
सुनीलसुढाल॥जेवीनीरालगर्भकाढीलें॥४४॥सहस्त्रचपलांचायेकभार॥पीलुनरंगविलापी
तांबर॥दुजापांघरावयाचासुंदर॥भुक्तलगपदरयाचे॥४५॥कटिमेखलाविराजमान॥वरीच
नजैसेचंडकिर्णी॥सकलतीव्रताटाकुन॥हरीजघनीसुखावलें॥४६॥जैसावेदांतीच्याश्रुतिपंक्ती॥

तैसा रूप शुणि तिक्ष्ण दृढ घंटा ॥ हृदयी कौस्तुभ सतेज मोटा ॥ माध्यानिचा सूर्य जेवी ॥ ४७ ॥ त्रीवली नाभी गंभी
वर्तुल ॥ जेथे जन्मले चतुर्वक्त्र बाल ॥ विशाल हरीचे वक्षस्थल ॥ भक्तप्रेमल राहाती जेथे ॥ ४८ ॥ वैजयंती डो
लत गला ॥ रीते लागली चरणकमला ॥ हरीपदी प्रताप आगला ॥ तेथीचा सोहला योगीत ॥ ४९ ॥ कवीजा
णी गुरूपे घीजणी ॥ कुंडल रूपे लागले हरी करणी ॥ किं निशामणि जाणी दीनमणी ॥ पुसती कानि वि
चार ॥ ५० ॥ परम उदार वेल्हाल मुख ॥ कपोलीं मृगमद चा टीलक ॥ मधुमासीचा सतेज आर्क ॥ तैसा मुगुट झ
ळकतसे ॥ ५१ ॥ बिंब पंगा ऐसे [illegible] अधर ॥ दंतपंक्ती सुरेख सुंदर ॥ वली नेबैसले चोहीणी वर ॥ तैसे तेज झळ
कतसे ॥ ५२ ॥ ऐसे श्रीहरीचे दंत ॥ बोलता ब्रह्मांड उजलत ॥ वदनावरून कोटि रतिकांत ॥ वोवालुन टाकावे
जैगनवाजणाचे शुडादंड ॥ तैसा च्याही हस्त प्रचंड ॥ हस्त कडगजति सुघड ॥ पैत्राकार मुद्रिका ॥ ५४ ॥ दंड किती
वदने झळकती ॥ तेथ प्रतापकीर्ति तलपती ॥ शंख चक्रादि आयुधे विराजती ॥ कोणामृत वर्णिवे ते ॥ ५५ ॥ श्याम
लांगी उदी शुभ्र ॥ वाटे भेटो आला कर्पुरगौर ॥ चंदनरूपे सत्वर ॥ हरी आंगी मीसलला ॥ ५६ ॥ किं यीद्रनीला

चेमूतरिवरी॥ आवरण घातले कास्मीरी॥ कीं मीत्रकन्ये वरी जनुकुमारी॥ कीं निर्मल अंबरी शशिप्रभा॥ ५७॥ घे
घनश्यामल कोमलांग॥ तैसा चंदनदीससुरंग॥ पूर्णब्रह्मानंद श्रीरंग॥ अक्षये अभंग मूर्तरिजे॥ ५८॥ कणरी प
रीली जवादि विशेष॥ आंगीचा जो दीव्य सुवास॥ सहवरणे असमसास॥ भेदुन जाये पलीकडे॥ ५९॥ ऐसे ही जव
र्णित हरीध्यान॥ हृदयी ठसावला जगन्मोहन॥ भीमकी सद्गद होउन॥ मूर्छा येउन पडीयेली॥ ६०॥ नयनी सुट
ल्या विमलांबुधारा॥ आंग कांपत थरथरा॥ उपमाता धाविल्या सत्वरा॥ हृदयी धरीली रुक्मिणि॥ ६१॥ येक ह्मण
ती बाधा जाली॥ येक ह्मणति भूतें घेतली॥ परी ते महद्भूतें व्यापीली॥ तैसें समजले नायातें॥ ६२॥ ऐकता श्रीकृष्णध्या
न॥ भीमकी पडीली मुर्छा येउन॥ जाता हे कपावीह्र कृष्णार्पण॥ मनि निर्धार दृढ केला॥ ६३॥ राजा सांगे शुधम
तीत॥ रुक्मिणि द्यावी श्रीपतिते॥ येरी हरुषली परम चितें॥ ह्मणे मज हेची आवडे॥ ६४॥ तबं रुक्मा परम कृष्णद्वे
षी॥ वर्तमान हे कलुलें यासी॥ ब्राह्मण बोलाविले गणक जोतीसी॥ येकांतासी रुक्मयाने॥ ६५॥ ह्मणावे घरितार्थू
कृष्णासी॥ घडत नाही सांगा पायासी॥ रुक्मिणी द्यावी शुशुपालासी॥ ऐकोउन यासी दृढ आसे॥ ६६॥ रा
या देखता सभे भीतरी॥ रुक्मा कृष्णाची निंदा करी॥ ह्मणे गुरु पाथरिवर पृथ्वीवरी॥ धुंडुन बगा काढिला॥ ६७

॥ ७४ ॥

महाकपटी गोरस चोरं ॥ गोकुळी चोढालीले समग्र ॥ त्रिभुवना माजि ऐसा जारं ॥ धुंडाळीतां नसापडे ॥ ६८ ॥
चोरी केली गोकुळी ॥ म्हणोन गौळणी बांधती उखळी ॥ कालीये आगासुर कीरडे मारीली ॥ म्हणउन पुरुषा
र्थ मिरवीत ॥ ६९ ॥ वारु लाजे सा गोवर्धन ॥ उचलुन वळिष्ट जाला कृष्ण ॥ केसी येक तटु मारुन ॥ पुरुषा
र्थ रक्षणवी आपदा ॥ ७० ॥ अज्ञि स्तंभ जाणे कपट कला ॥ या लागी वोणवा मुखें गीळीला ॥ कपटे चीके से
मारीला ॥ परीवार समवेत ॥ ७१ ॥ कालयोवना पेणे घोर ॥ ते घे घेतले गीरीकंदरा मुचकुंदा वरी टाकुन पी
ताबर ॥ आपण पुढे पळाला ॥ ७२ ॥ कपटे मारीला कालयोवन ॥ पेठे वसवीली द्वारका पट्टण ॥ जरासंदक
पटे करुन ॥ सत्रा वेळा जीकीला ॥ ७३ ॥ नाही सींव्हासन छत्र ॥ भांडार नाही अणुमात्र ॥ नावरुप ना गोत्र
केशोन थोर कृष्ण आहा ॥ ७४ ॥ हीडंबका चेदारपोटारी ॥ कि तेना माजि नाचे निर्भर ॥ रुक्मिणी सी ऐसा हो
यील वर ॥ तरी जीत चि आझी मेले ॥ ७५ ॥ बाळपणी पुतना शोखीली ॥ जानंभीन स्त्री हत्या केली ॥
ऐसीया सवरील रुक्मिणी व्हाली ॥ तरी जीत ची आझी मेलो ॥ ७६ ॥ प्रद्युम्न माता तुला चे आनंद ॥ यास

॥ ७४ ॥

चमारीले कपटे करुन॥ सासरु क्मिणीसी घडेल ऐसे॥ तरी जीतची आह्मी मेलो॥ ७७॥ जरी रुक्मिणी कृष्णा
सी लागेल ऐसे॥ तरी माझी स्मस्त टाकावी बोडुन॥ हाक फोडी क्रोध घेकनुन॥ लाविन ऐसे शिशुपालासी॥ ७८॥
कृष्णा द्वेषी परम चांडाल॥ चालो नैनेंदी नाया चे बल॥ नगर स्रृंगारीले सकल॥ ऐसे तत्काल धचीयेली॥ ७९॥
दमघोषाची यानगरा॥ मुलपाट चीरुं मासवरा॥ ते वार्ता रुक्मिणीच्या कर्णद्वारा॥ दुतीमुखे प्रवेशली
॥ ८०॥ वार्ता ऐकता चीसकला॥ हृदयी दचकली वेल्हाल॥ नयनी वाहे अस्रुजल॥ मुखकमल कोमा
येले॥ ८१॥ हृदयी घडकला चिंता ऐसे॥ नाटवे उदक शयन अन्न॥ ह्मणे मायेससांगो वर्तमान॥
हरीप्राप्ति तीचे न नव्हे ची॥ ८२॥ कोण जाउनीया आता॥ सत्वर आणिले वैकुंठनाथा॥ तंव सुदेव ब्राह्मण
तत्वता॥ मंदीरासी पातला॥ ८३॥ परम सात्विक ब्राह्मण॥ रुक्मिणीघरी याचवरण॥ ह्मणे जरी कृष्ण
येसी घेउन॥ तरी मीउती र्णनव्हे तुंते॥ ८४॥ नयनी वाहाती अस्रुधारा॥ जे जगन्माता आदि ईदीरा॥
ते काकुलती येत द्वीजवरा॥ जायी त्वा द्वारकेसी॥ ८५॥ बाहीर कहोने दीमात॥ या भिनि माझी क्रमि

जेपंथ उद्यनपावताआदिसा॥ब्रह्मानाथजाणिजे॥८६॥जोकांस्कंदतातहृदयीचेध्यान॥दशशतवदन
तनुशयन॥जोविघुभगीनीप्राणजीवन॥दितिजभंजनअजीतजो॥८७॥जोपुस्करवर्णचारुगात्र॥जोवो
विसांवासेवटीमंत्र॥मीत्रतनयातटीसरोजनेत्र॥क्रीडलातोआणिवेगी॥८८॥ज्याचेंअंतःकरणपित
वसन॥यीदीराबंधुज्याचेमन॥चतुरास्यज्याचीबुधिपूर्ण॥तोचघेउनयेयीकां॥८९॥हीमनगज्यांम
तअहंकार॥अखंडलदैवतज्याचेकर॥मीत्रज्याचेदिव्यनेत्र॥तोसहरआणिकां॥९०॥मगतोद्वीजन्मासु
देवालयपो घेउनयतोवासुदेव॥तरीतुझेलीखीतपत्रभाव॥समगमेदैयीकां॥९१॥जेस्वंगाचकासारमराळे।
का॥जेक्षीरब्धीहृदयकनकलतिका॥भीस्मकबाळेंराजहाटुक्सनीका॥यावरीवपेनेवसरली॥९१॥मगघे
तलेहाकेंटेचसपात्र॥पुढेघरीशुधसवपत्र॥लेखणीघेउनविचीत्र॥सतस्लोकलीहीतेहां॥९२॥
पत्रगुडालुनझडकरी॥द्वीजाहातीदेउनझडकरी॥चरणघरी॥जरीघेउनयेसीलकंसारी॥तरी
चसंसारीसार्थक॥९४॥करणपत्नीवेगाचारहंवर॥यावरीबैसोनधांवेंद्विजवर॥मीत्रनउगवि

ताद्वारकापुरं॥जवळीके लेवे गेसी॥९५॥द्वारकाबाहे प्रदेसीवन॥वृक्ष भिदितगेले गगन॥वासरम
णीचे किर्ण॥माझी नदिसेहि इता॥९६॥माजिक स्तुरीमृगचरती॥कोकिलापंचमआलविती॥पक्षीरु
ष्णनामे गर्जती॥हंस खेलती स्वानंद॥९७॥माहाटपाटसीतळउदका॥चातकबदक चक्रवाका॥सीखी
कीर शारसुरेख॥कृष्णनामे करीतातती॥९८॥मळयानील सीतळ॥येतरम्ये अतिमंजुळ॥कृष्णां
गरमलियागर॥देवदार वृक्ष जेथें॥९९॥नारीकेलीखजुरीअशोक॥पोपलीवट पार्यातक॥अंजीरी
मातुलंगीसुरेख॥वृक्ष चंपक विराजती॥१००॥द्रोपवल्लीप्रवालवेलीसुरूप॥स्थलीस्छलीद्राक्षमंडप॥
फणस दाडिमीअनुप॥सदा फळभारे डोलती॥१॥मुनिसदैव करीतीतप॥गंधर्वाचे सुरसआलाप॥
जेथे वसे परब्रह्म चित्स्वरूप॥तें वनकोण वर्णावे॥२॥जे समुद्रसंभ्रमावनगर॥उपमे न पुरे देवरा
जपुर॥कमलोद्भवाचें कर॥जेथें लागले नगररचिता॥३॥आधीव्याधीमृत्युदरीद्र॥द्वारकेंत नाही
अणुमात्र॥पुराणेकीर्तनविचित्र॥अग्निहोत्रे द्विजाघरी॥४॥न्यायमीमांसासारख्य ग्रंथ॥पातंजली

॥८॥

व्याकर्णवेदांत॥ वेदाध्यायनें जडूत॥ ग्रहीग्रहीहोताती॥५॥ स्वतखणीदामोदर बहुत॥ जाला आड
खलेमीत्रनथ॥ अवतारमूर्ति चत्रीसहित॥ गोपुरावरी जडियेल्या॥६॥ गरूडपाचुचेकीर॥ घनोघरी
बोलतीसकुमार॥ नीलपेल्लावेमयोर॥ वीदोवीदीघावती॥७॥ नीलयाचेकेलेगज॥ मुखीहीरया
चेशोभतीदीजा॥ सुवर्णकमलसुवासतेज॥ रंजतीभ्रमर निलयाचे॥८॥ टालमृदांग वीणेहाती॥
लेपेआपेआपणवाजविती॥ चीत्रेगातिनाचती॥ जीवीरंचिहस्त निर्मियपै॥९॥ घरोघरीरामायण
मारथ॥ चित्रमूर्तरत्नजडीत॥ शालीचेरीत्रेसमस्त॥ असुरजुद्धेपेखीली॥१०॥ आलोआलीसुंदर
घर॥ ग्रहीग्रहीवेचीत्रगोपुर॥ आसोब्रह्मणपावलाहरचे॥ जेथेयादवेंद्र बैसला॥११॥ द्रीष्टिदेखताच
ब्राह्मण॥ आसनसांडुन पीतवसन॥ दीजासकरूननमन॥ निजआसनी बैसविला॥१२॥ षोडशो
पाचारे पुजाकरून॥ संतोषविलाब्राह्मण॥ मगयेकांतग्रहीदोघेजण॥ जाउनीपावैसले॥१३॥
हरीह्मणेविप्रोत्तम॥ आजीकृतार्थकेलेआश्रम॥ कोणाकडुनयाग्राम॥ येणेजालेस्वामीचे॥१४॥

॥६॥
॥८॥

देखोनियां मन मोहन॥ कार्य आठववी सरे ब्राह्मणा॥ मग पद्माक्षीचे पत्र काढुन॥ पुढें नामा हाती दे
त॥१५॥ म्हणे वैदर्भ जो री कन्यका॥ तीने दिधली हे पत्रीका॥ तुझांवाचु यदुनायका॥ नवरी आणिकं
सर्वथा हि॥१६॥ या ब्रह्मांड मंडपामाझारी॥ ऐसी नाही दुजी सुंदरी॥ ते अनन्य झाली तुज मुरारी॥
वाचीता पत्रीका लेले॥१७॥ मग सुवर्णाक्षर पत्र चांगले॥ कमल पत्राक्षे उकलीले॥ जो आक्षर सुरेख
मीरवले॥ जे विभ्रमाणे पुस्करी॥१८॥ सप्त श्लोकी लीहीले पत्र॥ जे ऐकता उधरे सप्त गोत्र॥ स्वये वाची
स्मरारी मीत्र॥ ते च सादर ऐकीजे॥१९॥ ॥श्लोक॥ ॥श्रुत्वा गुणान्भुवनसुंदर श्रुण्वतां ते विवि
स्य कर्णविवरै हरतो गतापं॥ रूपं दृश्यां दृशामतामखीलार्थलाभं त्वय्य चुतावीशति चित्तमपत्र
प्य॥१॥ ॥टीका॥ ॥जयजय भुवनसुंदरा यादवेंद्रा॥ तुझ्या सौंदर्य तेज चराचरा॥ विशेष दिसे लाव
ण्य मुद्रा॥ सुर नर उरगा स वही॥२॥ तुझे गुण लीला विचित्र॥ ऐकतां घाती सर्वांचे स्तोत्र॥ त्रिवि
घतापे छेदक पवित्र॥ गुण तुझे श्रीरंगा॥१०२॥ सांडुनियां लोकिक लाज॥ जगद्वंद्या मीझार म

तुज॥ क्षयेरहीत तं अच्यूत सहज॥ मि निर्लज्ज तुझे गयीं॥२२॥ ॥श्लोक॥ ॥कात्वामुकुंद महति
कुलशील रूपे विद्यावयोद्रवीणधामभिरामतुल्यं॥ धीरावती कुलवती नवृणीत कन्या कालेन्
सिंहनरलोकमनोभिरामा॥२॥ ॥टीका॥ ॥मोक्षदायक तुं यदुनायका॥ यालागी मुकुंद ऐसें म्हणे रव॥ ना
मुकुंददाती मुकुंद देख॥ नाम अर्थ ऐसें पैं॥२॥ जगन्मोहन श्रीकृष्णा॥ तुझी प्रशीहा वयाम धुसु
दन॥ ज्या वरमस धनास कुलीना॥ तपेक रीती तुज लागी॥४॥ विद्यावंता वयसाचे तुरा॥ सर्वगुणी
मंडीत उदारा॥ तुज कारणे श्रीकरकेंधरा॥ आगाधत पेकरीतातीं॥५॥ ऐसीयासन कहे तुझी प्र
सिमा सापाडे तेथ कीती॥ पूर्णब्रह्म तु वैकुंठपती॥ वर्णिती कीर्तिश्रुतिशास्त्रे॥६॥ तुज वरावया श्री
पती॥ सीध असति बहुत युवती॥ परीमादीन असे निश्चिती॥ पाव यदुपती दयार्णवा॥७॥ सक
लनरलोकमनोभीरामा॥ नरवीरामाजि हरी तु यदुउत्तमा॥ तुज वाचुन मेघशामा॥ नहे रवी
पामा आणिकाची॥८॥ ॥श्लोक॥ ॥तन्मे भवान्खलु वृतः पतिरंगजायामात्मार्पीतस्य भवतोत्र

विद्याविघ्रही॥मावीरभागमक्रिमर्इतू च्यैघञायाङ्गोमायुंवंन्नत्मपतेबलिमंबुजाक्षां॥२॥॥

टीका॥ ॥तूंपराहरविनिकार॥उपाधीरहीतब्रह्मचारी॥परीमीकायावाचामनेकेवभारी॥तुझीअंतुरीजाहलो॥२०॥मजदीनाचीदीनती॥जरीउपक्षिसीजगसती॥चतुर्दशलोकीचेन्टपहांसती॥होयीलआपकीतरियादवेंद्रा॥२०॥तुजरीचक्रवारणपांचाननं॥तुसेनिकेतनजार्धांगमाझेनिकेतने॥तेथंजबुंकदमघोशनंदना॥घेउनपलोपाहातसे॥२१॥प्रतापदीनकराअंबुजाक्ष्या॥पुराणपुरूषानिर्विकल्पाष्टक्षा॥सर्वांतरामयासर्वसाक्ष्या॥तुझीजायामीजालो॥२२॥ ॥स्रोक॥ ॥पुर्तेष्टदत्तनियमव्रतदेवविप्रागुरूर्वचनोदीमीरलंभगवान्परेशा॥आराधीतोयदिगदाग्रजयसपाणीरव्हातुमेनदमघोषसुतादयोन्से॥४॥ ॥टीका॥ ॥पुर्वरचेआसेलसकर्म॥यागदानव्रतेंपधैत धर्म॥देवब्राह्मणपुजनपरम॥जरीघडेलेनासेले॥२३॥सद्गुरूपुजननिर्धारी॥जरीकेलेआसेलेजन्मांतरी॥गोप्रुरत्नदानेनानापरी॥घडलीजरीआसती॥२४॥तडागकुंपवापीका

॥८॥

आराम उद्याने पुष्पवटीका॥ हरीदीनी आदिव्रते देखा॥ जरी घडली आसती ल॥२५॥ मग वद्रुज
न हरीगुण कीर्तन॥ जरी गांठी सजसेल महापुण्ये॥ तरी च मदाग्रज येउना॥ हाती धरी लम जलागी॥
२६॥ ॥श्लोक॥ ॥सोभाविनि त्वमजीतो दहने विदर्भान्न॥ गुप्तस्तमेस्तृतनो पतीभिपरितः॥ नि
र्मथ्ये चैद्य मगधेश्वबलं प्रसीह्य॥ मां राक्षसेन विधीनोद्वह वीर्यशुल्कां॥५॥ ॥टीका॥ ॥कमले
नामाक मलापती॥ सहर ये यीजे नातो सातो॥ गप्तस्तीनु गवतायदुपती॥ कौंडण्यपुरा ये यीजे
॥२७॥ ॥सर्याविधीनहेतत्वता॥ घेउन पारमार्थसंपती॥ ज्ञानीप्रपंच वदले गंडीती॥ तैसे याद व पारेसीज
गपती॥ चैद्य मागधत्रासीजे॥२८॥ गुप्तरूपे येउन तृतना॥ सहर यावे जगन्मोहना॥ राक्षसविधी
करुन जानाईना॥ मज घेउनी जायीजे॥२९॥ याथा विधीलज्ञनहे तत्वता॥ तरी राक्षसविधीप्राणी
आनंता॥ त्रिसर्वंम नायका वैकुंठनाथा॥ धावे आता सत्वर॥३०॥ ॥श्लोक॥ ॥अंतःपुरांतरचरामनीह
त्य बंधुन्न॥ त्वामुद्वहे कथमितिप्रवदाम्युपाये॥ पूर्वेद्युरस्तीमहतीकुलदेवीयात्रा॥ यस्यांबहीर्नववं

॥८॥

॥हरी०॥ ॥जय॥ ॥८०२३॥

पुगीरजसुपेद्यातर॥८॥ ॥टीका॥ ॥तुंआससील निजमंदीरी॥ मीकैसायेउनतेथेवरी॥ तुझेदुष्ट बंधुद
लभारी॥ सीघहोतील जुझावया॥७१॥ साचाकरीतासंहार॥ तुजहोयीलदुःखथोर॥ तरीऐकाएक विचार॥
जगंद्वद्यायदुपती॥७२॥ नगराबाहिरअंबिकापुर॥ जाणयावेश्रीकरघर॥ दलभारेसी यादवेंद्रा॥ सीघ्र
तेथेंआसीजे॥७३॥ आमचाकुलधर्मपुरातन॥ लग्नाआधीअंबिकापुजन॥ मजवेष्टुनबंधुजन॥ येतिघेउने
देवालया॥७४॥ होताचअंबिकापुजन॥ आरीविनातपुरुषार्थदाउन॥ मजसत्वरजावेघेउन॥ कृपाकरुनयादवें
द्रा॥७५॥ कामक्रोधमदमछर॥ हेचवौघेबंधुसाचार॥ यापासुनसोडविताप्रताप्शुर॥ तुजवाचुनकोणअसे॥७६॥
माव पुरीवाहावतोसाचार॥ तुप्पिरतीरीउभापोहाणार॥ उडीघाकुनसत्वर॥ तारीमजजगद्गुरु॥७७॥ ॥श्लोक॥
यस्याघ्रीपंकजरजःस्नपनंमहांतो॥ वांछ्छंत्युमापतीरीवात्मतमोपहत्यै॥ यर्हैंबुजाक्षनलभेयेमवप्रसाद
ज्याह्यात्यसुंल्लव्रतकृशाञ्छतजन्मभिस्स्या॥८॥ ॥टीका॥ ॥तुझीआंघ्रीपंकजीचेरजकण॥ प्राप्तहोताहोयी
जेपावन॥ आपर्णापतीतप्दारुण॥ याचीलागीआचेरे॥७८॥ पाहावयातुझेचरण॥ नाभीकमलीसरोज्य

॥१॥

सन॥ सह स्त्र वरूषे पाहे उतरोन॥ मग नीर्बुजोनवरी आला॥ ४९॥ तेवेळे नाही देखीले चरण॥ मग गो
कुलीकेले वछाहरण॥ तुवां तेथ सर्वरूपे धरून॥ अद्भूत महिमा दाविला॥ ५०॥ मग अभिमान टाकुन तेवेळा
जगवंद्या तुज शरण आला॥ मग तुवां मस्तकि हस्त कठेविला॥ तेणे नीवाला विधी तो॥ ५१॥ तुं शीव ब्रह्मा
दिकां नयसी आया॥ मी तुज सीघ्र जालो राव राया॥ परम धीट ह्मकरुनि पाप त्रली ही लेने पापणो॥ ५२॥
आता श्रीरंगा हा विपण॥ तुज चरीये कमाला घालीन॥ नाहीतरी हा देह सांगीन॥ तप आचरेन शत जन्मे॥ ५३॥
आवघडतप आचरोन॥ करीन प्राणा चशोषण॥ स्थूल लिंग आणिकारण॥ करीन जालुन भस्म याचे॥ ५४॥
अंतःकरण चतुष्टि गालुन॥ प्राणपंचक संहारुन॥ दोही करणे विषय पंचक जाण॥ टाकीन शोषुन तु
ज लागी॥ ५५॥ ऐसे शत जन्मे तपसाचार॥ आचरेन तुज लागी दुर्धर॥ परीन वरी दुजा वर॥ तुजवीण
याद वेंद्रा॥ ५६॥ वरकड नवरुयाविषय परा॥ यी छी ति प्रतार आणी संसार॥ मी आपलाक राव याउ धार॥ तु
जशरण जगद्गुरु॥ ५७॥ ऐसे सप्त श्लोकी सुनेख॥ वाचीक मलो द्भवाचा जनक॥ सद्गद जालावैकुंठनां

नायका ॥ भाव देखोन भीमकी चा ॥ ५८ ॥ सुदेव ह्मणे यदुवीरा ॥ आता बहुत करा त्वरा ॥ उसीर होतां ते सुं
दरा ॥ प्राण देयील तत्काल ॥ ५९ ॥ परम चिंता योग दारुणा ॥ तेणे रुक्मिणी गेली मूर्छा होउनां ॥ हरी तुं धन्वंतरी ते
थ येउनां ॥ कृपाहस्त निववी ॥ ६० ॥ शिशुपाल हा विखार ॥ रुक्मिणी संड खुपाहे दुराचार ॥ तुं गारुडी गरुड
ध्वज सत्वर ॥ उडी घालीये वेलें ॥ ६१ ॥ वैद्य मागध सर्व बली ॥ रुक्मिणी पडली भूताचे मेली ॥ तुं पंचाक्षरी जा
ता वनमाली ॥ भूते तत्काल पलतील ॥ ६२ ॥ श्रावणारीत नये तुं पुर्वावतारी ॥ जाउन वैश्रवणबंधु पुरी ॥ प्रताप
सोडविली विदेहकुमरी ॥ तैसेच करी आतां ही ॥ ६३ ॥ ऐसी ऐकोनी या करुणा ॥ कलवलीला वैकुंठीरा
णा ॥ सारथी दारुक त्या क्षणा ॥ बोलाविला येकांती ॥ ६४ ॥ ह्मणे वेगी सीध्य करी रथा ॥ दुजयास कलो नेदी
मात ॥ ये ने आज्ञा वंदुन त्वरीत ॥ रथ वेगे आणीला ॥ ६५ ॥ वरकड न्यावा दलभार ॥ तरी कासया करावा गजर
सींये कलाच जाउन सत्वर ॥ भीमकी आणीन येक्षणी ॥ ६६ ॥ मीलाले आसंख्य दंदशुक ॥ त्यावरी येकला
पडे खगपालक ॥ किंवा वारणा चक्रावरी येक ॥ मृगेंद्र जैसी चपेटा ॥ ६७ ॥ किं शुस्कवनी हुताशन ॥ येकलाच

चा

॥१०॥

टाकी भस्म करून ॥ किं येकला समीरात्मज जाउन ॥ आशोक वनी विध्वंसीलें ॥ ६८ ॥ जैसे विचारून यादवेंद्र ॥ रथी वहीला प्रताप रूद्र ॥ तुरंगी बैसविला द्वीजवर ॥ चालीला सत्वर मनोवेगे ॥ ६९ ॥ जातो जातीत काली जालें कौंडण्ये पुरा वेंजेली ॥ श्रीकृष्ण नगर द्रीष्टी न्याहाली ॥ संतोषली चित्तवृत्ती ॥ ७० ॥ अष्टवर्गाची साम सामग्री जाली ॥ रूक्मिणीसी हलदी लाविली ॥ मनीस चित्त वेल्हाली ॥ ह्मणे न येव नमाली कायकरूं ॥ ७१ ॥ मनि विचारी राजा भीष्मकं ॥ येसमयी येयील द्वारकानायक ॥ तरी मज येवढा पुण्यश्लोक ॥ दुजा मग असेना ॥ ७२ ॥ म्यां पाठविले नाही पत्र ॥ कैसा येयील वारीजनेत्र ॥ तो घनशाम कोमलगात्रा ॥ सर्वांचे अंतर जाणतसें ॥ ७३ ॥ ऐसा चैचिंतना जेंद्र ॥ तो दुत जाणविती समाचार ॥ किं लक्षांस आला दमघोशनंदन पवत्र ॥ निज भार घेउनी ॥ ७४ ॥ शुशुपाल वक्रदंत ॥ जरासंद्र सउन्मत ॥ मुख्य शुशुपाल नवरा मीरवत ॥ आले नगरा बाहीर ॥ ७५ ॥ द्रीष्टी देखता विषयसुख ॥ जैसें मनिंद चकती साधक ॥ तैसा राजा भीष्मक ॥ मनांत असुख मानीतले ॥ ७६ ॥ रूक्मिया सहरूब नसावचे ॥ पीतयास ह्मणे चला सामोरे ॥ भीष्मक निजभारेसी हरे ॥ नगरा बाहीर निघाला ॥ ७७ ॥

स ॥१०॥

सीमंतपुजा करून तरीत ॥ जानवसा दिधला नगरांत ॥ यीकडे काय वर्तला वृत्तांत ॥ तो चीत्तै का सज्ञान हो ॥ ७८ ॥
बलीभद्रादि उधव अक्रुर ॥ त्यास कलला समाचार ॥ किं रुक्मिणीहरणास यदुवीर ॥ येकला च गुप्त गेला
जरासंद ऋशुपाल ॥ तेथें यतील वीर सकल ॥ युध्य होयील तुंबल ॥ जी कील घननील तितुके ही ॥ ७९ ॥ परी
युध्यसमयासी कारण ॥ जावे सकल सैसेना घेऊन ॥ चातुरंग दल सीघ करून ॥ लाग वेगे धाविले ॥ ८० ॥
कौंडण्यपुरा पावे जो यदुवीर ॥ माघुन आला वेगे दलभार ॥ यादव वीर प्रतापी घोर ॥ काल ही जिंकिती समरं
गणी ॥ ८१ ॥ तो यीकडे रुक्मिणी वेल्हाली ॥ चीत्ता समुद्री पडीयली ॥ म्हणे म्या लीखीत पाठविले वनमाली ॥ नेण
वे जाली परी केसी ॥ ८२ ॥ कृष्ण निर्विषय चैतन्यघन ॥ त्यास म्या लिहिले कार्या होयीन ॥ किं हे बहुत चक्रे
चाल ह्मणउन ॥ जगज्जीवन नयेची ॥ ८३ ॥ किं ज्ञात जन्म तप करीन ॥ म्या लिहीलें अभिमानी लौगीकां या
सप्राणहरण ॥ उदास जाला नयेची ॥ ८४ ॥ वर्णिता भागला सहस्त्रवदन ॥ ब्रह्मादिकां दुर्लभ पूर्ण ॥ त्या
स लिखीते दिल्हे पाठउन ॥ हे म्या अनुचीत पैं केले ॥ ८५ ॥ किं ब्राह्मण देखोन जगन्मोहन ॥ विसरला का
र्य आठवण ॥ किं वधुने लीखीत लिहीलें ह्मणउन ॥ मधुसूदन नयेची ॥ ८६ ॥ पजा हचाउपरी वरी भीमकी

॥११॥

वढोन वहु कडों आवलोकि॥ ह्मणे लग्नसमये जवळी आला कि॥ येदुनाथ कृपावेना॥८७॥ आसन सय
न भोजन पान॥ अंजन चंदन तांबोल सुमन॥ क्रीडा कौतुक नित्य गायन॥ नावडे पूर्ण सर्वथा॥८८॥ रुक्मि
णी भूमीवरी टाकि अंग॥ ह्मणे मज दावा गोपी रंग॥ मज नावडे ती विषय भोग॥ विट येतो देखता॥८९॥ चंदन
वाटे जैसा पावक॥ सुमन हार जे विदेव सुक॥ कृष्णप्राप्ति विण भूषणे सुरेख॥ कार्य वेर्थ करु ही॥९०॥ नेत्री वा
लिल्या विमळांबु धारा॥ ह्मणे आहा श्रीकृष्णा यादवेंद्रा॥ पत्तव छेला गोवर्धनो धारा॥ माझी उपेक्षा कां
केली॥९१॥ तो होती उत्तम सकुन॥ लवों लागला वामनयन॥ दक्षण बाहु चे स्फुरण॥ वेळो वेळां होतसे॥९२॥
कृष्णप्राप्तीचे मुख्य चिन्ह॥ प्रकृती भाग तो वामनयन॥ तो लवत चालीला संपूर्ण॥ तरी जगज्जीवन येयी
ल॥९३॥ दक्षणबाहु तो केवळ ज्ञान॥ तेथें स्फुरे विशेष संपूर्ण॥ हेच कृष्णप्राप्तीचे लक्षण॥ दीव्य शकुण
साधकां॥९४॥ सुदेवासि ह्मणे वासुदेवा॥ तुह्मी जतां पुढें घ्यावी धांव॥ रुक्मिणीस सांगा अंतर्भाव॥ चींता
काही न करावी॥९५॥ चिंताअर्णवी पडली वेल्हाळी॥ दुरुन द्विज देखीला ते वेळी॥ तो ब्राह्मण बाहेउ भा
रीली॥ ह्मणे वनमाली आला वो॥९६॥ जाहज बुडतां कडे लागले॥ किं प्राण जातां अमृत जोडले॥

॥११॥

तैसें रूक्मिणिसि वाटले॥ हरुष कुंगंगले सर्वांग॥९७॥ रूक्मिणि समोर धांवोनं॥ धरीले सुदेवांचे चरण॥
ह्मणे शरीर वोवालुन॥ तुजवरून टाकावे॥९८॥ तुम्हां सद्गुरु निश्चित॥ तुझेन मज श्रीकृष्ण प्राप्त॥ तुज उती
र्ण व्हावया पदार्थ॥ काही मज दीसेना॥९९॥ सुरतरु कामधेनु चिंतामणि॥ तुजवरुनि टाकिन वोवा
लुनि॥ पुढे तीमीठी घाली चरणी॥ ह्मणे धन्य त्रिभूवनी तुं येक॥२००॥ सद्गद जाला सुदेव॥ ह्मणे धन्य भीम
कि तुझा भाव॥ तुज करीता मज वासुदेव॥ सखा जाला अभेद॥१॥ उपरीये चेढोन भीमकि पाहे॥ तो गरू
ड ध्वज झलकताहे॥ सूर्यप्रभा उणी होये॥ ऐसा रथ तलपतसे॥२॥ भोंवते यादवसैन्य अपार॥ दीसे जैसा
क्षीरसमुद्र॥ मध्ये शेषशायी यदुवीर॥ रथ समवेत शोभतसे॥३॥ भीमकास कलला समाचार॥ किं उछा
ह पाहावया आला यादवेंद्र॥ सवे बलीनाम बंधु समग्र॥ निजभारेसी पातले॥४॥ ऐसे ऐकताते समयी
ब्रह्मानंद दाटला ह्रदयी॥ ह्मणे येवढा सभाग्ये नाही॥ होयील जवायी श्रीवत्सु॥५॥ राजा चलिला सामोर
तंत वितंत घन सुस्वर॥ चतुर्विध वाद्यांचे गजर॥ नादें नीराल दुमीदुमीले॥६॥ आला ऐकोनी वनमाली॥
नाणी सुखमती आनंदली॥ ह्मणे धन्य भीमकि वेल्हाली॥ निजभाग्य समर्थ॥७॥ आला ऐकोन ह

॥१२॥

कृष्णानाथ॥ मागधचे दळ सकल समस्त॥ संतांपळ हृदयांत॥ म्हणती अनाथ बोडवला॥ ८॥ रुक्मावीर ला मनांत॥ जे सारूमें तयेता महा पंडीत॥ मूर्ख होती भयाभीत॥ शब्द न फुटे बोलावया॥ ९॥ किं देखो निरा जहंस॥ वि त्ति संता पतीवायस॥ किंपंचानन येती सावकाश॥ मृगाळास वाटे ना॥ १०॥ देखोन धर्म काचीसंपती॥ दुर्जे नासी खेद वाटे चीत्ती॥ किं देखोन सता चमूतदि॥ निंदक विटती जापरी॥ ११॥ किं ऐकता हरी नाम घोष॥ भुत प्रेतानवटे सावकाश॥ तैसा आला जे कोन जगन्निवास॥ खेद खळास वाटला॥ १२॥ आसोन गणबाहीर जाव देखा॥ समोरे गेला वैकुंठ नायक॥ तो द्रिष्टी देखील निजसखा॥ प्रेमला चके वारीजा॥ १३॥ आसमावे दाटोनन्त पवर॥ घातला साष्टांग नमस्कार॥ प्रीती जाणुन नाम यदुवीर॥ आलिंगा वया पुढे जाले॥ १४॥ साक्षांत शेष नारायण॥ अवतार पुरुष भेटल पूर्ण॥ केले श्रीमंत पुजन॥ वस्त्र भूषणे समर्पिली॥ १५॥ अंतरीचे जाणोन प्रीती॥ मुले वीण आले स श्रीपती॥ तूं परात्पर साय सनि स्थिति॥ शब्दा हुन वेगळा॥ १६॥ जान वसन गरा भीतरी॥ तेथें न म्हणो म्हणो कैं सारी॥ मागधचे दळ आम च वैरी॥ दुष्ट दुरी आसावे॥ १७॥ ॥१२॥

कामक्रोधमदमछ्रर॥ साधकांसी नक्षीती दुर॥ विवेकबले त्याचा संव्हार॥ करूनी विजयी सराहोती॥ १८॥
तरी कोडप्येपुरा बाहेरी॥ जाउ नराहे म्हणे केठ भारी॥ अंबिकापुरी येणे व्यवसी॥ ठाव जाल्यास देयीजे॥ १९॥
सांडुन जाग्रतीस्वप्नसुषुप्ती॥ तुर्यापुर्णमीस योगी राहाती॥ ते साजे अंबिकापुरी श्रीपती॥ राहो म्हणे भीमकातें॥ २०॥
राजा म्हणे श्रीकर कैघरा॥ नगरांतुन मार्ग अंबिकापुरा॥ अवश्य म्हणोन त्या अवसरा॥ द्वारकानाथ उठीला॥ २१॥ रथी बैसला जगन्नायक॥ आपणा जवळी बैसविला भीष्मक॥ दळभारेसी मीरवत देख॥ नगरातुन चालिले॥ २२॥ पाहावया श्रीवत्सलांछनावर॥ नगरजन धावती समग्र॥ देखोन श्रीरंगाचा मुखचंद्र॥ जननेत्रचकोर लुब्धले॥ २३॥ येक श्रवणाचे राजबीदीस आले॥ तेथुन हरीरूप निर्धारीले॥ येक कित्र्नाच्या उभारी टाकले॥ प्रेमे हरीरूप विलोकिती॥ २४॥ येक स्मरणाच्या दारहवटां॥ उभे टाकोनल क्षीवैकुंठा॥ येक चरणसेवेच्या चोहटा॥ यादवेंद्र विलोकिती॥ २५॥ येक आर्चनाचे वसरीवरी॥ येक चढती वंदनाचे मंदीरी॥ येक दास्यगवाक्ष्यद्वारी॥ तो कौसार लक्षीती॥ २६॥ येक चढती सख्यासिडीवरी॥ येक आत्मनिवेदन उपरी॥ येक आष्टांगयोग दामोदरी॥ षड्‌चक्रे भेदुन चढीयेले॥ २७॥ सुधमती विलोकिती ख्या

॥१२॥

वदन॥ ह्मणे कोटि काम सांडावे वोवालुन॥ बोलती नगरीचे जन॥ रुक्मिणी जगज्जीवन जोडा असे॥ २८॥ आ

सो अंबिका पुरी तेवेला॥ निज भारे सी राहिला सावला॥ भीमके पाहु णेर सोहला॥ सर्व सामग्री पुरवीली॥ २९॥

वेद्य मागध खला समस्ता॥ रुक्मा सांगे निजगुज वार्ता॥ कृष्णा कडे अमचा जनीता॥ जाली माता तिकडेची॥ ३०॥

समय दिसतो परम कठिण॥ कृष्णा करी घात करुनी॥ तुह्मी दल भार सीघ्र करुन॥ अतिसा धोवेन आमाचे॥ ३१॥

लग्न लागलीयावरी॥ यादव निवटु क्षणामीतरी॥ ऐसे बोले नगडकरी॥ निज मंदीरा पातला॥ ३२॥ रुक्मा

ह्मणे तेवली॥ लग्न घटीका जवली आली॥ पुजा सामग्री सीध केली॥ वर आणा थाकार णे॥ ३३॥ रुक्मा ह्म

णे नृपवरा॥ चला आणु शुशुपाल नोवरा॥ तो शुध मती ह्मणे अवधारा॥ कुल चारा विसरलेंती॥ ३४॥

आधी भीमकी सीने उन॥ करावावे अंबिका पुजन॥ मगलागे लजी सुलग्न॥ वीधी संपूर्ण ऐसी आसें॥ ३५॥

रुक्मा ह्मणे लग्न लाउ नीयां॥ मग कन्याने उं अंबालया॥ राजा ह्मणे कुल धर्म टाकुनिया॥ अविधी केवी क

रावी॥ ३६॥ रुक्मा ह्मणे जगदंबा पुरी॥ परम कमटी यादवें सी हरी॥ ही नोनने तील संगुण कुमरी॥ मग का येक

रावें॥ ३७॥ राजा ह्मणे तू षंढ॥ न हे सी पुरुषार्थ प्रचंड॥ नुसती च करी सी बडबड॥ शक्ति हीन आभाग्य तूं॥ ३८॥ ॥१३॥

ऐसा हि ध्याविला भीमके ॥ रुक्मा बोले अतितवके ॥ आता चपुक पार्थ माझा देखे ॥ रुक्मिणी नेतो अंबालया ॥ ३९ ॥
कृष्णासहित यादव वीर ॥ करीन आवघ्याचा संहार ॥ सीघ्र केले दल भार ॥ उदीत शस्त्र अवघेही ॥ ४० ॥ वेघेस
गध्याचे दल भार ॥ रुक्मां आणावी समग्र ॥ मायेस पुजावयां चालिली ॥ ४१ ॥ चरण चालीनि घाली रुक्मि
णी ॥ सवे सखीया जीवलगा सांगातिणी ॥ ४० ॥ मन समर्पित यदुकुल भूषणी ॥ हंसगती जातसे ॥ ४२ ॥ ल
क्षा चेल क्ष महावीर ॥ शस्त्र नज्ञ करुन समग्र ॥ विदुर चिला परीकर ॥ भीमकी भोवताते घवं ॥ ४३ ॥ धनुर्धा
राचे भार ॥ खीलीले भोवते महा कुंजर ॥ महारथी उद्भट वीर ॥ सामोवते रक्षीती ॥ ४४ ॥ उल्हाट यंत्राचे
भार ॥ सांभोवते चालति दुर्धर ॥ ज्ञोन्य दिसे यंत्राकार ॥ मध्य पीट रुक्मीणी ॥ ४५ ॥ ऐसा रक्षीत अंबिके ज
वली ॥ आली ते हा भिमक बाली ॥ देउला माजि प्रवेशली ॥ सखीया समवेत से घवं ॥ ४६ ॥ षोडशोपचार
करुनि ॥ देवीस पुजीत रुक्मिणी ॥ सेवटी पुष्पांजुली वाहुनि ॥ मग मोहन विसर्जिले ॥ ४७ ॥ उभी टाकली
रुक्मिणी बाला ॥ हस्त कमले जोडी आदि कमला ॥ लक्षुन देवीचा वदनकमला ॥ स्तवन वेल्हाला करीतसे ॥ ४८ ॥
जयजये जैये आदि कुमारीके ॥ जयजय मुल पीट नाईके ॥ सकल कल्याण सौभाग्य दायके ॥ जगदंबि

केमूलप्रकृती॥४९॥ जयजय भर्गप्रीये भवानी॥ भयनाशके भक्तवरदायनी॥ सुभद्रकारके हीमनगनंदीनी॥
त्रीपुरसुंदरी महांमाये॥ ५०॥ जय आनंदकासारमराली के॥ जयजय चातुर्यचंपककलीके॥ ० ॥ जयशुं
भनिशुंभदैत्यांतके॥ सर्वव्यापक मृडानी॥५१॥ जयजय शिवमानस कनकलतिके॥ पद्मनयने दुरीतविपी
नपावके॥ जय त्रिविधतापभयमोचके॥ निजजनपालके आपणें॥५२॥ तवं मुखकमलशोभा देखोनि॥ विधु
बिंबटुंबगेले विरोनि॥ ब्रह्मादिदेव बालेती न्हो॥ स्वानंदसदनी निजवासी॥५३॥ जीव शिव दोनी बालके॥
अंबे तुवा निर्मिलिस कौतुके॥ जीव तुझे स्वरूप नोलखे॥ म्हणउनी पडीला आवर्ती॥५४॥ सीव तुझे स्मरणी सा
वचीत्त॥ म्हणोन तो अंबे नित्यमुक्त॥ ब्रह्मानंद पद हाता येत॥ कृपे तुझा जननीये॥५५॥ मेलउन पंचभूतांचा
मेल॥ तुवा रचीला ब्रह्मांड खेल॥ यी छ्या परता तीन काल॥ क्षणे निर्मूल करीसी हे॥५६॥ अंबे हे त्वमाग
तो तुज प्रिति॥ मज सखर खरू तो यदुपती॥ निलोत्पलमाला अवचिती॥ अंबे नेहाती दिधली॥ हेचीनीलो
त्पलमाला घेउनी॥ नीलोत्पलदलवर्णचरीये चक्षणी॥ वचनासरसी रुक्मिणी॥ माथा चरणी ठेवीते॥५८॥
निघोनि देउला बाहेरी॥ सभोवती प्रदक्षण तेंव्हा करी॥ भोवते पाहे सुंदरी॥ तोझे ना आपारखीत॥५९॥ ॥१४॥

हंसगती चाले धरणी॥ नेपुरें रुणझुणीती चरणी॥ वस्त्र नेसलि कनकवर्णि॥ जेसी सौदामिनी अंबरी हो॥ ६०॥
मुक्तलग सुबंध चोली॥ कंठभूषणे रुलतीयेकावलि॥ अवतार मुद्रिका दशांगुली॥ झलकताती दिव्य तेजे॥ ६१॥
विशाल भाल पद्मनयनी॥ जेसे उडपती आणि दीनमणी॥ ते सीताटंके दीव्य कर्णी॥ मुक्ते घोसडोल देती॥ ६२॥
चपल सुपाणी नासिकिं मुक्त॥ नेत्री दिव्य अंजन वोपदेत॥ सीरी मुक्त जाली मीरवत॥ चंद्र सूर्य झलकती वरी॥ ६३॥
दिव्ये कुंकुम विलसे भाली॥ असो ते कोणा वर्णावे वेल्हाली॥ वेधमागधवीरी सकली॥ देखीली बाली
भीष्मकाची॥ ६४॥ स्वरूपे लवण्य सुंदरी॥ कामास्त्र सर्वांवरी॥ मुर्छा येउन पडती धरणीवरी॥ पंचबाणे वि
हव्ळ॥ ६५॥ कामे गेली विव्हल होउनी॥ हाती चीं शस्त्रे पडीली गळोनी॥ तो रथी सीघ्र असे चक्रपाणी॥ यादवस
मे समवेत॥ ६६॥ दुरुन देखीली रुक्मिणी॥ दारुके रथ लोटला तेक्षणी॥ तटीन वाजता चक्रपाणी॥ भीम
किं जवळी पातला॥ ६७॥ सावध पाहे भीमकबाली॥ घनशामे स्वहस्ते तत्काळी॥ उचलुन घेतली वेल्हाली॥
रथावरी क्षणमात्रें॥ ६८॥ हरुषे घाबिरी रुक्मिणी ते वेळा॥ कंठी विजेकां निळोत्पलमाला॥ घातली घ
ननीला चागला॥ चरणी ठेविला निज मस्तक॥ ६९॥ तबक्षो मास्तकि ठेविला हस्त॥ दीनपतील ज्ञवि

॥१५॥

घडीरिलोकित॥ देवगुरूमंगलछंरूक्षणात॥ पुष्पवरूषतसुरपती॥७०॥ वोपुव्यांझळोकमल्लासन॥ आसोहरीगेला रुक्मिणीघेउन॥यादवदळेसीजगजीवन॥द्वारकेकडे मुरडले॥७१॥हरीरवनाचे नारदमुनी॥तस्योबरीहरीलारुक्मिणी॥जेतायुध्येहोयील येघरणी॥प्रेतपडतीलआपार॥७२॥हरीविजयग्रंथथोर॥मंगलदायकरुक्मिणिसेंवर॥तोहातेवीसावाअध्यायेसुंदर॥सर्वसुभद्रकारकजो॥७३॥श्रोतिपुढेऐकावे सावधान॥यादवमागधाहोयीलयुध्येकदन॥मुलमाधवीरुक्मिणीचेलग्न॥यथासांगहोयील॥७४॥हेरुक्मिणीसेवरऐकता॥हरेसकलसकटचिंता॥सकलमंगलकारकत ह्नता॥त्रिकाल पठंतो बहुपुण्ये॥७५॥ब्रह्मानंदाज्ञानसमुद्रा॥श्रीधरवरदा निर्विकारा॥रुक्मिणीवल्लभाभीमातटविहारा॥ दिगंबरा आदिपुरुषा॥७६॥ ॥यीतीश्रीहरीवीजयेग्रथ॥समतहरीवंशभागवत॥परीसोत चतुरज्ञानीपंडीत॥त्रयेविंशतिअध्यायेगोडहा॥२३॥ ॥संपूर्णमस्तु॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ ॥छ॥ ॥ ॥छ॥ ॥ ॥छ॥ ॥ ॥छ॥ ॥ ॥छ॥ ॥ ॥छ॥ ॥

॥१५॥

श्रीवेंकटेशाय नमः ॥ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ श्रीशारदाय नमः ॥ ॥ शुभमस्तु ॥ ॥ ज्याचा पार नेणती मुनी ॥
जो कां वर्णिजे वेदपुराणी ॥ तो पुराणपुरुष चक्रपाणी ॥ घेउन रुक्मिणी गेला वेगें ॥ १ ॥ जो अपार संसार भयमो
चन ॥ जो सुरकार्यालागी सगुण ॥ करावया भुभारहरण ॥ पूर्णब्रह्म अवतरला ॥ २ ॥ ते विसावे अध्यायी कथा सेवटी ॥
रुक्मिणी घेउन गेला जगजेठी ॥ वीर सावध पाहाती द्रिष्टी ॥ तंव तेथें रुक्मिणी दिसेना ॥ ३ ॥ जैसा शरीर सांडुन जा
ये प्राण ॥ पश्चात पाहाती भावे ते जन ॥ तैसे श्रीकृष्णें रुक्मिणी ॥ नेली सर्व देखतां ॥ ४ ॥ घाबिरले वीर तेक्षणी ॥ सर्व
सपुसती कोठे रुक्मिणी ॥ सागदागदा हासती नितंबीनी ॥ ही पाहुनी बोलती ॥ ५ ॥ इतुके रक्षीतां वीर ॥ शस्त्रे न
झकरुन समग्र ॥ नवरी घेउन गेला येक वीर ॥ ऐका चिन्ह तयाचे ॥ ६ ॥ येक पुरुष आला घनश्याम वर्ण ॥ मीत्रप्रभेस
म त्याचा स्यंदन ॥ वरी फडके गरुडध्वज पूर्ण ॥ कल्पांतच पळ जैसी कां ॥ ७ ॥ निमासुर वदन सुंदर ॥ कंठी वैजयंती
मनोहर ॥ कासे पीवळा पीतांबर ॥ तेणे सुंदर नेली आतां ॥ ८ ॥ मुगुट कुंडले सरळ नासीक ॥ कपाळी मृगमदाचा
तीलक ॥ सर्वानंदसदन साचे मुख ॥ तेणे सुंदरी नेली आतां ॥ ९ ॥ शंखचक्रगदापद्म ॥ च्यारी आयुधे उत्तमो
तम ॥ ज्यावरोन वोवाळावे कोटिकाम ॥ तेणे रुक्मिणी आतां नेली ॥ १० ॥ ऐकतां ऐसे उत्तर ॥ जाला येकची हाहा

॥१॥

कार॥ह्मणतीराजा कन्यासुंदर॥गोरक्ष घेउन पलाला॥११॥(ऐकंता ऐसें उत्तर जालां) जैसा फुटे कल्पांत समुद्र॥
तैसे उठावले मागधभार॥रणतुरे खांकाति अपार॥उभे ह्मणती परवीरां॥१२॥सींहनादे गर्जती वीर॥ऐकता मुर
डले यादवभार॥हलधर आणि श्रीधर॥रथ मुरडीती सवेगें॥१३॥पायदला वरी पायेदल॥मीसलता जाला हल
कालोल॥उसणे घायी वीर सबल॥हाणताती परस्परे॥१४॥सुपर्णसमान चपल घोडे॥राउत मीसले वेगाडे॥
आसीलता झलकती विजुपाडे॥वाहिले भेटे माहावीरी॥१५॥घाये हाणीती महावीर॥तेसवे चउसणे फेडती सत्वर॥
चतुरंग पडीत यादववीर॥करीत संव्हार चालीले॥१६॥हस्ती वरी हस्ती लोटती॥रथासी रथ झगटती॥जे
साजलधारा वर्षती॥तैसे पतीनाणवेगें॥१७॥जाले येकची घण चक्र॥रणघुमाली गाजली घोर॥उल्हांटयं
त्राचे भडमार॥घराघर गाज बजीला॥१८॥रक्तेगंगा चालील्या महापुरे॥वाहाती रथगजवीर कलेवर॥यादव
वीरे माघारे॥दाटिले तिहीक्षणमीवैरी॥१९॥ऐसे देखोन बलिभद्र॥रथ पुढे लोटिला बलसागरे॥यादव भीड
तीपर मनिकुंरा॥सीर उडती परांचे॥२०॥कंदुका ऐसी सीरे उडती॥मुख्ये घ्या घ्या हे ची जल्पति॥रणिक बंधे ना
चती॥शास्त्रे घेउन सैन्या वेना॥२१॥ नागर मुसल घेउनी हाती॥वछ्याग्रज उडी घाली रथा खालती॥संगालं

वीरा

॥१॥

माजि भद्रजाती ॥ रेवती पती तैसा दिसे ॥२२॥ हे देखोन चैद्य धांविले सवेग ॥ नामें आराबग आणि कलींग ॥ वक्रदं
त शाल्व पौंड्रीक नृप धींग ॥ निजभारेंसी लोटले ॥२४॥ कैसी कारुश विदुरथ ॥ जरासंद निजबलें लोटत ॥ बाणां
चीवाकडी वर्षता ॥ मंडप दिसत अंतरिक्षी ॥२५॥ कृष्णादली बलीये वीर ॥ सारण सात्यकि आणि अक्रुर ॥ कृतवर्म उ
द्धव कंक धीर ॥ निजभारेंसी मीसलले ॥२६॥ गद आणि बलें दंते ॥ ठायींठायीं युध्ये होते ॥ पौंड्रीक कृतवर्मा अक्रूर ॥
युध्य करीती निजबलें ॥२७॥ वक्रदंतावरी सात्यकि वीर ॥ रथीं बैसोन सोडी शर ॥ आणिक यादव वीर अपार ॥
जरासंदावरी येती ॥२८॥ जरासंदाच्या विराप्रती ॥ यादव गर्जोनि बोलती ॥ मागुति मुख दावावया आले ती ॥ सत्रा
वेळ पळोनियां ॥२९॥ बलीरामे तुमचा जरासंद ॥ सत्रावेळ रथीं बांधो ॥ सुबध तेला जवीस जोन युध्ये ॥ पुन्हा करूं
आलेति ॥२९॥ शुशुपालाचि पाठिराखावयां ॥ आले तिनि लज्य मीलोनियां ॥ कृष्णप्रताप तरणी उदेलयां ॥ मेरव
द्योत तुझी कोठे ॥२०॥ विझावावयां वाडवानला ॥ धाविला शुष्क तृणपुतला ॥ लाह्या दंड हाती घेतला ॥ वोढ णामधु
निसाराचे ॥३१॥ साचे साहे तैसे धाविले वीर ॥ कार्पास आणि दुजा कर्पूर ॥ हूतन वन्निताचे पायभार ॥ पुढें

ग

लतोंडी भांडती॥२२॥ वडवानला पुढें जावघेच भस्म॥ तैसें तुह्मा करील मेघश्याम॥ मागधह्मणती तुह्मी पुरुषा
र्थ परम॥ माघेंवि आह्मां कलले ति॥ २३॥ कालयोद्धुना भेणें तुम चाहरी॥ पलोन दडे मुचकुंदविवरी॥ आह्मा भेणे
समुद्रा भीतरी॥ द्वारका पटण रचियेले॥ २४॥ ह्मणविता पुरुषार्थ बली॥ तरी कां तुह्मी मथुरा वोसंडे [illegible]॥ तुह्मी चोरून
रुक्मिणी नेली॥ तेही शोनियां घेऊ जातां॥ २५॥ ऐसे बोलोन परस्परे॥ सबल घाये हाणती निकुरे॥ यादववीर माघ
रे॥ लोटिले बले मागधानी॥ २६॥ वैरीयाचे बल तक्षणी॥ आदिक देखोन रुक्मिणि॥ परमचा बिरली मनी॥ पैं नेण
नयनी देखोनियां॥ २७॥ ह्मणे इकडे सासुरे तीकडे माहेर॥ दोही कडील आप्त चीसमग्र॥ न पीपडीले जरी बंधुदीन
तरी दोहीपक्षी हांगणेची॥ २८॥ घोर [illegible] दिष्ट मांडले॥ मग सुहासवैंदें मुखविलोकिलें॥ ० ॥ श्रीकृष्णासी अंतर
कलले॥ हृदयीं धरीले रुक्मिणीसी॥ २९॥ ह्मणोन कैंधरी भयें वेल्हाले॥ यादवमारीत उठिले॥ चैद्य जाणि मा
गधदल॥ संहारून टाकीती॥ ४०॥ आसो बलीभद्र ते अवस्वरी॥ नांगर मुसल घेऊन करी॥ लक्षांचे लक्ष वी
र संहारी॥ नउरे उरी कांहीच॥ ४१॥ जे सापाकशासन [illegible]न वज्र॥ करीसपक्षनगांचा चुर॥ तैसाच बल
समुद्र बलीभद्र॥ करी संहार वीरांचा॥ ४२॥ अनिवार बलीभद्राचा मार॥ मागध चैद्याचे पलती भार॥ ह्म

नतीयापुढेकोणवीर॥ उणाटाकेसमरंगणी॥४३॥ आयुधेंडोरलाबलीभद्र॥ दीसेजेसाकल्पांतरुद्र॥ हातीध
रुनमुसलनांगर॥ नाचेनिर्भररणांगणी॥४४॥ गजमस्तकीघालीनांगर॥ मुक्तेउसलोनपडतीबाहीर॥ मु
सलघायनथाचेचुर॥ करुनियांपाडितसें॥४५॥ नांगरेवोढिवीराचे भार॥ सव्यहस्तेमुसलीचे मार॥ चुर्ण
होतीसीरेसमग्र॥ मृतिकाघटफुटेजेवी॥४६॥ पळतागजपायीधरुनी॥ वरिल्आसगटआपटीमेदीनी॥ मृत
गजबलेफीरुउनी॥ खाणावरीआपटीत॥४७॥ चपलवेतालत्ताचथ॥ नांगरघायेचुर्णकरीत॥ वीरह्मण
तीकल्पांत॥ आजीचकायेजाहाला॥४८॥ येणेंहतेनेसांडूनसमग्र॥ आह्मापावताआणीलानांगर॥ हानांग
रीपृथ्वीसमग्र॥ घराभारउत्तरीलपैं॥४९॥ अनिवारबलीभद्राचामार॥ पळोंलागलेराजेसमग्र॥ विजयीजा
लेयादववीर॥ सिंहनादेगर्जती॥५०॥ जरासंदवेगेंपरतला॥ तोशुशुपालनवचाउठिला॥ आर्धेंगींबैसलीअ
वकला॥ आपेशमालागलाघातली॥५१॥ नगराबाहीरशुशुपालयेत॥ तोप्रेतेंभेटलीअसंख्यात॥ येकघायां
लयेतीकुंथत॥ मागधनाथदुःखकला॥५२॥ जरासंदह्मणेशुशुपाला॥ तुंउगाचपरंतेयेवेला॥ आजिजयका
लनाहीआपला॥ वेर्थचीकायेखटपट॥५३॥ विचित्रआहेईश्वरसूत्र॥ नकलेमायालाघवसाचार॥ जयपराज

॥३॥

यसमग्र॥ सावेहातीअसती॥ ५४॥ यामायाचक्राभीतरी॥ जीव पडीले अनादि अघोरी॥ येथील सुखें नानापरी॥ दुःखे
भोगीला वीण न सुटे॥ ५५॥ परम दुःखीत रुक्मी पाल॥ दहेसी परतला तत्काल॥ जरासंधादि राजे सकळ
नगरा गेले आपल्या॥ ५६॥ ऐसा देखोन त्वरीत॥ रुक्मा वेगे रथ बैसत॥ निज भारेसी धावत॥ पवन वेगे क
रुनियां॥ ५७॥ रणी जीकोन चक्रपाणी॥ जरी हीरोनी नाणी माझी भगनी॥ तरी गुरुनिंदा करीती जे प्रा
णी॥ माझ्या माथा तेषें दोष॥ ५८॥ माता पिता पुज्य संसारी॥ आणि कुपुत्र यास जिवे मारी॥ ती पाप मज चि निर्धा
री॥ जरी सुंदरी आणीना॥ ५९॥ रणीन जिंकता गोरस चोरा॥ परतोन नयेया नगरा॥ मुख न दावी माता पि
तरा॥ हाच नेम निर्धारी॥ ६०॥ निज भारेसी रुक्मा धावत॥ सींहनादे ब्रह्मा सपाचारीत॥ म्हणे गोरक्षका
माघारे परत॥ नेसी वस्तु चोरुनियां॥ ६१॥ रुक्मिणी सांडुन गोरक्षक वलावले॥ तुज जीवदान आजी दि
घले॥ तु गोकुली जैसें चोरटालीलें॥ तैसेन चले येस्थानी॥ ६२॥ चोरी करीसी गोकुली॥ म्हणोन गौळणी
बांधती उखली॥ ऐसे ऐकतां वनमाळी॥ निज भारेसी मुरडला॥ ६३॥ सारंग धनुष्य चढविला॥ आर्त
स्त्र बाण तेव्हां सोडीले॥ रुक्मियाने बाणजाल घातले॥ अंबर झांकले ते वेळें॥ ६४॥ जे जे अस्त्र रु

॥३॥

को

क्मासोडी॥ ते ते श्रीकृष्णासवे च तोडी॥ रुक्माने सुर हाचि कडोविकडी॥ बहु सालदा विलीते हां॥ ६५॥
कृष्णें दिव्य सा बाण सोडीले॥ चौंनी च्यारी वारु छेदिले॥ येकें सारथ्याचे सीर उडविलें॥ येके तोडीले ध्वजासी॥ ६६॥
हातीचे धनुष्य छेदिलें ते वेळा॥ सीरीचा मुगुट खंड खंड केला॥ बाणभाता तोडीला॥ वीरथ जाला रुक्मा
ते हां॥ ६७॥ मग हाती घेउन आसीलता॥ रुक्मा तल्पेन थामो वेता॥ हा रथीचि छेदिन आता॥ ह्मणोन खाल
ता पिलं गत॥ ६८॥ ऐसे देखोन गोपाले॥ आकस्मात धनुष्य गला घातलें॥ बलें वोढोन तेवेलें॥ केश धरीले नि
जहस्तें॥ ६९॥ सीर छेदावया दिव्य शास्त्र॥ वेगे काढिलें जलजनेत्र॥ रुक्मिणी पाहे हरीचे वक्र॥ भयाभीत हो
उनियां॥ ७०॥ वाचे सशब्द न फुटे साचार॥ हरी वरपीठ वीले सीर॥ नेत्रोदके ते सुंदर॥ कृष्णाचरण क्षालि
तसें॥ ७१॥ मग ह्मणे वनमाली॥ उठ वेगे भीमकबाली॥ याचे सीर मी छेदिन ये वेली॥ बहु केली निंदा येणें॥ ७२॥
निकुर देखोन वृझनपना॥ न सोडीच कृष्णाचरणा॥ ह्मणे जगद्वंद्या जगजीवना॥ यासी सोडुनि देयीजे॥ ७३॥
या वाजे अहें बुधि देहो॥ ते च छेदि कांकृपानिधी॥ जीवदान आजि द्यावा उपाधी॥ वेगी छेदी श्रीरंगा॥ ७४॥ धरी

लीयावक्षाचरण ।। घावेदोहीपक्षीसमान ।। समविषमभेदभान ।। दोहीकडेनसावे ।। ७५ ।। सासुराआपली
माहेरी ।। तूव्यापकआवघामुरारी ।। प्रपंचपरमार्थसमसरी ।। होयेश्रीहरीरुपेतुझ्या ।। ७६ ।। जैकोनरुक्मि
णीचेयावचना ।। रुपाआलीजगन्मोहना ।। प्रीतिहृदयीघरीलीपद्मनयना ।। असुपुसीलेपीतांबरे ।। ७७ ।। क
रेमुखकुरवालीले ।। ह्मणेतुझाबोलेचयाससोडीले ।। मगरुक्मीयासरथेसीबांधले ।। सीरीकाटिलेपंचपा
ट ।। ७८ ।। आर्धदाढीआर्धमीसी ।। बोडुनकाजलमाखीतीमुखासी ।। हष्णह्मणेरुक्मिणीसी ।। आरतीबंधुसी
करीआतां ।। ७९ ।। बहुंउजलदिसेंयाचेवदन ।। वेगेकरीकांवोनिंबलोण ।। रुक्मयाचीऐसीदशादेखोन ।।
पलतझोन्येचहुकडे ।। ८० ।। वीरपलतीपरमतांतडी ।। ह्मणतीआजीकाढिलीमीसीदाढी ।। इतुकीचउणाझास
जालीजोडी ।। ऐसेंबोलतीधावंतां ।। ८१ ।। आसोबलीरामहरीजवलीआला ।। तेरुक्मानथेसीबांधला ।। दीन
वदनरामेदेखीला ।। कायेबोलिलाबलीभद्र ।। ८२ ।। हासोयेराकिआमचाहवीकेशी ।। बोलउआलारुक्मिणीसी ।।
तुह्मीगोरवबसादील्हासासी ।। बोलतारामासीहासेआलें ।। ८३ ।। रामरुक्मीणीकडेपाहेतेवेला ।। तोमुखमं
गांकअतिउतरला ।। खेदपावलीतेवेल्हाला ।। जाणोनिबोलेबलिभद्र ।। ८४ ।। ह्मणेऐकेरुक्मिणीसती ।।

ज्ञान अज्ञान या दोही वृत्ती॥ अज्ञान संगे जीव भ्रमती॥ आत्मस्थिति नेणो नियंता॥८५॥ जेथें ठसावलें पूर्ण
ज्ञान॥ तेथें नाहि प्रपंच सहित अज्ञान॥ नाना विकार भेदभान॥ केव्हें मग उरे ले हो॥८६॥ तरी तुं हरी विज्ञा
न कला केवल॥ हा आकार अवघा तुझाच खेल॥ जैसें सागरावरी कल्लोल॥ नानापरी चे उठीती॥८७॥ तु
झे तुज ठाउक असता॥ मग कां खेद करावा आतां॥ बलीभद्र ह्मणे वृष्णीनाथा॥ अनुचीत केले येवढें॥८८॥
वीर सांपडला रणी॥ तरी यास वस्त्रे भूषणे देउनी॥ पाठवावे गौरउनी॥ ऐसी करणी करुनये॥८९॥ जय अ
थवा पराजय॥ हा अवघ्यास चीपडतो समये॥ वीरासी कदा विटंबु नये॥ ॥ अनुचित तुवां हे हरी केलें॥९०॥ मग
बलीभद्रें आपल्या हातें सोडुन॥ केलें रुक्मियाचें समाधान॥ वस्त्रे भूषणे देउन॥ पाठविला माघारा॥९१॥ रु
क्मा खेद पावला अंतरा॥ ह्मणे कैसा जाउं कौंडण्यपुरा॥ मग भोजकुट नगरा सांजवस्वरा॥ न चुना राहीला
तेथेंचि॥९२॥ आसो यादवदलसी यादवेंद्र॥ द्वारकेसी चालीला श्रीकरधर॥ लागला जयवाद्याचा गजर
नादें अंबर कोंदलें॥९३॥ सोरटी सोमनाथा जवली॥ मुलमाधवी ना हीला वनमाली॥ आसो भीस्मकराया

सीश्रुतजाली॥ वार्तासकली वर्णलीजें॥ ९४॥ परमआनंदला नृपवर॥ ह्मणे धन्ये पुन्याचे शीरीवर॥
पूर्वीकेले पैंसा चार॥ जावाइ यदुवीर जोडला॥ ९५॥ निजभारे सीभीस्मक निघाला॥ सहर मुल माधवासी प
वला॥ साष्टांग नमस्कार घातला॥ तेसकृष्णासी तेधवां॥ ९६॥ राजा ह्मणे सर्वेश्वरा॥ आता माघारे चालावे कोंड
ण्यपुरा॥ विवांहं घियुक्त विवाहबरा॥ चारी दीवस कि जोजी॥ ९७॥ मग बलीराम ह्मणे ते वेला॥ याचस्थली
करावा लग्नसोहला॥ भीस्मकासी विचार मानला॥ आनंदला अंतरी॥ ९८॥ नगरास नृपत्रे पाठवीन्नृपजी॥ आ
णविली सकल संपती॥ आपार लोके सीशुधमती॥ मूल माधवा पातली॥ ९९॥ कनकमये दिव्य सीबीरे॥ उ
भिकरविली होनृपवर॥ साडुन श्रीकृष्णा परीकरे॥ वस्त्र मंदीरे दिधली॥ १००॥ द्वारकेसी पाठविले मुल
व ऱ्हाडी सीध जाले सकल॥ लागला वाद्या चा कल्लोल॥ १॥ आनंद तुंबल लोकांतें॥ १॥ उग्रसेन आणि व
सुदेव॥ सीध जाले व ऱ्हाडी सर्व॥ दिव्य वहनी यादव॥ बैसोनि यां चालिले॥ २॥ देवकी बैसली सुखासनी
सुभद्रा श्रीकृष्णा रुक्मिणी॥ परम सुंदर लावण्य खाणी॥ द्वारका भुवनी उपजलीजें॥ ३॥ चवरडोलग

कोटी

जस्कंदावरी॥ सांतबैसली सुभद्रा सुंदरी॥ रेवती बलीभद्रा चिअंतुरी॥ पालखीमाजि आरूढे॥४॥ पाहाव
या श्रीव्रछ्या चेलङ्ग॥ सकल दैवतें निघाली सावरोन॥ नवकोटी चामुंडा संपूर्ण॥ चालती वेगें तेधवां॥५॥
छपन्न कोटी कात्यायनी॥ निघाल्या विंचावरी वैसोनी॥ नानापरी असुर रूपें नयनी॥ पाहातां हांसे येत से॥६॥ जवघ्या
पुढें निघाला गजवदन॥ विशाल दोंदसी दुजे चर्चुन॥ मुशकावरी बैसोन॥ पुढें विनिघ्र चालिला॥७॥ वाह्रा
डणी हांसती सकळा॥ हा पोट घेउन कोठ चालिला॥ नेटका वह्राडी पुढें निघाला॥ उंदीरावरी बैसोनि॥८॥
या चामुंडा शववाहीनी॥ या मातृका षष्ठिका सनी॥ ऐसी या वह्राडीणी देखोनी॥ त्याही विहिणी हांसती॥९॥
वह्राडीणी ज्यां सुंदरा॥ त्याच आधि पुढें करा॥ ऐसें ऐकतां सारा अवसरा॥ सकळ दैवतें क्षोभली॥१०॥ हीमज्वर आ
णीतरला॥ त्रोकिति वह्राडीणी सकला॥ येकासी हगवण लागला॥ सुलउठीले पोठांत॥११॥ पाणी पाणी ह्मण
ती वाह्राडणी॥ तो समाचार गेला चक्रपाणी॥ तष्ठो सकळ दैवतें सन्मानुनी॥ मंडपासी आणिलें हो॥१२॥
मंगतेणा० = ॥ मगते जाले निर्विघ्न॥ आनंदे वह्राड जाले संपूर्ण॥ दोही मंडपी देवकस्थापन॥ करीत जाले ते

घरां ॥ १३ ॥ आपलीया सीबीनां लागुनी ॥ भिस्मकनेली रूक्मिणी ॥ देव बैसोन विमानी ॥ सोहला तो विलोकिती ॥ १४ ॥
हलदी लाविली रूक्मिणी ॥ मग तेत्रो षपाठविले चक्रपाणी ॥ लागली मंगल वाद्याची ध्वनी ॥ लग्न घटिका प्रतिष्ठि
ली हो ॥ १५ ॥ गोभुहिरण्ये रत्नदान ॥ भीष्मके विप्रा दिघली प्रीतीने ॥ रूखवत ऋुघमतीने ॥ सीघ करून चालीली ॥ १६ ॥
अनेक दुंदुभी आपले मंदीरी ॥ यथायुक्त दाने तेव्हां करी ॥ तो रूखवत आले गजरी ॥ वाद्यें वाजती तेघवां ॥ १७ ॥ या
दवा समवेत श्रीकृष्ण ॥ भोजनां बैसला जगन्मोहन ॥ सुघमती निवालीदेखोन ॥ जिवे निंबलोण करूं पाहे ॥ १८ ॥
रत्नदीपठेविले जवली ॥ जडीत आठपीयातली ॥ साबरीताटे मांडीली ॥ मृगांक मंडला तुलापैं ॥ १९ ॥ सात्विक राज
स तामसें ॥ अन्ने वादिली हो विशेष ॥ प्रितिजे विजे हृषीकेशे ॥ निजगोडी घेउनीयां ॥ २० ॥ समस्तां विप्रा जनेजा
ली ॥ हस्त प्रक्ष्यालीत वनमाली ॥ उच्छिष्ट पात्री टाकिली ॥ मुद्रा हाती चि आपल्या ॥ २१ ॥ नमस्कार करून श्रीपती ॥
उच्छिष्ट पात्र घेउन हाती ॥ वेगेनि घालीत्रुघमती ॥ मंडपासी आपल्या ॥ २२ ॥ कृष्णामुद्रा तेवेली ॥ भीमकीचे हा
ती दिघली ॥ तीने वोलखोन मस्तकि वंदाली ॥ मग घातलीकराग्रींते ॥ पेरा भरउपरीवरीहरीत ॥ वेगे चढोनस

आणा

दुरुनाथ॥ सर्वसि सावधान ह्मणत॥ ऐसा सुमुहूर्त संपादेना॥ २४॥ सद्गुरु सावधान॥ आळसी लोक निद्रा न
वी मज्ञ॥ परी श्रीकृष्णा भक्त अनुदीन॥ सावधपूर्ण सर्वदा॥ २५॥ तो निज गजरे सी फळ॥ यादव घेउन आले तत्काल॥
मंडप बैसले व-हाडी सकळ॥ भीस्मके तेव्हा पुजीले॥ २६॥ बाहीर आणीली रुक्मिणी॥ वसुदेव उठोन तेक्षणी॥
वस्त्रे भुषणे फल समर्पुनी॥ जगजननी अर्चिलीहो॥ २७॥ पुरोहीत ह्मणे भीमकाते॥ मूळ सत्वर पाठवा वाचाते॥
यादव गेले निजमंडपाते॥ भीमकी वेरुप वंदित॥ २८॥ भीमकी हाकारी व-हाडणी॥ शांती क्षमा दया उन्मनी॥
उपरति तितिक्षा मुमुक्षा कामिनि॥ समाधी आणी सुलीनता॥ २९॥ विवेक वैराग्य परमार्थ॥ अक्रोध निःकाम
निरहंकृत॥ स्वानंद अभेद व-हाडी समस्त॥ वरावेया चालिले॥ ३०॥ ऐसा गजरे सीन्हपवर॥ कृष्णा मंडपासी आला स
त्वर॥ तो सोमकांताचा चौरंग सुंदर॥ यावरी श्रीधर बैसला॥ ३१॥ शुभ्रवर्ण खाले चौरंग॥ वरी घनश्याम वर्ण श्री
रंग॥ जैसा कैलासावरी नवमेघ॥ क्षेम द्यावया उतरला॥ ३२॥ आसो अर्पुन वस्त्र अलंकार॥ तुरंगी बैसविला
श्रीवर॥ पुढें वाद्याचा गजर॥ भडमार नळयांचें॥ ३३॥ सामाधे चंद्र ज्योती॥ चंद्रा च ऐशा प्रकाशती॥ हवया गगनाते
भेदिती॥ देव पाहाती विमानी॥ ३४॥ उग्रशेन वसुदेव बलीभद्र॥ येत पाठिसी यादवभार॥ प्रवेशले मंडपद्वार॥

तो दासी समोरा आलिया ॥ २५ ॥ माथा कलस भरले पूर्ण ॥ सासइ छीले ते देत कृष्ण ॥ मग प्रवेशले अंतर सदन ॥
वरासनी कृष्ण बैसविले ॥ २६ ॥ सीघ्र जाला मधुपर्क देखा ॥ विस्तुन दिधला जगन्नायका ॥ कृष्णा वरण घो
वयां भीमका ॥ अति उल्हास वाटत ॥ २७ ॥ सुमेधा घाली जीवन ॥ राजा प्रक्षालीत चरण ॥ सकळ तीर्थे आली धा
वोन ॥ तली माथे वोढवीती ॥ २८ ॥ मूल माधवी कदंब तीर्थ ॥ अद्यापी असे देखती भक्त ॥ दक्षते घी चे समस्त ॥ मंडपा
कार आसती ॥ २९ ॥ वेदाचा जनीता कृष्णनाथ ॥ त्यास घालिती यज्ञोपवित ॥ कुधमती अच्युन घालीत ॥ आनंद भरी
त अंतरी ॥ ४० ॥ षोडशोपचारे पुजा करून ॥ वस्त्र अलंकार भावे अर्पुन ॥ हस्तकर्णमात्रा कर पोसी मन ॥
श्रीरंगासी समर्पिले ॥ ४१ ॥ दधी मधु करून येक ॥ हरीकरी घाली तीं देख ॥ मेहुणे हासती सकळीक ॥ ह्मण
ती भीड धरूं नका ॥ ४२ ॥ गोकुली चोरून दही खावे ॥ आह्मी भावे अर्पितां कां न सेवावे ॥ लोक भावते हांसती अ
घवे ॥ असंत [illegible] तुक करूनि ॥ ४३ ॥ संत ह्मणती कौतुक रीती ॥ निर्गुण्यासी गुण लाविती ॥ य्या सो मधुपर्क सेवु
न श्रीपती ॥ कर क्षाळण घ्यावे केले ॥ ४४ ॥ आचार्य सावधान ह्मणो ते वेळी ॥ सेवटीची कें घटिका भरोन आली ॥ अं
त्रपात्रैट धरील तत्काली ॥ मायामय येलटिका वी ॥ ४५ ॥ देसी ह्मणे सावधान ॥ वादवे वादीन घाला वेसमन ॥

प्रसतीपुरुषाचे ऐकयलक्ष्न॥ मोक्ष्मे चेऊर्ध्य त्रिलोकी॥४५॥ प्रपंचआणि परमार्थज्ञाण॥ उभयपक्षीसावधान॥ अ
नादिकुलदैवत स्मरोन॥ करावे चिंतन ऐकय व्हे॥४६॥ ॐ पुण्या वचनते वेलो॥ आचार्य बोलता अंत्रपट फीटला॥
वाद्याच्या गजर लागला॥ तो सोहलाअद्भुत जाहाले॥४७॥ भीमकीच्या माथा अक्षता देख॥ घाली जलजोद्भव जनक॥
ते व्हाच मस्तकी ठेवी हर्के स्त॥ जन्म सार्थक जाले॥४८॥ मग बांधले ऐक्यकंकण॥ बाहे पालवा गाठी देउन॥
आता नवरीकडी ये घेउन॥ चला ह्मणती बोहल्यावरी॥४९॥ ऐको नहां से हृषीकेश॥ मे हुणे ह्मणती हा अभ्यास॥
पूर्वीच आहे तुह्मास॥ खेलता रास यमुनातटी॥५०॥ त्वष्टा विदेही चैतन्य घन॥ अलीप्तपणे नवरी उचलुन॥
बोहल्यावरी बैसोन॥ विधि विधान सर्व केले॥५१॥ आपार वर दक्षणा जाण॥ भीमक करी त्वष्टार्पण॥
उभाटा कला हात जोडुन॥ चतुर्थ होम येथ किजे॥५२॥ सुघमती ने जाउनिया॥ देवकी आणि सुसुख पाहावया॥ न
हलदि उठणे पाहावेंयों करावया॥ आरंभ केला सेवेची॥५३॥ हलदी उठणे पाहावयासी॥ सर्वयादव आले मं
डपासी॥ वऱ्हाडणी ह्मणती भीमकिसी॥ नाव घेउनी पाय मागे॥५४॥ भीमकी पाहे खाल ते॥ नाम रूप नाहि याते

॥८॥

अनामासि नामके उतें ॥ ठेउ आतां मघेची ॥ ५५ ॥ मग ह्मणे हा सर्वसाक्षिक ॥ जो इंद्रियांचा चालक ॥ ते च नाव
घेउन सम्यक ॥ पाये मागे निजभावें ॥ ५६ ॥ मग ह्मणे गोरक्षकां गोवला ॥ हल दिला उंद्याचरणकमला ॥ हासे
आले जना सकला ॥ येकि टालि पिटिली ॥ ५७ ॥ कृष्णाचरणी माथा टेउन ॥ हलद्दीला वीसकरे करून ॥ तो म
लीन निघे कदा जाण ॥ निर्मल पूर्णश्रीरंग ॥ ५८ ॥ तो सुभद्रा आणी रेवती ॥ ह्मणती कैसे आतां श्रीपती ॥ नम
स्कार भिमकीप्रती ॥ करावा लागेल कि आतां ॥ ५९ ॥ भीमकीचे कंचुकिचीगांठी ॥ येक्या हस्ते सोडा जौ जगजे
ठी ॥ नाहीतरी नमस्कार उठाउठी ॥ करावा जीनवरीतें ॥ ६० ॥ मेहुणे ह्मणती जगजीवन ॥ कंचुकि सोडा
वयाचा खुण ॥ हा पुर्वीच अभ्यास आपणां ॥ असेल जैसे वाटतें ॥ ६१ ॥ यादव ह्मणती श्रीपती ॥ चोर मेहु
णे तुह्मावरी रुसती ॥ जो मान दिघला रुक्मियाप्रती ॥ तो च मागती आपणातें ॥ ६२ ॥ हांस आले च माघवा ॥
ते दीव्य वस्त्रे भूषणे तेव्हां ॥ दिघली शालका सर्वां ॥ श्रीकृष्णनाथे तेवेला ॥ ६३ ॥ रेवती ह्मणे कृष्णनाथा ॥
कंचुकिचीगांठी सोडावी आतां ॥ बलीभद्र ह्मणे अच्यूता ॥ भीड कासया धरावी ॥ ६४ ॥ सपाद्रीष्टी पाहे वनमाली ॥

घ

अकस्मात आवणगाठी सुटली ॥ अद्भुत लीला हरीने दाविली ॥ आश्चर्य वाटे सकळीकां ॥ ६५ ॥ रुक्मिया ह्मणे माधवा ॥
नाव घेउन हल दिलावा ॥ हांसो आलें केशवा ॥ कायें नेह्रां बोलत ॥ ६६ ॥ मज कुन विशेष गुणी ॥ रुक्मिणी तूंच सगुणी शाहणी ॥
जे कोन हांसी जे थोरला हानि ॥ खुण सज्जनी जाणीजे ॥ ६७ ॥ हलदी घेउन कृष्णनाथ ॥ रुक्मिणी वीआ ह्मणे निव
वित ॥ रेवती ह्मणे हलुच लावा निश्चिती ॥ माल समस्त मर्दिले करी ॥ ६८ ॥ आसो ऐसे चत्यारी दीवस ॥ सोहला जा
ला जी विशेष ॥ ते वर्णावयासी शेष ॥ शक्त न व्हे सर्वथा ॥ ६९ ॥ यथा सांग सोहळे जाले देख ॥ समस्तां वस्त्रे देत भीमक ॥
न्यून्य पदार्थ काही येक ॥ पडिला नाही पैं तेथे ॥ ७० ॥ घेंडा नाचविला निश्चित ॥ तोसी प्रधान जाले दल समस्त ॥ रुक्मम
तीने भीमकि वरीत ॥ बोंसी गांघातली देवकिच्या ॥ ७१ ॥ इतुके दीवसी आह्मी पालुन ॥ आता केली कृष्णार्पण ॥
भीमक रुक्ममती गाही वरोन ॥ रुक्मिणीसी निरवीती ॥ ७२ ॥ लागला वाद्याचा गजर ॥ द्वारकेस चालीला याद
वेंद्र ॥ आज्ञा घेउन भीमक नृपवर ॥ कौंडण्य पुरा परतले ॥ ७३ ॥ द्वारके संआला गोवींद ॥ घरोघरी लोकांस आ
नंद ॥ रुक्मिणी सहीत परमानंद ॥ ग्रहप्रवेश पैं केला ॥ ७४ ॥ षोडशोपचारे करून ॥ भीमकी करील लक्ष्मीपुजन ॥
उग्रसेने भांडार फोडुन ॥ याचक जन सुखी केलें ॥ ७५ ॥ रुक्मिणी सहित कृष्णनाथ ॥ द्वारकाभुवनी सुखे वर्तत ॥

१९२

१ प्रती

शुकपरीक्षितीसांगत ॥ जाहालाग्रहस्तगोपाल ॥ ७६ ॥ हरीविजयग्रंथभांडार ॥ संतदिव्यरत्नरुक्मिणीसेंवर ॥ तेहेदोनीअध्यायेसाचार ॥ तेविसावांआणिचोविसावां ॥ ७७ ॥ आताश्रोतिव्हावेसादर ॥ पुढेजाबवंतिचसेंवर ॥ तकथापरमनागर ॥ ऐकोतचतुरपंडीतपैं ॥ ७८ ॥ हरीविजयेग्रंथसुरेख ॥ हाचआरुवारुचक्षोभमंचक ॥ यावरीप्रहुडेंतूंवैकुंठनायक ॥ रुक्मिणिसहितसर्वदा ॥ ७९ ॥ ब्रह्मानंदजगदाधारा ॥ पंढरीनिवासाश्रीधरवरा ॥ पुराणपुरुषारुक्मिणीप्रीयेकरा ॥ सप्रेमभजनदेयीतुझे ॥ ८० ॥ ॥ इतिश्रीहरीविजयग्रंथ ॥ संमतहरीवंशभागवत ॥ विचक्षणपंडीतपरीसोत ॥ चतुर्विंशअध्यायेगोडहा ॥ २४ ॥ ॥ संपूर्णमस्तु ॥ ॥ श्री.कृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥

१८२

१९२

श्रीगणेशायनमः ॥ ॥श्रीशारदायनमः ॥ ॥श्रीकृष्णसद्गुरुमूर्तिब्रह्मणेनमः ॥ ॥शुभमस्तु ॥ ॥

जो लावण्यामृतसागर ॥ सगुणलीलाविग्रही यदुवीर ॥ मुगटी तेज झळके अपार ॥ शशीमित्र झाकोळती ॥ १ ॥ दिगचक्राचा शेंदनी ॥ तेजन माये चीतें गगनी ॥ मकराकार श्रवणी ॥ दिव्य कुंडले तळपती ॥ २ ॥ कीं तें अनंत विजांचे उमाळे ॥ कीं प्रळयाग्निने उघडिले डोळे ॥ कीं अनंत बाळसूर्य उगवले ॥ प्रकाशले स्वरूप तैसे ॥ ३ ॥ मेरूपाठी सुंदर ॥ वाहे सुवर्णनदीचा पूर ॥ तैसा टिळक मनोहर ॥ विशाळ भाळी सळकतसे ॥ ४ ॥ चंदन चर्चित शामकांती ॥ सुवासे भरली द्वारावती ॥ जन प्राण देवतांना चती ॥ निजानंदे करोनियां ॥ ५ ॥ मुक्ताफळांच्या रुळतीसाळा ॥ तेजें झांकती चंद्रकळा ॥ किं ती अनंद ब्रह्मांडे गळा ॥ मौक्तिकरूपे डोलती ॥ ६ ॥ ऐसा द्वारकेसी सुरहर ॥ रुक्मिणी मन चकोर चंद्र ॥ की तो स्वानंदामृत समुद्र भक्तालागी अवतरला ॥ ७ ॥ चोवीसावा अध्याई चरित्र ॥ जाले रुक्मिणीचे स्वैवर ॥ विजये होउनी श्रीधर ॥ द्वारावतीये पातला ॥ ८ ॥ यावरी मागधराज सत्राजित ॥ परम अनुष्ठानी सुचिष्मंत ॥ प्रसन्न वे

॥१॥

ला तेणे आदिस॥ बहुत तप करूनियां॥९॥ मुख्य दैवत सूर्यनारायण॥ सूर्यानुष्ठाने श्रेष्ठ ब्राह्मण॥ वरकड
दैवते कल्पीत पूर्ण॥ चंड किर्ण प्रत्यक्ष॥१०॥ सूर्यमंडल विलोकुन॥ नित्य नमस्करिती जे कां नमन॥ ते अभाग्य
परम अज्ञान॥ अल्पायुषी जाणावे॥११॥ व्यास वाल्मिकादि ऋषी सकळ॥ वर्णिती अद्भुत सूर्यमंडल॥
सूर्योपासक सदा सुसीळ॥ यम काळ वंदीतया॥१२॥ आसो सत्राजिता सि सूर्यनारायण॥ तपोती जा
ला होय प्रसंन्न॥ ह्मणे इछित माग वरदान॥ काय वचन बोले तो॥१३॥ ह्मणे दर्शने पूर्ण मनोरथ॥ मै कोन सं
तोषला आदिस॥ मग शामंतक मणी अद्भुत॥ प्रसाद देत सत्राजिता॥१४॥ नित्य प्रसवे नौ भार सुवर्ण॥
सूर्यासम प्रभा सी पूर्ण॥ व्याधी सर्प व्याघ्र आवर्षण॥ देशांतुन दुरी जाये॥१५॥ तो मणी घेउन हरीत॥
नगरास आला सत्राजित॥ गजरे मोहोत्साह करित॥ स्वग्रहांत प्रवेशला॥१६॥ एके दिवसी सत्राजी
त॥ गळां घालुन शामंत॥ निज भारे सी हरीत॥ द्वारावतीये पातला॥१७॥ दूरी देखता न्रपवर॥ ह्मणती
तीउतरला दिनकर॥ दे त्ती गाजिला ह्मणोन सत्वर॥ शरण आला हरी ते॥१८॥ हरी स सांगती सेवक

॥१॥

जन॥ भेटी सभालाजी सहस्त्रकिरण॥ मग बोले वसुदेवनंदन॥ सत्राजीत एतअसें॥१९॥ ऐसें बोलत वैकुंठ
नाथ॥ तो अकस्मात आला सत्राजीत॥ अंन्न देउन बहुत॥ सभेमाजी बैसविला॥२०॥ शामंतकमणी देखो
नी॥ तटस्त जाले सभाजन॥ तो नारद मुनी उठोन॥ कृष्णा कर्णी लागला॥२१॥ ह्मणे हा शामंतकमणी॥ तुम
चें कंठी असावा चक्रपाणी॥ याचें तेज कौस्तभाहूनी॥ विशेष मज वाटतें॥२२॥ हरी ह्मणे कैसा येईल हाता॥
ये कृ ह्मणे मी मागतो सत्राजीता॥ मग बोले पद्मजा दपिता॥ मणी सर्वथा नेंदी तो॥२३॥ मग ह्मणे नारद मु
नी॥ तुमच्याची घरा येईल मणी॥ मग ब्रह्मानंद ते क्षणी॥ सत्राजिता जवळी आला॥२४॥ ह्मणे धन्य तुं राजा
सत्राजीत॥ तुज प्रसंन्न जाला श्री आदित्य॥ या शामंतकाचें तेज अमीत॥ ऐसी वस्तु तुज दीधली॥२५॥ ऐ
सा हीमणी सगुण॥ जरी करिसी कृष्णार्पण॥ तरी त्रिभुवनी कीर्त्ति पूर्ण॥ तुझी राया ठसावलें॥२६॥ ऐ
कतां ऐसें वचन॥ सत्राजीत क्रोधायमान॥ ह्मणे तुमचें सभेसी आजी च्यान॥ न यो आह्मी सर्वथा॥२७॥
कृष्णा गोरक्षक गोरस चोर॥ महाकपटी अकर्मी दुराचार॥ हाच कायेमणी लेणार॥ जाला थोर अवघ्यांत
॥२८॥

ऐसें बोलोन क्रोधें उठिला॥ स्वभावें सीगॅनेरा गेला॥ मणी नेऊन देव्हारां ठेविला॥ नगरपूजिला यथासांग॥२९॥
तो धाकटा राया चा सहोदर॥ प्रशन नामें महावीर॥ तेणें आपले कंठीं मणी सुंदर॥ एके दिवसीं घातला॥३०॥ स
वें घेऊन चातुरंग दल॥ मृगयेसी प्रशन निघे तत्काल॥ तो एक मृगेंद्रें खिलाच पल॥ प्रशन वेगें धांविला॥३१॥
दलभार दुरी राहिला॥ प्रशन घोर कांतार प्रवेशला॥ परी शमंतक तेजागला॥ मल्ल सहल के धावतां॥३२॥ अ
संभाव्य तेज देखोन॥ गिरी दरीतून उ[illegible]लाप चानन॥ भयानक हाक देऊन॥ प्रशनावरी पडीयेला॥३३॥ अ
श्वासहीत प्रशन मारून॥ सिंह मणी चालिला घेऊन॥ तो जांबुवंत हिंडत विपीन॥ त्याचें पंथें येतसे॥३४॥
देखोन मणी याचें तेज॥ वेगें धांविला रक्ष[illegible]॥ एक्याचे मुष्टि घातें सतेज॥ सिंह मारून टाकिला॥३५॥
बाहात्तरी कोटी रीसगण जीत॥ तयाचा नृप एक जांबुवंत॥ जेणें मेरु वरून उठी अकस्मात॥ पृथ्वीवरी घा
तली॥३६॥ ते वेळे सूर्य रथीचें चक्र॥ मांडीस झगटले अणुमात्र॥ जो ब्रह्मयाचा अवतार॥ रामकार्य साहे
जाला॥३७॥ श्रीरामाचें परमप्रिये पात्र॥ राघव घडी घडी पुसे त्यास विचार॥ जो बहु काळाचा वृध साचा

॥२॥

र॥ परमचतुर पंडित जो॥ ३८॥ पूर्वी श्री रामे रावण मारून॥ अयोध्येसी आले परतोन॥ अकरा वर्षे षैसे हेस्ने पूर्ण॥ राज्य केले रघुवीर॥ ३९॥ एके दिवसी अयोध्यानाथ॥ सभेसी बैसले असता समर्थ॥ तों कर जोडून जांबुवंत॥ विनवीत श्रीरामाते॥ ४०॥ रावण कुंभकर्ण तुह्मी वधिले॥ बहुत राक्षस अह्मी मर्दिले॥ परी मज सी मल्लयुध्यासी मिसळले॥ ऐसा वीर न देखो॥ ४१॥ मग बोले जनकजावर॥ तुजसी भिडे ऐसा वीर॥ कोण दिसतो सा चार॥ सांगे मज सर्वज्ञा॥ ४२॥ जांबुवंत ह्मणे कौसल्यात्मजा॥ तुजविण वीर न दिसे दुजा॥ तुजसी शोभी घ्यावी ऐसा माझा॥ मनोरथ पूर्ण जिसे॥ ४३॥ ऐकोन हासिला श्रीराम॥ गोष्टी बोलिला सउत्तम॥ परी हे इछ्या वतारी हा नेम॥ पूर्ण करीन जाणपां॥ ४४॥ श्रीमंत कृष्ण्याच्या व्याजे॥ तुह्मी आह्मी भिडों सहजे॥ त्यावरी मग रघुराजे॥ अवतार आपला संपवीला॥ ४५॥ मग पाताळविवरी जांबुवंत॥ बहुत दिवस काळ क्रमीत॥ सहज बाहीर आला अकस्मात॥ तव तो मणी सांपडला॥ ४६॥ सिंह्याव लोकने करोन॥ पाहा मावील अनुसंधान॥ जांबुवंते मारून पंचानन॥ मणी घेउन गेला

॥ रु ॥

॥२॥

तो॥४७॥प्रवेशला विवराभीतरी॥मणी बांधला पाळण्यावरी॥जांबुवंती नाम कुमरी॥बहू आवडे पितयाते॥४८॥इतुका वृत्तांत वर्त्तला॥परी आळ श्रीहरीवरी आला॥म्हणती प्रसेनहि कृष्णे मारिला॥मणी नेला चोरुनी॥४९॥लोकापवाद बोलिजे जनी॥लागती येकयेकाचे कानी॥कृष्णे ऐसे करुन करणी॥मणियासाठी सर्वथा॥५०॥सत्राजित पाठवी सांगोन॥मणी नेला आमचा बंधु मारून॥कृष्णास सांगती सेवकजन॥वर्त्तमान जें जें जालें॥५१॥मग त्या यादववना माजी॥हा टाळा यादवकुळी॥तो धोउनी यत्काळी॥शुध करावा लागेल॥५२॥सवे घेउन यादवभार॥चतुरंग दळ समग्र॥शोधावयासी रुक्मिणीवर॥आरण्यामाजि चालिला॥५३॥जो वैकुंठपुरीचा सुकुमार॥शोधितां बहुत घोर कांतार॥तो देखिले प्रसेनाचे कलेवर॥विदारोन पडियले॥५४॥मग पाहिला गे पाउल॥उमटली सिंह्याची पाउलं॥मग तैसेंच लोक चालविले॥तो सिंह्या चदेखिले प्रेत वाटे॥५५॥तेथुन उमटली रीसाची पाउलें॥मग तैसेंच पुढें चालिले॥तो घोर विवर देखिले॥लोक थोकले तेथेंची॥५६॥विवर दिसे भयानक॥स

॥२॥

कळासत्यपे द्वारकानायक ॥ तुळी द्वारके सि जावे सकळीक ॥ सैन्य घेउन माघारे ॥ ५७ ॥ मणीयावीण आव धारा ॥ मी सर्वथा नये द्वारकापुरा ॥ अठावीसावे दिवसी माघारा ॥ येईन सत्य जाणीजे ॥ ५८ ॥ द्वारकेसी आले समस्त ॥ अवघे नगर चिंताक्रांत ॥ सत्राजितासी श्रीपत ॥ व्याळ घातला म्हणउनी ॥ ५९ ॥ रुक्मिणी होउन व्रतस्थ ॥ देवीच आराधन करी नित्य ॥ कीं क्षेम यावे द्वारकानाथ ॥ याचे स्वार्थ करूनियां ॥ ६० ॥ असो येरीकडे विवरांत ॥ प्रवेशला कमलोद्भवतात ॥ कृष्णप्रभेने विवर उजळतां ॥ अंधार तेथें कैंचा हो ॥ ६१ ॥ विवर क्रमिले गोपाळ ॥ तो ऋक्षपतीचें नगर देखिल ॥ पर्वताकार रीस बैसले ॥ महाद्वार रक्षीत पैं ॥ ६२ ॥ हातीं धरोन जपमाळा ॥ आवघे राम उपासक निर्मळ ॥ रामस्मरण सदाकाळ ॥ वरी त्रिनेत्र लाउनी ॥ ६३ ॥ नगरामोवतीं मर्गज पोवळी ॥ त्यावरी लीहिल्या राम नामावळी ॥ असो तो नाटक वनमाळी ॥ गुप्तरूपे आंत गेला ॥ ६४ ॥ जांबुवंताच्या निजमंदिरीं ॥ कमळदळाक्ष तो कौंसारी ॥ प्रवेशला तो पाळखावरी ॥ मणी बांधला देखतसे ॥ ६५ ॥ तव साजांबुवंताचा आंगना ॥ दृष्टी देखती जगन्मोहना ॥ त्वपतीयां विया

लोकं

॥ ४ ॥

सुंदरपण ॥ मदन उणावाटत ॥ ६६ ॥ दिव्य मुगुट कर्नकुंडल ॥ व्याकर्न परीयंत नेत्र सरल ॥ सगुण स्वरूप सा
वल ॥ वदन सुहास उदार ॥ ६७ ॥ चतुर्भुज तमाल नील ॥ गला वैजयंती देतडोल ॥ पीतवसन वेल्हाल ॥ क
टिमेखला रीशोभे ॥ ६८ ॥ मदन मनोहर सावला ॥ अकस्मात कोठून आला ॥ एकला ज सांडोन तेवेल्हा ॥
कोमलांगा राजीवनयना ॥ तुज विलोकिता आमचा मना ॥ समाधान जाले ॥ ६९ ॥ जीवे कुसीस हे मूर्ति
निपजली ॥ धन्य धन्य तुझी माउली ॥ जेंतुजें पोटी वैसली ॥ किती तपली तपें न कहे ॥ ७१ ॥ निद्रिस्त आहे
जोजांबुवंत ॥ तवे तुं येथून जायेलरीत ॥ हा जागा जाल्या निश्चित ॥ तुज ग्रासील सगलेची ॥ ७२ ॥ तुज
दिधले जीवदाना ॥ वेगे जाई आपल्या स्थाना ॥ वाट पाहत असेल तुझी ललना ॥ कंठी प्राण धरूनी
॥ ७३ ॥ मग बोले द्वारकाविहारी ॥ मी जन्माध्यासून बाल ब्रह्मचारी ॥ राणी मज सी प्रीति धरी ॥ परी मी
उदास सर्वदा ॥ ७४ ॥ मी सर्वांचा आदिकर्ता ॥ मज नाही माता पिता ॥ मी माया चक्रा परता ॥ सगु
णजालो भक्ता लागी ॥ ७५ ॥ पालखा वरी बांधल्या मणी ॥ तो मज द्याल जरी सोडुनी ॥ तरी मी उगा वज

॥ ४ ॥

ईनयेथुनी॥नकरीकरणीविपरीत॥७६॥मगह्मणतीरेचतुरा॥यागोष्टीतोवरीचसकुमार॥जोचेवआला
नाहीमहावीरा॥जांबुवंतासीजाणपणें॥७७॥मगहासोनियांजगजेठी॥हृदयातलीमाळगांठी॥पितांबरा
चेंपदरपोटी॥खोवीउचलनमाचारें॥७८॥मगबोलेप्रभुआपिटुन॥याचाबलगर्वसर्वहरीन॥ह्मणोनवां
कीसहीतचरणा॥धरणीवरीपिटीपैं॥७९॥तोजागाजालाजांबुवंत॥नेत्रउघडूनक्रोधेंपाहात॥तोवी
रदेखिलाअद्भुत॥मगपूसततयासी॥८०॥तुंकोणाचाहेकोण॥हरीह्मणेमणीआणिलाचोरुन॥तुज
सीक्षमाकरावयापूर्ण॥विवराजीउतरलो॥८१॥जांबुवंतह्मणेतुजसीक्षमाकरीन॥हरीह्मणेकायवेथे
बोलोन॥ऐसेंऐकतांवचन॥महावीरलोटला॥८२॥बापभक्तवत्सलभगवंत॥निजभक्तासीभेटीबी
चेत॥जांबुवंताचेंमनोरथ॥पूर्णकरावयापातला॥८३॥पिलितीएकएकाचेंहात॥हृदयाहृदयेआद
ळत॥सवेंचदेतीमुष्टिघात॥वर्मकिहालक्षुनियां॥८४॥एकएकासचरणीधरुनी॥हुरीमिरकावितीं
भोवंडूनी॥जैसेंमेरुमंदारदोन्ही॥येकेठाईंमिळाले॥८५॥कींविष्णुआणिशंकर॥कींरोहिणीवरभा

॥५॥

पिमित्र॥ कीं राम आणि भार्गव वीर॥ तैसे दोघे दिसती॥८६॥ कीं सूर्यसुत आणि शक्रकुमर॥ पूर्वीं मल्लयुध्ये
केले थोर॥ तैसे जांबुवंत आणि यदुवीर॥ परस्परें युध्ये करिती॥८७॥ अठावीस दिवस अहोरात्र॥ दोघे युध्य
करिती महावीर॥ जांबुवताचें शरीर॥ जोंलें चूर युध्य करीतां॥८८॥ सत्वहीन देह होउनी॥ मूर्छागत पडि
ला धरणी॥ कृष्ण वक्षस्थळीं बैसोनी॥ ह्मणे मणी देई वेगें॥८९॥ जांबुवंत ह्मणे हा कोण वीर॥ प्रचंड पुरु
षार्थी दिसे थोर॥ ह्मणोन उघडून पाहे नेत्र॥ विलोकित कृष्णमुख॥९०॥ तो स्वेदबिंदु वोथंबले॥ भाळा
तेणें कस्तुरी मळवट भीजले॥ आंगीचा चंदन पुसले॥ तुळसी वनमाळा सुकल्या हो॥९१॥ जांबुवं
त करी रामस्मरण॥ ह्मणे देहांत आला कीं मज लागुन॥ आठविले रघुपतीचें ध्यान॥ धनुष्यबाण सम
वेत॥९२॥ कृष्ण विचारी मानसीं॥ रामरूप धरावया समयासी॥ जैसें इछितां तेजोरासी॥ रामजा
ला श्रीकृष्ण॥९३॥ सुहास वदन राजीवनयन॥ हातीं विराजे चापबाण॥ जांबुवंतें देखोन॥ सावध
होउन चरण धरीले॥९४॥ नयनीं देखतां सीतापती॥ तत्काळ शरीरीं भरली शक्ती॥ सवेंच अवलोकुन

॥५॥

पाहे मूर्तिसी॥ वारंवार सप्रेम॥ ९५॥ श्रीरामरूप देखता दृष्टी॥ ब्रह्मानंदे भरली श्रीष्टी॥ मग राम ह्मणे एक गोष्टी॥
जांबुवंता ऐक पां॥ ९६॥ रामावतारी युध्यवर दान॥ ते पावले की तुज लागुन॥ ऐसे बोलोन जगज्जीवन॥
जांबुवंतास भेटला॥ ९७॥ सद्गदीत जाला जांबुवंत॥ ह्मणे पुरले पूर्ण मनोरथ॥ जो राम तोच कृष्णनाथ॥ अ
भेदरूपे संचले॥ ९८॥ मग श्रीकृष्णास आसनी बैसउन॥ षोडशोपचारे केले पूजन॥ कृष्णे सांगीतले व
र्तमान॥ शामंतक मणीयाचे॥ ९९॥ जांबुवंत ह्मणे यदुनायका॥ माझी जांबुवती सुरेखा॥ हे अंगिकारी कौस
तुका॥ वरी मणी आंदण देईन॥ १००॥ कार्य जाणोन हृषीकेशी॥ जांबुवंतास ह्मणे अवश्य॥ तव तो अत्यंत
उत्तम दिवस॥ लग्न तत्काळ धरियले॥ १॥ जांबुवंते आपले वनचर॥ वऱ्हाड मेळविले अपार॥ देखोन को
टि काम सुंदर॥ वनचरे तटस्त होती॥ २॥ लग्न घटिका जवळी आली॥ धावती वऱ्हाडणी आसवली॥ नवरी
सी हळदी लाविली॥ कृष्णास चर्चिली उरली ते॥ ३॥ आस्वल वऱ्हाडी मोटे मोटे॥ त्यांचे सुरवदने विशाळ
पोटे॥ अंतरपाट धरिती नेटे॥ मंगळाष्टके पै ह्मणती॥ ४॥ अक्षै पुष्य ह्मणउन दोघा लाविले ऐक्य लग्न॥

॥६॥

तो नारद मुनी तेथें येउनां ॥ अकस्मात उभा ठाकला ॥ ५ ॥ असे पाहिलें नारदासी ॥ ह्मणे उत्तम केलें हरीकेसी ॥ नवरी देखता मानसी ॥ संतोष मज वाटला ॥ ६ ॥ तुम्ही उत्तम मनोहर तमाल नीळ ॥ परी नवरियाची केशपुष्कळा ॥ ऐसी हे पुढें घेउन वेल्हाळ ॥ कैसा निजसी सांगपां ॥ ७ ॥ इचें रूप देखोनी ॥ मज उणी वाटते रुक्मिणी ॥ द्वारकेचे लोक पाहुनी ॥ बहुत संतोषी होतील ॥ ८ ॥ बरें असो तां तुण भरी ॥ तुम्हांचे हळहळी उटपोपा होनेत्री ॥ मग जाईन द्वारकापुरी ॥ लोकांलागी सांगावया ॥ ९ ॥ हळहळीला उन वनमाळी ॥ काढीन वरी च्यापांगा चीमटी ॥ तुझी सासू म्याहरी नाही देखिली ॥ ऐसें प्रसवली कन्यारत्न ॥ १० ॥ मग हासे ... लें चक्रपाणी ॥ ह्मणे बैसा क्षणभरी नारदमुनी ॥ ह्मणे ते कोंहाती धरूनी ॥ आपणा जवळी बैसविला ॥ ११ ॥ हरी ह्मणे काही गायन ॥ करावें आजी आसें सुदीन ॥ मंगलदायक परम कल्याण ॥ ... श्रवणतृप्त करी ॥ १२ ॥ नेंदी हरीवचनास मान ॥ नारदास चढिला अभिमान ॥ ह्मणे कोण पुढें करील गायन ॥ कोणा तुज पायेथें असती ॥ १३ ॥ अभिमान जाणोन माधव ॥ झाडावया नारदाचे गर्व ॥ ...

॥६॥

कदाविलें अपूर्व ॥ रीस एक बोलाविलें ॥ १४ ॥ चिमणे चअस्वलयेऊन ॥ हरीपुढें बैसे पर्यासन घालुन ॥
मग त्यास पुसे भगवान ॥ तुझें गायन कोठें येत ॥ १५ ॥ तो ह्मणे हरी तुझें दयें करून ॥ करीन मी आतां जगा
मन ॥ ह्मणे विनानारदाचा येक क्षण ॥ मजपासी दे इजे ॥ १६ ॥ नारद ह्मणे दोन्ही तंत ॥ तोडून टाकिले अक
स्मात ॥ हरी ह्मणे तो समस्त ॥ कळा जाणत गायनाचे ॥ १७ ॥ मग वीणा त्याहातीं दीधला ॥ तेणें स्वराचा
घाट बैसवीला ॥ तेणेंच नारदाचा गर्व हरला ॥ ह्मणे न वर्तु कळा ये थें असें ॥ १८ ॥ तेणें सात राग
तीस भार्या ॥ चोसष्टि मूर्छना दाऊनियां ॥ अनंत उपराग त्याक्रिया ॥ गाइल्या तेव्हां रीसानें ॥ १९ ॥
गीत प्रबंध धन्य सकळा ॥ दाऊन तोषविले गोपाळा ॥ मग साबडी नामें तेवेळां ॥ हरीलीला आरंभि
ली ॥ २० ॥ साबडें सप्रेम गायन ॥ तेथें लुब्धला मनमोहन ॥ हरी डोल्हे आनंदे करून ॥ धांवोन आ
लिंगन देत तया ॥ २१ ॥ नारदही उठोन ॥ वंदीता अस्वलाचें चरण ॥ चिरोन गेले पाषाण ॥ त्याचे
कीर्त्तन ऐकतां ॥ २२ ॥ हरी ह्मणे रेगुणवंता ॥ मागें त्वा सपुरे करी आतां ॥ तेणें विन्हा टाळ ठेविला

॥८॥

खालता॥ तो षिळा गोठल्या सर्वही॥२३॥ वीणा टाळु तेवेळु॥ सिळे माजि पैंगुंतला॥ नारद काढावया
गेला॥ तवं तो सर्वथा न निघे॥२४॥ आश्चिर्य जाला सकळा॥ अपती गायन ऐकतां॥ विसैरल्या सीळा
मग नारद गायनाचा कल्लो॥ नाना रीती दाविल्या॥२५॥ परी सिळा कहीं विरती॥ मग अपजय ज
येजी श्रीपती॥ तुझी अद्भुत कर्तव्यगती॥ ब्रह्मादिका नेणवे॥२६॥ मग आणीक येक रीस बोला
उन॥ त्या हातीं करविलें गायन॥ तत्काळ सिळा वेगळ्या विरोन॥ वीणा टाळ काढिला॥२७॥ आणीक
येक केलें अद्भुत॥ जैसें रंभे वेंकुपविराजतु॥ त्याहून विशेष जांबुवंती दीसत॥ नारद विस्मित
पाहातसे॥२८॥ आसो त्याही दिवस जाला सोहळा॥ मणी मग आंदण दिधला॥ कृष्ण जांबुवंती
घेउन निघाला॥ वेगे पातला द्वारकेसी॥२९॥ आणीक अश्व गज रथ॥ जांबुवंत आंदण देत॥ जां
बुवतीसहीत कृष्णनाथ॥ मिरवत द्वारकेमाजी॥३०॥ सभेसी आणिला मणी॥ दाविला समस्तांला
गुनी॥ मग सत्राजीतास बोलाउनी॥ सामंतक हातीं दीधला॥३१॥ परम लज्जीत सत्राजीत॥ अ

न

॥८॥

धोवदने चालेपाहात ह्मणेहा हा असला कीं कृष्णानाथ म्यानसतां आलघातला॥२१॥मजवरी असला हृ
षीकेश॥ मग मज कोलुला तरी नाही येश॥ काय करूं अैसें यासी॥ जगन्निवास समजे कैसीं॥२२॥ मग ह्म
णे सत्यभामा आणि हा मणी देऊन समजाऊं चक्रपाणी॥ मग कृष्णापुढें हात जोडुनी करी विनवणी
सत्राजीत माझी सत्यभामा सुंदर कन्या हे अंगीकारी जगज्जीवना कृष्णा मान्य केले वचना
लग्न धरिलीतत्काल परमउत्साये लाऊन लग्न सत्यभामा केली कृष्णार्पण वरी मणी दीधला
आंदण आणीक बहु धन गजरथा कृष्ण ह्मणे सत्राजिता तुह्मी खेद न करीजे आतां आ
ह्मी वरद चतुर्थीचा चंद्र अवचिता देखिला होता गोकुळी गाई घेऊन येता देख गोखुरीसां
चलें उदक त्यांत बिंबला होता मृगांक तो म्या दृष्टी देखिला ह्मणोन आला हा आला मग बो
ले सत्राजीत नृपाळ गणेश चतुर्थीस चंद्रमंडल काय निमित्य न पाहावें श्रीकृष्ण ह्म
णे कैलासी प्रदोषकाळी शिवदर्शनासी. आपला लें वहनी बैसोन वेगेसी सुराचे भार चालिले

॥४०॥

॥८॥

इंद्र चंद्र वरुण कुबेर अष्टवसु गंधर्व किंन्नर मूषकारूढ शिवपुत्र गजवदन ही चालिला॥४७॥
शिवगिरी चढतां जाली दाटणी गणेश पडीला मूषकावरूनी मागुती बैसला सावरूनी तो चंद्र गग
नी हांसिला तें जाणोन गजवदन शाप दीधला हाणऊण जो तुझें करील मुखावलोकन त्यावरी
येती अपजही ऐसें चंद्र अैकिलें मुख आपलें आच्छादिले मग सकल देवी प्रार्थिलें गजवद
नासी ते वेहें केलें देवी बहुस्तवन तेणे गणेश जाला सुप्रसंन्न देव ह्मणती चंद्राचें शापमोच
न करावें जी कृपालुवा मग चंद्र आपून ते अवसरी चातला गणपतीचा पायांवरी ह्म
णे माझें वरद चतुर्थीसी निर्धारी वदन याचें न पाहावें वरकड दिवस अवघे मुक्त परी वरद
चतुर्थीस न पाहवा सत्य सत्राजितास ह्मणे कृष्णानाथ पूर्वीं इतिहास तें ऐसें आसें तो चंद्र
गोकुळी पाहिला यालागी हत्या आळ आला मग हरी ह्मणे कृपाळा गोष्टी येक अैकिजे॥४८॥
अहास सभामेसें दिल्हें [illegible] इतुकेन आमचें समाधान हा तुह्मी मणी जों घेउन आम्र

॥८॥

हकरून कृष्णादिल्हा ॥४९॥ मणी घेउन सत्राजिता आपुल्या ग्रामास पावला तरीत दिवस लोटले ब
हुत तो येक अनर्थ जाला ॥५०॥ शतधन्वा नामयादव जाण त्यास सत्यभामा द्यावी करून लग्न हा पूर्वि
नेम होता तो सांडुन कन्या दिल्ही श्रीकृष्णाते सत्यभामा माझी ललना ते कैसी दिधली श्रीकृष्णा
तो द्वेष मनी धरून जाणा शतधन्वा पातला विश्वासोन आला घरांत तो निजेला होता सत्रा
जीता त्याचा सिर छेदुन करून तरीत मणी घेउन पळाला द्वारकेमाजि असे गुप्त तो सत्यभा
मेसी जाले श्रुत की सत्राजिताचा करून घात मणी नेला शतधन्वाने ते वेळे पांडवांचिया स
माचारा रामकृष्ण गेले होते हस्तनापुरा मागे हा वृत्तांत जाला तो सत्वरा सत्यभामेसी कळला पैं ॥५१॥
शरीर टाकिले धरणी पितयाचे गुण आठवुनी ह्मणे सत्राजीता तुज कोणे स्थानी येउनियां भेटो
आता बुडाले माझे माहेर रुक्मिणीस कळला समाचार सत्येच्या मंदिरा सत्वर आल्या न्माता
पातली ॥५२॥ देवकी वसुदेव उग्रसेन करिती बहुत समाधान मग ते सुखासनी बैसोन हस्त

॥१॥

नपुराचालिली॥५८॥संगेघेतलीबहुतशैना येउनभेटलीजगन्मोहना सांगोनसकळवर्तमा
न शोककरीअद्भुत शतधन्वानेमारिलासत्राजीत अैकोनरामहरीजालेतप्त आलेद्वार
केसीसत्येसहीत जालेस्रतशतधन्वा परमभयाभीतजालामनी अक्रूराचेयेठेविलाम
णी ह्मणेहाशमंतककेवळतरणी नलपेकोठेसर्वथा अक्रूरातुंपरमविश्वासी ह्मणोनम
णीठेविलातुजपासी येकहह्मणेहेगोष्टीहषीकेसी कळल्याअनर्थहोईल द्वारकेबाही
रशतधन्वापळत तोतुरंगीरामकृष्णबैसत पूर्वसमुद्रपरियंत पीटिलीतेव्हांशतधन्वा
मगश्रीरंगेसुदर्शन टाकिले शतधन्वाचेशीरउडविले कळेवरसमुद्रतीरीपडिले
परीमणीनाहीयाजवळी परतोनआलेद्वारकापुरा नगरीपीटिलाडांगोर कोणेचो
रासदीधलाहोतायारा मणीसत्वरआणिजे तेंअक्रूरेंअैकोनी भयाभीतजालामनी
मणीआपल्यासंगेघेउनी गेलापळोनीवाराणसीये॥६६॥हेरसांगतीचक्रपाणी अक्रूरचे

॥१॥

उनगेला मणी परीनिरापराध भक्तसिरोमणी मयेकरूनी बाहीर गेला॥६७॥मग बोले यादवें
द्र अन्यायें नसता अणुमात्र माझ्याप्राणसखा अक्रुर गेला न कळे कोणीकडे अक्रूरासार
खनिधान जो सात्विक आणि प्रेमळ पूर्ण भजनगमे त्यासखयाविण जगज्जीवन बहुकष्टी
अक्रूरा बारसोत्री हरी रात्रिदिवस चिंता करी तो बारा वर्षे द्वारकेवरी आवर्षण पडियल
॥७०॥बहुत केले प्रयत्न परी न वर्षे घन तो अंबरी देव वाणी वदे वचन समस्त जन अैकती
अक्रूर आहे वाराणसी नगरी तो जरी आणाल द्वारकापुरी तरी जलद वर्षेल निर्धारी
निश्चये हा जाणिजे तो दूत मुखे वार्त्ता आली समग्र की आनंदवनी आहे अक्रुर मणी सु
वर्णप्रसवे नौसार धर्म अपार करीतसे भागीरथीचे जें कां घाट अक्रूर बांधले अतिस
दृट अद्यापजन देखती पष्ट अक्रूरघाट नाम तया मग श्रीकृष्ण उधवासी वेगे धाडि
ले वाराणसी तो अक्रूर जाला तापसी कृष्णास्मरणी रत सदा॥७५॥मग उधव वर्त्तमान सांगो

१०

न आणिला रथावरी बैसउन भेटले अक्रूर आणि श्रीकृष्ण प्रेमें करून तेधवां ॥ ८६ ॥ अक्रूर हरी पुढें म्हणी ठेउन सांगीतलें सकळ वर्त्तमान हरी ह्मणे मणी जेहें हा आज्ञ घेतलें प्राण बहुतांचे दोनिवेळ हा मणी आंदण आला आह्मालागुनी प्रशेन सत्राजितासी मारून आम्हां चें सदनी प्रवेशला जथवरी घोर वस्त तेथें न प्राथिता येतीअनर्थ यालागीमुनी उपाधीरहित आरण्यांत असती हो जवळी असतां उपाधी न सहाच जडती आधिव्याधी यालागी विरक्त त्रिशुधी हिंडती उदास होउनियां आसो कृष्ण सत्यभामेसी बोलाउनी तीच बहुत समाधान करूनी प्रीतीनें हस्तीं दीधला मणी ठेवी सदनी ह्मणउनियां असो प्रजन्य ते अवसरी अद्भुत वर्षला द्वारकेवरी भक्तमहिमा कौंसारी नानापरी वाढवीत हे श्यमंतक हरणकथा गातां अथवा श्रवण करितां हरे सकळ संकट चिंता आवडी धरितां सप्रेम ॥ ८७ ॥ हरिविजय ग्रंथ सुंदर नाना इतिहास हा साचार हा सार एक एक प्रचंड वीर पापसंहार

११०॥

क्षणें करीती॥८४॥ ऐसा हरिविजय स्वरूप सुरेख॥ श्रवणार्थी भावीक याचक॥ ते संतुष्ट होती स
कळीक॥ श्रवण मनन करिता हो॥८५॥ केलें जेंसकळ श्रवण॥ ते मनने विण व्यर्थ जाण॥ जैसें
जोडिल बहुत धन॥ परी ते जतन करावें॥८६॥ मनने विण श्रवण करी॥ जैसी कांपाल थी घाग
री॥ प्रजन्यांत ठेविला जन्मावरी॥ परी अंतरी बिंदन वजे॥८७॥ श्रीधर वरद ब्रह्मानंदें॥ जरी ह्
पा करील तो वेदवंद्य॥ तपी चे हृदयीं ठसावें बोधे॥ भेदाभेद निरसूनियां॥८८॥ ॥इतिश्रीहरि
विजय ग्रंथ॥ संमत हरिवंश भागवत॥ सदा परिसोत भक्त पंडित॥ पंचविंशति गोड हा॥
॥१८९॥ ॥छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॥श्री[illegible]दायनमः॥ ॥श्रीगुरुभ्योनमः॥ ॥श्रीवेंकटेशायनमः॥ ॥शुभमस्तु॥ ॥
श्रीसच्चिदानंदमूर्तयेनमः॥ [illegible] जोदेवाधीदेवपुरातन॥ जोपूर्णब्रह्मानंदसनातन॥ जोमायाचक्रचालक[illegible]
चैतन्य॥ [illegible] जन्मला॥ १॥ दानवबहुतमाजले॥ तेणेभक्तजनगांजले॥ यालागीनिर्गु
[illegible] कृष्णारूपे॥ २॥ वारिष्टायेगंधर्वउन्मत॥ तोचधृतराष्ट्रजालासुत॥
ग[illegible] जन्मलाते॥ ३॥ दुष्टकलीचेस्वरूपसगले॥ तेदुर्योधनरूपेजन्मले॥
कामक्रोधमद[illegible] आगले॥ हृदयींजयाचेंनांदती॥ ४॥ दुशासनादिबंधुशतवरी॥ तेनाक्षसप्रग
टलेअवनीवरी॥ जेपौलस्तेयलंकेमाझारी॥ तेचहस्तनापुरीजन्मले॥ ५॥ जयविजयांशरावणकुंभ
कर्ण॥ तेचशिशुपालवक्रदंतदोघेजण॥ जरासंधादिकालयोवन॥ दैत्यांशसर्वजन्मले॥ ६॥ येंचमाग
घचैद्येकौरवसकल॥ भोमासुरबाणादिदुष्टभूपाल॥ हेदैसेचिसबळे॥ द्वापारयुगीजन्मले॥ ७॥ व
सुविर्यगंगेच्याउदरी॥ तोभीष्ममहाराजपृथ्वीवरी॥ जोप्रतापसूर्यब्रह्मचारी॥ माहांयोद्धाजन्मला॥ ८॥

जोकां देव गुरु ब्रहस्पती॥ तो चद्रोणांचार्य निश्चिती॥ कुपाचार्य रुद्रगण क्षीती॥ गौत्तम विर्य जन्मला॥९॥
शीव हृदयीचा क्रोध प्रबल॥ तो अश्वथामा बलेसबले॥ सूर्यांशें तो कर्ण निर्मला॥ कुंतिउदरी अवतला॥१०॥
यमसमीर शचीवर॥ आश्विनौ देव दोघे सुंदर॥ याचे धर्म भीम अर्जुन वीर॥ नकुल सहदेव जन्मले॥११॥ पं
च सूर्य पृथ्वीवरी॥ अवतरले कुंतिचउदरी॥ उजलली सकल धात्री॥ प्रतापे जयाचीया॥१२॥ दुर्वास मुख
मंत्रसमीचें॥ पुकुंनकुंतिचा कर्ण हाचें॥ पांचही दिपयेकसचे॥ पाजलीले धचेवरी॥१३॥ पतंगते कोर
व निश्चिती॥ यापां[illegible]दिपावीझेपावती॥ वशी पक्षसहीत भस्म होती॥ राज्यलोभें जुझतां॥१४॥ श्री
कृष्ण द्वारावती [illegible]नी॥ पांचदि वटियाहातीघेऊनी॥ दैससर्व जगडील॥१५॥ फुगोल दुर्ग पांचहीयं
त्रे॥ ससता औ[illegible] म[illegible] राची मित्रे॥ अनल लाऊन क्षणमात्रे॥ भडकाविली दुष्टावरी॥ कि याद
व पांडव लोहें कुठार॥ [illegible] जावले धरुन यादवेंद्र॥ दुष्टकानन समग्र॥ छेदुन निर्मूळ केले वैं॥१६॥
शाचिमटडानी उपयाशामीलोनी॥ ते चद्रोपदीयूझशेनी॥ तिचा कैवारी चक्रपाणी॥ होऊन धनरक्षी

निर्विरक्त री॥१८॥ बाल य जा [illegible] ली देसमाचीले॥ उपलेमथुनेसी संव्हारीलें॥ जरासंदादि दुष्ट पिडीले॥ भस्म केले काल यौवनी॥ [illegible] केशी येउनी॥ चिद्शक्ति प्रणीली रुक्मीणी॥ यावरी जांबुवंतासी युध्ये करुनी॥ जांबुवंती वरी [illegible]॥२०॥ यावरी सत्यभामा प्रेणुनी॥ शतघन्वा मारुनी घेतला मणी॥ पंचविसावा अध्याये संपत क्षणी॥ कथा पीतु कि जाहाली॥२१॥ यावरी जे कथा अनुसंधान॥ ऐको तपंडीत विचक्षण॥ येके दिवसी गजपुराहुन॥ अर्जुन आला हरिदर्शना॥२२॥ क्षेम देउन वनमाली॥ क्षेम वार्ता सकल बंधु सीली॥ तोंम गयेलागी येके काली॥ पार्थ कृष्ण निघाले॥२३॥ येके रथी दोघे जण॥ आरुढले कृष्ण अर्जुन॥ सवे चातुरंग शैन्य॥ घेउन वनो चालीलें॥२४॥ दारुका सारथी परम चतुर॥ रथ चालवी समीराहुन सत्वर॥ क्रिडत क्रिडत श्री घर॥ यमुनातीर पावला॥२५॥ माध्यानास आला आसे मीत्र॥ तो कालींदी तटी सवारीज नेत्र॥ स्छीरावला हो क्षणमात्र॥ वन विचित्र विलोकितसें॥२६॥ तो कालिंदी तटी येक कामिनी॥ परम सुंदर पद्मनयनी॥ जी स्वियां अंगुष्टा वरुनि॥ देवांगना वोवालीजे॥२७॥ सकळ लावण्ये येकवा

टिलें॥ कमलोद्भवें हेरूप चत्रिलें॥ ऐसोंश्रीकृष्णोंतीसविस्तरें कितें॥ मग बोलें किरटीसी॥२८॥ ह्मणे पैल
तेकोणलल ना॥ कांतपकरिते ज्ञाणीमना॥ कुल वर्ण पुसोन अर्जुन॥ झडकरी येयीमागुती॥२९॥ सीरिवं
दुन वचन॥ तोजवलीं जाला अर्जुन॥ ह्मणे कल्याणवंते तूं कोण॥ तपकि मर्थ करिते सी॥३०॥ तवं ते
बोले वचन यत्ना॥ मी आसे जाण सूर्य कन्यां॥ तपकरि तेमन कामना॥ पूर्ण हावया कारणें॥३१॥ तं
ह्मण सी कामना कोण॥ तरी जो श्रीकृष्ण कालियमर्दन॥ तो पती व्हावया लागी पूर्ण॥ तपकरि तेमी ये
थे॥३२॥ संतोषला पार्थवीर॥ ह्मणे तो चआला येथे श्रीधर॥ द्वारकाधीश समरधीर॥ रथीं बैसोन पा
तला वो॥३३॥ धन्ये तूं चंडकिर्णकुमारी॥ तुझे तप फला आले जरखरी॥ तरी च वैकुंठनाथ वनांतरी॥
मग येला गी पातला॥३४॥ ऐसे ऐकता लावचयखाणी॥ ब्रह्मानंद पूर्ण जाला मनी॥ ह्मणे धन्ये घ
धन्ये तु झीवाणी॥ जेंमं ताफुन गोडवाटे॥३५॥ तरी सा क्षीरसागरविहारण॥ भेटि करी मज लागी सह
या॥ ऐसे ऐकता अर्जुन माघारा॥ क्षणे आला हरीपासी॥३६॥ सांगीतलें सर्व वर्तमान॥ ऐकतां हासि

लाजगजीवना॥ तैसाच रथ लोटुन॥ कालींदिंजवळी पातला॥३७॥ कॉलींदि विलोकीत वेळा॥ तो की
रटकुंडले वनमाळा॥ पीतांबर मेघसावळा॥ चतुर्भुज देखीला श्रीरंग॥३८॥ जैसा हृदयी होती ध्या
त॥ तैसाच देखिला वैकुंठनाथ॥ दिव्य माळा घेऊन हरीत॥ हरिच्या गळा घातली॥३९॥ वरणी
मा याठेवीला॥ कृष्णे आलंगीली ते वेळ॥ रथी बैसऊन अबला॥ श्रीहरी आला द्वारकेसी॥४०॥
लागले वाद्याचे गजर॥ हरी प्रवेशे द्वारकापुरा॥ मंगळमूहुर्त पाहुन सुंदर॥ लग्न केले यथा विधी॥४१॥
च्याही दिवस येकची गजर॥ याचक जन सुखी केले समग्र॥ या परी सूर्यकन्या सकुमार॥ श्रीक
रघरे वरियेली॥४२॥ यावरि अवंतिचा नृपति॥ मीत्रविंद नाम पुण्यकीर्ति॥ त्यास वसुदेव भगीनी
सावती॥ दिधली होती पूर्वीच॥४३॥ त्याची कन्या मित्रविंदा॥ जीच्या स्वरूपास नाही मर्यादा
तीने हरी कीर्ती ऐकता सदा॥ हृदयी गोविंद धरीले से॥४४॥ कोण्ही याचक येती घरा॥ त्यास म्हणे
कृष्णकीर्तन करा॥ उपवर जाली ते सुंदरा॥ हृदयी यदुवीरा नविसने॥४५॥ राजकन्यास वर पाहात

॥३॥

तोसंकललावृतांत॥ मगतेपीतयासविनविता॥ वरकृष्णनाथज्ञालीकां॥४६॥ वेनवरीनयेकजगजीवना॥ यीतरपुरुषमजतुजसमान॥ ऐसेंऐकोनकन्येचंवचन॥ राजामनिआनंदला॥४७॥ तवंतीचेचौघबंधुसबल॥ कृष्णद्वेषीमहाखल॥ तिहिंवृतांतऐकतातत्काल॥ क्रोधायमानजाहाले॥४८॥ ह्मणतीजाहालीकृष्णासनेंदुमगीनी॥ ह्मणउनराजसकळबोलाउनी॥ सभेसीबैसविलेतेक्षणी॥ नानाउपचारपुजुनियां॥४९॥ कन्येचेहातीदिधलीमाळ॥ ह्मणतीजोतुजआवडेलभूपाळ॥ यासघालीतत्काळ॥ ह्मणउनियांउभीकेली॥५०॥ तोमीत्रविंदातेअवसरी॥ ह्मणेश्यामसुंदरमुरारी॥ जरीनपवतियेअवसरी॥ तरीदेहोठेविन॥५१॥ सर्वांतरात्माश्रीकृष्ण॥ जाणेसर्वांचेंअंतरखुण॥ तत्काळरथारूढहोउन॥ निजभगिनेसीपावला॥५२॥ अवंतिनगरासमीप॥ आलावैकुंठपुरीचाहोनरूप॥ सभेसीबसलेजेभूप॥ भयाभीतजालेते॥५३॥ आलाऐकतामृगेंद्र॥ भयाभीतहोतीवनचर॥ तैसेसभानायकसमग्र॥ चिंतातुरजाहाले॥५४॥ सभेमाजीआलातमालनील॥ तोमीत्र

॥३॥

विंदा घेऊन उभी माला॥ हरि देखतां चतक्षाला॥ गला घातली निमिष्यार्धा॥ ५५॥ ते सीच उचलुन नोवरी॥ वेगे घातली शंदनावरी॥ निज भाने सहित कौंसारी॥ द्वारके कडे परतलें॥ ५६॥ जाला योक चिहा हाकाच॥ घाविलें युध्यासीन्न पवर॥ युध्य जाले घोरंघर॥ सकलराजे पराभविलें॥ ५७॥ नवरी वचो घुवंघु तो॥ अवस्वरी॥ युध्येक कंधांव तीज्ञ डकरी॥ यासही कृष्ण बाणवरि॥ त्रासुनीया पलविलें॥ ५८॥ जे साकरु न पुरुषार्थ॥ द्वारकेसी आला कृष्णनाथ॥ त्याही दिवस पर्यंत॥ यथावीधी लज्ञ केलें॥ ५९॥ यावरी राजा यज्ञजीत॥ याची कन्या उपवर होत॥ यज्ञजिती नाम सत्या॥ रूप विशेष सर्वाहुनि॥ ६०॥ देखोनियां कन्या सुंदर॥ जे ते मागो येतीन्न पवर॥ याव ह्मणे पृथ्वीवरी बलोदये वीर॥ यासी चकन्या देयी नहे॥ ६१॥ अद्भूतपण करीन्न पवर॥ सांत ब्रशाम मयंकर॥ सा तही जाकलुन जो वीर॥ वे सपी घालील यके द्र॥ ६२॥ सात वृषभाची नासीकें॥ येक हस्ते जाकलुन देखे॥ येकदा चटांवीलें कौतुकें॥ यासी कन्येक पाणी ग्रहणे॥ ६३॥ देशोदेसीचे भूपती॥ कर्णदुर्योधनादिक येती॥ परी पण भेदवेना निश्चिती॥ मराबैसती

सुकवत ॥ ६४ ॥ कोणही येक अश्रम बळे घरी ॥ संगे झाडिता सोडिती झडकरी ॥ नो तेथें द्वारकापुर विहारी ॥ निज भाने सीपातला ॥ ६५ ॥ पणा ताहं लात कल ला समस्त ॥ मग दृढकास घालीन मानाथ ॥ वज्राचे अष्ट मसात ॥ आकळी सर्वदेखतां ॥ ६६ ॥ त्रिमूर्व निब्या विशनाटोपेण ॥ तो सीधी नेला नलगता क्षण ॥ सात अष्टभांचे नां कटों चुन ॥ वेसणी घातलीये कदाची ॥ ६७ ॥ जाला येक वीज यज पकार ॥ पुत्र जीती मला घाली सन्नर ॥ नो खवळले दुष्ट न्टपवर ॥ युद्धालागीमीसळले ॥ ६८ ॥ सकळ राजे पराभउन ॥ येया विधी केले पाणिग्रहण ॥ आपार जाये दिधले आदंण ॥ मग नारायण बोलविला ॥ ६९ ॥ सवे घेउन यज्ञजीती ॥ द्वारकेसी आला यदुपती ॥ पावसी मंद्रराजयाची कन्या मद्रावती ॥ तीस श्रीपती वरिता आहाला ॥ ७० ॥ माता पिता बंधुजन ॥ ह्मणती पुरुषार्थ हिन वसानारायण ॥ यास मंद्रावती देउन ॥ षोडशोपचारे पुजिजे ॥ ७२ ॥ मग बोलाउ पाठउन श्रीपती ॥ याथा विधी दिधली मंद्रावती ॥ चाही दिवस सोहळा निश्चिती ॥ यथासांग जाला ॥ ७३ ॥ देउन आपार आंदण ॥ बोलविला कुवळये दीपदळन ॥ मंद्रावतीसस

गे घेउन॥ गज नेपावला निजनगरा॥७४॥ यावरी राजा लक्ष्मणज्ञान॥ त्याची कन्या लक्षुमणा सुजान॥
तेणे केला दुर्घटपण॥ मछयंत्र घेतैंवां॥७५॥ आखंड मछयंत्र फिरता॥ खाले ते पाहोने उदकांते॥ मलीका
यंत्र बाणे हरीता॥ आधोवदने सोडावा॥७६॥ भेदावा मछाचा नयन॥ मर्पदिकेलें तीन बाण॥ जो हे लक्ष
भेदिल सुजाण॥ त्यास देयीन कन्या हो॥७७॥ मीलाले देशोदेसीचे नृपवर॥ दुर्योधन कर्ण दिशाल्व
वीर॥ निजप्राणे पार्थ सहन॥ तोही आला तेथवां॥७८॥ तो धनुष्य देखीले प्रचंड॥ सीव धनुष्या ऐ
से वितंड॥ नुचले आधिक कोपा॥ सकौदंड॥ मायेंत्र भेदिल कोणपैं॥७९॥ कोण्ही धनुष्य उचलुन पा
हाती॥ तो तेन ढले कोण्यासि निश्चिती॥ उगेच बैसले नृपती॥ कौतुक ह्मणती पाहो आतां॥८०॥ म
ग उठीला विर कर्ण॥ आपले संपूर्ण बल वेचुन॥ धनुष्यास चढविला गुण॥ नाना प्रकारे करुनि
यां॥८१॥ खाले भोंवें उदकाच्या आवर्ता॥ वरी चक्राकार मीन फीरता॥ नलीकाद्वारेन भेदवें निश्चि
ता॥ ह्मणोन धनुष्य ठेविलें॥८२॥ स्वइछा निबैसलें कर्ण॥ मग उठीला पार्थ आपण॥ धनुष्यासी

लाउन बाण आधोवदनेसो डिलें॥८२॥ परी चुकलें तेसंघान॥ मग धनुष्य खालें ठेवी अर्जुन॥
बैसला स्वस्छानी जाउन॥ कोणा पूर्णान येदेवे॥८३॥ सभा राहिली तटस्त संपूर्ण॥ कन्या उभी माल घे
उन॥ विलोकि श्रीरंगाचे वदन॥ प्रेमे करून सद्रद॥८४॥ जाणोन तये च अंतर॥ सहर उठीला यादवेंद्र॥
बाण धनुष्य घेउन सत्वर॥ ठाण माडीलें तेधवां॥८५॥ पुर्वि जामे केले त्रियबक भंजन॥ याहुन कठिण
दिसे हा पण॥ लीलावतारी जगन्मोहन॥ नलगता क्षण भेदिलें॥८६॥ न लिका द्वारे बाण गेला॥ मछ छेदून
येन ते हां भेदिला॥ येक चीज यज्ञ यकार जाला॥ निर्जर पुष्प वर्षती॥८७॥ ते वेले या कालिये मर्दना॥
माल घालित लक्षुणा॥ मग प्रार्थुन भोंहि विले जगजीवन ना॥ लग्न केले विधीपूर्वक॥८८॥ चारी
दिवस सोहला जालो अद्भुत॥ दोनी लक्ष वाजिलक्ष येक रथ॥ येक अयुत गज जैसे पर्वत॥ आंदण दि
धले तेधवां॥८९॥ लक्षुमणा घेउन सवेग॥ द्वारकेसी आला श्रीरंग॥ आष्ठा नायका वरील यासांग॥
मनकामन भंगे या परी॥९०॥ आष्ठ नायका सहीत॥ नांदे द्वारकेसी वैकुंठ नाथ॥ लिलावतारी कलिकं

ता॥प्रताप अद्भुत न वर्णवे॥ ९१॥ ॥रुक्मिणी जांबुवंती सत्यभामा सगुणा कालिंदी मित्रविंदा यज्ञजीती सु
जाण मंद्रावती आणी आठवी लक्ष्मण नारायेणे वरीयेल्या जैसा द्वारकेमाजी जगज्जीवन
तो आकस्मात कमलोद्भव नंदन हाती ब्रह्मवीणा घेउन उर्ध्वपंथे पातला सुधर्म सभेसी यादवेंद्र
यादव समवेत बैसला उदार नारदा देखता रुक्मिणीवर उठोन उभा ठाकला जो व्यास वाल्मिकाचा
गुरु साचार त्यास षोडशोपचारे पुजी श्रीधर ब्रह्मण्यदेव यदुवीर परम प्रियकर भक्तांस जो
तो नारदे स्वर्गीहुन आणिले पारीजातक सुमन त्याचा सुवास केरुन द्वारकानगर दुमदुमीलें
चतुर्दश रत्ना माजि सुरेख क्षीर सींधू माजी निघाला पारीजातक ज्याचे पालण शचिनायक प्रीति
ने स्वर्गी करीतसे जे पुष्प न सुके कदाकाळी परम दुर्लभ भूमंडळी ते पुष्प नारदे ते वेळी श्री
रंगास दिधलें आश्चर्य करिती सभानायक या पुढें सुवासन से आणीक आसो सभा विसर्जिली
यासकळीक निजमंदिरी प्रवेशती॥ ९९॥ नारद गेला तेथुनि॥ रुक्मिणीच्या मंदीरी चक्रपाणी॥ प्रवेशोनी

६१॥

ते समयि ॥ काय करीता जाहाला ॥ १०० ॥ गजदंताच्या डोल्हारीयावरी ॥ बैसोनियां मधुकैटभारी ॥
रु । क्मिणी बोलाउनी तेअवसरी ॥ पुष्पहस्ती दिधलें ॥ १ ॥ परमें तो शालीजगन्माता ॥ वरी दुतिच्या
मुखे हेवार्ता ॥ सत्यभामेच्या कर्णि त्वरता ॥ प्रवेशली आद्यंत ॥ २ ॥ किं पुष्प दिधलें रुक्मिणीसी ॥ जैं कात
शोभली माजसी ॥ ताम्रवर्ण जाला वदन शशी ॥ अश्रु नेत्रासी पैं आलें ॥ ३ ॥ काढुनि टाकिलें अलंकार ॥
मोकले केश ती कबरी भार ॥ खेदें विव्हल सकुमार ॥ खेदें विव्हल सकुमार ॥ खेदें शरीर आनद्र जालें ॥ ४ ॥
दिव्यतल्पक सांडुनी ॥ उर्वरी शयन ॥ हृदय गाही वरले पुर्ण ॥ स्वासोस्वास टाकीतसे ॥ ५ ॥ नयनी सुट
लें पाझर ॥ तेणें भीजले पयोधर ॥ विर्जिले सकळ उपचार ॥ विकळ शरिर पडीयलें ॥ ६ ॥ सखयांसी म्हणे सा
चीत्त चोर ॥ न का येउं देउं माझ्या मंदीरा ॥ माझा प्राण गेलीयाहि शरीरा ॥ स्पर्शसांचा न कावो ॥ ७ ॥ हृदये साचे
परम कठिण ॥ बाल पणी केले विषप्राशन ॥ द्वादशगावें गीलीला अग्न ॥ त्याचें वदन न पाहें मी ॥ ८ ॥ तेणें भो
गील्या बहुत युवती ॥ महा पतित नयासजपती ॥ त्या समाझीया मदना प्रती ॥ येउं देउं न कावो ॥ ९ ॥ पर

मनाटक कपटीजाण॥ माझीयामन वतिचाप्रियकर॥ याचा स्पर्शजिलुमात्र॥ मज सर्वथा सोसेना॥१०॥
उरासीहे वर्तमान ह्वरा॥ कललें नया भुवनसुंदरा॥ तत्काल चीतिच्यामंदीरा॥ येता जाला यादवेंद्र॥११॥
तिचा परिसोनियां वृत्तांत॥ दासीप्रतिदावीहरीसंकेत॥ बोलोन का काहीमात॥ उग्याचीआसाक्षणभरी॥१२॥
मोहनेचयेउन मोक्षदानी॥ सत्यभामेचे सीनउ चलुनि॥ उंसा आपलीमाडी देउनी॥ स्वरूपाजीबैसला॥१३॥
मगबोलें कौंसारी॥ आमची चाणीआजी भूमीवरी॥ शयन केले निर्धारी॥ कोण्या क्रोधे केलें ना॥१४॥ मुख
विधुउतनलादेख॥ भूमीवरी रुलती आलक॥ कपाली चा मृगमद सुचेरव॥ घर्मे पिचें वाहाचला॥१५॥
अंजन वोघे पयोधर॥ लष्टामुखजाले लष्टासमग्र॥ जीजसमुदायकै सकलसशुभ्र॥ विद्रमाघव सुकले॥१६॥
परमविशाल अंबुधर॥ कनक जाले शरकेनीर॥ निवेष्टित पडिले यींद्राकार बार टाकुन॥१७॥ नयन
कपाट उघडुनी॥ आह्माकडेन पाहेचीराणी॥ खेद सहींधरीला मनी॥ कोणेगोष्टिचा नकलेची॥१८॥
जैसें लौकिक विलास॥ दावितें ह्यापुराणपुरुषा॥ आपल्या पितांबरे हृषीकेश॥ नेत्रअस्नुपुसीतेहां॥१९॥

॥७॥

मग ते सद्गदीत होऊन॥ कुंदे कुंदो बोले वचन॥ जीस दिल्हे तुम्ही सुमन॥ तिचे समाधान करावें॥२०॥ मज वरी
आसते तुमचे मन॥ तरी कां देते सीती ससुमन॥ ऐकता ऐसे वचन॥ हांसे आले नमा रंगा॥२१॥ हरी म्हणे
नारदे आणीले सुमन॥ ते देऊन केले तिचे समाधान॥ परी तुझे द्वारी आणुन॥ वृक्ष चला विन आवघा॥२२॥ ऐ
से बोलोनि उठिली ली॥ आलींगीन देऊन॥ आंकि बैसविली॥ उत्तम आलंकार ते वेली॥२३॥ स्नेह स्त वनमाली तिला
विता॥२४॥ सीस कुल चंद्र जडुनि॥ आपल्या हस्ते घात लीवेणी॥ वेणिचे नग चक्रपाणी॥ गांथी वठायी गुंफीत॥२
मुख घोऊन स्वहस्ते॥ कुंकुम नेरवीले रमानाथें॥ आंग प्रयागी भूषणे समस्त॥ दिव्य नूतन लेवविली॥२५॥ ऐ
से करीत समाधान॥ तो त्तेच वेलें पाकशासन॥ आला गाह्याणे घेउन॥ हरी लागी सांगावया॥२६॥ करुन साष्ट
ग नमस्कार॥ उभा राहिला वज्रधर॥ म्हणे संकेते क्षीर घीजा वचा॥ वर्तमान पुसे यीद्रा॥२७॥ तवतो सांगे याद व
राया नरकासुर येउनियां॥ मुख्य मुगाट हि जानिया॥ घेऊन गेला निज बलें॥२८॥ आमची जेकां आदि
ती माता॥ तिचि कुंडलने लि जगन्नाथा॥ ज्या कुंडलाची प्रभा पाहातां॥ शशि सूर्य झांकोळती॥२९॥ रमी पु

॥७॥

त्रनरकासुर॥ असंख्य राजवली दे सभार॥ देवा त्रिपदे समग्र॥ हिरोन घ्यावया इच्छितसें॥२०॥ आह्मी कोणा
सजावे आणी कशारण॥ तूं देवाधिदेव सनातन॥ बाल केरवेद पावतां घाबोन॥ पीत याच्या गलां पडती॥२१॥ मात
जन्हीं कोपे परते लोटीकी॥ परी तिपायीं घालिति मिठी॥ आह्मी शरण जगजेठी॥ ये चरिति तुज आलें॥२२॥ कै
वारियांचा देवेंद्रा॥ घावणेकरी प्रताप रुद्रा॥ दिन बंधु करुणा समुद्रा॥ ब्रिद सांभाली आपलें॥२३॥ ऐसें
ऐकोन सत्यभामापती॥ शोन्यसी घकरवीसी घ्रगती॥ यादव भारसी घहोती॥ चातुरंग दलासहित॥२४
त्राहाटिल्या संग्राम संकेत भेरी॥ तेणें मंगलुजननीयरारी॥ तो सत्यभामा ह्मणे जीकौं सारी॥ मी हि येयी
न समागमे॥२५॥ ऐक ते तुमच्या संग्राम गोष्टी॥ परी मी पाहिन आजी द्रिष्टी॥ गरुडावरी तुमचे पुष्टी॥ माघे
ल पोन पाहिन मी॥२६॥ हरी ह्मणे ऐक मृगनयनी॥ संग्रामांच्या गोष्टि ऐकिजे कानीं॥ महावीर रणदे
खोनी॥ मुर्छना येउन पडती घरे॥२७॥ तुज न सोसे आनील सीतल॥ तेथें सुतील बाणाचे कल्लोल॥ ते न व्हे
गायन मंजुल॥ आरडाति सकल वीर तेथें॥२८॥ तो नव्हे मंदागमधुरा॥ होती हल्हाट यंत्राचे भडमारा॥ तुजे

॥ ८ ॥

उष्मानसोसे अणुमात्र॥ अस्त्र संभारवर्षतीलेथें॥ ३९॥ सत्यभामा ह्मणे प्रतापसुरा॥ तुह्मी जवली असता
यादवेंद्रा॥ मजनलेभयवाचा॥ तुमचे छपे करुनियां॥ ४०॥ मनिं दिवारिलें जगन्नाथें॥ जरी सत्यभामा गमे
नन्यावेषीते॥ तरी हे पुन्हा रुसेल मग मातें॥ साकडे होयील दुसरें॥ ४१॥ स्त्रीसीं युध्य केल्या वीण॥ योमासु
रा सनाहि मरण॥ पुढील पद विचार्थ जाणोन॥ सत्यभामा सवें घेतां॥ ४२॥ गरुडारुढ झाला जगजेठी॥
सत्यभामा बैसली पाठी॥ दल्हभा चे सीउठाउठी॥ दैत्यपुरी समीप जालें॥ ४३॥ तो सात दुर्गें तियानगरा॥ भे
दितगेली होउंबरा॥ ०॥ सात परिघ आवधारा॥ तेथील्या निज्राजें तनलगे॥ ४४॥ महाप्रताप नरकासुर॥
त्रुमलीचा कन्यानागर॥ येक शत सोला सहस्त्र॥ सांचउन ठेविल्या॥ ४५॥ अति नव्यासील झलाउनीयं॥
करुयी छि आपल्या स्त्रीया॥ ज्याच्या स्वरुपा वरुनियां॥ यंभा मेनुका वोवालिजें॥ ४६॥ ऐशा या सुंदरा कोंडु
नि॥ नरकें ठेविल्या निजसंनिदे॥ तो सेने सहीत चक्रपाणी॥ वेढा घाली नगरातें॥ ४७॥ कलला नरका
सीसमाचार॥ किं इंद्राच्या कैवारीया दबेंद्रा॥ युधा लागीं आला बाहीर॥ दैत्य घोर कोपला॥ ४८॥ आज्ञा देता

॥ ८ ॥

ते अवसरीं॥ शेनासीं घुलोटला बाहारी॥ रणवाद्येंमहा[illegible]री॥ वाजों लागलीं तेवेलें॥७९॥ येकाउन
येक उंच दुर्गे॥ उल्हाटयंत्रें भडकती वेगें॥ योद्धे दिक निराल मार्गे॥ विमानि बैसोन पाहाती॥८०॥ पायद
ळावरी पायदल॥ येक वाटलें परम तुंबल॥ यकरीं जाला रणकल्लोल॥ देखतां काल भय पावे॥८१॥ तु
रंगावरी तुरंग लोटती॥ वीरासी वीर झगटती॥ आसीलता करील खलखलीती॥ क्षणप्रभे सारख्या॥८२॥
रथासी रथ मीळाले॥ अस्व दोपायावरी उभे ठाकले॥ दोही मकर तोंडीसी घडोन जाले॥ कल्पांत मां
डलें ते वेलें॥८३॥ सारथ्यास सारथी हाणती॥ रथीयांसी रथी वोढीती॥ देह आशा टाकुन भीडती॥ स्वामीका
र्यकारणें॥८४॥ परम कुशल सारथी॥ रथ वोढुन माघारे करिती॥ पवनवेगें रथीं फीरीती॥ कांवदेती सव्या
पसव्यें॥८५॥ किंसा रण सागरीवरी सहजें॥ रथ ते चियोर जाहाजें॥ वरी ध्वज सतेज विराजे॥ पवन
वेगें धावंती॥८६॥ रणसागरी मीन चंचल॥ ते च पायदलीं हीडे चपल॥ गज धावती जे सबल॥ ते रना
डेसा वज पैं॥८७॥ मत्त गगेमाजि हस्त शुंडा तुटोन॥ वाहातीते च पल विरोले जाण॥ छेत्रें निल वर्ण पडु
ली तुटोन॥ ते चकुर्म वर्तुलाकार॥८८॥ आसो यादव वीरा चा मार थोर क्षणेंक चावले दैसमार हे देखो

नें नरकासुर ।। चंडबळेंसी धांविन्ला ।।५८।। जैसी सातवां कडी लागे निरंतर ।। तैसा बाणवर्षे उर्वीपुत्र ।। य
द वक्त्रासी लेथोर ।। मार अनिवार तयाचा ।।५९।। ऐसें देखोनि श्रीरंगें ।। सारंग चढविलें अतिवेगें ।। सु
पर्ण वहन भक्त संगें ।। बाण हातीं घेतला ।।६०।। तो सत्यभामा म्हणे ते अवसरीं ।। मज पासी धनुष्य
द्यावे पुतनारी ।। मी युद्ध करीन क्षणभरी ।। नरकासुरासी आजि पैं ।।६१।। मग सत्यभामे हातीं धनुष्य ।।
देता जाला द्वारकाधीश ।। तुणीर पाठीसी बांधतां आवेश ।। चढिला तेव्हां सतीतें ।।६२।। आकर्ण वोढी वो
ढुन ।। सोडी बाण पाठीं बाण ।। वीर आश्चर्य करीती पूर्ण ।। म्हणती नवल वर्तलें ।।६३।। कोण्या वीराची पवन्हीं ।।
युध्य करी समरंगणीं ।। परवीराचीं खोचीं बाणीं ।। वर्मे लक्षुनि सवेग ।।६४।। नरको कधी बाहीरी समीर ।।
उभी रंगांगणीं धरून धीर ।। जीचें बोलणें अतिसुकुमार ।। हाकें अंबर गर्जवीतें ।।६५।। सोडी तरी चाप
ठिशाचा ।। आश्चर्य करी भूमीपुत्र ।। म्हणे स्त्रीयेवरी मी शस्त्र ।। महावीर कैसा धरूं ।।६६।। मग रथ पुढें लोटि
ला सत्वराचा ।। हरी म्हणे मोठा तुजला धीरा ।। युध्यास स्त्री केली समोर ।। लाज अणुमात्र नाहीं तुतें ।।६७।।

स्त्री समवेत नुज गोवळा ॥ प्रस्मक रीन येवेळा ॥ ह्मणउन अग्नि अस्त्र मंत्र जपला ॥ बाण सोडीला ते सारी ॥९८॥
ऐसे देखोन हृषीकेसी ॥ सत्यभामा घातली पाठिसी ॥ धनुष्य वोढुन वेगेसी ॥ प्रजन्यास्त्र सोडीलें ॥९९॥ अग्नी
सग्रासुन प्रजन्ये ॥ सीतल केले सकळ्ह सैन्या ॥ जेसें सत्संगती करुना ॥ मोहो भ्रम वितळती ॥७०॥ चंड धारी
मेघ वर्षती ॥ तेणे नरकाचीं चमु वाहावत ॥ मग वातास्त्र वरीता ॥ प्रेरीतां मेघ वितळले ॥७१॥ वात वाढला प्रब
ळ ॥ तेणें उडो पाहे यादवदळ ॥ हें देखोन तमालनीळ ॥ पर्वतास्त्र योजिलें ॥७२॥ ते वोकोंडला सकळ वात ॥
पर्वत व्योम सैन्ये वरी पडेत ॥ सवेंच वज्रास्त्र नरकासुर जपत ॥ तेणे पर्वत पिष्ट केलें ॥७३॥ ऐसे देखोन
वैकुंठपाळ ॥ ह्मणे का आतां लावावा वेळ ॥ सकळ शस्त्रं न पत क्षाला ॥ सुदर्शन हातीं घेतलें ॥७४॥ जेसें उगव
ले सहस्त्र मार्तंड ॥ तेजें लखलखीलें ब्रह्मांड ॥ निमिष न लगतां प्रचंड ॥ यादवरायें सोडीलें ॥७५॥ नर
कासुराचें सीर ॥ छेदिलें न लगतां त्रुटिमात्र ॥ मागुती पारतोन सत्वर ॥७६॥ हरी हस्तकि वसीनलें ॥७७॥
आस्वीन मास वदि चतुर्दसी ॥ तीन प्रहर सरलीया नीशी ॥ चंद्रोदयी नरकासुरासी ॥ मुक्ति दिधली
श्रीवरें ॥७८॥ हरीनें नरकासुरासि घलेवर ॥ ये समयीं मंगळस्नान करी जो नर ॥ तो परमदरीद्री दु

रावारा॥ जन्म वरी जाणीजें॥ ७८॥ आसो नरकासुराचे नगर॥ त्याचा व प्रागजोतीशपुर॥ त्यामाजी प्रवेशला श्रीकरधर॥ तो अपूर्व देखीलें॥ ७९॥ तेजागला मणीपुरःपर्वत॥ त्यावरी मंदीरे रत्नखचीत॥ त्यास सोला सैरसहस्त्र येकशत॥ गोपी सुंदर देखील्यां॥ ८०॥ परमसुंदरालावण्यखाणी॥ तिहीं द्रीष्टी देखीला चक्रपाणी॥ ह्मणती कोटिकामयावरूनी॥ वोवालुनि सांडावें॥ ८१॥ जे साजरी आह्मास होयील वरा॥ तरी पुण्यसनाही पारा॥ द्वारकानाथ हा यादवेंद्रा॥ आपुली द्रिष्टि देखिला॥ ८२॥ समीप देखीला क्षीरसमुद्राचा वरा॥ गोपी सद्गद जाल्या समग्रा॥ करीती हरीसी नमस्कारा॥ आमुचा उधार करीजातां॥ २३॥ आह्मी आप्रपिता कन्यकुमारी॥ आमचा बंधुमुक्त करी हरी॥ आह्मी षोडशसहस्त्र नारी॥ कौसातकालु जरी वरां॥ २४॥ मगरूपा कृपे दुवीर॥ तयास दिधला नाभिकार॥ ह्मणे तुमचे मनोभाव सामग्र॥ पुरवीन चिंता न किजें॥ २५॥ सोला सहस्त्र येकशत॥ आणावी श्रीकृष्णादिव्यरथ॥ गोपिका बैसउन समस्त॥ द्वारके लागी पाठविल्या॥ २६॥ सवे दिधले समस्तसैन्या॥ अक्रुर उधव चे वतीरमण॥ जयवादे वाजउन॥ द्वारकापंथ परतलें॥ २७॥ वाटेअंतीं गोपाल दोहीं॥ आश्रास वरजोडला आपर्ती॥ नरकासुर उपकार नि खिन्ती॥ आला वरी बहु केला॥ ८८॥ तोवे

स्त्री

वलआमुचापीता॥ तेणें दाविले वैकुंठनाथा॥ आसो यावरी कमलोद्भव जननीता॥ कायकरी नाजा हाल॥९॥
प्रागंजोतिशपुरी ह[illegible]हील॥ तो नरकासुराचें तेवेला॥ पुत्र हाती घेउन तमालनील॥ शरणये तिजा हाली॥१०॥
मुगट कुंडल तेवेली॥ हरीपुढें आणुन ठेवीली॥ ह्मणाति आह्मी शरण तुज वनमाली॥ कृपा करी दिनबंधु॥११॥
तो नरकपुत्र भगदंत॥ हरीस नमस्कार घालित॥ कृपेने द्रवला रमानाथ॥ छत्र धरवीत तयावरी॥१२॥ त
यासी राजीं स्थापुन॥ मुगुट कुंडलें घेउन॥ सत्यभामे सहीत जगन्मोहन॥ द्विजेंद्रावरी आरूढला॥१३॥
क्षण न लागता इंद्रपदीं सी॥ आला क्षीरसींधु रैविलासी॥ मुगुट कुंडले सहस्त्रनेत्रासी॥ देउनियां तोषविलें॥१४॥
मग नानारत्न आलंकारी॥ यींद्र पुजी लोमघु केठभारी॥ आज्ञा घेउन ते अवसरी॥ द्वारकेसी हरी निघाला॥१५॥
तो यिंद्राचे नंदनवन॥ परम सुरेख शोभायमान॥ तेथें पारीजातक दिव्य रत्न॥ द्रीष्टि देखीला श्रीरंगें॥१६॥ कमलपत्रा
क्षें तेवेला॥ तो वृक्ष सहमुली उपडीला॥ गरुडावरी पुढें घेतला॥ तो कोल्हाल केला वनरक्षकिं॥१७॥ वनर
क्षक सांगती यींद्रातें॥ कीं वृक्ष नेला द्वारकानाथें॥ आखंडल अेकता क्रोधें बहुतें॥ युध्या लागी धाविन्ला॥१८॥
रम अज्ञानवेष्टिला इंद्र॥ नेणें वेची हरीप्रताप अपार॥ ह्मणे उपमा नेउ पातुं लस्कर॥ वृक्ष नेसी चोरूनियां॥१९॥

॥११॥

ऐकोन मुरडला श्रीरंगें। सारंग चढविले सवेगें॥ तंव वाचस्पती ह्मणे श्रीपती आपांगा। यासी युध्या न पुरा
सीतुं॥ २०॥ हा पुराणपुरुष नारायण। ह्मणे ब्रह्मांडटा किलजालुनी। इंद्र पाहे विचारुन। ह्मणे अन्याये घड
ला हे॥ १॥ इंद्र गेला परतोन। द्वारकेसी आला नारायण। सत्यभामेचे द्वारी नेउन। पारीजात कला विला॥ २॥
मणी बापाचा लाटुन घरी। पारिजातक वृक्ष द्वारी। या गर्वे सत्राजीत कुमरी। कोणा हासी ही न मनीच॥ ३॥
आसो ऐसा करून पुरुषार्थ। हरी रुक्मिणीच्या ग्रहा येत। षोडशोपचारे पुजन करीत। परमपुरुषाते प्रीती
नें॥ ४॥ रुक्मिणी ह्मणे श्रीहरी। पारीजातक लाविला तिच्या द्वारी। येक पुष्प आह्मास घरी। आणुनियां दिधले॥ ५॥
कृष्ण ह्मणे वृक्षका सयांनिश्चित। तुझे द्वारी पुष्प आपरमीत। स्वर्गीहुन निसआकस्मात। अंगणात
पडतील वो॥ ६॥ जैसा वर देऊनी। मग काय करी मोक्षदानी। सोला सहस्त्र मंदीरे। ते क्षणी। उभविलिहे समये॥ ७॥
त्या मंदीराची रचना पाहोनी। तटस्त होती सुधापानी। विस्वकर्मा स्वकनेक करुनी। निर्मिति हरी आज्ञेने॥ ८॥
षोडश सहस्त्र येकशत। सुलक्ष्ण पाहोन कमलोद्भव तात। येकेच घटिकेन तितुक्या वरीता। कर्तव्य अद्भुत ह ॥११॥

रीचे॥९॥ सोला सहस्त्र येकदात नारी॥ तितुकि रूपे धरीत कौंसारी॥ सोला सहस्त्र मंदीरी॥ मंडप दिव्य उ
भविलें॥१०॥ सोला सहस्त्र घरी॥ भीन्न भीन्न वसुदेव देवकि सुंदरी॥ बली भद्र उग्रसेन सुभद्रा नारी॥ सर्व
घरी असेची॥११॥ सकल यादवांचे भार॥ रूखीच्या मंदिया समग्र॥ कृष्ण जी रूपे आपार॥ सर्वा घरी सारखी॥ स्त्री
इतुकिही स्वरूपे आपण॥ नटल्ला पुतना प्राणहरण॥ पूर्णावतार श्रीकृष्ण॥ अचिंत्य अद्भुत लीला सांसाची॥१३॥
वैकुंठीचा जावघ संपती॥ आणविली द्वारकेप्रती॥ शंख चक्रादि आयुधे हाती॥ श्रीवछेला छान दाविलं॥१४॥
वैकुंठीचे दिव्य रथ॥ मथुरेसी आणीले कृष्णनाथ॥ सुपर्णक जोडुन तिष्टत॥ कर्तव्य अद्भुत हरीचे॥१५॥
सनक सनंदन सनत्कुमार॥ नारद विरंचि रुद्र शचिवर॥ द्वारकेसी येति वारंवार॥ हरी दर्शन घ्यावया॥१६॥
वरकड हरीचे अंशावतार॥ पृथ्वीवरी दाविलें चरित्र॥ वैकुंठपीठि पिठ्ठी रावर॥ तैसाच असे संचला॥१७॥
कृष्णावतारी आपण॥ स्वये अवतरला आदिनारायण॥ वैकुंठीचि कपाटे देऊन॥ राहिला जाण द्वारके॥१८॥
इंद्रादि देवाचिगा व्हाणी॥ द्वारकेसी येती क्षणी क्षणी॥ ह्मणोन पूर्णावतारी चक्रपाणी॥ भक्तजनी जाणी
जापिजें॥१९॥ ह्मणोन सोला सहस्त्र घरी॥ तितुकि च रूपे धरी हरी॥ षोडश सहस्त्र नारी॥ येक्याच लग्ने व

रीयेल्या॥२०॥ रत्नजडीत बोहल्ली॥ सर्वा घरी सारखी घातली॥ हल्दी उठले वनमाली॥ सर्वा घरी खे
ळत॥२१॥ उग्रसेन उधव अक्रुर॥ घरोघरी सारखे समग्र॥ झाडाने फोडुन अपार॥ द्रव्ये याचका वा
टिती॥२२॥ असा चार्‍ही दीवस सोहला पूर्ण॥ वर्णितां भागले सहस्त्र वदन॥ सकल देव येउन॥ कामे करी
ति घरोघरी॥२३॥ इंद्र अग्न येम नैरुती॥ वरुन नायक समीर धनपती॥ सत्य लोकवासी जे पर्वत पती॥
घरोघरी सारी खेच॥२४॥ सर्वा यादवांचा कारदकारा॥ घरोघरी देत कुबेर॥ सकळ व्हाडीयाते नीर॥
वरुन नायक पुरवितसे॥२५॥ सभेवरी महलं या द्रिचा सुवास॥ घेउन येत प्राण घीश॥ जातवेद घरो
न हरुषे॥ पाक निष्पती स्वये करी॥२६॥ आसोया वावरी सर्वासदनी॥ बैसोतातिसुधारस पाणी॥
आष्ट नायका येउनी॥ सर्वा घरी नृत्य करीती॥२७॥ ऐसे चार्‍ही दीवस संपादुनी॥ जाव घांदि घलीपे
टवणी॥ अलंकार वस्त्रा भरणी॥ सार्‍ही वर्ण तोषविले॥२८॥ जाहो या सोला सहस्त्र वेद स्तुती॥ निर्गु
णी चिन वद वेकीत सी॥ ह्मणोन आत्माद्वारके प्रती॥ हरीरूपी जडावयां॥२९॥ कि हरीकल्प वृक्ष्यावरी देखा॥

सोला सहस्त्र चढील्या कनकत्रतिका॥ सर्वही सुफला सुखदायका॥ वैकुंठनायका भोगीति॥२०॥
किं श्रीकृष्णामे घसावला॥ षोडश सहस्त्र तपल्म ति चपला। दाहाकह्र सांडुन सकला। हरी कृपीज
डल्या हो॥२१॥ किं षोडष सहस्त्रराजहंसी॥ हरी पदि मुक्तता हे मुक्त तासी॥ मीलाल्या सकल भोगुणा
रकेशी। तपे बहुत आचरोनियां॥२२॥ सर्वा घरी समाना॥ येकची आसे जगज्जीवना॥ परी मुख्य स्वरू
प रुक्मिणीवांचुन॥ सहसान से कोठें॥२३॥ येकपत्निव्रति श्रीकृष्ण॥ रुक्मिणीवेगला न व्हे येकक्ष
णा॥ इछास्वरूपे धरून॥ सोला सहस्त्रां घरी वसे॥२४॥ हा हरिविजय ग्रंथ॥ परम सुंदर मलयपर्वत॥
तेथीचा समीर सुवास अद्भुत॥ निजभक्त सेविति॥२५॥ ब्रह्मानंदा पंढरीनाथा॥ श्रीधर वरदा परम

म

समर्था॥ निजभक्ताचीया मनोरथा॥ तुजवीन पुरवीता [illegible]ना॥२६॥ ॥ इति श्री हरीविजय ग्रंथ॥
संमत हरीवंश भागवत॥ सदा परिसोत प्रेमल भक्त॥ षडंवीशतिआध्याये गोड हा॥२६॥
श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥

रीयेल्या॥२०॥ चहूजडीतबोहली॥सर्वाघरीसारखी घातली॥हल्दीउठणे वनमाली॥सर्वाघरीखे
ळत॥२१॥उग्रशेन उध्दवअक्रुर॥घरोघरीसारखेच समग्र॥आडाणे फोडुन अपार॥द्रव्येयाचकावा
टिती॥२२॥ऐसाचाहीदीवससोहळापूर्ण॥वर्णितांश्रमले सहस्त्रवदन॥सकलदेवयेउन॥कामेकरी
ती घरोघरी॥२३॥इंद्र अग्नयेमनैरती॥नसनायेकसमीरधनपती॥सत्यलोकवासीअपर्णापती॥
घरोघरीसारीखेच॥२४॥सर्वीयादैचकासदैकार॥घरोघरीदेतकुबेर॥सकळवझाडीयातेनीर॥
नसनायकपुरवितसे॥२५॥सभेवरीमहुंयाद्रिचासुवास॥घेउन येतप्राणाधीश॥जातवेद धरु
नहरुषे॥पाकनिष्पतीस्वपेंकरी॥२६॥आसोयाचापरीसर्वसदनी॥वैचोतातिसुधारसपानी॥
आष्टनायकापेउनी॥सर्वाघरीनृत्यकरीती॥२७॥ऐसेचाहीदीवससंपादुनी॥आवघांदिघलीपे
टवणी॥आलंकारवस्त्राभरणी॥चाहीवर्णतोषविले॥२८॥आहोत्यासोलासहस्त्रवेदस्तुती॥निर्गु
णीचिनवदवेकीतशी॥म्हणोन आत्माद्वारकेप्रती॥हरीरूपीजडावयां॥२९॥कि हरीकल्पवृक्षावरीदेखा॥१२॥

सोळा सहस्त्र चढील्या कनकळतिका ॥ सर्वही सुफळा सुखदायका ॥ वैकुंठनायका भोगीति ॥२०॥
किं श्रीकृष्णा मेघसावळा ॥ सोडश सहस्त्र तप्तमति चपळा ॥ दाहा कसां डुन सकळा ॥ हरी रूपी जडल्या हो ॥२१॥ किं षोडष सहस्त्र राजहंसी ॥ हरी पदि मुक्त ताहे मुक्ता सी ॥ मीळाल्या सकळ भोगुदा नकेशी ॥ तपे बहुत आचरोनियां ॥२२॥ सर्व घरी समाना ॥ येकची आसे जगज्जीवना ॥ परी मुख्य स्वरूप रूक्मिणीवां चुन ॥ सहसा न से कोठें ॥२३॥ येकपत्निव्रति श्रीकृष्ण ॥ रूक्मिणी वेगळा न व्हे येक क्षण ॥ इच्छा स्वरूपे घरुन ॥ सोळा सहस्त्रां घरी वसे ॥२४॥ हा हरिविजय ग्रंथ ॥ परम सुंदर मलयपर्वत ॥ तेथीचा समीर सुवास अद्भूत ॥ निज भक्त सेविति ॥२५॥ ब्रह्मानंदा पंढरीनाथा ॥ श्रीधर वरदा परम समर्था ॥ निज भक्तांचीयां मनोरथा ॥ तुजवीण पुरवीता [illegible]णा ॥२६॥ ॥ इति श्री हरी विजय ग्रंथ ॥ संमत हरीवंश भागवत ॥ सदा परिसोत प्रेमळ भक्त ॥ षडंवीशतितम आध्याये गोड हा ॥२६॥ ॥
श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥

म

॥९३॥

श्रीगणेशायनमः॥ श्रीशारदायनमः॥ ॥श्रीगुरुसच्चिदानंदमूर्तयेनमः॥ ॥कृष्णमस्तु॥ ॥

रुक्मिणीनयनचकोरचंद्रा॥ आनंदसदना कारुण्यसमुद्रा॥ हरीजांबुवंतीप्राणवरा॥ दितिजसंहारा श्रीरंगा॥ १॥ सत्यभामामनरंजना॥ कालिंदिस्त्रीयेदुर्जनगंजना॥ मित्रविंदाप्राणजीवना॥ कैटभभंजना दयाब्धी॥ २॥ यज्ञजितीहृत्पद्मभ्रमरा॥ भद्रावतिलोचनानंदकरा॥ लक्ष्मणापतिजगदोद्धारा॥ श्रीकरधरा मुरारी॥ ३॥ अभिनवजलधरनीलवर्णा॥ कमलपत्राक्षापीतवसना॥ मंगलदायका सुहासवदना॥ भोगेंद्रशयना जगद्गुरू॥ ४॥ हरीआनकदुंदुभीकुमारा॥ यदुकुलसरोजदिनकरा॥ जगदंद्याप्रतापशूरा॥ क्षराक्षरातीत तूं॥ ५॥ सगुणलीलाविग्रही पूर्ण॥ षड्गुणऐश्वर्यसंपन्न॥ परमपराक्रमदाउन॥ भौमासुर वधीयेला॥ ६॥ सविसावेंअध्यायीकथन॥ षोडशसहस्त्रगोपीआणुन॥ येक्याचलग्नेकरून॥ सकल वरिलाअनंता॥ ७॥ एकदांरुक्मिणीच्यामंदिरी॥ मिळाल्यासोळासहस्त्रनारी॥ सत्यभामाप्रमुख्यनारी॥ इतराहिवेगे पातल्या॥ ८॥ आदिभवानीमूलप्रकृती॥ तीसमीपजैसाअनंतशक्ती॥

॥१॥

तैसा भीमकी वेष्टित युवती॥ षोडश सहस्त्र मिळाल्या॥९॥ विलास समेसी सकळिका॥ मिळाल्या चातुर्य
पंचक कळिका॥ यामाजि भीष्मक कन्यका॥ श्रेष्टासनि बैसली॥१०॥ ते विलास समेची अपूर्व स्थिती॥ वि
रंचिने निर्मिली स्वहस्ती॥ तेथीची प्रभा पाहतां गभस्ती॥ आणि उडपती तटस्त होये॥११॥ असो ते थें जग
त्रजननी॥ भीमकी शोभे लावण्यखाणी॥ तो सत्यभामा हासोनी॥ गोष्टि बोले ऐकातें॥१२॥ आमचे सद
नी सारंगपाणी॥ यक्र मितीये उन रजनी॥ मज वरि प्रीति मनी कुनी॥ तैसी नाही इतराकडे॥१३॥ मा
शें द्वारी पार्यतक॥ आपून लावी वैकुंठ नायक॥ एकांत गोष्टी सकळिक॥ मज चि सांगे जगदात्मा॥१४
ये कीहल पे लटिके तुझें बोल॥ मज वरी प्रीति करी चननी हु॥ स्वमुखीचे तांबोल॥ मज लागी रात्री दी
धले॥१५॥ उदय पावे जो वासरमणी॥ गोष्टि सांगे सारंगपाणी॥ काल्हि हे अलंकार घडुनी॥ स्वहस्ते
मज लेववीले॥१६॥ तो एक खंजरीट नयनी॥ म्हणे असत्य बोल तां सम हुनी॥ माझे मंदिरी कैवल्य
दानी॥ आजि होते निर्धारि॥ हरीचे मांडी वरी सीर ठेउनी मी निजले कौतुके करूनी॥ हे सीस फ़ल

॥१॥

नवे घडुनी॥ कृष्णें चित्रविचित्र आणिले॥१८॥ गोष्टि सांगीतल्या आजि गहन॥ जो उदय पावे चंडकिर्ण॥ लुब्धील
टिक्याचें वार्त्ता सांगोन॥ संपादणी करितां गे॥१९॥ एकी बोले गजगमना॥ मजविपिनगमें कौसमर्दन॥ ध
णीनपुरे माझियानयना॥ हरीवदन विलोकितां॥२०॥ कृष्णें मज सांगातें घेउन॥ आजि रात्री केलें भो
जन॥ हे पहा कृ जडीत नूतन॥ गळ्या घातलें माझिया॥२१॥ एक बोले नितंबिनी॥ रत्नजडीत डोल्हारा बैसो
नी॥ सारीपाट अवचें नजनी॥ दोघे जण खेळलें॥२२॥ माझी वेणी आपल्या हातें॥ गुंफिली रात्रीं कृष्ण
नाथ॥ अंजन सोगयाचें स्वहस्तें॥ कौस्तुंतकें रेखिलें गे॥२३॥ माझे कपाळीं कस्तूरी रेखिली॥ हे रत्न
माळ्हा गळां घातली॥ मजवरी प्रीती हरीची जडली॥ ऐसें नाहीं कोठें ही॥२४॥ तो एक पद्मनेत्री बो
ले वचन॥ वाउगे काये वेर्थ बोलोन॥ म्या रात्रीं स्वकरें करुन॥ हरीस चंदन लाविला॥२५॥ कस्तूरी
टिळक कपाळीं॥ म्यां आजि रेखिल्या हरीचे भाळीं॥ सत्यकी असत्य नेत्रकमळीं॥ जाउनी या पाहा गे
॥२६॥ तो येक हंसगमन बोले॥ माझें मंदिरीं हरी निजेलें॥ आवचें रात्रीं चरण चूरिले॥ आपल्या ह

तोकरूनिभ्यां ॥२७॥ येकीबोलेकायवचन आजिमाझेंसदनीगायन करूनमोहिलेमाझेंमन तेंसुख
पूर्णनिवर्णवे एकह्मणेपयोधरेकरूनी हरीचेंचरणआवचेंरजनी म्यांनिवविलेसाजणी च
क्रपाणीसाह्मअसें जैसाशोडशसहस्त्रयुवती बोलताकदांहीनराहाती एकासएकउडवि
ती नमिहूतीविचारा जैसीनानाशस्त्रअनेक घेउनउठतिबहुततर्क एककर्मस्थापिनीसे
ख औपासनएकस्थापी एकस्थापितसेयोग दुजेह्मणेकरावेंयाग एकह्मणेस्वर्गभोग ला
भजैसेंआचरावें एकन्यायेस्थापीतकैसा एकस्थापीतमीमांस पातांजह्मीपरतेसह
सा साधनाहीयेकह्मणे एकह्मणेइंद्रथोर एकस्थापीतमाहेश्वर एकह्मणेइंदिनावर
यापरताथोरगभस्ती एकह्मणोमजावेंहोशक्ती एकह्मणेथोरगणपती जीवेंभावेंअर्चीजे
जैसीशास्त्रेंखटपटिती एकाचेंएकनमनिती शोडशसहस्त्रयुवती तैसाजल्पतीपरस्परे जै
सीवनचरेअपार तैसेंबोलतीइतरशास्त्रें वेदांतसिंहगर्जतीगजरें गभगहीतसर्वहोती ॥२८॥

नाहीचें ॥२५॥ एकस्थापीतथोर ॥२

तैसा देशात वंद्य वैकुंठनाथ तैसें सर्वांसि मान्य वेदांत शास्त्रांत सुदर्शन लखलखीत कीं नवग्रहां स
वं होती॥२७॥ कीं रत्नांमाजि कौस्तुभमणी कीं नदियांमाजि मंदाकिनी कीं कांद्रव्यकुळांत मुगुटमणी
योगीत मित्र जैसा तो तैसें शास्त्रांमाजि विख्यात संत जाणती वेदांत तेथीचें बोलणें मान्य ब
हुत जन्ममरणमोचक जो॥२८॥ आसो नाना मताची बोलणी तैसा जल्पती इतर कामिनी वेदां
तशास्त्रें तैसी रुक्मिणी श्रेष्ठपणें बोलत ते आदिमाया मूलप्रकृती कीं ते आनंदवल्ली
स्वयंज्योती जें इच्छामात्रें निर्मिती घडिमोडी ब्रह्मांडें ते पुराणपुरुषाची ज्ञानकळा
काय बोलिली तये वेळा ह्मणे ऐका गे तुह्मी सकळा वेर्थ गलबला करूं नका तुमच्या सो
ळा सहस्त्र मंदिरीं व्यापला येकची कैसा री जैसें नाना घटमठांतरीं येक अंबर व्यापक
तैसा तुमच्या गेहीं निजसदनीं येकचि व्यापका चक्रपाणी अनंत ब्रह्मांडें भरोनी आला असें प
रिपुर्ण॥२९॥ सर्वव्यापक पूतनारी समान नांदे सर्व मंदिरीं हा निर्धार नेणोन भेद कुमरी कां

॥३॥ गेव्यर्थचि मांडतां॥४६॥ ऐसी निर्वाहगोष्टि रुक्मिणी सांगतां तन्मय जाल्या कामिनी पुढें बोलाव याभेदवाणी सहज खुंटली तेधवां ऐकतां सद्गुरूचें वचन साधक निघुनि वती पूर्ण तैसें रुक्मिणीचें बोलें समाधान सर्वांचें ही जाले आसो सत्यभामा बोले तेक्षणी ह्मणे ऐके वो भीष्मकनंदिनी आधी पुत्र जाले तुज लागुनी तरी मी वेणी देईन तुज मज जरी पुत्र जाला आधी तरी मज तुं वेणी देई त्रिशुद्धी ऐसें सत्यभामा बोलतां श्री जगन्माता हासत मग वस्त्रें रीघ धरी धलें सकळां आपलाल्या निकेतना गेल्या अबळा तो नारद मुनी ते चवेळा सहज आला द्वारके मनी ह्मणे नारद मुनी बहुत आहे तीया कृष्णाका मिनी परीया माजि ज्ञान खाणी निवडू आतां कोण तें एक गोपीचें मंदिरी नारद प्रवे शला ते अवसरी तिने पूजा करूनि निर्धारी मुनेश्वर तोषवीला नारद पुसे तीला गु न परपुरुषी जडते तुझें मन तव ते बोले क्रोधायमान ब्रह्मपुत्रासी तेधवां॥५०॥ ह्मणे जी ॥३॥

बरें हेतुमचें ज्ञान आह्मास कृष्णावेगळें नाहीध्यान ह्मणतांपरपुरुषीमन नवल हेंचवाटतें ॥५५॥ मगहासिलानारदमुनी प्रवेशलादुसरेसदनी तीसह्मणेपरपुरुषीकामिनी मनतुझें आहेकीं तेह्मणेतुह्मीचललेती नसतेचिपूसतांआह्माप्रती सत्यभामेसमवेतयुवती याचप्रकारेंशोधिल्या जेतेलागेनारदाचेपाठी परीअर्धीनघालीकोण्हीदृष्टी जैसेंसंतबोलतीनिर्णगोष्टी पाषांडीचेतीकुतर्कतेथें ऐसामुनिहिंडताजालाहिंपुटी रुक्मिणीचाग्रहा आलासेवटी तीनेनारददेखतांदृष्टी उठाउठीसमोरयेत करूननारदासिनमन केलेंषोडशोपचारेंपूजन नारदमुनीतोबोलेवचन परपुरुषीमनपाहेकीं ऐसेंनारदऋषीबोलता विचारूनबोलेजगन्माता ह्मणेपरपुरुषाविणतत्वता मजक्षणभरी नराहावें आसनीभोजनीशयनी परपुरुषानदिसंभेनारदमुनी परपुरुषासंनघदितामनी मगजीणेंव्यर्थगेलें॥हरि॥जोचतुर्वाचाहूनपर जोवेदशास्त्राअगोचर तोहा

॥४॥

स्वामीयादवेंद्र पराशरसोयरा ॥ ६३ ॥ ऐकोनन नारद सुखावला प्रेमें वंदिली रुक्मिणी बाळा म्ह
णे तुं हरीची ज्ञानकळा तुझी लीळा अगम्य तुझीया कोअपांगयातें सकळ संत होती ज्ञा
ते ऐसें स्तवुन रुक्मिणीतें नारद गेला स्वर्गासी तो समाविसर्जुन समस्त रुक्मिणी
च्या मंदिरा कृष्णनाथा येतां जाला त्रिभुवन सर्व विलास सभेसी ये कांती मंदिरा आ
ले वैकुंठनाथ त्रिभुवनजननी ऐकतां वरीत उठोन समोर प्रेमें येत आंचलें रुळत चपळे
ऐसा पदसरोजी मस्तक ठेउनी निंबलोण उतरी हरीवरुनी विलास सभेसी नेउनी
डोल्हारा वैसवी कृष्णातें ॥ ६४ ॥ जे अनंत शक्तीची स्वामिणी जे त्रिभुवन प्रभुची प्रहराणी जे
प्रणवाच मूळपीठवासिनी ज्ञानखाणी रुक्मिणी तें तें चारी परिचारिका सत्वर स्व
जा सामग्री देत परिकर आपुल्या हातें यादवेंद्र पूजीते ह्मा भीमकी आनक दुंदुभीचे
महत्पुण्य मेरु तोच हा श्रीरंग जगद्गुरु जो मायां चक्रचाळक उदार कैवल्यज्ञानदायक ॥ ६५ ॥

॥४॥

गुप्तलघुचीनहातीघेउनी हरीवरूनवारीतरुक्मिणी जीचियापदनखावरूनी कोटिमकरध्वज वोवाळीजे॥७२॥इच्छामात्रेकरूनी अनंतब्रह्मांडेरचितत्क्षण ब्रह्मादिकबालेनिमुनी निजोद्‌री पाळिजे जेत्रिभुवनलावण्यमांदुस तप्तसुवर्णवर्णरुडोल्लस जीनेवेधिलेआदिपुरुषास निजगुणेआपल्या सहजबोलताजगन्माता देतप्रकाशपडेअवचिता पाषाणतेहीरेतळता होतीतकाळसतेज ब्रह्मांडभेदुनविशेष धावणेकरीअंगीचासुवास आकारग्रासुनसमस्त स्वस्वरूपीहोयजे सहजचालतांहंसगती पदतळसमुद्राजेथेंउमटती तेथेंसुवासकमळेविकासती धन्यक्षितीजालेह्मणे तयाकमळावरीवसंत भ्रमरहोउनरुंजीघालीत चालतांपदभूषणेगाजत देखोनमन्मथनृत्यकरी दीनपतीआणिरोहिणीपती कांतिल्यातयाच्याअंतज्योती तैसीकरनेपुष्पेजडिततत्पती डोलदेतीमुक्तघोष॥७३॥आकर्णविशाळपद्मनयन अंजनसोगयाचेंविराजमान तडित्प्रायझळकेपीतवसन

॥५॥

मुक्तलगकंचुकीशोभे॥८०॥ वज्रचूडेमंडीतहस्त अवतारमुद्रादाहीझलकंत पाचूचेपदकंकंठीत लपत मुक्तहारपीतवर्णीदिसती आसोजैसीतेज्ञानकलासुंदर हातीचेउनलचुचीर क्षीराब्धीचीलहरीपरिकर उडवितावस्त्रतैसेदिसे हस्तहालताकिंचित पयोधरहोतीकंपीत हरीस्वरूपदेखतांलज्जीत कृष्णमुखजाहाले हरीकरप्रतापदेखोनवाड लपालेदिव्य कंचुकीआड सकुमारदोघेपरमप्याडा पल्लवआंकीजगन्माता आसोलचुचीरउडविताऋक्मिणी बोलेहरीसीसुहासवदनी तुम्हायोग्यस्त्रीमीचहेचक्रपाणी चातुर्यकाहीसमजेना तुमचीसेवाकरूनेणेसर्वथा गुणनकृतीबरेंपाहातां रूपतुमचेंजगन्नाथ सर्वाहूनविशेष मीअत्यंतरूपहीन तुमचेंहीमजवरीनाहीमन आतांगोपीअत्यंततरूण तेयासभोगदेयिजे वरकडगोपीजैसआवडती तैसीइकडेनाहीप्रीती पट्टराणीनामनिश्चिती कोरडेचिठेविले॥८१॥ जुनेवस्त्रहोतानिश्चित दुरीकरितीभाग्यवंत यावरीमी

॥५॥

भक्तजामात मंदहासमुखबोलतसें॥८६॥ऐसेंकायबोलसीरुक्मिणी कोणसुंदरअसेंतुजहुनी तु
सकलचातुर्यखाणी ऐसीशाहणीकोणअसे॥८७॥ज्यांचेंभाग्यपरिपूर्ण त्याकडेहोयतुझेंविलोकन
तुझेंजेथेंनहेंआगमन दरिद्रेकरूनव्यापतीतें तुवांनेणोनियांआवल्हे मजकासयाव्यर्थवरिलें
तुझेंरूपसर्वाहूनआगल्हे राजेमुलले पृथ्वीचें शुशुपालवक्रदंतभूपाल जराशंद्यादिबहुतनृ
पाल तुझ्यामनासआवडेलत्यासमाल आतांतरीचालिको बालपणीचीसकलकीर्त्ति तुवांऐ
किलीअसेलनिश्चिती गोपीउखलीबांधती चोरीकेलीह्मणउनियां आह्मीरानीचेंनानटगो
वल परनारीभोगिल्याकेवल सवेंमेलउनगोपाल हुमलीघातलीतयासी सकलराजेआ
ह्मांहासती छत्रसिंहासननाहीमजप्रती यातीकुलधर्मधर्मस्थिती आंगीनसेअनुमात्र
पुरुषार्थीजरीह्मणसीवर तरीकालयवनेपीटीलेंथोर दैवेलागलेंमुचकुंदविवर ह्मणोनियांब
रेंजालें॥८८॥धुतलीअर्जुनाचीघोडी धर्मघरीउच्छिष्टकाढी पार्थाचासारथीहेप्रौढी बरीनदिसे

॥६॥

लोकांत॥९९॥ बैसावयानाहीवहन पक्ष्यावरीकरीआरोहण नमिळेकाहीआंथुरण सर्पावरीशयन करीतसे ब्यैकतासद्भक्तांचेंकीर्त्तन नाचतोलाजसांडून मीकाळातुंगोरीसगुण स्वरूपागी पडेना॥१००॥ मजकामनाहीनिःशेष आसोयेकाकीनिःसंगउदास सर्वघटीजैसाचंडांश व्यापोनियांअलिप्त ऐसीउदासवाक्येऐकोनी मनीगजबजिलीत्रिभुवनजननी अश्रुधारालोटल्या नयनी वाटेकल्पांतजाल्या रुक्मिणीसीकैसासमयेवाटला कीआंगावरीपर्वतकोसळला कीवर्षलाप्रळयचपला शाहृरूपेकरूनी लघुचीरउडविताअकस्मात तैसीचपडिलीमूर्छागत प्राणव्याकुळजालेसमस्त स्वासोस्वासकोंडले कोटिकंदर्पलावण्यसुंदर जगदानंदकंदयदुवीर डोल्हारीयाचालेउडीसत्वर टाकुनियांपातला भगत्रीहरीह्मणे तेवेळी कैंचीआह्मासीआठविलीरळी ह्मणूनरुक्मिणीहृदईधरिली आलिंगिलीप्रीतीने॥ मीसहजविनोदेकरूनी बोलिलोजाणरुक्मिणी तुवांनिकुरचिलावव्यरवाणी केलाबहुत

॥६॥

आह्मावरी ॥ ७ ॥ रुक्मिणी तुजविण एक क्षण नगमे सर्वथा मज जाण तुं आवडसी मज जैसा प्राण
सत्यवचन सुकुमार दितिसुताच्या भारे करूनी पीडली संपूर्ण मंगलजननी परममंगलकारक
रुक्मिणी अवतार लोह्मपडुनी तुह्मी आह्मी शृंगार सरोवर मरालिके चराचर उदये पंचक क
ळीके परमकल्याणी सीध्य कन्यके सुखदायके नेत्र उघडी मग रुक्मिणीसी कडीयेवरी उच
लून घेत मधुकैटभारी निजविली जो ल्हारीयावरी स्तनारी हालवीत विंझणा घेउन भगवंत
मंदसमीर वरी घालीत ह्मणे सुमानने येक मात मजसी बोले ये क्षणी कर्णी कपूर तेल्हा श्री
धर सीतल कुंकिला आपल्या कर मुखशशांक कलंक यादवेंद्र पीतांबरे पुसिला मग नेत्र उ
घडून रुक्मिणी हृद लागली हरीचरणी ह्मणे त्रिभुवननायका चक्रपाणी तुझा महिमान वर्णवे
अनंत जन्मीचे सुकृत येक दांचि फललें अद्भुत तरीच अर्धांग पावलें सत्य जगन्निवासा तुमचें
मग बोले जगज्जीवन वसुदेव देवकी दोघे जण साचीवाहातो यथार्थ आण मज तुं पूर्ण आवडसी ॥ ८ ॥

माझा गाई भयं तनुझें मन बाल पणीं तुं वासुदेव पाठउन पद्मनेत्रे तुझ्या पत्रें करून कौंडण्यपुरासी मी
आलों ॥१७॥ ऐसें नाना रीती बोलोन केलें रुक्मिणीचें समाधान लीलावतारी श्रीकृष्ण ब्रह्मानंदघ
वतरला ॥१८॥ पूर्ण येकांत देखोन रुक्मिणी हांसोन बोले वचन ह्मणे मज नाही पुत्रसंतान शून्य
सदन दिसतसे ॥१९॥ ज्यांचें उदरी नाही पुत्र व्यर्थ गेला याचा संसार अंतिप्रांस नाही पवित्र ऐसें शा
स्त्र बोलतसे ॥२०॥ परम चतुर सुंदर मदना ऐसा होवा पुत्र जो प्रचंड प्रताप शूर ज्यासि जगत्र
धन्य ह्मणे जैसी वेदाज्ञा प्रमाण तैसें वंदिती मातृपितृवचन निजांगें सेवा करिती अनुदिन
तो पुत्र धन्य ह्मनेरी ॥२२॥ अपूर्व जें जें कां वस्तु आणून मातापितयास समर्पित जोडिली जोडी नव
चीसत तो पुत्र धन्य संसारी माझी मातापित्रे व्यद्धरे केवल वाचोत ऐसी बहु काल
मानी जैसी उमा ज्यांस नील तो पुत्र धन्य संसारी मातापितास ह्नुरदेव येथें समान ज्या
चा भाव निसन्तत न आवडी स्वयमेव तो पुत्र धन्य संसारी ॥२५॥ शक्तीच्या पोटी मुक्ताफल की

रंभागभरउपोतासनिर्मळ कीवैरागरीजैसाहीरातेंजालें तोपुत्रधन्येसंसारी॥२६॥ धन्येयासपुत्रांस्त्री जननी जीचीकीर्त्तिरमिरवेत्रिभुवनी तेचसर्वभ्रमग्रयंविस्वाणी पुत्रऐसेंप्रसवेजें इतराश्रू करीखरीम्चानीदेखा अपवित्रपुत्रायानिपुत्रिका पुढेंभोगीतीलसाअनेकनर्को नाहीसुटि कातयासी जोमातापितयाघालीबाहिरी श्वशुरवर्गभेटवीघरी जोस्त्रीलंपटदुराचा री त्याचाभारेदुःखीधरा व्यर्थकीयेकराडेंबहुश्रुत जैसेंयेकहातचपडिलेंजंत जेपर मअविचारउन्मत्त त्याच्याभारेदुःखीधरा हातकुमरांसवेरवदेत मातापितयादरिद्र भोगवीत कुराहबाणीहृदयेभेदीत त्याच्याभारेदुःखीधरा आपलीचवस्तपितामागे यावरीडोलेंफिरवीरागे म्हणेमीतुमचेंकायरीणलागे त्याचाभारेदुःखीधरा पितासो गेहितावबोध म्हणेहासनिपातलावृद्ध हृदयेउलेऐसेंबोलेशद्ब त्याच्याभारेदुःखीधरा॥२७॥ म्हणेपितामाझामूर्ख मीसाहूनचतुरअधिक मातेसिम्हणेहेकरंटीदेख त्याच्याभारेदुः

॥८॥

माझागाईअसेंतुझेंमन बाळपणीतुंवासुदेवपाठउन पद्मनेत्रेतुझ्यापत्रेकरुन कौंडण्यपुरासीमी
आलो॥१७॥ऐसेंनानारीतीबोलोन केलेंरुक्मिणीचेंसमाधान लीलावतारीश्रीकृष्ण ब्रह्मानंदघ्न
वतरला॥१८॥पूर्णयेकांतदेखोन रुक्मिणीहासोनबोलेवचन म्हणेमजनाहीपुत्रसंतान शून्य
सदनदिसतसें॥१९॥ज्यांचेंउदरीनाहीपुत्र व्यर्थगेलायाचासंसार अंतिप्राप्तनाहीपवित्र ऐसेंशा
स्त्रबोलतसे॥२०॥परमचतुरसुंदर मदनाऐसाहोवापुत्र जोप्रचंडप्रतापशूर ज्यासिजगत्र
धन्यम्हणे जैसीवेदाज्ञाप्रमाण तैसेंवंदितीमातृपितृवचन निजांगेसेवाकरितीअनुदिन
तोपुत्रधन्येसंसारी॥२२॥अपूर्वजेंजेंकांवस्त आणूनमातापितयासमर्पित जोडिलीजोडीनवं
चीस्वस्य तोपुत्रधन्येसंसारी माझीमातापित्रेअदृष्यकेवळ वाचोतऐसीचबहुकाळ
मानीजैसीउमाज्यांसनीळ तोपुत्रधन्येसंसारी मातापितासगुरुदेव येथेंसमानज्या
चाभाव निसनूतनआवडीस्वयमेव तोपुत्रधन्येसंसारी॥२५॥शक्तीच्यापोटीमुक्ताफळ कीं

॥८॥

रंभागभर पोतामनिर्मळ कीं वैरागरी जैसा हीरा तें जालें तो पुत्र धन्ये संसारी ॥ २६ ॥ धन्ये त्या सपुत्रांची
जननी जीची कीर्त्ति मिरवे त्रिभुवनी तेच सर्व ऐश्वर्याची स्वामी पुत्र ऐसे प्रसवे जें इतरा सू
करी खरी त्यांनी देखा अपवित्र पुत्रा या निपुत्रिका पुढें भोगीतील या अनेकन का नाही सुट
कात यासी जो मातापितया घाली बाहिरी श्वशुरवर्गासांट वी घरी जो स्त्री लंपट दुराचा
री त्याचा भारे दुःखी धरा व्यर्थ कीं येकरावें बहुसुत जैसें येक द्रांच पडिलें जंत जे पर
म अविचार उन्मत्त त्याच्या भारे दुःखी धरा द्वारा कुमनांस वेखदेत मातापितया दरिद्र
भोगवीत कुशब्द बाणी हृदये भेदीत त्याच्या भारे दुःखी धरा आपलीच वस्त पिता मागे
यावरी डोळे फिरवी रागे ह्मणे मी तुमचें काय रीण लागे याचा भारे दुःखी धरा पितासां
गे हितावबोध ह्मणे हा सनिपात लाटध हृदये उले ऐसें बोले शब्द त्याच्या भारे दुःखी धरा
ह्मणे पिता माझा मूर्ख मी सा हून चतुर अधिक मातेसि ह्मणे हे कंरटी देख त्याच्या भारे दुः

॥८॥

खीधरा॥२४॥मातापित्रव्यद्रोपेंजण मेलीकरिताअन्नअन्न मगकरूं धावेंगयावर्जेन त्याच्याभा
रेदुःखीधरा अस्ततांनबोलेघडवचन करविलेनाहीउदकपान मगलोकासदावीकरूनत
र्पण त्याच्याभारेदुःखीधरा पूर्वीकेलाअपमान मगआधीकरितशतभोजन लटिकेचले
कादाणीरंडाजन त्याच्याभारेदुःखीधरा ह्मणोनसर्वगुणीसंपन्न पुत्रहोवाजेसामदन
ऐकतांऐसेंभगवान तयालागीचालिला बहिभद्रउग्रसेन द्रोघाह्मणेनगरीजतन
मगहीमाचलीजाउन मांडीअनुष्ठानपुत्रेइछें एकसंवत्सरपरियंत निराहारतपकरी
त आराधिलाउमाकांत पंचवदनविरूपाक्षजो तपांतीयेउनकर्पूरगौर ह्मणेश्रीरंगा
मागेवर तुंसकुमारतनुरुक्मिणीवर तपकासयामांडिले तुंवैकुंठनाथजगदोधार
तुजमनीहृदयींध्यातोनिरंतर कासयातपमांडिलेदुर्धर द्वारकाधीशायदुपती हरीह्म
णेपंचवदना विरूपाक्ष्यात्रिपुरछेदना उमावल्लभानागभूषणा वरदानादेईमज॥२५॥

॥८॥

केवलजैसामकरध्वज ऐसापुत्र देईसतेज ऐकोनह्मणेकैलासराज उदरायेईलमदनाची ॥४४॥
पूर्वीम्यातोदग्धकेला तोअनंगहोउनराहिला तोतुझीयाउदरीधननीला पुत्रहोईलप्रद्युम्न
॥४५॥ शिवेंशापवयाकायकारण तेकथाऐकाभक्तजन पूर्वीदक्षाचेयागीजाण देहसमर्पिलापा
र्वतीने मगतोदक्षशिवेंमारिला त्यावरीनिःसंगशिवएकला बहुकालतपआचरला हि
माचलीजाउनी पार्वतीहिमाचलाचेपोटी पुन्हाअवतरलीतेगोरटी तीनेहीआराधिला
धुर्जेटी वरह्मावाह्मणउनीयां नारदह्मणेहिमाद्रीप्रती हेशिवप्रियाजाणपार्वती हे
त्यासचिदेईमागुती निश्चयेसीनगोत्तमा तेहिमाद्रीसमानलेंवचन मगयेउनसरोजा
सन शिवगौरीसलाविलेलग्न सर्वदेवमिळोनियां तोपुढेंजालातारकासुर जोत्रैलोक्या
सीअनिवार सकळदेवकरितीविचार केविसंहारहोयेत्याचा मगबृहस्पतीबोलत
शिवासहोईलजेव्हांसुत त्याच्याहातेंपावेलमृत्य तारकासुरनिर्धारीं॥५२॥तरीशिवअसेंत्र

॥९॥

तरी कामत्यागे तपकरीत त्यासकाम उभ्दवेल सत्य तरीचसुतहोयेपैं॥५२॥मगदेवीपाठविलामद
न वेगेमुलवीपंचवदन मगतोहीमाचलीयेउन पार्वतीजवळीराहिला जेथेशिवकरीअ
नुष्ठान वसंतेश्रृंगारिलेतेवन पार्वतीकामासहीतयेउन शिवाजवळीउभाठके मदनशि
वाचेंहृदयींभरला तेणेध्यानासीविक्षेपजाला क्रोधेंत्रितियनेत्रउघडिला प्रळयेंवाटलासक
ळासी आंतूननिघालाप्रलयाग्न जालनभस्मकेलामदन मगशिवपाहेविचारून
म्हणेपंचबाणव्यर्थजाहला हाकार्यासिदेवीपाठविला त्याव्यर्थजालुनभस्मकेला तो
मदनस्त्रीतेवेळ रतीआलीधावोनी शिवापुढेंरतीसुंदर करुणास्वरेंशोककरी शिव
म्हणेश्रीकृष्णाचेंउदरी पतीतुझाजन्मेल मगतेरतीआरण्यांत पतीलागीशोककरी
त मगयेसीआलाशंबरदैत्य रतीतेथेंदेखिली म्हणेकोणाचीतुंसुंदरी येकलीहिंडसी
वनांतरी तुंमाझीकन्यानिर्धारी चालमाझ्यामंदिरा॥६१॥असोशंबराचीयेघरी रतीनिस्यस

॥९॥

यंपाककरी शंबरतीच्याविश्वासघरी आपलीकन्याह्मणउनियां॥६९॥३कडेहरीद्वारकेसिआला पुढें
रुक्मिणीसीगर्भराहिला तोसत्यभामेसीधाकउपजला पुत्रहोईलह्मणउनी मींबोलिलेवेणीचा
वण तोआह्मावरी येईलपरतोन जैसाआपुलेसदनीआज्ञ आपणेचलाविलामूढपणे तोनवमा
सभरतांसंपूर्ण प्रसूतजालीरुक्मिण पोटासआलापंचबाण स्वरूपलावण्येकोणवर्णी प्र
द्युम्नउपजलाजेव्हां एकचिवाद्यघोषलागलातेव्हां भांडारेफोडूनयाचकासर्वा द्रव्यअपारवा
टिले द्वारीमंडपउभविले श्रीकृष्णेपुत्रमुखविलोकिले तोतेमदनस्वरूपदेखिले उपमा
नयेदूसरी शिववरदेकरून पोटासआलापंचबाण शिवेंअनंगकेलाजाळुन तोहाप्रद्यु
म्नमूर्तिमंत आसोपाचवेदिवसीश्रीकृष्णा देवीचानवसकरावयापूर्ण शक्तिवनासीजगज्जी
वन यादवासहीतगेलाहोता नारदसत्यभामेच्यासदनेआला तीनेसर्वसमाचारश्रुत
केला ह्मणेरुक्मिणीसीपुत्रजाला कैसेंकरावेंसांगपां॥७०॥ह्मणेम्याकेलावेणीचापण मगहा

॥१०॥

सेकमलोद्भवनंदन ज्यासिभूतभविष्यवर्त्तमान ज्ञानसर्वगउकें॥८१॥त्यसभामेसह्मणेमुनेश्वर मदनशत्रुभ्रमसेंशंबर त्यासहेवर्त्तमानसमग्र श्रुतकंजाउनी मगशंबराचियामंदिरासी नारदापावलावेगेसी ह्मणेतुझाम्रसद्वारकेसी जन्मलाआसेजाणपां विषवल्लीचामोडलाहान आहेतोटाकावारवेडुन लाहानह्मणोनयेवशान आधीविझउनटाकावा परमकपटीशंबर द्वारावतीयेआलात्सहर रुक्मिणीचामंदिरांततस्कर गुप्तरूपेप्रवेशला सूत्रधारीयादवेंद्र करावयाहेसाचासंहार तेणेहेरचिलेमायांचरित्र ह्मणउनशंबरप्रवेशला असोशंबरेंउचलुनबाल घेउनगेलातत्काल परमसुंदरवेल्हाल जोभीमकीउदरीजन्मला देसमनुद्रतीराआलात्सहर चरणीधरिलापंचशरा शंबरपरमदुराचार मोवंडूनसागरीयकिला तेनंरुक्मिणीचेंगर्भरत्न मचेगिलीलेनलगतांक्षण द्वारकेसीकायजालेंवर्त्तमान भीमकीजागीजाली॥८१॥पुढेंनदिसेचीकुमर जालाएकचिहाहाकार भीमकीशोककरीअपार द्वारकान

॥१०॥

गरगजबजिलें ॥८०॥ तोशक्तिपूजुनसत्वर द्वारकेआलायदुकुलदिनकर कुमरनेलातेकारणसमग्र
अंतरीकळलेंतेधवां देवाधिदेवयादवराये सकळजाणतयाचागुरूहोये परीलीळावेशअ
भिप्राये ठाईचेंठाईसंपादी आलोरुक्मिणीचीयामंदिराप्रती येताजालावैकुंठपती तव
तेशोककरीतलोकरीती सकळस्थितीजाणोनियां बहुततपेंव्रताचरण करितादेखिले
पुत्रनिधान पूर्वकर्माचेंफळपूर्ण प्राप्तजालेंहेदिसे आहाहारपलेंदिव्यरत्न माझेंचो
रूननेलेंदिव्यधन वंशवल्लीचेंरोपउपडुन कोणेनेलेंकळेना यदुकुळीदिव्यदीप
लागला सवेंचकोण्यादुष्टेविझविला पयोधरीपान्हाफुटला पाजुकोणायेवेळे
श्रीरंगह्मणेरुक्मिणी तुंशोकसांडीयेचक्षणी पुन्हापुत्रदेखसीनयनी द्वादशवर्षानंतरे
आसोइकडेसागरीपंचशार टाकुनीयांगेलाशंबर मच्छेगिळीलाकृष्णकुमर तेथें
श्रीधरनक्षीहातें ॥८१॥ जोअनंतब्रह्मांडेरक्षिता त्यासपुत्ररक्षावयाकायअशक्यता जो

मायाचक्रचालिता मायेपरता विश्वंभरा ॥८९॥ वीर्यउदकयाचें पुतळें जननीजठरीं कोणें रक्षिलें
नेत्रकर्णादि अवयव कोणी केले गईचेंठाईं कोणें हो जठराग्नी अन्नभस्म करी वेगें परीत्याग
भासद कानलगे. तेथें उदरनिर्वाह श्रीरंग केला कैसा नेणें कोण्ही उपजलीयावरी बाहे
री जननीच्या वक्षस्थळामीतरी दुग्धरस कोरं जें श्रीहरी कोण पुरी लावीत नवछिद्र
वपुमध्य माजी वायोरूप वसे प्राण तोकदानाचे मर्यादविण ऐसें करणें हरीचें शा
रीरी कैसें चातलें प्राण जाता कदान कृती दृश्यमान सकळ करणाचा चाळक पूर्ण त्यावीण
कोण दूसरा ऐसा जो सर्वनियंता तेणें मच्छोदरीं रक्षिलें मन्मथा मच्छघ्न तो मच्छ अ
वचिता जाले चालुन घरीयला परमतेजस्वी दिसे मीन अंतरी वसे मीनकेतन
मनीभावी मच्छघ्न हरायास नेउन मच्छ देउं मग तत्काळ तो मच्छ नेउनी शंबरासदी
चला तेसणी दैस आश्चर्य करी मनी मीन देखोनी तेच वां ॥९०॥ मग रती जवळी ते चोळे ऐसें

॥११॥

मग पाठविला पाकशाल मछकलेवर तीने चीरीलें आंतूनि निघाल दिव्य बाल्ह॥१९८॥जैसा बाल्ह
सूर्य प्रगटला तैसा स्वकांत रतीने देखिला हर्षे निर्भर जाली अबला ह्मणे कैसें करूं आतां
ह्मणे हे शंबरासुर कल्हतो मात तो मनी मानिल विपरीत तो नारद मुनी अकस्मात गुप्त पंथे तेथें
आला॥२००॥रतीस ह्मणे सावधान तुं आतां तारहा वो हा स्वमदन यास करी तुं बहुत जतन
कृष्णानंदन हा असें नारदें रतीस दीधला मंत्र ह्मणे हा तुज दिसेल कि शोर वरकडास
न हें गोचर असा वर दीधला॥ काम धेनुनि सयेउन यास करविल स्तनपान असें सांगो
न चतुर्मुखनंदन स्वर्ग पंथे पै गेला॥२॥मग तो म्हैसीं रें ओपेलो निश्चिती पाल पाचाल्ह
न हाल विरती असा शुक्ल पक्षी रोहिणी पती वाढे तैसा हरेने द्वादश वर्षे परियंत र
तीने वाढविला मन्मथ नारद क्षणक्षणा येत सांभाळित कृष्णासुता नारदें सुदिन
पाहोन तत्काल लाविले गांधर्व लग्न आपल्या हाते शोषमरून रतीमदन ऐक्य केली॥३॥

जैसाकाहीकाळलोटला रतीसतकाळगर्भराहिला तोशंबाहीरप्रगटला कर्णआलादैत्या
च्या॥ ७॥ रतीनेगुप्तपुरुषआणुनी भोगिताजालीतेगर्भिणी शांबराचेंमनीक्रोधाग्नी पर
मपेटलातेधवां मंत्रअस्त्रेंधनुष्यबाण नारदेंमदनासदीधलेआणुन शांबरेंदळभा
रेंसिद्धहोउन रतीमंदिरवेढिलें रतीजालीभयाभीत ह्मणेस्वामीकैसाआतांवृत्तां
त तुह्मीयेकलेंदैत्यबहुत थोरअनर्थंवोढवला तोयदुकुळवर्धनदक्ष्णाकुमर प्र
चंडप्रतापीरणधीर रतीसह्मणेचिंताअनुमात्र शुभवदनेनकरीवो पर्वताचेंदरी
मधुन जैसाअकस्मातनिघेपंचानन द्वारीचीअर्गळाहातीकवळुन हाकदेतप्रगट
ला काळेचकायफोडिलीहाक ऐकतांदचकलेंदैत्यकटक कींदैत्यशुष्कवनांतपा
वक भीमकीतनुजेप्रगटला पवनगतीफिरेपंचशर आर्गळाघातेंकरीवीराचाचू
रजैसें जैसेंबहुतआतांजीवेंमार एकलाव्याघ्रविंमाडी॥ १४॥तोशंबरह्मणेरेतस्करा

कोहिंडतोसिसैनावैरा जैसेंअेकलांचसहर धनुसज्जिलेपंचबाण॥१५॥वर्मलक्षूनशंबर सोडी
तशरापाठीशर परीनाटोपेंचीपंचशर पंचवक्त्रशत्रुजो केलेबहुतअस्त्राचेंप्रेरण तृण
जैसेंभस्मकरीमदन युधेकेलेंसमदिन शैन्यसंपूर्णआटिली आधीचश्रीकृष्णावीर्येबि
शेष त्याहीवरीनारदाचाउपदेश दैसप्राणघ्यावयानिःशेष दिव्यबाणघेतला धनु
ष्यवोढुनआकर्ण पंचबाणेंसोडिलाबाण शंबराचेंसिरछेदुन आकाशपंथेपाठवीले॥१९॥
जालाएकचजयजयकार इंद्रादेवर्षतीपुष्पसंभार जयवंतजालाकृष्णाकुमर वाद्ये
गजरलागले॥२०॥संगेघेउनदलभार दिव्यरथआरुढेकृष्णाकुमर रतिरथीबैसउनसत्वर द्वारावति
येचालीला द्वारकेजवळीआलामदन वाद्यगजरेंगाजेगंगन पुढेंपाठविलेंबंदीजन श्रीकृष्णासी
सांगावया श्रीरंगासंसांगतीहेर विजयहोउनतुमचकुमर भेटावयाआलासत्वर रतीसही
तश्रीकृष्णा॥२१॥उग्रशेन्यउधवअक्रुर योगेंद्रआणीयादवेंद्र सहीतप्रजादलभार आलेबाहीर

भेटावया॥२४॥जैसाच कृष्ण तैसा प्रद्युम्न किरीटकुंडल घनःश्यामवर्ण चतुर्भुज पीतवसन
दुसरा श्रीकृष्ण लोकत्रयपती प्र प्रद्युम्ने साष्टांग नमस्कार घातला सप्रेम श्रीकृष्णास भेटला
उग्रसेन वसुदेव आलिंगिला बलिभद्रादियादवी सर्व नारदे तत्काळ येउन सांगीतले वर्त्तले
वर्त्तमान मग रतीसिहाती धरून भीमकीस दनाचालिला रुक्मिणीचे घरी गोपिका मि
ळाल्या सकळ कृष्णनायका तो रतीसहीत मदन देखा समीप देखिला समस्ती गोपी
सकै सेंभासत कींनूतन स्त्री घेउन कृष्णनाथ आला भाविती समस्त रुक्मिणीस वाटत तै
सेंची भीमकीस रससावी आचल तो मदने धरिले चरणकमल श्रीकृष्णाही आले तत्काळ
घननील मग बोलत॥२०॥पुत्रास भेटे रुक्मिणी अंग्र लोटले तीचे नयनी पान्हा फुटला निजस्तनी
हृदई धरीन मदनाते सासुसासुर याते वेळे समस्तास रतीने नमस्कारले मग दिव्य मंड
पउभे केले भीमकीचे द्वारी तेधवां॥२२॥भांडारे फोडिली बहुत याचका सुखी केले समस्त तो नव

मागमरतांचप्रसूत रतीजालीसंभ्रमें ॥२२॥ बाळजालासुंदर अनिरुधनामठेविले दुविर तोही घन:शामसुंदर मदनातारदूसरा श्रीकृष्णमदनअनिरुध तीघांचेंएकचिरूपप्रसिध्य जैसेंद्वारकेमाजिब्रह्मानंद आनंदकंदनांदतसे सोळासहस्त्रहूनायका तितुक्यासहीपुत्र जालेंदेखा दाहापुत्रएकएककन्यका समसमानसर्वांतें एकलक्षसाटिसहस्त्र पुत्रीकृष्णासजालेपुत्र द्वारकेसीसोहळानिरंतर पुत्रोत्साहहोतसे तितुक्यापुत्रांचीमुंजीबंधन करितीयोनारायण देशोदेशीचेनृपकन्यारत्नें आणूनदेतीतयासी सोळासहस्त्रकुमरी तितुक्यासवरपाहूनदेतमुरारी नित्यसोहळाघरोघरी नानाप्रकारीहोतसे कुटुंबवत्सलजगज्जीवन नित्यनित्यसोहळानूतन इंद्रादीकदेवसंपूर्ण त्रिकाळयेतीदर्शनि पूपावितारश्रीरंग जोक्षीरधीज्यांहृदयपद्मभृंग पूर्णब्रह्मानंदनि:संग द्वारावतीयेविराजे ॥२१॥ हरिविजयग्रंथहाचकस्तूरी सुवासेनिजभक्तांसीतूंकरी परमसभाग्यतेंवंदितीसिरी आ ५

होनात्रीविसंभवीना॥४२॥निंदकजेकां दर्दुर सदानिंदावटवटितीपामर परदोषकर्दमीलोलणार कस्तूरीसाचारं नावडेल्यां धांमृगमदाचें भोक्ते भाग्यवंत ज्यांघरी दैवीसंपतीविराजत त्यासहरिविजयआवडत कायावाचामनेसी ब्रह्मानंदाभक्तवत्सला मन्मथजनकातमाळनीळा श्रीधरवरदाअतिनिर्मळा आनंगआदळाजगद्गुरु॥४५॥ ॥इतिश्रीहरिविजयग्रंथसंम्मत॥हरिवंशभागवत॥प्रेमळपंडीतपरिसोत॥सप्तविंशतिअध्यायगोडहा॥२४६॥ ॥छ॥अ२७॥ ॥

॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॥श्रीशारदायनमः॥ ॥श्रीकृष्णासद्गुरुमूर्तिब्रह्मणेनमः॥ ॥शुभमस्तु॥ ॥
जयजयश्रीरंगउदारा॥पीतवसनाकौस्तुभधरा॥सजलअंबुदवर्णाकोमलशरीरा॥गदाधरासु
पर्णवहना॥१॥मन्मथजनकामधुसूदना॥मुरसंहारामनमोहना॥अनंगदहनानंदसदना॥
आरविंदनयनाआदिपुरुषा॥२॥कलयुगीश्रेष्टसाधनसुगम॥श्रीहरीयेकतुझेंनाम॥योगयागत
पधर्म॥सिधीनवजेसाधितां॥३॥कृतायुगीध्यानेप्रासी॥त्रेतायुगीमहामखकरिती॥द्वापारीराजो
पचारपूजानीती॥तुजसमर्पितीश्रीवल्लभा॥४॥कलयुगीनामसंकीर्त्तन॥हरीतुजेंआवडेमनीहू
न॥तुझानामीविश्वासठेउन॥भक्तजनवर्त्तती॥५॥हतुकरावेविध्युक्तपूर्ण॥तेथेंउभेठाकेनंसतेच
विघ्न॥द्रव्यविरहीतभक्तजन॥तुझेंनामधनरक्षिती॥६॥करावेंजरीतपानुष्ठान॥तरीकलयुगीअ
न्नगतप्राण॥यालागीभक्तनिर्वाण॥नामीविश्वासठेविती॥७॥करावेंतीर्थाटणबहुत॥शरीरअश
क्तअचलेंवेपंथ॥यालागीभगवद्भक्त॥नामअर्थविवरीती॥८॥करावेंतरीवेदशास्त्रपटण॥
तोआधीव्याधीपडतीदारुण॥यालागीसद्भक्तयामिनीदीन॥नामस्मरणाकरिताती॥९॥ह्मणो

निसर्वांत तुझें नाम सार ॥ हा विद्वज्जनीं केला निर्धार ॥ तुझें नामीं जो विमुख नर ॥ तेच पामर आत्मघाती ॥ १० ॥
सत्तावीसावा अध्याय संपतां तेथें ॥ शंबर दैत्य वधून मन्मथ ॥ रतीसहीत आला द्वारकेंत ॥ तें मग अनिरुध्द
जन्मला ॥ ११ ॥ तो श्रीकृष्णाचे पौत्र ॥ जैसा शुध्द पक्षी वाढे चंद्र ॥ तैसा दिवसेंदिव जाला थोर ॥ उदार धी
र शूर पै ॥ १२ ॥ यावरी शोणितापुर नगरी ॥ बाणासुर प्रतापें राज्य करी ॥ तो शिववरदें उर्वीवरी ॥ कोपा
से समरी नाटोपे ॥ १३ ॥ पूर्वी हिरण्यकश्यप दितीनंदन ॥ त्याचे उदरी प्रल्हाद भक्त रत्न ॥ त्याचा पुत्र विरो
चन ॥ बळी यापासून जाला ॥ १४ ॥ बळीचा पुत्र बाणासुर ॥ तो दैत्यामाजी जिणावी इंद्र ॥ शिवप्रसादें प्रशु
जा सहस्त्र ॥ पावला तो बळाढ्य पै ॥ १५ ॥ नित्य सहस्त्र कमळें आणुनी ॥ शिवार्चन करी प्रीति करोनी ॥
प्रतिदिनी विमानारूढ होउनी ॥ शिवदर्शना जाये तो ॥ १६ ॥ शिव आपुला वरद पुत्र म्हणविला
तो सहस्त्र कर ॥ जैसा पूर्वी सहस्त्रार्जुन वीर ॥ किंवा दिनकर दूसरा ॥ १७ ॥ जैसा पूर्वी प्रतापी राव
ण ॥ तैसाच द्वापारी बळोन्मत्त बाण ॥ त्याचे पोटीं उखा निधान ॥ दिव्य कन्या जाली ॥ १८ ॥ परमसुंदर

चातुर्यखाणी॥ पद्मनेत्री सुवर्णवर्णा॥ चित्ररेखा तिची सांगातिणी॥ प्राणाहूनि आवडे॥१९॥ चित्ररेखे सम
वेत देखा॥ नित्य विमानी बैसोन उखा॥ पूजावयालागी अंबिका॥ शिवलोका प्रती जाये॥२०॥ षोडशोपचा
रे पूजन॥ उखा करी स्वकरे करून॥ करून जगदंबेचे स्तवन॥ मागुती येत स्वनगरा॥२१॥ ऐसे असत
तां येके दिनी॥ सारीपाट खेळता शिवमृडानी॥ तो उखा आली ते क्षणी॥ कर जोडुनी उभी पुढे॥२२॥ मना
माजि उखा भावित॥ भ्रतारेविण जिणे व्यर्थ॥ सारीपाट भ्रतारासमवेत॥ खेळेन मी कधी ऐसी॥२३॥
म्हणोन स्वासोस्वास टाकित॥ भवानी सकळलीला तो हेतांत॥ म्हणे उखे तुज वर॥ होईल प्राप्त॥ केवळ मन्म
थ दूसरा॥२४॥ वैशाख शुद्ध द्वादसीस॥ जो स्वप्नी देखसी दिव्य पुरुष॥ तो तुझा वर विशेष॥ प्रतापी
परम वोळखे॥२५॥ ऐसा वर देही मनगनंदिनी॥ देती जाली उखे लागुनी॥ येरी मस्तक ठेवी चरणी॥
आनंद मनी न समाये॥२६॥ मग ते बाणाचे हृदयरत्न॥ अपर्णेचि पूजा करून॥ निघाली विमानी बैसोन
आज्ञा घेउन दुर्गेची॥२७॥ उखा पावली स्वमंदिरा॥ तो कैलासा गेला बाणासुर॥ प्रीतीने पूजा न मृडानीवर

त्रिभुवन अपार करीतसे॥२८॥जय पंचवदना विरूपाक्षा॥विश्वंभरा कामाध्यक्षा॥भक्तवल्लभा सर्वसाक्षा॥
मायाचक्रचालका॥२९॥गंगाधरा हिमनगजामाता॥गजास्यजनका विश्वनाथा॥विष्णुवल्लभा प्रतापवंता॥त्रिपुरांतका त्रिलोचना॥३०॥विशाल भालाक कर्पूरगौरा॥नीलग्रीवा सुहासवक्त्रा॥दक्षमखदर्पदलणा विश्वेश्वरा॥गजांतका स्मरारी॥३१॥हे भवभवांतका भवानीवरा॥भोगीभूषणा महाभयहरा॥हे भर्गभक्तजनप्रियकरा॥अंधकसंहारा वृषभध्वजा॥३२॥ऐसी ऐकोनियां स्तुती॥संतोषला कैलासपती॥म्हणे बाणा मागे निश्चिती॥वर अपेक्षीत ऐसे जो॥३३॥भगवद्दे बाणासुर॥म ज भुजा चावाटतो भार॥याचे सार्थक होये समग्र॥ऐसा जुंझार देईकां॥३४॥शिव म्हणे रे तामसा॥काय वर मागीतला ऐसा॥कर्मानुसार बुद्धी सहसा॥नट हे चिकाल त्रईं॥३५॥तुझें ध्वजस्तंभी चासी रवी पाही॥उन्मळोन पडेल मही॥ना ज्ञातु ज्ञान ते समईं॥तुज सीयुद्धी भिडेल॥३६॥नगरापर तो न येत बाण कुंभकप्रधानपरम निपुण त्यास सांगे वर्तमान शिवे वदीधला जो॥३७॥प्रधान म्हणे आहा राया॥काय

वरमांगीत ह्मावायां॥ जैसें आपल्या असदनाल ववलाद्या॥ आपणचि अग्नी लाविजे॥ ३८॥ पाषाण थोर बांधुन
पाही॥ उडी टाकिली महाडोही॥ सर्प धरून लवलाही॥ दंश आपणा करविला॥ ३९॥ जाणत जाणतां विष॥
बळेच घेतला कैसा ग्रास॥ मै दावीये ग्रहीवास॥ हाटेचि केला जाउनी॥ ४०॥ आसो इकडे उखा लावण्यरा
सी॥ चिंताक्रांत अहिर्निसी॥ तो वैशाख शुध्य द्वादसी॥ जवळी आली ते धवां॥ ४१॥ उखेने श्रृंगारिले मंदिर
ल्याइली वस्त्र अलंकार॥ दिव्य मंचकी तेस कुमार॥ पहुडली सा क्षेपें॥ ४२॥ तो स्वप्न देखिला ते वेह्ला॥ ये
क पुरुष दिव्य आला॥ जैसा मन्मथाचा पुतला॥ संभोग केला उखेसी॥ ४३॥ उखेसी नाठवे ऐसी॥ की हें
स्वप्न देखतसे॥ गोष्टि करिती नतिरसें॥ बोलतसे वोसणतां॥ ४४॥ ह्मणे प्राणेश्वरा गोष्टि ऐका॥ मज टाकू
न जाउं नका॥ जवह्ली ऐके चित्ररेखा॥ जें जें उखा बोलतसे॥ ४५॥ सवेंचि अरुणोदये होत॥ उखा जाली
जाग्रत॥ तो श्रेजे नाही प्राणनाथ॥ चाबिरी पाहात चहुकडे॥ ४६॥ ह्मणे उभे उभे प्राणनाथ॥ मज सांडू
न कोठें जातां॥ ह्मणोन द्वारा जवह्ळित हता॥ धावत आली पाहावया॥ ४७॥ तव कोठें चि न दिसे काही॥ ह्मे

णे चित्ररेखे करूं काई ॥ हृदयपीठ तते समई ॥ दाक्तित मही शरीर ॥ ४८ ॥ चित्ररेखा ह्मणे सुंदरी ॥ कांये
जाले सांग सइ करी ॥ ह्मणोन सावरून पुढें धरी ॥ अस्त्रु पुसी नेत्रीचे ॥ ४९ ॥ उखा ह्मणे चान्ही प्रहर ॥
सेजे वरी होता प्राणेश्वर ॥ रूप आठवते मनोहर ॥ तो चसहर दावीकां ॥ ५० ॥ शोधितां गे चराचर ॥ ऐसा
पुरुष नाही सुंदर ॥ परम चतुर सकुमार ॥ जैसा रतिवर दूसरा ॥ ५१ ॥ जाताति गे माझे प्राण ॥ लौकरी दा
वीया चें वदन ॥ ऐसें बोलतां मूर्छा येऊन ॥ निचेष्टित पडियली ॥ ५२ ॥ मग सीतळ उपचार ते अवसरी ॥
करून सावध केली सुंदरी ॥ मी चित्रे लिहिते भिंतीवरी ॥ त्रिभुवनीची प्रयस ॥ ५३ ॥ त्यामाजि तुझा प्रा
णेश्वर ॥ वोळखोन सांगे वो सत्वर ॥ तो च आणीन क्षण मात्र ॥ न लगतां तुझें जवळी ॥ ५४ ॥ नारदाचे
दये करून ॥ मज आसे त्रिभुवनीचें ज्ञान ॥ ऐसें उखेने ऐकोन ॥ धरी चरण तये चे ॥ ५५ ॥ मग चित्र
शाले सुंदर सुरेख ॥ सतेज मुक्ताचौक करून पंक ॥ भींतीलिपून यां देवक ॥ चोहटन सुटाळ केलीयां ॥ ५६ ॥
सहरंगाची भरून पात्रें ॥ सिध केली क्षण मात्रे ॥ चित्ररेखा लिही चित्र ॥ अंतर दृष्टी विलोकुनी ॥ ५७ ॥

॥२॥

प्रथम लिहिला गजवदन ॥ ब्रह्मतनयानें रेखिली संपूर्ण ॥ मग नारदाचें स्वरूप लेहुन ॥ केलें नमन तयासी
॥ ५८ ॥ वैकुंठलोक समस्त ॥ रेखिला चित्रीं रमाकांत ॥ कैलासगिरी अद्भुत ॥ अपर्णेसहित शंकर ॥ ५९ ॥
ब्रह्मलोक लिहिला विचित्र ॥ त्रिदशासमवेत सहस्रनेत्र ॥ गण गंधर्व यक्ष किंन्नर ॥ विध्याधर कादि
ले ॥ ६० ॥ मरुद्गण पितृगण देख ॥ एकादश रुद्र द्वादश अर्क ॥ अष्टवसू पितृलोक ॥ अर्यमादिक मु
ख्यतें ॥ ६१ ॥ अष्टदिक्पाललोक समवेत ॥ ऋषिमंडळ लिहिलें समस्त ॥ सप्तपाताळ भोगेंद्रसहि
त ॥ रेखुनियां दावितसे ॥ ६२ ॥ तितुकी दाविली उखेप्रती ॥ ते ह्मणे यांत नाहीं प्राणपती ॥ मग भूमंड
ळीचे नृपती ॥ चित्रि रेखित चित्ररेखा ॥ ६३ ॥ नवखंडें सप्तद्वीपें ॥ छप्पन्न देशींच्या रायाचीं स्वरूपें ॥
संतमहंताचीं सद्रूपें ॥ रेखिलें कवी गुरु व्यासादी ॥ ६४ ॥ रचना दाविली समस्त ॥ उखा ह्मणे न दिसे
येथें ॥ आतां मी प्राण देतें गे सत्य ॥ चित्ररेखे जाण पां ॥ ६५ ॥ ह्मणोन भूमीवरी आंग घाली ॥ चित्ररे
खेनें सावरिली ॥ ह्मणे सखे द्वारकेकडे उरली ॥ चित्रीं लिहिते पाहे पां ॥ ६६ ॥ मग द्वारावती रेखित ॥ स

॥४॥

सद्दुर्गगगनचुंबित॥ जोवंतासमुद्रउचंबहुत॥ गोमतीवाहातसमीपपै॥६७॥ वसुदेवदेवकीउग्रसे
न॥उद्धवअक्रुरउग्रसेनमण॥छप्पन्नकोटियादवलीहून॥स्वरूपसंपूर्णदाविली॥६८॥सोळास
हस्त्रअंतःपुर॥ नलखवितदिव्यमंदिर॥उखापाहातआदरे॥स्वरूपेसर्वन्याहाळूनी॥६९॥ मग
रुक्मिणीसहितश्रीकृष्ण॥चित्रीलिहिलाजगन्मोहन॥चतुर्भुजसुहासवदन॥किरीटकुंडलमं
डित॥७०॥चित्ररेखाह्मणेउखा॥ हाहोयेकायवोळखे॥येरीह्मणेयाचेचवंसीचादेखे॥होयतोजै
सेंवाटते॥७१॥मगचित्रीलिहिलाप्रद्युम्न॥शामसुंदरकृष्णनंदन॥हासासुराहोयह्मणउन
उखालज्जीतजाली॥७२॥मगह्मणेयाचेंचउदरीदेखे॥अवतरलातोचित्ररेखे॥ह्मणेसखेहातुह्
वोळखे॥ह्मणउनअनिरुधकाढिली॥७३॥देखताचमदनकुमार॥ह्मणेहाचिगेप्राणेश्वर॥आतांतो
भेटवीगेसत्वर॥नधरवेधीरमाझेनी॥७४॥उखाह्मणेस्थिरमाये॥आतांतोआणितेलवलाहे॥मग
चित्ररेखाद्वारवतीये॥निराळमार्गचालिली॥७५॥एकरासहस्त्रयोजनेदुर॥तेथूनअसेंद्वारकानगर॥

॥४॥

यामिनी होता दोनि प्रहर ॥ द्वारकेजवळी पातली ॥ ७६ ॥ द्वारका देखोन नयनी ॥ आश्चर्य करी पूर्णमिनी ॥ तो
अकस्मात नारदमुनी ॥ अंतरिक्ष भेटला ॥ ७७ ॥ दृष्टी देखिला गुरुनाथ ॥ केला साष्टांग प्रणिपात ॥ सांगीत
ला सकळ वृत्तांत ॥ नारदाप्रती तेधवां ॥ ७८ ॥ ह्मणे द्वारकेमाजी वसते सुदर्शन भोवे ॥ डोळ्याचे पातें जाळवे ॥ तो येके वी
स आवर्ते स्वभावें ॥ होते तेथें स्वामियां ॥ ७९ ॥ तेथें माझा प्रवेश न होत हुता ॥ अनिरुद्ध ही नये हाता ॥ जाणोन
पुढील भविष्यार्थ ॥ विरंचीपुत्र बोलत ॥ ८० ॥ ह्मणे माझे करी स्मरण ॥ तुज वाट देईल सुदर्शन ॥ मोहमंत्र
त्ये लागुन ॥ नारद देता जाला ॥ ८१ ॥ याचे मंत्रे करून ॥ अनिरुद्धा वरी घाली मोहन ॥ मां चयासहीत
उचलुन ॥ वेगें नेई शोणितापुरा ॥ ८२ ॥ चित्ररेखानि घाली आज्ञा घेउन ॥ तो पुढें भोवत सुदर्शन ॥ ह्मणे तु
जनाची आण ॥ मार्ग देई मज लागी ॥ ८३ ॥ सुदर्शन स्थिर राहत ॥ चित्ररेखा प्रवेशे आंत ॥ अनिरुद्धाचा स
दनांत ॥ अकस्मात उतरली ॥ ८४ ॥ तो दिव्य मंदिरी मदनकुमार ॥ दिव्य तल्पक मणी मये विचित्र ॥ या व
री निजेला महावीर ॥ नीमा सुरवदनी पै ॥ ८५ ॥ देखोन चित्ररेखा निवाली ॥ ह्मणे धन्य ते रती वेल्हा
ळी ॥ ऐसा दिव्य पुत्र प्रसवली ॥ प्रभा सदनी न समाये ॥ ८६ ॥ मग गुरुमंत्र जपोन देखा ॥ तत्काळ उचली

॥८५॥

॥८५॥

॥५॥

लें तल्पका ॥ तळहातीं घेउन चित्ररेखा ॥ अंतरिक्ष जात से ॥ ७ ॥ अकरा सहस्त्र योजने मार्गें ॥ क्रमुन घटी के त सवेग ॥ तों उखा मंदिर सुरंग ॥ श्रृंगारून वाट पाहे ॥ ८ ॥ तों अकस्मात मंच घेउनी ॥ सखी आली देखे नयनीं ॥ धावोन चित्ररेखेचे चरणीं ॥ मिठी घाली उखा तें ॥ ९ ॥ ह्मणे तुज उतराई ॥ काये होउनि ये समई ॥ मग दोघीनी मंच कलवलाही ॥ मंदिरांत पैं नेला ॥ १० ॥ मग मोहन काढुन त्वरीत ॥ सावध केला मन्मयसुत ॥ येरू पाबिराचहूंकडे पाहात ॥ तों बोलत चित्ररेखा ॥ ११ ॥ मग वृत्तांत ते वेळां ॥ मदन पुत्रासी सांगीतला ॥ ह्मणे भवानी वर उखेसी जाला ॥ ह्मणोन आणिले तुज येथें ॥ १२ ॥ मग उखेने दिव्य माळ ॥ अनिरुधाच्या गळां तत्काळ ॥ घालूनि यां परम मंगळ ॥ गंधर्व लग्न लाविलें ॥ १३ ॥ धरून उखेचा हात ॥ मंचकीं पहुडे मदनसुत ॥ च्यारि मास परियंत ॥ सुख सोहळा भोगिला ॥ १४ ॥ कोणासन कळे बाहीर ॥ तों उखालीगरोदर ॥ समसीबैसला बाणासुर ॥ तों ध्वनी जाली अंतरिक्षीं ॥ १५ ॥ ह्मणे बाणा आतां सावधान ॥ आलें तुज महाविघ्न ॥ तों ध्वजस्तंभीचा मयोर उलथोन ॥ पडिला भूमीवरी ते

॥५॥

हो॥९३॥तोरयास सांगती परिचारीका॥गरोदर जाली तुमची उखा॥गुप्त येक पुरुष देखा॥आणोन ठेविला दामोदरी॥९७॥ऐकताच ऐसे वचन॥देसेंद्र कोपला जैसा प्रलयाग्न॥पुढे उभा कुंभकु प्रधान॥ह्मणे वेष्टा सदन उखेचे॥९८॥कोण असा वरता तस्कर॥बांधोन आणा तो सत्वर॥धाविले महावीराचे भार॥ठेविले मंदिर उखेचे॥९९॥उखा परम चिंताक्रांत॥भये चळचळा कांपत॥कामसुताचे चरण धरीत॥ह्मणे म्यां घात थोर केला॥१००॥मी केवळ तुमची वैरिणी॥संकटी घातले आपणुनी॥जैसा राजहंस नेउनी॥पंकगर्तेत बुडविले॥१॥अग्नीत घातले दिव्य मुक्ताफळ॥कूपांत कोंडिला मृगेंद्र सबळ॥सुधारस आणून निर्मळ॥अस्मगर्तेत वोतीले॥२॥तैसी मी परम पापीण॥तुमचा घात केला आपणुन॥आतां माझा वध आधी करून॥मग बाहीर जाइजे॥१०३॥मग बोले मीनकेतनपुत्र॥उखे भयें न धरी अणुमात्र॥आह्मी यादववीर अनिवार॥श्रीकृष्णा बळ पृथ्वीवरी॥४॥जेणें नखाग्री धरिला गोवर्धन॥द्वादशगावें गिळीला अग्न॥अगाबगकेसीवि मांडून॥मथुरापुर घेतले॥५॥जरासंदसा सदशवे

॥६॥

ळ॥बांधोनआणिलाजेणेंसबळ॥रजनीमाजिमथुरासकळ॥द्वारकेसीआणिली॥६॥वैद्यमागधासी
त्रासुनी॥जेणेंआणिलीमन्मथजननी॥नरकमर्दुनीनितंबिनी॥सोळासहस्त्रआणिल्या॥७॥ऐसा
तोयदुकुळअर्क॥माझायाजनकाचाजनक॥त्याचेंहृपेनेसकळिक॥दळआटीनपाहींपां॥८॥ऐसेंअ
निरुधबोलत॥तोंवंतापडीलाशैन्याचाआवर्त॥एकउखेचीकपाटेमोडीत॥आरोल्यादैत्यफोडिती
॥९॥उखेउघडीगेद्वार॥आंतयेऊनबैसलीसचोर॥ऐसेंऐकतांरतीपुत्र॥प्रतापसूरउठीला॥१०॥
जवळीशस्त्रनाहींनिश्चिती॥द्वारीचीलोहार्गळाघेतहातीं॥उपरीवरीचढिलाउखापती॥शैन्यक्षितीवि
लोकितसे॥११॥उदयाचळावरीबाहुमित्र॥तैसादिसेमारकुमार॥उडीघातलीसत्वर॥शैन्यसागरीते
धवां॥१२॥कीदेखोनियांबकुतदंडशुक॥अकस्मातकोसळेखगपाळक॥चपळेंऐसातळपेदेख॥
आर्गळाहातीवसउनियां॥१३॥आर्गळाघातेंकरून॥वीराचीमस्तकेंकरीचूर्ण॥तीनकोटीवीरझो
डुन॥प्रेतेंकरूनपाडिले॥१४॥अनिरुधवीरपंचानन॥गजमस्तकेंकरीचूर्ण॥अश्वासहीतवीरकंड

॥६॥

ण रतीनंदन माडिले॥१२॥ केला बहुताचा संहार॥ जाला एकच हाहाकार॥ ह्मणती कोपला प्रलय रुद्र॥ तेणेच अवतार धरिला हा॥१६॥ एक ह्मणती दिसतो बाल॥ परी महा योधा प्रलयकाल॥ बाण दल आटिलें सकल॥ वीरास पल सुटला॥१७॥ ऐसे देखोन बाणासुर॥ ह्मणे कोण कोठील न कले वीर॥ रथारूढ बाणासुर॥ आला समोर वेगेसी॥१८॥ बाण ह्मणे हा क्षण प्रमे ऐसा॥ तल्पतो वीर सांपडे कैसा॥ मग पंचशत धनुशा॥ गुण चढविले क्षणार्ध॥१९॥ बाणासुर सहस्त्र कर॥ सोडीत से बाणाचे पूर॥ परी तो काम तनुज चपल थोर॥ एक शर लागो नेदी॥२०॥ क्षणान लगतां जात बाण॥ बा[illegible] हून तोच पल पूर्ण॥ कोणे दिशेसी उभा पंचबाण सून॥ लक्षा न ये वी बाणातें॥२१॥ मग सर्प अस्त्र अनिवार॥ जपोन बाण सोडी सत्वर॥ नागपाशी मदन कुमर॥ अकस्मात सांपडला॥२२॥ तत्काल केले दृढ बंधन॥ मोवंते मिलाले सकल शैन्य॥ जवली येउन पाहे बाण॥ ह्मणे पुरुषार्थ पूर्ण केला येणे॥२३॥ बाण वध करूं पाहात॥ तो कुंभक प्रधान बोलत॥ हा जाला तुमचा जामात॥ याचा वध न

करावा॥२४॥ मगबंधनकरून सुबंधा॥ बंदिशाले रक्षिला अनिरुध॥ उखा करी परम खेद॥ ह्मणे कां मुकुंद
नपवेची॥२५॥ आहा द्वारकेसी जाउन हरित॥ कोण करील हरीस श्रुत॥ आसो कृष्णा नगरी वृत्तांत॥ वर्त्तेला
तो परिसी जे॥२६॥ कोपे नेला मदन सुत॥ रती रुक्मिणी शोक करीत॥ तो नारद मुनी अकस्मात॥ कृष्णास
मेसी पावला॥२७॥ ह्मणे काय पाहतां निवांत॥ बाणाचे बंदिशाले आंत॥ बांधोन घातला मदन सुत॥ सर्व
वृत्तांत सांगीतला॥२८॥ ऐसें ऐकतां ते अवसरी॥ यादव उठावले दळभार॥ गोकिला युध्य संकेतमे
री॥ वीर असिवारी आरूढले॥२९॥ वराहरा ह्मणती वीर॥ पालथे घालुं श्रोणितापुर॥ उधव सात्यकी
अक्रुर॥ कृष्णा कुमर सिध जाले॥३०॥ रतिवर रेवतीवर॥ शांदनारूढ होती सत्वर॥ सांब जांबुवंती
चा कुमर॥ निज भारेसी धांवत असे॥३१॥ उचडिली सकळ महाद्वारे॥ शैन्य समुद्र चालिला हुरे॥ दा
टि जाली एकसरे॥ पंथ नदिसे चालावया॥३२॥ क्षीर सागर विहारी॥ द्विजेंद्रावरी बैसे वेगेसी॥ तीन
प्रहर होता निसी॥ श्रोणितापुरासी पावलों॥३३॥ छप्पन्न कोटि यादव वीर॥ सुबंध वेढिले श्रोणिता

॥७॥

पुर॥ मदने टाकिले अग्निशस्त्र॥ ग्रामावरी सक्रोधें॥ ३४॥ धडधडा जळत नगर॥ होती उल्हाट यंत्राचे मार
दुर्ग हि डे खचती समग्र॥ जैसे भूधर कोसळती॥ ३५॥ नगरी एकचि आकांत॥ लोका पळावया नाही पंथ॥
मोवंता शैन्याचा आवर्त॥ तो आदित्य उगवला॥ ३६॥ बाणे करूनियां स्नान॥ करीत बैसला शिवार्चन॥
तो पुढें कुंभक प्रधान॥ वर्तमान सांगतसे॥ ३७॥ यादव दळे सी यादवेंद्र॥ वेढून जाहिले शोणितपुर॥
व्यर्थ धरिला याचा कुमर॥ आतां तही सत्वर सोडावा॥ ३८॥ जैसा प्रळयी क्षोभे कृतांत॥ तैसा बळी सु
त जाला क्रोधयुक्त॥ दळभारेसी प्रतापवंत॥ बाहेर निघता जाला॥ ३९॥ पर्जन्यास्त्र चालुनी॥ अ
ग्नी विझविला तेचक्षणी॥ चातुरंग दळे करूनी॥ नगराबाहीर निघाले॥ ४०॥ उदये पावला सहस्त्रकर॥
ते सारथा रूढ जाला बाणासुर॥ लोटले कल्पांत समुद्र॥ तैसें दळ मिसळली॥ ४१॥ मांडले एकचि घ
न चक्र॥ गाज बजीला रवाले धराधर॥ असुधन धावे पूर॥ जाती सिंधु दर्शना॥ ४२॥ दोघे ह्मणती
वीरासी वीर॥ उसणे आये फेडितीसत्वर॥ दोन्ही दळे अनिवार॥ आलोट वीर येकमेकां॥ ४३॥ जैसे दे

देखोन विष्णुसुत नंदन॥ गेला कैलासासी धावोन॥ ह्मणे यादववीरी तुझा बाण॥ वेढला पूर्णसंग्रामी॥ ४४॥
बाण तुझा वरद पुत्र॥ येसमई ने घसी केवार॥ तरी तुझें श्रीद्रस समग्र॥ आपेशसमुद्री बुडाले॥ ४५॥ साटि को
टिगण समवेत॥ वेगे धाविला कैलासनाथ॥ सवें राजास्य आणि अग्निगर्भस्त॥ स्वामी कार्त्तिकनि चालला॥ ४६॥
शोणितापुरास तत्काल आला॥ बाणे सिवासी वंदिला॥ सिवें नंदिवाहन पुढें लोटिला॥ हाकारिले गोविंदा॥ ४७॥
स्वामि कार्त्तिक आणि मदन॥ युध्या मिसलले दोघें जण॥ कुंभक आणि रेवतीरमण॥ युध्ये कंदन करिता
ती॥ ४८॥ इकडे श्रीकृष्णावरी बाण॥ सोडीत आपण मनमोहन॥ सारंग चढउन गरुडवाहन॥ तोडी
त बाण शिवाचे॥ ४९॥ शारङ्गनाचे अंतराली॥ गीरक्याचेत वेलु वेली॥ ह्मणे मली माजली रणफली॥ राज
वीटाली आनंद॥ ५०॥ शिवे सोडिविले जातवेदास्त्र॥ जलो लागल यादवभार॥ ऐसें देखोन श्रीकरध
र॥ प्रजन्यास्त्र सोडीतसे॥ ५१॥ प्रजन्य माजला अद्भुत॥ बाणाचे कटक वाहात॥ शिवें सोडिले तत्काल
वात॥ तेणे जलद वितलला॥ सुटला सुंज्ञामारुत॥ यादवसैन्य उडों पाहात॥ कृष्णें आडघातला पर्व

त॥ वातप्रद्युतकों डीला॥ ५३॥ शिवसैन्यावरी घातले॥ कोसळो पाहे तत्काळ॥ वज्रें सोडिली सबळ॥ उमावल्लभे

तेधवां॥ ५४॥ ब्रह्मास्त्र कृष्णें सोडुन॥ केलें वज्राचें प्राशन॥ षडाननें देखोन॥ ब्रह्मास्त्रचि प्रेरिलें॥ ५५॥

दोन्ही ब्रह्मास्त्रें एके ठाईं॥ मीळतां अदृश्य जाली पाही॥ शिवें हिमज्वर लवलाही॥ यादवांवरी घातला॥ ५६॥

हिमज्वर यादव सकळ॥ शस्त्रें सांडुनें सकळ॥ कृष्णें उष्णज्वर घालून तत्काळ॥ सीतज्वर पळविला॥ ५७॥

मग कृष्णें आगळें केलें॥ निद्रास्त्र शिवावरी घातलें॥ तेणें शंकरासी आकर्षिलें॥ शयन केलें नंदीवरी॥ ५८॥

आवघें कटक निद्रिस्त॥ निद्राभरें जांभया देत॥ निजवहनीं वीर घोरत॥ शिवासहीत आवघेंही॥ ५९॥

इकडे मदन आणि कुमार॥ रणी भीडती अनिवार॥ अस्त्रें घाली जी शिवपुत्र॥ ति तुकी भस्म मदन करी

॥ ६०॥ कुमारें सर्पास्त्र घातलें वाड॥ कामें सोडीलें त्यावरी गरुड॥ पापास्त्र परम प्रचंड॥ षडाननें सोडि

ले॥ ६१॥ त्यावरी मदनें हरिनामास्त्र परम॥ सोडुन केलें पाप भस्म॥ कैटभासुर अति दुर्गम॥ स्वामिकार्त्ति

के सोडिलें॥ ६२॥ शक्तिअस्त्र मदनें घातलें॥ तें षासुर मर्दिलें॥ रोमास्त्र कुमारें प्रेरिलें॥ मदनें सोडिले

पउती

॥३०॥

॥८॥

खोन विष्णुसुत नंदन॥ गेला कैलासासी धावोन॥ ह्मणे यादववीरी तुझा बाण॥ वेढला पूर्णसंग्रामी॥ ४४॥
बाण तुझा वरदपुत्र॥ येसमई नेघसी केवार॥ तरी तुझें ब्रीद समग्र॥ आपेआ समुद्री बुडाले॥ ४५॥ साटिको
टिगण समवेत॥ वेगे धाविला कैलासनाथ॥ सवें गजास्य आणि अग्निगर्भस्त॥ स्वामी कार्तिकनि चाला॥ ४६॥
शोणितापुरास तत्काल आला॥ बाणे शिवासी वंदिला॥ शिवें नंदिवाहन पुढें लोटिला॥ हाकारिले गोविंदा॥ ४७॥
स्वामिकार्तिक आणि मदन॥ युध्या मिसळले दोघें जण॥ कुंभक आणि रेवतीरमण॥ युध्ये कदन करिता
ती॥ ४८॥ इकडे श्रीकृष्णावरी बाण॥ सोडीत आपण मनमोहन॥ सारंग चढउन गरुडवाहन॥ तोडी
त बाण शिवाचे॥ ४९॥ सारंगनाचे अंतराळी॥ गीरक्याचे तवेलुवेली॥ सर्पेमलीमाजली रणफली॥ राज
वीटाली आनंद॥ ५०॥ शिवे सोडिविले जातवेदास्त्र॥ जलों लागले यादवभार॥ जैसें देखोन श्रीकरध
र॥ प्रजन्यास्त्र सोडीतसे॥ ५१॥ प्रजन्य माजला अद्भुत॥ बाणाचे कटक वाहात॥ शिवें सोडिले तत्काल
॥५२॥
वात॥ तेणें जलद वितळला॥ सुटला सुंझामारुत॥ यादवसैन्य उडोंपाहात॥ कृष्णें आड घातला पर्व

॥८॥

त॥ वातअस्त्र तकोंडीला॥५३॥ शिवरौन्यावरी घातले॥ कोसळोपाहेतकाळु॥ वज्रेसोडिलीसबळु॥ उभावल्लभे
तेधवां॥५४॥ ब्रह्मास्त्रदुष्टेंसोडुन॥ केलेवज्राचेंप्राशन॥ शडाशजनकदेखोन॥ ब्रह्मास्त्राचिप्रेरिले॥५५॥
दोन्हीब्रह्मास्त्रएकेठाई॥ मीळतांअद्दस्यजालीपाही॥ शिवेंहिमज्वरलवलाही॥ यादवांवरीघातला॥५६॥
हिमज्वरयादवसकळु॥ शस्त्रेंसांडूनसकळु॥ दुष्टाकृष्णज्वरघालुनसकाळु॥ सीतज्वरपळविला॥५७॥
मगदुष्टेंआगळेकेलें॥ निद्रास्त्रशिवावरीघातले॥ तेणेंशंकरासीआकर्षिले॥ शयनकेलेनंदीवरी॥५८॥
आवघेंकटकनिद्रिस्त॥ निद्राभरेजांभयादेत॥ निजवहनीवीरघोरत॥ शीवासहीतआवघेंही॥५९॥
इकडेमदनआणिकुमार॥ रणीक्रीडतीअनिवार॥ अस्त्रेंघालीजीशिवपुत्र॥ तितुकीभस्ममदनकरी
॥६०॥ कुमारेसर्पास्त्रघातलेंवाड॥ क्रामेसोडीलेंसावरीगरुड॥ पापास्त्रपरमप्रचंड॥ षडाननेसोडि
ले॥६१॥ सावरीमदनेहरिनामास्त्रपरम॥ सोडूनकेलेपापभस्म॥ कैषासुरअतिदुर्गम॥ स्वामिकार्त्ति
केसोडिले॥६२॥ शक्तिअस्त्रमदनेघातले॥ कैषासुरमर्दिले॥ रोमास्त्रेंकुमारेंप्रेरिले॥ मदनेसोडिले

पडती

॥६॥

औषधास्त्रे॥६३॥स्वामीनेसोडिलेसागरास्त्र॥मदनेआगस्तीनिर्मल्लीसवरे॥तेणेप्रासिलातोसाग
र॥आश्चर्यदेवपाहाती॥६४॥मदनक्रोधावलाबहुत॥म्हणेहामाझ्याशत्रुचासुत॥यासपल्लवी
नवरीत॥रणामधून पैआतां॥६५॥घातलेस्त्रियास्त्रदारुण॥सातसहस्त्रंस्वर्गाहून॥दिव्यस्त्रि
यानीउतरून॥रथवेढिलास्वामीचा॥६६॥एककरितीगायन॥एकदेतीआलिंगने॥एकदेताति
चुंबन॥एकवंदनलाविती॥६७॥एकम्हणतीप्याजीविडा॥स्वामिकार्तिकपाहेचहुकडा॥म्हणे
हाअनर्थमांडलाथोरखडा॥कोणापुढंसांगोपैं॥६८॥मीअजन्मब्रह्मचारी॥हाअनर्थकिमर्थम
जवरी॥रथशस्त्रेटाकुनभाडकरी॥स्वामिकार्तिकउठीला॥६९॥मस्त्याचाबटवाकारवेसिघेउनी॥
स्वामीपळतते वक्षणी॥दक्षणदिसेपतीजाउनी॥कपाटामाजीदडलोडो॥७०॥स्त्रियायेतीलं
धावोनी॥म्हणोनशापदेततेवक्षणी॥म्हणेमाझ्यादर्शनायेताकामिनी॥विधवाहोईलसमज
नौ॥७१॥ऐसापळलाकुमार॥गदगदांहासतीयादववीर॥इकडेकुंभकप्रधानआनिवार॥

५ ऐसें बोले राजीवनयन॥ निमिष्यां न लगता गेले सुदर्शन॥ जें धावयांवायुचें खंडण॥ क्षणमात्र करणार॥

बळिभद्रासी भीडत॥७१॥ बळिभद्रें नागर घातला॥ मुसळु घायें चूर्ण केला॥ कुंभकाचा संसार संपला॥ मग बाण उठिला हाक देत॥७२॥ रथ पेलिला कृष्णावरी॥ शस्त्रास्त्रीं भिडती समरीं॥ बहुत युध्य केलें कुसरी॥ बाणासुर दावीत॥७४॥ मग अंतरीं विचारी मुरहर॥ आतां यास कां लाउं उसीर॥ बंदिशाळे त मदनकुमर॥ श्रम थोर पावला॥७५॥ सहस्त्रमित्र तुल्यप्रभापूर्ण॥ हरीनें सोडिलें सुदर्शन॥ जें धावयांवायुचें खंडण॥ क्षणमात्र करणार॥७६॥ भुज्या छेदिल्या समस्तें॥ दोनी रक्षिल्या आतयातें बाणासुर विकळ पडत॥ शूरवाहात असुधाचा॥७७॥ दोंदूर डोरिला पर्वत॥ कीं मधुमासी केसुक फुलत॥ तैसा बाणाचा देह दिसत॥ आतिसार कडुरूनी॥७९॥ तो सावध जाला तूळ पाणी॥ पाहे बाणाकडे विलोकुनी॥ तव भुजा छेदुन पाडिल्या धरणी॥ शिव मनीं विचारीत॥८०॥ हा सांत आदिनारायण॥ यापुढें काय काढिला बाण॥ खद्योत आणि चंडकिरण॥ सम समान कधी न हे॥८१॥ मग शिवें सावध बाण केला॥ श्रीकृष्णाजवळी आणिला॥ पायांवरी हरीच्या घातला॥

॥१०॥

कायबोलिलासदाशिव॥८२॥प्रल्हादापासूनबलीपर्यंत॥याचेपूर्वजतुमचेभक्त॥याचामायाहृ
पाहरत॥ठेवीआतांनारायणा॥८३॥यावरीआतांकृपाकरावी॥आपल्याहातींहरीउठवी॥याचा
गर्वचीसारीतांआचवी॥आटोनगेलीमुकुंदा॥८४॥करुणावजगज्जीवन॥कृपेनेउगविलाबलि
नंदन॥हृदयींतयासीहटधरून॥अभयवचनदीधले॥८५॥मगबोलेबाणासुर॥आतांनगरांत
आलासमग्र॥सहीतबलिरामयादववीर॥पावनमंदिरकरावें॥८६॥मगउमावरआणिरमाव
र॥नगरांतआणीबाणासुर॥अनिरुधसोडूनसत्वर॥वस्त्रभूषणलेवविली॥८७॥ब्रह्मदेवे
येउन॥तत्कालकाढिलेउत्तमलग्न॥परमहर्षलाबाण॥मंडपपूर्णउभेकेले॥८८॥वोहरेदो
घेशृंगारिली॥मंडपामाजिआणिली॥कमलासनेतेवेळी॥लग्नेलाविलेयथाविधी॥८९॥बा
णेमांडारेफोडुन॥सुखीकेलेयाचकजन॥आपल्याहस्तेकरून॥करीपूजनकृष्णाचें॥९०॥
शिवह्मणेबाणाऐकवचन॥बळीनेधुतलेहरीचेंचरण॥तुझेंभाग्यपरिपूर्ण॥आलानारा

॥१०॥

यण घरासी॥ ९१॥ जाला चा ही दिवस सोहला॥ आंदणा देत बहुत तेवेळा॥ तो द्रव्य भार सिध्य जाला॥ घोष लागला वाद्याचा॥ ९२॥ तेव्हां आज्ञा घेऊन त्वरीत॥ हरी निघाला मनगजामात॥ गोहर घेऊन कृष्णनाथ॥ द्वारावतीये निघाले॥ ९३॥ दूरवरी बोलवीत आला बाण॥ मग आज्ञा देत नारायण॥ शोणितापुरासी परतोन॥ बलिनंदन पावला॥ ९४॥ द्वारके स पावले श्रीपती॥ उखा चा निरुध्य निरखती॥ रती रुक्मिणीसी वंदिती॥ आल्हंगिती सप्रेम॥ ९५॥ हरिविजयग्रंथ पूर्ण॥ हाच कनकाद्री शोभायमान॥ नाना दृष्टांत रत्ने जाण॥ ते पेकरून मंडीत॥ ९६॥ नाना इतिहास देव देव॥ याचा आश्रये राहाती सर्व॥ मुख्य वैकुंठपती रमाधव॥ तो च येथे वसतसे॥ ९७॥ ब्रह्मानंदा द्वारकाधीशा॥ श्रीरुक्मिणीमानसराजहंसा॥ श्रीधरवरदा आदिपुरुषा॥ भीमीतट वासा पांडुरंगा॥ ९८॥ ॥ इति श्री हरिविजयग्रंथ॥ संमत हरिवंश भागवत॥ प्रेमळ पंडीत परिसोत॥ अष्टाविंशतितमोध्याय गोड हा॥ १९॥ ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥

॥ ३४॥

॥ ३४॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॥श्रीशारदायनमः॥ ॥श्रीसच्चिदानंदमूर्तयेनमः॥ ॥शुभमस्तु॥ ॥०॥
शोधितात्रिभुवनसमग्र॥ जेंजेंदिसतीमायाविकार॥ तितुक्यासभयेअसेंसाचार॥ नाशिवंत
रूपाउनियां॥ १॥ बहुतभोगभोगिता॥ तेथेंरोगाचेंभयतत्वता॥ सौख्यबहुवसवाढतां॥ दुःख
सवेंचीउद्भवे॥ २॥ बहुमालसांचताधन॥ राजचोरभयेंयालागुन॥ विद्याहोतांचसंपूर्ण॥ वाद
करयेउनघेतिहो॥ ३॥ तयासविघ्नकरीशचीनाथ॥ रूपवंतासीयोषिताचेलीत॥ मित्रहत्वाबे
बहूजेथें॥ भयहोतअर्थसंमध॥ ४॥ ज्ञानजोसंपूर्णहोये॥ तेथेंअभिमानाचेंभये॥ सकलामा
जिनिर्भयपाहे॥ हरीचेंपायेअसती॥ यालागिअच्युतचरणोपासन॥ निर्भयअसेंपरिपूर्ण॥
जेंसकलदुःखदरिद्रभंजन॥ निर्वाणपददायक॥ ६॥ अठाविसावाअध्याइकथानुवाद॥ उ
खेनेवरिलाअनिरुद्ध॥ वोहरेघेउनगोविंद॥ द्वारकेसीपावला॥ ७॥ आधिव्याधिदुःखदरिद्र॥
हरकरणारजोयादवेंद्र॥ याचेंभजनीजेंतत्पर॥ त्यासीसाचारनुपेक्षीतो॥ ८॥ कालयौवना

॥१॥

च्या राजाभीतरी ॥ हरिचरणोद्भव गंगेचे तीरी ॥ कपिला नाम नगरी ॥ अवनीवरी विख्यात ॥ ९ ॥ तेथें सु
दामदेव ब्राह्मण ॥ असत दरिद्री अकिंचन ॥ ज्याचें घरी मुष्टिभरी कण ॥ संग्रह नाहीं सर्वथा ॥ १० ॥
नित्य करून कोरान्नें ॥ मेळउन आणि कण ॥ त्यामाजि अतीत पूजा पंचयज्ञ ॥ यथान्यायें करीत
॥ ११ ॥ ब्रह्मचारी अतीत यतेश्वर ॥ उपवासी किंवा निराहार ॥ याचे नित्य दोप्रहरा घेउन समाचा
र ॥ सुदामा विप्र भोजन करी ॥ १२ ॥ दुसरियादिवसा लागुन ॥ नउरे मुष्टिभरी धान्यें ॥ लेकेपीडि
ती क्षुधे करून ॥ नउरे अन्न तयासी ॥ १३ ॥ सुदामदेवाची गृहिणी ॥ परम पतिव्रता शिरोमणी ॥
सदासादर पतिभजनी ॥ शुचिष्मंत सर्वदा ॥ १४ ॥ स्त्री पुत्र षहोउन येकचित्त ॥ गृहाश्रमीं जी
वर्त्तत ॥ दोघाचें अंतरीं दयाबहुत ॥ सदा हेत धर्मावरी ॥ १५ ॥ ऐसीजे धर्मानुकुली ॥ तेच पतिव्र
ता सती निर्मळ ॥ ते ग्रही राहे धननीळ ॥ लक्ष्मी सहीत सर्वदा ॥ १६ ॥ अतीतांचे भाग्य देखु
ती लटकीच प्रीति वरी दाविती ॥ ज्यावदा लाअसंत करिती ॥ अतीतासी वंचनार्थ ॥ १७ ॥ ये

॥१॥

कतोंडालाअसंत॥ येकीखदाडामलीनाबकुत॥ भ्रतार देखतां क्षोभतीमनांत॥ तीच्यासाग अवश्य कीजे॥१८॥ आखंड ज्यां क्रोधमुखी॥ दुर्भगा दुश्चिलानष्टायेकी॥ घरी सर्व असोन दैन्य भाकी॥ तीच्यासाग अवश्य कीजे॥१९॥ दर्पण घेउन हाती॥ सदा दंत दादासोलिती॥ पती आधी ज्यां अन्न भक्षिती॥ तीच्यायाग अवश्य कीजे॥२०॥ करिती भ्रताराचीनिंदा॥ परग्रही ज्यांस वस्ती सदां॥ जीच्या बोलण्यास नाही मर्यादा॥ तिच्यासागअवश्य कीजे॥२१॥ जारजारीचीसंगती घरीमना आवडे तैथेनिद्राकरी॥ येकलीमार्गचालेजे दुराचारी॥ तीच्यासाग अवश्य कीजे॥२२॥ चिरेआणिअलंकार॥ घेउनविलेकरी स्रृंगार॥ उदकीरूपपाहेवारंवार॥ तिच्यासागअवश्य कीजे॥२३॥ भलत्यासी चयेकांत गोष्टी॥ जारन्याहाळीसदा दृष्टी॥ सुखमानी पतीहोतां कष्टी॥ तीच्यासागअवश्य कीजे॥२४॥ सदा उघडे पयोधर॥ सवेंचहासे झांकून पदर॥ निरीयासरसावी वारंवार॥ तीच्यासागअवश्य कीजे॥२५॥ दुष्टास्त्रियेसीकरणेसंसा

॥२॥

र॥ अज्ञानगुरु आणिमूर्खपुत्र॥ यजमान दरिद्रीकृपणमैत्र॥ सुख अणुमात्र नसे तेथें॥२६॥ ध
णीनिर्बलषंढघातार॥ वक्तातामसीश्रोता पामर॥ आंधसांगाती पंथ दुर्धर॥ सुख अणुमात्र न
सेतेथें॥२७॥ पैसून्यवादीयांचाविश्वास॥ पोहोनेणे त्याचीधरी कास॥ रोगिष्टवैद्याच्याऔषधास
न सेयेशेकल्यांती॥२८॥ कोठें नाणेमोडकेशस्त्र॥ अबद्धपुस्तक असुचीपात्र॥ पढिलातेसम
ईनाठवेशास्त्र॥ तरीयेशनयेकल्यांती॥२९॥ आसोआतां सुदामदेवाचीग्रहणी॥ परमपवित्र
सर्वहीगुणी॥ दरिद्रीपती परीनिशिदिनी॥ आजानुलंघीनयाची॥३०॥ आधीचदरिद्रे
पीडलीसबल॥ त्यामाजिपडिलादुष्काळ॥ सखेटाकिती भाग्यपुत्रपसकल॥ चोर पुष्कळसुट
लें॥३१॥ लोकदेशधडीजालें॥ दुष्काळराष्ट्रबोसपडिलें॥ सदनेसोडून लोक गेलें॥ मार्गेन
चलेकोठेंही॥३२॥ बोसपाडिल्याआल्यासकळीक॥ मरलें आहीसजातीलोक॥ आपुलीझो
पडीसोडून देख॥ सुदामांजाताजाला॥३३॥ तोदरिद्रीयास नवतलता॥ कोण्हीचनेंदीतीस

॥२॥

र्वथा॥ जेथें तेथें चरपंगपाहतां॥ बाहेर घालितीपिटुनी॥२४॥ येकाचिया अंगणांत॥ राहिला स्त्रीपुत्रा
समवेत॥ आपस्य अन्नेविण पीडती बहुत॥ कोरान्य न मिळे कोठेंही॥२५॥ जरी तृण बीज मिळालें कि
चित॥ वैश्वदेव औपासन करीत॥ याही माजि आला अतीत॥ त्यास ही देत विभाग पैं॥२६॥ लेंकुरें सुं
दरें सगुण॥ हरुशजाली दिसती दीन॥ डोळां उरलासे प्राण॥ पतिव्रते चा तेसमयीं॥२७॥ ह्मणे ज
री मज असे तें माहेर॥ तरी लेंकुरें धाडीतें सत्वर॥ पती ह्मणे तुमचा मित्र॥ द्वारकाधीश असे
कीं॥२८॥ सुदामा ह्मणे बाळपणीं॥ परमप्रीती करी चक्रपाणी॥ हतांत मागिनी चेंतीरीं जाउ
नी॥ गोरक्षण करीत असें॥२९॥ त्या वरी गुरुग्रहीं विद्याअभ्यास॥ करी मी आणि राम हृषीकेश॥
ली ह्लाव तारी जो जगन्निवास॥ कर्तव्य अद्भुत तयाचें॥४०॥ गुरुपुत्र मृत्यु पावला॥ कमलपत्रा
क्ष ते वेळा॥ तत्काळ माघारा आणिला॥ यमलोकास जाउनी॥४१॥ ग्रहीं हून नव जावा वैकुंठरा
णा॥ संदीपने जाणोन त्याक्षणा॥ मागीतली दुर्मिळ दक्षणा॥ न मिळे कोण्हा सर्वथा॥४२॥ मृत्यु

॥२॥

पावला स्विस बहुत ॥ तो माघारा आणिला गुरुसुत ॥ आज्ञा घेतां रमानाथ ॥ गुरुसदनीं त जाला ॥४३॥
अवंतीनगरी होता संदीपन ॥ तेथें कृष्ण पदांकतीर्थाभिधान ॥ अद्यापि असेंस कळजन ॥ करितां स्ना
न मुक्त होती ॥४४॥ त्या तीर्थासमीप उत्तम ॥ अद्यापि आहे गुरुचा आश्रम ॥ तेथें श्रीकृष्णमूर्तिसि प्रेम
संदीपन स्थापिली ॥४५॥ तेचा मित्र माझा जगज्जीवन ॥ तो पतिव्रता बोले वचन ॥ स्वामी अवश्य घ्या
वे दर्शन ॥ द्वारकेसि जाउनियां ॥४६॥ विप्र म्हणे रिक्तहस्त ॥ कैसा भेटो जगद्गुरुतें ॥ देवाधिदेव या
दवश्रेष्ठातें ॥ उपेया तें असे काये ॥४७॥ मग पतिव्रता उठिली तेक्षणीं ॥ सेजारणीचे घें जाउनी ॥
मुष्टि भरी पोहे उसणे आणुनी ॥ विप्रा तीं देत असें ॥४८॥ स्वामी हा वस्त्राकुण हो ये ॥ उसणे मिळा
ले मुष्टि पोहे ॥ ब्राह्मण उठिला लवलाहे ॥ हरुषनसमाये कोठें हीं ॥४९॥ मुष्टि पोहे बांधावयासी
वस्त्र घड नाहीं त्यापासी जीर्ण चिंध्या पांघरावयासी विप्राचे मानसीं लाज वाटे ॥५०॥ ठाईं ठा
ईं गांठोड्या करूनी ॥ पोहे बांधिलें तये क्षणीं ॥ जातां पतिव्रतेचे नयनीं ॥ अश्रु आले तेधवां ॥५१॥

॥२॥

म्हणे स्वामी मी तु म्हाविण॥ केवळ परदेसी अनाथ दीन॥ लौकरी यावे परतोन॥ म्हणुन चरण धरियेले॥५२॥ तृणबीज उसणे मागोनी॥ आपल्य जागविन दिवस दोनी॥ आपण हरि दर्शन घेउनी॥ सत्वर चीपरतावे॥५३॥ आसो वेगे निघाला ब्राह्मण॥ पतिव्रतेचे समाधान करून॥ तो पुढे उत्तम जे शकुन॥ सव्य जातीवायस॥५४॥ पूर्णकलश माथा घेउनी॥ पुढे भेटल्या दिव्य कामिनी॥ आसोचिंधा चे भार पाघरोनी॥ विप्र जात त्वरेने॥५५॥ मार्गी जातां द्विजवर॥ मनी करी नाना विचार॥ कृष्णाचे द्वारी देव समग्र॥ जोडुन कर उभेराहाती॥५६॥ मार्गविधी मित्र रोहिणीवर॥ गीस्पति धनपती त्रिदशेश्वर॥ हे हरीचे द्वारी तिष्ठति निरंतर॥ दाटी अपार राजयाची॥५७॥ जाता श्रीकृष्णाचा दर्शन॥ मुगटा मुगट आदळती खणखणा॥ तेथे मज दीन ब्राह्मणा॥ प्रवेश कैसा होईल॥५८॥ श्रीकृष्ण लल नाच तु बुक्कता॥ माझा विनोद करिती लसमस्त॥ ब्राह्मण ऐसा चिंतित॥ मार्गे जात लवलाहे॥५९॥ मार्गे जाता घडि घडी॥ पाहे पोह्याची गाठोडी॥ उपवासी मर

॥ ४ ॥

तील ॥ ६० ॥ ऐसा जों तों हरें नें विप्र ॥ तो समीप देखे द्वारकापुर ॥ जें विरंचीने रचिलें नगर ॥ ऐका साद
र चतुर हो ॥ ६१ ॥ चौवीस योजने सविस्तर ॥ रमणिये दिसे द्वारकापुर ॥ सप्त दुर्गे भोंवती परिकर ॥ म
हाविशाल प्रचंड ॥ ६२ ॥ सुवर्णमय दुर्गे दिसती ॥ चर्या झल्हकती शाना पणा ल्हपती ॥ रजनी माजि वाट
ती ॥ नक्षत्रें वरी जडियलीं ॥ ६३ ॥ रत्नजडीत चक्रें दिसती ॥ जैसें पंक्तीने बैसले गभस्ती ॥ भोंवता खं
द सरिता पती ॥ असंभाव्य उचंबळे ॥ ६४ ॥ जैसें जननी कांडीचें पुत्र पाही ॥ तैसें कुडे झल्हकती ठाईं
ठाईं ॥ वीर वरिते सर्वदा ही ॥ गर्जती कृष्णा नाम ॥ ६५ ॥ वरी गेविली उल्हाट यंत्रें ॥ शस्त्रें झल्हकत
ती अपार ॥ कुडा कुडा मंगल तुरे ॥ रात्रीदिवस गर्जे ॥ ६६ ॥ तंतविततंत घनसुस्वरें ॥ वाद्य वाजती
मनोहरें ॥ साना देंगो पुरें समग्र ॥ घुमघुमिती सर्वदा ॥ ६७ ॥ दुर्ग फांजि वरन येक पंक्ती ॥ कल्ह
हसा दिव्य झल्हकती ॥ चपळे जैसें ध्वज निश्चिती ॥ दिव्य लखलखीती अपार ॥ ६८ ॥ महाद्वा
रें विशाल झल्हकती ॥ नवरत्नांची चक्रें वोपदेती ॥ ऐरावतारूढ आमर पती ॥ येत जात स्वप्ना

॥ ४ ॥

रेसी ॥ ६९ ॥ मठ मंड पचोबारे झळती ॥ मदलसा जडीत विराजती ॥ दामोदरें उंच लखलखीती ॥ सोल्हास
हस्त्र गोपीची ॥ ७० ॥ शतखणी दामोदरे विशाल्हें ॥ वाटे आकाशा टेंकणिल्हें ॥ कीं मित्ररथ अडखले
निराळ पंथें क्रमिताहो ॥ ७१ ॥ हिरे पाचूंची सोपानें ॥ येकावरी येक विराजमान ॥ अवतरलें पैं गोपुरी व
ल्हीने ॥ भिंती वरी जडीयली ॥ ७२ ॥ चरियावरी द्विज आणि स्वापदें ॥ रत्नजडीत नानाविधें ॥ पाचूंचें रा
वे विविध शह्वें ॥ झळाळीला जळमती ॥ ७३ ॥ रत्नजडीत कळशावरी ॥ अपार दिसती येकसरी ॥ ख
पोखणी पुतळ्हिया सुरवरी ॥ गातीनाचती संगीत ॥ ७४ ॥ नास अंगुळिका घेऊनियां ॥ गिर क्या
घेती पुतळ्हिया ॥ सर्व अलंकारें डौरलीयां ॥ सजीव पाहातया भासती ॥ ७५ ॥ घरोघरीं सजीव
सरोवरें ॥ नानातीर्थे वीकारं जी अपारें ॥ नीलरत्नाचीम पुरें ॥ धावंताती स्वइछया ॥ ७६ ॥ ये
काहून येक विचित्र ॥ जालो आल्ही सुंदर घर ॥ गृही गृही दामोदरा ॥ प्रभाकर लखलखीती ॥ ७७
दामोदरा प्रती कळशे ॥ कळशा प्रती रत्नकुंभ विशेष ॥ कुंभा प्रती रत्न राजस ॥ त्यावरी हंसखे

ळती॥ ७८॥ हंसाप्रतिमुखीमुक्तमाळा॥ भक्तमोगितीमुक्तसोहळा॥ सोहळाहाचिहोतअगळा॥
कीर्त्तनीलीळावर्णिती॥ ७९॥ कीर्त्तनिश्रेकतांहोतीसप्रेम॥ प्रेमरंगीउमामेघःशाम॥ मेघःशामतेथेंवि
श्राम॥ संतजनपावती॥ ८०॥ संततेथेंपूर्णज्ञान॥ ज्ञानतेथेंआनंदघन॥ आनंदतेथेंसमाधान
समाधानसुखअसे॥ ८१॥ सुखतेचसमाधीम॥ समाधीतेचितुटल्याआधी॥ आधीतुटताजी
वोपाधी॥ नउरेकोठेंशोधितां॥ ८२॥ उपाधीतुटताहोइजेअभेद॥ अभेदतथेंचिपूर्णबोधो॥ बोध
तेथेंब्रह्मानंद॥ परिपूर्णविसावला॥ ८३॥ अैसीद्वारकाअद्भुत॥ विप्रजातसेचिलोकित॥ घ
रोघरीवेदध्वनीहोत॥ शास्त्रचर्चाकरितातीं॥ ८४॥ न्यायमींमांससांख्यअद्भुत॥ पातांजळी
व्याकर्णवेदांत॥ घरोघरीअष्टमासिद्धीतिष्ठत॥ नवनिधीसहीतपैं॥ ८५॥ आळोआळीदे
वाळयसुरंगी॥ दिव्याहिरयाचीविशाळलिंगी॥ माणिकाचगणेशआरगतरंगी॥ बाळसूर्यव
तदीसती॥ ८६॥ दोहीसुरकांहाटवाटिया॥ रत्नेनिबंधवोवरिया॥ व्यहौरेकस्तूरीघेउनियां॥ य

धान्यायेविकिती॥८७॥ घरोघरी वृंदावने॥ हीरयाची प्रकाशमाने॥ वरीतुलसी शोभती हीरवीपर्णे॥
गरुडपाचूंची जोविघडीली॥८८॥ ऐसे तें द्वारकानगर॥ सर्वलक्षणयुक्तसुंदर॥ श्रीकृष्णासमे
वेंमणीमय द्वार॥ पावला विप्र तेथवरी॥८९॥ द्वारपाल पुसती तुं कोण॥ ब्राह्मण अवचिता बोले मे
उन॥ श्रीकृष्णाचा बंधु पूर्ण॥ ऐकतां सर्व हांसिले॥९०॥ एक ह्मणती आनशब्राह्मण॥ एक ह्मण
ती होय सत्यवचन॥ जगद्बंधु रमारमण॥ काय आश्चर्य ययासी॥९१॥ आडकांठी नाही हरीचे
द्वारी॥ विप्र आंत गेला झडकरी॥ तो सुधर्मसभा देखिली येकसरी॥ जेथें मुरारी बैसला॥९२॥
जेथें सुघपाचूची ज्योती॥ वरी हीरयाचे स्तंभ झळकती॥ माणिकाची उथाली शोभती॥ पाहा
सुलती शशिसूर्य॥९३॥ शांतकुंभाचे तुळवट॥ गरुडपाचूच्या कीलचा सदट॥ तेसमेसी वैकुं
ठ श्रेष्ठ॥ प्रसन्नवदन बैसला॥९४॥ किरीटकुंडलेमंडीत पूर्ण॥ सरळनासीक आकर्णनय
न॥ मुखसुहास विराजमान॥ पाहातां मन तन्मये॥९५॥ कौस्तुभ वैजयंती वनमाळा॥ चतु

॥ ६ ॥

भुजमेघसावळा॥ पीतांबरझळके जैसी चपळा॥ कटि मेखळा वरी विलसे॥ १६॥ चरणी वांकीने पुरे तोंडर॥ जो दितिज दर्प हरण समरधीर॥ सनक सनंदन सनत्कुमार॥ भक्तसमासूषित जो॥ १७॥ नारद तुंबरादि प्रमुख॥ गाती सुस्वर अतिरसीक॥ उधव अक्रुर द्वयभागी देख॥ लघु चीरे उडविती॥ १८॥ वक्षून शोभाळि जे कोटिकंदर्प॥ तैसे दिसे जाज्वल्य हरिरूप॥ कीं आनंत चपळा संडुन उष्णताप॥ ऐक्य वासि आलियां॥ १९॥ ऐसा सभामंडळी द्वारकाधीश॥ विप्र देखिला पुराणपुरुष॥ द्विजाचा अंबरी नमाये हरुष॥ सप्रेम पुढें चालिला॥ १०॥ श्रीहरीने द्विज देखिला दुरुनी॥ आसन सांडून चक्रपाणी॥ पुढें धाविला ते क्षणी॥ विप्राचे चरणी मिठी घाली॥ १॥ द्विजे धरिले दोन्ही करें॥ आलिंगना मिसळले सत्वरें॥ उभयाचे नेत्री प्रेमपुरें॥ न धरत लोटले तेधवां॥ २॥ सुदामा बाळपणीचा मित्र॥ अत्यंत हरीचे प्रीतिपात्र॥ लगउनि हृदई राजीवनेत्र॥ हट धरिला न सोडी॥ ३॥ ऐसें आलिंगन होचिं जणी॥ दिघले हि धळे पदीं नुपुरे विघणी॥ म

॥ ६ ॥

गहरीने विप्रहाती धरूनी॥ आपलेआसनी बैसविला॥ ४॥ विप्राचे चरणक्षाळूणा॥ करी रुक्मिणीम
नमोहन॥ म्हणे वाटेने चालता चरण॥ बहुतनुमचे भागले॥ ५॥ पूजाअर्पूनि सकळ॥ वाद्यगजरे
सी चंदनी ह्ळ॥ विप्राचा हस्त धरून तत्काळ॥ सभाविसर्जुन चालिला॥ ६॥ कामजननीच्याग्रहा
प्रतीदेख॥ चालिला जलजोद्भवजनक॥ रत्नजडीत डोल्हारा सुरेख॥ त्यावरी बैसती दोघेही॥ ७॥ सु
दाम देवते अवसरी॥ चिंध्याचे भार सावरी॥ पोह्याची गांठोडी झडकरी॥ चांचपोन पाहातसे॥ ८॥
दुती प्रती म्हणे चक्रपाणी॥ सत्वर बोलावा रुक्मिणी॥ येरी निघाला तत्क्षणी॥ त्रिभुवनजननी जव
ळी आल्या॥ ९॥ तो अपूर्व संकेत करूनी॥ दुती प्रती पुसे रुक्मिणी॥ येरी म्हणती सारंगपाणी॥ बोला
विती आपणाते॥ १०॥ पुसे हरीजवळी आहे कोण॥ येरी म्हणे तिये कआला ब्राह्मण॥ चिंध्याच
भारे दिनवदन॥ त्यास जगज्जीवन भेटले॥ ११॥ त्यासनविसंभती क्षणभरी॥ बैसविला डोल्हा
रीयावरी॥ ऐसे ऐकतां भीष्मककुमरी॥ उठे झडकरी तेधवां॥ १२॥ विद्युल्लताजैसी झळकत

॥७॥०

तैसाभ चहु भूमीसी रहुत ॥ हंसगती चमकत ॥ हरीजवळी पातली ॥ १३ ॥ हरि पदी करून नमनेन
सर्वेची वंदिला तो ब्राह्मण ॥ येरु देत आसी र्वचन ॥ अनंत कल्याण तुज लागी हो ॥ १४ ॥ श्रीरंग ह्मणे
रुक्मिणीसी ॥ जैसा बहिमन आह्मासी ॥ आमचा गुरुबंधु निश्चयेसी ॥ सुदामदेव जाण हा ॥ १५ ॥
येरी ह्मणे जैसा गोरक्षक ॥ तैसे च दिसे तया चे मुख ॥ आपला बंधु होये निःशेख ॥ बाहु पणी चा वाटले
॥ १६ ॥ आजि पर्यंत हे न ल ॥ कोठे ठेविले होते शाकुन ॥ हरी ह्मणे करी पूजन ॥ आपल्या हस्ते पद्म
नेत्रे ॥ १७ ॥ येरी ह्मणे हार पाळा नियंता ॥ पूजा केली असेल कीत हता ॥ हासे आले जगन्नाथा ॥ ह्मणे
विनोद सर्वथा न कीजे ॥ १८ ॥ रुक्मिणीने उदक आणुनी ॥ विप्राचे पाय धुतली ते क्षणी ॥ ह्मणे गुरे
राखिले बाहुपणी ॥ हिंडता वनी उल्का आंगचा ॥ १९ ॥ मग नापीक आणुनी ॥ स्मश्रू कर्म करविले ते
क्षणी ॥ नेसावया उत्तम पडदणी ॥ देती आणुनी ते धवां ॥ २० ॥ आवध्या चिंध्या गोळा करून ॥ ग्रंथी बां
धे जगज्जीवन ॥ रुक्मिणी सीह्मणे मनमोहन ॥ बहुत जतन करून ठेवी ॥ २१ ॥ मज्जन जालियां

॥७॥०

सत्वर ॥ द्विजास दीधले वस्त्र अलंकार ॥ यादव भोजना बोलाविलेस मग्र ॥ श्रीकर धरते धवां ॥ २२ ॥ सो
ह्लास सहस्त्र गोपि नारी ॥ बोलाविल्या ते अवसरी ॥ ब्राह्मणाची वार्त्ता घेरो घरी ॥ स्थत जाली ते धवां ॥ २३ ॥ आ
श्चर्य करिती गोपिका ॥ थोर लाहान नाही वैकुंठनायका ॥ दीनजनाचा पाठीराखा ॥ श्रीदसाचे हरी चें ॥ २४ ॥
तकाल रुक्मिणी चिया सदना ॥ आल्या सोह्लास सहस्त्र ललना ॥ नमस्कार करिती ब्राह्मणा ॥ येक मृगन
यनां हासती ॥ २५ ॥ आशिर्वाद देतां भाग ह्ला विप्र ॥ गोपीची दाटी जाली थोर ॥ ह्मणती भावोजी सत्व
र ॥ कंचुक्या आणा आह्मा तें ॥ २६ ॥ एक ह्मणती आशिर्वाद पाही ॥ यानी फुका चादि घला ना
ही ॥ तेथें कंचुक्या केशा कायी ॥ पुरविती तेह्ले ना ॥ २७ ॥ छप्पन कोटि यादव सहीत ॥ भोजना बैसला
र माना ॥ यातिनु क्यास रुक्मिणी वाढीत ॥ जैसी तलुपत चपह्ला तें ॥ २८ ॥ जैसें आलात चक्र फिरे ॥ तै
सी भीमकी वाढी हरे ॥ चूडे झल्लकती येकसरे ॥ उजेड पडे सर्वांवरी ॥ २९ ॥ जेथें वाढीत जगन्मात ॥ दे
वास अन्न दुर्ल्लभ तत्वता ॥ ती वर्णावी का मयामातां ॥ व्यर्थ ग्रंथा कां वाढउं ॥ ३० ॥ आसो भोजनजा

॥८॥

लयांतेक्षणी ॥ विडे दीधले त्रयोदशगुणी ॥ मग श्रीकृष्ण ह्मणे विप्रालागुनी ॥ आला सव हि पानी काय
धाडिले ॥ २१ ॥ अष्टनायका जे उनलवला हे ॥ हरीपासी आल्या पाहे ॥ ह्मणती बेजे आमचें हाती आहे
गांठाडे लवला हे आणविलें ॥ २२ ॥ रुक्मिणी रूप गांठी दावित ॥ ह्मणे बंधूची संपदा दावा हरीत ॥ श्री
कृष्ण स्वहस्ते सोडीत ॥ गोपी पाहाती मोवंया ॥ २३ ॥ मग गाठड्यां सोडुन सकळिक ॥ पोहे घेत जग
नायक ॥ एक ग्रास मुखी घातला देख ॥ तो धरी हस्त रुक्मिणी ॥ २४ ॥ मनों ततर्क करीत रुक्मिणी
तानि ग्रास पोहे मछुनी ॥ त्रिभुवनी चराज्ये यालागुनी ॥ देईल आतां परमात्मा ॥ २५ ॥ लगुन ये
क ग्रास घेता गोविंद ॥ रुक्मिणीने हस्त धरिला मिनोद ॥ ह्मणे मो वंती ललनावि ट्टंद ॥ यासि प्र
साद देइजे ॥ २६ ॥ तो मस सभामा ह्मणे तेक्षणी ॥ आली आहो सोळा सहस्त्र जणी ॥ एक एक पो
हे फोडुनी ॥ वांटिता ही पुरेना ॥ २७ ॥ ह्मणे हो द्विजवरा येक औकावें ॥ पुनरपी परतोन गावा सजा
वें ॥ आव व्या पुरते पोहे आणावें ॥ अैशा चगांथी बांधोनी ॥ २८ ॥ पोहे नेदिता नि वाडे ॥ ने ड हेळु मरे

॥८॥

गाठोडे॥ कोल्हिंदी ह्मणे कासऱ्या कोडे॥ इतुकें सासी चालितां॥ ३९॥ इतुकें चकरासु दाम देवा॥ कंचु
क्याचा विचार सहरापा हावा॥ आह्मा आवघ्यास गौरवा॥ नाहीतरी गावां जाऊं नेदुं॥ ४०॥ तो जांबु
वंती ह्मणे तेह्मणी॥ याचिं ध्याच्या तारा वेगळ्या करूनी॥ घ्या वांटुन आवघ्याजणी॥ काही मनीं
न सूनका॥ ४१॥ तो लक्ष्मणा ह्मणे आवघ्यापुरतें॥ कुंकुमचिंध्या जीआ ह्मातें॥ तो मित्रविंदा ह्म
णे विप्रातें॥ पाहावरतें आह्मांकडे॥ ४२॥ आजिचा दिन क्षमा केली जाणा॥ उदैक पाहा चोळ्याची
विचारणा॥ यज्ञजिती ह्मणे हो ब्राह्मणा॥ गांठोडे ठेवा मजपासी॥ ४३॥ मंद्रावती ह्मणे चोरूनी
धोत्राच्या तारा ज्यासि घेऊनी॥ ह्मणे भावोजी रखूणगांठी करूनी॥ माझ्याची आध्यान करावे
॥ ४४॥ तौ रेवती ह्मणे यादवेंद्रा॥ या गांनेड्यावरी करा तुमची मुद्रा॥ बंधुचें ठेवणें जतन क
रा॥ जेकतां श्रीधरा हासें आलें॥ ४५॥ श्रीकृष्ण गांठोडें बांधलें॥ रुक्मिणीचें आध्यान केलें॥
तो सत्यभामा ह्मणे तांधुमे जिलें॥ आवघें आहेत कीं श्रीरंगा॥ ४६॥ रवाळ ते पाहात विप्र॥

कोणासनेंहीप्रश्नोत्तर॥सत्यभामेसीह्मणेसर्वेश्वर॥कितीविनोदकरेलवो॥४७॥हाबळिरामापरीसअधिक॥सुदामदेवबंधुदेख॥आसोसमेसीबैसलाजगन्नायक॥सुदामयासीघेउनी॥४८॥वस्त्रेकरूनकेसरी॥सुगमदाचेंउसेदिधलेंवरी॥नेसल्यासोहोसहस्त्रसुंदरी॥वासअंबरीनसमाये॥४९॥सभेसीआलीकहापात्रें॥वर्णितीहरीचीलीलाचरित्र॥तिनुकेंगौरविलेराजीवनेत्रें॥वस्त्रभूषणदेउनी॥५०॥समारंगजालयावरी॥सुदामयासीधरूनकरी॥हरीप्रवेशलाअंतरमंदिरी॥मंचकावरीनिजविला॥५१॥ब्राह्मणाचेपायेआपण्याहातें॥रगडिलेश्रीकृष्णनाथें॥हृदईधरिलेद्विजपदातें॥श्रीवत्सजातेह्मणतीपैं॥५२॥ब्राह्मणसेवानारायणनिजांगेकरीतआपण॥जोब्राह्मणाचाकरीअपमान॥तोअनेकपतनभोगिला॥५३॥ब्राह्मणतीर्थनित्यघेतां॥महारोगपळतीतत्वता॥जोपुरवीब्राह्मणाचामनोरथा॥रमानाथाआवडेतो॥५४॥धनधान्यवस्त्रअलंकार॥देऊनजोसुखीकरीविप्र॥याचेंमंदिरीश्रीधर॥

येउ नशाहे सर्वदा ॥५५॥ समई आलयां ब्राह्मण ॥ सत्वर घ्यावें आधी भोजन ॥ यथाशक्त्या द्यावें दा
न ॥ तेणे जगज्जीवन संतोष ॥५६॥ जेणे कांही आचार विचार ॥ एक ब्राह्मण भक्त अति उदार ॥ कों
सारी त्याचा संसार ॥ आपण आंगे गोउ करी ॥५७॥ जे करिती ब्राह्मणाचा अपमान ॥ सत्पात्री अड
काने दीत दान ॥ वेश्रोस वोपिती सर्व धन ॥ तो वैरी पूर्ण हरीचा ॥५८॥ ज्यांचा सुखे तृप्त जगन्नाथ ॥ आ
पण हृदई पद मिरवीत ॥ त्याचा जो अपमान करीत ॥ तो वैरी पूर्ण हरीचा ॥५९॥ नावडे पुराण श्रव
ण हरिकीर्त्तन ॥ सत्समागम देवपूजन ॥ ब्राह्मण देखता विटे मन ॥ तोच वैरी पूर्ण हरीचा ॥६०॥ की
र्त्तन ऐकतां निद्रा येत ॥ रात्रीदिन खेळे द्यूत ॥ सत्पात्र देखतां पाठिमोरा होत ॥ तो वैरी पूर्ण हरीचा
॥६१॥ मी विष्णुभक्त थोर बहुत ॥ म्हणोन शिवाची निंदा करीत ॥ भक्त देखतां तिरस्कार येत ॥ तो वै
री पूर्ण हरीचा ॥६२॥ मी शैव येक सदाचारी ॥ म्हणोन विष्णुनिंदा करी ॥ जो सद्गुरुवचनी विश्वास
न धरी ॥ तो वैरी पूर्ण हरीचा ॥६३॥ ऐसे आतां हे बोल बहुत ॥ हरी सुदामयाचे पाये रगडीत ॥ वि

प्र घरी हरी चे हस्त ॥ ह्मणे तुम्ही नाथ जगद्गुरु ॥ ६४ ॥ दीजांचा महिमा वाढवावया ॥ लीलादाविसी यादवरा
या ॥ आतां जावे निद्रा करावयां ॥ कमलालया कमलेशा ॥ ६५ ॥ हरि पहुडला निज मंदीरी ॥ मन्मथ जननी आसेसे
जवरी ॥ निद्रा न येची मुरारी ॥ चिंता करीते घवां ॥ ६६ ॥ ह्मणे रु क्मिणी परीयसी ॥ सुदामा याचे कुटुंब उपवासी ॥
अन्ने विण दिवस नीशी ॥ पिडताती अंसत ॥ ६७ ॥ शयेवरी उठोन बैसे गोविंद ॥ जो जगदंकुर मुलकंद ॥ वि
श्वकर्मासी बोलावी परमानंद ॥ आज्ञा देत तेघवां ॥ ६८ ॥ ह्मणे जैसी द्वारावती सुंदर ॥ तैसे करी सुदामयाचे नगर ॥
सर्व पदार्थ मात्र सत्वर ॥ सीघ्र करी रजनीमाजि ॥ ६९ ॥ सुवर्ण नगर चांगले ॥ तत्काल चितेणे निर्मिले ॥ सर्व
संपती भरील्या तेवेले ॥ विचित्र केलें तेघवां ॥ ७० ॥ आसो ये कमास परीयंत ॥ सुदामा राहीला तेथें ॥ घरोघरी
गोपी विप्रासने त ॥ पाहुणे पकरावयां ॥ ७० ॥ सत्यभामा आदि समस्त नारी ॥ नित्य सोहला करीती नाना परी ॥
विप्र अंत्यत चिंता करी ॥ कुटुंबाचि तेघवां ॥ ७१ ॥ मग हरीस ह्मणे सुदामा ॥ आता आज्ञा द्यावी आह्मा ॥ हरी ह्मणे विप्रो
तमा ॥ जवरूप जायीजे आताची ॥ ७२ ॥ हरी ह्मणे सुदामदेवा ॥ हे वस्त्रे अलंकार फेडुन ठेवा ॥ चिंध्याचें गाठोडें

तेह्मां॥ जवळी ठेविलें विप्राचें॥७३॥ ब्राह्मणे चिंध्या घेउनी॥ वस्त्रे अलंकार टाकितें क्षणीं॥ परमसीणपाव
लामनीं॥ ह्मणे कर्म थोकरणी दुर्धर॥७४॥ आह्मासी भोगणें पूर्णदरिद्र॥ त्यास काय करील या देवेंद्रासी वाचे
अंगी जडलें फणीवर॥१॥ रीसमीर आहार चुकेना॥७५॥ शिवमस्तकि बैसला मंगाक॥ परी न वजाये त्याचा
कलंक॥ माझें अदृष्ट पाठी मोचे देखे॥ कमळानायक करील कायें॥७६॥ घेउनी चिंध्याचे भार॥ दडदडा चाली
लातेह्मां वीप्र॥ बोलविलें जाला यदुवीरक॥ नगरा बाहीर तेधवां॥७७॥ विप्र सद्गद होउनी॥ ह्मणे राहावे आतां स
रंगपाणी॥ मग कृष्णमूर्ति विलोकुनि॥०॥ अस्नु नयनां आणीलें॥७९॥ आज्ञा घेउन त्वरीत॥ अतिवेगें विप्र जा
त॥ ह्मणे जाला आसेलकुटुंब घात॥ येक मास लोटला॥८०॥ नगरा जवळी आला त्वरीत॥ [illegible]
[illegible]॥ दिव्य दामोदर लखलखीत॥ कळस झळकत चहुकडें॥८१॥ वेढावला पाहे
ब्राह्मण॥ ह्मणे मी द्वारकेसी आलो परतोन॥ तो लोक येति गावांतुन॥ त्यास आपण पुसतसे॥८२॥ ग्रामाचे नाम
सांगा झडकरी॥ येर ह्मणती सुदामयाची नगरी॥ ब्राह्मण अंतरी॥ माझा विनोद करीती हे॥८३॥ भेटले गो

ह्मण

रक्षकसमोर॥ सासउसे कोणाचे खील्लार॥ ये पह्मण तिसुदामदेवविप्र॥ साचेंसाचार गोघन हे॥ ४॥ ब्रह्मण
चहुकडे पाहे स्तब्ध॥ ह्मणे हे अवघे स्वकरीतां तिविनोद॥ तो पुढें दलभार करुन सीघ॥ प्रधान येती सामोरे॥ ५॥
गज तुरंग महारथ॥ देखोन ब्राह्मण भयाभीत॥ ह्मणे माझे कुंटुब समस्त॥ काये जालें कळेना॥ ६॥ माझी झोप
डी होती यस्थली॥ ते कोणे मोडुन टाकिली॥ माझी बालें बहुतेक मेली॥ महादुष्काले करुनियां॥ ७॥ तो अवलीं आ
ले प्रधान॥ करिती सांष्टांग नमन॥ दिव्यदेह पावला ब्राह्मण॥ जाला सुलक्षण पवर॥ ८॥ दिव्य वस्त्रें अ
लंकार॥ प्रधान लवविति सत्वर॥ पुढें होत वाद्याचा गजर॥ तो प्रजा समग्र नमस्कारिती॥ ९॥ गज स्कं
दीं बैसला विप्र॥ माघे पुढें वेष्टित दलभार॥ मीरवत पावले निज मंदीर॥ तो पुढें पुत्र देखीलें॥ १०॥ सुल
क्षणी कपरम सुंदर॥ ल्यालेले वस्त्र अलंकार॥ मनां त अनंदला विप्र॥ ह्मणे श्रीकर धर तुष्टला॥ ११॥
तो बाहीर आली ललना॥ जैसी स्वर्गीहुन उत्तरे देवांगना॥ विगे करुन निंबलोण॥ लागे चरणा पती
च्या॥ १२॥ प्रधानि सुमुहर्ती पाहोनि॥ विप्र बैसला सिंह्यासनी॥ वरी छत्र धरीलें तत्क्षणी॥ तो उछाहान

यनीपाहातीजन॥१२॥परीसक्षगटतातत्काली॥लोहोसुवर्णहोयेतेचवेली॥तैसीपरीसुदामयासजाली॥पूर्णवनमालीतुष्टला॥१३॥नवलकेलगोपाळे॥मुष्टिक्षरीपोव्हेभक्षीलें॥इंद्रपदातुल्येराज्येदिघलें॥सुदामयांसीप्रीतीनं॥१४॥हरीविजयग्रंथसमग्र॥हेचकेवलद्वारकापुर॥रुक्मिणीसहितयादवेंद्र॥नांदेयेथेसर्वदा॥१५॥नानादृष्टांतपरीकरा॥हेचीकेवलयादवपसारा॥पूर्णब्रह्मानंदअतिउदारा॥श्रीधरवरअभंगसदा॥१६॥॥ ॥इतिश्रीहरिविजयग्रंथेसमतहरिवंशभागवतात्प्रेमलभक्तसदापरीसोत॥नवविंशतिअध्यायेगोडहा॥१९॥ ॥संपूर्णमस्तु श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥छ॥ ॥छछछ

॥ हरि ॥

॥ विजय ॥ ज॰ ॥

श्रीवेंकटेशाय नमः ॥ ॥ श्री सच्चिदानंद मूर्तये नमः ॥ ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ ॥ जयजय वेदवंद्या सकलसारा ॥ मन्मथजनका त्रिभुवनसुंदरा ॥ ब्रह्मानंदा जगतिउदारा ॥ द्वारका नगरविलासीया ॥ १ ॥ तुझे उदारपण जगतिथोरा ॥ बिभीषण केला येक नमस्कार ॥ त्यास दिधलें लंकापुर ॥ जोवरी मीत्र शशी आसती ॥ २ ॥ सुदाम अत्यंत दरिद्री ॥ त्यास द्वारके तुल्य दिधली नगरी ॥ पुर्वि कौंस मारुन मथुरापुरी ॥ उग्रसेन स्थापिला ॥ ३ ॥ सुग्रीवासी दिधली किष्किंधा ॥ वाली पाठविला निजपदा ॥ पांडव पालका गोविंदा ॥ भक्तवरदा जगत्पती ॥ ४ ॥ पुर्वाध्यायी कथन जालें ॥ सुदामयासी राज्य दिधलें ॥ यावरी द्वारावती यजे वर्तलें ॥ तेच परीसा श्रोतेहो ॥ ५ ॥ द्वारकेंत अवतरला अनंत ॥ जो सच्चिदानंद अमूर्तमूर्ती ॥ रामवेल रात्री कृष्णनाथ ॥ मंदीरा येत सत्यभामेच्या ॥ ६ ॥ तवं तो मित्रविंदेचा दिवस ॥ विसरोनी यां हृषीकेश ॥ सत्यभामेच्या घरास ॥ जेव चिंता जाला चुकोनी ॥ ७ ॥ नोदोन्ही हस्त ठेउन कटिवरी ॥ सत्यभामा उभी द्वारी ॥ ती सदेखोन मुरारी ॥ काय वचन बोलील ॥ ८ ॥ सत्यभामा जाणोन गो विंदा ॥ म्हणे सुखी आहेस कि मीत्रविंदा ॥ तुजकारणे मी मुग्ध ॥ रात्री जालो जाणपां ॥ ९ ॥ ऐकता ऐसें वचन ॥ क्षोभलें सत्यभामेचे मन ॥ म्हणे मज सवतीचे नाव ठेउन ॥ बोलवी कपटी नाटक ॥ १० ॥ मीत्रविंदेच्या नामे बाहे यदुवीर ॥

॥१॥

तरी मी हि दुसरे नाम मठे विन निर्धार॥ माझे नाम सांडुन इतर॥ नाम मज ठेविलें कां॥ ११॥ मग श्रीकृष्णासि ह्मणे सुंदरा॥
या वेया वेजी कौं सासुरा॥ मथुरा सांडुन द्वारकापुरा॥ किमर्थ येणे जाहालें॥ १२॥ ऐसे कोन वैरीयाचे नाम॥ परम ज्ञानी मल्ल
पुरुषोत्तम॥ ह्मणे कां वोलुज पडिला भ्रम॥ कौं सम जह्मणतेसी॥ १३॥ तु जाली सकाय पीसी॥ कौंस नाम मज बाह
सी॥ मग ह्मणे श्रीहरीसी॥ डोलें पुसुनी पाहायां॥ १४॥ कोठे आहे मी त्र विंदा॥ लौकरी दारा गोविंदा॥ हांसे आले मुकुंदा॥
ऐसे कोन शब्द ऐकतये च्या॥ १५॥ सत्यभामेचा गर्व जाणोन॥ गुप्त जाला जगन्मोहन॥ सत्यभामा पाहे भोवते विलोकुन॥ ह्मणे
समजावी न हरीसी॥ १६॥ तो हाती चांगला माधव॥ जे विसाधका होता ज्ञान गर्व॥ निजात्म प्राप्तिचा अनुभव॥ कैंचा मग
तयासी॥ १७॥ ज्ञान गर्वे बुडुंना वैंडिल॥ सत्यभामेसी तैसें जालें॥ ह्मणे हाती चे निधान गेलें॥ भ्रांत जाले कैसी मी॥ १८॥
दिव्यरत्न गोफणीलें॥ अमृत पात्र कलंडीलें॥ परब्रह्म घरा आलें॥ म्या अव्हेरीले पापीणीनें॥ १९॥ कामधेनु
आली मंदीरी॥ ते पिटुन घातली बाहेरी॥ तैसें म्या केलें ये अवसरी॥ गेला कौंसारी हातीचा॥ २०॥ विकल पडीली स
त्यभामा॥ सख्यासी ह्मणे भेटवा मेघश्याम॥ घरा आला परमात्मा॥ आव्हेर केला जाणोनी॥ २१॥ मंदीरा आणाव

॥१॥

याइंद्रीरावरा॥ सत्यभामा दुती ब्याठवी त्वरा॥ ते सत्वर येऊन यदुवीरा॥ कां येथ्रा र्थिती जाहाली॥ २२॥ दुती ह्मणे जग
जीवना॥ चाला सत्यभामे च्या निकेतना॥ तुह्मा लागी राजीवनयना॥ विकलबहुत जाहाली॥ २३॥ दिव्य सुमनांचे हा
र॥ तीस भासती जैसे विषधर॥ सून्य दिसते मंदीर॥ तुजवीण यादवेंद्रा॥ २४॥ दिऊन वस्त्रे आभरणें॥ दुती गौरविली
मधुसूदनें॥ ह्मणे गं जगमन माझे येणें॥ न व्हे आतां सर्वथा॥ २५॥ तोइकडे सत्यभामा मंदीरी॥ हरी प्राप्ति लागी खेद
करी॥ घडी घडी येऊन पाहे द्वारी॥ ह्मणे कां मुरारी न येची॥ २६॥ सेजे वरी आपल्या सुकलें॥ चंदनागपंगं घुविटलें
शेशवल्ली चीं दलें॥ सुकली सकले दिसती॥ २७॥ प्रभा ही न दिसे सदना॥ नावडे सुस्वर गायना॥ दीपक जाले तेजही
ना॥ हरीलें मन मुरहरें॥ २८॥ जगन्निवास कोठें गुंतला॥ कोण ते सदेवसी रातला॥ चक्र चालहा च्यतार आपला॥
न ह्मणावा कदाही॥ २९॥ कि माझया सदना येतां वनमाली॥ को व्ही ललना वाटे सी भेटली॥ जे सखी बोलाऊ पाठविली
ती ही जाहाली कायेगती॥ ३०॥ न लोटे चीआ जियामिनि॥ न ढलती नक्षत्रें गगनी॥ न उगवे चीवासनमणी॥
चक्रवंकें अझुणी वाहाती कां॥ ३१॥ ऐसी चींता करीता सती॥ तो दुती आली अवचित्ती॥ तीस ह्मणे कां वो श्रीपती॥
आलें नाहीत सांग पां॥ ३२॥ स्वासोस्वास विशेष तुज॥ कां दाटला सांगे मज॥ यरी ह्मणे हृ येनें घाविले सहज॥

म्हणोन घाव पडाटली ॥ २३ ॥ तुझे मस्तकिचे केश चळले ॥ परी म्हणे हरी पायी सीरठेविलें ॥ वरि च्यावरी म्हणो धरि
लें ॥ केशविस चलें म्हणऊनियां ॥ २४ ॥ तुझे सकुमार जसेंत चीर ॥ कां घर्मे भीजलें समग्र ॥ कायकरुन आलीस विचार
तो निर्धार कल्हेना ॥ २५ ॥ येरी म्हणे मछावतार ॥ हरीनें धरुन शोधीला सागर ॥ मी तेथें प्रवेशता समग्र ॥ सेला भी
जला साजणी ॥ २६ ॥ तुझी द्रीष्टि कां जाली घर्मित ॥ निद्रा मांडली तुझी सख ॥ तुं हरीरुपी जालीस रत ॥ चिन्ह सर्वदि
सतें ॥ २७ ॥ म्हणे कमल जाला तुज अवतार ॥ त्याची कूर्म द्रीष्टि परमतीव्र ॥ सा त्या दर्शनें शरीर ॥ भाव सकळ राहि
लें ॥ २८ ॥ मामा म्हणे तुझे अधर जाण ॥ तेथें दंश केला दंतालुंबन ॥ येरी म्हणे हरी शुकर जाला पूर्ण ॥ अवसि
तादंत लागलीमतें ॥ २९ ॥ मामा म्हणे तुझे पयोधर ॥ तेथें नखेरुतली परमतीव्र ॥ म्या दुध जक्षावयां माजेर ॥ पा
ठविलें शहाणीनें ॥ ४० ॥ येरी देत प्रत्योतर ॥ नारसिंह जाला तुझा अवतार ॥ म्यां साचा धरीला कर ॥ चालसत्वर म्हण
उनियां ॥ ४१ ॥ ततंत्ता क्रोधी दैत्यमर्दन ॥ मजलोटीलें स्वकरें करुन ॥ तेणें नखे रुतली जाण ॥ नसतें चदुषणला
उंनकें ॥ ४२ ॥ तुज सत्वर पाठविलें ॥ यवढा वेळ कोठें गमीलें ॥ प्रतीउत्तर कायबोलें ॥ गजगमना तेधवां ॥ ४३ ॥ तु

ज्ञानभर्तार घननील ॥ ज्याला बली चा द्वारपाल ॥ शोधीत गेलें रसातल ॥ वाढवेल लागला ॥ ४४ ॥ दिव्य पटकुले
आणी चोली ॥ मजकरा पीतें दी वनमाली ॥ सनकादिकां न लभे चरणधुली ॥ वस्त्रे ला घली तुज कैसी ॥ ४५ ॥ तुझा
पती फरे रे घर ॥ क्षेत्री वधुन जयपावला थोर ॥ ते वेलें मी जाऊन सत्वर ॥ उभी टाकलें सापुढें ॥ ४६ ॥ तुझी सखी ह्मण
उनी ॥ मज हे दि घली पेठवणी ॥ तुज विश्वास वाटे कि न वाटे मनी ॥ खुण ह्मणउनी आणी ली हे ॥ ४७ ॥ तुझे भाली
चा अर्धचंद्र टीला ॥ तो कैसा न सांगे चलला ॥ प्रतिउत्तर या बोला ॥ काय देतदुतीतें ॥ ४८ ॥ रामबंदीचे सोडीले निर्जर ॥ सां
न जाकुंहि सुटला परमक्रुर ॥ सास देखतां हा चंद्र ॥ पेऊनिया चललावें ॥ ४९ ॥ मलीयागर चंद न सीतल ॥ तुझे आंगी च र्चि
लापाताल ॥ तो स्वेदें करुन सकल ॥ काय निमित्य वाहावला ॥ ५० ॥ द्वादशी अज्ञ अद्भुत ॥ गीली क्षण न लगतां कृष्णान
थ ॥ ते समयी खेद झाला बहुत ॥ ह्मणोन चंदन पेशला ॥ ५१ ॥ तुवा तेथें बहुत उसीर ॥ लावाव्या काय विचार दुती ह्मणे
बोध्या वतार ॥ पती तुझा जाहाला ॥ ५२ ॥ शस्त्र वस्त्र रहीत ॥ आरण्यांत नग्न फीरत ॥ कोठे न दिसे ची अव्यक्त ॥ ह्मण
उन उसीर लागला ॥ ५३ ॥ कां तुझा उत्तर लामुखमंगांका ॥ अंजन वाहावलें सुचे रेखा ॥ तुवां भोगीलें कृष्ण सुखा ॥ संपादि

योजने

णीकरितसी॥५४॥दुतीह्मणेऐकसावधा(का)ना॥पाहावयागेलेतुझ्यापतीस॥तोयासक्रोधचढीलविशेष॥देखोन
उत्कर्षम्लेछ्यांचा॥५५॥हातीघेउनीयाकुंत॥तुरंगीबैसावयाजालाउदीत॥तोक्रोधायमानंमजसीमात॥येक
हीपरीनबोलें॥५६॥हरीनेबोलेजाणोन॥सयमगमजआलेरुदन॥तेणेवाहावलेंअंजन॥मुखमेगांकउतरला॥५७॥
मगबालेंसत्यभामासती॥भलीसेपाटफीजाणसीवोहुती॥बहुकष्टलीसनिश्चिती॥सुखेनिद्राकरीजातां॥५८॥
कपाटदेउनसेजेवरी॥निजेसत्राजीतकुमरी॥वियोगानलजालीअंतरी॥अस्तुनेत्रीचालीलें॥५९॥ह्मणेआ
हाश्रीकृष्णजगदाधारा॥मनमोहनावसुदेवकुमरा॥यादवकुलटीलका॥भुवनसुंदरा॥पावेहवायवेलें॥६०॥
जाणोनियाअंतर्भाव॥तत्काळपातलादेवाधिदेव॥कपाटावरीश्रीकेशव॥अंगुल्याग्रेवाजवीत॥६१॥तेजाणो
नसत्यभामाबाली॥मागुतिकरीहरीसीनली॥ह्मणेकोणतस्कर्यवेली॥कपाटावरीहाणतो॥६२॥हरीह्मणेवो
कुठिलें॥मींमाधवआलोयेवेलें॥निद्रेनेभ्रमलेंडोलें॥पुसुनहोयेसावध॥६३॥मगसत्यभामाबोलत॥मा
धवनामेवसंतऋत॥तरीवसंतवास्तव्यवनीसत्य॥येथेकिमर्थआगमन॥६४॥हरीह्मणेमीचक्रधर॥

तुजलागीं पावलो सत्वर ॥ येरी ह्मणे कुल्लाल तूं निर्धार ॥ रात्रीं कासया आलासी ॥ ६५ ॥ हरी वदे मी घरणी घर ॥ येरी ह्म
णे हासी तुरुपीवर ॥ कोणा डंका वयासा चार ॥ रात्रीं यवढें आलासी ॥ ६६ ॥ रुक्मणी [?] ह्मणे कालिये सर्प आगासुर ॥ यासि संहा
रीतां मी म्हावीर ॥ यरी ह्मणे तरी तूं द्विजेंद्र ॥ किमर्थ रात्रीं आलासी ॥ ६७ ॥ मग बोलें बोलेपुत नारी ॥ मी भोगवेले पातले
हरी ॥ गदगदा हांसे सुंदरी ॥ तरी वांनर निर्धारीं ॥ ६८ ॥ आपलें सांडून कांतार ॥ कां आला न कळे वानर ॥ तुजा ये
वेगें सत्वर ॥ माझा पत्र तोर येयील आतां ॥ ६९ ॥ तो आहे परम पुरुषार्थी ॥ शीक्ष्या लाविल तुज प्रती ॥ सत्यवादि येक
पतिव्रती ॥ ऐसा नाहीं दुसरा ॥ ७० ॥ श्रीकृष्णासी हांसे आलें ॥ भामिनें कपाट उघडीलें ॥ श्रीमुखावरुन निं
बलोण केलें ॥ दृढ धरीलें हरीचरण ॥ ७१ ॥ ह्मणे आदिपुरुष मधुसूदन ॥ मी बहु उधट बोली लेवचन ॥
क्षमा करावी मनमोहना ॥ मी दासी अन्यायी सर्वस्वें ॥ ७२ ॥ हातिं धरून मधुकैटभारी ॥ सत्यभामा जाणि सेजेवरी ॥
मग पुजा षोडशोपचारीं ॥ करीति जाहली ते घवां ॥ ७३ ॥ सत्यभामा ह्मणे ते वेळा ॥ येवढा वेळ कोठें रमीलें [?] ॥ मग बोलें
घनसीं वला ॥ मग येसी लागला उसीर ॥ ७४ ॥ सत्या ह्मणे तुमचा जंगासें ॥ ये तो दुसरा जाणी कचीवासा ॥ मग बे

॥१॥

लेहृषीकेशा॥ जोकांडोलसचातुर्यसींघु॥७५॥ ह्मणे वनीनानपुष्पमाला॥ भक्तीगुंफुन घातलमागला॥ ह्मणे
नवासदुसयाजाला॥ तुजलागी मृगनयने॥७६॥ भामा ह्मणे शरीरासी॥ कां घर्म जाला हृषिकेशी॥ बहु श्रम जा
ला तुह्मांसी॥ आजि मज वाटते॥७७॥ हरी ह्मणे धांवतां वनांतरी॥ तेणे घर्म जाला सुंदरी॥ मग ह्मणे जी कौंसारी॥
आश्चर्य येक वाटते॥७८॥ तुमचे अधर जैसे विद्रुम॥ ते कुचंबावया काये काम॥ हरी ह्मणे शंखत्राहाटीला बलेपरं
मा तेणे वोष्ट श्रमलेवो॥७९॥ ह्मणे या सत्य गोष्टि ह्मणउन॥ करा लकांही येथे प्रमाण॥ हरी ह्मणे समुद्रांतटाकी नेऊन॥
सत्य आसे नतरी तरसे मी॥८०॥ येरी ह्मणे काय हे प्रमाण॥ तुह्मी समुद्रामाझि करितां शयन॥ हरी ह्मणे माहा स
र्प आणुन॥ कुंभामाजि घालीकां॥८१॥ मग मी हस्त घालुन काढीन सत्वर॥ सत्य आसे नतरी नडंखी विखार॥ ये
री ह्मणे तुह्मी सर्पावरी निज पार॥ काये विशघर करील तुह्मां॥८२॥ हरी ह्मणे चेतवी माहां अग्न॥ आंत निःशं
क मी प्रवेशेन॥ येरी ह्मणे द्वादश हुताशन॥ तुह्मी गीलीला बाल त्वी॥८३॥ मग ह्मणे वनमाली॥ खडतर देव आ
सेल पुमंडली॥ त्याच्यादेवालांत मज घाली॥ सत्य असत्य निवडे तेथे॥८४॥ सत्य भामा ह्मणे देव समस्त॥ या

बती तुझापुढें होउन शरण ॥ हरी ह्मणे तुला यं न करुन हरीत ॥ मज यांत बैसवी ॥ ८५ ॥ धाये हाणता कलें जवली ॥ पा
र कुंठ सलेल अंतराही ॥ सत्यअसत्य सकही ॥ निवडे लतेथें गजगमने ॥ ८६ ॥ मग बोले ते गोरटी ॥ आनंत ब्रह्मं
डे सुमनाचा पोटीं ॥ तुमचे वजन करावया जगजेठी ॥ तुला कोठुन आणुं मी ॥ ८७ ॥ तुह्मां जवली मागत प्रमाण ॥ स
र्वही होयील अप्रमाण ॥ ह्मणउन दृढ धरीलें हरी चरण ॥ ह्मणे महिमा पूर्ण न कळेची ॥ ८८ ॥ आसो येकांत सुख
शयनी ॥ भामा ह्मणे शाशी चक्रपाणी ॥ सच्चिदानंद मोक्षदानी ॥ लीला दावित भक्तासी ॥ ८९ ॥ कमलोद्भव सुत
येके दीवसी ॥ आला सत्यभामेच्या गृहासी ॥ येरी धावोन लागे चरणासी ॥ बैसावयासी आसन देत ॥ ९० ॥
पुजा करुन षोडशोपचार ॥ ह्मणे परीसाजी येक विचार ॥ जन्मोजन्मी कृष्णा भ्रतार ॥ व्हावें ऐसें चिवाटत से ॥ ९१ ॥
यास कवण व्रत कवण दान ॥ ऐके नहांसे चतुरस्य नंदन ॥ ह्मणे हरी महिमा नेणोन ॥ जन्मपंक्ति यी छितें ॥ ९२ ॥ श्री
कृष्णाची पतिहोउन ॥ इच्छे अद्यापन वजाये अज्ञान ॥ दुःख मला जवली बैसोन ॥ सुवास नेणोन चिरवली
लोलें ॥ ह्मणे ईचा भी अेमान झडे समूल ॥ जैसा करावा काही खेलें ॥ पात्र पाहुन कुशल ॥ पदार्थ माजिसं

टीवीती॥९४॥ नारद ह्मणे कृष्णादान देसी॥ तरी तो च जन्मोजन्मी पावसी॥ हे पुसो नियां हृषीकेशी॥ आणी मनासी आधी बपे॥९५॥ हरी सयेकांती पुसे सत्यभामा॥ तुझ्या सदानदे यीन मी पुरुषोत्तमा॥ जै कता हांसे आले मे घश्या मा॥ पूर्ण कामा सर्वेशा॥९६॥ सत्यभामे सी ह्मणे कृपानिधी॥ हे मज मानली तुझी बुधी॥ तरी दाना सउसीरन करावा आधी॥ उठउठी देयीजे॥९७॥ भामा पुसे द्विजास जाउन॥ दान घेता काये श्रीकृष्ण॥ विप्र ह्मणती नो गोवल पूर्णो॥ आली ब्राह्मणा तोच ले॥९८॥ परम कपटी चोर जार॥ अमचे ग्रही न को सा चार॥ या स उत्तम वस्त्रे अलंकार॥ केचे आह्मी पुरवावे॥९९॥ कृष्णा दानाचा अंगीकार॥ क दान कोणीत को पही विप्र अविद्येने वेष्टिले साचार॥ कृष्णा महीमा नेणती॥१००॥ अनंत जन्मीचे तपाचरण॥ तरी च हातायेईल कृष्ण॥ असो सत्यभामापरतोन॥ नारदाज वळी पातली॥१॥ ह्मणे कोणही दानने घनीन तता॥ तुं नेही अंगीकारीजी आता कृष्णादाना सी ब्रह्मसुता॥ पात्र तूं च धन्य पैं॥२॥ नारद ह्मणे अवस्य॥ मी दान घेतो जगंन्निवास॥ पूर्णब्रह्म पुराण पुरुष आना या सयेत हाता॥३॥ सत्यभामा ह्मणे यदुवीरा॥ दाना सी पात्र नारद बरा॥ हे मानले कि तुमचा विचारा॥ हरि ह्मणे

तरी काय करावी ॥ ४ ॥ पुण्यार्क योग उत्तम बहुत ॥ ऐसा पुढें न साधे मूढ तें ॥ नारदा जवळी आपली ठेविला नाथ ॥ वस्त्रा
भरणी श्रींगारुनी ॥ संकल्प करुन यथा सांग ॥ नारदा करी देत श्रीरंग ॥ जो क्षीराब्धी हृदयें जलरंग ॥ पूर्ण निः
संग परब्रह्म ॥ ६ ॥ नारद ह्मणे वनमाली ॥ हा ब्रह्मवीणा घेयी कां जवळी ॥ तंतु तुटो नेदी निज मूळी ॥ श्रुति स्वर सांभा
ळीजें ॥ ७ ॥ मुळीचा तुटतां तंत ॥ तेणें नाश होयील बहुत ॥ माझा राग याथार्थी ॥ तु जठाउ कजा ऐसें कीं ॥ ८ ॥ माझी दे
वता रंगनाथाची पेटी ॥ जतन करी कां जगजेठी ॥ नारदा चाली लाउठा उठी ॥ पाहे द्रिष्टि सत्य भामा ॥ ९ ॥ पुढें जात क
मलोद्भव पुत्र ॥ मागे येत शत पत्र नेत्र ॥ जो घनशाम कोमल गात्र ॥ सहस्त्रनेत्र वंदी जया ॥ १० ॥ द्वारके वल्लभ पाती
जन ॥ जगद्वंद्य हा जगजीवन ॥ याच्या खांदा वो झें देउन ॥ नारद मुनि येत ऐसें ॥ ११ ॥ नारद ह्मणे हृषीकेशी ॥
कां पें हळु हळु चालतोसी ॥ ग्रहाश अ झुणुन सोडीसी ॥ कैसा साधीसी परमार्थ ॥ १२ ॥ ऐसा ऐसा सारंगपाणी ॥
नारद दुरी गेला घेउनी ॥ तो सत्य भामा निज सदनी ॥ वियोगानले आहळली ॥ १३ ॥ सत्य भामा करी रुदन ॥
आतां कैं देखेन मधुसूदन ॥ ठकुन गेला गे ब्रह्मनंदन ॥ मुचलें पूर्ण घातलें ॥ १४ ॥ सत्यभामे चिये सदनी ॥

॥ हि ॥

मात्मा होसकल कृष्णकामीनी ॥ झणतीमलीकेलीगेकरणी ॥ दानचक्रपाणीदिधला ॥ १५ ॥ जांबुवंतीह्म
णेआझीयीतुक्याजणी ॥ जवलीआसताकृष्णकामिनी ॥ दानद्यावयालागुनी ॥ तें वघणीनसांगकायें ॥ १६ ॥
अजआजीतजगपती ॥ त्यासकैच्याजन्मपंक्ती ॥ तुजकोणेंदिधलीहेमती ॥ दुःखदायकजसेंतहें ॥ १७ ॥ मग
बोलीलासुर्यकुमारी ॥ बरामछरसाधीलासुंदरी ॥ तुंवाआपलेंहीतनतेंकी ॥ विचारीलेसांगपां ॥ १८ ॥ पायाव
रीघालुनपाषाण ॥ मोडीलेंजैसेंआपलेंचरण ॥ जैसाआपणचीरुचिकमकरुन ॥ नेत्रवलेदवडीलें ॥ १९ ॥
आपलेंछेदुनीयाघ्राण ॥ वैव्यासकेलेंआपशकुन ॥ जैसेंआपलेंरतान्हेमारुन ॥ जालघातलासरव
तीवरी ॥ २० ॥ कौतुककेलेंविषपान ॥ परीनकलेंआलेंजवलीमरण ॥ तेसातुवांकृष्णदान ॥ करुनके
लेंनिजहीत ॥ २१ ॥ मित्रविंदाबोलेवचन ॥ जलालेंतुझेंशहाणपण ॥ निर्विकारवस्तुश्रीकृष्ण ॥ त्यासी
जन्ममरणलावीसी ॥ २२ ॥ वैकुंठनाथपूर्णवतारी ॥ त्यावरीतुझ्याबापेंचोरी ॥ घालुनियाकौंसारी ॥ पा
तालकुहरीसंघुनगेला ॥ २३ ॥ मगरणीजिंकोनरुक्षपती ॥ मणीआणीजांबुवंती ॥ घेउनआलाजग

॥ हि ॥

२ सोलासहस्त्र सवतीपुर्ण॥

सती॥ जैसी ख्याती तुझीची॥ २४॥ लक्ष्मणा ह्मणे तुझें ज्ञान॥ जा जिकललें संपूर्ण॥ नरकासुरासी नेऊन॥
जगजीवन भीड विलाकी॥ २५॥ निर्लज्जे तूंच जालीस घेऊन॥ सेवटि हरी दिघला दान॥ ब्राह्मणपण वाहावलें॥ २६॥
यज्ञ जीति ह्मणे तेवेला॥ बरा सवतीमछर साधीला॥ दाना सीत्री वेग दिघला॥ कोणे सांगीतला ज्ञा स्वार्थी॥ २७॥
नारदें आणीलें स्वर्ग सुमन॥ ते रुक्मिणीस दिघलें ह्मणऊन॥ तुवां अनर्थ केला गे पूर्ण॥ तुझें गुण जाको
आह्मी॥ २८॥ घडी घडी क्षुधा लागे ते ह्मणऊन॥ उदर चीरा किलें फाडुन॥ जैसें देवाचे सीकरया पाडुन॥ पोव
लीओवते रचियेली॥ २९॥ गांठिसें आसावेंका हि घन॥ ह्मणोन तोडुन विकीलें स्वचरण॥ वसते मोडुनियां
सदन॥ मांडव पुढें घातलें॥ २०॥ तैसेच तुवा केलें पूर्ण॥ दाना दिघला जगन्मोहना॥ तोमं द्रावन्ती बोलें
वचन॥ तुझें ज्ञान दग्घ जालें॥ २१॥ ज्या हरीचे करीतां स्मरण॥ तुटे जन्म संसार बंधन॥ जो सर्वद्रष्टा अ
चिंत्य निर्गुण॥ त्या सगुण लाविसी तुं॥ २२॥ तो देव कि पातलि तत्काल॥ ह्मणे तुं दान देसी गे माझा बाल॥
नवमास पोटी राहीला घननीला॥ जो का निर्मल ज्ञंतबाहें॥ २३॥ मी जवली आसता जननी॥ यासो

ला सहस्त्र कामीनी ॥ दान द्यावया स्वामीणी ॥ तूं च कैसी जाली सीवो ॥ २४ ॥ जणे तुझा पीता वोमारी
ला ॥ तो शतधन्व्या पुर्वि वरयो जिला ॥ तो सांडुन तुं कृष्ण वरीला ॥ मणी आणीला म्हणउनी ॥ २५ ॥ सत्यभामा आंघोव
दन ॥ कोणासनेंदी प्रतिवचन ॥ जैसे तस्करा सजाले दृष्टिक दर्शन ॥ तो कलंक अजुन उगा नाहीं ॥ २६ ॥ किंवा वे
नाचि जननी पळोन लाहे प्रगटजनी ॥ आसो बलीयाये द्रे औकिलें कर्णि ॥ ब्रह्मानंदे नेहरीनेला ॥ २७ ॥ सीघ्र कर
नचा तुरंग भार ॥ धावण्यानिघाल्या बलीभद्र ॥ वसुदेव उधव अक्रुर ॥ उग्रसेन धांवे तसें ॥ २८ ॥ म्हणती हा
नारदमेद पूर्ण ॥ सत्यभामेसी घालुन मोह ॥ श्रीकृष्ण जगाचे जीवन ॥ नेतो चोरून सर्वासी ॥ २९ ॥ दुरी दे
खोन भार ॥ नारदासी म्हणे यदुवीर ॥ आमचे वडील आलें समग्र ॥ सीघ्र थोर करी तीआज्ञा ॥ ४० ॥ नार
द म्हणे हृषीकेशी ॥ तुमें उनको मानसी ॥ मी प्रतीउत्तर देतो समस्तासी ॥ तुं आसे पाठिसी माझ्या यां ॥ ४१ ॥ तो
जवली आलें वसुदेवसंकर्षण ॥ धरीती ब्रह्मपुत्राचे चरण ॥ म्हणति श्रीकृष्ण आमचे जीवन ॥ नेउंन
को दयार्णवा ॥ ४२ ॥ नारद म्हणे ऐका समस्त ॥ मी काय ठकून नेतो कृष्णनाथ ॥ पाठीसी आला धांवत ॥

दृढ धारसी घे(क)रूनि ॥ ४३ ॥ मी तरी येक लाब्राह्मण ॥ मज सी करुं पाहाता भांडण ॥ सत्यभामेने दिधलें दान ॥ तुह्मी प
र तोन मागतां ॥ ४४ ॥ मज म्हातारपणनि श्चिति ॥ ह्मणो नहरी घेतला सांगाती ॥ ये री ह्मणती आणीक येक तु
ह्मा प्रती ॥ सेव देऊं दुसऱ्या ॥ ४५ ॥ नारद ह्मणे तें कासयावें थी ॥ आम चा मनोगत चालें कृष्णनाथ ॥ त्रिभुवन शोधी
तां सत्य मस्तक ॥ ऐसा सांगाती मीळेना ॥ ४६ ॥ यादव घालुन नमस्कार ॥ नारदापुढें पसरीती पदर ॥ तुं जे वस्त मा
गी साचार ॥ तें तें देऊं पालटा तें ॥ ४७ ॥ नारद ह्मणे कृष्णपालटा सी ॥ कोण तें वस्त मागो तुह्मासी ॥ ना सीवंत दे
ऊन अविनाशासी ॥ नेऊं ह्मणता ठकुनियां ॥ ४८ ॥ श्रीकृष्णाच्या मुखावरुनी ॥ कोटिकाम सांडीन वोवाळुनि ॥ ऐ
सा सांगाति त्रिभुवनी ॥ ना मिळे शोधितां सर्वथा ॥ ४९ ॥ यादव ह्मणती झमेनक मणी ॥ घेऊन सोडा जी चक्रपा
णी ॥ मग ह्मणे नारदमुनी ॥ न लगे सर्वथा आह्मांतें ॥ ५० ॥ यामणी च्या पाधें बहु ऊनर्थ ॥ मेला प्रशन आणी स
त्राजीत ॥ तैसाच आमचाही होयील घात ॥ नेघों यथार्थ मणी तो ॥ ५१ ॥ यादव ह्मणती दिव्य सुवर्ण ॥ हरीच्या
भारेभार देऊं पूर्ण ॥ मग ह्मणे ब्रह्मनंदन ॥ अवश्य आणून देयीजे ॥ ५२ ॥ तुला उभविली सत्वर ॥ पारडां बैसला

१०८

यादवेंद्र॥ नो सत्यभामा ह्मणे श्रीधरा॥ मीच सोडवीन माधारा॥५३॥ माझ्या बापाचा मणी जांदण॥ नित्य प्र
सवे नौ भार सुवर्ण॥ मज धनासी नाही उणे॥ जगज्जीवन सोडवीतें॥५४॥ अहंकार धरून पूर्ण॥ घातलें सक
ल सुवर्ण॥ सत्यभामा आधोवदन॥ सरले धन सर्वही॥५५॥ कृष्णनायक षोडश सहस्त्र॥ येकदां चढ
ठिल्या समग्र॥ सुवर्ण घालीतिस त्वर॥ अणुमात्र नठे वित्ती॥५६॥ सेवटी आगावरील सुवर्ण॥ गोपिका घाली
ती नेउन॥ द्वारकेच राज्य भांडार॥ संपूर्ण॥ आणुनियां घातले॥५७॥ समुद्रामाजी पडिला हरला॥ तैसे सु
वर्ण झाले सकळ॥ मत्स्यकाचे नभु गोल॥ उलथुन कोंसा पाडवे॥५८॥ उंच आहे कि तिनमा॥ हे का येगणु
शोके लें शलम॥ आदिस मंडल सुप्रभ॥ मज वेकेवित माते॥५९॥ मेरु चिया वजनास पाही॥ कटालां घातली
जैसी वायी॥ तैसे द्वारके च धन सर्वही॥ तुले माजि हलवटा॥६०॥ सकल नगरीचे जन धांविले॥ तीहि ला
पलाले सुवर्ण घातलें॥ गुंज भरी नाही उरलें॥ द्वारके माझी कांचन॥६१॥ आनका दुंदुभी चिपली॥ जीचे
उदरी जन्मला चक्रपाणी॥ तीने सुवर्ण घातले आणुनी॥ मेहेक कनीते धरां॥६२॥ रुपे कासे तांबे बितलें

१५०

आष्टधातु घातल्या प्रबल ॥ जन आश्चर्य करिती सकल ॥ नवल अद्भुत देखोनी ॥ ६३ ॥ महाव्रिक्षा चे शाखे वरी देखा ॥ भार घालुन बैसली पिपत्लिका ॥ तैसा आष्टनायका सकलीका ॥ तुलें माजि दीसती ॥ ६४ ॥ जनं तब्र हांडया चे पोटी ॥ तो पारडा बैसला जगजेठी ॥ येक ह्मणती हरी नाटक कपटी ॥ जड बहुत ची जाहाला ॥ ६५ ॥ नारद आणी हा गोविंद ॥ दोघा नी मांडीली विनोद ॥ येक मोंदु येक भेद ॥ सत्यभामे सी मीलाले ॥ ६६ ॥ येक चाहाड्ये क चोर ॥ येक कलीला वा येक जार ॥ येक उदास येक उदार ॥ अनिवार दोघे ही ॥ ६७ ॥ नु चलें पारडे देखोनी ॥ देवकी रडे घायें मोकलुनि ॥ ह्मणे सत्यभामे वैरणी ॥ ज घटीत कर्म केलें हें ॥ ६८ ॥ प्रतीचें केलें दान ॥ हे जाले नाही अद्या पत्रवण ॥ देवकी धरी नारदाचे चरण ॥ मज पुत्र दान देयी कां ॥ ६९ ॥ नारद ह्मणे आली नाहि रुक्मिणी ॥ जे त्रिभुवनी पतिची पट्टराणी ॥ सुवर्ण बहु आहे तीचे सदनी ॥ तीस बोलाऊं पाठवां ॥ ७० ॥ सकळा समान ली गोष्टि ॥ उधव पाठविला उठ उठी ॥ तो द्रिष्टि देखीली ते गोरटी ॥ जीचे पोटी मन्मथ जन्मे ॥ ७१ ॥ रत्न जडीत चौकि चांगली ॥ त्यावरी जगन्माता बैसली ॥ शुभ्र कंचुक मुक्तलग चोली ॥ कंटी येकावली डोळत ॥ ७२ ॥

रा

ऐसीते भीस्मक हृदये चह्या। उध्दव भक्ते द्रिष्टि देखोन। केले साष्टांग नमन॥ वर्तमान निवेदिलें।७२। ऐकतां
आद्यंत वर्तमान॥ केले यीछीत हास्यवदन। तैसीच वृंदावनां जाउन। केले नमन तुलसीसी॥७४। करून त्रिव
स्त्रप्रदक्षण॥ घेतलें पत्र दल प्रार्थुन॥ पत्नताटि घालुन॥ वरी दिव्य वस्त्रें झांकिलें॥७५। हंसगती चमकत
मन्मथजननी आली तेथें॥ श्रीकृष्ण आपण कमलाढ्य बसुन॥ षोडशोपचारें पुजीलें॥७६॥ रुक्मिणीचा
भाव निर्मल॥ तुलेवरी ठेविलें तुलसीदल॥ कृष्णाचे पारडें तत्काल॥ आपे आप उचललें॥७७॥ सकळांमाजी
श्रेष्ट भाव॥ भावें सोडविला माधव॥ विमानी तरस्त पाही देव॥ पुष्प वरुषाव करीतात॥७८॥ धन्य धन्य भीस
मक राजकुमारी॥ तुलसीदल ठेउन तुलेवरी॥ सोडविला मधुकैटभारी॥ जो कौंसारी भक्तवछल॥७९॥
जो आदिपुरुषाची ज्ञानशक्ती॥ अनंत शक्ति जी पुढें नाचती॥ ब्रह्मादिक बाळें निश्चिती॥ नाचवी जाती दिव
सजें॥८०॥ ब्रह्मसुखाचा समुद्र॥ माजी बुडालें जीव समग्र॥ परी तेथीची गोडी अणुमात्र॥ चाखावें दी कोणातें
ज्याकडे करीकृपावलोकन॥ तो तत्काल होये ज्ञानसंपन्न॥ देहीच विदेह होउन॥ कैवल्यपद पावे तो॥८१॥

आसो सोने अधिक जाले बहुत ॥ ते काढिती हातोहात ॥ गोपि घावती समस्त ॥ माझे माझे ह्मणउनी ॥ ९ ॥ गुलावरी बैसती मक्षीका ॥ तैशा गोपी झोंबती सकळीका ॥ रुक्मि णी नारद श्री रंग देखा ॥ कौतुक पाहातीत याचें ॥ ४ ॥ यापरी जन नाडलें देख ॥ श्री कृष्ण भजनी जाले विमुख ॥ खवे मानुनी धनदारा सुख ॥ जाले त्यांत अहंमदें ॥ ५ ॥ येक ह्मणे मीं मैमाझी सरी देखा ॥ येक ह्मणे माझे पदक ॥ येक ह्मणे माझा चिंताक ॥ सोडी वेगे आलगटें ॥ ६ ॥ येकि ह्मणे सीसफुल चंद्र देखा ॥ तो माझा मज कडे गेटाका ॥ मुद पारख डी गलें त्याटीका ॥ तान वडे वोलख माझी हीं ॥ ७ ॥ चुडे दोनेहा तसचा माझी दंड कडि बाजुबंद सुंदर ॥ माझा मुद्रिका या १ शीकरा मुक्तहार माझे हे ॥ ८ ॥ सखभा मो धावें लोपेकरुन ॥ म्या १ वतासमान घातलें सुवर्ण ॥ माझे गुंज भरी होता नीउन्ये ॥ अनर्थ पुर्ण होयी लें ॥ ९ ॥ षोडश सहस्र स्नुशा देखा ॥ देवकी ह्मणे तुझी जाव घ्या सुखी ॥ माझे अलंकार मज कडे टाका ॥ हांसती गोपीका गदगदा ॥ १० ॥ ह्मणती म्हातार पणी सोस ॥ हा कां उठीला तुह्मास ॥ आता हे अलंकार स्नुनास ॥ वाटां जा जिमामिसे ॥ ११ ॥ नारदें वंदीले भीमकीसें ॥ माते तुच भोगी जगन्निवास ॥ प्रदक्षणा करुन दोघास ॥ उर्ध पंथ पैं गेला ॥ १२ ॥ जन

॥१०॥

सर्व विगुंतले घना॥ रुक्मिणी घेउन गेली जगन्मोहना॥ पूर्णब्रह्मानंद वैकुंठराणा॥ आगा[illegible] लीला दावित॥ ९[illegible]॥
हरीविजय ग्रंथ परीसं पूर्ण॥ जीव केवल लोहो कठिण॥ या परीसासी जगटनी येउन॥ तरी तत्काल सुवर्ण ते होती॥ [illegible]॥
सदा सर्वदा हरी विजय श्रवण॥ हेच लोहो परीसासी संघटण॥ जहं[illegible] तिकाली माजाउन॥ केवल सुवर्ण ते होती॥ ९[illegible]॥
श्रीमद्भीमातटविलासीया॥ ब्रह्मानंदा पढरीराया॥ श्रीधरवरदा कृपाल या॥ विसांवया जगद्गुरु॥ ९९॥
इति श्री हरिविजय ग्रंथ॥ संमत हरीवंश भागवत॥ सदा परिसोत प्रेमल भक्त॥ [illegible] ज ध्याये
गोडहा॥ १[illegible]॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ ॥छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥

॥१०॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॥श्रीवेंकटेशायेनमः॥ ॥शुभमस्तु॥ ॥श्रीसच्चिदानंदमूर्तयेनमः॥ ॥

ॐनमोसद्गुरु पंचाक्षरा॥ श्रीब्रह्मानंदा सौख्यसमुद्रा॥ तुं परात्परसोयरा॥ नामरूपातीतजो॥ १॥ नामरूपगुणवर्णा॥ तुझेठायीनाहीमूळीहून॥ सच्चिदानंदघन पूर्ण॥ हेही बालपणसाहे॥ २॥ आनंत ब्रह्मांडकडोविकडी॥ माया तुझीघडमोडी॥ परी तुं तिकडे येकि घडी॥ न पाहासी विलोकुनि॥ ३॥ परीजीव पडीले अविद्येचा फासा॥ त्यासी उधरावया जगदीशा॥ दारकेस॰ जिपरमपुरुषा॥ अवतरलासीह्मणउनी॥ ४॥ सांडुनियांयोगनिद्रा॥ सगुण॰ जालासयादवेंद्रा॥ मन्मथजनका त्रिभुवनसुंदरा॥ विश्वाधारा विश्वेशा॥ ५॥ तिसावेअध्यायीकृष्णन॥ सत्यभामेने केले कृष्णदान॥ तुले वरी तुलसी ठेउन॥ रुक्मिणीने कृष्ण सोडविला॥ ६॥ य॰ ॰रीयकदाकमलोद्भवसुत॥ जो व्यास दात्मिका वेगुरुसत्या॥ ध्रुव प्रल्हाद परमभक्त॥ ज्या घा अनुग्रहे उधरले॥ ७॥ चतुर्दश विद्या चतुषष्टिकला॥ करतलामलोजयासीसकल॥ ज्याचीजेक्षनागायनकेला॥ ब्रह्माहरीहरडुल्लती॥ ८॥ ज्याहीवेदमुखोद्गत॥ सर्वशास्त्री पारंगत॥ सा

॥१॥

मर्थ्य तयाचे अद्भूत॥ त्रैलोक्य वंदीत जयासी॥ ९॥ भूत भविष्य वर्तमान ज्ञान॥ हे आपुटें उभे कर जोडुन॥
न लगता येक क्षणे॥ ब्रह्मांड मोडुन रचि पुढती॥ १०॥ अन्याय देखता चसखरा॥ जो सीक्ष्या करील विधिहरी
हरा॥ ज्ञानि कृपालु ऐसा दुसरा॥ ब्रह्मांडोदराामाजि नसे॥ ११॥ असो तो नारद मुनेश्वर॥ तीर्थ करीत करी
त समग्र॥ दक्षण समुद्र रामेश्वर॥ तेथे सत्वर पातला॥ १२॥ तो तेथे देखीलो समीरसुत॥ जो ज्ञानि भक्त वि
रविरक्त॥ जो श्रीरामाचे प्रीयपात्र अत्यंत॥ प्राणाहुन पलीकडे॥ १३॥ तो दक्षण समुद्र करी अनुष्ठान॥ अंत
री आठविले श्रीरामध्यान॥ ने त्रीवा हे प्रेम जीवन॥ वेघले मन श्रीरामी॥ १४॥ तो ब्रह्मनंदन आला तेथें॥ ते अं
तरी कळलें हनुमंताते॥ ध्यान सांडुन नारदाते॥ भेटावया धाविला॥ १५॥ घरा आल्या संतजन॥ जे हरीस
आवडती प्राणाहुन॥ याचा आहेर करुनि यां जाण॥ जो कां ध्यान करु बैसे॥ १६॥ तो चतुरासा खळ निधी
री॥ हरी ह्मणे तो माझा मुख्य वैरी॥ जो माझ्या संतांचा अपमान करी॥ मी नाना प्रकारी निर्दळी त्याते॥ १७॥
करुन संताचा अनादर॥ जो माझी पुजा करि पामर॥ पुजा नव्हे ते लत्ताप्रहर॥ तेणे मज समर्पिलें॥ १८॥ ॥१॥

वोसंदु ध्यान पुजा समग्र॥ जो संतास करी परम आदर॥ तेणे कोटी मखांचे फल निर्धार॥ मज अर्चिले तेदीवसी॥१९॥ ऐसा सोउठोन हनुमंत॥ प्रेमे नारदाचे चरण धरीत॥ दोघ भेटले ते ह्मां अद्भुत॥ प्रेम रसनावरे॥२०॥ दोघेही परम योगी निर्धारी॥ दोघेही पुर्ण बाल ब्रह्मचारी॥ दोघेही आवडती श्रीहरी॥ इंद्रीये जुनअसंत॥२१॥ दोघेही केवल प्रेम भक्त॥ दोघेही ज्ञानि अतिविरक्त॥ दोघेही विचरती निसमुक्त॥ पुरुषार्थ अद्भुत दोघांचे॥२२॥ येक हरी येक उमावर॥ कि येक गांक येक मीत्र॥ तैसे ते दोघे नारद वायुकुमर॥ क्षेमालींगन देती॥२३॥ हनुमंत त्र्यासन घालुन॥ वरि बैसविला ब्रह्मनंदन॥ प्रेमे करुन चरणक्षालण॥ केले पुजन याथाविधी॥२४॥ नारद ह्मणे हनुमंताते॥ कैसा तु काल क्रमीतोसये थें॥ ऐसे ऐकतां वायुसुतें॥ सप्रेम चित्त होउन बोलें॥२५॥ श्रीराम अवतार संपलियावरी॥ मी पाहिलो येदक्षण सागरी॥ रामचरीत्र आठवतां अंतरी॥ हृदयेहोते सद्गद॥२६॥ येक बाण येकवचन॥ येक पत्नि व्रती चघुनंदन॥ जो सत्याचा सागर पुर्णी॥ स्वानंद घन स्वरुप ज्याचे॥२७॥ ऐसे सांगता हनुमंत॥

॥ २११ ॥

प्रेमभरे दाटले असंत ॥ नारद ह्मणे नाम कथांमृत अद्भुत ॥ ते थें बुडी देयी सदा ॥ २८ ॥ आली पृथ्वी वरी तीर्थे बहुत ॥ तीयेक दाविलो की समस्त ॥ तीर्थं भेटति सांधु संत ॥ जे कां डुल्लत ब्रह्मानंदे ॥ २९ ॥ संत दर्शन सर्वांत सार ॥ याला गी तीर्थ करी संमग्र ॥ ऐसे बोलोन ब्रह्मपुत्र ॥ निराल वंथे चालीले ॥ ३० ॥ मुखी श्रीराम गुण गात द्वारकेसे आला आकस्मात ॥ कृष्ण देखतां जलं जोडून हस्त ॥ आसनी बैसउन पुजीला ॥ ३१ ॥ हरी पुसे सकल वर्तमान ॥ नारद ह्मणे धुंडीले हे त्रिभुवन ॥ कृष्णा तीर्थ करीत संपूर्ण ॥ सेतुबंध धांसी पातलें ॥ ३२ ॥ ते थें देखीला श्रीराम भक्त ॥ महा योगी वीर हनुमंत ॥ कापे वर्णु याचे गुण अद्भुत ॥ ऐसा विरक्त दुजा नाही ॥ ३३ ॥ तो तीर्थ करीत यादवेंद्रा ॥ येयील तुमच्या ही निज नगरा ॥ हरी श्री घितां या ब्रह्मांडोदरा ॥ ऐसा दुसरा न भेटे ॥ ३४ ॥ ऐसें ऐकतां जगजेठी ॥ नारदाचे कंठी घाली त मीठी ॥ ह्मणे तो केंव्हां देखेन दृष्टि ॥ सांग सौभाग्य जयाच्या ॥ ३५ ॥ नारदा ऐसें भक्ता वरून ॥ वाटे वोवालुन टाकावा प्राण ॥ सद्गद जाला जगजीवन ॥ मग ब्रह्मानंदन बोलीला ॥ ३६ ॥ भक्त वल्लभा नाजीवलो चना ॥ तो हरीत चीयेयील तुमच्या दर्शना ॥ आसो इक

॥ २११ ॥

॥हरी०

॥विजय॥
॥ ॥ २१

डे हनुमंत तीर्थाटणा॥ निघता जाला करावयां॥ ३७॥ संपूर्ण पाहोन दक्षण मानस॥ हनुमंत आला गौत
मीतीरा स॥ जो त्रिलींग त्रियबक विशेष॥ महिमा ज्याचा न वर्णवे॥ ३८॥ देखोन पंचवटी स्छान॥ हृदयी गहीं
वरे वायुनंदन॥ ह्मणे येथें माझ्या स्वामीने राहुन॥ दंडकारण्यें उध्दरीलें॥ ३९॥ पुढें पश्चम पंथे चालीला
मारुती॥ तो दीष्टि देखीली द्वारावती॥ जैसी जयोध्यापुरी देखीली होती॥ तैसीच निश्चिती दीसे हे॥ ४०॥
लक्ष्मा वरी कलस येकसरा॥ झलकती रत्न जडीत गोपुरे॥ आहो रात्र मंगल तुरें॥ द्वारकेमाजी गर्जती॥ ४१॥
चित्रविचित्र मंदीर॥ आलोआली झलकती सुंदर॥ नील रत्न चिमयुरे॥ प्राणान सतां धावती॥ ४२॥
पारुवे राव घनो घरी॥ नाना शब्द करीती कुसरी॥ कल्प वृक्ष द्वारी द्वारी॥ अहो रात्री सोहला॥ ४३॥
जैसें द्वारकापुरी देखोन॥ संतोषे अंजनी हृदय रत्न॥ पुढें गोमती तीरी येउन॥ उभा टाकला नावेक॥ ४४॥
तो रुषी ध्यानस्त बैसले सकल॥ किं वाग मराली चउगवले निर्मल॥ किं मानस सरोवरी मराल॥ वलीने
जैसें विराजती॥ ४५॥ हनुमंते सारुन संध्यास्नान॥ केले रघुनाथाचे ध्यान॥ मग सकल दीजासी करजो

डुन॥ करीन मनहनुमंत॥४६॥ परमविनित होउन॥ द्वीजास पुसे वायुनंदन॥ ह्मणे या नगराचे नाम
कोण॥ सांगावे जी ज्ञाते॥४७॥ कोपा राजानंदे येथें॥ काये नाम या तीर्थाते॥ देखोन विचित्र वांन्न राते
आश्चर्य रुषी ते वाटते॥४८॥ ह्मणती वानर वेषधारी सुत॥ परी चतुर ज्ञानी पंडीत॥ बोलका जेसा अंगी
रासुता॥ महाविरक्त दिसतो हा॥४९॥ संतोषोन मुनी बोलती॥ नगरा नाव द्वारावती॥ येथें न्रुपवर यदुपती॥
पूर्णावतार आठवा॥५०॥ नदी नाम गोमती सत्य॥ येथे चक्रतीर्थ पुण्यवंत॥ तेथे ज्या प्राणीयाचा अस्ती
पडता॥ चक्र होते तयाची॥५१॥ असो ब्राह्मणास करून नमन॥ देखद्वारके भोंवते जे दिव्य वन॥ लोक
प्राणेश नंदन॥ फले देखोन तो बला॥५२॥ सदा फल वृक्ष विराजीत॥ उंच गेले गगन भेदीत॥ माजि प्रवे
शला श्रीराम भक्त॥ फल भक्षणार्थ तेधवां॥५३॥ दिव्य वृक्षावरी बैसोन॥ केले यथेष्ट फल भक्षण॥ माहं
तरुच्या शाखा मोडुन॥ फले झाडुन टाकि खाले॥५४॥ फल घेउन निजकरी॥ वन रक्षकांवरी झुग
री॥ वांकुल्या दावि नाना परी॥ नेत्र वागरी तया कडे॥५५॥ चेत्कार मारी उडी॥ पुसना च विकडो विक

मानछुलकावीघडीघडी॥मगवनपालतांतडीधांविले॥५६॥वानरेविध्वंसीलेतरुवर॥वनरक्षकमीलाले
आपार॥ह्मणतीकैचआलेहेवानर॥बहुतचारमांडिलें॥५७॥ह्मणतीयेवानराऐकवचन॥तुवाविध्वंसीलेदिव्यव
न॥तुजदंडीतीलराजनंदन॥मीनकेतनशांबादिक॥५८॥राघवप्रीयेह्मणेतयाप्रती॥कोणयेथेंनांदतोन्रु
पती॥येरुह्मणतीबलीरामआणीश्रीपती॥अतिपुरुषार्थीबंधुदोघे॥५९॥ऐसेंबनकरबोलती॥मगवज्र
देहीबोलसोप्रती॥श्रीरामयेकदाशरथी॥सूर्यवंशीआवतरला॥६०॥माझ्यानामाचेनामधरी॥ऐसाकोण
आहेउर्वरीवरी॥नावसांडारक्षडकरी॥नाहींतरीनगरीनउरेयेथें॥६१॥पाषाणलागतानामचरणा॥
उधरलीगौत्तमाचीललना॥जेसरसीजोद्भवाचिकन्या॥तेरघुनंदनतारीली॥६२॥माझानामांचेन
मघेता॥गणीकाउधरीलीतत्वता॥जेणेमर्दिलेपौलस्तीसुता॥देवासमस्तांसोडविले॥६३॥येकजान
कीवेगलीकरुन॥येकस्त्रीयाकौसल्यासमान॥त्यानामाचेनामाभिधान॥धरीलेकोणदुसरा॥६४॥
तोबनकरबोलतीतेवेला॥तोरामआह्मीपुर्विऐकिलें॥दशरथेबाहिरघातला॥सवेमेलामर्कटाचा॥६५॥
सीतेसीतेसीतेह्मणउन॥अलंगीवनीवृक्षपाषाण॥आमचाबलिरामबलकटपूर्ण॥यदुवंशीअव

॥७॥

तरला॥६६॥ऐसें ऐकतां चीवचन॥ कोपावला सीताशोकहरण॥ भीमरूप अंजनिनंदन॥ प्रगट करिता जाहला॥६७॥ म्हणे हे द्वारकानगरी॥ पालथी घालीन या समुद्री॥ पुच्छ अपटिलें धरणीवरी॥ प्रतीशब्द अंबरी उठिला॥६८॥ वानर देखोन विशाल॥ वनपाल पळाले सकल॥ म्हणती हा आला महाकाल॥ कृष्णाजवळी सांगो गेले॥६९॥ तो येरीकडे मेघश्याम॥ करित स्नान संध्यादि सत्कर्म॥ देवाची पुजा परब्रह्म॥ स्वयें आपण करीतसे॥७०॥ येकदा आवघे भक्त मीळोनि॥ हरीस विनविती कर जोडुनि॥ म्हणती तूं जगज्जीवन केवल्यदानी॥ पुराणपुरुष जगद्गुरू॥७१॥ तरी तुम्ही येकांती बैसोन॥ नित्य करीता देवार्चन॥ तुं देवाधीदेव परीपूर्ण॥ करीसी ध्यान कोणाचें॥७२॥ तेथें उपकर्ण सामग्री आणुनि॥ स्वयें यैदेत मनःस्थजननी॥ तरी ते देवार्चन न्यपनी॥ आम्हाला गुनिदा विजें॥७३॥ मग उघडीलें देवसदन॥ आंत आले भक्तजन॥ तोरण जडीत देव्हारा संपूर्ण॥ मूर्ति सगुण भक्तांचा॥७४॥ प्रल्हाद नारद पाराशर॥ व्यास वाल्मिक सनत्कुमार॥ अंबरीष रुक्मांगद हरिश्चंद्र॥ मूर्ति सुंदर भक्तांच्या॥७५॥ भीष्म हालु

॥७॥

•॥२॥•

तोउधव वचनबोलता॥८५॥जगद्वंद्याजगजीवना॥पन्नगजनकामनमोहना॥भक्तप्रीयेकचामधुसू
दना॥नकलेकोणाभेटसी॥८६॥आसोसभेसीयेता भगवंत॥जयजयकारेघोषहोत॥नारदसन
कुमारादिभक्त॥वाट पाहातहरीची॥८७॥दुंदुभीचागजरहोता॥उठोनउभेटाकलेसमस्त॥सींहा
सनीहरीबैसता॥पुढे गर्जतबंदीजन॥८८॥सामगायनपरमसुस्वर॥करीतीनारदआणितुंबर॥
तवंतेबनकरसमग्र॥ग्रान्हापोसांगोपातलें॥८९॥हरीसकरुननमस्कार॥वंधोजलीटाकलेस
मोर॥म्रगाभ्रडांकेतेश्रीधर॥तयाप्रतीपुसतसे॥९०॥तवंतेभ्रवातीजगजीवना॥येकवानराआलेजी
वनां॥फलेभक्षुनवृक्षनानां॥मोडुनियांटाकिले॥९१॥तेणेपुसीलेंआह्मांते॥कोणान्दवनांदतोयेथें॥
याचीवचनेंऐकोनआह्मांते॥परमआश्चर्यवाटलें॥९२॥बोलकाजैसाब्रहस्पती॥तेजस्वीनरवी
तरीकेवलगभस्ती॥वानरवेषपरीशक्ति॥कतांततुल्य दिसतसे॥९३॥तुमचा तयासीपुरुषार्थ॥
आह्मीसांगीतलाबहुत॥किंबलीरामआणीकृष्णनाथ॥महाअद्भूतयोध्येयेथें॥९४॥ नामाचेना

हरि०

भाग
१२१

नम शुक शौनक। ध्रुव धर्म भीमार्जुनादिक॥ परथ विदुर गुहक॥ परम सात्विक भक्त मूर्तिः॥७६॥ बली रामउपमन्ये बिभीषण॥ उधव अक्रूर वायुनंदन॥ सुग्रीव जांबुवंत वालीसुनो॥ मूर्ति संपूर्ण भक्ताच्या॥७७॥ जैसें हे हरीचे देवार्चन॥ समस्त भक्ती देखोन॥ सकल प्रेमें दाटती पूर्ण॥ धरीती चरण हरीचे॥७८॥ म्ह णती हरी कमलपत्राक्ष्या॥ सच्चिदानंद सर्वसाक्ष्या॥ परमात्मया निर्विकल्पा अध्यक्ष्या॥ कौतुक दाविल्या दाविसी॥७९॥ हरी म्हणे भक्ता वीण॥ मी करूं कवणाचे ध्यान॥ भक्ता विण चिंतन॥ मज नाहीं दुजयाचें॥८०॥ आसो आज्ञीहोत्रादिक कर्मे॥ गोभु हिरण्यदान संभ्रमें॥ या श्री कृष्ण आसनामें॥ नेदाझे ने चालीजे॥८१॥ दिव्य वस्त्र अलंकार सर्व॥ लववीती अक्रूर उधव॥ सभेसी चालीला दयार्णव॥ नमाधव ते वेळे॥८२॥ उध्धव अक्रूराचा धरून कर॥ स्थीर स्थीर चालत यादवेंद्र॥ गवाक्षद्वारें गोपी समग्र॥ हरीचे वक्त्र विलोकिती॥८३॥ उध्धवासह्मणे भगवंत॥ आज्ञी उत्तम सकुण बहुतै होत॥ वामनेत्र घडी घडी लवत॥ बाहु स्फुरत वेळ वेळां॥८४॥ वक्षस्थळी येते स्फुराण॥ न कळे कवणा आजि भेटेन॥ आजी वाटते बहु समाधान॥

॥५॥

मजैकतासाचार॥क्षोभलेजैसाप्रलयरुद्र॥ह्मणेयेकनवीवंशीनामथोर॥जणोदशकंधरमर्दिला॥९५॥
याचामाचेनामधरी॥जैसाकवणआहेउर्वरेश्वरी॥आतांबंधुचेनामसांडाझडकरी॥नाहितरीव
रीगतीनसे॥९६॥आश्चर्यकरीश्रीकरश्रीधर॥सुशीबहुतयकलाबांनर॥येनह्मणतीयासमोर॥
मस्पकेबनकरसर्वही॥आह्मी॥९७॥कोणसमोरपाहिलेयास॥सर्वचायेकदाकरीलग्रास॥ऐसें
ऐकताजगंन्निवास॥गारुडाकडेविलोकीले॥९८॥गरुडाचेमनीगर्वथोर॥किंमीयेकपुरुषार्थशद्विजें
द्र॥हेजाणोनइंदीरावर॥वचनकायेबोलीला॥९९॥ह्मणेसुपर्णातुंपरमपुरुषार्थ॥तुजजैसा
वीरनसेंत्रिजगती॥सहरजाउनवनाप्रती॥वानरधरुनआणावे॥१००॥तूंयेकलाचीयासीआणीसी॥
किंदलकाहीसंगनेसी॥अवेशआलाउरगारीपुसी॥कायेहरीबोलता॥१॥पडसाआकाशासीधीर
बलेदणारमीपक्षेंद्र॥१॥ सामाजोंआआणावयापाठविताबानरास॥हेचीअपुर्वबाटते॥२॥पाहा
सपानायकसकल॥धरुनआणीतोगोलांगुल॥हरीसनमुनतत्काल॥निरालमागेउडाला॥३॥

वेगवनांत प्रवेशे संपूर्ण॥ तो पाठी मोराबे सलावा युनंदन॥ फले झलीत कौतुके करून॥ श्रीरामगुण

मुखी गात॥ ४॥ तो खगपती ह्मणे वानरा॥ वन विध्वंसीले तुवां पामरा॥ पल्लविले सकल बनकरा॥

फले सकल भक्षीली॥ ५॥ परम अन्यायी तुं वानरा॥ तुजसी क्ष्याला विनसाचारा॥ बोलता वायुपुत्र

हासे वगत्र बोलील॥ ६॥ मग सभी रासज ह्मणे तयातें॥ बहुत जल्मसी न पुरुषार्थें॥ परी तुझे नाव

सांगे आह्मातें॥ कोण तुं ते पाठविलें॥ ७॥ येरी ह्मणे माझे पुरुषार्थी॥ जाणे त्रिभूवन समर्थी॥ मी द्विजें

द्रकस्यपसुत॥ असें दुत श्रीरंगाचें॥ ८॥ म्या देव पाडुन समस्त॥ पुरुषार्थे नेले अमृत॥ माझ्या

भेटो भागे द्रमया भीत॥ पृथ्वी खाले दडाला॥ ९॥ हनुमंत ह्मणे स्वमुख करून॥ जो आपले पुरुषा

र्थ आपले पूर्ण॥ तो चहा समुर्ख अज्ञान॥ १०॥ परदु बणत यांसी॥ ११॥ बलयेझ तीर्थ धर्म॥ पुरुषा

र्थ विद्या आपली परम॥ आस मुखे वानीतो आधम॥ तुज ऐसा जाणपां॥ १२॥ गरुड ह्मणे गोलांगुला॥

मरणास मयी तुज फाटा फुटला॥ हनुमंत ह्मणे पाखीरा तोंडाला॥ तुज मरण आला समीप॥ १३॥

जैसें अेक तारउत्तर॥ अंबरीं उडोन गजें थोर॥ ते णें नाद आंडज वृनुचर॥ भयाभीत जाहालें॥१४॥
हनुमंतावरी आकस्मात॥ वेगें लोटला वेनतासुत॥ चवडा चुंचु नेत्र पीडेत॥ परी तो किंचित न हालें॥१५॥
जैसा पर्वतावरी भ्रमर देखा॥ किं महावृक्षावरी बैसली मक्षीका॥ किं गजस्कंदी बैसे पिपलीका॥
वायुसुता तैसें वाटें॥१६॥ जैसा क्षण येक जाहाला॥ हनुमंत सुपर्ण पायीं धरीला॥ गंड भेरव उचली
ला॥ वारण जैसें आकस्मात॥१७॥ कासाविस गरुड होत॥ मेत्रमी चकावी मुख पसरीत॥ हनुमंते
भोंवडुन आकस्मात॥ समुद्रमाजि टाकिला॥१८॥ द्वारके पासुन भीरकाविला॥ साठी सहस्त्र यो
जने दुरी पडिला॥ बहुत कासाविस जाला॥ बुडो लागले सागरांत॥१९॥ स्वास उस्वास कोंडोन॥ मागु
तीं वरता येत सुपर्ण॥ ह्मणे म्यां जो केला अभिमान॥ ते फल पूर्ण पावलें॥२०॥ को व्हीं विद्यामदें जाले म
त्त॥ येक धनबलें बहु उन्मत॥ यासी सीक्षा करी भगवंत॥ अभिमान किंचित धरितां ची॥२१॥ आसा
गारुड स्मरण करी॥ ह्मणे धांवे धांवे मधुकैटभारी॥ भक्तवछल श्रीहरी॥ कांमजवरी कोपलासी॥२२॥

॥७॥

दीशानकल्लतीगरुडालागुनी॥तोद्वारवतीचे तेज देखे दुरुनि॥मग तेसाफ्ल उडालागर्गमुनी॥कृष्ण
स्मरण करीत चौ॥२३॥म्हणे वनावरुन जावे आतां॥तरी तो धरील मागुता॥म्हणोन तो मार्ग सांडुन तत्वता॥
आणीक पंथे चालीला॥२४॥त्यांवरी जाउन सुपर्ण॥महाद्वारी पडे मुर्छायेउनां॥हरीस जाणविती
सेवकजन॥लोळे सुपर्ण महाद्वारी॥२५॥सेवकिलवला हे उचलुनी॥आणुन घातला हरीच
रणी॥मग सावध करी चक्रपाणी॥उदक नेत्री लाउनीयां॥२६॥म्हणे काये जालारे हें तात॥गरुड
गादगदा कांपत॥वदनी बोबडी वळत॥शब्द तुटितये तसें॥२७॥म्हणे जी पुराणपुरुषोत्तम॥जरी
क्रोध आला होता तुम्हां॥तरी मच येथचि मेघश्यामा॥सीक्ष्या करावी स्वहस्तें॥२८॥मज बान नाहातीमा
र॥कर विला आजी प्रचंड थोर॥मग हास्यमुखे बोले श्रीधर॥गरुडाप्रतीते ऐका॥२९॥काये गरुडा
बोलतोसी॥किं विनोदे आम्हाते हांससी॥तुझे निबले मी कोणांसी॥येंद्रादिकांसी न गणीच॥३०॥

॥६॥

तुझीयां बळे करुनी॥मी बलकट जालो त्रिभुवनी॥तुवां बहुतेक वानर आणीले बांधोनी॥मिथ्या सं

पादघात करितोसी ॥ २१ ॥ तुज योग्य नव्हे हे काज ॥ परी तुज पाठविले सहज ॥ गरुडा तुझे प्रताप तेज ॥ न सोसवे चीकोणां ते ॥ २२ ॥ किंवा वानर जीवे मारीले ॥ किंवा उठउनि पळविले ॥ गरुडे डोळां आसु आणीले ॥ हांसो लागले सभाजन ॥ २३ ॥ गरुड ह्मणे मज वरी ॥ कां कोप आणुनी कोसारी ॥ हरी ह्मणे ना भिमयन घरी ॥ वर्तमान तं ही सांगे कां ॥ २४ ॥ मग ह्मणे हरी तो केवल कृतांत ॥ वानर वेषे आलाये थें ॥ आता हे द्वारका समस्त ॥ घालील समुद्रांत पालथी ॥ २५ ॥ यासी भीडे सम नंगणी ॥ ऐसा वीर न दिसे त्रिभुवनी ॥ मज सागरी दिघले भीर काउनी ॥ पायीं धरूनि सवेग ॥ २६ ॥ हरी ह्मणे रे खगेशा ॥ तुझा आह्मासी थोर भरवसा ॥ तुझी जाहली ऐसी दशा ॥ आह्मा तो कैसा आटोपे ॥ २७ ॥ नारदा कडे पाहोनी ॥ क्षण क्षणा हांसे चक्रपाणी ॥ तव तो विनोद करुनी ॥ झोंडी कां डोली घडीघडी ॥ नारद ह्मणे नाम सांडीला विण ॥ तो कदापि न जाय ये थुन ॥ हरी ह्मणे बलकट अम चा सुपर्ण ॥ याची गती हे जाली ॥ २९ ॥ मग बलीरामासि ह्मणे श्रीधर ॥ कैसा करावा आतां विचार ॥ मग क्रोधे बोले बलीभद्र ॥ क्ष

गांतवानर आणितो॥४०॥ येक्या वमुसल घावे सदटा॥ आता चतुर्भकरीन मर्कटा॥ तोहरी त्वापुत्रवरी
ष्ठा॥ प्रत्यक्ष बोलता जाहला॥४१॥ काये काढीलें वानरा॥ मज आज्ञा करावी सत्वर॥ नलेगता वीक्षण
मात्र॥ ०॥ घरुन आतां आणीतों॥४२॥ तयाचे गर्व जाणोन माधव॥ ह्मणे तुह्मी सर्वही जाने यादव॥
प्रत्यक्ष दशांवादिक पुत्र सर्व॥ सीघ्र जाले ते धनं॥४३॥ सीघ केले चातुरंग दल॥ धड कलेवाद्यांचे कल्लो
ल॥ लोक पाहो धावती सकल॥ अद्भुत नवल वर्तलें॥४४॥ निज भारेसी यादव॥ समुद्रतीरा आले सर्व॥
तवं तो हनुमंत बालार्णव॥ समस्त वीर देखिलें॥४५॥ तो दशकंठ रीपु रे प्राये पात्रा॥ उन्मीलीत ला
उनियां नेत्रा॥ मनी आठउन नाम चरित्रा॥ पाठि मोरा बैसला॥४६॥ भुजादंड केवली॥ घडी घडी पाठी कु
रवाली॥ यादवांस वाकुल्या वेलवेली॥ परतोनि यादा विता॥४७॥ यादव ह्मणती वानराधीटा॥ रामा
चे नाव सांडावे मोस मर्कटा॥ तो बहुत मांडीला चेष्टा॥ सीक्ष्या पवस्ट लाऊनु तें॥४८॥ गादगदहासे ह
नुमंत॥ वीर तरी आले येथें बहुत॥ असंत जल्पत॥ गती बहुते करुन दिसे वरी॥४९॥ हनुमंत ह्मणे तुं

जैसें ह्मामध्ये मुख्य कोण॥ ते सांगा आधिनामाभिधान॥ मग बोले रुक्मिणीनंदन॥ नाम प्रद्युम्न
माझें ऐसें॥ ५०॥ माझा प्रताप अद्भुत॥ जाण पिता श्रीकृष्णनाथ॥ जे जे बाल १ णी मारिले दैत्य॥
आगबगकेसी कौंसादि॥ ५१॥ जरासंदसत्रावेळे धरीयेला॥ द्वारका रचिली आवलिला॥ नरकासु
र वधुन सकला॥ गोपीआणील्या शोडुषसहस्त्र॥ ५२॥ मग बोले आनिलकुमर॥ सांगसी पितया
चा बडीवार॥ परी तु बापचा क्रम घोर॥ कोठ केला सांगपां॥ ५३॥ येकदा चीआवघे जण॥ कांआला मा
राव यांला गुन॥ तुह्मा लेकरांसी युध्य पुर्णी॥ करा व्या मनमाझे लाजें॥ ५४॥ तवं ते ह्मणती ने वानरा॥
आगळे बोल सीपाले स्वामीरा॥ तु ज आजी धाडु मृत्यु पुरा॥ तरी आह्मी कुमर कृष्णाचे॥ ५५॥ ऐसें
बोलोन ते वेळें॥ सर्वि धनुष्या वरी बाण योजिलें॥ बाणाच प्रजन्ये येकची वेळें॥ हनुमंतावरी प
डीलों॥ ५६॥ अमर्याद यती शरा॥ गदगदहासे वायुकुमर॥ वोंकल्या दावी वारंवार॥ यादवाते लक्षुनियं॥ ५७॥
तुक्ष तण काड्या पडतां बहुत॥ कदा न हतौ ले जैसा पर्वत॥ किं पुष्पे वर्षतां अद्भुत जैसा वतन मणि
जेवी॥ ५८॥ किं संसार दुःखे लागतां सबळा॥ ज्ञानि कीं जैसा न ढळे आवले॥ किं धुळी उडता प्रबळ॥

निर्मलनिरालमनमलेची॥५९॥ तैसा वसीताशोकहरण॥ नमनी यादवांचे बाणी॥ मग पुछ
कौतुके करुन॥ सोडिले जाण भुमीवरी॥६०॥ पुछ देखताच यादववीर॥ म्हणती सांपडला नेवां
नर॥ पुछा सज्जोवती समग्र॥ वोटैं दिती बळे करुनियां॥६१॥ येक म्हणती याल तापाडावा॥ वोटित
से भेसी तैसाच न्यावा॥ म्हणउनी मिठया घालिति तेव्हां॥ पुछयासी दृढ यादव॥६२॥ वोटिता वोटि
ता कष्टा कुमर॥ पुछ वाढो लागले अपार॥ तो द्वारके माजि पुछ सत्वर॥ प्रवेशते जाहाले॥६३॥
कौतुक वर्तले अद्भुत॥ आले आली पुछ धांवत॥ उप्यावे अंतरी गवें देखत॥ यासी बांधत आवलुनि॥६४॥
येक भाग्य मंदे जाहले समस्त॥ कोणा सन लेखीति उन्मत्त॥ सीबके माजि बैसोन येत॥ ते पुछे ह
रीत देखीले॥६५॥ पोयी पल्हाले चहुंकडे॥ पालखी आपटली पुढे॥ पुछ घालुनियां वेढे॥ सीबकेस
हीत आवळिले॥६६॥ वीर बैसले तुरंगावरी॥ तोडा तोडा म्हणती झडे करी॥ तवं पुछ वरी च्यावरी
आस्वा सगट आवळीले॥६७॥ ज यासी हरीनामी नाहि भाव॥ परम उन्मत गायक गंधर्व॥ तेही पु

छे बांधलेसर्व॥ अहंभाव जाणोनि॥ ६८॥ टक्षीबैसला वायुनंदन॥ तेथुन चलले नाहि आसन॥
परीज्यासग वेष्टिले पूर्ण॥ यासबंध न केले पुछे॥ ६९॥ ये कायेकी पुछ उचलिलें॥ यादववीर
लोंबतीखाले॥ हनुमंत मुख पसरीलें॥ अतिविक्राळ ते घवां॥ ७०॥ तवं ते आवघे डोलेझाकि
ती॥ हनुमंत ह्मणे तयाप्रती॥ कारे युध्य नकरा निश्चिती॥ झास्त्रे गळती सांवराचे॥ ७१॥ तवं तीही
झाकिले नयन॥ ह्मणती यासदेता प्रतीवचन॥ आता चगीळील नलगता क्षण॥ अनर्थ पुर्ण वोढवला॥ ७२॥
येक ह्मणती आह्मी गवकिला॥ ह्मणाउ नइश्वरे हा प्रेरीलें॥ किंवा नवे झेप्रगटला॥ कृतांत चीआपण॥ ७३॥
येकयेकासदावितीखुण॥ यासदेउ नका ने प्रतीवचन॥ येकदाचे वांचवावे प्राण॥ हरीचरण पाहों ह्या॥ ७४॥
येकहलुच मी ठिसोडीती॥ समुद्रामाजि उडीटाकिती॥ असें देखोन मारुती॥ पुछ समुद्री बुडवित॥ ७५॥
टक्षी बैसला सावकास॥ तेथुन चीहेलंका विपुंस॥ यादव होती कासाविस॥ धावकरीती हरीचा॥ ७६॥
आवघकरीती कृष्णास्मरण॥ गलो नगेला अभिमान॥ मुक्त जाले आवघे जण॥ येक मोघे येक पळती

॥२०॥

भुभुकार गर्जे वायुनंदन॥ यादव मागे न पाहाती परतोन॥ येक वाटे सीपडती मोवडु येउन॥ वस्त्रे भुष
ने विसंचली॥७८॥ येका सुडडझडयेत॥ येकाचीदांत खीलीबैसत॥ आसी सभेसी झाले घावत॥ कृष्ण
नंदन सर्वही॥७९॥ तो सीहांसनी क्षीर धीजावर॥ आकर्ण नयनमुखउदार॥ हांसे विस्मित श्रीधर॥ नि
जकुमर देखोनियां॥८०॥ यादव ह्मणती जगन्नायका॥ आतां कदानउ वेद्वार का॥ तो वेन्नर वेझो
देखा॥ कृतांतची पातलासे॥८१॥ श्री कृष्ण ह्मणे नारद मुनी॥ कैसी करावी आतां करणी॥ तवं तो विनो
दे करूनि॥ टालीवाजउनी बोलत॥८२॥ नाव सांडाव सत्वर॥ नाहीतरी अनर्थ करील वानर॥ बली
रामा जवली आला ब्रह्मकुमर॥ कर्णि गोष्टि सांगतसे॥८३॥ ह्मणे हा नाम भक्त हनुमंत॥ येणें त्रासी
लालंकनाथ॥ नगर जोलुन समस्त॥ अशोकवन विध्वंसीले॥८४॥ लक्ष्मणास लागली जेव्हां शक्ति॥
गीरीद्रोण आनीला नुगवतां गभस्ती॥ झंझारीगांवे जपांपती॥ ढेंगमाजि उडाला॥८५॥ पुछाचे दुर्ग
करूनी॥ वानर रक्षीले सुवेलास्थानी॥ पाताली आही महीरावसुनी॥ राघवजेणे सोडविला॥ ८६॥ बली वं

॥१०॥

न विरक्त ब्रह्मचारी॥ चीरजीव आणी वज्र शरीरी॥ ऐसा कोण आहे ऊर्वरी॥ जे युध्य करीत यासी॥ ८७॥
बलराम ह्मणे ऐसे याला गुणी॥ काय करूं मी नारद मुनी॥ येरू ह्मणे हे जाणे चक्रपाणी॥ मज ही काही समजेना॥ ८८॥ गेला सर्वाचा हे अंकार॥ मग काये बोले क्षीर घीजावर॥ पा मरूप दाविजे आवी पासा चार॥ तो वनार समजेना॥ ८९॥ अद्भुत केले गोपाल॥ तत्काल रामरूप प्रगटले॥ आकर्ण विराजती नेत्र सरल॥ करी शोभले धनुष्यबाण॥ ९०॥ बलीभद्र जाला लक्ष्मण॥ भरथ जाहाला पांचजन्य॥ सुदर्शन जाहाला शत्रुघ्न॥ नवल विंदाण दाविले॥ ९१॥ मग ह्मणे नारद मुनी॥ तुह्मी सत्यभामेसी सांगावे कानी॥ वेगे जानकीचे रूप घेउनी॥ सभामंडपास येयीजे॥ ९२॥ श्री: हरीत निघाले॥ अंतःपुरामाजि प्रवेशला॥ ह्मणे सत्यभामेसी ते वेला॥ वेगे जानकी ह्मावे तुह्मी॥ ९३॥ भेटीस येतो हनुमंत॥ तुह्मी जानकीचा वेष धरा हरीत॥ कृष्णाजी जाले रघुनाथ॥ तुह्मी आगय चेलावे॥ ९४॥ मग स्त्रंगार करून ते अवसरी॥ सभेसी आली सत्यभामा नारी॥ तो श्रीरामरूप देखीले नेत्री॥ आश्चर्य करी मानसी॥ ९५॥

॥११॥

मग बोलीले नमाधवा॥ हे आनकी च रुप नव्हे॥ येदेनी त्या हाती न पाहे॥ वरवे मा गुती यावे परतोनी॥ १६॥ यरी परतली ते वेला॥ दुसरा आणीक श्रृंगार केला॥ हासील पुसे ते वेला॥ ह्मणे बरा शोभला वे ह्मणी॥ १७॥ श्री रंग ह्मणे सुभद्रेसी॥ वेगी आणावे जानकीसी॥ तवं ते ये उन यापा वशासी॥ काय तयेसी बोलील॥ १८॥ वालु गेकी ती करीसी श्रृंगार॥ को रडा चढा वीसी बडीवार॥ तुज पाचारीतो श्रीकर॥ ह्मणउन कर घरीयेला॥ १९॥ नातंडी जाली श्रीगारासी॥ काजल गयी ठायी मा खले मुखासी॥ तैसी च सुभद्रे ने धरु न वेगेसी॥ समोर आणीसी आणिली॥ २०॥ ते पाहोनियां श्रीरंग॥ ह्मणे पाहा ने हे आले सोंग॥ जाला सत्यभामे चा गर्वभंग॥ वाटे प्राण त्याग करावे॥ २१॥ हांसती सकल्ह सभाजन॥ सत्यभामा आधोवदन॥ मग बोले कमलोद्भवनंदन॥ ते रुक्मिणी बोलावा॥ २॥ मग सत्यभामेसी ह्मणे सर्वेश्वरा॥ तुं आणीयागोपी सोला सहस्त्र॥ रुक्मिणीच्या ग्रहास जाउन सत्वर॥ तीस चेउन ये यीजे॥ ३॥ मग सत्यभामे महीत सकल॥ भीमकीच्या सदना आल्या॥ तो ते जानकि वेल्हा ला॥ दिव्यस्व रुपवैस

वर्णा
ली॥ तप्तहाटकळावारुगात्री॥ सुहासवदना आकर्णनेत्री॥ सत्यभामा देखोन अंतरी॥ आश्चर्य करीते
धवां॥ ४॥ शुभ्र कंचुकि शुभ्र वस्त्र॥ कंठी शुभ्र मोतीयाचे हार॥ सर्वभूषणी विराजे सकुमार॥ जे आ
दिमाया आवतरली॥ ५॥ मग सत्यभामा बोले वचन॥ तुह्मास बोलाविती जगजीवन॥ ऐकता रुउ
व इयह्मणउन॥ हंसगती चालीली॥ ६॥ सभामंडपासी येउनी॥ आर्धांगी बैसली विश्वजननी॥ मा
मेघवर्ण हे सौदामिनी॥ आक्षयप्रभा झळकतसे॥ ७॥ मग सर्वेश्वर ह्मणे गरुडातें॥ आतां घे
उन येयीं तयातें॥ ह्मणावे श्रीरामें बोलाविलें तुंतें॥ भेटावया आदरें॥ ८॥ तवं तो गरुड आधोवदन॥
फुंदफुंदो करी रुदन॥ ह्मणे तो आतां माझा घेयील प्राण॥ थोर निर्वाण मांडलें॥ ९॥ मग कुमरांस ह्मणे
तुह्मी जाउन॥ वेगें आणा वायुनंदन॥ तवं ते ह्मणती आह्मास देखोन॥ बुडती सागरी बुडविला॥ १०॥
मग अक्रूर आणीउधव॥ तयासी ह्मणे रमाधव॥ माझा हनुमंत भक्तराव॥ तुह्मी जाउन आणिजे॥ ११॥
सांगातें न्यावे गरुडासी॥ आदरें घेउन यावें तयासी॥ नमस्कारुन रघुपतीसी॥ तिघे जण चालीले॥ १२॥

पुदेजातीउधवअक्रुर॥ मागेहलुचयेतखगेंद्रा॥उधवासह्मणेतोवान्नर॥अतिक्रुरपाहातसे॥१३॥दु
रुनबोलावाआधीपूर्णी॥ विश्वासोनकादेघेजण॥ तोवृक्ष्यावरीसीताशोकहरण॥उन्मीलीतन
यनलाविलें॥१४॥समीपयेउनउधवअक्रुर॥ घालितिसाष्टांगनमस्कार॥ तेसाधदुरुननमी
खगेंद्रा॥अंतरीभयेवाहातसे॥१५॥उधवअक्रुरह्मणतीमारुती॥तुह्मासबोलावितोअयोध्यापती॥
जैसेऐकताचप्रेमचित्ती॥नसवनेचितयाते॥१६॥उधवअक्रुराचाचरणावरी॥हनुमंतलोटला
तेअवसरी॥आलींगदिघलेंनेत्री॥आस्रुधारालोटल्या॥१७॥मजसमरदावानघुनाथ॥ह्मण
उनपुढतीपायेधरीत॥मगहनुमंताचेदोन्हीहस्त॥उधअक्रुरेधरीयेलें॥१८॥पुढेसत्वरतीघे
जातीं॥मागेमागेयेतखगपती॥मनीह्मणेसमसीरघुपती॥देखतामारुतीसंतोषलें॥१९॥ज
रीहरीजालाअसेलकृष्णनाथ॥तरीमगकरीलहाअनर्थ॥मगमाझातोपुरलाअंत॥हेम
जनिश्चितसमजलें॥२०॥अद्भूतहरिचीकरणी॥द्वारकातेअयोध्याकेलीततक्षणी॥याम

चरीत्रे नितं बिनी॥ घरो घरी गातातीं॥२१॥ पुढें देखीला दिव्यमंडप सतेजें॥ सिंहासनी बैसला रघु
राज॥ जैसें देखोन वायुतनुज॥ लोटांगण घातलें॥२२॥ द्रीष्टि देखता हनुमंत॥ सप्रेम जाला सीता
कांत॥ जैसा विष्णु देखतां सरीतानाथ॥ परमानंदें उचंबळे॥२३॥ नाम पदी मस्तक ठेवि हनुमंत॥ नय
नोदकें चरण क्षालीत॥ दोही हातें उचलुन वायुसुत॥ साताधवें आलंगीला॥२४॥ मस्तकि ठेवि वरद
हस्तक॥ कुर्वाळिी मारुतीचा मुखमयंक॥ कंठीचा मुक्ताहार सुरेख॥ गळां घातला तयाच्या॥२५॥ वा
मांकि बैसविली सीता॥ सव्यांगी बैसविलें हनुमंता॥ येरें चरणी ठेविलें माथा॥ तो अद्भुत वर्तलें॥२६॥
वनते पाहे जो अंजनी पुत्र॥ तो कृष्ण देखे राजीवनेत्र॥ उधव अक्रुर रेवती वत्र॥ द्वारकोनगर पुर्वे
वत॥२७॥ चंचल जाला अंजनी लसुत॥ मग काय बोले रमानाथ॥ हनुमंता आठवी हृदयांत॥ रामा
वतारीची गोष्टि पै॥२८॥ किं दापारीं कृष्णावतार॥ तैं तुज भेटी देईन साचार॥ मग बोले निराळोद्भव
पुत्र॥ होये साचार स्वामीयां॥२९॥ परी श्रीरामरूप धरुनि॥ मज बोलवावे ये क्षणी॥ जैसें बोलें तवं ते

॥१२॥

चा प पा णी ॥ अयोध्या नाथ बैस ला ॥२०॥ म ग ना ना ड प चारे त ख ता ॥ ना मे गौर विले ह नुमंता ॥ म्ह णे तु ज्ञे उ प कार वायु सुता ॥ कदा काले न विस रे ॥२१॥ तुवां ल के सी के ला प्रता प पूर्ण ॥ ऐ क तां च कित होये त्रिभूवन ॥ तु म ज आवड सी जैसा प्राण ॥ ना व डे आन प दार्थ ॥२२॥ तो भीत री जाली यां प क्ती ॥ ज व ली बै स उ न मारु ती ॥ भोजन करी र घुपती ॥ सी ता सती वा ढि त से ॥२३॥ भोजन जाल या सं पूर्ण ॥ स भे सी बैसे र घु नंदन ॥ हनुमंत उ भा ठा के कर जोडुन ॥ म्हणे म ज न विसरा वे ॥२४॥ स र्वेश्वर म्हणे मारुती ॥ मी हो ये अर्जुना चा सारथी ॥ तु म्ही ध्वजस्तंभी बैस प्रीती ॥ भुभार निश्चिती उत रु हा ॥२५॥ आवश्य म्ह णे वायु कुमर ॥ घा त ला साष्टांग नमस्कार ॥ पुढें तीर्थ पाहा वया सत्वर ॥ क पी वीर चा लीला ॥२६॥ ना र द म्हणे सीता शोक हरणा ॥ मी ही स वे ये तो तीर्थाटणा ॥ न मुनि यां ज गन्मोहना ॥ दो घे ज ण चा लीले ॥२७॥ नगरा बाहीर सीताकांत ॥ जाउन बोला वीला हनुमंत ॥ सद्गद जाला हनुमंत ॥ हनुमं त गेला दे खो नियां ॥२८॥ नगरलोक जाले सु संतुष्ट ॥ म्हणती मोटे टल ले अरिष्ट ॥ ब्रह्मानंदें नीं जैसी

॥१२॥

वि श्रिः जीतवर्णकरीती म्हणे गरूडं हनुमंतास बोलाऊन परतोन आला जगजी
वन वर्णितिहनुमंताचेगुण उध्दव अक्रुराजवळीपैं सत्यभामायादवआणी सुपर्ण
केलेसर्वांचेगर्वहरण भक्तासबाधक अभिमान ह्मणोनविदारणहे केले हरीविजयग्रं
थसमस्तहरीवंशजाण हेचीकेवलनंदनवन नानाइतिहास घन प्रेमरसेसदाफले
ब्रह्मानंदाद्वारकाधीशा श्रीधरवरदा आदिपुरुषा अक्षयेअभंगाअविनाशा निजदासां
रक्षीसी हु ॥२७॥ ॥इति श्रीहरीविजयग्रंथ संमतहरिवंशभागवत सदाऐकोत प्रेमल
भक्त येकत्रिंशतिअध्यायगोड हा ॥२७॥ ॥छ॥

श्रीगणेशाय नमः॥ ॥श्रीशारदायनमः॥ ॥श्रीगुरुभ्योनमः॥ ॥शुभमस्तु॥ जय जय क्षीरसागर विहारा॥ मत्स्यरूपियावेदोधारा॥ महाकपटीशंखासुरा॥ वधुन धर्मवाढविला॥ १॥ मंद्राचल घरून पुष्टीवरी॥ चौदारत्न काढिली सागरी॥ कूर्मवेशा मधुकैटभारी॥ भक्तकैवारी तुं साचे॥ २॥ रसातल्हाश्रीष्टिजातां॥ सकल देवी धावाकरितां॥ वाराहकेशरमानाथा॥ उवरी दंतावरीधरिली॥ ३॥ स्तंभभेदुन एकसरा॥ विदारून टाकिले महाअसुरा॥ प्रल्हादरक्षकासर्वेश्वरा॥ नरहरीवेशधारका॥ ४॥ दानेतपें व्रतें बली॥ यापासी तुं याचेंवनमाली॥ त्रिभुवन दाटिलें पायांतली॥ वामनवेशाकमले॥ ५॥ नाहीसेवकशंदन रतुनाकाही॥ त्रिणीसतक्षेनिर्विरमही॥ करूनियांचिरंजीवविजई॥ अवधाप पाहीविचरती॥ ६॥ वैश्रवणाबंधु दशाशा॥ तेणेबंदी घातले त्रिदशा॥ मगतुंबांधरून श्रीरामवेशा॥ आदितीपुत्र सोडविले॥ ७॥ तोचतुं आनकदुंदुभीसुत॥ द्वारकाधीश मन्मथतात॥ तांडवकरून अद्भुत॥ पांडव रक्षिले निजबळे॥ ८॥ कलयुगी लोक परमधनांध॥ जीहीजवळी रक्षिले कामक्रोध॥

॥ १॥

तयासी तुं न बोलेसी बोधें॥ लीला अगाध दाविसी॥ ९॥ पुढें म्लेंछ माजती लदारुण॥ टाकिती स्वकर्म धर्म मोडुन॥ मग तुं कलंकि वेश भगवान॥ तुरंगवाहन धांवसी॥ १०॥ तो चतुर्सवें शापी नातीरी॥ करठे उन दोन्ही कटीवरी॥ प्रत्यक्ष नांदसी पंढरी॥ ब्रह्मानंदा जगद्गुरु॥ ११॥ येकतीसावें अध्याईं कथन॥ सत्यभामा आणि प्रद्युम्न॥ सर्व यादव आणि सुपर्ण॥ गर्वहरण त्यांचें केलें॥ १२॥ यावरी येके दिवसी नारद मुनी॥ स्नान करितां सुरनदी जीवनी॥ तो मत्स आणि मच्छिणी॥ रमतां दृष्टी देखत॥ १३॥ नारद म्हणे ग्रहस्ताश्रम॥ सर्व आश्रमामाजि उत्तम॥ ब्रह्मचर्य आचरतां आमचा जन्म॥ व्यर्थ गेला सर्वही॥ १४॥ काय संसार स्त्रियेविण॥ नाहीं देखिलें पुत्रवदन॥ आतां विवाह करावें पुन॥ तरी स्त्री हसीन वाढेल कथी॥ १५॥ तरी आतां हें घ्यावें तुझें दर्शन॥ सोळा सहस्र नामासी लागुन॥ येक घेउं आतां मागोन॥ कृष्ण संतान दृष्टी काही॥ १६॥ विसर ला जप तप अनुष्ठान॥ जटा वोलटा गहीले जीवन॥ हाती ब्रह्मवीणा घे उन॥ मुक्तपरीसी पावला॥ १७॥ जें अनंत शक्तीची स्वामिणी॥ जें आदिमाया मन्मथजननी॥ तीचें मं

वा

॥ १॥

दिरीसारंगपाणी॥ बैसले होते तेधवां॥१८॥ तेथें चि आला नारदमुनी॥ तो दृष्टी देखिला मोक्षदानी॥ तो हाती चामर घेउनी॥ परीचर्या करीता तसे॥१९॥ नारद देखतां चि जगज्जीवन॥ क्षेमालिंगन दीधलें प्रीतीने॥ जवली बैसउन मधुसूदन॥ पूजा केली याथाविधी॥२०॥ हरी ह्मणे जलजोद्भवनंदन॥ काही मज प्रीती करावी आज्ञा॥ आजि स्वामीची वासना॥ परम चंचल दीसते॥२१॥ नारद रे ह्मणे चनचीलु॥ व्यर्थ आमचा काल गेला॥ ग्रहस्ताश्रम नाही केला॥ पुत्र कलत्र न देखो॥२२॥ तरी तुज बहुत स्त्रिया जगन्मोहना॥ मज एक देई अंगना॥ स्त्रीदान करीता चिया पुण्या॥ पार नाही सर्वथा॥२३॥ हास्यवदन जगन्नायक॥ ह्मणे नारद मांडिले कौतुक॥ तो सम ईयादवकुलटिलक॥ काय बोलिला ते ऐका॥२४॥ ह्मणे जे ग्रही मीन से ब्रह्मनंदन॥ ते अवस्य न्यावी जै गज्जीवना॥ बरें ह्मणुन या वेक्षणा॥ सा वकून वीणा वोढिल्या॥२५॥ गेला दुसरीया ग्रहा प्रती॥ तो तेथे बैसला जगसती॥ उधव अक्रुर उभे आसती॥ विज्ञ पे हाती घेउनियां॥२६॥ हरी ह्मणे यावें नारदमुनी॥ आलिंगन दिधलें तये क्षणी॥ ह्मणे यो

॥२॥

णे जाल्ले कोणे करूनी॥ काही आज्ञा करी मज॥ १८॥ नारद विचारी अंतरी॥ परम लाघवी कपटी मुरारी॥ आतां होतां रुक्मिणी चें घरी॥ आला लोकरी विवर द्वारें॥ १९॥ तेथुन उठे नारदमुनी॥ प्रवेशे दुसरे गोपी चें सदनी॥ तो फासे हाती घेउनी॥ सारीपाट खेलत से॥ २०॥ हरी ह्मणे या वें नारदमुनी॥ ह्मणोन उठला वैकुंठ चक्रपाणी॥ पूर्ववत पूजा करूनी॥ क्षेम वार्त्ता पुसत से॥ २०॥ नारद ह्मणे नाटक पूर्ण॥ येथें ही बैसला हरे येउन॥ मग प्रवेशे आणीक सदन॥ तो मनमोहन निजेलासे॥ २१॥ नारद प्रवेशला सदनां तरी॥ ह्मणे कोण निजेला मंचकावरी॥ येरी ह्मणे स्वामी मुरारी॥ वैसा क्षणभरी नारदा॥ २२॥ येरू ह्मणे लागला हा घोउन॥ पुढें प्रवेशे दुसरे सदन॥ तो तेथें करीत भोजन॥ ब्रह्मनंदन पुढें जात॥ २३॥ तो तेथें खेलवितले कुरे॥ दृष्टीं देखिला मुनिवरें॥ येके सदनीं देवेंद्र॥ मंगल स्नान करिजे तसें॥ २४॥ एके घरी घेतले अग्निहोत्र॥ स्वयें होम देत राजीवनेत्र॥ एके घरीं वेदांत शास्त्रें॥ काढून वाचीते जगद्वाला॥ २५॥ एके घरी करीत कन्यादान॥ कोठें करीत पुत्राचें लग्न॥ कोठें सूना

॥२॥

॥हरिः॥

॥जय॥
॥क॥

माहेरा पांगुरुन॥ लेकी आपीते गोपाळ॥३६॥ कोठें कन्या माहेरा बोलवीत॥ सद्गद जालासे जगन्नाथ॥ को
ठें नाना शास्त्रां चे मथितार्थ॥ कादुन सांगसभक्तासी॥३७॥ कोठें आसें गात नाचत॥ कोठें सप्रेमें श्रवकरीत॥ को
ठें नाना विद्या अभ्यास करीत॥ विद्या सिकवीत पुत्रासी॥३८॥ चतुर्दश चौषष्टिकाळ॥ ग्रहीग्रही दावित
नानालीळा॥ कोठें वेद घोष आगळा॥ करी जाव ळा आदरें॥३९॥ कोठें बैसला से उगा चशांत॥ कोठें उदा
स वर्ते विरक्त॥ कोठें राजयोग दावीत॥ हटनिग्रह टाकुनी॥४०॥ कोठें यमनेम प्राणायाम॥ प्रत्याहार करीत
पुरुषोत्तम॥ कोठें स्वपणकोठें उदार परम॥ पूर्णकाम जालासे॥४१॥ कोठें आचरे कर्मकांड॥ कोठें उपा
सना दावि वितंड॥ कोठें ज्ञान कथीत प्रचंड॥ परम गूढ जीवासी जें॥४२॥ जैसा जैसी स्वप्नीचे दोष अ
पार जागा होतां होय संहार तैसा तो नारद ज्ञानसागर कैंचा विकार उरे तेथे पैं कैंचा कळंक रवि
मंडळी पापन उरेची जान्हवी जळी सदा पवित्र ज्वाळमाळी यासवो वहे की पां ळपेळे॥४३॥ धु
ळीनें कर्दानमळे अंबर कीसर्वत्र करितां निसळे समीर कीं दे कळ पडे तां सागर नडहुळे चकोरी

॥३॥
ऐसा जे जें ग्रहीं निघे नारद ॥ तिकडे व्यापला सें गोविंद ॥ विश्वव्यापक ब्रह्मानंद ॥ रीता कोठें नसेची ॥ ४३ ॥ मग लज्जीत जाला ब्रह्मानंदन ॥ म्हणे विश्वव्यापक जगज्जीवन ॥ मज कां मेनाडि लें पूर्ण ॥ अज्ञावर्ण पडिले ॥ ४४ ॥ मग तेसा खवेगें निघाला ॥ भागीरथी तीरास आला ॥ अनुतापे अति तापला ॥ स्नानास चालिला ब्रह्मपुत्र ॥ ४५ ॥ जली करिता अघमर्षण ॥ तो मायेने दाविले विंदाण ॥ स्त्रीचे स्वरूप जाप ण ॥ नारद जाला ते ह्मवां ॥ ४६ ॥ रंभे ऐसें स्वरूप सुंदर ॥ नारद जाला मुनीश्वर ॥ तेथे चि एक पुरुष आला साचार ॥ कामातुर होउनी ॥ ४७ ॥ तेणे संग देताच तत्काळ ॥ गरोदर जाला वेल्हाळ ॥ नवमास भरतांस मूह प्रसूत जाली तेधवां ॥ ४८ ॥ तत्काळ जाले साठि पुत्र ॥ प्रभव विभवादि संवत्सर ॥ नारदमनी करी विचार ॥ ह्मणे अनर्थ घोर जाला ॥ ४९ ॥ मज लागलें स्त्रियेचें ध्यान ॥ ते चमी जालो न लगता क्षण ॥ मग करीत हरिस्मरण ॥ सोडवी ये धुन दयाळुवा ॥ ५० ॥ करिता चिद्र्घ्याचिंतन ॥ पूर्ववत जाला ब्रह्मनंदन ॥ मग तपदान पाआचरला ॥ ५१ ॥ यमनेम प्राणायाम करून ॥ पावलास बाहीर आला स्नान करून ॥ ॥३॥

स्वरूपीसमाधान॥ ज्ञानाग्निघडधडीतपूर्ण॥ दोषतृणदग्धजाले॥५२॥ जैसोंपर्वतकंदीसहोयां
मगमृगपक्षीनधरितीआश्रये॥ तैसाचब्रह्मविदपाहे॥ तिसंदेहेब्रह्मरूप॥५३॥ जैसेंस्वप्नी
चेंदोषअपार॥ जागाहोताहोयसंव्हार॥ तैसातोनारदज्ञानसागर॥ कैंचाविकारउपेलपै॥५४॥
कैंचाकल्लंकरविमंडली॥ पापनउरेचीजान्हवीजली॥ सदापवित्रज्वालमाळी॥ यासवोवळेको
णल्लपोल॥५५॥ धुलीनेकर्दानमळेअंबर॥ कीसर्वत्रकरितांनिर्मळसमीर॥ कींदेकलल्पडतां
सागर॥ नडळेविकदापी॥५६॥ नारदतोचश्रीकृष्ण॥ दोघामनाहीभेदभान॥ सावधकरा
वयाजन॥ कौतुकपूर्वदाविले॥५७॥ आतांअैकासावधान॥ द्वारकेसिकायजालेवर्तमान॥ रु
क्मिणीचेंबंधुरुक्माजाण॥ भोजकुटनगरीवसे॥५८॥ त्याचीकन्यापरमसुकुमार॥ लावण्या
वतीनामेचतुर॥ तेप्रद्युम्नासदीधलीसुंदर॥ यथाविधीकरूनियां॥५९॥ श्रीकृष्णबळिराम
रुक्मिणी॥ छप्पन्नकोटियादवश्रेणी॥ रुक्मियानेनगरासीयेऊनी॥ सोहळाकेलाअपार॥६०

भगिनीपुत्र प्रद्युम्न ॥ त्याहीवरी तो साक्षात मदन ॥ जामात सुंदर देखोन ॥ अपार आंदण दीधले
वोहरे संगाते घेउनी ॥ द्वारकेसि आले चक्रपाणी ॥ जो आदिपुरुष केवल अंदोनी ॥ वेदपुराणी वंद्य
जो ॥ ६२ ॥ पुढें रुक्माचें पुत्र ॥ रुक्मध्वज नामे परमसुंदर ॥ त्याची कन्या पद्माक्षी चतुर ॥ अनि
रुद्धासी दीधली ॥ ६३ ॥ सकळ यादव आणि हलधर ॥ श्रीकृष्ण प्रद्युम्न रोहिणीकुमर ॥ रुक्मि
णी रेवती उत्साह समग्र ॥ लग्नालागी आलियां ॥ ६४ ॥ आणिक देशोदेशीचे नृपमेळे ॥ रुक्मियाने
लग्नासी आणिले ॥ यथाविधी लग्न लाविलें ॥ द्रव्य वेचिलें अपार ॥ ६५ ॥ वस्त्रमंडप शोभिवंत
ठाईं ठाईं रत्नस्तंभ विराजित ॥ तेसमयीं सीराजे समस्त ॥ कौतुकार्थ बैसले ॥ ६६ ॥ बळिराम आ
णि यादव बैसले ॥ तों रुक्मा तेव्हां काय बोले ॥ याजी द्यूत खेळो वहिले ॥ तो कृष्णाग्रज हलेप
वस्ये ॥ ६७ ॥ रुक्मा आणि बळिराम खेळती ॥ सोवंते नृप कौतुक पाहाती ॥ रुक्मा म्हणे पण
करावा निश्चिती ॥ तरीच रंग खेळ हा ॥ ६८ ॥ प्रथम केला सहस्त्राचा पण ॥ अवश्य म्हणे संक

र्पण॥ पहिला डाव श्रीभक्तनंदन॥ जिंकिता जाला तेधवां॥ ६९॥ सहस्त्र द्रव्य तेवेला॥ बलिराम देता जाला॥ मग लक्ष्याचा पण घातला॥ तो डाव जिंकिला बलिभद्रें॥ ७०॥ तो रुक्म्या असत्य स्वार्थे बोले॥ ह्मणे येवेळे म्यां चि जिंकिले॥ तो रेवतीवर ह्मणे तेवेळे॥ असत्य न बोले कपटीया॥ ७१॥ रुक्मा ह्मणे तुं चि असत्य॥ म्या डाव जिंकिला यथार्थ॥ परम क्षोभला रोहिणीसुत॥ मग सभेसी पुसे ते समया॥ ७२॥ तेही रुक्म्याच तैसे बोलत॥ असत्य साक्ष देती समस्त॥ ह्मणती रुक्मयाने जिंकिले यथार्थ॥ आह्मी नेत्रे पाहतसो॥ ७३॥ रुक्मा ह्मणे असत्य बोलता॥ तुमचा जन्म गेला तत्वता॥ तुह्मी गोकुळी गुरें राखतां॥ असत्य तेथें सिकलेती॥ ७४॥ तुह्मी दोघें असत्य घरा॥ परम कपटी चोर जार॥ कपटेंच घेतलें मथुरापुर॥ कौंसासुर वधूनियां॥ ७५॥ मग कालयवन नामे पेदैत्यें॥ समुद्रांतें रचिली द्वारका॥ कपट करोन भीमकन्यका॥ चोरून नेली तस्कर हो॥ ७६॥ तैचे तुह्मी पाहतां येथे॥ परी मी सीक्षा लावीन तुह्मा ते॥ द्वारका उचलून स्वहातें॥ समुद्रांत टाकीन मी॥ ७७॥ म्या जिंकिल्या आतां डाव॥ साक्ष देती हे आवघे राव॥ तो =

॥५॥

अंबरी देववाणी अपूर्व॥ येकायेकी गर्जली॥७८॥ जेणें बळिरामें जिंकिलें यथार्थी॥ समस्त राजे
पाहातीच कीता॥ मगजो धावला रेवतीकांता॥ तो आयुधज वली दिसेना॥७९॥ तो रुक्माचे उनखगें वो
ढण॥ उभाठाकला सरसावोन॥ तो बळिरामें मंडपाचा स्तंभ वोढुन॥ तत्काळ हातीं वसविला॥८०॥ ब
ळें मोवडून तेवेळां॥ रुक्मायाचें मस्तकीं घातला॥ शतचूर्ण मस्तक जाला॥ प्राणास मूकला तत्काळ॥८१॥
जाला एकच हाहाकार॥ राजे पळो पाहाती सत्वर॥ बळिरामें त्यांचा मुखीं मुष्टिप्रहार॥ बळें केऊन दी
धला॥८२॥ समस्तांचे पाडिले दंत॥ मग उभडां अमुखें वाहात॥ तैसेच नृप पळाले समस्त॥ महाअन
र्थ देखोनी॥८३॥ निजमंदिरी होता रुक्मिणीवर॥ जो त्रिभुवनचालक सूत्रधार॥ तेथें धावोन आला स
त्वर॥ तो रुक्मयाचें प्रेत देखिलें॥८४॥ मग अनंत चौतेलें शरीरें॥ त्याच्या पुत्रावरी छत्र धरिलें॥ वो ह
रें वेउन तेवेळे॥ द्वारकेसि आला रामकृष्ण॥८५॥ यावरी जांबुवंतीचे कुमर॥ सांबनामें परमवीर॥
ना हायो ध्या अनिवार॥ तेणें विचित्र एक केलें॥८६॥ दुर्योधन हस्तनापुरी॥ त्याची कन्या रूपवती सु

॥५॥

दरी॥ तीचें सैंवर होततें अवसरीं॥ राजे समस्त मेळविले॥ ८७॥ दिव्यसभा केली परिकर॥ तेथें बैसले समस्त
नृपवर॥ रथारूढ होउन कृष्णाकुमर॥ सांब तेथें पावला॥ ८८॥ तोही बैसला सभेमीतरीं॥ मग आस्थें गाको
न आणिली नोवरी॥ दुर्योधन ह्मणे कुमरी॥ पाहे निर्धारीं राजे हे॥ ८९॥ यामाजि जो तुज वाटेल सुंदर
त्यास विमाळ घालीं सत्वर॥ मग ते राजे अवलोकित समग्र॥ स्थिर स्थिर जात असे॥ ९०॥ यांतुन से
बउठिला तत्काळ॥ ह्मणे हे कोणास घालिल न कळे माळ॥ सत्वर धाविला तो चपळ॥ उतावेळ होउनियां
॥ ९१॥ तत्काळ नवरी उचलिली॥ निमिषार्धें रथावरी घातली॥ द्वारकापंथें तेवेळीं॥ पवनवेगें जातसे
॥ ९२॥ जंबुकाव सभेमधुन॥ अपलाभाग नेपंचानन॥ कीं सुधारस घट घेउन॥ जाय सुपर्ण अकस्मा
त॥ ९३॥ जाला एकचि हाहाकार॥ आला दळेसी धांवती नृपवर॥ शतबंधूसी दुर्योधन सत्वर॥ पाठि
लागे धाविला॥ ९४॥ कौरव ह्मणती हा केवढा धिट॥ कैसा वंशयाचा तीकट॥ चोर जार परम दुष्ट॥ अस
त्य कपट सर्व वसे॥ ९५॥ तो आवघे राजे धांवती॥ सांब आटोपिला समस्तीं॥ ऐसें जाणोन त्वरित गती॥

॥६॥

रथ मुरडिला तक्ष्यासुत॥९६॥क्षण न लगता धनुष्य चढविले॥असंभाव्य बाण सोडिले॥प्रेताच पर्वत पाडि
ले॥नवल केले तेधवां॥९७॥धन्य धन्य राजे ह्मणत॥बहु तासी येकला झुंजत॥मग मुख्य मिळाले सम
स्त॥अस्त्रें घालित चहुंकडूनी॥९८॥आंगी नपले बहुत शर॥तेव्हां विकळ जाला तक्ष्याकुमर॥नाग
पाश घालुन सत्वर॥दुर्योधन धरियला॥९९॥हस्तनापुरासी आणुनी॥वंदी घातला तयेक्षणी॥आपु
लीया वस्त्र ह्या लागुनी॥राजे गेले तेधवां॥१००॥कन्या तैसी चठेविली घरी॥तो नारद गेला द्वारकापुरी
हरीसी ह्मणे ते अवसरी॥सांब पुत्र कोठे तुझा॥१॥तो श्रीरंग ह्मणे ते वेळी॥कोठे गेला आहे ते न कळे॥ना
रद ह्मणे बंदिशाले॥दुर्योधन रक्षीला॥२॥सांगीतला समस्त समाचार॥परम कोपला यादवेंद्र॥वेगेसि
द्ध केला दळभार॥वाद्ये गजर लागले॥३॥तो पुढे कर जोडुन प्रद्युम्न॥विनवी श्रीकृष्णालागुन॥का
यसे मस्तक दुर्योधन॥यावरी आपण न वजावे॥४॥जंबुकावरी पंचानन॥कीं आलीकेवरी सुपर्ण॥
कीं खद्योतावरी चंडकीर्णी॥युधास पूर्णनिघाला॥५॥मी आतां जातो जी हरे॥घेउन येईन दोघे वो

॥६॥

हरे॥समस्तकौरवाचीसिरे॥बंधुचाकैवारे छेदीन॥६॥ऐसेबोलतमीनकेतन॥तोजवळीआलासंकर्षण॥म्हणेकासयाप्रौढवितापृद्युम्न॥मीवजाउनआणीतो॥७॥कौरवपांडवआमचेंआप्तवर्गी॥यासिकुकरावायुध्यप्रसंग॥मगकाय बोलेनमारंग॥योगेंद्रासीतेधवां॥८॥जरीतेतुमचेंनमनीतवचन॥मगआह्मीयावेंकींधावोन॥हांसोनबोलेरेवतीरमण॥ऐसेंजाणनघडेचीं॥९॥माझेंवचनमनितीपामर॥तरीपालथीघालीनहस्तनापुर॥मगरथारूढजालाशेषावतार॥उधवअक्रूरसहीतपैं॥१०॥गजपुरासमीपयेउनी॥बळिरामराहिलाउपवनी॥दुर्योधनासधाडीलेसांगोनी॥आह्मासभेटोनिजाइजे॥११॥मगसमस्तबंधुघेउन॥बाहीरआलादुर्योधन॥बळिरामभेटलाउठोन॥सन्मानदेउनबैसविला॥१२॥ह्मणेनेपातबणेआमचाकुमर॥पाहोआलायेथेंसैवर॥कन्याघेउनगेलासत्वर॥परीतुह्मीविचारनाहीकेला॥१३॥समस्तमिळोनबाळधरिला॥आकर्षुनबंदीघातला॥हेंऐकतांचबहुतकोपला॥रुक्मिणीवरतुह्मावरी॥१४॥दळभारसिधकरून॥पाठवितहोतातुह्मावरीमदन॥मग

॥८॥

आहीत यासी वारुन॥ दर्शना आले तुमचा॥१५॥ तव दुर्योधन क्रोधे बोलत॥ तुह्मी बहुत जाला रे उन्मत॥ आमच्या धर्मे द्वारके आंत॥ नांदता सुखने जाते॥१६॥ बळे हे विकरून न्यावीन वरी॥ हा कुळ धर्म तुमचे घरी॥ आह्मासि लाविता द्वारकापुरी॥ राहूनें दुं तुं ह्मणसी॥१७॥ तुमचा इच्छा आणि प्रद्युम्न॥ आतां चये उं द्या युध्या लागुन॥ एक्या चबाणे करून॥ करीन कंदन समस्ताचे॥१८॥ ऐसें बोलोन दुर्योधन॥ बंधू सहीत गेला उगेना॥ ह्मणे दळभार सिध्य करून॥ द्वारका पट्टण घेउं आतां॥१९॥ येरीकडे शेषावतार॥ निज बळे फिरविला नागर॥ हस्तनापुरा माजि सत्वर॥ मध्य मागी रोविला॥२०॥ हालविला निज बळे॥ सकल नगर डळमळीले॥ सदने खविती तेवेळे॥ लोक पळती बाहेरी॥२१॥ बाळे घेउन कडेवरी॥ नगराबाहीर धांवती नारी॥ ह्मणती रसातळा जाते धरत्री॥ कल्पांत काळ वोढवला॥२२॥ थरथरां कांपे नगर॥ गोपुरे कोसळती समग्र॥ दुर्योधन जाला भयातुर॥ ह्मणे शरण जाउं कोणा॥२३॥ मग भीष्म आणि द्रोणा॥ सुयोधन धरी त्यांचे चरण॥ ह्मणे कोपला रेवतीरमण॥ तो आतां शांत

॥८॥

कराजी॥२४॥ गंगासजबोलेउत्तर॥ व्यर्थ धरिला याचा कुमर॥ कैसा शांत होईल भोगेंद्र॥ अवि
वार क्रोधयाचा॥२५॥ मग मी भद्रोपा विदुर॥ दुर्योधनादि कौरव समग्र॥ नगराबाहीर आलेसत्व
र॥ करि तीनमस्कार रामातें॥२६॥ दुर्योधन लागे चरणी॥ क्षमा करावी जी येक्षणी॥ राम ह्मणे समु
द्रीनेउनी॥ नगरापालथैघालीन॥२७॥ तो कौरव ह्मणती तुमचा नंदना॥ तोही आंत पावेल की मर
णा॥ मग बोले वसुदेवसुना॥ तो रेवतीरमण तेधवां॥२८॥ आमचा कुमर पावता मरणा॥ तरी समुद्र चा
देईल आणुना॥ ह्मणोनी मृत गुरुपुत्र देउना॥ सांदीपन तोषविला॥२९॥ गोकुळी असतां जगज्जी
वन॥ नंद यमुनेसी करितां स्नान॥ घेउनगेला वरुण॥ ह्मणोनि आणिला माघारा॥३०॥ नंदशक्ती वनीस
र्पे गिळीला॥ गोत्यासकळरक्षिली॥३१॥ अगासुर मुख पसरुन॥ ह्मणे गोकुळ अवघेंगिळीन॥ तोह
ह्मणउभाचिरुन॥ गोगोपाळ सोडविले॥३२॥ काळियेहृदईविषोदक प्याले॥ नवलक्ष गोपाळ मृत्य
पावले॥ ह्मपाकटाक्षे हरीने उठविले॥ मग दवडिले काळयाते॥३३॥ सातवे वर्षी गोवर्धन॥ आंगो

२ तो हरीने तत्काळ सोडविला॥ द्वादशगावें अग्निगिळिला २

॥८॥

ह्लियेकरी सहदिन॥ यासि आपला आणावया नंदन॥ उसीर कां लागे पां॥ २४॥ निकुर देखोन बहुत॥
मग चरणी लागे गंगासुत॥ ह्मणे अन्या जाला तो समस्त॥ चाली पोटांत येवेहो॥ २५॥ मग संतोषोन
बहिमद्र॥ तत्काळ उपडिला नांगर॥ मग बंदीचा सोडून ह्मणे सांबकुमर॥ विवाह केला यथाविधी॥ २६॥
वो हर घेउन सांगाते॥ बहि राम आला द्वारकेते॥ वर्त्तमान सांगीतल हरीते॥ उधवअक्रुर तेधवां॥ २७॥
यावरी इंद्रप्रस्ती धर्म असतां॥ अपूर्व वर्त्तली येकी कथा॥ द्रोपदीस पांच पती तत्वतां॥ रचवरी चने मिलें
श्री व्यासे॥ २८॥ ते कथा सांगता समस्त॥ तरी वर्णवे लागेल भारथ॥ पसरेल असंभाग्य ग्रंथ॥ याला
गी घनितार्थ बोलिलो॥ २९॥ आसो द्रौपदी वरीली पांचाजणी॥ नारदे दिवस दिल्हे वाटुनी॥ दोनि
मास बारा दिनस दनी॥ येकयेकाचा वर्तत॥ ४०॥ येकाचा होतां संपूर्ण दिन॥ मग अग्निमाजि करी स्नान॥
दिव्य शुचिर्भूत होउन॥ मग जाये दुजाकडे॥ ४१॥ जे कां येती धर्माचे दिन॥ त्यांत चौघां समाते समान॥
आसो तो येक द्विज आला धावोन॥ अर्जुनाजवळी सांगा॥ ४२॥ ह्मणे माझ्या गाई वळुनी॥ आताने ल्या

॥८॥

पैं दैत्यांनी॥ कोण सोडविले तुज वाचुनी॥ पंडुनंदना सांगपां॥ ४३॥ गोब्राह्मण प्रतिपाल करूं आतां॥ धाव वेगे
रणपंडितां॥ तो आवेश न धरे कुंतीसुता॥ सेवकाशस्त्रें मांगतसे॥ ४४॥ सेवक ह्मणती पार्थाप्रती॥ धर्मद्रौ
पदी आहेत येकांती॥ संकट पडिले निश्चिती॥ पार्थवीरासी ते धवां॥ ४५॥ मनामाजि विचारी अर्जुन॥ दैत्यक
रीतील गोहनन॥ आतां आपणेच जाउन धनुष्यबाण॥ सदनांतुन आणावे॥ ४६॥ पार्थ प्रवेशला सदनी
तो तिगुंतली संभोग व्यसनी॥ तो देचकली यज्ञसेनी॥ लज्जीत मनी जाली॥ ४७॥ शस्त्र घेउन गेला पार्थवी
र॥ रथारूढ धावे प्रतापशूर॥ दैत्य संहारून समग्र॥ गाई सोडविल्या द्विजाचा॥ ४८॥ परतोन आला कुं
तीसुता॥ पंडितास सांगे हे वार्ता॥ स्त्रीपुरुषांचें एकांत॥ देखता दोष काय असे॥ ४९॥ तव ते विचारून
सांगती॥ बाह्लहत्या घडली पाहा याप्रती॥ यास प्रायश्चित निश्चिती॥ तीर्थांप्रती हिंडावी॥ ५०॥ घेऊ
न धर्माचा आज्ञा॥ पार्थ चालिला तीर्थाटणा॥ तापसी होउनियां जाणा॥ पार्थवीर हिंडत असे॥ ५१॥
वनें तपोवनें शैल सरिता॥ महानद्या जान्हवी आदि समस्ता॥ शिवविष्णु क्षेत्र पाहातां॥ तन्मय होये अर्जु

॥१॥

न॥५२॥केदार हरिद्वार बदरी॥द्वादश ज्योतिलिंगें पृथ्वीवरी॥तितुकी पार्थ अनुक्रमे करी॥स्नान दानवि
धियुक्त॥५३॥कामीकवनी प्रवेशला पार्थ॥तो शिवाचें अनुष्ठान स्थळ तेथें॥शिव नसता कुंतीसुत॥जा
उं बैसे ते ठाई॥५४॥अर्जुन बैसला ध्यानस्त॥तो उमावर पातला तेथें॥तापसी यास देखोन ह्मणत॥तुं कोण
ये थें बैसलासी॥५५॥मग बोले अर्जुन॥तुज बोलावया काय कारण॥शिव ह्मणे हे माझें स्थान॥तुं कोण
ये थें बैसावया॥५६॥अर्जुन ह्मणे ते वेळां॥गव काय तुझा आंखीला॥ऐकतां विषकंटक क्षोभला॥ह्मणे
तुज ला मारीन॥५७॥अर्जुनें गांडीव चढविलें॥निर्वाण बाणवरी योजिलें॥शिवें शक्ति अस्त्र प्रेरिलें॥
पार्थे घाले कार्त्तिवीर्यास्त्र॥५८॥असो अस्त्रें तीहों जीं जीं बहुत॥तितुकी घातली हिमनगजामातें॥आव
घीं निवारिली पार्थें॥निज सामर्थ्ये करूनी॥६०॥मग संतोषला अपजावर॥ह्मणे धन्य धन्य तुं महा
वीर॥प्रसंन्न जालो मागे वर॥नाम रूप सांग तुझें॥६१॥एक ह्मणे पंडुनंदन॥श्रीकृष्णादासनाम
अर्जुन॥मग शिवें कवचकिरीट काढुन॥प्रसाद दिधला अर्जुना॥६२॥मग शिवास करून नमस्कार ॥१॥

५ शिवपिनाक सांभाळिलें॥युध्ये मांडिलें निर्वाण॥६८॥शिव अग्निअस्त्र टाकिलें॥पार्थ पर्जन्यास्त्र योजिले ५

जेथें

पुढें तीर्थें पाहे पंडुकुमर॥ भ्रमत आला रामेश्वर॥ दक्षिणसमुद्रतीकडे॥ ६३॥ करूनियां स्नान दान॥ घेतलें रामेश्वराचें दर्शन॥ तो तेथें अंजनीनंदन॥ महावीर देखिला॥ ६४॥ पुढें सेतु पाहिला अद्भुत॥ शत योजन लंकेपरियंत॥ हनुमंतासि पुसे पार्थ॥ कोणें सेतु बांधला हा॥ ६५॥ मारुती सांगे पूर्ववर्तमान॥ या मार्गें गेला रघुनंदन॥ तो प्रतापी रविकुलभूषण॥ तेणें सेतु बांधला॥ ६६॥ हांसोन बोले वीर पार्थ॥ हा जी येवढे रामाचें सामर्थ्य॥ निज बाणीं कां न बंधे सेतु॥ शिळा कां निमित्त घातला॥ ६७॥ हनुमंत ह्मणे बाणाचा सेतु॥ भंगले हे जाणे रघुनाथ॥ एक एक वानर जैसा पर्वत॥ कैसा सेतन तगेलें॥ ६८॥ पार्थ ह्मणे मज ऐसा असतां॥ तरी शराचा सेतु बांधता॥ तो क्रोधा आला हनुमंत॥ बांधे तत्वता सेतु आतां॥ ६९॥ मी जरी येक लावरी चढेन॥ तरी तुझा शराचा शत मोडीन॥ पार्थ घोडे से श्वेत बंधन॥ करीत जाला ते धवां॥ ७०॥ प्रचित पाहावया पूर्ण॥ सेतु बांधला एक योजन॥ ह्मणे वरी उडी घाली बळें करून॥ कैसा मोडोन पडे पाहुं॥ ७१॥ अर्जुन ह्मणे हा दशफत॥ जरी मोडोन पडिला सेतु॥ तरी मी ज

॰।१९।॰

ष्निकाष्टेमक्षीनसयो॥तुंहीनिश्चितबोलणें॥ ७२॥ हनुमंतह्मणेमजतोनाहीमरण॥जरीश्वेतनमोडे
माझेन॥तरीमीतुझेंध्वजीबैसेन॥तुजआधीनहोउनियां॥ ७३॥ मगधनुष्यपार्थेचढउनी॥बाणसो
डिलाअभिमंत्रुनी॥अभंगश्वेतकेलातेक्षणी॥ह्मणेमोडोनीटाकीआतां॥ ७४॥ हनुमंतउडोनिगग
नागेला॥श्वेतुवरीबोलेयेउनपडीला॥श्वेतमोडोनचूरजाला॥मारुतीगर्जेलाभुभुःकार॥ ७५॥
मोडलाश्वेतुदेखोनी॥पार्थेधनुष्यबाणठेविलेधरणी॥बहुतकाष्टेमेळउनी॥ढीगकेलोअसमाप्य॥ ७६॥
जातवेदचेतविलातत्काळ॥आकाशपंथेंजातीज्वाळ॥पार्थेस्नानकरुनसकळ॥नेमआपलासारिला॥ ७७॥
करुनअग्नीसीप्रदक्षण॥हृदईआठविलेकृष्णाध्यान॥किरीटकुंडलमंडीतवदन॥पीतवसनच
तुर्भुज॥ ७८॥ ह्मणेहेश्रीकृष्णाद्वारकाधीशा॥हेमधुकैटभारेजगन्निवासा॥हेरमाधवक्षीराब्धिवासा॥
शेषशाईमुरहरा॥ ७९॥ हेरुक्मिणीवल्लभजनार्दना॥हेकौसारेनरकमर्दना॥हेमधुसूदननिजसुख
वर्धना॥मन्मथजनकाश्रीरंगा॥ ८०॥ हेभक्तवत्सलयादवेंद्रा॥हेकेशवदुरितकाननवैश्वानरा॥हेदान

॰।१०॥॰

वारे समरधीरा॥ इंदिरावरा श्रीहरी॥१॥ हे माधवनव पंकजपत्राक्ष्या॥ अनंगदहनहृदयास वेसाक्ष्या॥
वेदवंद्या कमधिक्ष्या॥ कोणा परिक्ष्या नकेतुझी॥२॥ तो द्वारकेसी जगन्नाथा॥ कल्लले संकटी पडिला पार्थ॥
भक्तकैवारी रमाकांत॥ आल्या धावत श्वेतुबंधा॥३॥ द्विजद्वेष धरिला सर्वेश्वरा॥ हनुमंता लागी साक्ष पे
पुसे॥ हा कोण आज प्रवेश करीतसे॥ वर्त्तमान केसें सांग हे॥४॥ हनुमंत सागीतले वर्त्तमान॥ याउपरी
बोले ब्राह्मण॥ येगोष्टीस साक्ष कोण॥ मजलागुन सांगा ते॥५॥ मारुती ह्मणे साक्ष नाही॥ द्विज ह्मणे
असत्य सर्व ही॥ साक्षी नसतां वेर्थ पाही॥ वेदचि जसें बोलत॥६॥ तरी मज देखतां नचा श्वेत॥ वरी तुं उडी
चाली अकस्मात॥ मग पार्थ हातीत रीत॥ मगु ती श्वेत रचियेला॥७॥ गुप्तरूपे जगज्जीवन॥ श्वेतु खा
लेपातलें सुदर्शन॥ मग उर्ध्व उडाला अंजनीनंदन॥ निराळ पंथे तेधवां॥८॥ उडी घातली अकस्मा
त॥ परी तैसाच अकस्मात सेश्वेत॥ वरी आदळोन हनुमंत॥ एकीकडे पडियला॥९॥ जैसा सिळे वरी अ
कस्मात॥ तो उसळोन जाये येकीकडे॥ पार्थ निरखून पाहे ब्राह्मणाकडे॥ द्विपल्ला काधीश वोळखिला॥१०॥

॥११॥

म्हणपाल्हणे वायुसुता॥ याचे ध्वजस्तंभी बैसे आतां॥ तेव्हा आपले स्वरूप तत्वता॥ प्रकट केले गोविंदा॥ ९१॥
अर्जुनास धरून वनमाळी॥ मारुती येव्हाती देत तेवेळी॥ म्हणे यासि तुं सांभाळी॥ कृपा करून सर्वदा॥ ९२॥
जाला पृथ्वीसी दैत्यभार॥ तुम्ही आहांत आणि हा पार्थवीर॥ करूं दुष्टांचा संहार॥ अकर्मकारस सर्वही॥ ९३॥
रामावतारी तुवां सेवा मेवा केली॥ मज वरी केले उपकार पूर्ण॥ आतां सांभाळी हा अर्जुन॥ ध्वजी बैसोन प्रतिपाळवे॥ ९४॥ तुज जिंकी ऐसा कोण्ही॥ वीर नसे या त्रिभुवनी॥ हनुमंत लागला हरीचरणी॥ म्ह
णे आज्ञा प्रमाण तुम्ही हे॥ ९५॥ गुप्त जाला भगवान॥ आला द्वारावतीये लागुन॥ हनुमंताची आज्ञा घे
उन॥ चालिला अर्जुन तेथुनियां॥ ९६॥ तो सुभद्रा श्रीकृष्णाची भगिनी॥ देउं केली होती अर्जुनालागु
नी॥ यावरी पार्थ तीर्थे करावया मेदिनी॥ बहुत दिवस गेला पैं॥ ९७॥ यावरी बळिभद्रे केली विचारणा॥
की सुभद्रा द्यावी दुर्योधना॥ परी ते न ये श्रीरंगाच्या मना॥ अंतरी वासना अर्जुनाकडे॥ ९८॥ बळिभ

॥११॥

द्रे निश्चय केला सत्य॥ जो आला नाही वीर पार्थ॥ तो दुर्योधनासि द्यावी हरीत॥ निश्चयार्थ पूर्ण केला॥ ९९॥

३छीतश्रीकृष्णाचेंमन॥ ऐसेसमयींयावाअर्जुन॥ तोवैकुंठनाथब्रह्मसनातन॥ इछामात्रेंसर्वकरी॥२०॥
तोतीर्थेंकरितकरीतपार्थ॥ द्वारावतीयेआलाअकस्मात॥ महातापसीवल्कलेवेष्टीत॥ नेत्रमुखनिश्चितको
पहीही॥ १॥ श्रीकृष्णासीहेरसांगत॥ नगराबाहीरएकमहंत॥ महातपोधनप्रतापवंत॥ तीर्थेंकरीतपात
ला॥ २॥ ऐसेंऐकतांचजगज्जीवन॥ ह्मणेघेउंमहंताचेंदर्शन॥ द्वारकेबाहीरयेउन॥ भेटताजालाता
पसीया॥ ३॥ अंतरीकळलीखुण॥ आलाप्राणसखाअर्जुन॥ बाहेरधुसेतुह्मीकोण॥ कोणेआश्रमीपा
तलां॥ ४॥ पार्थह्मणेआह्मीब्रह्मचारी॥ स्वइछ्याक्रीडतोपृथ्वीवरी॥ हरीह्मणेआमचेंनगरी॥ चातुर्मासी
कमरुजे॥ ५॥ तापसीराहाविलाच्यारिमास॥ श्रीकृष्णआलेमंदिरास॥ सांगेवसुदेवदेवकीबळिभद्रा
स॥ महातापसआलाआहे॥ ६॥ याचीसेवाकरावयानित्यकाळ॥ सुभद्रेसिसांगेघननीळ॥ ह्मणेता
पसीयाअन्नोदकनिर्मळ॥ नियमनेउनदेईजे॥ ७॥ श्रीकृष्णाचीभगिनीसुभद्रा॥ कोणावर्णवेललावण्य
मुद्रा॥ जीच्याविलोकितामुखचंद्रा॥ रंभामेनुकालाजती॥ ८॥ प्रकाशवंतस्वरूपसुंदरा॥ भांगीरेखि

॥१२॥

लासेंदूर॥ नलताटंके प्रभा अपार॥ किं शशिमित्र दोन्ही तें॥९॥ जैसी नक्षत्रें नभामंडळी॥ तैसी शिरवें मुक्त जाळी॥
सीसफूल शशांक प्रभा आगळी॥ झळके कपाळी बिजवरा॥१०॥ मुक्त चोखडोलती कानी॥ बोलतां दंत तसे ह्ली
झळकेस दनी॥ कीं उघडली हीरयाची खाणी॥ पद्मनयनी सुभद्रा॥११॥ सोगयाचें अंजन॥ नेत्री दिसे विरा
जमान॥ कंठी मुक्त हार प्रभाघन॥ ऐकावली वरी डोले॥१२॥ मुक्तलग चोली शोभत॥ बाहो भूषणे डोलदे
त॥ वज्रचूडे मंडीत हस्त॥ झळकत मुद्रिका दशांगुळी॥१३॥ विजुप्राय कनक वसन॥ पाई गाजती नेपु
रे पैंजण॥ ऐसी सुभद्रा नियये उन॥ सेवा करी श्रीतीने॥१४॥ देखता अर्जुनाचें स्वरूप॥ सुभद्रे सीज्यां
ची कंदर्प॥ लपे अर्जुना सारिखा चतरूप॥ दिसे रूप महंताचें॥१५॥ नियये उन जगज्जीवन॥ मेहं
तास जाये मेटोन॥ येके दिवसीं नारायण॥ पार्थासी खुण दावीत॥१६॥ मी पाठवीतो माझा रथ॥ सुभ
द्रा घेउन जाये तुं त्वरीत॥ आवश्य ह्मणे वीर पार्थ॥ मग जपत बैसला॥१७॥ दुसरे दिवसीं हृषीकेसी
शक्तिवना गेले यात्रेसी॥ सर्व यादव बळी भद्रासी॥ समागमे सीनेत तेहां॥१८॥ चरी ठेविली सुभद्रा

॥१२॥

देवी॥ हरीअर्जुनासीसंकेत दावी॥ रथमें बैसीपाठवी॥ शस्त्रास्त्रेसी सज्जुनियां॥ १९॥ गेले देखोन सर्व
ही॥ तो सुभद्रा आली तेचसमयीं॥ तो अर्जुने उचलून लवलाही॥ रथावरी घातली॥ २०॥ पवनापरीस
आगळा॥ रथ अर्जुन पळविला॥ नवरीनेली शब्द गाजला॥ द्वारकेंत तेधवां॥ २१॥ सेक धांवती शक्तिव
नासी॥ हाक फोडून सांगती समस्तासी॥ सुभद्रेसि घेउन गेला तापसी॥ द्वावावेगेसी वीर हो॥ २२॥ धावि
लेयादवाचें भार॥ प्रद्युम्न शांबादिक हरीकुमर॥ धराधरा ह्मणती चोर॥ मुरडिला रहंवर अर्जुन॥ २३॥
अर्जुनें आपलरूप प्रगटले॥ जेंवस्त्राभरणीमिरविलें॥ हनुमंत धाविला तेवेळे॥ ध्वजी बैसला अ
कस्मात॥ २४॥ धनुष्य वोढुन अर्जुन॥ सोडीत बाणापाठीबाण॥ जैसा धारावर्षेघन॥ गेलो भुलोन याद
व॥ २५॥ हाणणअर्जुनाचा मार॥ कोण्ही उभेनराहे समोर॥ मोडलें यादवाचे भार॥ गेला समाचार बळि
रामा॥ २६॥ तापसी नव्हे तो अर्जुन॥ समरीनाटोपे कोणा लागुन॥ रणीपंडीत परमसुजाण॥ यादवशै
न्येमोडिले॥ २७॥ परमकोपला बळिभद्र॥ सावरिले मुसळनागर॥ मनांत हासतसे श्रीधर॥ यातेतोवी

रनाटोपे॥२८॥मगबळिभद्रास ह्मणे अच्युत॥कां तुह्मी कोपतां आतां व्यर्थ॥सत्यसत्या च्या गयां येत॥भविष्या
र्थ चुकेना॥२९॥तुमचा संकल्प पूर्वी होता॥कीं सुभद्रा द्यावी वीरपार्था॥नामह्मणे अच्युता॥सर्वही कर्तृत्व
तुझेंची॥२०॥तुवांच अर्जुन केला तापसी॥आह्मांस आणिलें यात्रेसी॥तुं संकेत दाउन तयासी॥कार्य इतु
कें करविलें॥२१॥वेगी धरून आणि अर्जुना॥हांसोन बोले मधुसूदन॥अनिवार पंडुनंदन॥मज तो न
टोपे॥२२॥यादव मोडिले तेणें सकळ॥मजही धरून नेईल॥मग तुह्मासी संकट पडेल॥सोडवाव
याचें पुढती॥२३॥तो वसुदेव देवकी येउन॥करिती बळिभद्राचें समाधान॥आली सुभद्रा दी
धली अर्जुनालागुन॥यथाविधी लग्न करावें॥२४॥ऐसें बळिरामाचें समाधान केलें॥अर्जुनास
बोलाउं पाठवीलें॥वसुदेव बळिभद्र सामोरे गेले॥मिरवीत आणिलें पार्थातें॥२५॥यथाविधी ल
ग्न लाविलें॥उग्रसेन भांडार फोडिलें॥चार ही दिवस सांग जालें॥आनंद करी धर्ले अपार॥२६॥
मग बोलविला अर्जुन॥धर्म सकळ लोंक वर्तमान॥ब्रह्मानंद जाला पूर्ण॥मी मन कुळ सहदेवा
॥२७॥

हरिविजयग्रंथसुंदर॥ केवळ साहित्याचें भांडार॥ जें परम पंडीत चतुर॥ तेच सदा संरक्षिती॥ ३८॥ याग्रंथाचें एक आवर्तन॥ करितां सकळ पापसंहार ण॥ मनी चिंतिलें जें कारण॥ ते नारायण पुरविले॥ ३९॥ ब्रह्मानंदा पंढरीनाथा॥ श्रीधरवरदा आनंद भरिता॥ जे हा ग्रंथ वाचिती न हता॥ त्यां निजभक्तास रक्षीतुं॥ ४०॥ याचे सर्व संकट हरूनी॥ अखंड लावीनुझें ध्यानी॥ शरीरास श्रीधर नाम ठेउनी॥ तुंच हे वाणी वदविसी॥ ४१॥ ॥इति श्रीहरिविजयग्रंथ॥ संमत हरिवंश भागत॥ सदा परिसोत निजभक्त॥ द्वयत्रिंश अध्याये गोड हा॥ ४२॥ ॥२२॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥०॥ छ॥०॥ छ॥०॥ छ॥०॥ छ॥०॥ छ॥०॥ छ॥०॥ छ॥०॥ छ॥०॥ छ॥०॥ छ॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॥श्रीशारदायैनमः॥ ॥श्रीगुरुभ्योनमः॥ ॥शुभमस्तु॥ ॥हृदयडोल्हारासुंदरा॥
मनबुधिचित्तअहंकारा॥ चाहीवरपणअक्षयपरिकरा॥ हटजडलेंसर्वदा॥१॥ धर्मअर्थकाममोक्षगं
भीर॥ हेंचिचउंकडेलाविलेदोरु॥ त्यावरीभावाचाबैसकार॥ अतिमवाळुपसरिला॥२॥ त्यावरीप्रेमाची
गादीसुघड॥ पाठीसीधैर्याचेंकेंनेहळेलोड॥ त्यावरीआनंदचांदवाअखंड॥ प्रकाशमयलाविला॥३॥
ऐसेंयाडोल्हारीयावरीसमर्थ॥ अखंडबैसउंश्रीगुरुनाथ॥ जोअवयवरहितअमूर्तमूर्त॥ श्रीदेव
दत्तदयाळु॥४॥ ब्रह्मानंदमुरोनिसमूळ॥ तेवोतलेंगुरुरूपनिरवळ॥ जेषड्विकाररहीतनिर्मळ॥
अचळअटळआकळजो॥५॥ ऐसापरात्परसर्वाहीनिर्गुण॥ तोद्वारकेमाजिहोउनसगुण॥ पांडव
पाळकनारायण॥ सच्चिदानंदतनूजो॥६॥ तेणेलीळादाविल्याबहुत॥ बत्तीसाव्याअध्यागतकथार्थ॥
सुभद्राहरणकरूनपार्थ॥ इंद्रप्रस्थासीपैगेला॥७॥ हृष्णास्वपेंचवहळअभिनव॥ राज्यप्रत्तीसुखें
असतीपांडव॥ पुढेंहृत्तांतवर्तलाजोअपूर्व॥ श्रोतेसर्वपरिसातो॥८॥ कमलोद्भवनंदननारदऋषी

॥१॥

एकदा आलाय मसभेसी॥ सूर्यसुत सन्मानुन तयासी॥ पूजा केली आदरे॥ ९॥ तो यमसभे माजि पंडुराजा॥ नारद देखिले तेजपुंजा॥ जो पुण्य देह पावोन सहजा॥ सुखरूप बैसला॥ १०॥ पंडु ह्मणे नारद ऋषी जरी स्वामी मृत्यलोकास जासी तरी शक्रपंग्ती मम पुत्रासी इतुकीच आज्ञा सांगिजे जरी करील राजसयज्ञ तरी इंद्रसभेसी मी बैसेन यममजयेथे करितो बहुमान परी माझे मन वीटते येथे जीवास जाचणी होत कुंभीपाकादि यातना जमीत ते पोखे देपावत सदा चित्त न चडे परमार्थसाधन जरी राजसयज्ञ पुत्र करी तरी पुरंदर आपणासेजारी गव देउनानिर्धारी नानापरी सुख देत मग बोले विरंचीनंदन अवश्य मी धर्मासी सांगेन न लाहु डीला तेथुन वीणा वांकुन ऊर्ध्वपंथे॥ १५॥ मस्तकी झळती जटाभार गौरवर्ण जैसा सीतकर यज्ञोपवीत सहे सुंदर उतरीवस्त्र झलकतसें क्षीरसमुद्री धुतले तैसे आवरणवस्त्र दिव्य शोभले द्वादश टीळे सतेज मिरवले सिधपादुका पदयुगली दिव्यगंधी दिव्यसुमनी जो सदा पूजिजे दे

॥१॥

वगणी ऐसा महाराज नारद मुनी इंद्रप्रस्ताप्रती आली ॥१८॥ धर्मे देखिला नारद मुनी साष्टांग
नमिला प्रेमे करूनी दिव्यसिंहासनी बैसउनी षोडशोपचार पूजिला जोडूनियां दोनी कर
धर्म उभा राहिला समोर ह्मणे आजि भाग्य थोर दृष्टी देखिला नारद मुनी नारद ह्मणे तेवे
ला मज पंडुराज स्वर्गी भेटला तेणे निरोप तुह्मा सांगीतला राजसूय यज्ञ करावे गे सापु
ण्य करून सहज शक्रासनी बैसेल पंडुराज कुंतीपुत्र त्याचे तेजपुंज करावे कालक्ष्ये
वदे ऐसे धर्मरायास सांगोन उर्ध्वपंथे गेला ब्रह्मनंदन धर्मराज बंधूस बोलाउन वि
चारास बैसला ह्मणे नुफल न हुता पितृवचन व्यर्थ कायेम गवाचोन सोवे हृथा गेले ध
र्मदान तपाचरण कायस त्याचे अर्थी दवडिता पितृवचनार्थ तो पुत्र नव्हे प्रत्यक्षजन तो
वाचोन भूभार व्यर्थ अनुपकारी अभाग्ये पितृवचनी उपजे त्रास सद्गुरूसी करी द्वेष
कुशब्द बोले मातेस तो अल्पायुषी जाणिजे ॥२६॥ सद्गुरूपाची करी निंदा अपमानि जो वह्मणि

॥२॥

दा विद्याबळें पवर्त्तेवादा तो अल्पायुषी जाणिजे ॥२७॥ भक्त देखतां करी उपहास साधूसतावीन स
ते दोष सद्गुरू हूनहाणपती विशेष तो अल्पायुषी जाणिजे निंदीसदा तीर्थक्षेत्रें असत्यमानी
हरिहरचरित्रें निंदी वेदपुराणे शास्त्रें तो अल्पायुषी जाणिजे कायावाचामन परपीडाहिं
साकारणे भूतद्रोह करी जारणमारणे तो अल्पआयुषी जाणिजे निंदी महापुरुषाचे ग्रंथ
नसतेच काढी कुतर्क अर्थ भाग्यविद्यामदें सदा उन्मत्त त्यास अधःपात सुटेना श्रीहरीचे गु
णकीर्त्तन तो आहे रीनकरी श्रवणहाकी विष्णुभक्ती उच्छेदन त्यास अधःपतन न सुटे
मी विष्णुभक्त आसे मोठा ह्मणोन निंदी ज्या नीलकंठा तपस्वी देखोन करी चेष्टा त्यास अधःपत
न न सुटे मी शिवभक्त अति निर्मळ जो विष्णुनिंदा करी चंडाळ नसतें कुमार्ग स्थापी जो खळ
त्यास अधःपतन न सुटे होतां साधूचा अपमान संतोष वाटे मनांतून करी दृष्टाचें
मानखंडन त्यास अधःपतन न सुटे ॥२८॥ सभेमाजि दुरुक्ती बोले जे पोसत्याचें हृदयें उले

॥२॥

जेम छरविष्टने सदा मारवळे ॥ त्यास अधःपतन न सुटे ॥ २६ ॥ निर्भिषीक आरसा रूपन पाहे ॥ तो वरी
रूपाचें अभिमान वाहे ॥ ह्मणे माझ्या रूपासी तुळणे नये ॥ रतिवर ही पाहतां ॥ २७ ॥ मी एक जाणता स
र्वज्ञ ॥ असा धडके सदा अभिमान ॥ सकळ मूर्खाहून नीच पूर्ण ॥ कर्म करी त्यां तुल्ये ॥ २८ ॥ असो त
हे आतां बोले ॥ जो पितृवचन न करी सुफळ ॥ तो चि अभागी केवळ ॥ महारवळ जाणावा ॥ २९ ॥ नारद
सांगीत ले येउन ॥ कीं राजसूय यज्ञ करावा पूर्ण ॥ तो बोलिले भीमार्जुन ॥ उत्तम वचन बोलिला ॥ ३० ॥
पृथ्वीचें राज्ये जिंकोन ॥ द्रव्य आणावें बळें करून ॥ तरी सिधि पावेल सकळ यज्ञ ॥ बहुत कठीण का
य दिसे ॥ ३१ ॥ तरी द्वारकानाथ श्रीकृष्ण ॥ जो आनकदुंदुभीचें हृदयरत्न ॥ तो जगद्गुरु आलया
विण ॥ कार्यसाधन नव्हें ची ॥ ३२ ॥ मग श्रीकृष्णासी दिव्यपत्र ॥ पाठवी धर्मराज जो पंडुपुत्र ॥ दू
त पाठविले सत्वर ॥ द्वारकाधीशा बोलाउं ॥ ३३ ॥ तो जरासंधाचे बंदीं छत्रपती ॥ पडिले बावीस स
हस्र नृपती ॥ तीही पत्र लिहिलें श्रीपती प्रती ॥ आह्मास जगत्पती सोडवी ॥ ३४ ॥ दोही कडून आ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

लीपत्र॥ तो रवये वाचिली वारिजनेत्र॥ मग काय केलें स्मरारीमित्र॥ ते चरित्र परियसा॥ ४५॥ मनी विचारी कमलोद्भवपिता॥ आधी जावें शक्रप्रस्था॥ जे ठोनियो पंडुसुता॥ कार्य तव तासा धावे॥ ४६॥ तो इकडे धर्में काय केलें॥ चौदिशा प्रती ते वेळे॥ चौघे बंधु पाठविले॥ राजया प्रती जिंकावया॥ ४७॥ शोनाअपार मेळउन॥ उत्तर दिसेसी गेला अर्जुन॥ तेणें सकळ राजे जिंकुन॥ द्रव्य अपार आणिलें॥ ४८॥ पूर्वेसी पाठविला भीम॥ तेणें थोर करून पराक्रम॥ राजें जिंकोन बळोत्तम॥ द्रव्य आणिले तेधवां॥ ४९॥ दक्षणेसी पाठविले सहदेव॥ तेणें पुरुषार्थ करून अपूर्व॥ भूपती जिंकोनीयां सर्व॥ आणिलें द्रव्य तेधवां॥ ५०॥ पश्चमेसी पाठविला नकुळ॥ तेणें नृपती जिंकोनियां सकळ॥ द्वारकेसि आला प्रबळ॥ शैन्येसहीत तेधवां॥ ५१॥ नगराबाहीर राहून॥ हरीस पत्र पाठविले लीहून॥ मायाधर्माची मुद्रा करून॥ दूता हातीं धाडिलें॥ ५२॥ श्रीरंग पत्र उकलिलें देखा॥ तो धर्माचा असे मस्तकीं सिका॥ श्रीकृष्णा वेदिलें मस्तकीं॥ हृदईं धरिलें सप्रेम॥ ५३॥ म्हणे मी अजित निर्गुण॥ परी मज भक्ति जिं

॥४॥

किलें पूर्ण॥ मी सदा तयाआधीन॥ त्याचें वचन मानी मी॥५४॥ जें दाविती धन विद्या तप बळें॥ यास मी
नातुडे तमाळनीळु॥ मी भक्ताआधीन सदाकाळ॥ जे प्रेमळ अंतरीचे॥५५॥ अनंत जन्में तप केले॥
पांडवी पूर्वीच मज जिंकिले॥ हरीने अपार द्रव्य तें वेळे॥ आपून दीधलें माद्रीसुता॥५६॥ द्वारकेबा
हीर येऊन गोपाळ॥ नकुळास भेटला तत्काळ॥ नकुळ दृढ धरीलें पदकमळ॥ जगद्वंद्याचें ते ध
वो॥५७॥ नयनीचें अश्रुजीवन॥ तेणें प्रक्षालिले हरिचरण॥ कंठ दाटला प्रेमें करून॥ जय जीव
न हृदईं धरी॥५८॥ नकुळ म्हणे श्रीकरधरा॥ ब्रह्मांडनायका भुवनसुंदरा॥ कौंसांतका मधुसू
दना॥ समरधीरा गोविंदा॥५९॥ तुझा मी दासानुदास विश्वंभरा॥ त्या पत्राचें मस्तकीं केली मुद्रा॥ वि
रंचीजनका प्रतापरुद्रा॥ अन्याये क्षमा करी हा॥६०॥ श्रीरंग म्हणे सखया अैका॥ तुझी निजप्रेम देऊनि
अलोलिक॥ मज विकित घेतलें देख॥ सत्य सत्य ये त्रिवाचा॥६१॥ नकुळ द्वारकेमाजि नेला॥ दिव्य वस्त्रा
भरणीं गौरविला॥ द्रव्य अपार देत ते वेळां॥ जें भोगेंद्रा तें न गणेचीं॥६२॥ नकुळास म्हणे राजीवनेत्र॥

मज ही घर्में धाडिले पत्र॥ मी ही आतां येतो सत्वर॥ पुढें जायेनुं वेगेसी॥ ६३॥ आज्ञा घेउन माद्रीसुत॥ इंद्रप्रस्तास आला त्वरीत॥ धर्मासि वंदून समस्त॥ वृत्तांत सांगे द्वारकेचा॥ ६४॥ सद्गदीत जाला धर्म॥ ह्मणे आमचा तरणी पुरुषोत्तम॥ तव तो विश्वमनोभिराम॥ येता जाला शक्रप्रस्ता॥ ६५॥ पुढें धावोन धर्मराजें॥ वंदिले हरीची चरणांबुजें॥ वर्तमान जालें तें सहजें॥ सर्व कथिले हरिप्रती॥ ६६॥ एक जरासंद वेगळा करून॥ सर्व राजे जिंकिले पूर्ण॥ मग बोले कौंसप्राणहरण॥ तरी यज्ञ कैसा होईल॥ ६७॥ जरासंद परम सबल॥ मथुरेसी धरिला सत्रा वेळ॥ परी त्याच्या मरणाचा काळ॥ समीप आसे यां वरी॥ ६८॥ मग भीम आणि अर्जुन॥ संगे घेउन जगज्जीवन॥ सडे वित्री वगनि घेऊन॥ येते जाले मागधापुरा॥ ६९॥ दुर्गदीस लुन बळें॥ आड मार्गे ग्रामात गेले॥ तो भेरी निशान देखिले॥ भीमें फोडिले लवलाहोन॥ ७०॥ ब्राह्मणवेषती घी धारिले॥ जरासंदाचा मंदिरास आले॥ तो बलिहरणटाका व्याते वेळें॥ बाहीर आला जरासंद॥ ७१॥ तो देखिले तीघे ब्राह्मण॥ जरासंद तया करी नमन॥ तव तेन बो

॥६॥

लती धारिले मौन॥ आसीर्वचन नेंदिती॥१॥ जरासंदाचे यज्ञशालें तजाण॥ मौन च बैसलें ती चेंज

ण॥ राजा ह्मणे कैसे हें ब्राह्मण॥ काही वचन नो बोलती॥२॥ जरासंद ह्मणे द्विज हो सांगा॥ कायइछा

असें ते मज मागा॥ हरी ह्मणे युध्य भीक्षा देईं वेगा॥ तीघा मधुन ये कासी॥४॥ जरासंद पाहे हस्त वि

लोकुन॥ तो देखेगो धांगुली चे चिन्हें॥ ह्मणे हे न कुती ब्राह्मण॥ महा क्षेत्री आहेती॥५॥ जरासंद

बोले वचन॥ भ्याभिक्षा दीधली तुह्मालागुन॥ परी तुह्मी तीघे जण॥ आहा कोण सांगा ते॥६॥ मग

स्वरूपे प्रगटिली तीघी जणी॥ तो भीमार्जुन चक्रपाणी॥ जरासंद हासोनी॥ काय बोले ते धवां॥७॥

ह्मागो वल्लुक पटी कौंसारी॥ यासि तो मी युध्य न करी॥ अर्जुन ही पाहतां सम सरी॥ दृष्टी माझे

भरे ना॥८॥ काही भीम तगेल मज सी॥ मी युध्ये करीन यया सी॥ मग नगरा बाहेर प्रदेसी॥ तो

चेंजण चालिले॥९॥ युध्ये भूमिका नीट करून॥ जरासंद आणि भीमसेन॥ उभे ठाकले ग

दा पडताळुन॥ गगनी सुरगण पाहाती॥१०॥ गदा खणखणा वाजती॥ बळें अंदटहाका देती

॥६॥

निराळ्हीप्रतीज्ञाहृ उरती॥ दुमदुमिती देवयाने॥ १॥ चक्राकार उडया घेती॥ वमरिगदा घायेहा
णती॥ सिधासिधावरी लोटती॥ तैसें झटती येकमेका॥ २॥ करून चक्राकारमंडल॥ तिनु क्यां
तचिक्ररिती युध्य कल्लोळ॥ नवसहस्त्र नागाचें बळ॥ दोघासही समानची॥ ३॥ जैसे मेरु आ
णि मंदार॥ तैसे सबळ दोघे शूर॥ कीं इंद्रवृत्रासुर आणि रविकुमर॥ आलोट जैसे भीडले॥
४॥ येकीकडे चमकदाउनी॥ सवे चगदा हाणती फिरोनी॥ सर्वांगे चूर होउनी॥ छिन्नभिन्न
जाली॥ ५॥ वीरस्त्रीमदे माजलेजेव्हां॥ पार्थ आणि रुक्मिणी धवा॥ अतिआश्चर्य वाटता॥ ६॥
नवदिवस नवरात्री॥ दोघेहीनदळती वीरक्षेत्री॥ दोघे धांवता दणाणी धरत्री॥ प्रतिज्ञा हृ
ंवरी उरती॥ ७॥ अंतरी विचारी क्षीरधीजावर॥ जरासंद हा अनिवार॥ भीमास संकेत स
वेश्वर दाविता जाला ते धवां॥ ८॥ जरासंद बळें धरिला॥ पायांतळी घालून चिरिला॥ दु
रीभिर काउन दीधला॥ परी सांदा जउला पुढती॥ ९०॥ मागुती हाक देउन जरासंद॥ भीमा
रतणकाडी हाती धरुनी॥ भीमास दाविली चिरोनी॥ धर्मानुजे तो संकेत जाणोनी तैसेंच केलें तेधवां॥ २

सीमीडेसुबंधु॥सवेंचसंकेतदावीगोविंद॥धाडेविषमटाकीकां॥९१॥मागुतीभीमेंउभाचचीरला॥एकभागदक्षिणेसीटाकिला॥दुजाउत्तरेकडे भिरकाविला॥प्राणासमूकलाजरासंद॥९२॥जाला एकचजयजयकार॥वर्षतीसुमनसंभार॥विजयजाला पंडुकुमरा॥पार्थयदुविर भेटती॥९३॥बंदिशाला फोटिल्या तेवेळे॥बावीससहस्त्ररायेसोडविले॥तितुकेहीस्वस्थासपाठविलें॥वस्त्रभूषणदेउनी॥९४॥तेराजभांडारीद्रव्यअसंख्याता॥तेइंद्रप्रस्थासनेलेंसमस्ता॥सहदेवजरासंदासुता॥त्यासराज्यदिधले तें॥९५॥ऐसापुरुषार्थकरुनी॥शक्रप्रस्ता आलेंपरतोनी॥द्वारकेसगेलेसारंगपाणी॥रथीबैसोनितेधवां॥९६॥ऐसें दिवसकाहीयेकलोटले॥धर्मराजबंधुप्रतीबोले॥हेकरभारद्रव्यआणिले॥याचेंसार्थककरावें॥९७॥पडिलेंद्रव्याचेंपर्वत॥सहस्त्रगजभरुनवेचिलेनिश्चये॥तरीसहस्त्रवरुषेपरियंत॥द्रव्यनसरेसर्वथा॥९८॥सर्वसामग्रीसिध्यजाली॥मगआरंभावायेवेळी॥आसमोयरेचेंसुहृदसकळी॥याचरावेंयज्ञातें॥९९॥प्राचाराचेंब्राह्मणासमस्त॥जेशापानुग्रहसमर्थ॥

वेदोनारायणसाक्षात॥ नारद तेजाचें हृदई॥ १००॥ ससपुर्या तीर्थ आगाध॥ तेथें जीजीव सती ब्रह्मवृं
दा॥ जे वेदांत ज्ञानी ब्रह्मानंद॥ निजसुखे डुल्लती॥ १॥ ब्राह्मणवकुळीचें भूपाळ॥ आप्तसोयर द्रुपदादि
सकळ॥ वैराटादि महानृपाळ॥ यज्ञालागी पाचारा॥ २॥ द्वारकेसी आधी पाठवावें दूत॥ जगद्वंद्येप्र
मचें कुळदैवत॥ तो स्वामी श्रीकृष्णनाथ॥ रुक्मिणीसहित पाचारा॥ ३॥ द्रोणाचार्य कृपाचार्य॥ धृत
राष्ट्र भीष्मादि महाआर्य॥ जे केवळ ज्ञानसूर्य॥ पाचारावें आधी येथें॥ ४॥ दुर्योधनादि बंधु सर्व॥
पाचारावे ते कौरव॥ विदुर महाज्ञानी कृपार्णव॥ आधी येथें बोलावा॥ ५॥ ऐसी आज्ञा देता धर्मनृ
पती॥ लक्षानुलक्ष दूत धांवती॥ धर्माची आज्ञा सर्वा सांगती॥ नृप निघती वेगेंसी॥ ६॥ तो दैव उदे
ळ अद्भुत॥ दूत न पाठविता अकस्मात॥ निजभारेंसी वैकुंठनाथ॥ नगराजवळी पातले॥ ७॥ दूत धां
वत आले धर्माजवळी॥ सांगती जवळी आले वनमाळी॥ कुंजर भेरी गर्जती निराळी॥ प्रतिशब्दें न
माये॥ ८॥ ऐकता धर्मराज गहिवरला॥ दूत म्याना ही अझुणी धाडिला॥ अंतर वोळखोन धांविला॥

स्वामी माझा नजलागी ॥ ९ ॥ एक प्रेम धरितां हरी पाई ॥ मूल्हे विण येतो लवलाही ॥ माझा भाग्यास अंत ना
ही ॥ आला जावाई भीमकाचा ॥ १० ॥ बंधु सहीत धर्मराव ॥ नगरा बाहीर चालती धाव ॥ तो शैन्ये सहीत
इंद्रिनाथ वा ॥ पंडु पुत्री देखिला ॥ ११ ॥ सवे सोळा सहस्र कामिनी ॥ मुख्य रुक्मिणी विश्वजननी ॥ छपन्न को
टि यादव श्रेणी ॥ तितुक्या त्या कामिणी आणिल्या ॥ १२ ॥ साटि लक्ष कृष्णाकुमर ॥ कन्या सत्र शास आलिया स
मग्र ॥ चौदा सहस्र भेरी प्रचंड घोर ॥ गज पृष्टि वरी घडकती ॥ १३ ॥ गज तुरंग पदाती रथ ॥ अनु
पम्य अलंकार मंडित ॥ ध्वज अपार लखलखीत ॥ जे विधुकरी सौदामिनी ॥ १४ ॥ मित्राचे ऐसी मि
त्र पत्रे ॥ चंद्र मंडला तुल्य तलपती छत्र ॥ नील रत्न कवचे विचित्र ॥ संख्ये रहीत दीसती ॥ १५ ॥ कुंचे चा
मरे झल्कती ॥ गज महानादे किंकाटती ॥ हिरे जडिले दांतो दांती ॥ कर्णी डोलती मुक्त घोस ॥ १६ ॥
रत्न जडीत पाखरा सुरेख ॥ घंटा गर्जती अपार मुख ॥ सज पाहतां ते कृष्णा ओपास क ॥ हरि नामे कि
काटती ॥ १७ ॥ अतिरथी ये उद्भट वीर ॥ पाठीसि चालती कृष्णाकुमर ॥ महारण पंडीत धनुर्धर ॥ प्रचं ॥ ९ ॥

उवीर धनुर्धर ॥ प्रचंड वीर हरीचे ॥ १८ ॥ गजस्कंदी बैसोन बंदीजन ॥ हरी प्रताप वाखाणिती गर्जोन ॥
पुढें कनक वेत्र धारी धावोन ॥ वाव करिती चालावया ॥ १९ ॥ हष्णा आबुं ते राज घनदाट ॥ आदळती
मुगुटासमुगुट ॥ जैसा द्वारकानाथ वरिष्ठ ॥ धर्मराज देखिलें ॥ २० ॥ पांचही जण आसीते काली ॥
क्षेम देत वनमाली ॥ धर्म हरीचें आंघ्री कमली ॥ मस्तक ठेवी आदरें ॥ २१ ॥ हरी हलधरु दीक्षित सहजी ॥
तुम्ही च पूजा करावी आजी ॥ धर्में श्रीरंग माजी ॥ मंदिरासी आणिला ॥ २२ ॥ चौदा सहस्त्र मत्तवारणा ॥
आणिले द्रव्य अलंकार भरून ॥ नाना वस्त्रें रिले पंडु नंदन ॥ हरि कांचीं से पूजिला ॥ २३ ॥ तो सक
ल देसींचें नृपवर ॥ घेउन पातले करभार ॥ आठ्यासी सहस्त्र ऋषेश्वर ॥ शिष्यें सहीत पातलें
॥ २४ ॥ जे जरासंदाचें बंदी पडिले ॥ बावीस सहस्त्र राजे सोडविले ॥ ते ही यज्ञ पाहावया आ
ले ॥ करभार घेउनियां ॥ २५ ॥ धन घेउन अपार ॥ स्वर्गीहून आला कुबेर ॥ त्रितीस सही तसुरे
श्वर ॥ राजसय ज्ञा पातला ॥ २६ ॥ नवग्रह सुप्रसंन्न ॥ शिव कुमार गजवदन ॥ श्रीराम मस्तकीं भी

॥ ८० ॥

॥१०॥

षण॥ पाताळ भोगी पातले॥२७॥ सप्त द्वीपे छप्पन देश॥ नवखंडीचे नराधीश॥ भीष्म द्रोणादि कौरवे
श॥ पुत्रसहीत धृतराष्ट्र॥२८॥ जेंजे आले राजेश्वर॥ यास धर्मे जाउन समोर॥ बहुत करूनियां आ
दर॥ इंद्रप्रस्था आणिले॥२९॥ कोटि सिल्पि कारीअगोदर॥ चंद्र नसम हर्म्ये निर्मिली विचित्र॥ सकळ
ऋषी राजयास पवित्र॥ तीतरा हावया दीधली॥३०॥ धर्म ह्मणे सहदेवाते॥ धौम्य पुरोहिताचे अ
नुमते॥ जेंजें सामग्री लागेल यज्ञाते॥ सिध करीसत्वर॥३१॥ मग भीष्म आणि जगन्मोहन॥ एका
सनी बैसउन॥ कृष्णपदी मस्तक ठेउन॥ धर्मराज विनवी॥३२॥ जेजे मनी इच्छिले॥ तेते हरीपु
रविले॥ सकळ राजे म्हैस जाले॥ द्रव्य साचले असंभाव्य॥३३॥ तरी तेथे कार्य आढविल्या विण॥ सा
धीन पवे कदा यज्ञ॥ तरी कोणा योग्य कोण कारणा॥ तुं नारायण जाणसी॥३४॥ आळीने पती लेकु
रे श्रीरंगा॥ आज्ञा सहोमक कार्य सांगा॥ कौंसांतक आमक्रमाव संगा॥ आज्ञा करीसत्वर॥३५॥ मग
बोल्हे श्रीकर धर॥ मी चतुरनान नव्हे नृपवर॥ मीनंदा गोरक्ष कसाचार॥ मज हा विचार समजेना॥३६॥

॥१०॥

सावरी अर्जुनाचा सारथी होये ॥ हे तो जाणे भुवनत्रये ॥ धर्मे धरिलें हृद पाये ॥ तरी मी काये करूं आतां ॥ ३८ ॥
हरी ह्मणे मीं एक कार्य करीन ॥ द्विजाची चरणांबुजे क्षालीन ॥ उच्छिष्ट पात्रे काढीन ॥ इतुके कारण मज
दीजे ॥ ३९ ॥ ऋषीस लागती ल जें जें उपचार ॥ ते ते पुरवावें समग्र ॥ द्रोण आज्ञेने द्रोणपुत्र ॥ अश्वथामा
करूं हे ॥ ३९ ॥ द्रव्य लागेल जो अपार ॥ ते विदुरेच द्यावें समग्र ॥ राजपूजनासी चतुर ॥ संजय ऋषि बे
व्यासाचा ॥ ४० ॥ अपार आल्या राजपृतना ॥ यास मक्षभोज्याची विचारणा ॥ हे कार्य सांगा दुःशासना ॥
अवश्य ह्मणे धर्मराजा ॥ ४१ ॥ ब्राह्मणास दक्षणास हेज ॥ देईल द्रोणाचार्य महाराजा ॥ जो प्रताप सू
र्यतेजपुंज ॥ वेदज्ञ आणि रणपंडीत ॥ ४२ ॥ आणिता ति राजे बहुत धन ॥ ती दृष्टी पाहोन दुर्योधन ॥
मग भांडारी ठेविजे यत्न ॥ अवश्य ह्मणे पंडुपुत्र ॥ ४३ ॥ यज्ञास येतील नाना विप्र ॥ तिनुकी निवारावी
अर्जुन ॥ ब्राह्मणाची प्रार्थना भीमसेन ॥ भोजन समयीं करावी ॥ ४४ ॥ सुमनमाला गंधाक्षता ॥ धूपादि
परिमल द्रव्य तत्वता ॥ ही अर्पावी समस्ता ॥ नकुल लागी सांगीतले ॥ ४५ ॥ घृत मधु दधी पंचामृत ॥

११॥

ही सहदेव वाढिजे एकचित्त ॥ नित्य पूर्ण होईल तेथें ॥ गंगाल जविलो किजे ॥ ४६ ॥ विप्रराजयाचा
बैसती पंक्ती ॥ त्यास वाढिले द्रौपदी सती ॥ अन्नपूर्णा केवळ भगवती ॥ कसी लक्ष्मी समस्तां ॥ ४७ ॥
प्रतिबंध्यादि राजकुमर ॥ अत्यंत सुगंध करून नीर ॥ भोजन कर्त्यासी वारंवार ॥ पुरविजेत
याणी ॥ ४८ ॥ त्रयोदश गुणी विडे विचित्र ॥ येकाताबोलास हस्तपत्र ॥ हे दृष्टद्युम्नास सांगसाचा
र ॥ युधिष्ठिर प्रवस्य लगो ॥ ४९ ॥ धर्मराया तुं यजमान ॥ भावंत घेउ नादि व्य ब्राह्मण ॥ य
यासांग करी यज्ञ ॥ जेणे त्रिभुवन धन्य ह्मणो ॥ ५० ॥ ऋत्विज नेमिले चौघेजण ॥ कमलोद्भ
व मुख्य पूर्ण ॥ दुजा ससवादी हृदयरत्न ॥ वेदाब्जे सूर्य केवळ जो ॥ ५१ ॥ तिजा ब्रह्मनंदन
वशिष्ट ॥ चौथा याज्ञवल्की अति वरिष्ट ॥ हे चौघे ऋत्विज पष्ट ॥ धर्मराजा योजीका ॥ ५२ ॥
राजा आणि मणंगदीन ॥ सर्वांस अन्नसमान ॥ हे मुख्य प्रभु चे लक्षण ॥ यज्ञपूर्ण होय तेणे ॥ ५३ ॥ भा॰ ११॥
बैसी आज्ञा घेउन सकळ ॥ मग यज्ञासी आरंभ केला ॥ दीक्षा ग्रहणे धर्म बैसला ॥ ५४ ॥

विप्रासहीतमखाजवल्ली॥५४॥ एकसंवत्सरपरियंत॥ वसुधाराआखंड घालीत॥ जातवेदजा
लातृप्त॥ न्यूनपदार्थयेकनसे॥५५॥ विभागपावोनसमस्त॥ जयजयकारदेवगर्जत॥ असंभाव्य
पुष्पवृष्टि होत॥ शक्रप्रस्तावरीपैं॥५६॥ ऋषिराज थोरलाहन॥ रत्नताटीकरिती भोजन॥ षड्रस
अन्नजेविती पूर्ण॥ जी दुल्लभसुरांतें॥५७॥ तो विप्रासप्राधरी भीम झोंन॥ बोले परम कठोर वचन॥
लपेटाकाल जरी अन्न॥ तरी मीबांधेन सेंडीसी॥५८॥ उदरापुरतेंच मागोन घ्यावें॥ पात्रीसांडितां
बरेंन हें॥ लपोमाझेंस्व भाव गावें॥ तुह्मासआहेत कीसर्वही॥५९॥ भीमाचाधाक करून॥ ब्राह्मण
जेवीती किंचित अन्न॥ विप्रगेलेंतुष्ट होउन॥ तेजगज्जीवनजाणीतलें॥६०॥ भीमासल्पोजग
ज्जीवन॥ गंदमादन ऋषी परम निपुण॥ त्यासस त्वरआणी बोलाउन॥ आगस्यकारणअसेंत्यावें
॥६१॥ भीमाचें ठाईं अभिमान॥ मीच एक बळें आगळा पूर्ण॥ हेंकोदरजातवेगें करून॥ गंधमा
दन आपावा॥६२॥ तो वाटेसी येक महापर्वत॥ ह्र्षवेशधरून बकुत॥ बैसलाअसें हनुमंत॥

॥जय०॥
॥अ०॥ ३३

०॥१२॥०

०॥१२॥०

पुछ आड वेटाळुनियां ॥६३॥ यासि भीम बोले प्रौढी ॥ वानरा वाटेचें पुछ काढी ॥ मज जाणें आहे तां
तडी ॥ ऋषी दर्शना कारणें ॥६४॥ तो हनुमंत बोले नम्र वचन ॥ भीमा मज जालें वृद्धपण ॥ हें पुछ ज
ड जालें पूर्ण ॥ आतां माझेंन उचलेना ॥६५॥ तरि तुं बळिया भीमसेन ॥ येकीकडे ठेवीं उचलुन ॥ अ
वस्य ह्मणे कुंतिनंदन ॥ पुछ उचलुन पाहातसें ॥६६॥ नवसहस्र वारणांचें बळ ॥ ते भीमसेन वे
चिलें सकळ ॥ परी पुछ न ढळे अढळ ॥ जैसा अचल पडियला ॥६७॥ बळहत जाला भीमसेन ॥
गद्गदा हासे वायुनंदन ॥ ह्मणे धर्मानुज गर्व सांडुन ॥ कृष्णा भजनीं येई तुं ॥६८॥ मग भीमें स्त
वुन हनुमंता ॥ ह्मणे तुं आवडी सीर रघुनाथा ॥ दशास्य बळ दर्पहंता ॥ सीताशोक हर्ता तूं च पैं ॥६९॥
निरभिमान भीमास देखिलें ॥ मग पुछ हनुमंतें काढिलें ॥ गंधमादन पर्वतास ते वेळे ॥ धर्मानु
ज पातला ॥७०॥ दृष्टी देखिला गंधमादन ॥ भाग जैसें दिव्य सुवर्ण ॥ परी तयाचें शूकराचें वदन
दुर्गंधी पूर्ण येतसें ॥७१॥ भीम केला नमस्कार ॥ उभा राहिला कर जोडुन कर ॥ ह्मणे तुह्मी सपाच

याल गीजाले ऐसें वदन॥ पंडुनंदन जापपां॥७६॥ भीमा तुं तही सावधान॥ नको बोलो कठोर वचन॥

रीतया रवेंद्र॥ याग होत धर्मसदनी॥७२॥ मग बोले गंधमाधन॥ हे परम दुर्गंधी शूकर वदन॥
मी तेथें न ये घेउन॥ उपहासितो सर्वही॥७३॥ भीम ह्मणे महाऋषी॥ तुझी कांति सुवर्णा ऐसी॥ ऐ
सें तुझें मुख होवयासी॥ काय कारण सांगे पां॥७४॥ येरू ह्मणे ऐक सावधान॥ पूर्वी मी होतो बहुत
धन॥ सर्व दाने केलीं पूर्ण॥ यथाविधी करूनियां॥७५॥ परी ब्राह्मणा वाजाये प्राण॥ ऐसें बोले कठो
र वचन॥ मनांत दचकला भीमसेन॥ आला परतोन इंद्रप्रस्था॥७७॥ मग विप्रास ह्मणे तेव्हां॥ स्वामी
सावकाश जीजेवा॥ न रुचे त्या त्यागकरावा॥ प्रसाद ठेवा निजपात्री॥७८॥ विप्र ह्मणाती नवल जाले॥
यास हे गुण कोण्पें लाविले॥ प्रार्थना करितो नम्र बोले॥ आमचा फल लें भाग्य वाटे॥७९॥ आसो ध
र्माची संपदा बहुत॥ देखतां दुर्योधन संतापत॥ ह्मणे याचा साहाकारी कृष्णनाथ॥ त्यावेने सम
स्त पूर्ण होये॥८०॥ श्रीकृष्णास ह्मणे दुर्योधन॥ तुझें पांडवावरी बहुत मन॥ तुं यवढा देव होउ
न॥ समस्तांन सेतु झें ठाई॥८१॥ पांडवासि धरिसी प्रीती॥ तैसी आह्मा कडे नाही रीती॥ तुझें ग

॥१२॥

ईं द्वैत श्रीपती॥ न वल म ज वाटते॥ ८२॥ हरी ह्मणे दुर्योधना॥ मी सम समान आव घ्यास जाणा॥
एकास अधीक एकास उणो॥ सर्वथा नाही विचारी॥ ८३॥ दरिद्री राजा हो रंक॥ सर्वास जैसा सम
न अर्क॥ किं वा गंगेचें उदक॥ सर्वास ही सम जैसें॥ ८४॥ कीं सर्वा घरी समान अंबरी॥ कीं सम समान
जैसा समीर॥ कीं गगनी उगव तारोहिणीवर॥ सीतल जैसा सर्वांतें॥ ८५॥ तैसा मी दुर्योधना असे
जाण॥ परी जें कुटिल जन॥ तेस म विषम पूर्ण॥ माझ्या ठाईं भाविती॥ ८६॥ भक्त धरिती आदर॥ त्यास
जवळी वाटे मी या द्वैत्र॥ मी समीप असोन साचार॥ अभक्त दुर भाविती॥ ८७॥ याची दावा वया
प्रतीती॥ दुर्योधनास ह्मणे यदुपती॥ एक कारण असें निश्चिती॥ तें तों ऐक सुयोधना॥ ८८॥ इतु
कें हें बैसले ब्राह्मण॥ त्यांत एकस सात्र विवडून॥ लौकरी आणी उत्तम दाने॥ देणे असें तयासी
॥ ८९॥ दुर्योधन चालिला पाहावया॥ मग बोलविले धर्मराया॥ ह्मणे यां द्विजांत एक निष्ठ निवडुनि
यां॥ वेगे आणी आतां ची॥ ९०॥ धर्म पाहे जो जो ब्राह्मण॥ तो केवळ दिसे सूर्यनारायण॥ महातप

१९७

स्त्री पुण्यपरायण॥ नष्ट एकही दिसेना॥९१॥ परतो न आला हरी पासी॥ ह्मणे हें आवघेंचि पुण्यरासी॥ अपवित्र गुण येका पासी॥ न दिसे कोठें सर्वथा॥९२॥ इकडे दुर्योधन शोधिता॥ आवघें ऋषिमंडळ न्याहाळीत॥ ह्मणे एकही घड नाही यांत॥ दूषणें बहुत दिसती याते॥९३॥ हरीजवळि आला सत्वर॥ ह्मणे हे आवघे अपवित्र॥ एकही न दिसे सत्पात्र॥ दोषी सर्वत्र वसती॥९४॥ दुर्योधनासी ह्मणे जगज्जीवन॥ तुझें हृदय कापट्य मलीन॥ सदोषी या निर्दोष जाण॥ त्रीभुवनी दिसेना॥९५॥ दुरात्मा जो दुर्बुधी खळ॥ यास आवघें दिसे अमंगळ॥ दृष्टीको पही न दिसे निर्मळ॥ पापें समूळ वेष्टिला॥९६॥ वेश्येचियें नयनी॥ सकळ स्त्रिया दिसती जारिणी॥ तैसा तूं दुराला पापखाणी॥ मलिन मनी सर्वदा॥९७॥ धर्मास आवघे दिसती पुण्यवंत॥ ते च तुज सदोषी येभासत॥ दुर्योधन न बोले तटस्त॥ जो अति उन्मत्त विषयांध॥९८॥ आसो वर्ष एक पर्यंत॥ राजसयज्ञी उत्साह होत॥ तो नेवल एक वर्त्तले तेथें॥ श्रोतें सावचित ऐका पां॥९९॥ जान्हवीचें तीरीं जाय

१९७

॥ हरि० ॥

कोण्ही एक तपस्वी ब्राह्मण ॥ आरण्यामाजि गुंफा बांधोन ॥ स्त्रियेसहीत माहात से ॥ २०० ॥ परम तेजस्वी देदीप्यमान ॥ सदा करी शिव औपासन ॥ नित्य कैलासाहून विमान ॥ माध्यान्ह समई येतया ॥ १ ॥ तये विमानी बैसोन दोघे ॥ कैलासासी जाती वेगे ॥ शिवार्चन करून निजांग ॥ येती परतोन आश्रमा ॥ २ ॥ ऐसे असता येके काळी ॥ दोघे हिंडती वनस्थळी ॥ विमान यावया विवेळ जाली ॥ पुष्पे तोडिती सवेग ॥ ३ ॥ तो ते येकांत वन देखोन ॥ कामातुर जाला ब्राह्मण ॥ स्त्रियेसी ह्मणे भोग दान ॥ देई मज ये येथेंची ॥ ४ ॥ तव ते ह्मणे भ्रतारासी ॥ चंडांश आला माध्यानासी ॥ पुढे जाणे शिव पूजेसी ॥ हे गोष्टि मानसी धरून का ॥ ५ ॥ तुह्मी सर्व शास्त्री निपुण ॥ बरवे पाहा विचारून ॥ तव तो कामे व्याप्त लापूर्ण ॥ घुर्मित नयन जाहाले ॥ ६ ॥ अंतर भरले अनंग ॥ पंथ सांडून जाये आडमार्ग ॥ तो काळसर्पे डंखिला वेगे ॥ प्राण गेला तत्काळ ॥ ७ ॥ अचेतन पडिले प्रेत ॥ जव ह्मी स्त्री आली धांवत ॥ अट्टाहासे शोक करिता ॥ तेनारद तेथे पातला ॥ ८ ॥ नारद पुसे काय जाले ॥ येरीने जाले ते अवघे कथिले ॥ नारद ह्मणे काय केले ॥ कां वच

॥ जय० ॥

॥ अ० ॥ ३६ ॥

॥ ७८ ॥

न मोडिले अतराचे ॥९॥ तव ते ह्मणे नारद मुनी ॥ काही उपाय सांगये ह्मणी ॥ येरू ह्मणे शक्रप्रस्तासी
घेउनी ॥ प्रेत जायेस वेगा ॥१०॥ यज्ञापासी टाकी प्रेत ॥ तेथे मी आले श्रेष्ट समस्त ॥ मी तुज दाखविते
इंद्रप्रस्त ॥ उचली कुणुप वेगेसी ॥११॥ पुढे पुढे नारद मुनी ॥ मागे येत ते प्रेत घेउनी ॥ यज्ञमंडपांत
आणुनी ॥ अकस्मात टाकिले ॥१२॥ ह्मणे सर्प दृष्टी जाला अतारा ॥ कोण्ही उठवा सत्वरा ॥ तरी च म
खवस्तु फल साचार ॥ देखोन युधिष्ठिर घाबीरला ॥१३॥ ह्मणे यज्ञासी विघ्न वोढवले ॥ जैसे दुग्धामा
जि सैंधव पडिले ॥ त्याहाकार खोलंबले ॥ हस्त भरवडीले ब्राह्मणी ॥१४॥ धर्म जाला दीन वदन ॥
समस्ताविनवी कर जोडुन ॥ कोण्ही तही तपोतेज वेचुन ॥ उठवीसी प्रकुणुप हे ॥१५॥ तटस्त पा
हाती सभाजन ॥ कोण्ही हीन बोले वचन ॥ धर्मराज उदके भरून नयन ॥ जगदंबा कडे पाहे ॥१६॥
ह्मणे कैवारिया भक्तवत्सला ॥ सेवटी हा अनर्थ वोढवला ॥ जैसा विदेसी हून आमास आला ॥ वे
सीत नागविला तस्करी ॥१७॥ मी किंकर तुझे दीन ॥ तूं सांभाळी आपला यज्ञ ॥ मी यज्ञकर्ता ह्मण

॥१८००॥

विन॥ तरी जिंव्हा सडोन पडे हे॥१८॥ ऐकोन धर्माचें करुणा वचन॥ गहिंवर लोटला जन॥ शिशुपाळा
दि कौरव दुर्जन॥ हरुषपूर्ण मनी यातें॥१९॥ खुणाविती एकास एक॥ बरें म्हणती मांडलें कौतुक॥ चांडा
ळ दुराले एक॥ उणें पाहाती भक्ताचे॥२०॥ परी धर्माचा पाठीराखा थोर॥ वैकुंठपुरीचा सुकुमार॥ तो उ
णें पडोनें दी अणुमात्र॥ कमळनेत्र कमळापती॥२१॥ मेघगंभीर गिरा गर्जोन॥ बोले रुक्मिणीप्राणजी
वन॥ मन्मथजनक जनार्दन॥ पांडवजनरक्षक॥२२॥ म्हणे वेचावें काही निजतप॥ तरीच उठे ल
हे कुणप॥ या वरी विरंचीचा बाप॥ काय करिता जाला॥२३॥ पीतवसन श्रीकरधर॥ सुरंग गळां हे उत्तरी
वस्त्रें॥ मंदहास वारीजनेत्र॥ प्रेताजवळी पातला॥२५॥ हातीचें तळी रत्नजडीत झारी॥ सत्यकरी
वोतीत पुण्यवारी॥ म्हणे ब्राह्मद्वेषी जे पापकारी॥ हा सोला गलें गदगदां॥२६॥ शिशुपाळादि कौरव दुर्जन॥
म्हणती हा काय आचरलें पुण्य॥ कोण तें तप केलें निर्वाण॥ जन्मादारभ्य आजिवरी॥२७॥ महाकपटी
चोरजार॥ गोवल्लाचें उच्छिष्ट खाणार॥ एक म्हणती धराधीर॥ कौतुक पाहो उगेची॥२८॥ तो काय

बोलेमधुकैठभारी॥ मीआजन्मपरियंत ब्रह्मचारी॥ तोआवघेंहा सती दुराचारी॥ हस्तासि हस्त हाणोनि
यां॥१९॥ ब्रह्मचर्य संकल्प करून॥ ब्राह्मणाचें मुखीजीवन॥ कृष्णें घालिताच खडबडून॥ उठीला
विप्र तेवेळें॥२०॥ जालाएकचि जयजयकार॥ देव वर्षती पुष्प संभार॥ प्रेमें दाटला युधिष्ठिर॥ म
र्कअपार स्तविती तेव्हां॥२१॥ सकळ दुर्जन ते वेळी॥ अधोवदन जाली सकळी॥ आनंदलीमर्कमं
डली॥ पिटलीटाळी सकळिकीं॥२२॥ आसोउठिला जो ब्राह्मण॥ धर्में केलें याचें पूजन॥ स्त्रीसहीत
गौरऊन॥ वस्त्रभूषण अर्पिलीं॥२३॥ तो यज्ञामधून एक जंबुक॥ अकस्मात निघाला येकायेक॥
कुंडवेदिके वरी बैसोन देख॥ पुढील भविष्य वारवाणी॥२४॥ गर्जोनि बोले शब्द॥ येथें येकाचा होईल
शिरछेद॥ पुढें दिसतो मोटा विरोध॥ कल्हा अगाध माजेल॥२५॥ येथून तेरा वर्षांवधारा॥
निर्वीर होईल वसुंधरा॥ जितुकें नृप आले धर्ममंदिरा॥ तितुकी पुढें आटती॥२६॥ असें तो
जंबुक बोलिला॥ तेथेंच मग अदृश्य जाला॥ आसो पुढें हाहाकार चालिला॥ ब्राह्मण हस्तें क

ऊनियां॥२७॥ हे जयमुनी भारतीचें संम्मत॥ श्रोतीपाहावें असेंयथार्थ॥ श्रीहस्ष्णाउठविले प्रेत॥ हे कथानक तेथीचें॥२८॥ कथा हे गोड असे किली॥ म्नणुन हरिविजयीं योजिली॥ पुढें शिशुपाल्हा चेंशिरवनमाली॥ छेदिल ते परीसआतां॥२९॥ पुढील अध्याई सुरसरस॥ द्रौपदी वाढिली समस्तास॥ तेथें एक कौतुक विशेष॥ जगन्निवास दाविले॥४०॥ हरिविजय करितां श्रवण॥ सर्वथा विजय होईजे पूर्ण॥ येक ग्रंथास करिता आवर्तन॥ सकलमनोरथ पुरती॥४१॥ संपती विद्या पुत्र धन॥ कामी कपावती करिता श्रवण॥ हे श्रीविठल वरदान॥ पंढरीयेसी दीधले॥४२॥ पंढरीनगरीचें यथार्थ॥ प्रगटला हरिविजयग्रंथ॥ श्रवणे सकल संकट वारीत॥ सत्य सत्य श्रोते हो॥४३॥ श्रीधरवरद अभंगा॥ रुक्मिणीवल्लभा पांडुरंगा॥ पांडवरक्षका भक्तभवभंगा॥ अव्ययेनिःसंगा सुखाब्धी॥४४॥ ॥इति श्रीहरिविजयग्रंथ॥ संम्मत हरिवंशभागवत॥ परिसोत प्रेमल पंडीत॥ त्रयस्त्रिंशोध्याय गोड हा॥ अध्याय॥३३॥ ॥२४५॥ ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॥श्रीशारदायनमः॥ ॥श्रीसच्चिदानंदमूर्त्तयेनमः॥ ॥शुभमस्तु॥ ॥बापरेधर्माचापाठीराखा॥कमलोद्भवाचाजनकदेखा॥प्रेमळाचानिजसखा॥सारथीपार्थाचानिर्धारें॥१॥ द्रौपदीचापूर्णकैवारी॥नंदाचाघरीचारविल्हारी॥तोदुर्जनाचासंहारकारी॥साहाकारीसाधूचा॥२॥ जोक्षीराब्धितनयेचाप्रियकरा॥तोमानकदुंदुभीचाकुमारा॥जोयादवकुळभास्करा॥मन्मथशत्रुध्यायजया॥३॥ जोकाळासहीशासनकर्त्ता॥जोहरिहरब्रह्मादिकासनिर्मिता॥जोमहामायेचानिजभर्त्ता॥कर्त्ताहर्त्तापाळिताजो॥४॥ जोक्षीरसिंधूचाजामाता॥धर्मचिंघरीकेलंअद्भुता॥तेस्वसंकल्पेउठविलेप्रेता॥गतकथार्थइतुकेंजालें॥५॥ गजरेहोतराजसयज्ञ॥नित्यउत्तमअन्नसंतर्पण॥जेवितीऋत्विजब्राह्मण॥नामस्मरणेगर्जती॥६॥ जेथेंपुरविताभगवान॥तेकायवर्णुमीदिव्यअन्न॥तेंअन्नाच्यासुवासेकरून॥सुरगणलाळघोटिती॥७॥ त्याअन्नसुवासवेधोन॥वसंतकरीभोवतीप्रदक्षण॥नित्यजेवितीऋषिगण॥परीवीटनयेसर्वथा॥८॥ जैसासोमकांताअ

॥१॥

चलु॥ तैसा भात शुभ्र निर्मळु॥ तैसा सुवर्णनिभ पीत निखळु॥ तैसें वरान्न पडियेले॥ ९॥ अमृतास
आणितीउणे॥ ऐसी पंचभक्ष परमान्नें॥ विप्र जेविती हरिस्मरणें॥ वारंवार गर्जती॥ १०॥ दधीमधू
घृत दुग्ध सरोवर॥ शाखा सुवासें भरिती अंबर॥ जेथें पुरविता इंदिरावर॥ तेथें उणें काय वर्णु॥ ११॥ तेथें
वाढितां यज्ञसेनी॥ जे श्रीकृष्णाची प्रिय भगिनी॥ जैसी जलदीं सौदामिनी॥ तैसी वाटी चपळ हे॥ १२॥
अन्नें वाढितां निवाडें॥ अभयहस्तीचें झळकत चुडे॥ जेवी सावरील जड पडे॥ दिव्यरूप डे द्रौपदीचें॥ १३॥ जे
सुंदर घन:श्यामवर्ण॥ म्हणोन द्रौपदी तळपंती कृष्णा॥ सुभद्रे हून आवडे जगज्जीवन॥ ते पूर्णिमा पर्णि
वतरली॥ १४॥ विशाळ भाळ पद्मनेत्री॥ सुहास वदना चारु गात्री॥ जे द्रौपद राज निजपुत्री॥ ख्याती ज
चीत्रिभुवनी॥ १५॥ कोशाकोश परियंत॥ जीचे आंगीचा सुवास धावंत॥ बोलतां हीरया ऐसें द्विज झळ
कत॥ किंवा विखरत रत्नराशी॥ १६॥ ऐसी तें कैवल्य अन्नपूर्णा॥ सदा अन्न वाटी ब्राह्मणा॥ जीच्या क
रपात्री चिया अन्ना॥ तुटी नाहीं कल्पांती॥ १७॥ द्रौपदी कैसी चपळ तें वाटीत॥ ते धर्म श्रीकृष्ण विलोकि

॥१॥

घडिघडी

त॥ कृष्णारंगे रंगलीसत्य॥ श्रमकल्पांतीनबाधी॥१८॥ लक्ष्यानुलक्षजेविती ब्राह्मण॥ कृष्णा एकलाव
टी आपण॥ परीश्रीकृष्णवदन॥ विलोकी परतोनसप्रेम॥१९॥ न्याहाल्लन पाहे हरिरूप सुरेख॥
तो खेदेंडवडविलामुखमृगांक॥ मृगमदटिळक सुवासीक॥ घर्मेंकरून भिजलासे॥२०॥ सुरंगवि
राजे पीतांबर॥ गळांडोलदेती मुक्ताहार॥ कौस्तुभतेज अंबर॥ परिपूर्ण कोंदलें॥२१॥ जो गोपी मा
नसहृदये राजहंस॥ जो आनंदक्षीरविलास॥ जो जगद्वंद्ये पुराणपुरुष॥ यज्ञे नीविलोकी॥२२॥
जो वैकुंठपीठीचें निधान॥ जें जलजोद्भवाचें देवार्चन॥ जें सनकादिकाचें हृदयरत्न॥ जें प्रियेठेवणें स्मर
रीचें॥२३॥ तो भक्तपालक दीनबंधु॥ याचा विलोकुन वदनविधु॥ पुढें वाढीत ब्रह्मानंदु॥ हृदईं नमाये
द्रौपदीचें॥२४॥ ब्राह्मण जेउनि उठती॥ सवें चक्रपाच्या बैसल्या पंक्ती॥ दुर्योधनादि कौरव दुर्मती॥
तेही ब्राह्मणें भोजन॥२५॥ पांडव आणि जगत्पती॥ इतुकेच माघें राहाती॥ वरकड बैसलें एक पं
क्ती॥ जेवावयाकारणें॥२६॥ वाढावयालागी पुढती॥ सरसावली द्रौपदी सती॥ जैसा मेघवोसरोनम

॥२॥

गुती॥ वर्षवि करी अद्भुत॥२७॥ किंवा अद्भुत क्षीरसागरी॥ येती लहरीवरी लहरी॥ तैसी द्रौपदी चाकुंजे मारी॥ उठावो करी दुसरेन॥२८॥ जैसें वदनीं शाहूनिचत॥ याचा जेसा न कले अंत॥ तैसी द्रौपदी वाटीत॥ परी अन्न नसरी पात्रीचें॥२९॥ जैसा जलदाचिया धारा॥ वेक्षा तीनक ह्ले अपारा॥ तैसी ते कृष्णसुंदरा॥ वाटी पात्रे असंख्य॥३०॥ परीक्षण क्षणापरतोन॥ विलोकी जगज्जीवनाचें वदन॥ तो आंगीची उठी चर्मे करून॥ ठाईं ठाईं पुसलीसे॥३१॥ भक्तांचें जे कष्ट सर्व॥ आपणा आंगेसोसी माधव॥ उणे पडो नेदी केशव॥ जो दयार्णव जगदात्मा॥३२॥ सुखरूप वाटीत द्रौपदी॥ श्रम कदां आंगी न बाधी॥ अंगेसोसी कृपानिधी॥ कष्ट सर्व ही भक्तांचें॥३३॥ आसौ द्रौपदी पाहे मागुती॥ ते अनुपम्य दिसे कृष्णमूर्ती॥ जीची त्रिभुवनी आगाध कीर्ती॥ वर्णिताने ती ह्मणती वेद॥३४॥ ब्रह्मीचें तेज गोळा होउन॥ तें हें कृष्णरूप वोतलें सगुण॥ तो सच्चिदानंद तनु पूर्ण॥ भक्तजन प्रतिपाळका॥३५॥ ऐसें वाटितां द्रौपदीस॥ काय बोले जगन्निवास॥ बाई आजि बहु श्रमलीस॥ प्राणसखये द्रौपदी॥३६॥ तीवेंबु

॥२॥

ष्टि वर्म न होत ॥ उतरीक मलोद्भवाचा तात ॥ तो द्रौपदीसभानंद बहुत ॥ मनामाजि न सांठवे ॥ ३७ ॥ परतो
न पाहे हरिवदन ॥ किरीट कुंडल मंडित पूर्ण ॥ सरळ नासीक आकर्णनयन ॥ असंत वदन सुहास ॥ ३८ ॥
मुगटा मोर्वंता दाटला घर्म ॥ देखतां द्रौपदी जाली सप्रेम ॥ ह्मणे मज लागी परब्रह्म ॥ बहुत श्रम पाव
त असे ॥ ३९ ॥ मी आतां काय होउं उतराई ॥ माझे सावळे कृष्णाबाई ॥ ऐसे बोलतां ते समई ॥ सद्
द जाली यज्ञसेनी ॥ ४० ॥ प्रेमें आंग फुगत ॥ दोन्ही बाहुवटे तटतटीत ॥ बिरडे तुटले अकस्मात ॥
कौरवपंक्तीत वाढितां ॥ ४१ ॥ पल्लव जाला विगलीत ॥ वक्षस्थळ उघडे पडत ॥ हात आकर्षून कृष्णां
ते थें ॥ घाबिरी पाहे चहुंकडे ॥ [illegible] कुनी सुयोधन कर्ण ॥ एकाकडे एक दावितीखुणा ॥ नाना वि
नोद दुर्जन ॥ करिते जाले ते धवां ॥ ४३ ॥ लगबग करिती आवघे ॥ एकाआरिखें येक न मगे ॥ ए
क ह्मणे उसेकांगे ॥ अन्न आणी सत्वर ॥ ४४ ॥ एक ह्मणती उगरे सकळ ॥ आजि दिसे अन्नाचा दु
ष्काळ ॥ परम लज्जीत वेल्हाळ ॥ मुखकमळ कोमाइले ॥ ४५ ॥ नेत्रीं वाहाती अश्रुधारा ॥ मोवंती

॥२॥

वाम पाहे सुंदरा॥ ह्मणे श्रीरंगाया द्वेष्करा॥ तुज कां हे नकळेची॥४६॥ हाक फोडिती आवघे जण॥ अन्न पदार्थ मागती भिन्न भिन्न॥ जैसे सहस्त्र व्याघ्र करिती गर्जन॥ हरिणीचा प्राण जाउं पाहे॥४७॥ कीं आदंतत नहे बाळक॥ त्यास ताडिती सहस्त्र वृश्चिक॥ कि खत देखोन बहुत काक॥ उकरावया धावती॥४८॥ कीं चेहटा पडिले अन्न॥ तेथें एकदांच धावती श्वान॥ तैसे तेचै घ्यकोरव दुर्जन॥ नसतेच जाण मागती॥४९॥ एक ह्मणती भात आणी॥ एक ह्मणे आजि हरिदिनी॥ एक ह्मणे अैका वो हीनी॥ तुह्मा सकष्टदोन्ही पडताती॥५०॥ एक्या वृक्ष्यावरी घडकहाणता॥ डाहाळ्या डहुमहुलती समस्तां॥ येके करटली सी पाच गजभिडतां॥ मगती चीआवस्था न उरे॥५१॥ तैसे रजनी माजि तहता॥ पाचासी सुरतयुध्ये करीता॥ गात्रे ढीली जाली पाहतां॥ एक डोलडन माथा होय ह्मणे॥५२॥ अैसें संकट देखेना॥ ह्मणे तो नविलोकी हरिवदना॥ ह्मणे हष्टाल पावयासदना॥ तुजवाचुन नाही कोठें॥५३॥ तेच दुनाल पापमती॥ जें समृद्ध काचे उणे पाहाती॥ द्रौपदीचा सार थी जगसती॥ ह्मणे नाभि नाभि

॥२॥

यज्ञसेनी॥५४॥ तो यादवेंद्र मनमोहन॥ द्रौपदीचें अंतर प्रवेशोन॥ भुजावरी भुजा निर्मोनि॥ करिता जा-
लातेवेळे॥५५॥ बिरडे चाल्लन सहस्र॥ सवेंच सरसाविला पदर॥ टवटविला मुखचंद्र॥ द्रौपदीचा तेधवां
॥५६॥ बापभक्तवत्सल कृपानिधी॥ चतुर्भुज केली द्रौपदी॥ दुर्जन जे कां मंदबुधी॥ आधोवदने पाहाती हो
॥५७॥ द्रौपदी आणि कृष्णा॥ पात्राप्रती दिसती भिन्नभिन्न॥ जें जें जयास पाहिजे अन्न॥ तें तें तयास पाहिजे
अन्न॥ तें तें तयासी वोतीत॥५८॥ उगवता जैसा दिनकर॥ लाजोन पळती अंधार॥ कीं विष्णुसहस्रनामें दो-
षसंहार॥ होय जैसा ये काये कीं॥५९॥ कीं मस्तकी उर्वी धरितां॥ सर्प प्राय भोगिनाथा॥ किंवा तालज द्रो-
णाद्री पर्वता॥ श्रमसहसा न वाटे॥६०॥ तैसें द्रौपदीस वाटे जाण॥ म्हणे किती मागतील दुर्जन॥ हे त्रिभुवन
संपूर्ण॥ जेउं घालीन एकदांची॥६१॥ कीं कुंभनि कुंभमाळनी॥ यज्ञश्वी जैसी जाली भवानी॥ तैसी वि-
जय यज्ञसेनी॥ कौरव गर्व निवटुनियां॥६२॥ कीं जान्हवीचा होता स्पर्श॥ एकदांच विरती सर्व दोष॥
कीं हरिकीर्तन ऐकतां भूत प्रेतास॥ येउन त्रास पळती पैं॥६३॥ जो जो कोण्ही मागे पदार्थ॥ सा पुढें टाकी

अन्नाचा पर्वत॥ भीमासक्रोध दाटला अद्भुत॥ काय बोलत दुर्जनाते॥६४॥ म्हणे अन्न सांडिता वनिस्थिती॥
सिखाउ पडून देईन हाती॥ सकल दुराले खाले पाहाती॥ प्रयोत्तर नेंदी कोण्ही हीं॥६५॥ अंतर मलीन तेचं
डमाण॥ यांते बुडाले आवघे दुर्जन॥ भीमाचा क्रोध देखोन॥ कोणास वचन न काढवे॥६६॥ कीं वारासी म
रमाकनी॥ शुष्क काष्ट जोडिती चरणी॥ तैसे कौरव दिसती तेक्षणी॥ तेजहीन दुराला॥६७॥ कीं दिव्य दे
तां खोटा होये॥ कीं समरी पावे पराजये॥ तैसे दुराले यादवराये॥ आपमानिले तेधवां॥६८॥ भक्त बोल
ती तेवेळी॥ धन्य हे कृष्णा वेल्हाळी॥ कृष्णें आपणाच ऐसी केली॥ चतुर्भुज प्रत्यक्ष॥६९॥ आंचवले
न आले समस्त॥ गंगात्मज तयासी म्हणत॥ आरे हे द्रौपदी देवी अद्भुत॥ नमस्कारासि येतें॥७०॥
हे मंगलदायक भवानी॥ यीस वरमागा प्रार्थुनी॥ हे कोपली यांनिर्वाणी॥ कुलक्षय करील तूमचा
ईचें ठाई कल्पिता विपरित॥ तरी भस्म व्हाल समस्त॥ परी ते नाईकती उन्मत॥ महापापिष्ट विषयां
ध॥७२॥ आसो द्रौपदी गेली घरांत॥ तीमाघें चगेली वैकुंठनाथ॥ पाईं मिठी तेव्हा घालीत॥ सप्रेम

॥४॥

फुंदत द्रौपदी ॥ ७३ ॥ कुंति पांडव हीतेवे ह्रो ॥ सदना माजी प्रवेशले ॥ ह्मणती श्रीरंगे माउले ॥ थोर वारिले संक
ट आजी ॥ ७४ ॥ धर्म ह्मणे जगन्नाथा ॥ कोणते उपकार आठउं आता ॥ मातापिता गुरू भय त्राता ॥ तुजपर
ता दिसेना ॥ ७५ ॥ भीम आणि अर्जुन ॥ फुंदफुंदो करिती रुदन ॥ त्या सहदेई धरून मधुसूदन ॥ करी समा
धान तयाचें ॥ ७६ ॥ द्रौपदी सगहि वरन सवरे ॥ नेत्रीं वाहाती जीवनझरे ॥ ह्मणे श्रीकृष्णा भुवनसुंदरें ॥

न

उपकारें विसरे जन्मोजन्मीं ॥ ७७ ॥ श्रीरंगाचें निजकंठीं ॥ कुंतीये उनि घाली मिठी ॥ ह्मणे कृपालुवा जग
जेठी ॥ द्रौपदीसी समजावी ॥ ७८ ॥ मग द्रौपदीस ह्मणे चक्रपाणी ॥ वादितां कष्टलीस गे माये बहिणी
तुं सकुण रत्नाची खाणी ॥ प्राणाहूनि आवडसी ॥ ७९ ॥ द्रौपदी बोले वचन ॥ मी कोटि कोटि जन्म घेईन
परी तुंच बंधु होई श्रीकृष्णा ॥ पाठी राखा कैवारी ॥ ८० ॥ आसो ऐसा येक संवत्सर ॥ राजसय ज्ञ होत
थोर ॥ नित्य जेविती विप्र ॥ लेखा नाहीं तयातें ॥ ८१ ॥ सकळांची भोजन जालियावरी ॥ मग पांडवां स
हीत पूतनारी ॥ कुंती द्रौपदी सुंदरी ॥ पंक्ती बैसती आठजण ॥ ८२ ॥ कृष्णापंक्तीस भोजन ॥ ब्राह्म

॥५॥

दिकांनघडे पूर्ण॥ धन्य धन्य तें पंडुनंदन॥ जगज्जीवन वश्य जातें॥ ८३॥ नित्य ब्राह्मणाच्या होता पंक्ती॥ स्व
येउच्छिष्ट काढी श्रीपती॥ ज्यांसि वेद शास्त्रें वाखाणिती॥ आगाधकीर्ति अनुपम्य॥ ८४॥ ठेऊन थोरपणा
चीप्रौढी॥ द्वारकाधीश पात्रें काढी॥ लाहला होतां तडी॥ पुढती पंक्ती बैसावया॥ ८५॥ विद्युत्प्राय पीतवस
न॥ सोगे सावेवर तें खोउन॥ कौस्तुभमाळा माघें टाकुन॥ उच्छिष्ट काढी तांतडी॥ ८६॥ उच्छिष्टें काढितां
जगन्मोहना॥ ठाईं ठाईं लेपलें अन्न॥ अन्न ब्रह्मरूप मीसंपूर्ण॥ ऐक्यरूप दावितसे॥ ८७॥ एके पंक्ती
सलक्ष ब्राह्मण॥ ऐसा अमीत पंक्ती परिपूर्ण॥ कोटिसंख्या होता जाण॥ स्वर्ग घंटा वाजे येकदां॥ ८८॥
त्यावरून कल्हे गणीत॥ मग धर्मराज संतोषत॥ ह्मणे श्रीकृष्णा तुज हो प्रीत्यर्थ॥ विश्वंभरा विश्वेशा
॥ ८९॥ तो मोहत्साव पाहावया जाण॥ तेथें आला वेदव्यासनंदन॥ जो योगियां माजि मुगटरत्न॥ चं
डकीर्ण दूसरा॥ ९०॥ काम क्रोध जेणें जिंकिलें॥ रंभेनें नानापरी छेळीलें॥ परी नाही चमन चळलें॥
मन जिंकिलें जयानें॥ ९१॥ जो चिदंबरीचा निशाकर॥ की अपरोक्ष ज्ञानाचा समुद्र॥ की शांतिचा पूर्ण

॥५॥

क

आगर॥ सुस्वरूपे टवटविला॥९२॥ असो यज्ञमंडपद्वारी॥ क्षणेक उभा राहिला तो शुक॥ मुंगुस तोंडपचस मनी
होत देखवा॥ मार्ग न दिसे जावया॥९३॥ शुकमुनी विचारी मनांत॥ धर्म केवल कृष्णभक्त॥ येथीचा प्रसाद
म ज होईल प्राप्त॥ तरी सार्थ जन्माचें॥९४॥ कृष्णाजी जेथें उच्छिष्ट टाकित॥ पडिले पत्रावळीवें पर्वत॥ [illegible]
[illegible] उच्छिष्ट सीवें [illegible] चितसे॥९५॥ मुखी घालितां एक ग्रास॥ स्वर्गी घणघणी घंटाघोष॥
कदीनराहे मास मसास॥ गजर विशेष जाला॥९६॥ श्रीकृष्णासी धर्मराज बोलत॥ हे काय वर्तते
जी अद्भुत॥ घंटा घणघणी कोण अर्थ॥ सांगे स्वामी यादवेंद्रा॥९७॥ कोटि ब्राह्मण जेविता॥ एक वि
नाद होये तत्वतां॥ [illegible] कदा न राहे वाजतां॥ जगन्नाथा नवल हे॥९८॥ हरी ह्मणे ये येथें तत्वता॥ जे
विला असे ल ब्रह्मवेत्ता॥ ब्रह्मविद्यासी वंदिती माथा॥ ब्रह्मादिक सहस्राक्ष॥९९॥ ब्राह्मण जो कां
यतिमात्र॥ तें एक शत भरी साचार॥ त्या तुल्य एक वेदज्ञ विप्र॥ ग्रंथत्रई ज्ञान ज्याते॥१००॥
वेदाज्ञाहून शत गुणे बहुत॥ जो वेदार्थ करणार पंडीत॥ त्याहून अनुष्ठानी क्रियावंत॥ श

वे

॥६॥

तगुणे आगळा॥१॥ अनुष्ठानी करून शतगुणे आगळा॥ एक इंद्रियेजित बोलिला॥ त्याशतगुणे विष्णुभक्त सहाथिला॥ जो भेदरहित निर्मत्सर॥२॥ त्याहून शतगुण विशेष सुध॥ एक जाण पां ब्रह्मविद॥ ज्यांचे दृष्टीसी भेदाभेद॥ जनपद दिसेना॥३॥ ऐसा ज्ञानियां तुझे घरी॥ तृप्त जाला आजि निर्धारी॥ एक चौथे जन्मया पृथ्वीवरी॥ ब्रह्मज्ञानी अद्भुत॥४॥ कपिल याज्ञवल्की शुक॥ कीं श्रीदत्तात्रये चौथा देख॥ जो परिपूर्ण ज्ञानाचा की॥ आत्रितनये अवतरला॥५॥ धर्म हरिचरण हृदयी धरीत॥ जो येथें जाला जी तृप्त॥ तो मज दाखवी निश्चित॥ म्हणोन आली चेतली॥६॥ मग धर्माचा धरून हस्त॥ वेगे देवांचें बाहीर येत॥ तो रूप पाहून व्याससुत॥ वेगे वेचीत उच्छिष्टंसी तो॥७॥ श्रीहरी म्हणे धर्मा देख॥ हा व्यासपुत्र महाराज शुक॥ ऐकतां धर्मे धावोन निःशंक॥ चरण धरिले तयाचे॥८॥ शुक माघें पाहे परतोन॥ तो उमा देखिला जगन्मोहन॥ दोघा सपडले आलिंगन॥ प्रेमे करून सद्गद॥९॥ सवेच धर्मासी भेटला॥ धर्मे शुकाचा हस्त धरीला॥ मंडपास आणून पूजिला॥ बैसविला व्यासापासी॥१०॥ शुक

॥६॥

देखतांचि दृष्टी॥ आनंदल्या ऋषीचिया कोटी॥ मग धर्म हाती जगजेठी॥ पूजन करवी शुकाचें॥ ११॥ असो एक
संवत्सर लोटला॥ राजसूय यज्ञ पूर्ण जाला॥ तेथीचा वर्णवया सोहळा॥ शेष ही शक्य नव्हे ची॥ १२॥ भीष्म नि
रोपी धर्मातें॥ आहेर अर्पिसमस्तांतें॥ सकळ बैसउन मयसभेतें॥ तेथीची कौतुक दावावी॥ १३॥ मयासुर
पांडवांचा मित्र॥ जो दैत्यामाजि विधीचा अवतार॥ तेणे ते सभा केली सुंदर॥ जें अनुपम्य त्रिभुवनी॥ १४॥
सभा अद्भुत वर्णिली येथें॥ ह्मणोन सभापर्व ह्मणती पंडीत॥ जन्मेजयासी वैशंपायन सांगत॥ श्रीभारत
ग्रंथामाजी॥ १५॥ सभा रचिती येवेळी॥ आठै आयेसा धिलेतळी॥ आष्टौ दिग्पाल महाबळी॥ पायांचें मु
ळी स्थापिले॥ १६॥ विद्रुम सिळा आरक्त वर्ण॥ तेणे पाया आणिला भरून॥ स्फटिक शिळा शुभ्र पूर्ण॥ त्याची
पोळी लखलखीत॥ १७॥ सप्त रंगी पाषाण॥ चक्के झळकती आंतुन॥ अंतर्बाह्य देदीप्यमान॥ पाहतां ज
न विस्मित॥ १८॥ शशपणाचिं आकृती॥ चयजिडीत झळकती॥ जे विउगवलें गभस्ती॥ बैसलें पळी
येकदां॥ १९॥ इंद्रनीळाचें चारण॥ हीरयाचें द्विजस तेज पूर्ण॥ तेरवाल तेजडून॥ त्यावरी मंडपनाचि

॥७॥

यळा॥२०॥तळीं पद्मरागाचें तोळंबसबळ॥वरी हीरयाचें स्तंभ विशाळ॥नीळयाची उथाळी सुढाळ॥तेजाचें कल्लोळ दिसती॥२१॥सुवर्णाचें तुळवट आखंड॥माणिकाचें दांडे प्रचंड॥गरुडपाचूंच्या किळचा उदंड॥अभेदपणें जडियेला॥२२॥पेरोजाचें उंबरे तळवटीं॥पुष्पराजाच्या चौकटी॥गजास्य जडिले मध्यपीठीं॥आरक्तवर्ण माणिकाचें॥२३॥चोरिवजें मर्गजपाषाण॥तेणें साधीं मंडपांगण॥वरी कनकवर्ण हुस्सरे खुन॥तटस्थ नयन पाहतां॥२४॥हीरयाच्या मदळसा विशाळ॥त्यावरी मोतियाचे मराळ॥वदनीं विद्रुमें तेजाळ॥अति चपळ दिसती॥२५॥नीळरत्नाचें सिखी साजिरे॥गरुडपाचूचें कीरवरें॥रत्नमणिचीं सुंदरें॥जांबुळें मुखीं आकर्षिलीं॥२६॥धन्य मयासुराची करणी॥शुकपाचूंचे बोलती क्षणक्षणीं॥मयोर नाचती आनंदोनी॥पुतळ्या खणोखणीं नाचती॥२७॥प्रत्यक्ष रत्नपुतळे बोलती॥सभेस आलयां बैसा ह्मणती॥एक पुतळे आनंदें गाती॥पुरे ह्मणतां होती तटस्थ॥२८॥नवलकर्तृत्वयाची करणी॥पुढें सेवकावेत्रपाणी॥धावा ह्मणतां सभाजनीं॥चपळ चरणीं धांवती॥२९॥

॥७॥

मेषकुंजरजेठीयेकसरी॥आज्ञाहोताघेतीझुंजारी॥टाळमृदंगवाजवितीकुसरी॥सागोधारकरितील
पैं॥२०॥घटिकेनेघटिकाभरतांदिवस॥एकपुतळेपिटितीतास॥देवांगणाचीरूपेंविशेष॥नृसकरि
तीसांगतां॥२१॥हीरयाचास्तंभाअंतरी॥नृसिंह्यमूर्तिगर्जतीहुंकारी॥कौस्तुभमणीझळकतीये
कसरी॥स्तंभाप्रतीजडिलेजे॥२२॥कोठेंजडिलेंमंतकमणी॥कीएकदांचउगवलेतरणी॥दिवस
किंवायामिनी॥तेस्थानीनकळेकोणां॥२३॥एकावरीएकशातखण॥मंगळतुरेंअनुदिन॥लेपेवा
जवितीनवलविंदाण॥कर्त्तयानेदाविलें॥२४॥चपळातळपतीएकसरी॥तैसापताकाझळकती
अंबरी॥कळसजडीतनानापरी॥हीणावितीभगणातें॥२५॥गरुडपाचाचीज्योती॥चित्रशाळ
विचित्रदिसती॥गोळांगुलेसालयाउडती॥जीवनसतांचपळहे॥२६॥चतुर्दशभुवनेंनृपासही
त॥भिंतीवरीपुतळेरत्नजडीत॥ज्यांचीजैसीआकृतिसत्य॥प्रत्यक्षतैसेंचकाढिलें॥२७॥नीळ
रत्नाचेंवैकुंठ॥हिरयाचेंकैलासपीठ॥पुष्कराजाचेंपृष्ठ॥केलेंवरिष्टब्रह्मसदन॥२८॥इंद्रभ

ग्नियमनैऋती॥वरुणासमीर कुबेर मृडानीपती॥ज्यांचें तनुची विशेषदीसी॥प्रत्यक्षमूर्त्ति दिग्पाळां
च्या॥३९॥मित्र रोहिणीवर भूमीसुत॥सोम सुत गुरु गुरु रारी शनिस्पृहीत॥राहु केतु नवग्रह मूर्त्ति
वंत॥पाहतां तटस्त जन होती॥४०॥मत्स कूर्म वराह नृसिंह मूर्त्ति॥वामन भार्गव राघव कृती॥कृ
ष्ण बौध्य कल्कि अवतार स्थिती॥चरित्र समवेत प्रत्यक्ष पैं॥४१॥अतळ सुतळ वितळ॥शेष वासु
की फणी पाळ॥सप्त पाताळ निर्मळ॥लोकसहीत रेखिली॥४२॥सप्त द्वीपें नवखंड॥छपन्न
देश कानन प्रचंड॥सरिता सागर तीर्थ उदंड॥पापसंहार करे खिली॥४३॥शिव चरित्र विष्णु
चरित्र॥शक्ति संख्याने अति विचित्र॥सोमकांत पाषाणीं सरोवरें॥सोपाने सुंदरें बांधली॥४४॥
उष्णोदकाच्या पुष्करणी॥मंगळ स्नान करितां जनी॥तनु वरी राज केला येते त्क्षणी॥नव
ल करणी मायांची॥४५॥स्फटिक भूमी देखोन॥भुलती पाहातया चें नमन॥कीं मरलें येथें
जीवन॥वस्त्रें सावरून चालती॥४६॥जेथें भरले असें जळ॥ते भूमी जैसें दिसे केवळ॥

वस्त्रें सावरिती आकुशल॥ तो सभा सकळ हासे वरी॥४७॥ आंत बाहेर निर्मळ दिसती॥ सतेज काश्मि
राच्या भिंती॥ मार्ग ह्मणाउन बरळ धांवती॥ तों ते आदळती भिंतीसी॥४८॥ केली हिरयाची कवाडे क
डोविकडी॥ झांकिली कीं नकळती उघडी॥ प्रवेशतां संशय पाडी॥ मग हस्तें करून चांचपती॥४९॥
सरोवरी सुवर्णकमळें सुवास॥ हे कळा हाविली विशेष॥ वरी नीळयाचे भ्रमर साव काश॥ रं
जी घालिती आनंदें॥५०॥ हिरयाचे मच्छ तळपती॥ पाचूंची कासवें आंगळ पविती॥ काश्मिराचे बक
धांवती॥ मच्छ धरावया कारणें॥५१॥ त्रिभुवनसौंदर्य एकवटलें॥ ते मयसभेवरी वोतलें॥ ते सभा स्थ
ळ जेणे विलोकिलें॥ तेणें देखिलें ब्रह्मांड॥५२॥ सभेसी जातां मार्ग शिमलें॥ चंदनाचें सडे घातले॥ पुष्पभा
र विखुरिलें॥ मृगमद लिंपिले भिंतिभागों॥५३॥ सभा सौंदर्य हाचि समुद्र॥ पाहात याचें क्षुचे पोहणा
र॥ ते पवती पैलपार॥ आलीकडे चुबकती॥५४॥ कीं सभासागराचें पैल तीर॥ मनविहंगम चपळ थो
र॥ पावावया नाही धीर॥ ते जावत्तरि पडे पैं॥५५॥ ज्यां ज्यां पदार्थाकडे पाहाती प्राणी॥ तिकडे चि चित्त जाये

॥१॥

जडोनी॥ दिवसकिं वा आहे जे दोनी॥ पाहात यासी समजेना॥ ५६॥ स्वर्ग मृत्य पाताळ शोधितां॥ ऐसी सभा ना
हीं तत्वता॥ धन्य तो मयासुर निर्मिता॥ विरंचीअंशसंभवें॥ ५७॥ आरक्त पेटावे चांद वे दिसती॥ मुक्तचो
षमो वं ते शोभती॥ दिव्य अस्तरणे पसरिली क्षिती॥ गाद्यां झलकती तयाच्या॥ ५८॥ आसो राजसय ज्ञ
सजें जें आलें॥ तिनु के मयसभेवरी चढिलें॥ राज ऋषीसर्व बैसविलें॥ ठाईं ठाईं सन्मानें॥ ५९॥ धर्मे
आहेरासि द्ध केले॥ वस्त्र आभरणांचे पर्वत पडिले॥ मुख्य सिंहासन मध्ये घातले॥ अग्रपूजा कराव
या॥ ६०॥ भीष्म म्हणे धर्मराया॥ आचार्य ऋत्विज ऋषिवर्या॥ यथायोग्य पाहोनियां॥ पूजा समग्र
समर्पी॥ ६१॥ पुरुषा लागी सल भूषण॥ तीन वस्त्रें कनक वर्ण॥ द्वादशांगी अलंकार लेणे॥ स्त्रियास
देणे तैसें ची॥ ६२॥ अंतरवसन बाहेरवसन॥ कंचुकी वैरणे प्रावर्ण॥ पंचवस्त्रे संपूर्ण॥ स्त्रियाल
गी देईकां॥ ६३॥ तो धर्म म्हणे कुरुनायका॥ मांडियाजनकाचीया जनका॥ आग्रपूजेचा अधिका
री देखा॥ कोण मज निरोपी॥ ६५॥ भीष्म म्हणे पंडुसुता॥ या श्रीकृष्णाहून थोर परता॥ हे ब्रह्मांड

॥१॥

शोधिता॥ श्रेष्ठ नाही आणिक॥ ६६॥ हा जळजोद्भवाचा जनिता॥ आपर्णापती वंदी माथा॥ शक्राची शक्रपद पाहता॥ ये णेरूपे नेदी धले॥ ६७॥ जो जगदंकुर मूळकंद॥ जो त्रिभुवनमंदिरस्तंभ अभेद॥ जो विश्वंभर ब्रह्मानंद॥ या हून थोर कोण असे॥ ६८॥ हृदये वैकुंठ ज्यांत॥ जे विरंचीचे आराध्य दैवत॥ अंतःकर्णसबळी माजि वाहात॥ सनकादिकादिक अत्यादरे॥ ६९॥ हाचि मूळमायेचा भर्त्ता॥ हाचि अनंत ब्रह्मांडे कर्त्ता॥ कैवल्य भांडारीचे ठेवणे तत्वता॥ सगुण भक्ता लागी जाला॥ ७०॥ वेद पुराण शास्त्रां अर्थ करीती चित्रविचित्र॥ तो हाच जाण राजीवनेत्र॥ कोमळ गात्र श्रीरंग॥ ७१॥ लंपद तत्पद असीपद॥ याहून वेगळा शुध्द बुध्द॥ असे वेदांतशास्त्र गर्जे आगाध॥ तो हा गोविंद वोळखे॥ ७२॥ मीमांसक स्थापिती कर्मी॥ आचारावे ज्यां लागी धर्मी॥ तो हा जाण पुरुषोत्तम॥ उच्छिष्ट काढी तुझ्या येथे॥ ७३॥ नयायक म्हणती कर्ता ईश्वर॥ जीवा सन कळे स्वरूप अपार॥ तो हाच जाण [illegible]॥ ७४॥ प्रकृति पुरुष दोघे ऐक्यार्थ॥ सांख्यशास्त्र असे गर्जे

त॥ तो च हा क्षीराब्धीचा जामाता॥ द्रौपदीचा कैवारी॥ ७५॥ व्याकरणशास्त्री सप्तविभक्ती॥ नाना सूत्री
नामे साधिती॥ तो च हा कौंसांतक यदुपती॥ खिल्लारीं म्हणती नंदाचा॥ ७६॥ अष्टांग योगादि साधन॥
पातंजली शास्त्रीं हेच कथन॥ तो योग साधुन पावावें चरण॥ याचें च जाण पंडुसुता॥ ७७॥ शैव या
स चि म्हणती सदाशिव॥ वैष्णव मानिती नमाधव॥ सौर म्हणती सविता स्वयमेव॥ तो हा माधव
जाण पां॥ ७८॥ गाणापत्य म्हणती गणेश॥ तो हा जाण द्वारकाधीश॥ शाक्त म्हणती शक्ति विशेष॥
धत्रीमायां विलास तो च हा॥ ७९॥ संतांचें हृदयजीवन॥ जो समरधीर दुष्टगंजन॥ उमचें हृ
ष्टी सोयरा पूर्ण॥ जगद्भूषण दिसे हा॥ ८०॥ दुर्जन दुराले पामर॥ ते यास कपटी म्हणती दुराचा
र॥ हा जगद्गुरु यादवेंद्र॥ जो मुरहर मधुसूदन॥ ८१॥ या श्रीकृष्णासि टाकुन॥ कोणाचें करिसी
येथें पूजन॥ ऐसें बोलतां गंगानंदन॥ सहदेवें पूजा सिध केली॥ ८२॥ अग्रोदकाचा आक्रून क
लस॥ षोडशोपचार जेजें विशेषें॥ पूजा वया आदिपुरुष॥ धर्मराज सिध जाला॥ ८३॥ सुगंध

चंदनपात्र घेउनी॥उभा ठाकला भीमसेना॥सुवास पुष्पमाळा धरून॥पार्थ उभा आवडी॥८४॥हीर
याची चवाई आदळ॥लाहे लाहे घालीन कुळ॥वरी क्षीरोदकवसन निर्मळ॥घडी घातली तयाची॥८५॥
धर्म ह्मणे श्रीरंगा यदुकुळटिळका॥या चौरंगावरी बैसावें मन्मथजनका॥भक्तवत्सल वैकुंठना
यका॥कर्ममोचका मुरारी॥८६॥पुढील कार्य जाणोन सत्वर॥आग्रह न करी च श्रीधर॥पूजा
सनी बैसला यादवेंद्र॥जयजयकार जाला॥८७॥प्रतिबंध्या द्रौपदीकुंचें मर॥वेगें धरिती छ
त्रचामर॥वालयाचे विंझणे सुखकर॥दोहीकडे वारिती॥८८॥सुभद्रेचा पुत्र अभिमन्यो॥उभा
ठाके पादुका घेउनी॥भीष्मा विदुर आवघे भक्तजन॥उभे ठाकले आवडी॥८९॥वैष्णव कीर्त्तन क
रिती॥हरिरंगी आनंदे नाचती॥विष्णुचरित्रे अद्भुत गाती॥टाळ्या वाजविती आनंदे॥९०॥
विमानी पाहती सुरवर॥वर्षती सुमनांचे संभार॥सनकादिकांचे नेत्र॥प्रेमजळ पूर्ण भर
ले॥९१॥नानावाद्यांचे गजर होत॥बंदीजन यदुवंश वर्णिती॥शोडशोपचारें यिदिसाकांत॥धर्म

पूजीतते वेळे ॥ ९२॥ हरिचरण धरून हातीं ॥ प्रेमें स्याली धर्मनृपती ॥ ते थून जान्हवीची उत्पती ॥ सदा
तळ्हाती सिंधुकन्या ॥ ९३॥ मधुकैटभ संहारण जाण ॥ ज्ञानें विवळ खिजेल निर्गुण ॥ त्यापरीस गोड सगु
ण ॥ भक्तांलागी अवतरलें ॥ ९४॥ जो पुराणपुरुष परात्पर ॥ तो आनकदुंदुभीचा कुमार ॥ हे रंभजननी
चा वर ॥ हृदयीं ध्यायेतयातें ॥ ९५॥ केवळ ब्रह्मानंद मुसोन ॥ मूर्त्ति वोतली हो सगुण ॥ स्मृतीसीही नव
र्णवे पूर्ण ॥ बुडे मन करणेसहीत ॥ ९६॥ तो अळंकारें मंडित पूर्ण ॥ किरीट कुंडल सुहास्यवदन ॥ कृ
पाकटाक्षें करून ॥ निजभक्तां न्याहाळी जो ॥ ९७॥ कपाळीं मृगमदाचा टिळक ॥ आंगी केशरी उटी
सुरेख ॥ वैजयंति वें तेज अधिक ॥ हृदयपद्क सळ्कतसे ॥ ९८॥ मनोहर पीतवसन ॥ मुक्तलग
पदर विराजमान ॥ उतरीवस्त्र झळ्के पूर्ण ॥ जे विचपळा निराळी ॥ ९९॥ चरणीं बीदे तोडर झ
ळती ॥ असुरावरी गजर करिती ॥ ऐसा तो यादवेंद्र जगत्पती ॥ धर्मराज पूजीतया ॥ २००॥
श्रीकृष्णमूर्त्ति पाहतां ॥ सहस्त्रवदन सीणला तत्वतां ॥ वेद भागलें गीती गातां ॥ पंडुसुत पूजीत

॥११॥

या॥ १॥ वेदशास्त्रग्रंथविलोकुन॥ ज्यांचें सीणलें सदा नयन॥ त्यांनी श्रीकृष्णमूर्त्ति पाहोन॥ ब्रह्मानंदें डुल्लती॥ २॥ जें वैराग्य जालें तप्त॥ जें तीर्थें हिंडती विरक्त॥ ते ही देखतां द्वारकानाथ॥ श्रमरहीत जालें॥ ३॥ जप तप अनुष्ठान॥ कर्मकुशल करिती यज्ञदान॥ जे येकांत गुहा बैसलें सेउन॥ ते ही हरिरूप पाहोन निवाले॥ ४॥ हे लावण्यसौंदर्यसमुद्र॥ की आनंदाचा लोटला पूर॥ की श्रीरंग देखोन पूर्णचंद्र॥ भक्ताचकोर वेधले॥ ५॥ तो वैकुंठीचा नृपवर॥ ब्रह्मण्यदेव अति उदार॥ जो ब्रह्मादि देवांचें माहेर॥ जो अवतार ईश्वराचा॥ ६॥ कोट्यान कोटि मीनकेतन॥ नखावरून सांडावें वोवाळुन॥ याचें आपले हातें पूजन॥ पंडुनंदन करीतसे॥ ७॥ वस्त्र भूषण अलंकार॥ अर्पिले सोळाही उपचार॥ करणीसहीत मन सकुमार॥ सुमनें चरणी समर्पिली॥ ८॥ डोळे भरून हरी पाहिला॥ तैसाच हृदई मग रेखिला॥ जैसा निवतिस्थानी दीप ठेविला॥ तो कदापी न हालवे॥ ९॥ जैसा पूजिला यादवेंद्र॥ परी दुर्जन क्षोभले समग्र॥ आतां शिशुपाळाचें सिर॥ उडविलें साचार श्रीकृष्णें॥ १०॥ शतशिव्या देईल स

॥१२॥

मेआंत॥ सेवटीतयास मोक्ष प्राप्त॥ ते सुरस कथा पंडीत परिसोत॥ अयादरे करूनियां॥ ११॥ श्रीधरवरद ब्रह्मानंद॥ जो अभंग अक्षय आगाध॥ तो हरिविजयी जगदंकुरकंद॥ विराजे सदा स्वानंदे॥ १२॥ ॥ इति श्रीहरिविजयग्रंथ॥ संमत भागवत आणि भारथ॥ सदा परिसोत साधुसंत॥ चतुःस्त्रिंशोध्याये गोड हा ॥ २१३॥ ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥

॥१२॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॥श्रीशारदायनमः॥ ॥श्रीगुरुभ्योनमः॥ ॥श्रीसच्चिदानंदमूर्त्तिब्रह्मणेनमः॥ ॥श्रु
भमस्तु॥ ॥माझेंहृदयदिव्यकमळ॥जेंतेजोमयपरमनिर्मळ॥अष्टकर्णिकाअतिकोमळ॥मध्येघननीळ
विराजे॥१॥हृत्सद्मामध्येगरुड देखा॥श्रीरंगनादें भक्तसखा॥आष्टकर्णिकावरीअष्टनायका॥याहीस्थापु
निजध्यानी॥२॥रुक्मिणीजांबुवतीसत्यभामा॥कालिंदीमित्रविंदामनोरमा॥यज्ञजितीलक्ष्मणापूर्ण
कामा॥मंद्रावतीआठवी॥३॥मध्यभागीश्रीकरधर॥कर्णिकावरीनायकासकुमार॥ऐसाहृदयकम
ळीयादवेंद्र॥सर्वदाहीपूजावा॥४॥चौतीसावांअध्याईकथाजाण॥धर्मेंअग्रपूजादिधलीश्रीकृष्णा
तेणेंक्षोभलादुर्जन॥शिशुपाळादिकासी॥५॥चैद्यआणिकौरव॥येकेसभेसीबैसलेंसर्व॥क्षुद्रदृ
ष्टिलक्षितीमाधव॥परमद्वेषीदुरात्मे॥६॥शिवलिंगदेवतादृष्टी॥परमक्षोभतीजैसेंकुजन॥कींप
तिव्रतेचीराहाटीपाहोन॥जारिणीजेविनिंदिती॥७॥कींदृष्टिदेखतांराजहंस॥कावळयासउपजे
अतित्रास॥कींपंचाननादेखोनसावकाश॥जंबुकासवाटेना॥८॥कींसभेंतदेखोनपंडित॥मूर्खम

॥१॥

ति मंद संतापत॥ की दृष्टि पाहतां समीरसुत॥ वाटे अनर्थ रजनीचरा॥९॥ की ऐकतां हरिनाम घोष॥ भूतप्रेतां उपजे त्रास॥ तैसें पूजितां श्रीरंगास॥ दुर्जन परमतापले॥१०॥ अंतरीचें कष्टी कौरवसं पूर्ण॥ परी वैद्यामाजि दमघोषनंदन॥ परम खवळला दुर्जन॥ काळसर्प ज्यापरी॥११॥ मी आसिह्मणे कुंतिनंदन॥ आतां कोणाचें करूं पूजन॥ गंगासुत बोलावें जोवचन॥ तो शुरु पाळु जल्पे मलतेंची॥१२॥ ह्मणारे धर्म ऐका वचन॥ तुह्मीनीच मूर्ख अवघे जन॥ गोरक्ष आधी पूजन॥ आपेश माथा घेतलें॥१३॥ योग्य आयोग्य विचार॥ मूढा तुं जनक ह्ले साचार॥ आग्र पूजेस अधिकारी जार॥ करितां पामर पांडव तुह्मी॥१४॥ दो येंजनक या गोरक्षकातें॥ पंचतात तुह्मां पांडवातें॥ यालागी दोघाची चित्त॥ ऐक्य जाली परस्परें॥१५॥ परम मूर्ख तुं युधिष्ठिरा॥ बुद्धि भ्रंश पावलागा कुमरा॥ पूजेसि अधिकारी तस्कर॥ केला साचार यज्ञपंडपी॥१६॥ ऋत्विज सांडून सत्यवतीकुमर॥ कपिल याज्ञवल्कि वशिष्ट ब्रह्मपुत्र॥ द्रोणहि पाचार्य गुरुवर॥ टाकून जार पूजियेला॥१७॥ धृतराष्ट्र सांडून वृद्ध॥ सोयरा

॥१॥

सांडून द्रुपद॥ कोण्या विचारें बुद्धिमंद॥ हा गोविंद पूजिला॥१८॥ अश्वत्थामा गुरुनंदन॥ पूजावा होता सूर्यसून कर्ण॥ पृथ्वीपती सुयोधन॥ सांडून कृष्ण पूजिला॥१९॥ भीष्मक बाल्हीक दृष्ट धीर॥ शैल्य एकलव्य भगदंत वीर॥ जयद्रथ शकुनी महाशूर॥ सांडून तस्कर पूजिला॥२०॥ पूज्य अपमान थोर थोर॥ अपूज्यासी पूजिलें साचार॥ येणें तुमचें येश कीर्ति पुण्य समग्र॥ बुडोन भ्रष्ट जाला॥२१॥ येणें काय केलें अनुष्ठान॥ कीं केलें जप तप व्रत साधन॥ किंवा येणें केलें जप तप व्रत साधन॥ किंवा येणें केलें वेदपठण॥ ह्मणऊन आधीं पूजिला॥२२॥ यांस ह्मणावें रायासमान॥ तरी नाहीं छत्र सिंहासन॥ आचार्य नव्हे हा ब्राह्मण॥ भ्रष्ट पूजन व्यर्थ केलें॥२३॥ आह्मी बैसलें असतां नृपवर॥ आधीं पूजिला पशुपालकुमर॥ आमची घ्राणें छेदिलें समग्र॥ परम पवित्र पांडवतुह्मी॥२४॥ पूजणें जरी होतें गोवळा॥ तुवां कृष्ण पुत्रा आमंगळा॥ आह्मास कां येथें आणिलें खळा॥ यज्ञ गेला वृथा तुझा॥२५॥ म्यां तुज दीधला करभार॥ कीं तुं दुर्बळ बहुत कष्ट पुत्र॥ धर्म ह्मणे यासा हे करावें सा

ये

॥२॥

चार॥ विवेकीनर बोलती॥२६॥ तुवां आप मानिलें नृपाळा॥ येथें थोर केला रे गोवळा॥ इतुकेन आह्मी नीचसकळु॥ सर्वथा हीन हें ची॥२७॥ यज्ञ पुरोडाश आरण्यांत पडिलों॥ तो येका जंबुकास लाधला॥ तितुकेने काय तो श्रेष्ट जाला॥ मृगेंद्राहूनि थोर पै॥२८॥ जैसी राजकन्या परमसुंदर॥ षंढाप्रति दीधली साचार॥ हिंसकास गोदान निर्धारि॥ दीधलें तुवां पंडुपुत्रा॥२९॥ जन्मांधासी दर्पण दाविला॥ शूकरासि ह्मासनी बैसविला॥ येणे जरासंद कपटें वधिला॥ कोण तो केला पुरुषार्थ॥२०॥ ऐसें बोलोन पापमती॥ स्वर्ग विसउन हाती॥ त्या पेउगरे आमचें सांगाती॥ जे असती लये समै॥२१॥ ऐसें बोलतां शुशुपाळु॥ तत्काळ उठिलें आवघे खळु॥ स्पष्टा देषी परम चांडाळा॥ आति कोल्हाळु करिती तेथें॥२२॥ धर्में धावोन तत्काळू॥ हृदईं कवळिला शुशुपाळू॥ ह्मणे तुं बंधु आमचा केवळा॥ यज्ञ हा सकळु तुझा असे॥२३॥ ऋषी तपस्वी वृधराजेंद्र॥ सृष्टा पूजितां यासआनंद थोर॥ तुही ह्मष्टा भजनीं सादरा॥ आनन्य होये शुशुपाळा॥२४॥ परम जाणतां गं

मापलें

॥२॥

गानंदन॥ तृधवडील सर्वांस मान्य॥ त्याचें आज्ञेने म्यां केलें पूजन॥ तुं कां दूषण ठेविसी॥ २५॥ तुज दूनजाणे पंडित॥ त्वष्टा पूजन तें आनंदत॥ तुज हृदईहा अनर्थ॥ काय ह्मणून प्रवेशला॥ २६॥ मी यथार्थ बोले वचन॥ परम दुष्ट हा दमघोषनंदन॥ याचें कासया करिसी शांतवन॥ यास मरण जवळि आलें॥ २७॥ कां याचें करिसी समाधान॥ कदांनमृनी लोतु झें वचन॥ जैसें प्रेतास वस्त्र भूषणे पूर्ण॥ काय लेवउन सार्थक॥ २८॥ मतिमंदापुढें ठेविलें शास्त्र॥ षंढा हातीं दीधलें शस्त्र॥ नसणी मंडपविचित्र॥ व्यर्थ जैसे उभविलें॥ २९॥ वायसासी अमृतफळें॥ कीं उष्ट्रासी समर्पिली केळें॥ कीं रासभा चीं अंगासी लेपिलें॥ मृगमदाचें उडगे हो॥ ४०॥ द्राक्षफळें अर्पिली शूकर॥ आदर्श दाविला जन्मांधसरा॥ कीं कीरपिसी समर्पिली शर्करा॥ तैसा यां पामरा बोधकाये॥ ४१॥ मद्य पात्रीजीवन॥ कां श्रमावें व्यर्थ विघालुन॥ दुग्धामाजि हरलें रांधुन॥ काय व्यर्थ विजाणपां॥ ४२॥ उकरडा वोतिला सुधारस॥ सुमनसेजे वरी निजविला हैस॥ दुग्धें न्हाणिला वायस॥ शुभ्रन

॥२॥

हें कदापी॥४३॥तैसी हासबुद्धी नधरी पामर॥जैसा तस्कर विटे देखतां निशाकर॥हिंसकास धर्म
शास्त्र॥कदांनावडे जाणपां॥४४॥आह्मी ज्यांचें केलें पूजन॥ज्यांस हृदयीं ध्यायई शान॥जलजोद्भ
वसहस्रनयन॥अनन्यशरण जयासी॥४५॥तो जगद्गुरु इंदिरावर॥जो प्रतापमित्र समरधीर॥
ऐसा को णआस पामर॥जें पूजा इच्छीयाआधी॥४६॥जो मदगजविदार कपंचानन॥सनकादिक
ज्यांस शरण॥तयास आह्मी पूजिला पूर्ण॥कां हा दुर्जन दुखवला॥४७॥जो अनंत ब्रह्मांड नायक॥
भोगेंद्र जालाया चा तल्पक॥जें पुराणपुरुषा निष्कलंक॥जगद्वंद्य अनादि जो॥४८॥हा येवढी आ
गळीक बोलत॥कोठें येणें केलीं पुरुषार्थ॥महागजदेखोन भुंकत॥श्वानजे विअनिवार॥४९॥
ऐसें बोलतां शांतनकुमर॥तोसहदेवास आवेश दाटला थोर॥जैसा कां गर्जे मृगेंद्र॥उमारा
होन बोलते वी॥५०॥आह्मी समस्तांनी निश्चित॥यथार्थ पूजिला वैकुंठनाथ॥असा हे मानितो
त्या वेंद्र जिस मस्त॥चरणातळीं माझिया॥५१॥जो श्री हृष्टासि निंदी दूर्जन॥त्याचीजिंव्हां

॥२॥

णछेदीन॥ राशमावरी बैसउनां॥ पिटीन जाण दिगांतरवरी॥ ५३॥ ऐसें सहदेव बोलतां आगल्हें॥
जयजयकार देव गर्जले॥ पुष्पांजुली वोपिते जाले॥ माद्रीपुत्रावरी तेव्हां॥ ५४॥ आकासी देववा
णी गर्जत॥ धन्य सहदेव कृष्णभक्त॥ नारद ह्मणे ऐकसमस्त॥ मोटा अनर्थ होईल तेथें॥ ५५॥
जे पोनिंदिला द्वारकानाथ॥ सासज वल्ही आला रे अनर्थ॥ तो प्रेतप्राय निश्चित॥ जननी वेर्थ
प्रसवली॥ ५६॥ ऐसें ऐकोन ते वेला॥ कुरुपाल अत्यंत क्षोभला॥ घेउन दुर्जना वामेल्हा॥
उगा ठाकला संग्रामां॥ ५७॥ ह्मणे आजि यादव पांडव आणिमी प्राकृ कृष्णासमवेत करीन भस्म॥
आव चें खल्ह मिलोन परम॥ कोल्हाल्ह करिती ते धवां॥ ५८॥ जैसा दृष्टि देखतां राजहंस॥ ए
कही कोल्हाल्ह करिती वायसा॥ युधिष्ठिर ह्मणे भीमास॥ कैसें आतां करणे जी॥ ५९॥ मग बो
ले गंगाकुमर॥ तुं स्वस्त राहे न सांडी धीर॥ कैसा तरेन मी सागर॥ कुंभोद्भव विचार करावा कां
॥ ६०॥ निश्चित हा श्रीरंग पंचानन॥ तवेंचि हे जंबुक करिती गर्जन॥ आरे हा धड धडीत हु

॥४॥

ष्णाळशानमदुर्जनकाननजाळिलें पैं॥ ६१॥ श्रीकृष्णावडवानळावरी॥ एकवेळे चैद्य उठिलें तृणाचें पुतळे॥ शुशुपाळ हा कपुरबळे॥ उठे धावंतो विझवावया॥ ६२॥ याराजोपरिकरसकळी॥ हीमेणाचीतैसीबाकुली॥ श्रीरंगहाज्वाळमाळी॥ भस्मकरील क्षणार्धें॥ ६३॥ ऐसें ऐकतां शुशुपाळ॥ क्रोधेंखवळला जैसा व्याळ॥ शाङ्गते विसांडी गरळ॥ मीभ्रसमोर लक्षुनियां॥ ६४॥ म्हणे रे भीष्मा दुष्टवृद्धा॥ परमहीनाबुधिमंदा॥ कपटियाआमचीकरितोसनिंदा॥ तुझी जिव्हा कां झडेना॥ ६५॥ कोणता कृष्णें केला पुरुषार्थ॥ म्हणोन जल्पसी सभेआंत॥ पूतना वृद्धस्त्री मारिली सत्य॥ म्हणोन वाटीव बोलसी॥ ६६॥ केसी एक अश्व मारिलें देख॥ कालियेअगासुर तरी शुक॥ बगासुर पक्षी एक॥ मारून जाला पुरुषार्थी॥ ६७॥ गोवर्धन तरी एक वाल्मीका॥ कपटी म्हणोन गिळील पावक॥ कपटें विकौस काळयोवनादिका॥ मारिलें येणें गोवळें॥ ६८॥ तस्करामाजि हा अतिश्रेष्ट॥ जारामाजि परमवरिष्ट॥ कपट नाटक परम॰ [illegible] ष्ट॥ स्वधर्मभ्रष्ट गोवळें॥ ६९॥

॥४॥

आरे भीष्मा तूं परम दुर्जन॥ कासीपतीच्या कन्या नेल्या हरून॥ यांत एक स्त्रीने दिधला प्राण॥ तुजवरीन पुसकां॥८०॥ स्नानसंध्या अनुष्ठान॥ यज्ञ तप दान देवार्चन॥ सर्व व्यर्थ गेले तुझें वदन॥ संतानहीना पाहू नये॥८१॥ लोकास निरोपिसी धर्म॥ मूढा तूं च करिसी अधर्म॥ जैसी जैक तां भीम॥ गदा झाडवरून सरसावला॥८२॥ जैसा केवळ खदिरांगारा॥ तैसें आरक्त दीसती नेत्र॥ ह्मणे हे दुर्जन अपवित्र॥ चूर्ण करीन गदाघायें॥८३॥ भीष्में धरून भीमाचा हस्त॥ ह्मणे क्षण एक तुं राहे स्वस्त॥ याचें आयुष्य उरलें किंचित॥ जवळी अनर्थ पातला॥८४॥ ऋतुपर्णा भीष्मासी ह्मणे अवरी॥ सोडी भीम येउं दे मज वरी॥ जातवेद पतंगास भस्म करी॥ तैसें करीन निर्धारें॥८५॥ कृष्ण भीम अर्जुन॥ तीघे एकदांच येउं दे शस्त्र घेउन॥ विलंब करितां षंढ पूर्ण॥ नाम तुझें निर्धारें॥८६॥ ऐसी दुष्ट उत्तरें बोलत॥ तों क्षमा करून गंगासुत॥ भीमास ह्मणे जैक वृत्तांत॥ पूर्वींचा तुज सांगतो॥८७॥ दमघोषाची पत्नी सावती॥ ते वसुदेवास भगिनी होये नि

निंदा

क्षिती॥ तीचें उदरीं हा पापमती॥ शिशुपाळ उपजला॥ ७८॥ उपजतां बाळ पाहे जननी॥ तो भुजा
वरी भुजा दोनी॥ कपाळीं नेत्र अवगुणी॥ हा पापखाणी उपजला॥ ७९॥ लोक ह्मणती हे अवचि
न्ह॥ माता ह्मणे टाका बाहीर नेऊन॥ तो आकाशीं देववाणी बोले वचन॥ नटाकी बाळ सर्वथा॥ ८०॥
हा होईल महाभूपती॥ शिशुपाळ नाव ठेवी याप्रती॥ माता विस्मित जाली चित्तीं॥ काय पुढती बो
लत॥ ८१॥ कोणाच्या हातें यास मृत्यु॥ हे देवदूता वदे निश्चित॥ तो आपणीक प्रतिध्वनी होत॥ मा
यें ऐकत सादरें॥ ८२॥ ज्यां पुरुषाचें दृष्टि करून॥ दोन्ही भुजा आणि तीजा नयन॥ खाले पडती ल
गलेन॥ यासि मरण त्याहातें॥ ८३॥ ऐसें बोलोन आकाशवाणी॥ गुप्त राहिली तयेक्षणी॥ मग बाळ चे
तीजां की जननी॥ विरूप नेत्र चतुर्बाहु॥ ८४॥ देशोदेशीचे भूपती॥ बाळ पाहावयालागीं येती॥ प्रति
तविलोकावयासा हती॥ शिशु देत सर्व पुढें॥ ८५॥ तो बळिभद्र आणि घननीळ॥ तेही पाहावया आले
बाळ॥ बंधुपुत्र देखतां तुंबळ॥ आनंद जाला साहितीतें॥ ८६॥ तो शिशुपाळ आणि वक्रदंत॥ दोघे ह

॥५॥

ष्णापुढें आलें रंगता ॥ कृष्णां दृष्टि पडतां आकस्मात ॥ कुजा गाह्रोन पडिली यां ॥ ८७ ॥ कपाळीचा जो नयन ॥
तत्काळचि गेला जिरोन ॥ मातेसि चिंता दारुण ॥ प्राप्त जाली तेधवां ॥ ८८ ॥ मग हरी पुढें पदर पसरुन ॥ पितृभगि
नी मागे पुत्रदान ॥ ह्मणे यास तुं न मारी ह्मणउन ॥ भाषा देई मज लागी ॥ ८९ ॥ श्रीकृष्ण बोले साच वचन ॥ श
त अपराध क्षमा करीन ॥ अधीक जालें यां बोलवीन ॥ मोक्षसदना निर्धारें ॥ ९० ॥ ऐसें बोलतां गोविंद ॥ मा
तेसि जाला आनंद ॥ ह्मणे हा कासया करील सतें अपराध ॥ मग रामनुकुंद बोलविले ॥ ९१ ॥ यालागी ऐ
कमी मा निश्चित ॥ या शत अपराधाचें होत गणीत ॥ यालागी श्रीकृष्णा निवांत ॥ वाट पाहात समयाची ॥ ९२ ॥
हा शुशुपाळ आणि वक्रदंत ॥ पूर्वीच महाराक्षस उन्मत ॥ रावण कुंभकर्ण निश्चित ॥ रामावतारी वधि
लेंते ॥ ९३ ॥ येणे पूर्वीं येउन मिथुळेसी ॥ धाविला वरावयासी तेसी ॥ भर्गचापनु चले मानसी ॥ परम खे
द पावला ॥ ९४ ॥ तोच हा शुशुपाळ पापखाणी ॥ वरावया धाविला रुक्मिणी ॥ तेथें पराजय पावला रणी ॥
जरासंदासमवेत ॥ ९५ ॥ तोच द्वेष धरुन मनांत ॥ दुर्जन कृष्णा निंदा करीत ॥ परी शत अपराध आले

॥६॥

भरत॥जवही अनर्थ यां सबाला॥९६॥ ऐकतां भीष्माचें सवर्मवचन॥ क्रोधें धडकला दमघोषनंदन॥ जै
सा स्नेहसिं पिता कृशान॥ अधिकाधिक प्रज्वळे॥९७॥ह्मणे रे बंदीजनानपुसका॥ किती रे वानिसी गोरक्षका॥
जें जें येथें रत्न वनासी योग्य देखा॥ न वानिसी तयातें॥९८॥ चोर जार कपटी केवळ॥ बकुत माजला हा गो
वळु॥ गोकुळचों टाळिलें सकळु॥ कपटी खळ आमंगळ हा॥९९॥ जालंधराची पत्नी वृंदा सती॥ येणे
तें भगिनी मानिली होती॥ तीसी चनात ला निश्चिती॥ नभिये चित्तीं पापासी॥१००॥ परदारा आणि कपटी॥ गमनी
यासमान नाही दुजा सृष्टी॥ ऐसियाची काय सांगसी गोष्टी॥ वारंवार मूढा तुं॥१॥ मग ह्मणे उठा रे आव
घेंजण॥ आधी वेढुं या भीष्माचा प्राण॥ तिळप्राय कुटके करून॥ येथेंच या रे टाकावें॥२॥ याज्ञी कर्मि
होन मोवतें॥ यज्ञपशु वधिती मुष्टिघातें॥ तैसें वधावें या वृद्धातें॥ येणे आत्मा तें निंदिलें॥३॥ तेलय क
टाह तातउन परम॥ हा जितचि घाला वाच्यांत भीष्म॥ कां शस्त्रें तोडुन उत्तम॥ खंडे याची करावी॥४॥ मग
बोले गंगासुत॥ बोलिला बोल जो न करी सत्य॥ याचे पूर्वज समस्त॥ पचतील माहा नरकीं॥५॥ तुझी

॥६॥

यामाथाचा मुगुट॥ तो म्यां पदघातें केला पीष्ट॥ जरी बोलिलें वचन पष्ट॥ खरें करून दाविसना॥ ६॥ भीष्म
सिंह्यापुढें जंबुक समस्त॥ करितां युध्याची तुह्मी मात॥ वज्रधारा धगधगीत॥ तृणें करून खंडे केवी
॥ ७॥ आजा जयाचा जननी॥ तो सिंह्यासी भिडों पाहे रणीं॥ पिपलिका ह्मणे थडक हाणोनी॥ दिग्गज ख
लें पाडीन॥ ८॥ बहु उडोन आली कां॥ विदारून मारीन ह्मणे विनायका॥ मशक ह्मणे हाणोन धडका॥
मेरूमंदार डोलवीन॥ ९॥ घुगरड्या ऐसें वदन॥ ह्मणे पर्वत सगळा ग्रासीन॥ पतंग अग्नीस ह्मणे
तुज गिळीन॥ सूड घेईन खांडोवनाचा॥ १०॥ स्वतंतुसूत्रें करूनी॥ उर्णनाभि शंकिन ह्मणे घरणी॥
वृश्चिक अभिमान वाहे मनी॥ ताडून फोडीन वज्रातें॥ ११॥ मजपुढें काय आदित्य॥ ह्मणोन निंदा करी
खद्योत॥ मरणकाळीं होय शनिपात॥ तैसें तुज जालें रे॥ १२॥ काळमृत्यूची छाया पडिली॥ मृत्यु
वेळा जवळी आली॥ ऐकोन ऋतुपाळ तेवेळी॥ अधिक विभावे शला॥ १३॥ शस्त्र काढून वेगेंसीं॥
ह्मणे उत्तरे त्वष्ट्याजुं झमजसी॥ नपुंसका काय बैसला सी॥ लाज कैसी नुपजे तुतें॥ १४॥ तुझें रस

पोस भजणे दोन्ही ॥ मी शुशुपाल तृणप्रायमानी ॥ गोरक्ष कातु जआशुनी ॥ लज्जाकारन वांटे ॥ १५ ॥ उ
पजौनियां तुवां गोवला ॥ दृष्टी कुलासी डाग लाविला ॥ तुवां चोरून नेली रुक्मिणी वेल्हाला ॥ तेन व
री मासी निर्धार ॥ १६ ॥ रुक्मिणी आधी अर्पिली माते ॥ म्या मनी व भोगिले तैं येतें ॥ मग ते प्रास जाली
तु तें ॥ माझें उचिष्ट गुराखीयां ॥ १७ ॥ जैसें भोगिलें वस्त्र बहुत ॥ ते भाटास देती भाग्यवंत ॥ तैसी
रुक्मिण्यां भोगिली निश्चित ॥ तुज ते प्रास जाली ॥ १८ ॥ पुष्पहार भोगुन टाकिला ॥ तो भूपजैगेस
उचलुन नेला ॥ कीं रावणे चोरून नेली जनकबाला ॥ तैसी रुक्मिणी तुवां नेली ॥ १९ ॥ शाल्व पवि
त्र तुज परीस ॥ कदां नातले आंबेस ॥ नवरी जें नेमिली आणिकास ॥ ते सर्वथा न प्रणावी ॥ २० ॥ ज्यं
वानावें जें पात्र वाढिलें ॥ आणि कीं नेतां तें उचिष्ट जालें ॥ ते धर्म धर्मशास्त्री बोलिलें ॥ तुज नक
ळती कर्मभ्रष्टा ॥ २१ ॥ श्रीकृष्णा म्हणे रे दुर्जना ॥ महानिंदका दुष्टमलिना ॥ तुं अग्रपूजा इछितो
स हीना ॥ तरी आतांच घेई निर्धार ॥ २२ ॥ ऐसें बोलोन क्षीरधीजांरमण ॥ केलें सुदर्शना चें स्म

॥७॥

चरणा

रण॥ तवं ते अकस्मात येउन॥ कृष्णा हस्तकी संचरले॥२३॥ जैसा कल्पांतिचा आदित्य॥ तैसें सुदर्शन धग
धगीत॥ ते शिशुपाळावरी सोडिलें अकस्मात॥ वैकुंठनाथ तेधवां॥२४॥ तत्काळ शिशुपाळाचें छेदिलें॥
सिर॥ निराळपंथें उडालें सत्वर॥ मुखें गर्जना करी घोर॥ म्यांचयदु विरजिंकिला॥२५॥ सिर मागुती
उतरलें॥ ते श्रीकृष्णाजवळी पडीलें॥ अंतर्ज्योती निघाली तेवेळे॥ कृष्णामुखी प्रवेशली॥२६॥ बाह्य
सूर्यासारिखें तेज अद्भुत॥ ज्योति कृष्णहृदईं प्रवेशत॥ जैसें लवणजळी विरत॥ की गगनांत नाद
जैसा॥२७॥ सांडून जीवदशा संपूर्ण॥ शिशुपाळ श्रीकृष्ण॥ तें पद तत्त्व दीजायहार पोन॥ तै
साली नजाला॥२८॥ की पूर्णजळी जळबिंदु पडीला॥ तो माघारा नाहीपरतला॥ तैसा शिशुपा
ळ गोपाळ जाला॥ नाही उरला वेगळेपणें॥२९॥ हे वैकुंठीचे द्वारपाळ॥ जयविजैं निर्मळ॥ स
नकादिकीं शापिलें तत्काळ॥ दैत्ययोनी तेअवतरल॥३०॥ ते चहिरण्याक्ष हिरण्यकस्यप जाण॥
तेच जालें रावणकुंभकर्ण॥ तेचहें शिशुपाळ वक्रदंत पूर्ण॥ कृष्णावतारी जन्मलें॥३१॥ परम

य

मत्तकुरुकुपाळ॥ बळेंच हरिरूप जाला तत्काळ॥ हातीची वस्त्र आसडून नेबाळ॥ तैसेंच केलें यथार्थ॥२२॥
तीसरे जन्मी निश्चिती॥ कृष्णें दीधला आक्षयमुक्ती॥ हृदईं ठेविली अंतर्ज्योती॥ महाभक्त ह्मणउनि
यां॥२३॥ आसो जाला जयजयकार॥ विस्रप वर्षती पुष्पसंभार॥ दुष्ट पळाले समग्र॥ वक्रदंतासहि
तपें॥२४॥ कौरव अंतरी चिंताक्रांत॥ ह्मणती आमचें उणे पडीले बहुत॥ येकी आनंदे टाळिया वाज
वित॥ बरें जाले ह्मणउनी॥२५॥ ऐसा कुरुकुपाळ पावला निजधामा॥ पार्थप्रती निरोपी धर्म॥ ह्मणे
याचें प्रेत करी भस्म॥ जातवेदामाझारी॥२६॥ मग कुरुकुपाळाचें राजा जे होते॥ ते दीधले यावया पु
त्राते॥ धर्मराजें समस्त राजयाते॥ वस्त्र अलंकार समर्पिले॥२७॥ ब्राह्मण क्षत्री वैश्य शूद्र॥ आ
वघ्यास गौरवी युधिष्ठिर॥ पूजा मान पावोन समग्र॥ गेले नगरां आपल्यां॥२८॥ आवभृतस्नान
धर्में केलें॥ तेथें सकळजन सुस्नात जाले॥ सहपरिवारेंसी तेवेळे॥ श्रीकृष्णानि घातलें द्वारकेसी
॥२९॥ धर्मास ह्मणे कमलोद्भवपिता॥ आह्मांस निरोप देईं आतां॥ धर्में चरणी ठेविलें माथा॥ कं

ठ जाला सहीत ॥४०॥ धर्मराज प्रेमे फुंदत ॥ जा अैसें न ह्मणे चौवेसस ॥ पुढती लोकरी यावें ह्मणत ॥
धन्य भक्त धर्मराज ॥४१॥ भीम अर्जुन नकुल सहदेव ॥ तयासी पुसत वासुदेव ॥ कुंती द्रौपदी सुभद्रे
प्रती माधव ॥ स्नेहे आज्ञा मागतसे ॥४२॥ तव ती ह्मणती श्रीपती ॥ जेथें तुझी पदें उमटती ॥ तेथें आमुचें
मस्तक असो तनिश्चिती ॥ अैसें वकरी रमावरा ॥४३॥ हृदयांतुन आमुचा श्रीपती ॥ परतां जाऊन
को निश्चिती ॥ ज्यां ज्यां भूतां हती [illegible] ती ॥ तुझी स्वरुपी भासोत ॥४४॥ श्रीकृष्णास बोळऊनी ॥
पांडव परतोन आले सदनी ॥ जागृती सुषुप्ती स्वप्नी ॥ कृष्ण चिंतनी सादर ॥४५॥ राजसूय यज्ञ जा
ला समस्त ॥ द्वारकेस पावला वैकुंठनाथ ॥ तो पौंड्रक आणि वक्रदंत ॥ वेढा घालिती नगरातें ॥४६॥
शिवें दीधलें वरद विमान ॥ त्यांत वक्रदंत ॥ सैन्ये सहीत बैसोन ॥ द्वारकेवरी येऊन ॥ युध्ये करीत
शस्त्रास्त्रीं ॥४७॥ तो इतुक्यांत पावला जगज्जीवन ॥ तत्काळ सोडिलें सुदर्शन ॥ वक्रदंताचें ही सिर
[illegible]डुन ॥ आकाशपंथ उडविलें ॥४८॥ पौंड्रिकास हीत सेना समस्त ॥ हरीनें संहारिली तेथें ॥ अैसा

॥१॥

प्रतापकरून अद्भुत॥ दुष्टशस्त्रें ठेविली॥४९॥मुरवधिलें गुरुपाळ वक्रदंत॥ इतुकें नेआमचे आवतार हरुस॥ संपूर्ण जालें यथार्थ॥ यादवाचा सीमारितां॥५०॥आह्मांस शस्त्र धरणें नाहीआतां॥ उरलें जें दैस तहताता॥ तेसारथ्यकरूनी यांपार्था॥ हत्तीपुढें वधवावें॥५१॥जन्मेजयासरसांगे वैशंपायन॥ धन्यधन्य आवतार श्रीहरुष्ण॥ गोकुळी आपार दैत्यमारून॥ कंसवधिला मथुरेसी॥५२॥जरासंदसत्रावेळ त्रासिला॥ द्वारकावसविली अवलीला॥ नरकासुर मारून सहस्त्रसोळा॥ गोपीआणिल्या घरासी॥५३॥आतां श्रोतीहो वेंसावचित॥ पुढें छत्तीसावें अध्याये गोड बहुत॥ छत्तीसाव्यापासून हरिविजय ग्रंथ॥ संपूर्ण यथार्थ जालाहा॥५४॥जेसा मुगुटावरील मणी॥ तैसा छत्तीसाव्यैकाश्रवणी॥ हरिविजय हि रयाची खाणी॥ सज्जन जोहरी घेथेचे॥५५॥श्रीधर वरदा जगन्निवासा॥ ब्रह्मानंदा पंढरीशा॥ भक्तमानसराजहंसा॥ पुराणपुरुषा जगदंद्या॥५६॥ ॥इतिश्रीहरिविजयग्रंथ॥ संमत हरिवंश भागवत॥ सदापरिसोत ज्ञानी पंडित॥ पंचत्रिंशो ध्याय गोड हा॥१५॥ ॥१॥

॥छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॥श्रीशारदायनमः॥ ॥श्रीसच्चिदानंदगुरुवेनमः॥ ॥शुभमस्तु॥ ॥ॐ न
मोजगद्गुरुअवधूता॥परब्रह्माअपरमिता॥पुराणपुरुषाअव्यक्ता॥मायातीताअगम्या॥१॥आदिपु
रुषाविश्वंभरा॥अवयवरहितादिगंबरा॥सदानंदरूपानिर्विकारा॥आलयारामरूपानिधी॥२॥अ
मलरूपापरमगंभीरा॥ब्रह्मानंदापरात्परा॥सहजानंदाअगोचरा॥कल्याणवासाजगद्गुरु॥३॥पूर्णा
नंदअपरमिता॥दत्तात्रयाषड्विकाररहिता॥ब्रह्मानंदाज्ञानभरिता॥भीमातीरविलासिया॥४॥रुक्मि
णीहृदयाब्जमधुकरा॥दाक्षायणीवरप्रियामुरहरा॥पांडवकैवारियादीनोद्धारा॥शुशुपालांतका
श्रीपती॥५॥पंचेतीसावेंअध्याईकथापरिकर॥छेदूनाशुशुपाळाचेंसिर॥विजईजालाश्रीकरधर॥
धर्मरक्षकपरमात्मा॥६॥आतांछत्तीसावांबहुसुरस॥हरिविजयाचापूर्णकिलस॥भोजनाचेंसे
वटीगोडघास॥तैसाविशेषछत्तीसावा॥७॥छत्तीसावाअध्यायेग्रंथआघवा॥परीहामुगुटमणी
छत्तीसावा॥तोभक्तजनींपरिसावा॥प्रेमादरेंकरूनियां॥८॥द्वारकेसीनांदतांरुक्मिणीरमण॥तो

॥११॥

पुढें आलें सूर्यग्रहण॥ कुरुक्षेत्रास जावें ह्मणउन॥ निश्चये केली श्रीवल्लभे॥ ९॥ तो यां पूर्वीच बलिभद्र॥ गोकुळास पाठवीया द्वेंद्र॥ जो महाबळीया भोगेंद्र॥ धराधर आवतरला॥ १०॥ गोकुळास जाउन रोहिणी सुत॥ यशोदा नंद गौळी समस्त॥ त यांभेटला रेवतीप्राणनाथ॥ सौख्य अद्भुत समस्तां॥ ११॥ च्यारि मास परियंत॥ बलिभद्र राहिला तेथें स्वस्त॥ श्रीकृष्णाचा प्रताप अद्भुत॥ जाला तो समस्त सांगितला॥ १२॥ मथुरे हुन गेल्यां कृष्णनाथ॥ कोण कोण मारिले दैत्य॥ केशा अष्टनायका ज्याल्या प्राप्त॥ आणि सोळा सहस्त्र कामिनी॥ १३॥ ती चरित्रे मुळीहुन॥ सांगे बलिभद्र आपण॥ कैसा जाला राजसयज्ञ॥ कां शुशुपाळु मारिला॥ १४॥ ती चरित्र ऐकता श्रवणी॥ तटस्त होती गोळिणी॥ ह्मणती ऐसा पुराणपुरुष चक्रपाणी॥ कैं आह्मा लागुनी भेटेल॥ १५॥ बलिभद्र वनास नित्य जाये॥ विलोकी हरीच क्रीडा गये॥ कुंजवनी क्रीडा केली पाहे॥ गडी समवेत हलधरे॥ १६॥ तो माध्यानास आला रउद्रिण॥ जलक्रीडा करुं इच्छी संकर्षण॥ तो यमुना दुर होती तेथुन॥ ती सरेवतीरमण बोले

॥११॥

वी॥ १७॥ म्हणे बैली कडे येसी सूर्यनंदिनी॥ तो ते गाहे निजछंदें करूनी॥ बलिरामक्षोभला ते वक्षणी॥
नागर घालूनी वोढिली॥ १८॥ वोघ मुरडून सगला॥ आपणाकडे रामें आणिला॥ गगनी देव पाहाती
डोला॥ नवल गोपाला वाटतसें॥ १९॥ जेह्ल क्रीडा करून बलिभद्र॥ गोकुलास आला सहर॥ च्यारि
मास जाल यां हलधर॥ जाता जाला द्वारके॥ २०॥ संपूर्ण गोकुलादें वर्त्तमान॥ कृष्णास सांगे रेवती
रमण॥ तो पुढें ग्रहण यात्रे सी जगज्जीवन॥ निघतां जाला कुरुक्षेत्रा॥ २१॥ निघाले छपन कोटिया
दव॥ उग्रसेन बलिभद्र वसुदेव॥ प्रद्युम्न अनिरुध अक्रुर उधव॥ सांब भानु मंत निघाले॥ २२॥
रुक्मिणी सहीत अष्ट नायका॥ निघाल्या सोला सहस्त्र गोपिका॥ च्यातुरंग दल देखा॥ सिधजे
ले ते कालीं॥ २३॥ लागले वाद्याचे गजर॥ असंभाव्य चालिला दल भार॥ कृष्णा नायकास मग्र॥
सुखासनी आरूढल्या॥ २४॥ रेवती देवकी रोहिणी॥ सत्यभामा कालिंदी रुक्मिणी॥ ज्याचियाव
हना पुढें कनक वेत्रपाणी॥ लक्ष्यावधी धावती तेव्हां॥ २५॥ बलीने चालती पर्वत॥ तैसे गजभा

रे येतां डोलत ॥ त्यावरी यादव बैसले रणपंडित ॥ कृतांतही जीत जयाते ॥ २६ ॥ पुढें चालती पायभार ॥
माचे तुरंग चालती सत्वर ॥ त्याचे पाठी माचे कुंजर ॥ कीकाट करीत जाताती ॥ २७ ॥ ते श्रीकृष्णाचे म
द्र जाती ॥ शुंडादंड ऊर्ध्व करिताती ॥ वाटे आकाश कवळुं पाहाती ॥ हीरे दांती जडियले ॥ २८ ॥ त्या
चे पाठी माचे रथाचे भार ॥ निजरथी विराजे यादवेंद्र ॥ जो कोटि अनंगाहून सुंदर ॥ लावण्यसा
गर श्रीहरी ॥ २९ ॥ देशोदेसीचे नृपती ॥ निजभारेसी सवें चालती ॥ दाटी जाली हरी भोंवती ॥ वारी
नसे दर्शना ॥ ३० ॥ राजयांचे मुगुट रत्नजडीत ॥ त्यास हीत कृष्णापदें नमीत ॥ एकास एक मु
गुट आदळत ॥ रत्ने विखरत सभोंवती ॥ ३१ ॥ जैसा सौदामिनीचा एक मेळ ॥ तैसे मुगुट दिस
ती तेजाळ ॥ पाहावयालागी घननीळ ॥ मुडपच सणी होतसे ॥ ३२ ॥ निजभारेसी कौरव पां
डव ॥ तेही येते जाले सर्व ॥ भीष्म द्रोण मकराव ॥ विदुरही पातला ॥ ३३ ॥ तो इंद्रादिक देवते स्व
र्णी ॥ पाहो इछिती चक्रपाणी ॥ तो हरी भोंवती नृपांची दाटणी ॥ वारी दर्शनी नव्हेची ॥ ३४ ॥

॥२॥

पाहावया हरिवंदनचंद्र॥ सर्वांचे नेत्र जाले चकोर॥ योगी तापसी मुनेश्वर॥ तेही मुरहर पाहों येती॥२५॥ आसोइत क्रियासमवेत मुरारी॥ येऊन उतरले कुरुक्षेत्री॥ सिंवीरे उभी केली ते अवसरी॥ सोळा सहस्त्र पृथक् पृथक्॥२६॥ पुढें लक्षून जान्हवीतीर॥ निज भारें उतरले नृपवर॥ तो पूर्वीच कृष्णादूत सत्वर॥ गोकुळास धाडिला होता॥२७॥ यशोदा नंद गोपिका गोळी॥ यात्रेसी पातली ते वेळीं॥ बोळपणीचें सवंगडी सकळीं॥ येते जाले हरिदर्शना॥२८॥ आसंख्य गोळी आनंदे करून॥ निघाले गोरस कावडी भरून॥ पुढें गोपाळ पावे घेउन॥ आनंदे करूनी नाचती॥२९॥ मृदांग टाळ घमडी चीघाई॥ मोहऱ्या चुमऱ्या वाजे सनाई॥ हरीची बाळलीळा गाती नवलाई॥ येती लवलाही गोपाळें॥४०॥ नाना रंगाची घोंगडी॥ पांघुरलें श्रीरंगाचे गडी॥ एक नाचती कडोविकडी॥ हासती घडि घडी आनंदें॥४१॥ श्रीकृष्णास जाणविती दूत॥ कीं गोकुळवासी आले समस्त॥ श्रीनिवास जाला आनंदभरीत॥ वेगें सांगत रुक्मिणीसी॥४२॥ माझी मातापित्र व्यदो

न्ही॥बाळमित्र आलें गोकुळींहुनी॥मज तें बहुत आवडती रुक्मिणी॥बळिरामाहुनी अधीक॥४३॥रु
क्मिणी सहीत कृष्णप्रियासमग्र॥सिध जाल्या पाहावया सत्वर॥गोळियास यादवेंद्र॥कैसा भेटतो
ह्मपाउनी॥४४॥तो लक्ष्यानुलक्ष गाडे॥गोळियाचें धावती वेगाडे॥वरी गोपिका बैसल्या निवाडे॥
हरीलीला गातयेती॥४५॥तो हरीचें सवंगडे समग्र॥ते पुढें आलें गोपाचें भार॥त्यास सन्मुख जाला
यादवेंद्र॥हरि नायकास मग्र पाहाती॥४६॥घवघवीत देदीप्यमान॥गोपानी देखिला जगज्जी
वन॥समस्ती घातलें लोटांगण॥प्रेमेकरून फुंदती॥४७॥ति तुक्यास ही केवल्यदानी॥भेटे ते
व्हां प्रेमेकरूनी॥गोपाळ ह्मणती चक्रपाणी॥तुझी करणी कळली आह्मां॥४८॥तुझी बाळपणी
हून प्रकृती॥आह्मास ठाउकी जगत्पती॥आमचें मनी चोरून निश्चिती॥घेउन श्रीपती गेला
सि तुं॥४९॥तुं परम नाटक कवित चोर॥तुझा विश्वास नाही अणुमात्र॥तुज भाग्य आलें थोर॥
बाळमित्र विसरलासी॥५०॥आमुचें संगतीने जगज्जीवना॥गाई राखिल्या तुवां मनमोहना॥

तुं यशोदेच्या तान्हा॥ आल्हीकान्हा ह्मणउन बाळुं॥५०॥ गाई नाखवतो हृषीकेसी॥ तुं आल्हासां गातेजे
विसी॥ आमच्यासि दोन्या ठकूनखासी॥ नलाजसी तो चिकीतूं॥५१॥ कृतु तुह मामा कूमली॥ आह्म
सी चालिसी वनमाळी॥ तुजबुक्यांवरी सकळी॥ डाई आलया मारूं कोडे॥५२॥ ह्मष्णा तुं मोटा चोर हो
सी॥ घरोघरीचें गोरस कढिसी॥ तुज मायेने बांधलें उखलेसी॥ तुज आठवते की हृषीकेशी॥५३॥
ह्मष्णा तुज भाग्य आलें थोर॥ ये ह्मवी तुं नंदाचा किशोर॥ तुझ्या गोकुलीच्या खोडी समग्र॥ नवणवि
तीशेषतें॥५४॥ वांसुरे चारितां गोविंदा॥ वलसां नेंदिसी तुं कदां॥ मग तुज आह्मी मारूं मुकुंदा॥
तैं तुज आठवते कीं॥५५॥ आमच्यासि दोन्या एकत्र करूनी॥ काल्हां वाटिसी तुं चक्रपाणी॥ तैं तुं आंबी
ल ताक घट चडुनी॥ पीत होता गोपाळा॥५६॥ आतां बहुत जाला सस्य कुमारा॥ ते विसरला सतुं रे
समग्र॥ आरे तूं परम होसी निष्ठुर॥ मायां अणुमात्र नाही तूतें॥५७॥ तैं तुझ्या आंगास मारवेसेण
आतां चर्चिला उत्तम चंदना॥ तैं धांवसी घोंगडी पांघरोन॥ पीत वसन आतां शल्हके॥५८॥ तैं मये

॥४॥

रपीचे सिरी शोभत॥ आतां रत्नजडीत किरीट विराजत॥ ते गुंजाचे हार गळां शोभत॥ आतां कौस्तु
भ पदके झळाळिती॥५९॥ तैंच तुं विसरलास गोपाळा॥ आतां भाग्य आलें घननीळा॥ ऐकतां कृ
ष्णनायक वेल्हो वेल्हां॥ हासती रुक्मिणी सहीत॥६०॥ एक गोपाळ म्हणे हषीकेसी॥ जैं तुं काळ
याचे डोहीं बुडालसी॥ आह्मी बहुत घेगायासमयासी॥ हरीकेला तुजकारणे॥६१॥ आमुचा
गुल्य ऐकतां मेणे मेणे॥ मग तु जसोडिले काळ्याने॥ आह्मी तु जवां चविले प्राण॥ ऐकतां कृष्ण
हास्य केले॥६२॥ शिळाधारी इंद्र वर्षला॥ आह्मी च मग गोवर्धन उचलिला॥ तु वांलटकी चर्मां
गोळी गोपाळा॥ लाउनगकिसी आह्मा ते॥६३॥ ऐसा सौंगडीयाच्या गोष्टी॥ ऐकतां तो षलाजग
जेठी॥ तो आल्या गोकुळीच्या गोरटी॥ देखिल्या दृष्टी कृष्णानाथें॥६४॥ परम सुंदरा लावण्यखा
णी॥ किंवा उतरल्या सौदामिनी॥ किंवा आल्या स्वर्गहुनी॥ देवांगना साक्ष्यांत॥६५॥ तटस्त पा
हाती कृष्णनायका॥ म्हणती धन्य गोकुळीच्या गोपिका॥ परम सकुमारा लावण्य रूपिका॥

॥४॥

वैकुंठनायका भालल्या॥६६॥ आसो गोकुळीं यायुवती॥ कृष्णाचरण दृढ धरिती॥ सप्रेम कृष्णासी भे
टती॥ प्रेम चित्तीं न समाये॥६७॥ म्हणासी वेधका वनमाळी॥ आह्मां सांडून गोकुळीं॥ तुह्मीं द्वारका वसविली
नाहीं दीधली भेटि कदां॥६८॥ आसो गोपींचें करून समाधान॥ गौळियांस भेटला श्रीकृष्ण॥ तो नंद य
शोदा दुरी देखोन॥ धावोन चरण हरी धरी॥६९॥ तो पुराण पुरुष जगपालका॥ यशोदे चपदीं गेविमस्त
क॥ येरी च हरीचें घरून मस्तक॥ क्षेमालिंगन दीधलें॥७०॥ यशोदेचें पयोधर॥ तेथें पान्हा फुटला सत्व
र॥ आती लक्षमृत क्षीरधी जीवर॥ बाळ पणीं याला आसे॥७१॥ यशोदा ह्मणे राजीवनेत्रा॥ निरा
ळ वर्ण कोमळ गात्रा॥ मज सांडून सकुमारा॥ बहुत दिवस गेलासी॥७२॥ कृष्णा तुज विण एक क्षण॥
जाला आह्मांसी युगा समान॥ हे रीतुझी बाळुली ह्या आठऊन॥ आह्मीं प्राण धरियेले॥७३॥ उखळीं तु
ज बांधलें हृषीकेसी॥ ह्मणून मज वरी रुसलासी॥ मज टाकून परदेसी॥ तूं द्वारकेसी वसतोस॥७४
श्रीकृष्ण ह्मणे जननी लागुन॥ तुह्मा पासी माझें लागलें मन॥ तो नंद आला जवळी धावोन॥ कृष्णा चर

॥५॥

णवंदिले ॥ ७५ ॥ जो कमलोद्भवाचा जनिता ॥ तेणें आलिंगिला नंदपिता ॥ ह्मणे सखया श्रीकृष्णनाथा ॥ दुरी
सांडिलें आह्मातें ॥ ७६ ॥ असो हातीं धरून नंदयशोदेसी ॥ आणिली वसुदेवदेवकीपासीं ॥ प्रेमालिंगनें ये
कमेकासी ॥ प्रेमादरें देती तेव्हां ॥ ७७ ॥ तो अष्टनायका आलियां धावोनी ॥ आणि सो[illegible]नितंबिनी ॥ दंड
लागती यशोदेचे चरणीं ॥ नंदराणी भेटे सातें ॥ ७८ ॥ सोळा सहस्रांमाजि पट्टराणी ॥ लावण्यखाणी ॥ मन्म
थजननी ॥ तीनें यशोदेचे चरणीं ॥ मस्तक ठेविला आदरें ॥ ७९ ॥ यशोदेनें रुक्मिणी हृदयीं धरिली ॥ आनं
दनसमाय दिग्मंडली ॥ जैसी कौसल्यानें सीता आलिंगिली ॥ तैसीच जाली रीति येथें ॥ ८० ॥ असो यांवरी
ग्रहणी करून स्नान ॥ श्रीकृष्णें केलीं यथासांग दान ॥ आनकदुंदुभी उग्रसेन ॥ भिन्नभिन्न दानें देती ॥ ८१ ॥
आमर्याद भांडारें फोडुन ॥ सुखी केले याचकजन ॥ याचकाचें सदा तृप्त मन ॥ हरीवदन पाहतां ॥ ८२ ॥
गोकुळीचें जें जें जन आले ॥ तितुकें श्रीकृष्णें गौरविले ॥ दिव्य वस्त्राभरणीं तेव्हां ॥ पूजिलें गोवळ
गोपाळ ॥ ८३ ॥ रुक्मिणी ह्मणे यादवेंद्रा ॥ बंधुची बरवी पूजा करा ॥ माझा हेत आजि पुरला खरा ॥ सर्व

॥५॥

गडे तुमचें पाहोनियां ॥ ८४ ॥ दिव्य वस्त्रें अलंकार तेजागळे ॥ गोकुळीच्या गोपिकासी तेवेळां स्वहस्तें दीधली
चननीळ ॥ देखतां हांसे रुक्मिणीसी ॥ ८५ ॥ श्रीकृष्णास ह्मणे तेवेळां ॥ बरव्या गौरवाजी गोपबाळां ॥ आ
पुली पूर्वील खीसां आला ॥ केला जो सोहळा बाळपणीं ॥ ८६ ॥ ऐकतां रुक्मिणीचिया वचना ॥ हांसे आ
लें जगन्मोहना ॥ सत्यभामादि शोडशसहस्त्र ललना ॥ हांसती तेव्हां आनंदें ॥ ८७ ॥ नंद यशोदेचें पूज
न ॥ आपण करीत श्रीकृष्ण ॥ बहुत अलंकार वस्त्रें धन ॥ नंद यशोदे समर्पिलें ॥ ८८ ॥ कृष्णनायकास
मग्र ॥ यशोदेसी देती वस्त्र अलंकार ॥ श्रीकृष्णाचें पुत्रपौत्र ॥ यशोदेसी भेटले ॥ ८९ ॥ देवकी ह्मणे य
शोदे लागुन ॥ तो देखिले हरीचें बाळपण ॥ कृष्णास करविलें स्तनपान ॥ तुंच धन्य त्रिभुवनीं ॥ ९० ॥
कौसें अपटिली साहा बाळ ॥ कृष्णाचें ऐसी सुंदर सकळ ॥ सांगतां देवकीसी रुदन आलें ॥ दुःख आठ
वले बंदिशाळेचें ॥ ९१ ॥ देवकी ह्मणे यदुविरा ॥ तुवां गुरुपुत्र आणिला माघारा ॥ तुजहुन जेष्ठ साकु
मारा कौंसें पूर्वी मारिले ॥ ९२ ॥ तेमजे मोसें आणुनी ॥ सहर भेटवी चक्रपाणी ॥ मग बोले केवल्यदानी ॥

आरव

॥६॥

देवकीप्रतीतेधवां॥९३॥मातेपाहेआतांचनवल॥तुजभेटविलोसाहीबाळ॥यमासअद्यापीघननीळ
तेणेतत्काळआणिले॥९४॥साहीबाळेंआणुनी॥देवकीपुढेंदेतमोक्षदानी॥आश्चर्यकरितीदोघीजन
नी॥देवकीआणियशोदा॥९५॥साहीबाळेंतेवेळी॥देवकीनेहृदईंधरिली॥जनआश्चिर्यकरितीसक
ळी॥अद्भुतकेलीकरणीहें॥९६॥पंथेंचेउनगोकुळीचेंजन॥श्रीकृष्णासारिलेभोजन॥पंचरात्रेंतेथें
क्रमुन॥सुखरीघलेंसमस्तां॥९७॥उपरीश्रीकृष्णाचीआज्ञाघेउन॥नंदयशोदागोळीजन॥गोकुळा
सगेलापरतोन॥श्रीकृष्णगुणआठवित॥९८॥सकळआरेसीमधुसूदन॥द्वारकेसिआलेंपरतोन॥
ग्रहणयात्राजालीपरिपूर्ण॥ब्रह्मानंदेकरूनियां॥९९॥यांवरीएकदिनीकृष्णसुत॥वनक्रीडेसिगेले
समस्त॥कंदुकखेळतखेळत॥आरण्यांतधावती॥१००॥कंदुकखेळतांउसळला॥महाकूपामा
जीजाउनपडिला॥सकळयादवतेवेळा॥कूपाआंतविलोकिती॥१॥आंतकिंचितहीनसेनीर॥मा
जीसरडपडिलासें पर्वताकार॥भयंकरमहाविकार॥उघडूननेत्रपाहातसे॥२॥यादवह्मणतीज

॥६॥

न्मवरी पाही ॥ येव ढा सरड देखिला चना ही ॥ एक धावोन लवला ही ॥ कृष्णास सांगती नवल वो ॥ ३ ॥
बहिरि मास हीत कमलवर ॥ तेथें पाहावया आला सत्वर ॥ कूपा माजि कौंस्तुभ घर ॥ पाहे सादर वि
लोकुनी ॥ ४ ॥ कृष्णा दृष्टी पाहतां साचार ॥ तत्काळ जाला याचा उधार ॥ पावोनियां दिव्य शरीर रा कू
पा बाहीर पातला ॥ ५ ॥ जो ब्रह्मादिकां वंद्य पूर्ण ॥ क्षीराब्धीवासी नारायण ॥ त्याचे धरिले दृढ च
रण ॥ प्रेमे करून तयानें ॥ ६ ॥ उभा ठाकला जोडून कर ॥ मग तयास पुसे श्रीधर ॥ तुं कोण येथें सां
गनिर्धार ॥ काय प्रश्नोत्तर बोलेतो ॥ ७ ॥ म्हणे माझें नाम नृगनृपवर ॥ पुण्यपंथें वर्ततां साचार ॥ म
ध्ये एक अपाय घडला घोर ॥ जाला कहर मजवरी ॥ ८ ॥ एक्या महापर्वकाळी ॥ ब्राह्मण बोला
उनस कळी ॥ तयास हस्त्र गोदानें अर्पिली ॥ सवछ विधि प्रकारे ॥ ९ ॥ पूजामान पावोन ब्राह्म
ण ॥ गेले आश्रमास गाई घेउन ॥ यांत एका ऋषीची गाय पळोन ॥ आली कळ्यांत आमुचीयां ॥ १० ॥
तो दूसरे दिवसी करून स्नान ॥ आणीक एक ब्राह्मणा लागुन ॥ ते च गाय दीधली नेणोन ॥ तव

तोब्राह्मण धावत आला ॥१२॥ तेणें येउन तेगाय धरली ॥ ह्मणे माझी हे पल्हो न म्हाली ॥ तो ह्मणे म
जआतां दीधली ॥ मीनसोडी सर्वथा ॥१३॥ एकासरकमांडती ब्राह्मण ॥ म्याधरिलें दोघाचें चर
ण ॥ पडिल्या ब्राह्मणास सहस्त्र गोदान ॥ द्यावयासी सिद्ध केलें ॥१४॥ तो ह्मणे मीनेघे सर्वथा ॥
माझी च गाय मज दे आतां ॥ दुसऱ्या ब्राह्मणासी प्रार्थितां ॥ तो ही सर्वथा नाऐके ॥१५॥ दोघे हीं
विप्रभांडतां ॥ न राहाती च राहाविता ॥ दोघी क्षोभुन ह्मणाया ॥ शापशस्त्रें ताडिले मज ॥१६॥
म्हणती महासरड होउन ॥ कूपामाजि पडे बहु दिन ॥ म्याधरिलें याचें चरण ॥ मग तेवचन बो
लिलें ॥१७॥ पुढें अवतरेल श्रीकृष्ण ॥ जो पूर्णब्रह्म सनातन ॥ याचें दृष्टि पडतां च उधरोन ॥
जासील ते व्हां स्वगती ॥१८॥ यादवास ह्मणे कृष्णनाथ ॥ पाहा अन्याय तरी किंचित ॥ केवढा
जाला अनर्थ ॥ पुण्यपुरुषां राया तें ॥१९॥ यालगी ब्राह्मणास भेउन ॥ वर्त्ततु ह्मी सावधा
न ॥ हे म्हासो तकाळ दिव्यविमान ॥ राया कारणे पातलें ॥२०॥ नमस्कारून हरिचरण ॥ न्ह

गराजगेला उल्हासेन॥ हरीपदप्रसादे करून॥ इंद्रभुवनी राहिला॥२१॥ द्वारकेंत प्रवेशला
कृष्णनाथ॥ तो भेटीस आला वीर पार्थ॥ चतुर रणपंडीत सुभद्राकांत॥ आवडे बहुत श्रीकृ
ष्णा॥२२॥ श्रीकृष्ण आवडी करून॥ हृदई आलिंगिला अर्जुन॥ परम प्रीति दोघा लागुन॥
पंक्तीस भोजन होजारी॥२३॥ एकासनी दोघा बैसणे॥ एकांतल्पकी निद्रा करणे॥ गुह्य
गोष्टी बोलणे॥ दोघीजणीर कांती॥२४॥ तो द्वारकेमाजि एक ब्राह्मण॥ याचीआठवा लगेली
सटवोन॥ मागुती स्त्री प्रसूती होउन॥ नववा पुत्र जाला॥२५॥ ब्राह्मण श्रीरंगाजवळि आला॥
बाळाचा वृत्तांत सांगीतला॥ हरी जो तो पुत्र पाचवे दिवसी गेला॥ उपाय मला सांग काही॥२६॥
आतां स्त्री जालीसे प्रसूत॥ एवढा तरी राखे सुत॥ तो बोले वीर पार्थ॥ मी रक्षीन निश्चित॥ बा
ळ तुझें॥२७॥ ब्राह्मण्याचे ग्रहास आला अर्जुन॥ म्हणे या बाळाचा मी रक्षीन प्राण॥ यमकाळ
उभे चिरिविलीन॥ निज सामर्थ्ये करूनियां॥२८॥ मी असतां सामर्थ्यवंत॥ काय करितील य

मदूत॥ कैसा सरटवेल विप्राचा सुत॥ तो आजि ससपाहीन॥१९॥ जरी या बाळाच्या गेला प्राण॥ तरी मीं
ही अग्निकाष्ट भक्षीन॥ ऐसा करूनियां पण॥ रक्षी अर्जुन समोवते॥२०॥ विप्राच्याग्रहावरून थो
र॥ दृढ रचिले बाणाचें मंदिर॥ दिव्य मंत्र जपोन समग्र॥ दिग्बंधन पार्थ करी॥२१॥ धनुष्यास लाउन बाण॥
शरीर क्षीत अर्जुन॥ तो प्रवर्त्तला पांचवा दिन॥ गेला प्राण बाळकाचा॥२२॥ जननी पिटी वक्षस्थळीं॥ आहरे
अर्जुना सरटवलें बाळ॥ पार्थ क्रोधावला सबळ॥ गेला तत्काळ यमपुरी॥२३॥ यमास पुसे वृत्तांत॥ तो ह्मणे न
वही बाळ येथें॥ म्या आणिली नाहीत सये॥ जाण यथार्थ कपिध्वजा॥२४॥ बाळकां कारणे पार्थ तें वेळे॥ चौ
दा लोकी झाडे घेतले॥ सर्व मृत्सपाताळ शोधिलें॥ परी बाळें न संपडती॥२५॥ आला द्वारकेसि परतोन॥ मग
चेतविला महा अग्नी॥ प्राण द्यावयास अर्जुन॥ सिद्ध जाला ते काळी॥२६॥ वृत्तांत ऐकोन सर्वेश्वर॥ पार्थ
जवळी आला सत्वर॥ कपिध्वजे वृत्तांत समग्र॥ श्रीरंगास सांगीतला॥२७॥ मग दिव्य रथ सज्जुन परि
कर॥ कृष्णें आणविला सत्वर॥ सावरी कमळावर आणि सुभद्रावर॥ बैसोनियां चालिले॥२८॥ पवनवे

॥८॥

गेरथजात॥ पृथ्वीमंडल उलंघिले हरीत॥ सप्तसमुद्र अद्भुत॥ क्रमुन मागें यकिलें॥३९॥ सप्तावरणें भेदुन॥
जेथें वसे आदिनारायण॥ तेथें नेउनियां अर्जुन॥ उभा केला श्रीकृष्ण॥४०॥ कोटिसूर्याची प्रभा जायेल पोन॥
ऐसा शेषशाई नारायण॥ ज्यांचिया पदांगुष्ठावरून॥ ब्रह्मांड चिवोवाळिजे॥४१॥ ते स्वरूप सतेज अपार॥
नेत्रीं पाहों न सके चीमित्र॥ त्याचें स्वरूपी वसुदेवपुत्र॥ मिळोन गेला अैक्यहत॥४२॥ परम थाबिरा जाला अ
र्जुन॥ पाहे तो जवळी नाहीं श्रीकृष्ण॥ अद्भुत तेज नलक्षवे पूर्ण॥ झांकी नयन भयें तेव्हां॥४३॥ नयन झां
कून पंडुसुत॥ श्रीकृष्णा नामें हाक देत॥ ह्मणे कैवारिया धावें त्वरीत॥ कां मज येथें सांडिलें॥४४॥ मंगळ
धामा राजीवनेत्रा॥ पुराणपुरुषा स्मरारीमित्रा॥ मन्मथजनका वसुदेवपुत्रा॥ धांवें सत्वरा मज लागी
॥४५॥ जलजासनजनका मधुसूदना॥ पांडवरक्षका भक्तरंजना॥ समरधीरा दानवभंजना॥ काढी
मज येथुनी॥४६॥ कासावीस जाला पार्थ॥ मग प्रगटला कृष्णनाथ॥ दिव्यचक्षु तयास देत॥ ह्मणे पाहा
अद्भुत तेज माझें॥४७॥ मग पार्थें उघडिली नेत्रकमळ॥ दिव्य स्वरूप न्याहाळीलें॥ तो तेथें नवेही बाळें

॥१॥

ब्राह्मणाची खेळती ॥४८॥ मग गरुउन आदिनारायण ॥ नवही बाळें घेतली मागोन ॥ रथी बैसोन कृष्णार्जुन ॥ आले परतोन द्वारके ॥४९॥ अर्जुना जवळी नवही बाळ ॥ श्रीकृष्णें दीधली तेवेळे ॥ मग ब्राह्मणा सबोलविले ॥ स्त्रियेसहीत ते धवां ॥५०॥ उभयास पूजन पार्थ ॥ समर्पिलें नवही सुत ॥ ब्राह्मण आनंदोन बहुत ॥ येशवर्णित पार्थाचे ॥५१॥ ब्राह्मण गेला ग्रहासी ॥ मग अर्जुन ह्मणे हृषीकेसी ॥ तुझी लीळा ब्रह्मादिकासी ॥ पाकशासन सिवासी आगम्य ॥५२॥ श्रीकृष्ण ह्मणे पार्था ॥ सर्वस्वरूपें मीच धर्ता ॥ येथें दुजया विना ही वार्ता ॥ कर्ताहर्ता मीच पैं ॥५३॥ ऐसी आज्ञा घेउन अर्जुन ॥ इंद्रप्रस्तास गेला परतोन ॥ सकळ अभिमान गाळुन ॥ कृष्णस्मरण वर्ततसे ॥५४॥ श्रीधर श्रोतयासि विनवित ॥ संपत आला हरिविजय ग्रंथ ॥ परी ये अनुसंधानी संम्मत ॥ पद्मपुराणी वेस्तूचले ॥५५॥ पद्मपुराणी पांडुरंगमहात्मा ॥ तेथें हे कथा आहे उत्तम ॥ श्रोती परिसीजे सप्रेम ॥ अत्यादरें करूनियां ॥५६॥ शची शक्राची अंगना ॥ ते एकदां गेली विष्णुभुवनी ॥ तो देखिला वैकुंठराणा ॥ लक्ष्मीसहीत तेवेळो ॥५७॥ करूनियां हरीस नमन ॥ उभी ठाकली कर जोडुन ॥

॥१॥

परीशाचीचें इछीमन॥अर्धांगीबैसावें हरीचे॥५८॥हापरमात्मा आदिनारायण॥जरीमीयांचें अंकी
बैसोन॥तरीचभाग्येपरिपूर्ण॥मगजगज्जीवनबोलत॥५९॥हरीह्मणेतें अवस्वरी॥शचीतुवांजें इ
छिलें अंतरी॥साटिसहस्त्रवरुषेंतपकरी॥हिमनगाचेंपाठारीमजलागी॥६०॥पुढेंमीधरीन कृ
ष्णावतार॥गोकुळीकरीनलीलाचरित्र॥तुंराधाहोउनसत्वर॥प्रगटेमगगोकुळीं॥६१॥तेथेंमीतु
जभोगीन॥मगमीकौंसवधासीजाईन॥तेवेळेतुंगुप्तहोउन॥द्वारकेसियेईवेगीं॥६२॥ऐसेंवर
पावोनतेअवस्वरी॥इंद्रायणीघोरतपकरी॥तेचप्रगटलीगोकुळाभीतरी॥भोगिलामुरारीकुंज
वनी॥६३॥मगमथुरेसिजातांहृषीकेसी॥वियोगनसाहेराधेसी॥गुप्तहोउनहिमाचलासी॥म

गुतीतयासीतेगेली॥६४॥मागुतीदिव्यरूपधरूनी॥तोचैंद्वारकेलागुनी॥श्रीकृष्णाराधेसी॥
गुप्तहोउनहिमाचलासी॥मागुतीतपासीतेगेली॥६५॥अद्यापिद्वारकेसिजाण॥श्रोतीपाहावेंज
उन॥होतराधाकृष्णापूजन॥सर्वजनदेखती॥६६॥आसोआर्धांगीराधाघेउनी॥बैसलाअस

॥१०॥

तों चक्रपाणी॥ तों तेथें आली रुक्मिणी॥ हरि चरण पाहावया॥६७॥ जन्ही सोळा सहस्त्र गोपिका आसती॥
सत्यभामा आदि सकळ युवती॥ परी ती ही येतां रुक्मिणी सती॥ बैसती हरि अंकी॥६८॥ रुक्मिणी येतां
च सकळा॥ उभ्या राहती गोपिबाळा॥ सर्व देखतां तेचि काळा॥ हरी अर्धांगी बैसत॥६९॥ सर्व देखतां
बैसे रुक्मिणी॥ परी ती देखतां न बैसावे कोण्ही॥ हे ज्ञानकळा पट्टराणी॥ इचीसरी कोण्ही न पवती॥७०॥
आसो रुक्मिणी आली जो एकदां॥ तो हरीच अर्धांगी बैसली राधा॥ न धरी रुक्मिणीची मर्यादा॥
चढिली क्रोधा भीमकी॥७१॥ पुढील भविष्य जाणोन॥ तत्काळ रुक्मिणी गेली रुसोन॥ दक्षणे दिंडी
रवनी येउन॥ तप करीत बैसली॥७२॥ दिंडीरवव[illegible]तेरु पंढरी॥ भीमातीरी भीमकी तप कैरी[illegible]
म जये थें पाहावया येईल मुरारी॥ द्वारकेहून आपण ची॥७३॥ दिंडीरवनांत॥ भीष्मकतनया त
प करीत॥ तो द्वारकेसी श्रीकृष्णनाथ॥ काय करिता जाला॥७४॥ रुक्मिणी जातां द्वारकेहुनी॥ क
ळाहीन सकळ कामिनी॥ ते सर्व सौभाग्य खाणी॥ गेली रुसोनी भीमातटां॥७५॥ मग रुक्मिणी

॥१०॥

कारणे कृष्णनाथ॥ सर्वत्र उर्विमंडल शोधिता॥ तो गोकुळासि आला त्वरीत॥ बाळवेष धरीते हां॥ ७६॥ सवें गाई गोपाळ घेउन॥ दक्षण दिसेस आला चक्रपाणी॥ शोधिता वनी उपवनी॥ ते रुक्मिणी विलक्षा॥ ७७॥ गोरक्षणाचा वेत्रधारी॥ तो चदंड धरी पूतनारी॥ शंखलो कमंडलु नि धारी॥ सन्यासी हरी जाला वाटे॥ ७८॥ श्रीवछांकितमनोहर॥ मुगटकुंडले मकराकार॥ नीलजीमूतवर्ण श्रीधर॥ बाल दिगंबर जाला॥ ७९॥ शोधिता शोधीत हृषीकेसी॥ आला लोहदंड क्षेत्रासी॥ दंडीरव वन ह्मणती यासी॥ तेथें द्वारकावासी पातला॥ ८०॥ माघें टाकून गाई गोपाळ॥ या वनांत प्रवेशे घननीळ॥ तो तेथें बैसली वेल्हाळ॥ तप करीत एकांती॥ ८१॥ आंकअंतरी धरून वेत्र॥ दोनी कटीठेउन हस्त॥ रुक्मिणी चें वदन विलोकित॥ उभा राहिला तेथें ची॥ ८२॥ ह्मणे पद्मनेत्री कामिनी॥ कां बैसली सयेथ येउनी॥ मज नगमे तुज वाचुनी॥ ह्मणउन धावोनी येथें आलों॥ ८३॥ ह्मणे प्रिय तुज विण॥ मज युगासमान जात से क्षण॥ मग रुक्मिणी बोले वचन॥ तुं आहेसि कोण सांग पां॥ ८४॥ चोरटिया सारिखा अकस्मात॥ उभा

॥११॥

गकलासयावनांत॥परांगनेसीबोलावयामात॥कायकारणतुजअसे॥८५॥परनारीसपियेह्मण
सी॥मजऐसेंवाटेमानसी॥बहुतेकपरद्वारीआहेसी॥बाह्यपणापासुनियां॥८६॥ऐसेंरुक्मीणीचे
वचन॥हास्यकरीतमधुसूदन॥मगहृदईदृढआलिंगुनाकेलेंसमाधानतयेचें॥८७॥तोपुढेंपुं
डलीकभक्त॥मातापितायाचीसेवाकरीत॥तेणेतोषलाजगंन्नाथ॥जाउनतेथेंउभाठाके॥८८॥
हरीह्मणेधन्यधन्यरेपुंडलीका॥वरमागेभक्तटिलका॥येरेंइटटाकिलीवैकुंठनायका॥बैसा
वयाकारणे॥८९॥तेइटेवरिपदजोडुनी॥दोहीकटीकरठेउनी॥उभाराहिलामोक्षदानी॥
पुंडलीकासीन्याहालीत॥९०॥मातापितयाचीसेवाकरुनी॥हरीसमीपआलापुंडलीकमुनी॥प्रेमेंल
गलाद्दढचरणी॥मगमोक्षदानीबोलत॥९१॥पुंडलीकावरमागेयेक्षणी॥येरूह्मणेजेसाआहेस
चक्रपाणी॥तेसाचचिरकालयेस्थानी॥उभाराहेभगवंता॥९२॥जेतुझादर्शनासयेती॥ज्ञानही
नमूढमती॥यांसदर्शनेंद्यावीमुक्ती॥हेचविनतीमाझीअसे॥९३॥आणियासेंत्रानावपंढरीनगर॥

॥११॥

दक्षणद्वारका हे साचार॥रुक्मिणीसहीत तुं सर्वेश्वर॥ाहे स्थिर येथें ची॥९४॥विठल हे नामाभिधान॥चाल
वावें आतां येथुन॥मज कोठें न वजावें सोडुन॥ऐसा पालुवा सर्वेसा॥९५॥ह्मणउन दक्षण द्वारका पंढरी॥जे
विख्यात भूमंडली वरी॥सकल द्वारकेचीसंपदा मुरारी॥आणिते ह्यां पंढरीये॥९६॥हाभीमातीर दिगंबर॥आ
दि पुरुष परात्पर॥आनंद संप्रदाय थोर॥जेथुनियां वाढला॥९७॥मूलगुरू आदि नारायण॥प्रथम शिष्य
चतुरानन॥आपुलें जे गुह्य ज्ञान॥ठेविले पूर्ण यापासी॥तेच ब्रह्मदेवें निज ज्ञान॥आत्री सदी धलें प्रीति
करून॥याचें पोटी परब्रह्म पूर्ण॥दत्तात्रय अवतरला॥९९॥आवतार उदंड होउन गेले॥परी दत्तात्रय
रूप आहे संचलें॥अत्रीने ज्ञान ठेविलें॥दत्तात्रयी सर्वही तें॥२००॥दत्तात्रयापासून॥सदानंदी बिंबलें
ज्ञान॥तेच रामानंदी ठसावोन॥परिपूर्ण पसरलें॥१॥तेथून आमलानंद मुनीश्वर॥जो गंभीरपणे जै
सा सागर॥तेथुंन ज्ञान समग्र॥ब्रह्मानंदी ठसावलें॥२॥तेथून सहसा मुनी॥ज्यांची समाधी असें क
ल्याणी॥तेथून पूर्णानंद पूर्णपणी॥आवतरला यतिराज॥२॥तेथून दत्तानंद तत्वता॥जो श्रीधराचा

पितयाचाहीपिता॥तोदत्तात्रयेचिमागुता॥अवतरलासहजस्थिती॥४॥तेथूनब्रह्मानंदसद्गुरु॥जोज्ञानाचामहामेरु॥श्रीधरवरतोनिर्विकारु॥भीमातीरनिवासीजो॥५॥शालिवाहनशकेसोळासेचोवीस॥चित्रभानुसंवत्सरास॥शुध्दबीजमार्गेश्वरमास॥तेदिवसीग्रंथसंपला॥६॥शुधबीजमार्गेश्वर॥ब्रह्मानंदस्वामीयतेश्वर॥तेदिवसींसमाधीस्तसाचार॥पंढरीयेभीमातटी॥७॥श्रीपांडुरंगवरदेकरून॥पंढरीसग्रंथजालानिर्माण॥एकदाश्रवणकरीतांसंपूर्ण॥पापेंदारुणभस्महोती॥८॥तीनआवर्त्तनवाचितांपवित्र॥कुळीहोयदिव्यपुत्र॥तोभक्तराजमहाचतुर॥होईलऐसेंजाणिजे॥९॥एकआवर्त्तनकरितां॥हरेघोरसंकटचिंता॥शत्रुपराजयतत्वतां॥श्रवणकरीहरिविजये॥१०॥कामक्रोधमदमत्सर॥हेचशत्रुअनिवार॥यांचापराजयहोईलसाचार॥श्रवणकरितांभावार्थे॥११॥हरिविजयकरितांश्रवण॥हरेसकळरोगआथवाऋण॥आपणप्रगटोनश्रीकृष्ण॥संकटयाचेनिरसील॥१२॥छत्तीसअध्यायेग्रंथतत्वतां॥प्रीतिपावोपंढरीनाथा॥याग्रंथाससमूळकर्त्ता॥पंढरीश

श्रीकृष्ण॥संकटाचें निरसील॥१२॥छत्तीस अध्याय ग्रंथ तत्वता॥प्रीति पावो पंढरीनाथा॥या ग्रंथास
समूळ कर्त्ता॥पंढरीराज जाणिजे॥१३॥जेजें विठल कपि सांगीतलें॥तेतें येथें पत्रीं लिहिलें॥न्यून्य
आथवा आगळें॥याचें तोच जाणे पैं॥१४॥दशम आणि हरिवंश पद्मपुराणीच्या कथा विशेषा॥याचें
हरिविजयीं सुरसा॥श्रोतीं सावकाश परिसीजे॥१५॥छतीस अध्याय हरिविजय॥पांडुरंगास परम
मप्रिये॥हा ग्रंथ संग्रहिता ते घर निर्भया॥सदा विजय होईजे॥१६॥हरिविजय ग्रंथ भांडार॥छत्ति
स कोठड्या याचें परिकर॥माजि रत्नें भरलीं नानाप्रकार॥जो हरीसंत परिक्षक॥१७॥छत्तीस
तत्वाचें हें सार॥कीं छत्तीस लक्ष्मीचें दामोदर॥कीं छत्तीस गंगा मिळोन समग्र॥हरिविजयसमुद्र
मरला॥१८॥कीं हे छत्तीस कोहळी धन॥दीधलें ब्रह्मानंदें दाउन॥कीं छत्तीस रत्नांचे वन॥निजभक्तिसें पूर्ण तुळसीवरी॥१९॥कीं हरिविजय ग्रंथराजेंद्र॥हे छत्तीस जणत्याचे
महावीर॥करितीस कळुपापाचा संहार॥प्रतापी धीर महा योधे॥२०॥कीं हरिविजय हे च

आकाश॥ तेथें हें छत्तीस चंडांश॥ ब्रह्मांड भेदुनि प्रकाश॥ पैलीकडे जायपैं॥ २१॥ कीं हे छत्तीस
वृक्षाचें वन॥ कीं छत्तीस क्षेत्रें पीकलीं पूर्ण॥ कीं हें पदक देदीप्यमान॥ छत्तीस रत्नांचें जडियलें
॥ २२॥ कीं हा प्रयागराज थोर॥ माघमास अति पवित्र॥ स्नान करिती पुण्यवंत नर॥ आ
धी बुडी देउनियां॥ २३॥ कीं हा भवरोगावरी दिव्यरस॥ बुद्धिमंद होय मतिप्रकाश॥ शुक सांगे प
रिक्षितीस॥ वारंवार गौरउनी॥ २४॥ प्रथम अध्याई मंगलाचरण॥ गणेश सरस्वती संतवर्ण
न॥ गुरुमहिमा सांगोन॥ प्रथमोध्याय संपविला॥ २५॥ दैत्य पृथ्वीवरी माजले॥ त्या पोनदेव क्षी
रसागरा सगेले॥ स्तवन करून सुरपरतले॥ असें हें कथिलें द्वितीयोध्याई॥ २६॥ वसुदेवाचें ल
ग्न॥ अवतरलें शेषनारायण॥ [illegible] णातीस ऱ्यांत॥ २७॥ ग
र्गे वर्णिले जातक॥ पालणा निजविला वैकुंठनायक॥ पूतना शोखिली निःशेख॥ चौथ्यांत हे च
कथिलें असें॥ २८॥ पाचव्यांत तृणावर्त येऊन॥ श्रीकृष्णा नेला उचलुन॥ नानाक्रीडारस दा

उन॥ मोहिले मनस वांचें॥ १९॥ साहाव्यांत वनमाळी॥ मातेपासी घेतली आली॥ गोपीनी ग्राह्मणी सांगीतली॥ कौतुके करनी यशोदे॥ २०॥ सातव्यांत हे चकथन॥ दशावतार लीला संपूर्ण॥ गोपीस दावीत श्रीकृष्ण॥ सांगती पूर्ण यशोदेसि ते॥ २१॥ आठव्या माजि कथन॥ पद्मपुराणीचें संमत पूर्ण॥ राधेने कृष्णा घरास नेउन॥ खेळविला बहु साल॥ २२॥ नवव्यांत हे चकथेची प्रौढी॥ कृष्णें केल्या बहुत खोडी॥ मायां उखळीबांधे तांतडी॥ यमलार्जुन उद्धरीले॥ २३॥ दाहाव्यांत गोपाळ काला करून॥ वनक्रीडा करीत श्रीकृष्ण॥ कमलोद्भवें केलें वछहरण॥ केले स्तवन प्रीतीने॥ २४॥ आकराव्यांत कालियामर्दन॥ बाराव्यांत गोवर्धनोधारण॥ तेराव्यांत कौंसदूत मर्दुन॥ गोरक्षपा केलें पै॥ २५॥ चौदाव्यांत अगासुर मर्दुन॥ नंद यमुनेंत गेला बुडोन॥ तोमाघारा आणि नारायण॥ वरुणापासी जाउनियां॥ २६॥ पंधराव्यांत हे चकथन॥ कृष्णें घेतले देवकीचें वाण॥ वनांत राधेस मागे हरीदान॥ ते चवर्णन बहु असे॥ २७॥ सोळाव्यांत य

जपत्न्यानी येउन॥ हरीस समर्पिले अन्न॥ रासक्रीडा संपूर्ण॥ सेत्राव्यांत कथियली॥ ३७॥ आठरा
व्यांत निरोपण॥ अक्रुर कृष्णास गेला घेउन॥ येकोणीसावा अध्याई कौंस वधून॥ राज्य दीध
ले उग्रसेन॥ ३८॥ विसावा अध्याये अति सुरस॥ कृष्णा शरण संदीपनास॥ अद्भुत कथिला ज्ञा
नरस॥ गुरुशिष्य लक्षण॥ ३९॥ एक्केवीसावां तउधव येउन॥ गोपीस कथिले ब्रह्मज्ञान॥ बा
वीसाव्यांत जरासंद पराभउन॥ कालयवन भस्म कैला॥ ४०॥ तेविसावा चोविसावा सार॥ ये
थे कथिले रुक्मिणी सैवर॥ पंचविसाव्यांत सवेश्वर॥ जांबुवंती प्रणुन आला॥ ४१॥ सवीसा
व्यांत कृष्ण नायका॥ आणिल्या शोडश सहस्त्र गोपिका॥ सत्तावीसावा रुक्मिणी विनोद देख
आणि प्रद्युम्न उपजला॥ ४२॥ आठावीसांत उखाहरण॥ मुजा छेदुन त्रासिला बाण॥ येक
णोतीसावांत दरिद्र हरण॥ सुदाम याचें केले दैं॥ ४३॥ तीसाव्यांत सत्यभामा विनोद॥ नारदा
स दान दीधला गोविंद॥ यकसाव्यांत गरुडाचा गर्वभेद॥ हनुमंता हाती करविला॥ ४४॥

बतीसाव्यांत सुभद्राहरण॥ नारदास घरोघरी कृष्णदर्शन॥ तेत्तीसाव्यांत राजसयज्ञ॥ जरासंद मारविला॥ ४५॥ बत्तीसाव्यांत सुभद्राहरण नारदास घरोघरी कृष्णदर्शन तेत्तीसाव्यांत राजसयज्ञ जरासंद मारविला ॰ चौतीसाव्यांत कथा निश्चिती॥ वाढीत आसतां द्रौपदी सती॥ बिरडे तुटतां श्रीपती॥ चतुर्भुज करिती तें॥ ४६॥ पचेतीसावे अध्याई समग्र सभा वर्णन॥ शुशुपाल वक्रदंत वधुन॥ विजया जाला मधुसूदन॥ हे चकथन आसे साव्या॥ ४७॥ छत्तीसाव्यांत ग्रहणयात्रा कथन॥ भेटिले गोकुळीचे जन॥ उपरी पंढरीस आला श्रीकृष्ण॥ हे चनिरोपण सेवटी॥ ४८॥ ऐसा छतीस अध्याये ग्रंथ॥ हरिविजय हा यथार्थ॥ सदा अवलोकित भक्त संत॥ विवेक दृष्टी करूनियां॥ ४९॥ पंढरीहून च्यारि योजने दुर॥ पश्चमेसी नाझरे चें नाम नगर॥ तेथील देशलेखक साचार॥ ब्रह्मानंद पूर्वाश्रमी॥ ५०॥ पुढे पंढरीये सि जाउन॥ मग केले सन्यास ग्रहण॥ यावरी भीमातीरीच संपूर्ण॥ समाधिस्त निज सुखी॥ ५१॥ तो ब्रह्मानंद महाराज पिता॥ सावित्री नाम माझी मा

ना॥श्रीधर वंदून उभयतां॥ हरिविजय ग्रंथ संपविलें॥५२॥ सकल श्रोतयांसी आदरें॥ साष्टांग नमन श्री
धर॥ब्रह्मानंदें करून निर्धार॥ हरिविजय विलोकिजो॥५३॥ ॥इति श्री हरिविजय ग्रंथ॥ संमत हरिवं
श भागवत॥ सदा परिसोत प्रेमळ पंडीत॥ षटत्रिंश अध्याय सेवटीचा॥२५४॥२५४॥ ॥छ॥छ॥
छ॥
यादृशी पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशी लिखितं मया॥ अबद्धं वा सुबद्धं वा मम दोषो न विद्यते॥१॥ भग्न पृष्टि क
टि ग्रीव नीच दृष्टि अधोमुखं॥ कष्टेन लिखितं ग्रंथं यत्नेन परिपालया॥२॥ तैलाद्रक्षेत् जलाद्रक्षेत् रक्षे
यं दृढबंधनं॥ मूर्ख हस्ते न दातव्यं इति पुस्तक रक्षितं॥३॥ सके १६८ प्रवर्तमाने नंदन नाम संवत्स
र चैत्र शुध १२ बुधवार दिवसी ग्रंथ संपला॥ ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥छ॥
ग्रंथ संपूर्णमस्तु॥ ॥श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ ॥हस्ताक्षर गोसावी श्री निवास हुलसुर वास्तव्य ध
नवाडे॥छ॥छ॥